

Ratholski Posol.

Lidowh časopis,

wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinj

Redaktor: Jakub Skala.

Sydomadwachy lětník.

W Budyschinje.

Czíščej Smolerjee knihczíščejne w mac

1889.

W op sch i j e c z o.

	Strona
À nowomu lètu 1889. Wot r.	1
P. Petr Schotta. Wot Hórnika	2
Towaristwo Serbskich burow. Wot Kubascha	3
Towaristwo pscheczimo wotroczezwu w Africy. Wot r.	9
Bóh je spravný a neda je wusmęczeż. Wot r.	12
Widhotowanje Serbow na Wettinflí swjedzeni w Sakicę. Wot r.	17
Preñ džel „Pobžnoho Wosadnika“ a nasche zjawne zhromadne modlitwy. Wot Hórnika	18
Zniesienje missjonkeje stacije w Pugu. Wot r.	20
Druhi džel „Pobžnoho Wosadnika“ a nasche serbske kerluske. Wot Hórnika 25, 39, 51, 57	
Zhromadzizna Towaristwa Serbskich Burow w Khrósczicach 4. maloho rózla. Wot Kubascha	29
Towaristwo Serbskich Burow. Wot Kubascha	31
Ze žiwjenja P. Kohena. Wot Natuscha	37, 49
Kschiżeczki spěv. Podawa Bryl	63
Pater Augustinus z Montefeltro. Wot r.	65
Wobrazek ze žiwjenja. Wot Wjesele	66
Wo Wettinskim swjedzenju. Wot r.	73
Kschieczanske dzelo. Wicholožit Kral	77, 85
Slowo nemskoho centra wo romskim praschenju. Wot r.	93
Wojniostwenni kniezerki jubilej Wettinskoho domu. Wot r.	101
Brudne swjatki. Wot r.	106
Wulke powodženjo w Americh. Wot r.	108
Swjedzenj 800letnego jubileja Wettinskoho domu. Wot r.	113, 121
Schto je netko wérnosć? Wot r.	115
Bože wjedzenjo. Wot Natuscha	126
Najche kwasz. Wot r.	133
Miany pschikkad. Wot r.	135
Z powodženja w Jonštonowje. Wot r.	136
Schto cziliczana kuhi njezini!? Wot Libscha	141
Z chineckikh missijow. Wot Natuscha	142
Bowichitkowna zhromadzizna nemskich katolikow w Bochumie. Wot r.	149
Ważny wuspěch „Towaristwa Serbskich Burow“. Wot Kubascha	152
Jan Biannen, zdózny farar w Urs. Wot Natuscha	153, 164
Kardinal Manning. Wot r.	161
Mesac „Najwjezzischoho Rójowca“. Wot Kubascha	163
À wopominanju za mesac oktober. Wot Kubascha	169
Zatrachne njezbožo. Wot r.	170
Nejchto z Bacsonja. Wot r.	177
Kschieczanska smjerez wójnowdy Filipa Orleaniskoho. Wot r.	178
Dwoji pschikkad. Wot r.	179
Wulckowa syrotuica w Tyrolskej. Wot r.	185
Cajottowe wédczzenia. Wot Krala	186
Katholicka cyrk w Sewiernej Americh. Wot r.	193
Pofutnik. Wot Krala	195
Ważny namjet za najche serbske schule. Wot Kubascha	205
Zedyn mudry pschemoh druhoho	206
Proftwa. Wot r.	213
Bóžniznik w Bethlehemje a w naszych cyrkach. Wot Kubascha	214
Dopomnjeziti — wopominjeziti. Wot Libscha	215
Swj. Benonow związek Božich misjow. Wot r.	218
Tu masz!	218
Bornjatka z Božeje zahrody	220

Wschelczizny. Wot wsichelackich	34, 99, 131, 146, 158, 174, 192, 201, 220	
Z Luszych a Saffleje		
Z cytogo swęta		
Należnosće našego towarzystwa		
Dary za cyrkę Wutroby Jęzusowej w Baćonju	stajne rubriki.	
" za cyrkwicku s. Józefa w Hajnicach		
" na wudacō Nowoho Zakonja		
Dopisy, zjawnie rozmotwjenja w někotrych czistach. — Kawejscik.		

Pschißpomnjenjo.

„Katholicki Posol“ je z tutym čištom swój 27. lětnik dokonjał. Działkujemy so z wutrobu wsichtkim pszechęzam a dobroczerjam, kotsiž su tež w tutym lěcze naših časopis z naſtawkami, dopisami, z rozeſlanjom abo rozdawanjom, psiched placzenjom, rozhodřenjom a poruczenjom podpjerali.

Nastawki do tutoho lětnika su pódla redaktora 6 spisaczerjo podawali: k. can. farar Hórnik, administrator T. Natusch, kapłanojo Kubasch, Libsch, Wjesela a Jurij Kral. — *Dopisy* do jenotliwych rubrikow su wsichelacy ze spomnjenych kniežezow a pódla tých tež hischeze skali: k. can. farar Herrmann a far. Duczman, far. Nowak, administratorojo a kapłanojo: P. Malachias, Ręzak, Biedrich, Źur, wuczerjo: J. Kral w Radworju, Symant, Ręzak, Schewcik a Biedrich, theolog Jakub Schewcik, dale hischeze Jakub Kofka, Michał Wawrik, M. Holka a J. Scherc z Chróscic a skonečne Jakub Bryl z Cybelnicy, naši swěrni pszechęz, kiz je někto hízo na prawdze Bożej. (R. i. p.) Wsichtkim wutrobné Zapłacz Bóh luby Kenjez!

Kłownu expediciju w Budyschinje je tež w tutym lěcze tachantsli zwónik k. Jakub Wjenka ze znatej wustojnoszczu, a najebacz swoje zaſtojnske winowatoszczę, wsichelake zadźewki a wobčeženja z jenakej swēru dobrocziwje wobstarał. Derje wědzich, kaiſtu pomoc z tym redakcji posiczą, wuprajamy jomu za wsichtku swēru a szczepnoſcę wutrobný džak. Tež wsichtkim tym jón wuprajamy, kotsiž su w jenotliwych woſadach zas „K. Posol“ rozdželeli a pjetježne pschinostki dobrocziwje podawali. Su to, schtož wěmy, byli: w Chróscicach k. kapłanaj Scholka a Ręzak a pschekupc Domanja, we Wotrowje kniež farar Herrmann, w Marijnej Hwězde k. P. Malachias a poselnik Lehmann, w Riebjeſcicach k. kapłan Kubasch, Klamar Kubasch a Schwejda, w Kamieńcu k. farar Nowak a pschekupc Łösche, w Röžencze k. administrator Natusch, w Ralbicach k. administrator Biedrich, w Kulowje k. farar Krause, w Radworju k. administrator Źur, w Baczonju k. kubler Piech a w Zdžeri k. Czorlich. Wot wsichtkich, kotsiž su za Posol so sobu prówcowali a dobrocziwje starali, to zhonili njeſimy; tež tutym njeznamy kaž wsichtkim znatym dobroczerjam dzakujemy so z wutrobu: Zapłacz Bóh tón Kenjez!

Wschém zbožne swjate dny. Na zasywidzenjo w nowym lěcze!

W Budyschinje, 20. decembra 1889.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Studentowy czasopis.

Wudawaný wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 1.

5. januara 1889.

Lětnik 27.

Na nowomu lětu 1889

psíhejemy swojim lubym sobudžělacžerjam, cžitarjam, dobrocžerjam a psíheczelam z wutrobu zbožo a Bože žohnowanjo.

Porucžam y pak tež z nowa zas swój czasopis dobrocžiwej podpjerje wſchitkých. Njedyrbimy zabycz, zo je Katholicki Posol zhromadny czasopis towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija, fotrohož sobustaw je kózdy joho porjadny woběrará. Ma potajkim kózdy prawo a tež wěstu psíhisluszhivocž za njón so staracž, schtož móže.

Podpiera wobstoji psíhede wšchem wo rozščerjenju czasopisia. Liczba woběrarijom wšchak nije so pomjenišila, ale je drje pomału, tola pak stajne rostla, taž zapis sobustawow dopokazuje. Tažke psíhiberanjo pak je tež dale híhce možne; psíhetož cyle lohen mohlo 100 abo wjac sobustawow híhce psíhibycz, kdy by kózdy psíhistupicz chycl, kij by mohl. Druhdy psíheczelne słowo a dopomjenjenjo wjele zamóże. Njedz nasci psíheczelojo takich psíheczelnych słowow njeletuują. Smy džen runje tohodla lětny psíhinoičk za Posol njepřeměnjenym westajili, zo by kózdy, tež khudy, jón možt jobu džerječz.

Podpiera pak wobstoji tež w pisomnych psíhinoičkach za Posol. Runje z tym hakte je czasopis zajimawy, zo wšchu wažnište powěda, schtož je so hdje w nashich wosadach abo tež w dalszej wofolinje stało; z tymi tež budze woprawdze zhromadny czasopis. Njetrreba so nictó pišanja wotlafowacz tohodla, døfelž cyle prawje pišacž njemóže. Dostawomy džen něhdynku dopišy, kotrež so taise, kajkež psíhndu, do cžištečza njehodža. Tola, wšchak móža so wuporjedječz. Denicke wuměnjenjo je to, zo je wěc, katraž so dopišuje, wěrna, zo so potajkim njezwjewia, schtož je so někomu jenež zdało, schtož nije wuzijnene a t. d. Tež na to dybci so džiwacž, zo taise dopišy so njebydu měle za wotkladowanjo wosobnych abo paršchónskich naležnościow abo psíherow. Schtož do zjawnoho lísta piša, dybci scherjski rozhlad měcz a na powšichtkowne spomoženjo džiwacž,

nic jeno na swoje sňadne a slabe „ja“. Héwak mohł nědyjskli tajki „paršchónski“ dopis zku krej nacjonicz. W Budyschinje jo njemóże kóždny krócz wédżecz, kajsa je węc byla, kotař so z dopisom wozjewja, redakcija dyrbi dopiszej wériz. Druhe časopisj pschijimaju jeno tajke powěscze, kotrež jich porjadni dopisowarjo jim szelu. My many tajkich malo. Dokelž pak je časopis zhromadny, dha je po prawym kóždny tež „rodženy“ dopisowar, hdyz jeno wérność wozjewja. Za wjeho pak budžemny džakowni.

Skončzujie poruczamny so zas z nowa dobroczynowmu rožsudej swojich čitarjow a prošnymy wo ſejerpnosć, hdyz we wjehitkim jich wozčakowanja njedopjelnimy. Tež za redakciju wjehak ju druhdy „čžaný čežke“.

W Budyschinje, 1. januara 1889.

Redakcija „Katholickoho Posola“.

P. Petr Scholta.

Krótko po smjerczi knjeza kanonika Jakuba Bjenšcha, fararja w Malbicach, zhubi nascha diöceſa híjo zaſu jenoho duchownoho! Rano $\frac{1}{2}6$. hodziny 21. dec. zemré w Budyschinje wyſofodostojny kniez kanonik kapitular kantor Petr Scholta, ze swjatymi sakramentami wobstarany, w starobje 69 lét a nimale 2 měsacaj.

Pſched dwemaſaj lětomaj ſchorje wón czejeſh a pſchihotowaſh se na smjercz. Tola bu jomu po tehdy pſchetratéj zymje zaſu lepje, tak zo mōjeſh se swoje zaſtojuſtvo z nowa derje wobstaracz. Wón czejeſh na njeporjadny wutrobnym krewjebeh, a dyrbjeſh tohodla po lekarjowej radze jara na ſo kedžbowacz, zo by zaſu njeſchvorjet. Ale tule nazymu wróciſ ſo a pſchibéraſh thoroſez, tak zo wón ſredz novembra wjac̄ do cyrkwi híz njeſejeſh. Hdyz bě ſo wutroba rožšerita a wotwodna žila (avota) zaczekaſh, pocza ſo wódniča, kotař ſo z wutrobnym pſchizajeczom ſkončzi. Njebohi kniez njemójeſh híjo pſchi ſpočatzku tutoho poſlednjoho ſchorgenja žaneje nadžije na wuſtrwienjo. Tohodla pſchihotowaſh ſo z podaczom do Božjeſ wole na ſwoju smjercz. Hdyz bu thoroſez wobcežniſh, wužada ſebi tež ſobupomoc miloſčiwnych ſotrow, mjez nim wosebje knjezny Mlechtildis Symainſec, džowki joho njeboh ſotry, kotař bě z Čeſchima (Teiſchen) w awstrijskej Schlezynskiej pſchijela. Tola wjehitka čiowjeſka pomoc njemójeſh joho dleje tudy zdžerzeſh. Boža wola je ſo ſtała.

Njebohi ſ. kantor narodzi ſo 23. říjobra 1819 we Botrowje. Hdyz bě w Budyschinje na tačhantiskej ſchuli pobyl, pſchihindze do Prahi na gymnaſium a potom na univerſitu, hdzež ſwoje ſtudije 1844 ſkončzi. Měſhniſtu ſwecžiznu doſta 14. měrca 1845. Žako duchowny bě najprjedy ſeto a 3 měsacy vikar w Budyschinje. Na to pſchihindze za kaplana do Radworja, hdzež je pſchez 12 lét zaſlužbniſ ſtukoval a njeboh fararja Čjörličha wjele zaſtuſowacz měl. W říjobra 1858 bu wón do Budyschyna jako kaplan powołany. Žutry 1861 doſta wón direktoſrat tačhantiskeje ſchule, w fotrymž zaſtojuſtwe uajdlēje džekacſh, mjenujic hac̄ do jutrow 1877.

Swojich dohoſlētnych zaſlužbow dla bu wón w ſečje 1876 za kanonika wužwolemy. Na to pſchihindze do kapitla jako ſcholaſtikus (1877), bu z tym radziczeſ konfiftorijs a examiner, a po smjerczi seniora Hoffmanna bu na kantorat powyſhemy. Takle je wón doſte lěta w knjezowej wnitř ſtukoval hac̄ do ſwoje smjercze.

Joho skutkowanju bu tež wot swětneje wijszościę pſchipózname, hdyz jomu ſakſki kral na swoim 60. narodnym dnju rycerſki kſhiž Albrechtſkoho rjadu prěnjeje rjadowneje wudželi. Joho imeno wostanje žive nic jenož mjez jeho bližkim pſcheczelſtwom, ale tež mjez duchownskimi pſcheczelemi a mjez kudsonimi, za kotrychž je ſo w swojej poſlednjej woli tež kſhalobnje poſtaral.

Knež Šcholta běſde ſwerny syn ſwojego ſerbskoho naroda. Tohođla je pſchi prěnim wotučenju nowoho Serbowſtwa ſobuſkutował. Tačo kaplan w Radworju zaſtupi do literarnoho towarzſtwa Macieju Serbſkeje, a bě jeje ſobuſtan hacž do ſwojeje ſmjerewe. Pſchi zaſtoženju towarzſtwa ſs. Cyrilla a Methodija pſchewza wón poſkładniču a wjedzeſte ju někotre lěta. Za cyrkwičku w Hajnicach a za cyrkwi w Baczonju je wjac̄ króz daru woprowaſ a za wobě cyrkwi pódla wotkaſow za Budyschin, Wotrow a Radwoř tež něſhto wotkaſal.

Wſchoho toho dla ſo njeboh ſ. Šcholce zaſlužena kſhalba dawa. Po ſwojej woli bu wón do Wotrowa poherjebaný (hladaj dopis); tola džerjeſte duchownſtvo na poſtwjezorje w Budyschinje myſhpov po morwych, a wjele katholikow pſchewodžachu joho češlo hacž z města won, hdyz bu wone njedželu 23. decembra do Wotrowa wotwjezene. W tačantskej cyrkwi budže hiſćeje wulke requiem za njeho džeržane. Won pak wotpocznij we měrje! Bóh, kž do potajnoho widži, njeho placži jomu nadobnje!

M. Hórník.

Towarſtvo Serbſkich Burow.

Hac̄runjež budže to nadawki „Serbskoho Hospodarja“, naſhich hōſpo-
darjow rožwuczeč wo zaměrah a wo zarjadowanju naſhoho towarzſtwa, dha tciu
tola na wſchelake dopraſhowanja, kotrež ſu na mnje pſchihle, tudy wotmoſtvič.

Priedy wſchoho dyrbja ſo wuſtawki, kaiſež ſu ſo w Katholickim Posole woz-
jewile, piſljuje ſtuđowacž: tute ſu hacž na dalshe podložk, na kotryž twarimy.
Hijo nětko to abo druhe pſcheměniciž chcež, je w ſpočatku ſtraſhny experiment,
kotryž moži wjele ſchfodžecž. Šu-li porjedzenja trébne, poſkiceja džen runje tute
wuſtawki waſhnijo a puč, na kotrymž maja ſo pſcheměnjenja ſtač — k tomu
pak je čoſa dojež, hdyz nažhonimy, zo te abo druhe poſtajenjo kſmane abo
trébne ujeje. Štož pak je ſo tak wjele lět w druhich burſkikh towarzſtvaſ jako
praktiſke a dobré poſkazalo, toho chcemy ſo tak doſho džerjež, dóniž ſami lepshe
njenamakamy.

Mnozy radža, zo měli ſo jenož burja jako ſobuſtaný pſchijecž. To by
pſchecziwo wuſtawkam (§ 4c, d) a z cyła pſchecziwo wotpohladzej naſhoho towarz-
ſtwa bylo. Njebojmy ſo tola diſſonancow a pſchekor! Móžno, zo tajke do cyła
njenastanu, a to cžim ſkerje nic, hdyz mjeuſhich hōſpodarjow na boř njeſtajimy,
ale jich k ſebi czechnjemy. Mamy tola jenož jedyn intereſe: Wſchém ſpomoſecž,
wjetſhim kaž mjeuſhím, wſchěch zjeđnočicž, dokelž je pſcheczeđnoſež tamna
moc na ſwěcze, kotraž ſama wulke wěch wuwjedže. Čzohodla njeměl ſo mjeuſhím
hōſpodarjam tón wužitk pſchimobročicž, za kotrymž wjetſhi žadaja? Njebudžemy
małyh runje z tym ſpokojicž, hdyz widža, zo burja ničo „extra“ noſcedža, ale
po kažni jednoja: „Štožkuli chcež, zo byhu čłowjeko wam cžinili, to cžinice
tež wj jim.“ Štož wot ſo ſtorкамy, cžirym do njeſpokojnoſče, a z tym
ſocialismej do rukow: intomu njeſpcheczelej čłowjefſkoho towarzſtwa; tomu ſo
tola w Serbach ani zaſydlicž dacž njecham pſchecze to, zo trijebaſ małyh zacpějemy.
Socialismus njedybli tež dale pola nas ani znaty byč a towarzſtwa burow nje-
znaja žadyn „Kastengeiſt“, kaiſiž je pola pohanow,

Druzy radža: Vórz y hłownu zbrromadžiznu powołacj. Na to praju: Towarstwo hiszceje do społnje zarjadowane njeje. Mamym drje pſchedsydſtwo, do kotorhož tež wužidhi wubjerk słuscha; scherski wubjerk pak, kofkij § 5 žada, hiszceje postajeny njeje. K tomu zendże so pſchedsydſtwo w bližšim času a pſcheyroñ tež zasy wschnittich tyh, kofkij su do towarstwa hižo zapisan, kaž tež wschnittich drugich hospodarjom, kofkij to hiszceje czinicž chedža, zo bydu so na wurdżowanju wobdzili.

Zo bydu hižo w našczu to abo druhe k wužitkej sobustawow zapoczeć möhli, dyrbimy so pilne hibacz, zo wjacj sobustawow do budżetny, a to czim bōle, hdij woſobniye tež na konsum džiwamy, pſchetož za prawje wulku czrjodu hodži so hižo wjele tuiščho kropowacj: pſchitupne womjeſčki, nowe symjenja atd. Konsum wabi mnogich najbōle, dokelž tu wužitk do wocžow hiſc.

Najwazniſche dželo hłada lokalnym towarstwam (we wszechelskich wsach abo woſadach) do rukow: Tute směda so zentcz, kaž husto chedža, a czim huczciſcho, czim lepje. Lokalne zbrromadžizny změja so wot wubjerkownikow nawiedowacj a möža so bórz y tworicj, hdij je jenož scherski wubjerk na lěto 1889 pomienowamy a w tutym časopisu wozjewiem.

Wostajmy so wscheje móliczkeje myſle, kofraž praji: „z cyłoho towarstwa ničo njebudže.“ Bjez zadžewkow węc njeje, dobra wola pak pſchewinje wszech pſcheczynoscje. W tej mēre, hač hospodarjo jako sobustawny pſdiſtupuja, roſcje tež nadžija a dowera, zo nejšto budže. Tež njech nichto njeměni, zo towarſtvo hižo w prením lēcje złote hrody natwari abo wjeho wotstroni, schtož je wopacžne a nam wobožne. To hodži so jenož ze sprócnym a wobſtaſnym dželom docpęć. —

W bližšim času so tudy wozjewi, hdij budže zbrromadžizna, na kotrejž so potom scherski wubjerk wutwori, druhe węcy so wuradža a skončnje towarſtwo so dotwari.

Zamóžtich hospodarjom proszymy, zo sebi k wužitku a k rozwiezenju časopis „Rheinischer Bauer“ (na lěto 2 m. 60 p.) abo „Westfälischer Bauer“ (na lěto 3 m. 60 p.) na pōscje skazaja. Njech so radſho tutych časopisow džerža, kotrež wo burſkim hospodarjenju khamaiſche naſtawki pſchinjeſu, jako dyzli tudomne nowiny.

Předsydſtwo T. S. B.

3. Lužic a Sakſkeje.

Z Budyschina. W mininem lēcje doſta 133 džeczi naſchich woſadnikow abo tudy pſchipokazanych swjatu kſcheceniu; z nich bě 73 mužskoho a 60 žónskoho ſplaha; njemandzelskich bě 19, z wjetſha wot njewoſadnych macjerow. Wopravjaných bu 7150. Werowanjow bě we farſkej chrkwi 24 a w tachantskej 5. Zemřetých bě 94; z nich 68 tudy, 21 w Mnišchoncu a 5 druhy pohrjebanych. Wjez nimi běſche 52 w starobje do 14 lět, 2 mjez 14. a 20. lětom; 2 běſhtaj pſchez 20, 4 pſchez 30, 1 pſchez 40, 5 pſchez 50, 18 pſchez 60, 10 pſchez 70. Wjez połnoslennymi pak bě 6 njezjenjenych abo njewudatych, 11 mandzelskich hospodarjom, 8 mandzelskich hōpozow, 1 wudowc a 14 wudowow.

H.

— W Hajniczańskej kapali, hdzej su so kóždy měſac druhi a ſchwartu njedželu połne Bože ſlužby džeržale a druhy tež dželawý džen Boża mſha ſwjeczila, pobu 230 woſobow k ſwjatomu wopravjenju. Wſchelacy pobudu wosebie w jutrownym času tež w Budyschinje, Scheračowje a Filipsdorfje k ſwjathym ſakramentam.

— Wobradżenja w tudomnych šhulach a katholickich towarzystwach su so kaž dotal po znathym waschnju state. Prěnje běsche w tačhantskej šhuli sobotu psched hodami popołdnju w 2 hodz. w sali tačhantskeje šhule; wobradżeniuški swiatocznoscž lětsa tež najdostojnišchi kniez biskop ze swoim woprytom poczesci. Po wuspiewaniu hodownego kierlujscha mjeſeſhe kniez direktor Löbmann rycz, w kotrejž džeczom ze zrozemliwymi a pohnuwacnymi słowami ważnosć a napominanjo hodownego swjedżenja rozłożowasche. Po někotrych deklamacjach a spewach wudżeliku so něhdze 120 džeczom bohate dary, draſta a druhe trěbne węcy. Tutowu wobradżenju pschizamku so wobradżenjo katholickiego towarzystwa žonskich, kotrejž 60 kłudnych žonskich wobdżeli. Pschi tym mjeſeſhe towarzystwowy duchowny wiednik kapłan Skala rycz. — Boži wječzor běsche wobradżenjo w katholickim aſyliu, hdzejž bě z dobrociwej pomoci jeneje knienje krasny ſichtom wuhotowanym. — W Lubiju wotbywasche so wobradżenjo Boži dženi, a běsche lětsa bohatſhe dyzli hdjy prjedy. Za kłude katholickie džecz, kotrychž je tam pschez 30, bě t. katedhet Rötlinger trěbne średki nahromadzil. — Też Boži dženi wječzor mjeſeſhe 70 katholickich šhulskich džecz z Hajnic a wokolim zhrromadne wobradżenjo w kapali w Hajnicach. Wulki hodowny ſichtom wudebjeny a rozwieńleny stojesche w kapali, a rozdżeliku so dary po dokonjanej myſčpornej pobožnoſci. — Wtajm wobradżeniuſki wječzor běsche lětsa katholickie rjemieslniske towarzystwo wuhotowało. Wulkitym hodownym ſichtom jara wjednje wudebjeny stojesche we wulkej sali, dosahacj hač do wječzha. Šala běsche z woptrarjemi pschepjelnjena. Najprjedy so rjana hodowna hra tačhanta Müllera pschedstajesche. Na jewiszcze pokazowadhu so kłownie powadki zbožnoho naroda naschoho Zbožnika we žinnych wobrazach, a pôdla spewachu rjemieslinivo a chor džecz pschewodzące kierlujsche. Deklamacie, t. tomu pschisluſhacze, pschednoschwawasche wustojnje kniez Marijsk, wuczer na tudomnej realcy. Spew towarzishow běſche jara pěkny, spew džecz mōže so wubjernu mjenowacj; pschewod spewow na klaviru wobstarowasche t. wuczer Almert. Po swjedżeniskim dželu scéchowasche rozdželenjo wulksowanych darow a potom pschedżowanjo ſichtoma, z kotrymž so za towarzystwo rjany pjenjez wuwikowa.

— Na tudomnym katholickim wuczeriskim seminaru wotbchu so w času wot 13. hač do 15. decembra pruhowanja za mólbokhmanoſcž. Pruhowanjo do konachu młodzi wuczerjo ff. Ernst, Dold, Dünnebier, Haase, Jork, Kittel, Löbmann, Morche, Rode, Springer a Striegel, a to z wjetſchego džela z wulkej kħwalbu, tak zo dwaj kniezaj I. a pječzo II. censuru dostachu.

— Z tačhantskeje šhule many hiszceze tute powěſce dodacj: Z 1. dec. 1888 wступi z kollegija tudomnych wuczerjow kniez wjihšihi wuczer Schmidet. Pschez $46\frac{1}{2}$ lēt je z wulkej pitnoſciu, wustojnoscž a sweru we wuczeriskim powołaniu skutkował; nětko je swoje zaſtojnſtwo zložiwschi do wotpoczinka ſchol. Rodzony 1819 pobu wuczer w Ostriku a je wot 1845 hač statny wuczer pschi tačhantskej šhuli zaſlužbnuje skutkował a pôdla ſebi wjèle luboſcze a džakownoſcze pola swojich mnogich wuczomcow dobył. W lēcze 1878 doſta čestne mjeno wjihšchego wuczerja a 24. sept. 1888 spožci so jomu hač pschipóznačo zaſlužbny ſchicj. Pschi wotkhađe dariču jomu wuczerjo a džecz rjane wopomnijecza. Pónđelu 3. decembra rozzohnowa so swjatocznije z džeczimi a wuczerjemi, pschi čimž so jomu wot joho duchowneje a swetneje wjihšnoſcie mnohe pschipóznačo wupraji. Pschi teſſamej pschileznoſci nastupi kniez wuczer M. Hila, rodzony z Čħelnic a dotal wuczer w Scherachowje, swoje nowe zaſtojnſtwo tridy pschi tačhantskej šhuli. Boh spožcz wotkhađacomu wuczerjej zbožny a čidli wječzor žinjenja a nowomu wuczerjej žohnowane ſkutkowanjo!

Z Radworja. W zaistđenym lęceje je so w našej wosadze 55 džeczi (30 hólčatkov a 25 holčatkov) narodžito, mjez nimi 9 njemandželskich (5 luther- skich a 4 katholskich) a 4 morme narodžene. Wumrělo je 44 wosobow (22 muž- skich, 22 žónskich, 27 doroszonych a 17 džeczi). Pschipowědanych bu 16, tudy wérowaných 15 porow. K Božomu blidu je pobyl 3600 wosobow (wyšće toho trasj na por stow w Zdžeri). Do bratstwa Jezujskeje smjertneje styksnoće na křižu da so 54 wosobow zapisać. Doma wobstaranych bu 79 wosobow.

Z Wotrowa. Na dnju svj. Tomascha pschelcza kaž wohuň našmu wosadu stručla poweſz, zo je so kniež canonicus capitularis cantor Scholka w Budyschinie ze sweta minhl. Brndna poweſz běſhe za nas cžim bołoszjiwsha, dokelž běſhe njebohi z našeje wsy rodženy. Z dobom pak bu tež znata joho poslednja žadočz, po kotrej čhysche na naše pohriebniſchezo khowny byč. Tuta joho wola dyrbjeſche so dopielnicz. Tohodla pschiwjezehu nam njedžela 23. decembra čželo wyšokoho knieža; my pak khwatachmy napishečezo drohomu wopomnjezu, kotrej njebudže nam wzate. Popołdnju pschilhadzachu množ fe kaſhcej, zo byhnu so pomodlili za mér a wotpocinck zemrětoho. Pohreb běſhe postajeny na dopołdnjo patorzicu. Na pschewodzenjo pschiudzehu wjele dostojni knieža, a to z Budyschina: sen. Kuczanek, farar Hórnik, direktor Löbmann a njedželski predař Kummer; z Chrósczic: farar Werner; z Njebjelejcic: kaplan Kubasch, a z Klóšchtra: P. Małachias. Kniež farar Hórnik mjeſečhe pohriebnu rycz, w kotrej wosebje pokaza, kak běſhe wschitka žadočz zemrětoho we Kniežu, a kak swěrje je so pschihotował na poſlednju hodžinu. Kniež senior Kuczanek mjeſečhe swjatočne requiem. — Wopomnječezo njeboho wostanie zavěſće we mnichich wutrobach njeſmertne. Njech wotpocinje we mérje! z.

— W minjemym z božej pomocu dokonjanym lęceje je so we našej wosadze narodžito a w cyrkwi svj. křeženici doſtało 15 džeczatkov, loni 18, 7 hólčatkov a 8 holčatkov, mjez nimi tón króz 1 njemandželske (ze pschipokazanych nemíſkich wów). Khownanych bu na našich křichow 19 čželov, loni 15, 12 doroszonych a 7 džeczi, 16 čželov z našeje wosady, 3 čžela z druhich wosadow. Pschipowědanych bu 10 porow, loni 6, 6 porow, loni 3, bu pola nas wérowaných. K božomu blidu su pobyl 3311, loni 3445. — Wumrošk cyrkwiſkich woporow bě ſejzehowacy: Za towarzystwo svj. Józefa 43 m. 25 p., za lyoniske towarzystwo svj. Franciſka Xaveria 117 m. 22 p., za towarzystwo svj. rowa 26 m. 40 p., za towarzystwo svj. Bonifacia 60 m. a wot sobustawow bratstwa svj. Bonifacia 32 m., za swjatoho wótca 201 m. 24 p. a za ſtuk ſvj. džeczatſtwa 95 m. Za móſhniczitu nawda so 206 m. 64 p.

Z Ajebjeſčanskeje wosady. Tudy je so w lęceje 1888 narodžito: 19 džeczatkov (9 hólčatkov, 10 holčatkov); wumrěla je z nich jenož jena hólčka, kotrej bě po ſmjerci swojoho nana narodžena. — Zemrělo je: 16 čžlowjekow, z nich 4 džeczi, 9 doroszonych mužow, 3 žónske. — Wérowane buchu tudy 4 por, pschipowědanych 7. — K svj. wopramjenju pobu 4209. — Zamrženjo za nowy wulkı wóltar w knižen cžo. 40310 je z danju hacž do kónc tutoho lěta narostlo na 3690 m., te za nowe swjeczo w knižen cžo. 49857 na 288 m. 50 p.

Ze wsy psiche so nam: Pschelcze w Kamjencu praji mi wondy, zo ſtej dwě žónskej w pjenjeznej muzy so joho prashalej, hacž jimaž njeby ſchnóru wotkuſil. Tón je jej k ſlěbornikej pôſtał, dokelž ſam taſku pschu trjebacz njemože. Šlěbornik pak za drohotnej ſchnórie wěſče wjach ſadžil njeje, hacž ſhtož za — ſtaré ſlěbro dawa. Sam wězo ſtaiſi ſtaré pjenjezy na najwyſhjemu placziznu a wuwikuje z taſkeje ſchnóry tſoje a ſchtwore, ſhtož je ſam dał.

Šežda serbska sčinóra je starožitnoſć a hdyž hižo nuza čjéri, zo dyrbí ju nechtó pſchedac̄, by tola khmañšho bylo, so duchownomu доверич, zo tutón w „Kath. Posle“ wozjewi, a tých fedzblivých sežini, kotriž chedža rad za swoje džeczi tajku sčinoru měcz. Wézo budže duchownyj mjeno zamjelczeč, tak, zo ta, kotaž hižo dyrbí pſchedac̄, so nižožho bojecž njetrjeba: jenož zo sčinóra w naſhich rukach woſtanje. — Doniž tutej sčinórje so mjelečzo w Kamjencu pſchepſchedaſhće, pytaſhe runje hospodař w Njebjelčanskej woſadže tajku sčinoru za svoju holen a by ju wěſče hiſće jónu tak derje zaplačiš, kaž ſleboruňk, hdy běſhe jenož wo tym zhoneš, zo je žana na pſchedaní. Tak ſo čjini!

3 cyloho ſweta.

Rom. Džakovnu ſwatočnoſć za swoje jubilejſke ſéto 31. decembra je ſwaty wótc Leo XIII. sam w cyrkwi ſwatoho Pētra w Romje naujedował. Pſchez 40,000 pobožnych běſhe w cyrkwi zhromadzených, a wſhitej ſwatoho wótca z njevuprajitej radoſežu a horliwoſežu powitachu. Po pobožnoſći a hordoznymi ſerluſhu Te Deum wróciſ ſo ſwaty wótc zas do vatkana. Pſaja z Roma, zo je ſo jeno cječen moht dželicž wot tuthyj pobožnyj a z wulkotneje cyrkwi, do kotrejž tarſh ženje wjac dele njeſchindže. — Z wulej ſtaroſežu a tež zawiſežu poſladauſa Crispī a joho pſchiniſutych na tajke horliwe ſwedeženjo za ſwatoho wótca. Mlinjene ſéto drje je wjac tajkich pſchinjeſlo, hdyž tyſach a tyſach ze wſhých krajow a lndow do Roma kchwataču, zo bydhu ſwatomu wótcej swoju luboſež a poſtornuſež wopokazowali; ale tón króz běhni to jenož wobydlerjo Roma a Italſkeje. Crispī, liž by naſradſho wſhitek wutroby ſwatomu wótcej wocuzbnit, widzi tudy doſez njeſlube ſwedeženjo pſcheciſi ſebi a ſwojemu zaſaklomu pſchesczehauju cyrkwi a ſwatoho ſtola.

Naležnosće naſho towaŕſta.

Sobustawy na ſéto 1889: kk. 1—17. z Budyšina: can. cap. senior Jakub Kućank, farař Michał Hórník, kaplaň Jakub Skala, direktor tachantskeje ſhule Franc Löbmann, njeđelski prědar Jurij Kummer, katechet Anselm Rotzinger, registratör Jurij Banda, zwónik Franc Jánich, Jan Nowak, Miklawš Šram, Miklawš Ledžbor, Miklawš Młotík, Jan Bětka, August Wjerab, Michał Cyž, Hana Schneiderowa, Jan Nowotnik, 18 Fr. Pankrac Glawš, kapucin w Brnje, 19. Pětr Wawrik w klóſtri Hilžjetinkow w Kadnje, 20. 21. z Hněwsec: Michał Wels, Ernst Janaš, 22. 23. z Bělsec: Pětr Měrcík, Jan Krasa, 24. Michał Rječka z Małych Bobole, 25. Michał Zmij ze Židowa, 26. Jan Młotík z Čemjeric, 27. 28. ze Zdžerje: tach. hajník Heinrich Kubaš, piwarc Korla Mišnař, 29. M. Hórbankowa z Pěskec, 30. Marija Rjebišowa z Baćonja, 31. Miklawš Just w Leubenje pola Oschatza, 32. 33. z Jasenicy: Jakub Just, Michał Just, 34. 35. z klóſtra Marijeneje Hwězdy: duchownej knježnje Francha Koklic a Josefa Domšec, 36. Jan Woldrich z Brjemjenja, 37. 38. z Radworja: administrator Miklawš Žur, Jan Zynda, 39. Khrystina Donatęc z Khelna, 40. Miklawš Rjehork ze Strožišća, 41. kaplaň J. G. Kubaš z Njebjelčic, 42. kantor Miklawš Bur w Könighajnje, 43—45. z Khrōſćic, Jakub Šere, Miklawš Wawrik, Michał Wawrik (Skala), 46. 47. z Hórkow: Pětr Šilak: Michał Jacławek, 48. 49. z Róžanta: administrator Tadej Natuš, Józef Libš, 50. Jakub Bart z Pazlic.

Sobustawy na ſéto 1888: kk. 528—533. ze Serbskich Pazlic: Michał Šewc, Pětr Šolte, Jakub Skala, Pětr Wawrik, Jurij Šiman, Jakub Bart, 534. 535. z Njebjelčic: Jakub Lenš, Michał Pječka, 536. 537. z Pěskec: Pětr Šolta, Michał Lehmann, 538. Haňza Rjehořkowa z N. Pazlic, 539. 540. z Kukowa: Pětr Bjarš, Jakub Just, 541. mlyník Sliž ze Swinařne, 542. Miklawš Just w Leubenje. pola Oschatza, 543. Hana Kubicowa z Budyšina, 544—548. z Radworja: wučer Jakub Kral, Jan Hantuš, Jurij Žofka, Pětr Kurjo, Jan Rječka, 549. 550. z Kamjenej: Miklawš Cyž, Haňza Roztokęc, 551. Michał Měto z Bronja, 552—557. z Wotrowa: Hana Lebzyna, Jakub Buk, Hana Hejdanowa, August Rychtař, Michał Bohik, Miklawš Čornak, 558. 559. z Kaſec: Jan Smola, Michał Mětk, 560—563. z Nowodwora: Jakub Šolta, Miklawš

Rab, Mikławš Wjenk, Jakub Dzisławek, 564. Jakub Šérak ze Žuric, 565. 566. z Khróscic: Jakub Šérak, Mikławš Wawrik, 567. Mikławš Čornak ze Smjerdzaceje, 568. Mikławš Suchi z Różanta, 569. 570. ze Sernjan: Madlena Hermanec, M. Frencl, 571. Pětr Měrčík z Hélsec.

Na lěto 1887 doplačichu: kk. 722—724. z Radworja: Jan Hantuš, Jurij Žofka, Jan Pjetaš, 725. Michał Měto z Bronja, 726. Jan Šiman z Wutolčic, 727. Jakub Skala ze Serbskich Pazlic, 728. Jakub Šérak z Khróscic.

Na lěto 1886 doplaci: k. 704. N. N.

Dobrowólne dary za towarzstwo: k. senior Jakub Kućank 2 m., Fr. Pankrac Glawš 1 m., M. W. 50 p., J. K. 50 p., H. Sch. 50 p., M. Š. 50 p., z klóstra Marijneje Hvězdy 1 m., A. W. 50 p., M. R. 25 p., M. B. 50 p., M. L. 50 p., J. M. 50 p., němjenovaný z Budyšina 1 m. 25 p., J. H. z Wotrowa 6 m., M. C. z Kanec 2 m., H. R. z Wotrowa 1 m., z Džéchorec 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 102,947 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: N. z Podhrada 1 m., P. z Wučkec k Božomu džescu 6 m., z Budyšina 1 m., ze Sernjan 1 m. 25 p.
Hromadze: 102,956 m. 75 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,273 m. 45 p. — Dale je so woprowało: z Bronja 1 m.

Hromadze: 10,274 m. 45 p.

Na wndaco Nowoho Zakonja

darichu: k. can. cap. senior Jakub Kućank z Budyšina 50 m., M. K. w Prazy 6 fl. = 10 m. 8 p., N. z Khelna (za „Ziwienna Swyatych“) 6 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Ke wužitfu wšchędř katholickich serbskich wosadov je wudatý a pšhez expedicje katholického Poſoła na pšchedaní:

Pobožny Woſadnik.

Modlitwy a kěrļuske za katholickich Serbow.

Zrijadował a wudał **Michał Hórník.**

Kniga wobjima na 32 listnach abo 518 stronač w přenim djele modlitwy, psalmy, rozwuczenja, rozpominanja a křižowej puc̄; w druhim je 324 kěrļuskej. Wjacy wo tej knizy pšchinjeje hišćeje Poſoł. Wjazař njemóže wšchę družiny zwiažza nadobu dokonječ; wot pšchichodneje soboty budža na wuhjerk.

Kniga placzi zwiażana w placje 2 m. 20 p., w dobrej koži z czerwonym rězkem 2 m. 50 p., w lepszej koži ze złotym rězkem 3 m. 50 p. Požđiščho budže hišćeje pšchichodneje zwiažki dostac̄. **M. Hórník,** farar.

Allokacuja w Jaworje

pyta z dobrymi wuměnjenjemi we wšchém časú **młoko.**

Niedzelu 13. februara vjecžor w 7 hodzinach
budže w tudomnej katholickiej towarzshni

p o w s c h i t k o w n a z h r o m a d z i z n a
tudomnych katholikow k założenju

t o w a r ̄ s t w a p š h e c z i w o w o t r o c ž s t w u w e A ř i c h y .

Wšchitej katholikojo z blízšej a dalszej wokoliny so na zhromadziznu pšheproščuju.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaćí lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Cudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 2.

19. januara 1889.

Lětník 27.

Towarstwo pſchecžiwo wotrocžstwu w Africich.

Niedzeli 13. wnlkohó róžka bějše w jaci katolickéto towarzshinje w Budyschinje wažna zhromadžizna: Nahladna liczba katolikov bě so zeslka, zo bydu towarz-
stwo pſchecžiwo wotrocžstwu w Africich założili. Wozjewienjo zhromadžizny
a pſcheprošenju na nju bě z wjacorych pſchicžinow ujedospolne bylo. Najpredy
bě so do wozjewienja w Posole jara ujeluby zmylt dobył, kotrež pſchepozdže
pytnywoſhi wjac powšitkownje porjedziec njemžachmy, potom bě tež wozjewienjo
w Budyschskich měščanskich nowinach tak ſhowane, zo joho dzejaty namakał ujebě.
Te a druhe pſchicžinu hrožachu zhromadžizne ſhpatury wuspěch. Tola hinał je
so stalo: zhromadžizna je so cyle derje poradžila, ſala bě so ſkonečnje z wopytaremi
napjeluła, wuspěch tutoho wjeczora je jara ſpokojacy, pſchetož na 120 ſobuſtaſow
nowozałożene towarzſto hžo přeni dzejui dobu.

Zhromadžiznu wotewri kniez senior Kucjanek rožložujo wotpoſlad a zaměr
dženjníſcheje zhromadžizny. Počazawſki na hnadypolne léto, kotrež ſimi dokonjeli,
a w kotreymž je cyly katolicki svět z najwjelichorliwoſciu bamžowym měščanski jubilej
ſobi ſwjeczil, dopomni kniez senior pſchitomnych na to, zo je za ſwiatohó wótca — po
joho ſamym ſłowach — najrijeſihi a naſlubjhi jubilejki dar był: z běhnenjenjo
wotrocžstwa w Brasilijskej. Tola hſchaze ſu tyſacy a tyſacy ujezbožownych,
koſiž pod pſchahom žadlawoho wotrocžstwa žałoſcza: ujezbožowni čornodchojo
w Africich. Šwiaty wótce Leo XIII. je ſwojohó poſoła, kardinala Lavigerie-a
z Algiera do evropskich krajow poſtał, zo by iich zdělanym wobydlerjom napominał:
Štanče, a kóždy njejch pſchinoſhnuje k tomu, zo by žadlawne wotrocžstwo w Africich
so zbehnylo. A napominacy hłos tutoho čejczomnoho jaſoſhtola Afriki je ſo
ſtyschal w cyłej Europje, a tež w Němſkej. Tež my ujechamy zady woſtač, ale
čećemy pſchi taſkim ſpomožnym ſtuktu ſo wobdzelić a w Budyschinje towarzſto
pſchecžiwo wotrocžstwu w Africich założić, kotrež by ſređizna bylo za jenotliwe
towarſtwa, fajkež drje ſo po tutym pſchilladze na wſchelakich měſtnach Xužich założa.

Hłowny rycznik tutoho wjeczora bęsze kniez Kummer, njedżelski przedar w Budyschinie, kotrež bę sebi nadawik stajik, pschitomnych wo njewuprajitej żadławości wotrocztwa w Africy powuczic a jich zahoricz, zo bytchu k wotstronjenju taikich hroznoscjom pshinoščowali. Swój nadawik je k. rycznik wubjernje wuwjedł. Spomniwschi na něhdushe leżejace kscheſčanske wosady w Africy, kotrež pak su z bjezbōnej njeweru so zniczile, połaza naiprjedy, kalk je w nowischem času runje „czornym dżel swēta” zaſy wosebitu ledžbōnej civilisowanych krajow na so szézahnył. Wubjerni su dotal njeznamy dżel swēta pshewptowali, pschelupstwo je do njoho so dobywało. Tu namakachu w sredźnej Africy rjane płodne krajinu, hdżež porjadne deſćeze zemju woplodzeja, a hdżež tsoje a sztware źně za lěto domož dżelaja; namakachu tež rjane wsy a města z mnohimi wobydlerjemi. A hdżež tajey puczowarjo po někotrych latach tam zaſ pshinidźechnu, namakachu na měscze dotalnych leżejatych wsow a městow rozpadanki abo so kurjace hromady popijela. Szto bę so tu stało? Nubjegne czrjody Arabow a Mesticow (měščaných potomnikow Arabow a czornochojow) bęchu měrniwych wobydlerjow nadpaniſli, wsy zapalili, wſjehch, kotsiz mózachu so wobarcz, zezatſeli, żoni a dżeczi do wotrocztwa wotwiedli. W Europeje hroznoscze wotrocztwa słyschawski wſchitcy psheregiwo wotrocztwu (ſklavinſtwu) so zbehnyczu, hido w Kongressu we Winje (1815), pоздzisjho we Beronje (1822) a w nowischem času tež druhdze wuprajichu, zo ma wotrocztwo so zbehnycz a cyle ſkoncziel. Tola Europa, kotrąž ma druhe węcy czinicz, je so dotal ze słowami ſpokojiſta. Zeje kódze jězdža po wſchitich tamniſkich morjach, dotal pak su jeno pytali twjerde zymne złoto a drohe kamienje, wo najdrožsze kubko: njeſmijertne duſhe psheregihaných czlowiekow so njeſu ſtarali. Někto pak njedyrbi Afrika wjac jeno żarowacz, wona ma winu so radowacz: Bóh je jej japoschtoła wububil w kardinalu Lavigerie-u.

Bęsze to wjedzenjo Božeje pshedwidżomnoſce, hdżež swiaty wótc Pius IX. dotalnego biskopa w Nancy Lavigerie-a w lěce 1866 za arcybiskopa w Algieru pomjenowa. Tutón dce hnydom evangeliu m psherez algierske mjezy njeſz hľuboko do Afriki, niktó njemože jomu w tym zadżewacz. Wón załoži wosebitu rjad missionarow za Afriku a wupoſczele jich jako poſołow do jeje njeſmernych krajinow. Tola kajſe zrudne powěſcze tuczi joho poſołojo jomu domoſ ſzelu: wotrocztwo wſchudźom!

Mjez tym je Leo XIII. swoje wóczko na Afriku złożil, tutón kontinent dce za Chrystusa wotewricz. A k tomu je muža namakał cyle za to ſtworjenoho: Lavigerie-a. Joho wudebi z purpurom kardinala a pomjenuje za primasa w Africy. Tutón spodžiwny muž ſpónzajte w tym swoje hłowne powołanjo, zo by žadławoſcie wotrocztwa wotstronił, nježbozownych za Chrystusa dobył. Wón je pshewdženym, zo cyly kscheſčanski swēt so zbehnje, zo by psheregiwo ſurowoſcjam wojował. Tohodla pshinidźe do Europej, zo by ju za Afriku zahoril, wón kchwata do Pariza, Londona, Brüssela, Mailanda, Roma, Neapla. Tam swój hłos po zbehnje, zo by njewurjeſnicze zrudny wosud wbohich wobydlerjow Afriki wopisował.

Někto tež k. rycznik Lavigerie-ej ryczeć da a wopisowaſe po powěſczech tutoho kardinala hroznoscze wotrocztwa we wulkej puſčinie Sahara: njewuprajicze wobčežnym pucz psherez njeſmernu puſčinu, kotrež dyrbja nježbozowni z czejkimi brjemjenjemi wobčeženi, hjez wſchoho wotſhewjenja w ſurowej horcoſce czinicz hacž do hłownych wićznych městow (wosebje Timbuſtu), hdżež so njeſmilnym kniezam pshedadža kaž ſkót. A tola tam wotrocztwo hiſćež najhōrſche njeje.

W sredźnej Africy pak hroznoscze wotrocztwa so wopisacž njeſhodža. Prjedy bęchu sredźniu mafskownu Afriku za njeplodnu měli, dokelž z puſtých brjohow

na njeplodne znutskownie ſudżachu. Pſched 25 létami pał ſu pucžowach do znutſkownoho ſo dobyli a tam płodne krajinę z młodnymi leſami, rjanymi reklami a wulkimi wſami a mestami z wobydlerjemi napelniennymi nadefchli. Tak hiſceze Stanley, jendzelski pucžowar, 1877 piſaſhe. Tola kał zrudne pſhemienjenjo ſta ſo tam za někotre lēta! Arabojo a mesticojo, kotsiž pucžowarjam a miſionaram haſo wjednich ſlužachu, widżachu bohatſtwu tamnyh krajinow, woſtachu tam a założidhu wulke pſchekupſtwu ze ſtonowej koſcę (elfenbein). A dökelž tam żanoho ſkotu k wotnoſhenju ſwojeje twory zdżerzeč njemóžachu, nuzowachu čłowjekow, wobydlerjow tamnyh krajinow, zo bydhu ſlužbu ſkočatow zaſtali, tworu na wiki njeſli a na níkach ſubo z tworu pſchedaczi byli! A hdvž je nětk po někotrych lēiach ſtonowej koſcę žadna pocžala byež, dha je wiłkowanjo z wotrocžlami (ſlavami) woſtało. Tež ſu tamniſhi kralojo wot Arabow dżerzenju tajſich njewolníkow na-wuknili a wotweduja čaſtu pſhewinjene ludy do wotrocžtwa. Na cyle nje-čłowjefſke waſhnujo ſo pſhi ſlojenju tutyh wbohich zaſhadža, kaž to ze ſamſnoho nažhovenjenja młody čornoch Farraghit Emmanuel Biennu poweda, kiz w tu khwilu we francózſkim měſeče Lille theologiju ſtuđuje, zo by potom haſo jaſoſhtoł k ſwojim njezbožownym bratram ſo wrócił. Wón je z Lille na ſwojich běhých bratrow liſt piſał, w kotrejñ w mjenje ſwojich čeſnoſczenych bratrow wo pomoc woła. Wón poweda, kał w noč, hdvž wiſhitec ſpija, črjódy rubježnikow wo-budlenja měrnych wobydlerjow nadpaduja, wobudlenja zapaleja, z tſelbu w ruci kózdoho wočatuju, kiz dhec plomjenjam czeknycz, jich žony jim rubja, njewinowane džowki wupſhimaja a zwjazaja, ſtončnje wiſhem ſurowy pſchah hórfchi hacž ſkočatam wokoło ſchije połoža a jich jenovo pſhi druhim za žerdž pſhiwiaſaných abo kózdomu wucho pſcheklowschi a powjaz pſcheczahnywſchi čérja ſta milow dalovo nimale kjez wiſheje jedže, bjez wiſhoho napoja hacž na tamne poſlate město, hdjež ſo muž, žona a džeczi pſchedadža kaž ſkočata. A jich morjeni bratſja na prawym a liwym boku pucža ležo woſtanu, witana žratwa za ſchafale a hyány, jich běle koſce pucž poſkazuja pozdjíſkim karavanam, kotrež tam pocžahu. Na wiežnych mestinach pał, hdvž ſu po wiſhilic tyhle tradańach a pſcheczehanach doſczehnjene, tam wozmu žonu wot muža, džeczo wot macjerje a dowjedu jich do wotrocžtwa, w kotrejñ ſo z nimi zaſhadža tak nječłowjefſy, kaž ſo nihdý ze ſkotom zaſhadzeč njemóže.

Pſhi tym dyrbí ſo woſebje na to poſkazowacž, zo hłowne tajke wiki w tamnyh krajinach leža, kotrež nětko pod němſkim zaſkitom ſtoja, woſebje w Udzidži, hdjež je wulke polo kaž po hrjebniſtego połne čłowjeczich koſcęw a poł zežranyh čelow, kotrež džiwie zwěrjata wjac pſchetrjebacž njemóža, dökelž je jich pſhewiele: wiſho wot njezbožownych, kotsiž ſu połmorwi do Udzidži doſchli, zo bydhu tam ſwoj zrudny kóni wočakowali. A k čomu ſo wobžarowanja hódní trjebaja, kotsiž po tajſich tradańach a wobczegnoſczaſt hiſceze ſiwiennjo wobkhowaja? Zo bydhu nje-čłowjefſkim, ſkočaczym žadoſczejam čłowjeczich zwěrjiskow ſlužlli, ſiwi ſpaleni abo po hrjebani byli. Kał mało ma čłowjek tam płacizny, móžesž z toho ſpóznacž, zo je na wíkach žona za jenu koſu a džeczo za brjemieshko ſele doſtačz!

Pſhi tajſichle ſurowoſczaſt dyrbimy prajicž: My mamy tudy towarſtwa k zaſkitej zwěrjatow, zaſkonie za zdżerzenjo ptaczkow, njedyrheli ſo ſmilicž nad čłowjekami, kotsiž ſu wot Boha ſtworjeni a wot Chrystusa wumoženi kaž my, kotsiž maja tež czuczim wutrobu kaž my, a pſcheczivo kotrejñ ma woſebje Němſka wažne winowatoſcze, dökelž najwjetſche hroſnoſcze pſcheczivo nim ſo w krajinach ſtawaju, kotrejñ Němſka poruča? Tohodla ſo jaſoſhtoł tutyh njezbožownych tež na wobydlerjow Němſkeje wobroča, zo bydhu tola ſwojim

„czoronym bratram“ na pomoc khwatali. Tohodla smy tež my tudy so zhromadzili, zo bychmy tež w Budyschinje towarzstwo założili, kotrež budže frédkí za wulkí nadawk, wotstronjenjo wotrocžstwa w Africy, hromadzicž pomhacž, tak na nowym „kſchijnym czahu“ so wobdzelicž, pſchetož „Bóh to čce!“ —

Z napjatej kedžnosćju běchu pſchitomni zahorjace wułozowanja ſejzhowali a džakowachu jo ryczníkej ze živym pſchihloſowanjom.

Hdyž běše knížez senior Kucžank na to założenjo tajkoho towarzstwa w Budyschinje wuprajš, wotmokovi w mjenje pſchitomnych hrodowiski knížez kaplan z Huski. Pokaza z jara wuſtojnymi ſłowami, tak je katholicka cyrkje runje w tym pſchecy ſwoi hłowny nadawk widzala, njezbožowne poħanske ludy znadobnjuvacž abo civilisowacž a je za wérę Chrystusowu dobywacž, zo wona zawérno njeje njez pſcheczelica zdželanoſće, humanity a civilisacije, ale prawa a prěnja jich spěchowařka, a ſtönezi ze ſlawu na kardinala Lavigerie-a, kotrejž pſchitomni horšiwe pſchihloſowanachu.

Nětko so hnydom pſchedsydſtwo za nowe towarzstwo wuzwoli, a to po namječe kníze ſeniora Kucžanka z aktuaciju (pſchihloſowanjom) za pſchedsydu k. kaplan Skala, za městopſchedsydu k. ökonomici komiſſar Dilger, za pismawjedzherja k. seminarſki wychjaci wuczeř Plewka a za poklädnika k. pſchekupc Angermann, kotsiž wſchitec wólbu pſchijachu. Hnydom so zapisowanjo ſobuſta wów započa, a pſchitupi hžo ton wječor na 120 ſobuſtawow.

Schtož zaměr towarzstwa nastupa, njebudže niktó móć prajicž, zo by dobrý njebył a zo potajkim by towarzstwo nuzne njebylo. Ně, za wulkotny nadawk, kotrejž ma so dovcpeč, je wjèle frédkow trébnych, tohodla so po cikle Němskej tajke towarzstwa założoſća a runje tohodla je so lětny pſchinoſk (1 mark) tak nižki złožiſt, zo bych u po móžnoſći wſchitec pſchitupicž móhli. (W druhich krajacach, kaž w Francózské a Žendželskej, so wysoke pſchinoſkki žadaja.) Mnogoſež dyrbí tu wučziniež. Tohodla so nam zda, zo dyrbjeli so we wſchitkých wosadach podobne towarzstwa założicž a z Budyschskim towarzstwom so zjenočicž, zo bych u wſchitec pomhali pſchi ſpomožnym ſkutku. Měnimy tež, zo so 1 mark za lěto lohey wuzbytkowacž a nalutowacž hodži na tajkich wudawkach, kotrež hewak trébne njejsu. Tak našte porjadne a nuzne ſkładowanja a podpisy na ſtach naležnoſćow z tym na žanic wachnjo ſchłubowanec bycž njetriebaja a njebudža. Kózdy móže tutomu towarzstwo pſchitupicž; 20 ſobuſtawow doſaha, zo by so towarzstwo we wýz założilo, a móža pſchitupicž nic jeno mužojo, ale tež žónske. Towarzstwo ſebi wuzwoli pſchedsydu, pismawjedzherja a woſebje poklädnika, fiz pſchinoſk hromadzji a do Budyschina (knejzej pſchekupcej Angermann) poſzczele. Woſebje móhli tež ſlužowni so na ſpomožnym ſkutku wobdzelicž. — Njech so 1 m. tamnym wotczehnje, kotrež so hewak — bohužel — njetriebawſhi rozbrouja.

Pſchi tajkej jałmožnje so njech njezabudze duchowna jałmožna pobožnych modlitbow, zo by Bóh dželo missjonarow żohnował, zo bych u njezbožowni wo‐bydlerjo njeſmérnych krajinow za Chrystusowu wucžbu so dobyli. Pſchetož najwěſzischi puč na zbehnjenjo wotrocžstwa w Africy je: wobrocženjo tutoho džela ſweta do kſchijanſtwa.

Bóh je sprawný a njeſta ſo wuſměſheč.

¶ ſwjedzenjej ſwjatoho Boſčana 20. januara.

Florencske nowiny powědachu pſched někotrymi měſacami ſledowacy podawk, kotrejž je w italskim měſaciku Solarolo ſo ſtał. Tam je cyrkje, kotrež je ſwjatomu

Boszczanej poswieczeniu. Swjath Boszcan je patrona tamnijšeje krajuh. Liberalni njewerivich pał tu cyrkę wjac widzecz njenozadu a stajichu namjet, zo by so potorhała, dokelž — kaž wudawachu — zdżerzenjo cyrkwe a wudawki za Boże sluzby we njej wulkı pjeniez wuczinjatej, kotryž so spomožnomu wustawej del S. Monte tam wotczehnje; tež je cyrkę sama tam njestrowa. Präfekt tamnije province tutón namjet hnydom pschija, haczruniž bě wuryež wo wulkih wudawach a njestrowym położenju hoła ťa. Na to wulke wjeselo pola cyrkwiniskich njeprzeczelow městaczka nastą. Hdyž so měsczanoscze proji, zo je na wonjeswyczenju a potorhanjo Božoho domu ekskommunikacija postajena, wotmowlvi so smějo, zo wščě zamolwienju na so bjerje. A nětk woprawdze k wuwiedzenju hroznoho zamysla krocza. Swieczo swjatoho Boszczana wzachu precz, woltarje spowalachu a powostanki morwych z rowow wutorhachu! Tamni měsczansey zaſtojnicy a sobustawu wustawa, kotriž běchu so za powalenjo domu Božoho wuprajili, bjezbóžnomu pocznanju wjesele pschihladowachu. Nadobu zaczu tamny zaſtojniki, kotryž bě cylu wěc zapoczął, na ruch bołoscz, po mału roszčerjeſeſe ſo żałostna bołoscz po cylum czèle, won zhobi ryčz a za dwaj dnjaj bě morwy. W tym samym czaszu zaja boja ruczka druhoſo zaſtojnika, kiz běſhe tež pschedsyda tamnogo wustawa del S. Monte, a tseczomu spěchowarej njebuschnoſt skutka ſo jazyk zlemi. Nětko wyschnoscz poruczi, zo ma ſo powalenjo pschedstacz, a archymieſtnikej wupraſi próſtwni, zo by swieczo swjatoho Boszczana we farſtej cyrkwi na poczeczowanju wustajit. Tak je ſo ſtało w haprylu minjenoſt lěta w Solarolo w Romagni.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. K džensuischomu czíſku je pschipołożena pokazka czíſhceja „Pobožnogo wosadnika“ wot M. Hörnika. Dokelž „Rath. Poſoł“ wo tutej ważnej knizi, kotraž je z wulkej proci pschihotowana a z najwjetſzej swetu ſpisana, wobſcherniſche naſtawki pschinjeſe, cheem ſudy jeno swoju radoſcz nad tym wuprajic̄, zo je dželo nětko dokonjane, kotrež da-li Bóh w krótkim czaszu pschedzenioſc̄ w pobožnoſczech a woſebje w ferluſchowanju we wščiklih naſchich katholickich woſadach załoži. „Pobožny wosadniſt“ je nětko zwiazany we wščech wozjewyemyh druzinach na pschedan̄. — Hl. nawěſtlik wo tutej knizi.

— Swjatoczne requiem za njeboh knjeza kantora Scholtu w tudomnej tachantskej cyrkwi, wo kotrymž jeho žiwjenjopis w poſlednim czíſle ſponui, budže ſobotu 26. wulkoſt rózka.

Z Baczonja. Hijo w czíſle 12 „Katholickoſt Poſoła“ 1888 je wopisanym rjany, wutroby pochnuwachy, nihdy njezapomnity ſwiedzeniu w Baczoniskej cyrkwi, hdyž najdostojniſchi knjez biskop w njej hamžowe požohnowanju wudziesleſe. — Wyſle toho džerzachu we naſchim Božim domje 8 wyſokodſtojni knjeza 33 króz ſemſche: Knjez kapelan Ręzak ſwjeczjeſe Bože sluzby 15. jan., 5. febr., 25. měrca, 22. hapr., 13. a 27. meje, 1., 8. a 22. jul., 12. a 26. aug., 9. a 23. sept., 14. oſt., 15. nov., 7. dec. — Knjez farař Werner 29. jan., 21. meje, 21. oſt., 11. nov., 23. a 26. dec. — Knjez senior Kuczanik džerzieske 1. meje a 15. sept. ſundirowane requiem. — Dale nas zwieselsku z ſemſhem knjez kapelan Skala 2. a 3. febr., 10. a 11. jun. a 21. dec., knjez katechet Rosinger 22. jan., knjez ſchulski direktor Löbmann z Budyschina 5. aug., knjez präſes Kusczanſki z Prahi 2. sept. a knjez farař Hörnik z Budyschina 12. nov. — Bóh zaplačz wyſokodſtojnym knjezam prawje bohacze a zdžerž tež dale luboſcz k naſherj ſwjatej wěcy! — Tajke luboſcz, a to powſchitkowna luboſcz, je hiſhce jara nuzna. Za- wěſcze dyrb̄i ſo pschedzenioſc̄ ſerbſkih mocow wobdzivac̄, kotraž je taſki ſkutk do-

koniała; tola pak so tež njehodži pręczę, zo horliwość za Bacżonisku cyrkę a jeje wudospołnienjo khétero wotbehjera. Dom Boži w Bacżoniju dyrbimy předy wsłohoo wobhladawacj hako tribut serbskej lubosće f swiatomu wótecej. Kaf jara je so na to zabylo! runje lěša we znatnym jubilejskim lěcje! Zenož nimale polojcą tak wjele Božich skujbow hacj přenje lěto je so dżeržala, jenož snadne dary so woprowaču — ale wjele, wjele so na z Boža dokonjam skufi swarjesche. Jedyn ma to, druhi druhe wuſtajecj. Zenomu je cyrkę pſchejara rjana, druhomu jara mała, a tohodla měni, zo so skujba, nicžo wjac na to njewajicj. Pſcheczelo! Ty mózgach wo tym abo tamnym něčto prawje měcz, ale njeje dha na serbskich burſtich hródzikach, kotrež město něhdyn spofojacych ſtomianych statokow „w naschich hubienych“ (!) cžasach so hordža, tež hiſhče něčto wuſtajecj? Abo njeje snadž twar Bacżoniskej cyrkwi skufi cžlowiekow, kotsiz móžachu so runje tak derje molicj, kaž ty? — Woſebje wobzarowacj pak dyrbimy, zo so samo tajcy změrowacj njemoža, w kotrychž by sebi hewal idealne začzucja pytač wěrił. Njeby lepie bylo, hdyn bych u z najmiejensha radſcho mjeleczeli, džiži lud ſcheinuvali? — Wſchitkim swěrnym dobrocerzjami naschoho domu Božoho prajimy pak z wutrobu: Bóh luby ſenjez placj wſchitkim tyſac krócz!

Z Khrósczic mamy zjewicj, zo je so w minjenym lěcje w naschej woſadze 147 džeczatkow narodžito a to 79 mužskoho a 68 žónskoho ſplaha. Zemrělo je 119 woſobow, mjeniujen 61 mužskich a 58 žónskich. Pſchipomědalo je so w naschej farſkej cyrkwi 50 porow, werovalo pak 39 porow. Tuthym daj Bóh wjele zboža, nowonarodzenym swoju hnadi a wotemrětym wěčnym wotpocžink! Swj. woprawienjom naliczibnym w Khrósczicach 13,701, w klóſchrje Marijnej Hwěźdze 15,848, w Bacżoniju 481 a we Worklecah něhdze 600, to je w Khrósczanskiej woſadze hromadže 30,630. Jeli liczimy, zo je we woſadze na 4000 duſchow, pſchinidže na woſobu $7\frac{1}{2}$ krócz za lěto. — Pſchipomiecz ma so hiſhče, zo nimo njeſličomnych druhich darow z woſady je so lěſta tež zaſy nascha farſka cyrkę z wjele woporami wudebjala. Wulki wotkar doſta nowy tabernakel, kotorhož ſejem su z tjojoho worcla; duricžka maja wumělski zamk, tak zo je tabernakel wěsty pſched paduhami a wohnjom. Tež doſta wulki wotkar wot s. wótca z Roma privilegium altaris za wěčne časy, t. r. z kózdej Božej mřchu, kotaž je na nim za wotemrětých číta, je zjenočeny doſpołny wotpust za spomnjenych wotemrětych. Tež bu cyła ſakristija abo kapala ponowjana. Woſebje zbudzuje tam kędzliwoſć nowy pſichny ſpowedny ſtol. Poč cyrkwe bu z nowymi kamjenjemi pokładzene. Z drugich mjenijskich dorow zaſtuji sebi woſebity džak nowe ryzwo a druga cyrkwinika draſta. Pidhi wſhem tym pak je tola hiſhče nascha farſka cyrkę tak njenahladna a porſedzenja potřebna, a někotryžkuli prawje njewidži, ſhto je w cyrkwi rjane a ſhto hrozne. Skónčzu tohodla z prôstwu, zo bych u naschi woſadni najpriedy za ſwoju domiznu so derje poſtarali, předy hacj ſwoju jaſmožnu do cžnych krajow ſeſelu!

F. R.

Z cyloho swěta.

Němska. Pruski sejm je kejzor Wilhelm 14. januara z trónskej ryczu ſwiatocžniye wotewrili.

— Z cžasow horcoho kulturkampfa je so we wſchelskich diöceſach Pruskeje 16 millionow markow pjeniez nahromadžito. Su to tamne pjeniez, kotrež je knježerstwo hako mzdú placzicj zapowědžalo („hacjito“), hdyn duhowni po joho woli cžinicj njehacha. Šchtó ma so z tutymi pjeniezami ſtacj, wo tym je so hižo wjele piſalo a tež ryczało. Najnowscha nowinka je to, ſhtož ſu njekatholske

časopisów muntamatale, którež wosobie rady wo katolickich należnościach pisała: że moje so z tutej pjeniez nowa biskopska wosada w Barlinie założyc. To je, może so prajic, khetro dżiwna myśliczka. Přetož nahromadżene pjeniez tola tam ślusheja, hdżez su so nazbierałe, do jenotliwych diócesow. A někotrym bydu jara w hódź byłe, taž kładym diócesam Fulda, Hildesheim, Drenabrück. Ze drje wérno, Barlinska delagatura, kotaž do Wrótsławskiej diócesy ślušha, je we wulkej duchownej muzy, wosobie město Barlin same, hdżez je wjele pšez 100,000 katolikow ze wšichc stronow Němskeje tam nazbieraných; tola nowa biskopska diócesa sama tam pomoc njeby pšchinieſta. Chtož je tam pshede wšchem trébne, su nowe cyrkve, nowe farſe wosady a prawje wjele duchownych, kotsiž bydu wulkotne a wobcežne duchowne dželo mjez rozpjerschenymi katolikami wobstarali.

Uganda. Z tutoho daloko w Africy ležacoho kraja, kiz je nam z powěszych tamnych marträjow w grudnym wopomnjeſtu, je pšez swětne nowiny powěszej pshisjka, zo je tamnijskoho tyranskoho krala Muanga jeho samotny lud z tróna stocził. Kral Muanga je pshez rěku Nianja do cuzohu kraja czekac dyrbjal. Jego bratr, kiz jeho pomhashe z tróna stocziež, je něk na jeho město za krala poſtaſeny. Hac̄runiž wuhnatoho krala niktó wobżarowac njebudže, so tola njewě, kaf budże so nowy kral pshczinovo kshesčzanam zadžerzeč. Wocžakowacž pak so hodži, zo hórski tyran, dyžli wuhnaty, bycz njemóže.

Hdyž běše tole hižo spisane, pshinieſechu wšchelake nowiny sczehowace powěsče. W oktobru zaúdzenoho lěta wobzamku kral Muanga wšchitke arabiſke wójſta, „kralowſku gardu”, zahubic. Tohodla wuda mjeležo wułaz, zo maja so wójſta na samotnu puſtu kupy wotwiesz, zo bydu tam, dokesž so jim žana cyroba ſlacz njebudže, hłodu wumrèle. To pak wojaſy zhoniču, a tohodla, hdyž dyrbjalichu so na žódzach pshewiesz, so spiecziču. So wróciwſhi pshedobudu kralowſki hród, a kral Muanga, kiz czekashe, bu popaneny a zajaty. Něko zbehlarjo bratra předawskoho krala, Kionwa z mjenom, na trón powołaču. Kionwa pak, dokesž muhamedanskim Arabam njewěrjeſte, powoła do najwyšších zaſtojistwov kshesčzanow. Tohodla so Arabowje z nowa zbehnyču a skoncowachu tutej zaſtojinitow, kotsiž czeknycz njebožachu. Na to nadpanychu jendželske a francózſke (protestantske a katolickse) missiony, spalichu a zaniczichu wšchitke twarjenja, a missionarow a kshesčzanow wuhnatu. Tola móžachu wšchitey missionarojo do města Usambiro czeknycz, kotrež pod jendželskim skfitom стоji. Tam bydlí jendželski gouverneur Makaj. Tomu pôſlachu zbehkarjo hanjerſki list, w kotrejž pshipo-wędzeja, zo wšchitkich missionarow a kshesčzanow w řeđejnej Africy morja hato wjeczenjo pshczinovo řendželcjanam, dokesž chedza tuči wifikowanjo wotrožstwa zahnacž. Uganda je wot někta muhamedanske kraleſtwo.

Kr.

Naležnosć našoho towarzystwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 51—55. z Budysina: Khata Dučmanec, Jan Nowak (2. ex.), Hańża Kampratowa, Jan Handrik, Handrij Mótko, 56. Michał Ćunka z Khelna, 57. Michał Domiš z Bozankęc, 58. Jakub Budař z Kukowa, 59. Jurij Jawork z Nuknicy, 60. Jakub Jawork, najeňek w Skyricech pola Brüxa, 61. P. Innocenc Jawork w Oseku, 62. Pětr Delank z Podhroda, 63. Handrij Haša ze Zajdowa, 64. Marija Pjetarowa ze Židowa, 65. Madlena Kurjatowa z Ralbic, 66. Pětr Rocho ze Sernjan, 67. Jurij Baland z Kulowa, 68. Jakub Heša w Ronspergu w Čechach, 69. Jakub Wencl z Dzěžnikec, 70. Miklawš Haška ze Sulsec, 71. Ernst Lenš z Haslowa, 72. 73. z Khróscic: Hana Skalic, Marija Zyndzic, 74. Marija Kralec z Wětrowa, 75. Jan Kral z Čemjeric, 76. Hana Mérček z Hrubjelic, 77. Marija Wawrikowa w Königshajnje, 78—86. z Jawory: Miklawš Krawčik, Jakub Wawrij, Miklawš Jakubaš, Michał Corlich, Madlena Zarjenkowa, Pětr Krawc, Miklawš Krawc, Michał Rynč, Pětr Bryl, 87. 88. z Drježdán: dwórski přeďar Józef Dienst, Jan Bryl, 89. 90. z Różanta: Pětr Klimant, Jakub Wincar, 91. Wórsa Šemelowa ze Sernjan, 92. Jurij Bjarš z Pěskec.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 572. Marija Pawlikowa z Radworja, 573. Wórska Krawcowa z Bronja, 574. Marija Nowakowa z Kašec, 575. Jakub Nowak, theolog z Prahi, 576. P. Innocenc Jawork z Oseka, 577. Michał Łusčanski z Budyšina, 578. Jan Riegl ze St. Boršće, 579. Madlena Kurjatowa z Ralbic, 580. Jan Pječka z Banec, 581. Jakub Běr z Libonja, 582—586. z Haslowa: Jan Valten, Michał Zopa, Jan Hendrich, Ernst Leuš, Ernst Bernich, 587. 588. ze Sulšec: Michał Lehman, Mikławš Haška, 589. Hana Mérćinkowa z Hrubelječic, 590. Marija Wawrikowa w Königshajnje, 591. dwórski prědař Józef Dienst w Drejždānach, 592. Mikławš Jurjanc ze Sernjan, 593. Bžedrich Delenčka z Pěskec, 594. Pětr Klimant z Różanta.

Na lěto 1887 doplătichu: kk. 729. M. K., 730. N. N. z R.

Na lěto 1886 doplătici: k. 705. N. N. z R.

Na lěto 1885 doplătici: k. 666. N. N. z R.

Zemréty sobustaw: k. can. cap. cantor Pětr Šołta w Budyšinie. R. i. p.

Dobrowólne dary za towarzstwo: k. K. D. 50 p., M. D. 75 p., H. H. 50 p., J. H. 65 p., J. W. 5 p., E. L. 50 p., N. N. 50 p., P. T. N. z R. 2 m. 70 p.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 102,956 m. 75 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Po wotkazanju njeboh kanonika Jakuba Bjeňša, fararja w Ralbicach 900 m., po wotkazanju njeboh Hany Pječyneje w Budyšinie 100 m.** — Hromadze: 103,956 m. 75 p.

Na nowe pišcele do Baćońskae cyrkwie: Dotal hromadze: 3749 m. 50 p. — Dale je so woprowało: po wotkazanju njeboh Hany Pječyneje z Budyšina 50 m., k dorunianju 50 p. — Hromadze 3800 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,274 m. 45 p. — Dale je woprował: r. k dorunianju 55 p.

Hromadze: 10,275 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

darichu: njemjenowana z Budyšina 10 m., Pětr Rocho ze Sernjan 1 m. 75 p.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

W wužitku wšchěch katolickich serbskich wosadow je wudaty a pschez ičežicije Katolickiego Posola na pschedan:

Pobožny Wosadnič.

Modlitwy a kierlušsche za katolickich Serbow.

Briadował a wudał **Michał Hórník.**

Kniha wobijima na 32 listnach abo 518 stronach w přenim džele modlitwy, psalmy, rozwuczenja, rozpominanja a křižiowy pucz; w druhim je 324 kierlušchow.

Kniha placzi zwiazana w płacie 2 m. 20 p., w dobnej koži z czerwonym ręzkom 2 m. 50 p., w lepszej koži ze złotym ręzkem 3 m. 50 p. Pożółkigo budża hiszczęce pschinijskie zwiazki dostacż. **M. Hórník, farar.**

Milokarūja w Jaworje

pyta z dobrymi wuměnjenjemi we wšchem časzu **młotto.**

„Towarstwo Serbskich Burow“

z hromadzi so pónđelu 4. februara w Chróścicach we Wjelkic hosczeniu popołdnju. w 3. Prosimy, zo hospodarjo z daloka a scheroka so k postajenym wurdzenjam zejdzi.

Dziesięski porjad: 1. Pomjenowanjo scherškoho wubjerkia a doměrnikow za wosady na puczu akklamacije; 2. Pschednosk, jednacy wo buřskich towarzstwach; 3. Swobodne rozmowljenje, tak najmianjšho a najkhetyskoho pschihodne zarjadowanja za konsum so szintą. **Pschednosk „T. S. B.“**

Cášček Smoleriec knižniczcieńje w močicznym domie w Budyšinie.

 Tutomu ežiju je pschipołożena Polazka ežiščca „Pobožnogo Wosadnika“ wot M. Hórnika.

Katholoski Posł

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósée a
we knihaſni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
ſlany 2 m. 25 p.

Udowy czaſopis.

Wudawany wot towarzſwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyſchinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 3.

2. februara 1889.

Lětnik 27.

Pschihotowanjo Serbow na Wettinski swjedženiu w Sakskej.

Woziewjenjo a próstwa.

W měsaci meji tutoho lěta budže 800 lět dokončaných, zo ſlawny Wettinski dom nad našim wótčnym krajom knieži. Wjeleważny džen ma ſo w cyklu Sakskej z wulfotnym swjedženjom wopominacz, a wſchitcy poddani ſakſkoho kraleſtu, koſiž wěđa, kajke zbožo je pod sprawnym a milym kralowanjom potomnikow tutoho ſlawnoho kniežiczerſkoho domu živý byc, raduja ſo, zo ſo jim pſchi-ležnoſez poſkici, iwoju luboſci a swoje najwjetſche poczeſežowanjo wjelelnbowanomu kniežiczerſej wopokazacz. Toho dla ſo hížo nětko po cyklu Sakskej za ſwječomny wótčinſki swjedženiu wſchelake pschihoty cziňa.

Znate je a z najwyschjeho ſtrony je ſo zas a zas pschipóznaſalo, zo ſu runje Serbia na jíswěrniſki poddani, koſiž ſu we wſchēch čzaſach a pschi wſchēch tež ſtrachyňch a ſtrachyňch podcudženjach pſhce kruče za ſwojoho krala a jeho dom ſtali. Dyrkeli nětko Serbia pſhi wopominanju 800lětnoho jubileja ſwojoho kralovskoho domu zadý wostac? Ně, měnimy, woni cy le do předka ſuſheja.

To ſu tež naſhi wótčincojo ſpoznali. Toho dla ſo minjem uutoru někotři nahladni Serbia w Budyſchinje zeidžechu, zo bydu ſebe wrradžili, kaf bydu Serbia na ſpomnjenym jubileju ſo wobdzělicz mieli a mohli. Wjez nimi běchu ff. senior Kęczank z Budyſchina, farar Smiš z Hodžija a naſher zapoſlanci Kerk a Kokla (f. farar Hórnik bědhe z wažnym dželom na ſudniſtwje zadžewany). Spomnjeni knieža ſu wobzamknli, zo maja ſo Serbia (kaž je ſo z wyšokich a najwyschjich ſtronow pſhało) na wulfotnym historiſkim czaſhu wobdzělicz, kotrež ſo na ſwjedženiskim diju w Drježdananach k cjeſeſci kralovſkeje ſwojby wotbudze, a to z wulfotnym kwasnym czaſhom. Taſki czaſ ma wobſtač z na-woženje a njewjetſty z braſhku, ſwatami a ſkonkomaj, pſched nimi czaſ hſchijerjow a za nimi czaſ družkow, katholſkych a lntherskich: wſchitej w najrjeſiſtej pyſhe.

Za trébne pschihoty tajkoho wulkoho zamysla je so woſebity komitej postaji, do kotrehož ſu wyjſe ſpomnjenych kniezow ſo injez tym hiſćeze k. kaplan Škala w Budychinje a kublerjo Njencž w Čornečach, Wicžaz (Rehmann) w Njozencže, Žur w Njebjelčicach, a z lutheriskeje strony: farar Jakub w Njejavčidle, kubler Kalič z Velskem a kubler Kunat w Dobrojhecach wuzwolili a tule wolsbu za-wěſeje piſčiwozmu. Komitej drje ſo hiſćeze powjetſki.

Za tak wažnu a čeſtnu ſvjatočnoſć ſe cječzi naſheje wjelelnbowaneje kralovſkeje ſwójby budža naſhi Serbja zavěće zahorjeni. Toho dla njekomđizim ſo, tuto wožiewiež z proſtwwu, zo bydu ſo prawje množi z časom na ſvjatočnoſć piſčihotowali.

Drobnishe poſtajenja a poweſeje wo wotmyſlenym ſvjedzenju hiſćeje piſčinjeſemy.

Prěni džel „Pobožnoho Woſadnika“ a naſhe ſjawnne zhromadne modlitwy.

W piſchedſlowje noweje knihi, kotrejž poſazanku poſlednjomu čiſku Poſta piſčipoložimy, je prajene, cžohodla bu wona wudata a kajki porjad ſo we njej woſkedžbuje.

Prěni abo modlitwowy džel woſjima tak wjele, zo za tajkich doſaha, kotsiž na Božej miſci kerluſke ſobu ſpewaju abo ſe myſčporu khodža, a za tyh, kotsiž z processionami, jako na hnadowne města ſ. Marije abo ſ. Hamy, na poſtwiecžory abo na pohrjeby khodža. Tohođla namakaſh tam krótke pobožnoſće na Božu miſhi, piſčeloži w ſchēch myſčpornych psalmow porno lačjanſkomu teſte, meiſsi myſčpor, litanijs, a wſchelake modlitwy, kotrež ſo za Bohu ſwjeczeńy džen abo za cyle cyrkwinne lěto abo za ſkončenje kſčecžanſkoho živjenja piſčihodža. Z modlitwów na ſwjate dny Žandželow a ſwjatych ſu tajke wuzwolene, kotrejž dny ſo wſchudžom ſwječja abo pola nas ſo wopominaju, a ſe tym piſčizantkuja ſo tajke, kotrež ſo po rjeđe ſwjatych za wjacorych nałožeju. Na koncu ſleduju modlitwy w khorosći, piſči mręjacych a za wotemrětych, jako tež pobožnoſće kſčijowohu pucža, kajkuž pola nas ſo modlimy a ſpewamy. Tak budže nowa kniha za mnogich doſahaca. Štož pak ghe hiſćeze wjach powuženja a pobožnoſci měcz, za toho je „Nowa Jezuſowa Winica“ wot k. Kufcžanſkoho hižo w lěce 1877 wudata; piſčelož tutu woſahuje wſchitko, ſhtož wulka Waldowa modlerska Winca woſahuje, haj hiſćeze wjele wjach a doſpolniſho.

Hacž runje bě wudaczo kerluſhov piſčede wſchitkim trébne, može tola tež wudaczo modlitwów pôla druhič ſerbſkih modlerskih něſhto wuzitne wuſkłowacž, ſu-li ludžo dobreje wole, mjeniujen porjedzenjo a z tym jednotu w naſhič ſjawnnych zhromadnych modlitwach.

Cyrkwinska rycž romiſko-katholiskeje cyrkwie je wězo lačjanſka, a tohođla ſtará ſo cyrkje za to, zo je lačjanſki teſt modlitwów dobrý a zo ſo jenajki woſkhowa w cyrkwiných modlerskih a woſrjadnych kniħach, ſhtož ſu: brevir, missale, rituale a druhe. Tohođla cyrkwinia najwyſčiſha wýſchnoſć njeſtoji za piſčeložki do wjele ſtow rycži, do kotrejž dyrbja ſo po času cyrkwinne knihi piſčeložecž, khiba zo ſo woſebje wo to proſi, zo by na wěſtých podložkach to abo wono woſtwjerdžita. Piſčeložki cyrkwiných textow dyrbja biskopja a ordinariath piſčehladowacž a z lačjanſkimi textami (nic z němſkimi) piſčirunacž. Z tym maju katholikowje ſami ſtajnje dobre prawidlo roſjudzenja w ſwojej ruci, hacž ſu piſčeložki modlitwów w jich kniħach prawe abo nic.

Z tych časow pač, hdyž so tajke pšhirunanijo z cyrkwinym łaczańskim textom njesta, su we wſchelakich ryczach hubjene pſchelozki abo njetrébne pſchiſtawki a z tym wſchelakoscze tež w modlitwach, kotrež bydu w zjawnym spawanju so wotstronicz mohle, hdyž za privatne modlenjo so kózdomu po spodobanju joho waschnjo wostaji. Pſchitadow je nadoseč! We Salve regina praja Němcy: des Lebens Süßigkeit město vita dulcedo, njezrozymja prawje „elende“ Kinder město „exules“ filii, shtož su tola z paradiza „wuhnate“ džeczi! Abo modla so w Ave Maria: für uns arme Sünder, shtož je z pſchitawkom „arme“ pſchi pro nobis peccatoribus! W našej ryczi ju tež tajke węcki; někotre latinismy (po łaczańskim waschnju prajene) wſchak móža tu wostacz, jako debitoribus nostris = našim winikam, shtož tež druhdze praja; ale pſchitawki a njetrébne němſke ſłowa dyrbjale so pſchitojuje wotpołożicž, jako: njetrébne artille (ton, ta, to, jedyn atd.), pſchitawki „Chrystus“ pſchi Jezus we Štrowa sy Marija, shtunda (shtož najprjedy tež jenož Zeitpunkt, „Stand“ der Zeit, nic ežas 60 minutow rěkaſhe) město serbskoho „hodžina“; lepie je: do pſchedhely město hubjenje zrozymjenoho staroněmskoho „zu der Höllen“ (nowoněmski zu der Hölle), potajkim: do hele (lutherscy k heli) abo do pſchedhely, nic: k (wjach) hel a m! Wězo wot tojkoho a druhoho hubjenoſho pſchelozka zbožnoſež njerotwiſuje; ale kouž su tajke węcy eyle njevažne, njeſmě wo nich sobu ryczecž abo ſudzicž. Nadobó wſchak njemôže so porjedzicž! Na porjedzenjo pač dyrbi so najprjedy woko, potom tež wučho pſchivužicž; a tohodla je tu a tam porjedzenka we Wosadniku wo-ćiſhczana. Hdyž kózdy pſchi swoim teſeze wostanje, byrije hubjennym, njemôže jednota nastacz, kajkaž so tola w malej liczbje wosadow po něčim pſchewjeſež hodži — pſchi dobrej woli.

Spěwanjo rózarija je drje za někotre lěta so pſheměnilo. Wulkí rózarij wſchak je so prawje ſpěwal; ale za mały rózarij (corona), kotrež ma 5 hrónczkow, ſpěwacmy předy z dodawkom ſchěstoſho hrónczka, w kotrymž ſo kózda potajnoſež hiſhče dwojich wospietowashe, a něko mamy prawe waschnjo z dodawkem „Ejeſcž budž Bohu“ atd.

Rumje tak je trébne, dokelž wot cyrkwie porucžene, zo tak mjenowane liturgiske tsi litaniije so tak ſpěwaju, kaj je bamž postají, a nic kaj jena abo druga wosada abo jednotliwy čłowiek po starych knihach — dce. W lauretańskiej litaniiji dyrbi ſo na koncu pſched Agnus Dei pſchidacž: Kralowna bjez herbſkoho hrécha podjata a Kralowna najswięczejſchoho rózarija. Potajkim wostanje wopak, hdyž „Bjez herbſkoho hrécha podjata“ ſo hiſhče pſchitaja po: Swjata Marija. Tak je lepie, t. r. prawje, hdyž ſo ſpěwa: wina naſheje radoſeže, nic: naſheje zbožnoſeže, hdyž w cyrkwinym teſeze ſtoji: causa noſtræ laetitiae atd. atd. — W litaniiji wo Wſchěch Swjatyh dyrbja ſo katholscy tež po cyrkwinym teſeze zložowacž, nic po swojim zwueženju; shtož we łaczańskim ſtoji, dyrbi ſo w ſchitko tež serbſcy ſpěwacž, a tež nic wjach! Tohodla dyrbi ſo wſchudžom zaujeſcž (hdy? to njeje moja węc!) pſchitajenjo próstwy: Wot pruta zemjerženja, Wot mora, hłodu a wójny; to je poſtajenjo — romſkeje cyrkwie. Zo ſo tajke węcy derje serbſcy pſchelozene ſpěwaju, žada pſchitojnoſež. Čeſcza liturgiska litaniija je wo mjenje Jezus w Pobožnym Wosadniku tajka, kaj je wot bamža pſchipóznata. Prjedy lěta z 1886 wužiwachu wſchelake, tež dleſhe formularzy tuteje litaniije; ale něko ma tajka ſo ſpěwacž. Wſchě druhé litaniije ſu jenož wot biskopow za dobre ſpóznate abo wot biskopow w myſhporech a w ludowych pobožnoſežach dopuſtacze. Z tutych namaka ſo w Pobožnym Wosadniku naſha ſtara litaniija wo Jezuſowym czerpjenju

(w khróscianství je w opač., zo jo průstva: Ježišo, wot Herodeja atd. prají p o: Ježišo, z prutami atd. a tež jo wuwoštaja: Ježišo, kotryž na křížu z hlebiu pšehlož byl my!), dale wo Duchu swiatym, wo Najswjetcijšej Trojicy, wo Najswjetcijším sakramencje, wo Wutrobie Ježišowej, wo swiatym Dózeſſe, wo Žandželach, a cyrkwiſkaj wuczahaj z litanijs Wszech Swjatych, imenujc̄j litanijs pšči mřećacym a za wotemrētych wěriwyh. Tute formulary Woſadnika ſu wuzwoſene z najlepších cyrkwiſkich (nic: cyrkwinych) knihow, inzej nimi nekotre w krótkich formulach, dokelž w dohoſezi ſamej jich wubjernosć niewobſtoji. Hdy bych u pšči wjehelakoſci litanijs w dotalnych knihach po wětšym časlu naſhi katholici ſebi někto Pobožnoho Woſadnika za prawidlo wzali, by jednota w zjawnym ſpěvaniu mózna byla; ſam za jo, kaž praſach, njech — kóždy čini po ſwojim wuzdaczni abo ſpodobanju z wuwzačom ſpěvania tjoč liturgijskich (wobrjadnych) litanijs.

W nekotrych druhich zjawných modlitbach a pobožnosčach dyrbí jo tež lepší pšehlož texta wobſtarac̄ a potom zjawiſe po nim ſpěvac̄, jakož na pſhiklad Pobožnoſc̄ křížovoho pucza jenak ſpěvamij we wjehých ſerbſkých woſadach. Tak wjele wo zjawných jenajkých modlitbach. M. H.

Zniczenjo missionskeje stacije w Pugu.

Po cyklum němſkim fejjorſtwje założuſia ſo někto towarzſtwu k zahnuſzu wotrocſtwa w Afričy. A w tutych dnjach je někto z Afriki k nam doſchla žaſoſc nad najnowſhím ſurowym nejekutkom bjezbóžnych Arabow, halož by ſo kóždomu mělo pſchiwołac̄: Niekondž ſo tež th, zo ſwoju ſcherpatku za bohuſpodočny ſtuk woprujeſh.

Najnowſhe zrudne powěſcze z Afriki ſu tute:

Katholicka missija we Pugu je cyle zniczena. Na naraňšhim vrjozy Afriki w tamnym džéle, kotryž němſkomu fejjorſtwu ſluſha, běchu ſobuſtawu ſwiatohu Benediktowoho missionskohu towarzſtwu loni, pſched 11 měſacami, missionsku staciju Pugu założili: 5 hodzinow zdaſenu wot města Dar-es-Salam, kotrež pšči morju napsheczo wulfkej kupje Zanzibar leži. Missionarovo a missionske ſotry běchu z missionskohu domu w St. Ottilien w Bajeſkej, wo kotrymž bě 1887 w novemburu Augsburgski biskop ſwiatomu wócej piſal: „Bratſja a ſotry, kotryž mi kniež rektor pſchedſtaji, běchu cyle napjelnjeni z wěrnym nabožnym duchom, hlučoko pſhewzac̄i z wulkoſc̄ ſwiatohu powołanja a z luboſc̄ ſo njomu. Czi, kotſiž ſu wuzwoleñi, zo bych u do pohanskoho missionskoho kraja ſhli, žadaja z horcej žadoſc̄ za dnjom, na kotrymž puczowanju naſtupja.“

To ſo ſta w novemburu 1887. Tehdom podaču ſo 10 missionarovo a 4 ſotry píchez Róm do nowo-założoneje japoſchtoſteje präfektury w južnym (południjskim) Zanzibarje. W malym róžku 1888 założithu tucži missionarovo na leſných hórkach w Pugu po pſhikladze ſtarych missionskich klóſtrow ſwiatohu Benedikta ſwoje ſydlisko.

Shto ſu horſliwi ſlužownic̄ Boži w tutym krótkim času tam dokonjeli, zhoni ſo ze ſtructlych powěſcžow wo zniczenju cyloho missiona: rjanu cyrkwičku, rumne derje twarjene domyke za missionarow a druhe za ſotry, wulku ſyrotňu za 100 džeczi a druhich potřebnych, ſchulu, twarjenje za wjehelake rjemjeſta a druhe twarjenje za ſkonomijs; dale na 20 kórcow role. Tež ſchtyri rowy tam běchu bratra a ſotry, kotrejuž bě ſmierz w powołanju pſchekhwataka a dweju

szczęzeniu dżęsejów. W tutej missjonarnej staciji pędzonych w tu kwielu 150 niemieckich (schładow), których bielemińska wojska lądowały przed krótkim arabskim ruchem zbrojnym na tutej stacji. Tę samą nocą so tam na dostarczo swiatej świętej Eucharystii i świętej Komunii przygotowali. Tę samą nocą bielemińscy żołnierze zatrzymali i zatrzymali w tutej stacji 150 niemieckich (schładow), których bielemińska wojska lądowały przed krótkim arabskim ruchem zbrojnym na tutej stacji.

Niedziela 13. stycznia nadpanieku Buschir-i-owi Arabojo swi. Benedykta mission w Pugu z wohniem a mjeztem (świodni czornodochu so na niesłuchu niemieckiego). Kęczecu staciju doczista zniczichu. Tę samą nocą missjonarow, bratra Benedikta Kantverka ze Schlezyńskiej, bratra Petra Michała z Bajerstwie a sotru Martu Wanzigera z Westfalii niesmielnie zabiciu, tak zo tuczi haka marträro swiatego powołania swoje żywienio skonczyli. Bielemińscy żołnierze zatrzymali i zatrzymali w tutej stacji 150 niemieckich (schładow), których bielemińska wojska lądowały przed krótkim arabskim ruchem zbrojnym na tutej stacji.

Zmierztość a wutrobitość tutej missjonarow hale prawje ważić na-wuknemy, hdyż zbonimy, zo su woni tuton strach do przedka widzeli, kaž je to z nich poslednich listow widzecz. Też je nich němki założnik w narancznej Africy hido przedy z listom napominał, zo byli ciekli, pisząc: „Woczątan hiszpe nekotre dni; njechacze-li so zabieć dacz, pójce ze mną!“ Dobri missionarze pak spominających na słowa naszego Zbóżnika „Dobry pastyr swoje żywienio da za swoje wowny“ njechaczu swoich doręczeniowych wopuścić a wostać, „njech pchliudź, shtoz thce“.

Zmierztość krańcze missije w Pugu je zrudny podawki: płód męsacy dołheje niesmierneje procy je z dobom zahubieni. Wschudże, na wschodnich stronach wobzarowuje so zrudny podawki. A tosa so wopory niesłuchu pchli wobom tak wobzarowawicz nietrzejewaja: woni su t dobycza docepli. Zrudnijski wosud je za jatych, kotsz drje su najhoršimi pchęcęhaniam wustajeni. Za wukupienio tutej jatych budżet drje so jara wysoki pienięż zadać. Ze stronu němckiego kanclera a naranczno-africkiego towarzystwa su so hido pchlioth stałe, zo by wujnowobodzenio jatych su dokonjato. Tuto kaž też wobnowienio zmierztość missije budżet pak wosiebie też hlowie powołanie horjeka spominanych towarzystw pchęcziwo wotrocztwu w Africy. Njech je to też za nas pochniwanjo, zo swój śladny pchliwostk (lětnje 1 m.) tutomu towarzystwu njezapowem!

3 Luižich a Saksteje.

Z Ralsic. W naszej fariskej wosadze je so w zaúdżenym, z Bohom tym inniezom dokonjanyim lęże narodziło 38 dżęzatkow, mjez nimi 17 hólczatkow a 21 holečatkow (3 njemandżelske). Wumrelo je 30 wosokow, 17 mužskoho a 13 ženskoho splaha, 14 doroszemych, 16 dżęzci haez do wosmoho lěta. Pchliowedenjanow bie 16, z nich 10 weroowanow. K swiatomu woprawienju je pobyla 5615 wosobow.

Ze Szpitalu pola Komjenica. W zaúdżenym lęże 1888 buchu pchli powiedane 3 poru slubnych, z których bie 1 por w naszej cyrkwi weroowany. Tuton bie z tudomneje wosady a cykle katholiki. Narodziło je so 40 dżęzci, 24 mužskoho a 16 ženskoho splaha; mjez nimi 5 njemandżelskich: (2 z tudy, 2, kotrejuz maczeri družboje služebství, 1 ze szkoleniérne „Meurostollin“ pola Złoho Komorowa) a 2 z civilnogo mandželsztwa. Z tydzień dżęzci bie 29 z naszej wosady, 11 z pruskeje diaspy, a buchu 28 w Schpitalskiej cyrkwi a 12 doma święcenie;

20 džecji bě z cyłe katolickich, 13 z měšchaných mandželstwów, injez nimi 1 por dwójnikow a 2 morwej narodzenej, kotrejž pał swj. Křečeńcu doftaschtej. Wumrělo je 15 wosobow, 8 mužskoho a 7 ženskoho splaha; 8 doroszonych a 7 džecji. Z naſheje wosady bě 10 wosobow, 4 z pruskej diaspory a 1 z drugdže. Z tuthyđ buchu 10 na Schpitalkim, 4 na Nědzichowskim a 1 na Sepjernianskim (Schwepnitz) pohrjebniſcheju swjatocznię khowane. Potajkim je ſo 25 džecji wjac narodzili dyzli zemrělo. — Tamne léto (1887) běchu: 44 narodzonych, 13 zemrětých, 4 pſchipowiedanja a 2 werowanı, potajkim buchu w zaúdzenym leče 4 džecji injenje narodzene, 2 wosobje běſtej wjac zemrělo, 1 por injenje pſchipowiedany a 1 por injenje werowanı. Pſchi Božim blidze bu 1445 wosobow woprawionych, porujo tamnomu létej 244 wjac; i ſwjatej ſpowiedź bě nimale 1500 wosobow. Še přenjome ſwiatomu woprawienju bě: 19 džecji, 18 hóležatow a 1 holca, z naſheje wosady bě 15, z drugdže 4: 1 ze Sloho Komorowa, 1 z Rawna, 1 z Nědzichow a 1 z Wysokeje. 7 tyhle džecji běſte z měšchaných a 12 z cyłe katolickich mandželstwów.

Z Drježdjan. Towarſtvo katolickich Serbow w Drježdjanach „Sednota“ mějeshu wntoru 22. wulkoho róžka ſwoj létuſki „swójny wjeczor“ we wulkej ſali Tivoli na Wettinſkej drozy. Běſte to zas wulka ſhadzowanika Serbow a jich pſhczelow w Drježdjanach, kotsiž běchu drje nie tak ſe khotnomu dželu ale ſe wjefelu ſo ſeſhli. Tola tež tu běſte widzecz, tak derje wſchitkum běſte, zo móžachu zas jónu ze znatymi, swojoho runječza, ſo rozmolwicz, tež z tym abo tamnym znatym z Vujzich ſo zabawicz. Wjeczor wupelnischtaj koncert a bal, přenjishi wuwjedzeniu wot húzbnoho khora Drježdjanſkich pionirów. — Srjedu 23. wulkoho róžka ſeſhowaſche na to hiſhce wosobity ſerbski ſpěwny wjeczor w Meinholdec ſalach. Popołdnju toho dnia zemrěchu ſo najprjedy někotri ſerbscy ſpiſaczerjo z Drježdjan, Budyschina, Lipſka, Freiberga a Woſlenka, zo buchu wo ſerbskim píjnowistwie a joho nadawkach wuſadzeli. Špěwny wjeczor, kotrejž běſhtaj J. Čiſhinski a B. Kravc zarjadowaloj, běſte derje wopytam. Zarjadowarjej běſhtaj za wuwjedzenjo koncerta knjeznu Mařenku Chadimóvu, sopraniſku a knjeza Maza Stranckoho, tenorista, wobeju z Lipſka, dobyloj, dale tež knjezow Hermana Heinze, cellista a P. Breudlera, dwórkohu organiſta z Drježdjan. Wuwjedzenjo wobijernoſtneho programma ſo wot pſhitomnych powiſhikownje pſchipoznawacze, wosobje ſerbiske ſpěwy, kotrej ſpěwař a ſpěvatka, hac̄zruniž ſerbiski njemóžetaj, prawje derje wuprajowaschtaj a kraſnije pſchednoschowaschtaj. Najbole ſpodobaſche ſo delnjoſtužiſki ſpěw „Sedalo žowę ſpód dubom“, kotrejž knjezna Chadimóva tež bjez wſhoho poroča pſchednoschowacze. Špěwy, kotrej ſo pſchednoschowachu, běchu na programje za wopytowarjow wotcziſhczane a z němſkim pſheložkom ſe zrozemjenju za Njeſerbow pſchipravjene. Tola tež Njeſerbo wobgarowaczn, zo ſo pſchi někotrych ſpěwach radſcho ſerbiski original njeſpěwasche, dokelž němſki pſheložk za kompoſiciju ſo tak njeſhodzefše. Zarjadowarjomaj a wuwjedzerjam ſpěwnoho wjeczora, kotsiž ſu ſo zmuzilli w Drježdjanach taſku zabawu pſhiphotowacz, a kotsiž ſu z tak wulkej prou a khetrymi woporami (zaſtupny pieniez ſo žadyn njeplaczeſche) jón ze wſhzej kħwalbu wuwjedli, ſluſha wſchitke pſchipoznaczo a wntrobm džak.

Z chloho ſwēta.

Němſka. Proceszej pſhczizivo Gefftenej je ſo nahly kōne pſhihotowaſ. Kąž je znate, běſte professor Geffen, tajm radziecer a wuwołany němſki jurist (prawiznik), wažne džele z duijownika njeboh leſzora Friedricha wozjewil. Dokelž ſo wjehczej

Bismarcké tajke wożjewienjo njezpodobaſhē, pſchepoda tutón kejzorej Wilhelmej rozwraſtu, w kotrejž tamne wożjewene powěſce zaſudzi a ſudniſke pſchepozehanjo ſpiſaczerja žada. Z wilkej prouči ſu wyſhnoſce wſhē možne pſchepowanaſja cziniſti, zo byku Geſſenec, kij bē ſo ſam ſudniſtu pſchedſtajk, winu pſchicpęz moſli. Tola tajke prówowanja njeſti žadanoho wuſpěha mèle. Pſchetoz ſobotu 5. januara je najwyſhſhe kejzorske ſudniſtu w Lipsku wuprajilo: Geſſen ma ſo puſhczicę a ſkóržba piſhczewiwo njomu zaſtaſic, dokelž ſo jomu žana wina do- pokaſacz njehodzi. Tajki wiſkone cyteje naſežnoſce, wo kotrejž ſu nowiny měſacy doſlo ſaktō wſ ſaſto napíſali, drie ničtō wočiaſkowaſi njeběſhē.

Awſtrija. Awſtriski krónprynec Rudolf je wumrēl! Tale ſtruchla powěſcz ſo ſredu kaž blyſk po cytej Europy roždheri. Njehodzi ſo wuprajic, kaſku grudobu a kaſku hrozu wona wſchudze wubudzi: Krónprynec Rudolf młodoſtny piſhichodny naſtupnik ſławuho kejzora Franca Józefa, radoſcz rakufieje kejzoroweje ſwojby a nadzija cyteje awſtriskeje monarchije, je nahle z tuſoho ſvěta wotwołany. Njeje tole ſtrachne Memento mori? Póndzeliu běſhe po zdaču cyte ſtrony du Meierlinga na ſwoj houſtwiſti hród dojel, hdež chyſche učkotrem na ſwojim piſhomnym džele „Österreich-Ungarn in Wort und Bild“ dale dželac — a ſredu ranu w 6 hodž. namakaſtu joho morwoho w joho ſožu, hjo cyte zymuho: Boža rucžka běſhe joho w noocy zaſala. 120 hodžin do- połnja dónidze tuta powěſcz do Wina. Njemože ſo wuprajic, tak ſurowe, tak njeſmérne běſhe ſtróženjo cyteje kejzoroweje ſwojby, najbóle mandželskeje ſunretoho, krónprynceſſy Stefanije, kotrejž bołosz ſo zaſtaſic njeda. Město Win žaruje pſhczyluje, žałosz a płac̄ je na haſach ſlysħcej. — Boh, kotrejž je w ſwojej njeuſledzitej radze tele njezbožo dopuſhczil, chył tróſhtowac̄ nadobnoho kejzora a joho ſwojbu a ludy awſtriskoho kejzoriſta! — — Krónprynec Rudolf zawoſtaji jeno džowciczkę Hilžbjetu, kotaž je w 6. lécze. Po awſtriskich zaſkonach ma trón po ſmjerce kejzora, dokelž bē krónprynec joho jeniczki syn, joho młodsji bratr arcywójwoda Karl Ludwig, herbowac̄. Starski syn tuſoho, arcywójwoda Franc Ferdinand, je ſo, kaž piſaja, naſtupowanaſja na trón wzdal. Toho dla ſtupi na joho město druhí syn arcywójwoda Otto Franc, mandželski naſheje wjele- czeſczenje a wjelelubowaneje prynceſſy Marije Józefy, kotrejmaž bē ſo 17. augusta 1887 synk Karl Franc Józef narodził.

— Archywójwodowa Marija Valeria, najmłodsza džownka kejzora Franca Józefa, rodžena 1868, je ſo z archywójwodu Francem Salvatorem ſlubiła.

— Za nowoho biskopa w Lincu je monſignore Doppelbauer, rektor „Animy“ w Romje, pomjenowany a budże ſwoju biskopſku pſhczahu w měrcu do rukow ſwiatoho wółca w Romje wotpołożic. Hac̄ do toho čaſa woſtanje nowy biskop hiſhce w Romje.

Naležnosće naſoho towaŕſta.

Sobuſtawy na lěto 1889: kk. 93—96. z Budyšina: Jan Wjerab, Marija Kubicowa, Hanja Kubańkowa, Hana Jänicke, 97. Jan Rjenč z Brjemjenja, 98. Marija Grohmanowa ze Židowa, 99. Pětr Lebza z Ralbie, 100. Jakub Pječák z Nowoslic, 101. 102. z Konjec: Jakub Jórdank, Pětr Wowček, 103. Pětr Žurk z Lazka, 104—106. z Njeljcliec: Miklawš Žur, Miklawš Křižank, Madlena Tkalček, 107. Handrij Guđa z Hornjeje Kiny, 108. Ernst Měn z Čemjerje, 109—112. z Radworja: wučeř Pětr Šolta, Jan Cyž, Madlena Wünsec, Jakub Hołbiček, 113. Jan Polleňk z Cornoho Hodlerja, 114. 115. z Kamjenc: Miklawš Winai, Jan Handrik, 116. 117. z Boranec: Miklawš Pjetas, Hana Mikličec, 118. Miklawš Wólman z Luha, 119. Jan Krawc z Khelna, 120. Miklawš Kubaš z Khasowa, 121. M. S. z M., 122. M. Horjei (Jákel) z Pančic, 123. Jakub Křižank z Podhruda, 124. Marija Hórbaneč ze Sulsec, 125—129. z Drježdán: kanonik Jakub Buk, präses konsistoria, inspektor Pětr Lehmann, Jakub Rjeda, Michał Glaš, Jakub König, 130.

131. z kloštra Marijnoho Doła: hnadna knjeni Hana, abbatissa, duchowna kuježna Paula Mietec, priorka, 132. Franc Gabler ze Zajdowa.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 595. Jan Čorlich ze Zdzerje, 596—598. ze Serbskich Pazlic: Pětr Walda, Michał Lebza, Jakub Zmij, 599. Madlena Tkalczec z Njebjelčic, 600—602. z Ralbic: Mikławš Zarjenk, Jakub Nuk, Pětr Brusk, 603—606. z Konjec: Jakub Hawk, Jakub Pjech, Pětr Wowček, Pětr Čornak, 607. Pětr Žurk z Lazka, 608. 609. z Koslowa: Jan Pjech, Michał Domaška, 610. 611. ze Šunowa: Michał Woko, Marija Kurjat, 612—614. z Drježdān: kanonik Jakub Buk, präsē konsistoria, albertyna Madlena Kućanec, Michał Glaš, 615. Mikławš Wencl z Bronja, 616. Mikławš Rjek z Khelna, 617. Michał Běrk z Radworja, 618. Hana Pječkec z Čornoho Hodlerja, 619—621. z Budysina: Jan Wjerab, Hana Kubaučkova, Marija Drimlowa, 622. M. Horjen (Jäkel) z Pančic, 623. Marija Hórbanec ze Sulšec.

Na lěto 1887 doplaćichu: kk. 731. N. N. z Drježdān.

Dobrowolne dary za towarzstwo: hnadna knjeni abbatissa Hana w kloštrje Marijnym Dole 8 m., dworski prēdar k. J. Dienst w Drježdānach 1 m. 50 p., k. P. L. z R. 60 p., J. J. z K. 75 p., H. G. z K. 75 p., M. K. z Kh. 50 p., M. H. z P. 50 p., J. R. z Dr. 75 p., P. L. z Dr. 75 p., k. P. M. z M. D. 1 m., F. G. z Z. 50 p.,

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 108,956 m. 75 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: po wotkazanju njeboh Marije Bjarsec we Wotrowje 150 m., k dorunjanu 25 p.

Hromadze: 104,107 m.

Na nowe pišeče do Baćońskaje cyrkwe: Dotal hromadze: 3800 m. — Dale su woprowali: jena holca za duchowne požohnowanjo 1 m., přez k. wučerja Symanka w Cornečach 3 m.

Hromadze: 3804 m.

Za eyrkičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,275 m. — Dale je so woprowało: přez k. kapłana Rězaka 6 m.

Hromadze: 10,281 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

dari: Marija Kubicowa z Budyšina 2 m. 50 p.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

Za tertiarow: 22. wulkoho róžka zemře we Wotrowje Marija Bjarščec z Milocžic. R. i. p.

Khwalće Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazana do kože ze złotym abo rjanym hwězkowym rězkom na předan za 3 m. w redakcji Katholskoho Posola.

Mlokańija w Jaworje

pyta z dobrymi wuměnjenjemi we wšchém časzu mloko.

,Towaŕstwo Serbskich Burow“

zhrromadži so pónđelu 4. februara w Chrósczicach we Wjeńkec hosczenu popołdnju w 3. Proshny, zo hospodarjo z daloka a scherofa so k postajenym wurdzenjami zelidu.

Dženski porjad: 1. Pomjenowanjo scherschoho wubjerk a dowěrnikow za wosadny na puczu afflamacie; 2. Pschednosčk, jednach wo burskich towarzstwach; 3. Swobodne rozmowljenjo, kaf najkmańšho a najkhětysčho pschihodne zarjadowanja za konsum so sezinja. **Pschedsydſtwo „T. S. B.“**

Cílesč Šmolerjev knihičijskeženje w machiczym domje w Budyschinie.

Katholicki Potok

Wudawa so
prěnu a třecu sobotu
měsaca.

Plači lětnje na pósce a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinie.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 4.

16. februara 1889.

Lětník 27.

Druhi džel „Pobožnogo Wosadnika“ a našhe serbske kérlusche.

W pschedłowie Pobožnogo Wosadnika a tež w biskopowej approbacji praji
so z krótką najwažniške wo nowym wjetšim wudawoku serbských kérlusichow. Tola
budže cíitarjam a spěwarjam lubo, zo híscze wacy w tym nastupanju zhoňia.

Katholicka cyrkë njeprerjebuje tak wjèle kérlusichow abo spěwov w ludowej
ryczi, kelfož jich na pschitlak lutherscy křesczenjo spěwaju. Wona spěva pschi
swiatym woporie, pschi modlitwach a wobrjadach romscey abo łačzanscy, a to
z wažnych pschiczinow, kotrež katholik znaje a kotrež buchu něhdý tež w našim
Bošte rozeštajene. Hacž runje pak na to wažnusç kladže, zo by so pschi Bozej
službje łačzanski text wuziwał, dowoluje tola tež pschewodzach a dodawacy ludowy
spěw w narodnej ryczi, wosebje w našich po wěrywuznaczu měšchaných krajach.

Z tajkej dowolnosću abo z tajkim dopuszczenjom naštahu tež serbske spěwy,
kotrež jo w cyrkwi spěwachu, a pôdla tajke, kotrež za wobkhady abo processiony,
za domjacu pobožnoſć a za poхrjeby so trjebachu.

Wopuszczenym a poczijsczowanym serbski lud je dolho na tajke spěwy cžakacž
dyrbjal! Po joho pschedobyčju hacž do 14. a 15. lěstotka ani Němcy texty
njeju w swojej ryczi w cyrkwi spěwali, wjèle mjenje Serbja. Ludžo spěwachu jenož
responsoriye (wotmowjenja na spěw duchowneho) abo alseluju a wosebje často
Kyrie eleison (Kneže, smil jo nad nami, abo w naraišszej cyrkwi: Gospodi,
pomiluj my), z čohož serbske a podobne tež starocžeske ſłowo „kérlus* abo krles“

* Pisam tak cuže ſłowa, ale z cužym mótrijskim wuprajeniom: kaplan, kantor, karp,
katholik, katerina, kejzor, koſci, kencilia, kolonija, kultura, kurator, kurſ atd., z wuwzaczom,
hdež ma greske ſłowo ch: Khrystus, kharta atd. Podobne pišhemy w cužych ſłowach ſ,
hacžrunje jo po němjskim slabicu wupraja: jaſran, jaſpeter, jaſunda, sekretár, seminar, Šaffka,
Sion, ſoba, ſorta, superintendent, synoda. Potajskim nie: khantor, khaplan, kejzor atd., jaſo
tež nie: jaſpeter, sekretár, zeminar, Žaffka atd.

našta. Czéške spěvy z druhého poloviny 14. a vosebje z 15. letstotka našti serbských duchowní njezpóznachu, hewak snadž bydu je tola počeli za serbský lud pschedželac̄. A češke spěvy češkomoravských bratřov 16. letstotka tež nještukovac̄ na Serbow; pschetož czi wostachu dobri katholsc̄. Hafle, hdyž Němc̄y počachu němiske nabožne spěvy do cyrkwiow zawiedowac̄ (naši tachant Leisentritt wuda němiske 1567), su tež serbsc̄ duchowni w tym so spytali. Tola schkoda, zo nam njeju z laczanskoho texta cyrkwinych hymnów, missalowych sequencow, antifonow atd. pschedžovali, ale jenož z němiských pschedžek tých samych. A k tomu je když spocžatki češki a njeđospolny! Tohodla mějachu našche kerlusc̄he wot spocžatka jara hubjene a w ryci skazene tegy. Našti pschedžerjo drje znajachu laczansku a němsku ryci, ale žanoho rozwuczenja wo serbské ryci njeđostawajey bijachu ju na němiske kopyto, dokelž mjez Němcami a w němiskim duchu studowac̄. To dyrbjach prajic̄ tým, kofiz̄ sebi mysla, zo mamy abo mějachmy starý dobrý text kerlusc̄hov.

Prěnje znate t. r. nam wukhowane pschedžek kerlusc̄hov su sczešiskim kniham tehdyšeho Radworšeho fararja Swětlika z leta 1690 pschedídate. Bone po řešovsku spisane maju tute 14 kerlusc̄hov: Tón džen tu nōc; Žežuso, slodiči zbožníku; Tón wjecžor so wopokazo („do něčího prawisých rjadkow zniſem“), potaſlim hido prjedy wot něčího pschedženym!); Sandželo Boži, ty pěstonje; Chcomy dha dženja w čeſci; O radujic̄ so k Bohu, wy wěrne dřiſe; O čłowieczo, měj w ſedžbje to; Hdóz Žežuſa w hódž wopomni; Žežus te ſlodek mjeno jo; Spěvaj wſchednje; Ave Marija, njebjeska kralowna (strofa 2. bu pozdžischo wuwostajena); Swjata Marija, tebje ja powitam; Ta zbožnosć wěcze píšiūndžo nam (Wald 133., je katechismusowy); Čłowieczo, stworjenjo Bože (= Člojko, stworjenjo ty Bože pola Waldy c̄o. 634 dospolnišho, ale z mnohim trivialnym wuwodženjem). Psched tutymi čiſičezanymi drje spěwac̄hu so jenož někotre krótke serbske.

Druhe katholské kerlusc̄hove knižki z l. 1696 wot toho samoho Swětlika wobjemuja hido z 1696, a z l. 1720 hido 102 kerlusc̄hov. Za lutherſkých Serbow wuňdzechu spěwarske po prěnich katholſkých, hafle 1710 z 199 kerlusc̄hem, tež samymi pschedžekami.

Zawostajam sebi dalshe pschedživanjo a nadrobnu historiju našich kerlusc̄howych knih, kotrež su hido z rědka namakac̄, a pschedžitajam jenož, zo je Wald a jako farar Radworja wot l. 1765 wjese kerlusc̄hov pschedžek a pschedželac̄. Taktejohu pschedželano bē dowolene, dokelž kerlusc̄h njeje swjate písmo. Prěni wudawk joho Winca (kotrež mjenio 1747 modlerſkospěwarska kniha Budyskoho fararja Goliata doſta) ma hido 165 kerlusc̄hov a druhí znath wudawk „Spěwawa Winca“ z l. 1787—88 pak 660.

Waldowe knihi zawiedzechu so po něčim w Budyschinje a w Radworju; tež P. Tecelin wozčiščea někotre z nowa w Jadrje 1829. Tola druhé wosady so spězachu, dokelž bē něčko kerlusc̄hov nadobo pschedživjele a z tým kniha pschedžeksta, a dokelž běchu — po potřebnosći prjedžene, wosebje do jenajlich schtužek a do „stupa“ stajene, a dokelž — běchu ſtromy kerlusc̄hov w dwěmaj ſtolpomaj (tolumnomaj) čiſičezane, jako lutherſke serbske kerlusc̄he! Hafle w našim letstotku počachu sebi je w druhich wosadach wažic̄, z nich pschi proceſſionach, na pôstwječzorach a pschi pohrjebach spěwajc̄.

Dokelž žadyn duchowny mjeniſche a njeđopredžene kerlusc̄hove knihi njewuda, dheydu sebi njeuvčeni ludžo sami někak pomhač̄. Bur Čornak w Ralbicach, kotrež tam kantorjeſche, a najeńk Anton Bjeňich z ſörbarka w Scheschowje, kotrež bē drje bôle Němc̄, wudaschtaj 1807 mjeniſhu Wincu z 94 kerlusc̄hem. Bjeňich

je tak napisowasche, kajkež je Čjornak z hłowny druhdy so zamoliwski spěwasche abo kajkež je Bjeński w starskich wudawkach hubjenje wucžita. Preñi wudawki knihow bě tak žalostne hubjenje spisany, zo dyrbjesche so na porucžnosć cyrkwinieje wyščinoseče rozołc a w papjerniku pschemelcz; drugi wudawki pak je malko lepschi a wostanje haniba za serbske pismowstwo.

W lècje 1836 wuda farar Sommer po starych knihach za Wotrow Wincu z 138 kérliščemi, z džela po starych njeporjedzenych textach a z džela po Waldo-wych w Cecelinowym prawopisu.

Tola druhe wosady so ani z tutym wudawkom njepolovijemu, dokelž běše w nim — čjriòdka Walbowych kérliščow. Tohodla wuda so Khrósczanska „Winca“ z 143 kérliščemi tak, kajkež je tamnišchi kantor spěwasche z wjetšha po njeporjedzenych starych wudawkach. Čjifcęzane běchu po wotpiskach dweju wucžerjow w Cecelinowym prawopisu preñi krócz 1853 a drugi krócz 1878 z někotrymi jara snadnymi porjedzenkami. Ralbicžanska, Wotrowska a Khrósczanska Winica pak nam njeſju ničjo nowoho poskicile; wone su dalewjedzenijo stareje šhule — pscheczino porjedzenjam wjelepiłnoho Michała Waldy. Hafle w najnowšim čjemu bu něchtio nowych kérliščow wudatých, tak zo mamy jich snadž 750.

Wězo dyrbí wichtko na swěcze so porjedzecz z wuwaczowm wot Boha zjeweneje wěry! Tak njemožemy ani porjedzenoho Waldu we wšchem za našch cjas trjebacz a na drugiej stronje njespokoji móz wón žadanja, kotrež nětko na kérliščowe knihu stajamy. Nětko maju ludžo wjací šhule a je sterje mōžno jím doryczecz; tola njeſme kózdy Serb swoje měnjenjo za prawe wudawacz w nastupaju kérliščowych textow; k tomu sluscha znatoſć z originalnymi textami a pschelozkami, a wěsta theologiska a filologiska wědomoſć. Wo wudacju němstich a drugich knihow njeſme tež kózdy Němc ſobu ryczec!

Hdyž su nětko wot starskich knihow jenož Khrósczanske na pschedan, kotrež pak ze swojimi 143 kérliščemi njedosažaju a wjele hubjenych textow wobjimaja, běše wazne praschenjo, kajke kérlišche dyrbja so wudacz a kaf wjele dyrbí jich bycz. Walda ma jich pschewjele (660), wšichtke texty njeſju pschihodne a něchtovézku tam njeje, ſhtož bychmy radži měli.

Tohodla dyrbjesche so wuzwolecz, pschidawacz a porjedzecz! K tomu bě trjeba najprjedy rozpominac, ſhto kérlišch je; pschetož wšchelake je inje tými 750 serbskimi textami čjifcęzane, ſhtož tute mjeno njezaſluži.

Kérlišch (nabožna pěseň abo nabožny spěw) je wuraž nabožnoho zmysle-nja a zaczucza we wjaznejce abo wuměrnejce ryczi, to rěka: w strofach (ſchtuczakach) a versach z rythmom a wukónčnym runozyptom; wón je pak spěvana modlitwa pak tola rozpominanjo z modlitwou abo zdýchnieničkou k Bohu abo k Swiatym. Jenož takti kérlišch sluscha do cyrkwie a pschi cyrkwijskej pobožnoſći. Za pôjtvjeczory a pohrjeby smědža so dowolicež tež tajke, kotrež njeſju ani modlitwy ani rozpominanja ze sfončnym pobožnym zdýchnienjom. Hote rozwucženja abo katechismusowe kérliščhe, kotrých ma Walda jara wjele, a rozžohnowace a w injenje wotemrětich spěvane kérlišche njehodža so do cyrkwie, byrnje jo w spěvarſkich knihach namakale a dotal w cyrkwi so spěvate.

Po titych pravidłach je so wuzwolenjo cyrkwijskich kérliščow za „Pobožny Wosadnik“ stało; njeje w nim potajkim wšichtko, ſhtož je w jenyh abo drugich knihach z njeprawom jako „kérlišch“ wozcijščezane. Jenož za pôstwježory, wopominanja a pohrjeby su pschijate Wosadnikowe čjista: 291, 292, 293, 294, 296 (D czeſki Boži ſud), 299, 301, 302, 304, 305, 307 hacž do ſonca z wuwaczowm 321., kotrež tola z modlitwu ſkonči.

Z dotalnoho spóznajecje, cžohodla su někotre starshe „kerlusche“ njepořízených wudawkow a wulka syła z porjedzenych Waldowych z Wosadnika wuzamknjene po swojim wopshijeczu. Pödla tež pshispolnju, kotre su z druheje wimy wuwostojene.

Z Kalbicžanskich so wuwostaja: 1. Kħwalba budż Bohu Wócej, dokelž many druhe pschihodniſche kerlusche pshed předowanjom. 2. Budż kħwalemnej Bézom Kħryjt, dokelž jón w Kħrōscžanskich a Wotrowskich knihach hiżo wuwostajichu. 3. Dżel pshispoln: Narodžiū so džecżatko (na hody a ss. Tsjoch kralow). 4. Poħerluscht: Do teje čorneje barby ħeċċu so sklejdowacż! 5. Poslednie šħtyri abo pječi pokērlusħklowe strofy kerlusħa: Ħeċċeż-li na nas poħludacż t. r. hiżo pola Waldy: Tak kaž tón mēschni spewašča.

Z Kħrōscžanskiſtik so wuwostajichu: 1. Ħsinata strofa: Ħeċċemy so t'Boħu modliż, dokelž je „keluch“ hiżo w „darach“ sobu mjenovanji, a dokelž so nje-spewa. 2. Raħschi kerlusħ: Dżak budż tebi, lubu knieże; za to su druhe pschi-sprawniſche. 3. Ħsi strofy z pshedoħkoho kerlusħa „Swjatħ, swjatħ“. 4. Někotre hubjene ze: Sħtoż Bézju w hόbz. 5. Dwe rozwucżowacej strofje z: Budż kħwalen; za to je tam tež drugi kerlusħ. 6. Hubjeni pokērlusħk, pola Waldy: domjacy kerlusħ: Hdyż druhdy sħiġru zeger bież; pshu „wojñ“ dopominisħ so runje na 118! W dwanacżiſi wopomina — ryħtarjow! 7. Njerjanu kerlusħ: Ta smiżerż z tym kłokom jédmatħim atd. (z pokērlusħkowym pshidawkom: Sħtoż je tón f.) je wumērjenu za pschi-stoñiſhi text: Ta smiżerż z tym kłokom waċċi so. 8. Spewaj wsħednejne atd. je skrofisħene. 9. Stanx je horje Jezus Kħryjt, haleluja, kħwalemnej atd., dokelž su tam druhe podobne.

Z Wotrowiskej Winch wotpaduja jenož te, kotrež so pshu Kalbicžanskej, Kħrōscžanskej a Waldowej naspominaju.

Z Waldoweje Winch hu wuzbérane, sħtoż je so hodžilo, a sħtoż ma prawy stup a dobru rycż. Wustorczęſz smu mnohe kerlusche dyrbjeli, dokelž je jid tam pshewjele a dokelž mnohe nimajni samotnosče dobrych kerlusħow. Wuwostajene su kerlusche „na myħsporje“ abo wo kħsejżannej wueżbie; cziſlo 122 je wotċenjaſħ, kajkiz podobny spewam: Ach, Wócej, Wócej; wopshijecżo druhich dyrbi so w sħuli a z p̄redowanja wuknjeż, nic pak njeđospolne spewacż. Tam namakam wħċelake njemōnoſče, n. psh. na stronje 119: mēschni mandżel-wolwanjo! To njeje serbxi! Cziſla 160—201 wobsahuju wuežby, ale njeiſu żane modlitwy, a wjekżormiſi kerlusħow tež telfu njetrjabamy. Z druhoħo dżela (cyrkwiene lět, kħwalba a dżak, powołanjo a tróšaqħ abo pokojenjo) dyrbjesħe so wjiegħi njetrēbnoho pshicċież, dokelž so jenož w Radworju spewaſħe. Tsecċi dżel (swjedzenie Swjatħi) wuwostajichu so pshedoħha a hubjenie pshelozene kerlusħe; pshu někotrijni pak njetrēbne strofy (cziſli 497, 517, 536, 545). Sħiwtworr dżel (w kħorosċi, wo smiżerżi, poslednim fudże atd.) tež cyħi trēbny njeje za spewarjow. Z cziſli 572—659 buġi l-epiċċe kerlusħe zwubérane, tak zo wo wupiħċejene woprawdże njeje sħkoda, hl. n. psh. 627, 628, 634. Sħtoż Pobożny Wosadnik poſticja, to dosaha za pōstwjeċċory, za pohrjeby a za domjaci pobożnoſciej.

Pödla wuzwolenja dyrbjesħe nowy wudawař kerlusħow někotre pshidawacż. Za mjenowane wuwostajenia we Waldowych kerlusħach zastupi 6 kerlusħow ze starshiſtich knihow, kotrež so w Kħrōscžanskiſtik atd. namakaju: 1. Ach Marija, dobru nōc (pshed wotħadhom z hnadownoho mēsta); 2. O hόrka smiżerż; 3. O Jezuſku moj; 4. O sħodka kniežna; 5. Tón tak swjatħi sakrament; 6. Tón cyħi swēt so zrabuje. Toħorunja su nětko sobu woejixheżane 4 kerlusħe wot knieza fararja Duejmanna w Radworju a tež druhdże lubowane, po Kōlniskej kniżi abo druhich

pschedziale: 1. So pozběhnicé. 2. O Ježusova vutroba; a z kacjanškoho pschedložene: 3. Čenježnow kniežna; 4. O ty morja hvězda. Tohorunja pschivach za Njebjelčicich a Rójant 14 kerluschow z „Čáclise“ a druhich němčich pšewarčskich k česčzi Najejwječzíšchoho sakramenta, Ježusoweje Utroby, svateje Marije a svj. Józefa. Tak je Pobožny Wosadník za wšchitke serbske wojsady dosahaca kerluschowa kniha, hac̄ runje so zasý wšchitke wšchudžom nješpěwaju. Dokelž kerluschow w nim telko njeje, jako we Waldowych, pyta so lepje čim bôle, hdyž su tsi woldžele a potom tež poddžele derje zrjadowane. Pschichodnie wo poředzenjach, kotrež běhu pšči nowym wudawku kerluschow wopravdže trébne!

(Počrakování.)

Zhromadžizna Towarſtwa Serbskich Burow w Chróścicach 4. małego róžka.

Bě to rjana zhromadžizna, kotrež so 4. małego róžka w Chróścianškej korežmje wotbu: Skoro cy ſe serbske burſte zemjanſtvo bě ſo zechlo, pſchez 200 hſopdarjow ze wſchěch katholſkich wosadow, tola tež Rakecy, Njejwacjido, Hodzij a Budyschin běchu ſwojich wotpōſlancow poſtali. Pschedsyda „T. S. B.“ M. Kokla wotewri jednania w poſtajenym čas, powita ſobitawy a hoſci a napominaſche, zo bydhu wſchitcy jedyn a hlowny zamýſl pſched wocžomaj měli: swoje intereſy ſpěcho-wac̄ w zhromadnym ſkutkowanju w nowozaloženym burſkim towarſtwe. Na to pſchindže k. kaplan Kubasch z Njebjelčic k ſlowu. Tón wukladowac̄: „Kak ſo po cyklu Evropje wulka krisa pleče, nic jenož w politiskim a ſocialnym živjenju, ale tež we wſchědnym a domjacym. Na krisu ſkorži dželac̄er, rje-mjeſnik, ratař. Nu zu ratarjow wotſtrnjec̄ a radu ſkładowac̄, tak do khmańſkich koliow zložimy, k tomu ſmy tak nadobnje ſo zechli. Hijo w lécze 1884 wozjewia wyschšcha ratařska rada pruſkomu kniežerſtwu: zo je po ſwědomitych pſchedpýtowanach a ſledženjach wopravdžitu a wěrnu nužu namakala w němſkim burſtwie; k ranju wohudni bur, a zemjank abo pjenježny žid po kupitaj tam kubla; k wjecžoru (a to wosebje w Sakſkej, Badenskej) roždžezpjuja ſo burſke kubla do wuſhlaſtowanohu kubla a čirjodv malých parcelow, tak zo hſopdar na reſtkule wobſtac̄ njemóže, mjeuſki paſk z malých parcelow težko nječahnu, zo mohla práca, hnoj a dawki ſo placzic̄.

Na čim dha leži wi na toho, zo burſtwo, kotrež tola z prawdu wylkaſche, zo robota ſo zbehā, někto, hdyž ma tež ſwobodnoſežow, pod tak cžekim pſchahom žalosči, zo burjenjo ſo ſkor wjac̄ njezadani a jedyn po druhim do pruchow dže? Khorosc̄ je jara záſh mјatana, cyla ežrjóda pſchicžinow ſkutkuje hromadu, zo burej živjel ſo podwjazuje a lóſht k wjeſolomu hſopdarjenju. Vredy wſchoho je burſtwo, je rola pſchedožena: Dr. Gaeger praji, 80 % role je z hypothekami wobceženeje, hypothekářmy došl wucžini po Stöpelu 10—20 milijardow. Potajkim ma němſki bur miliardu = 1000 milijonow mk. jenož za hypothekářne došly placzic̄. To žorty njeſtu a ujetrjebam ſo „zadoženej“ Francóſſej ſmječ!

Někto ſu liberalni, hdyž bur ſkorži, khetſe hotowi a praja: To ſu burja ſami wina, cžohodla ſlepje njehoſpdarja? A dale rěka: Luxus a pſchedzbeho-wanjo je wina burſkoho zahubjenja. Praſhamy paſk ſo: Nječeri ſo w městach ſto kroč wjac̄ luxuſa, dyžli na wſach? Vorno městam ſmy my wjeſni tola hſichče njewinowate džec̄i, hdyž tež tu a tam něcht ſebi popſchejemy. Druzy praja: njeroda, wopiwſtwo, ſkoržby, hrac̄o, lohka myſl ryja buram row.

Móže byc, tu a tam, ale dosahaca wina za powszitkowne wokhodnjenjo burstwa tute njezinkí někotrych njeju. Bruske kniežestwo — a tomu směm v tym wericz — wuznawa same pod 18. novembrom 1884, kafle schkody bura konceja: Wysoke kupje, zapisne a daní, droha mzda za czeledž a dželaczerjow, spjeczivoscz, njepristupnoscz a wopiwstwo mjez czeledžu, mało kredita, samo zlota valuta (Währung), mało pieniez w ludu, schpatne herbiske prawo, swobodne psche czahowanjo, schulske, cyrkwienske a gmejnske czeze, nizke cła, konkurenca z cužby, drohe železnicy, nješwđoniticzi handlerjo, wojerstwo z woporami bjez kónca, mało schule atd. atd. Tu many wjaczy dyžli sydomhlowatu zmijicu, katraž burstwo do smjereže rani.

Tola — tak dopowđowashe k. Kubasch dale — na tym so winy schpatnych časow hishcze nještajeja.

Najwacy je schkodželo to, zo je so konservativnomu burstwej liberalne romske prawo potyllo, a rola so po tutym porno hotowomu pienieznej staji, zo by skerje z jeneje ruki do druheje so kulała. Pieniez a rola pak stej dwě jara wšchelakej węcy. Rola njeje jenož 2—2½ procenta, pieniez w ruci pschefupca a jebaka pak 5, 10, 20, haj 100 %. Hdze dce so to bur mericz, kiz ma jenož rolu?! Dale, tež mały pieniez, n. psch. mark, njeje swoju daní, nic tak rola, hdzj je rozschczepiona: ta zežerje wjaczy, dyžli njeje, dokelž male parcele dželo a prouci njeplacza. Wromskim prawje je nětčijsche burske herbiske prawo zložene, rumiž tak kip a zapisł. Jene schpatnijsche, jako druhe.

Dalscha wina schkodowanja burstwa je węzo tež, zo ma rola hishcze wjele indirektnych dawkov njez, doniz kapitalist jenož swoje dochodne wotwiedze.

Nuža czeri husto nemstkoho bura, zo je sušodej z konkurentom a tak jedyn druhoho konceja.

Najhörscha pijelca burstwa je bursa ze swojim terminhandlom, katraž z burom mjeťa, jako z hlyppym hólcom. 70—80 milijardow pschepicheda so kózdosłenje na bursy, cyle differency (warbu handlerjow) zaplači řlonečnje bur, kiz dyrbi twory za to dawacj, schtož bursa „wulksomyjslje“ jomu dawa. A pôdla je bursa bjez dawka!!! Zamjelczejcz tež njemóžemy, zo je bura da nje schkodowało: nchdy dawashe wšho in natura (kafel narosze), nětlo je cyla czrjoda nehdusich czezow na pieniez stajena a bur njech so stara, z wotkel — pieniez dobjerje.

Na žony runje swarjecz njezhamy, ale khwalicz je tež wulcy njezměny: mnoge mjez nimi su za spanohho temperamenta a njewěđza, zo cyle pšheměnjenie wobstojenia tež kmaijsche hospodarjenjo žadaja, jako je za njeboh wotku placilo.

Hdzyž bě to rozeſtajene, pschendže ryčnik k prashenju: Kaf a z wotkel pomoc pšchiidze?

A wón rozeſtaj: 1. Pomhaj sebi sam a Boh budže csi pomhacj. Schtož so hodži, dyrbi kózdy sam cžinicz, wobliczecz, rozpominacz, lutowacz, cžitacz a so rozwuczecz dacj. To pak njeđosaha.

2. Bur dyrbi so do towarzistwom ženicz, zo jało ważny stan człowjestwa a kraja so czuje a tu pomoc w zjenoczenju namaka, ktraž samowanjo poſticzecz njemože. Tohodla budže nadawf „T. S. B.“, zo nasutowanie a wupozjezenje założi, konsum za hnoje, womejski, symjenja podpjera, k porzedzenjam pohnuwa (Molserci, Schächterei, Geräthe-, Meliorationsgenossenschaften), zo tunje hypothek wobstara, radu darmo dawa, burske změrcowstwa pomjenuje, k zhromadnomu pschistupej do zamešczenjow pschi tunjej premiji pohonja, zo kupjene twory na kafkoſcž chemischy pschepytowacj da.

3. Tola tež towarzstwo wšeho docžinicž njenomeže. Burstwo je w kraju, štož „Iſčiž“ w čłowjedzim czěle: njedžerži-li tón wjacý, sypnje so wšeho do hromady. Tohodla dyrbi kniežerstwo swojedla buram polekowacž ze sprawniſhim i zaſtonjem dla herbstwa, zapiskow; wone dyrbi dwoju valutu (Doppelwährung) poruczecž, zo drohe złoto a nikl dale w czubje kupowacž njetrjabamy, wone dyrbi wysoki dawk na bursu położicž, eka powyſhacž, kaž budże trēbne, parcelirowanjo a ſchęzepjenjo kubłów zaſkaſacž, po czasu hypotheki do daiskoho pſche-wbroczeč atd.

Rycznik ſkončjujo praji: Druzy ſu hiſhće dale ſchlí a žadachu, zo by kniežerstwo z lazenkom bylo, kotryž wſchē burske bědy zaczěri. Čechyň, zo kniežerstwo wſchu rolu na ſo wozmje, runiž tak wſchē hypotheki. Na tute węcy poſkuha jo rjenje, ſtoraka paſ pſchi wuwiedzenju na wulke zadžewki; ſu, kaž Němc praji, „Himmelstürmende Theorien“, z kotrymiž ſo jenož — ſocialismej pucze pſchihotuja.

Wěſty pucze ſpomoženju dawa nam jenož towarzstwo, kaſkež ſmy założili a kotrohož wuſtawki ma kózdy w „Pſchedzenaku“ a „Katholſkim Poſole“ wozjihczane. Na tute wuſtawki ſo zepjerajo, kežje burske towarzſta we Westfalſkej (21,000 ſobuſtawow), nad R̄heinom (29,000), w Trierſkim kraju (25,000), w Hessenſkej, w Nassauje, w Pomorskej a Poznanju, w Eichſfeldze, we Schlezijskej, w ſrijedźnej Badenskej.

Woztajmy ſo wſchē moliczkeje myſle, kotraž podrywa a ničo njetwari! Zawdajmy ſebi z dowěru ruku, zo na polu, kotrež z politiku a nabožniſtwom ničo czinicž nima, czajne ſpomoženjo wſchēch ſerbſkich hoſpodarjow ſpěchujemy!

Skončenje naſpomnju hiſhće: Po zaſonju dowolene rjeje, zo po bočne towarzſta (Zweigvereine) ſo tworja: tomu by kniežerstwo zadžewalo. Wijditej dyrbja ſo jenom u „Towarſtwa Serbſkich Burów“ pſchizamkacž, kotrež ma nětko ſydko w Khrósczicach, pozdžiſho paſ ſnadž do Budyschin a ſo pſchepoloži. Tež, hdj bydu poboczne towarzſta dowolene byte, bydu my ſebi jenož ſchłodzili, dokež ſo z tym ſchęzepimy a móć z rukow ſebi damy, kotraž w zjenoczenju wſchēch do jenoho towarzſta leži.

Po wuſtawkach ſměče wſchudze lokalne (t. r. wjefne abo woſadne) zjenoczenja zaſožecž, w nich na ſwoju ruku ſpomoženjo wſy a woſady hladacž, czim wjacý, czim lepie: to dže ahe towarzſto, zo wſchudze ſamostatne živjenjo ſo hiba. To je někto druhe, jako poboczne towarzſto tworicž, kotrež by bórzy ſo — rozſypnylo, dokež je kaž ſtar, wot czela wotřezinemy.

Hibaječe dha ſo we wſchēch kuczickach a róžach: Nječa kajcze na nikoho, ſhotož ſpomožne wuſtawki „T. S. B.“ podawaja, to poczinacze w ſwojich woſadach a wſach, hromadzce ſobuſtawy, pſchizamkce ſo towarzſtej w Khrósczicach, dokež, naſha móć zepjera ſo na — jednotu a pſchęzjenoscž!

Towarſtwo Serbſkich Burów.

Wuradženja dla konſuma (t. r. zhromadnoho kupowania tworow) z wožow pſchęzicž njeneměm, dokež je mudre zarjadowanjo tutoho jedyn z podložkow towarzſta: pſchę konſum zdžeržimy cyle pjenjezy w zaſku, kotrež ſu dotal handlerjo jako marbu czahnyli, a potom je runje konſum wěc, kotraž najbóle wabi ſo pſchiſtupej do towarzſta. Schio budže hiſhće na „T. S. B.“ ſwarjecž, hdjz tute twory tuńſhe a lepſhe wobſtara, dyžli ſhio druhi?!

Mnohe, haj skoro wschę ratajskie potrěbnoſcę dostawamy, hdyž je z cyła ſkazamy, na kwhilu bjez pjeniez, t. r. pſchekupc czaka 3—6 měſacow; hdy bydu dha potajſkim ſobuſtaſwym ródni byli w placenju a na poſtaſem termin bjez dalskohho pominañia ſwoj dołk wotwiedowali, moſlo towarſtvo khroble bjez pjeniez operirowac.

Tola, schwarniſhho je, hdyž mamy zaſkaſny kapital, na czož Walda z Czornec czijſhcz, a to je tež wěſte, zo „T. S. V.“ ſebi hmydom w ſpoczątku wjedrowy reſpekt dobuđe pſched ſwētom, hdyž ma hotowe pjeniez na bliźe ležo.

Je dha paſ to taſ czeſke? Ně! Kaf by bylo, hdyž czi, kotsiſ ſama pjeniez na dani, po 100, 500 abo 1000 m. ſkadaſja a k ſpomoženju mlodoſoho towarſtwa wzajmoſcę na akcije tworja? Zo nikomu ſtrach do ſtaſow wjezajedże, praju hmydom: Kneža nad tutymi pjeniezami ſu a woſtanu czi, kotsiſ ſkadaſja, hacž wſchitc, hacž je woſebitomu wubjerkej dowěrja, to je jich wē. Na tutym puczu by ſnadno bylo, 5—10,000 m. zwiesz — kózdy doſtanje woſimno po wulkosći pſchinoſhla a ſwoje wěſte 4 procenty danje.

Z tym dyrbí ſo kózdy ſpokojoſc, dokelž wjac̄y danje nihdže njedawaja; kapital paſ k zhubjenju hicž njeſmō, dokelž z nim ſo ſpekulacije hnacž njeſmēdža, ale pſhocy jenož twory kupuja, kotrež ſama mjez burami wěſtyh wotebjerarjom.

Dokelž nětko tuton zaſkaſny kapital (5—10,000 m.) wob lěto ſo trójci a wjac̄y króč trjeba (za naletne ſymjenja, za wojmefhki, za nazymne zorno, za hnoje atd.), je wěſte, zo tež trójci a wjac̄y danje wocžiſnje. Tenu dan po 4% wotwiedžemy akcjonaram, zbytna njeh do towarſhnoho zamōženja pſchedidže, towarſtwo o paſ wozmje za to na ſo winowatoſc, zo — dyrbjało-li ſo ſtaſc (cžohož paſ ſo bojež njetrjebamy), zo by tu abo tam džel ſpožezowanohho kapitala ſo bjez wimy poſtaſenohho wubjerkę pſchisadžiſ — towarſtvo naſtatu ſchodu ze ſwojich dohodow zaruna.

Na tutym puczu twori ſo bórzy rjane towarſhne zamōženjo, dokelž cyli profit, kotrež ſu dotal handlerjo měli, dže z džela do kaffy towarſtwa. Praju, z džela, dokelž hjo nětko budžemy mnohe twory ſobuſtaſwam tuſiſho dawacž mōc a tež lepiſhie, hdyž z prenjeſe rukſi bjerjemy, dokelž chemiſh wſho pſcheproto-wacž damy a dokelž teſko warby njebjerjemy, kaž makler. Za 5—10 lět mōžemy na tutym puczu taſ daloko pſchiniſc, zo mōžemy ſobuſtaſwam jich akcije wotplacjic, (t. r. zapołożeny kapital wróćic, hdyž žadaju) z towarſhnym zamōženjom ſamofatnje kupowacž. Rozpoznamajcze tuton namjet pſchi ſebi: ja lubju ſebi dobre z toho a bojo ſo riſika a pſchisadý taſ mało, zo, hdyž tež wjele nimam, tola 100 m. na to wažu, zo prenju akciju kupju.*

Su-li druzy tež taſ zmyſleni, njech mi kózdy na karče napiſhe, kejko ma myſle, zapožoſic; wo dopis proſhu hacž do 1. měrca.

Na to poſtaſu džen, hdež pſchedyſtvo „T. S. V.“ a horliwych akcjonarow k zhubjeniu pſcheproſchu, na kotrejž potom naležnoſc defini-tivne zarjadujemy.

Na tutym puczu mōžemy hjo mnohim towarſham pomhacž, kotsiſ dotal z czeſkej myſlu ſo hiſhce noſića: „hacž z cyłeje wěch něſhko budže?“

W Njebjerlczicaſ, 9. małoho róžka 1889.

Anton, kaplan.

* Za kupju druhi akciju.

Nedaktor.

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Chróscjic. Niedzelu 10. małoho róžka mějeshje tudomne spěvařske towarzstwo „Jednota“ swój létuški założenſki swjedzeń z koncertom, zhromadnej wjeżeru a balom. Pschedcjas drje nam wulkı wopryt njelubjeshje, dokelž sylnie wětry howrjacu a sněh wysoke sepje twarjeshje. Tola njebojo so wuiasni a schtóż mějeshje wulke schkörne abo wysoke czrije a hewak učak woteńcz mōjeshje, khwatashe do psjedzelnje serbskeje srjedzizym, do Chróscjic, zo by tu sebi wuchu wotſchał a wutrobu zwieselił. Beshe pak so nahladna czrijodla pšchipsuſcharjow zehška. Mjez druhimi poczesczí swjedzeń tež kniez farar Werner z k. kaplauom Ręzakom. Spěwy so po programje pschednoſchowachu, a myſlil sebi, zo ſu ſo z wjetſha lubile, dokelž je mōcne placanjo pšchewodjeshje. Psihi zhromadnej wjeżeru wunjeſe ſo tſoja ſlawa. Preñju wunjeſe k. dirigent Hila naſhomu kraju nomu kniezej kralej Albernej, druhu k. Jakub Žurik z Wudworja wſhem wopytowarjam koncerta, dokelž ſo njeſſu ſepjow bojeli. Potom pozběhym ſo tež preñi pschedyda towarzſta k. Šokla a rozloži nam hiſtoriſki jubilej, kafkij ma ſo w mejj t. l. w Drjezdzanach naſhomu tralowſtonu domej pſchihotowac̄, naſominaſhe, zo bydhu ſo Serbja pſchi serbskum kwaſnym czahu, tak derje hac̄ iſhto mōže, wobdzeliſi, zo bydhum pſchez to naſchu pſchivisuoſcz 800 let kniežaconu tralowſtonu domej wopokazali. Na tele jubilejske knieženjo wunjeſehn tohodla pſchitomni tſkrócznu ſlawu. . . . la.

Z Róžanta. Piatk 8. febr. pop. 42 hodž. wudyri woheń w Smjerdziacej w Jarſhellec bróžni. Hnydom ſtojeshe dla ſylnohu wichora tež domſke we plomjenjach a wotpali ſo z hródzu cyłe. Wulke Bože zwarnowanjo beshe, zo wěſlik wot poſdnja ſtojeshe, hewak moht ſo wjetſhi džel cykleje wſy wotpalic̄. A wotwobrczenju dalskoho njezboža běchu pak tež Schmowſcy, Róženčanscy, Černjancy a drugi na pomoc pſchibezeli. Woſebje bě Schmowſka ſykawa z molom tu, zo by ſuſodne statoki zakitala.

3 cyloho swěta.

Awstrija. Zlawné živjenjo cykleje Euryopy je w poſledních dňach tak kaž pozaſtało pſchi powěſczach, kotrež — pſhuc jena ſtructliſcha dyžli druha — z Wina pſchihadzachu. Krónpryne Rudolf je swojomu živjeniu ſam kónic ſczinił. W tuthych ſłowach je wopſhijata kaž njeſměrna hľubina zrudoby awstrijskoho fejzora, jeho nadobnije ſwojby a cyloho fejzorstwa, tak tež wutrobný podzél a wérne ſobuzarowanjo nimale cyloho swěta. Wutoru 5. februara ſu čzelo njezbožowuho krónprynca, kij je z hrózbnym ſtukom ſwoje živjenjo ſkonečil, do fejzorſkoho po hrjevnichę pola kapucinow w Winje pokhowali: z cyrtwinſkim pozohnowanjom na ſwyczenym měſcze; pſhetož ſekarjo ſu joho čzelo wotewriwſhi wuprajili, zo je krónpryne tuton njeſtuf w duchu zamoleny ſczinił, kaž je hido dleſſhi čas k ducha-khoroczei nakhlenný był. Njech wuczeni wo tym ſudža, kafke tute wuprajenjo je, cyrkje mějeshje zdobne prawo, zo ſwoje ſobusfukowanjo po taſkim wufuze njezapowě. — Hamtske powěſcze wo zrudnym ſkonečenju krónprynca ſu doſcz ſrótke a wobmjezowane; za to pak ſu nowiny wo njezbožu mnohe a wſchelake nowinki podawale. To wſhak zda ſo někto bjez dwěla byc̄, zo privatne živjenjo njezbožownoho krónprynca njeje bjez poroka bylo. Hrēſhna nakhlinoſcz beshe jeho wutrobu rozzechliła a tak myſle czim ſkerje zamolila, dokelž bě drje Bohužel jeho dleſſhi wobthad z cyle njeveriwym ſuſencami jomu wěru zefabil. Hdzež wera

njeħażçi, tam rozzahlość mjezow njezna. — Kężjor Franc Józef, kij je pschi tań surowym domapytanju połnu lubości a najnutruišchi podzél swojich ludow żnonił, je tutym flédownace słowa wozjewił:

„Moim ludam! Najhlubšcho zrudženij khlam swoju hłowu ponižuje psched ujedniedźitej radu Bożeje pschedwidziwoječe, ze swoimi ludami Boha prosho, zo chęci mi móc spođećie, zo bych we swedomitym dojeljenju swoich knjezovitich winowatoſežow niewuſtał, ale tež dale zmuſieć a dowerić wtral we wobstajnym prćowaniu za powijskowem spomozjeniu a zdżerzenju żochniawomu mera. Będzie mi to tróškt, zo so w tutjch dniach najbörtejce bołoće duşe wobdaty widżach wot wtrubnoho podzela mojich ludów, ktoruž so psched wopokazuje, a zo ze wikhēch stronow wičelake pohnuwace dopokazma luboće doſtawach. Z innych dżafom żożniawam, zo zwiažł luboće a śverę, ktoruž mje a moj dom ze wschemi ludami fejzorſta zjednoczuje, w hodzinach tak cęzkoſto domaprytanja na moch a krutoseži nadobhywa.

Kejzor potom wupraja dżak z chleje wutroby w swoim a w mjenje kejzorowej a hłuboko zrudżeneje psichodneje dżonki a proñ wo Božu pomoc k dalszemu skutkowaniu ze zhromadnymi mocami k spomożenju wótcziny. — Bóh zaštitaj pobożnogho kejzora Franca Józefa, joho dom a joho ludy!

Ž Afriki je wjeſela powoſcž pſichisčla, zo ſu Arabojo jatich katholickich miffionarow ž Bugu za wukupny pjeniez 12,000 m. puſtchicili. Za to pak dyrbjachu jo tež tijo arabſcy pſchekipcy, kotrychž běchu pſchi kupowanju wotrocikow zaseli, puſtchicicž.

Wschelciany.

* Njezapomnity biskop Dittrich, hdyž bě l. 1845 za Budyskoho tačanta wuzwoleñu, wopyta přeni króz wysokoho zemjana w Budyschinje. Tutoń kniez pak w swojej pščinarodżenej hordoszej pščija nowoho tačanta jara džiwnie. Tola bórzy so joho hordosz žhubi. Vědmo běstataj so poczaloj rozmowjez, tu spózna zemjanſki kniez, kajfoko muža ma píched ſobu. Tačantowa wuczenoſcz a njewſčednoſcz a njewſčedna wustojnoſcz běſtej bórzy z kniezom nad kniezom z N. N. Zemjan pocza so jara zamokwicę, zo je joho w tak wſchędnej draſcje pščiaſł, pytaſthe bórzy swój frak a pščewodzēſhe knieza tačanta ze wſchēj cžeszczoſcju hacj na wulici. Zemjanſtwo ducha bě potaikim mócnisjhe dyzli zemjanſtwo naroda.

J. L.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lęto 1889: kk. 133–140. z Wotrowa: faraś Jakub Herrmann, Mikoławš Böhme, Michał Robl, Mikoławš Sołta, Jakub Bałcař, Michał Cyž (Wjenk), Mikoławš Linart, Hana Roblowa, 141–144. z Kanec: Mikoławš Cyž, Pětr Libš, Pětr Kocor, Korla Nowak, 145–149. ze Žuric: Jan Śwarca, Khata Weelichc, Jurij Cyž, Marija Měřowa, Mikoławš Rachel, 150. 151. z Krajepiec: Jurij Pjech, Pětr Haška, 152. Hana Cyžec z Kašec, 153. Mikoławš Krawe z Nowoměsta, 154–160. z Khróscie: kapłan Filip Rězak, Pětr Wawrik, Jakub Smola, Jurij Herrmann, Hana Hejdaneč, Mikoławš Kral, pjekář, Jakub Pjech, 161. 162. z Lusča: Jakub Mjechela, Madlena Lawkusowa, 163. Hana Cyžowa z Hory, 164. Marija Kiliand z Nowej Wjeski, 165. Mikoławš Donat z Nuknicy, 166. Mikoławš Jórdan z Českce, 167. hoscenář Pjech z Wěteńcy, 168. M. Bobik z Pančic, 169. wučer Mikoławš Haša w Kukowje, 170. August Eisełt z Lejna, 171. J. Hicka w Kulowje, 172–174. z Budyšina: seminařski wysi wučer dr. Jan Grólmus, Mikoławš Rychtar, Marija Měňowa, 175. 176. ze St. Boršće: Jurij Sołta, Mikoławš Hajna, 177. Marija Pjetasowa z Drejżdan, 178–181. z Radwroja: Hanža Hórnikowa, Jakub Hantus, Jan Karl Nawka, Franc Grubert, 182. Jakub Hantus z Bronja, 183. 184. z Lutowča: Marija Jérchec, Marija Fórmanova, 185. Hanža Běrked z Khejna, 186. Jurij Mička z Khasowa, 187. Michał Nawka z Miłkec.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 624. Michał Čoška z Ralbic, 625—627. ze Zdžerje: Jan Fulk, Jan Smerander, Jakub Konjecht, 628. Jakub Hicka w Kulowje, 629—635. z Khróscic: J. Š., Jakub Jurk, Michał Kislink, Hainza Wiznarjowa, Mikławš Kral, pječař, Pětr Donat. Hainza Solćina, 636. Jakub Rjeda z Hory, 637. 638. z Jasenycy: Jurij Libš, August Dinar, 639. Maria Hajnowa z Bóšic, 640. Jakub Hejduška z Hórkow, 641. Jakub Dornik z Noweje Wjeski, 642. Madlena Cyzez ze Zejic, 643. Hainza Solćina z Časec, 644. Mikławš Jórdan z Českic, 645. Jakub Lubk w Radenburgu, 646. Hainza Čochowa z Miłocic, 647. wučeř Mikławš Haša w Kukowje, 648. Michał Ślodeček z Nowodwora, 649. 650. z Wotrowa: Jakub Symank, Jakub Čemjera, 651. Jakub Cumpjela z Kašec, 652. Mikławš Čemjera z Radworja, 653. Jan Rječek z Kamjenej, 654. Jakub Hantuš z Bronia, 655. Michał Nawka z Milkec.

Na lěto 1887 doplačichu: kk. 732. 733. z Kulowa: J. Hórník, J. Hicka, 734. Mikławš Jórdan z Českic, 735. 736. z Noweje Wjeski: Jakub Kocor, Jakub Dórník, 737. Mikławš Čemjera z Radworja.

Na lěto 1886 doplačichu: kk. 706. N. N. z Ralbic, 707. N. N. z L., 708. 709. z Noweje Wjeski: Jakub Kocor, Jakub Dórník.

Na lěto 1885 doplači: k. 667. N. N.

Dobrowolne dary za towarzstwo: J. H. z K. 20 p., A. E. z L. 50 p., N. N. 50 p., njemjenowany 2 m., Maria Pjetasowa z Drježdán 75 p., F. L. z Budyšina 50 p., M. R. ze Žuric 37 p., H. C. z Kašec 75 p., wučeř Symank w Cornecach 5 m.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 104,107 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: po zawostajenju njeboh Khaty Zyndzic z Kukowa 100 m., njemjenowany z Kašec 1 m.

Hromadže: 104,208 m.

Na nowe piščele do Baćońskaeje cyrkwy: Dotal hromadže: 3804 m. — Dale je so woprowalo: po zawostajenju njeboh Khaty Zyndzic z Kukowa 30 m.

Hromadže: 3834 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,281 m. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadže: 10,282 m.

Na wudaće Nowoho Zakonja

su darili: Jakub Mjechela z Lusča 50 p., Marija Kilanec z Noweje Wjeski 50 p., M. Bobik z Pančic 1 m.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Listowanjo: M. Sch. w Meeker, Garfield County, Colorado w Americy. Wutrobny dzak za list; wotmołwju z listom a dyrbju předy swoje knihy přeń.

Redaktor.

Listowanjo — do Wotrowa. Wo serbskim kwasu při Wettinském jubileju w přichodnym čisle.

Red.

Wubjerkam šhulſkikh woſadow w Serbach.

Spěwanjo kérlusčow pschi cyrkwińskich a druhich pobožnoſćaž je rjane a pozběhovace woſebje tam, hdzejz ze starschimi spěwarjem i tež młodži so zjednoczeja a hdzejz šhulſte džeczji hížo sobu spěwacž pomhaču. Zo by to powšitkomniſho so stacj moħlo, k tomu dğce „Pobožny Woſadnik“ pod nawjedowanjom knjezow wucjerjom pomhač. Pschi tym pač trjebamy tež Waschū sobupomoc. Njeby ſu Wam pſčisprawne zdało, wěstu ličbu exemplarow Pobožnogo Woſadnika jako šhulſki inventar kipic? Taſte exemplary bydž na najtuńſho a kručje zwjazacž dał a na kóždy šhtwórty exemplar jedyn do šhulſkoho inventara darmo pſčidat abo hiſčje spodobniſche wuměnjenja do wěſtoho časa Wam poſliczil. Wuradzeječe tu wěc z Waschimi k. wucjerjemi a wozjewcze mi Wasche žadanja najpozdžiſho za ſchtyri njedžele. Džeczji w Lutherſkých šhulačh dyrbja po šhulſkim žakonju 22 kérlusčow a 35 wſchelsakich melodijow (hlosow) z hlowy

naukuńcę za swoje dalsze žiwjenjo a dyrbja w spěwařskich knihač, haj w cyłej bibliji pytacę a namakacę wędzec; njeby dha to pschistojne bylo, hdy bychu pola nas tež schulske džęci z modlitwami a kérliuščemi Pobožnoho Wosadnika hjo jo zeznale? Wuradzujęce potaſkim z ff. wicjerjemi a potom zjewęce mi Washe żadanja. Njepišam tute poſticienjo ſebje dla, ale k spěchowanju dobreje węcy, w kotrejž ſo ani materialnych woporow njeboju.

M. Hórník, farar w Budyschinje.

Khwalé Knjezowe injeno,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazana do kože ze złotym abo rjanym hwěžkowym rězkem na předafí za 3 m. w redakciji Katholskoho Posola.

Towaŕstwo Serbskich Burow.

Zo bychu sobustawy „T. S. B.“ a druzy, kotriž to přichodnuje być chcedza, wědzeli, koho mają so w jednotliwych wosadach abo wsach w towarzystwowych naležnosćach dzerzeć, wozjewjamy tudy předsydstwo a sěrši wubjerk, kajkejž nětko po Khróscánskej zhromadźizne wobstojitaj:

I. **Předsydstwo:** 1. předsyda M. Kokla z Khróscic, 2. př. J. Rjenč z Čorneč, 3. př. J. Wičaz (Kilank) z Różanta; rendant překupce Jan Kubaňk z Khróscic; pismawjedzeř žiwnosćeř Jakub Kokla z Khróscic.

Wubjerkownicy: Smoła z Kašec, Krawčik ze Serb. Pazlic, Cyž z Radworja, Młóník z Čemjeric, Sołta ze Salowa, Fallant z Koslowa.

II. **Sěrši wubjerk:** Delank z Bačonja, Žurich z Wudworja, Libš z Kanec, Čemjera z Wotrowa, Suchi z Njebjelčic, Lebza z Ralbic, Kummer z Łazka, Libš z Hunjowa, Cyž ze Stróžsca, Smoła ze Spótec, Larras z Hodžjija, König (Kral) z Móšec, Klimant z Rakęc.

Pschedsydſtwo a Schěrschi wubjerk „T. S. B.“

změjetaj wutoru 19. t. m. popołdnju w 3 hodž. poſedzenjo w Khróscjicach.

Dženjski porjad: Tworjenjo komiſſije za konſum a druhe.

Sobustawy, kotsiž ſebi pola wubjerkownikow hiſčeze pschilupne hnoje, ſymjenja, womjeski a t. d. ſkazali njeſſu, njech to hacž do wutoru 19. t. m. ſežinja.

W Khróscjicach, 12. februara 1889.

Pschedsydſtwo „T. S. B.“

Za katholske holej w Budyschinje budże wot přenjeje njeđzelle měrača kóždu njeđzelu po połdnju wot 4 hodž. w ſali tudomneje tachantskeje ſchule pschiležnoſć k wužitnomu powuženju a pschistojnej zabawie.

Wiwuczeny zaſrodnik, katholſki a ženjeny, pyta ſlužbu. Doprashowanjo w redakciji.

Wſchitkim, kotsiž ſu nam Smjerdzeczanſkim k pomocy pschischi, wuprajamy z tutym naſch wutrobnuy džak. Zaplačz Bóh tón Knjez.

Krawc, Kuežank a druzy w Smjerdzacej.

Czijchež Smolerjec knihežiſtečni w maciežnym domje w Budyschinje.

Rathoſki Poſor

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy czaſopis.

Wudawany wot towařſta SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 5.

2. měrca 1889.

Lětník 27.

Ze žiwjenja P. Kohenena.

We wšichatkich lětstotkach křeſtejanskeje cyrkwi su ſo spodživne wobroczenja k cyrkvi, kotrež je Křiſtus założil, ſtałe, a hiſteče we najnowšich časach many psjhiklady, kaf Boh we bludach a hréchach zabłudžených čłowjekow ze ſwojej hnadu k wěrnomu počku, k wěczej zbožnoſci wjedze.

Jedyn taſki psjhiklad je žiwjenje žida Hermana Kohenena, kotrehož wobroczenjo čcu tudy powědacz.

Herman Cohen narodzi ſo w Hamburgu w lěcze 1820. Ioho nan rěkaſhe David Abraham Cohen a bě jara bohaty psjhukope. Mjez židami w Hamburgu běſhe wón jara nahladny a mějesche tež w židowskej modleřni wulku wažnoſć, dokelž mějachu joho za potomnika Alarona.

Młody Herman Cohen bu w židowskej wěrje rozwuczeny a židowske ſwjeđenje w synagodzy činjacu wulki zacíšiſčej w jeho mlodej wutrobie. Tež lubo-waſche hólcęc jara modlenjo a ſpěvaſche ze ſwojej ſotri rano a wjeczor psalmy a nabožne kérkuſche. Hdyž bě Herman trochu wjetſhi, wopytowaſche w Hamburgu protestantsku ſhulu ze ſwojim starskim bratrom Albertem a wulknęſche jara derje. Pósla pak pokazowaſche ſo we nim zahe njevorjadna ſebjelubčej. Wſchudje pytaſche za khwalbu a čeſcę, a w tym jeho macz Rosalija Benjamin hiſteče podpjerac̄he. Herman dostačy cyrku za ſwoju hordosć ſic jeno w ſwojim lohlim naukuſjenju starých ryczow, wón mějesche tež woſebity dar za hudźbu. Hijo w ſwojim ſhěstym lěcze hrajeſche na piano a wſchitcy ſo jeho wuſhikuoſci džiwachu.

Staršej, dokelž běſchtaj bohataj, daſchtaj jeho tohodla hudźbiomu wuczeſrzej, zo by ſo wudospołnił. Wot toho pak njenaukuſny Herman wjele dobroho. W hudźbi drje ſo jara wudokonja, pósla pak naukuſny wot njeho tež hrac̄ a piez a wſchelake ſwetne zamjeſelenia. Mačzeri khwaleſčje wuczeſr jara jeje synowe dary a z tym wubudži we młodzencu hiſteče bōle žadoſć za ſwetnej khwalbu. Hdyž bě Herman hudźbu dowuſkuyl, poſaza ſo tež ſwetej hako miſhtyre w piſkanju

na piano a puczowasche po swęcze wołkoło. Najprjedy poda so do Altony, hdeż zjawne koncerty dawaſche. Wschity wulcy, tež pryncojo a pryncesny, joho wobdzivowachu a dawaſchu Kohenej woſebne dary. Tež doſta joho macz poruczne piſma, zo by swojego syna do Pariza poſłac̄ mohla.

Tak dha poda so Herman ze swojej maczerju do Pariza. Tow namała Franca Liſta, znatoho a ſławnoho hudebnika. Liſt ſo zwieseli na wobdarjemym młodzencu a wza joho ſobu do najwoſebniſich ſwójkow, zo by tam swoju wuſchiknoſc pokazał. Bózry bu młody Cohen z cęſczemi a woſebnymi darami taſ poſypany a dobu ſebi pſchitilnoſc wſchelakich bohatych ſwójkow.

W lécze 1834 wuſjedze Liſt z Cohenom wulki koncert, pſchez kotrej Cohen ſebi wſchu kwalbu dobu; joho imięno wozjewi a wukhwaleſche ſo we wſchęg wjetſich hudebnych nowinach.

Byrnje paſ Herman ze ſwētej cęſcę a z bohatymi darami napjeljenym był, dha tola žana prawa ſpojnoſc w joho wutrobie ſo njezafydl. Dokelž bē Liſt do Genfa ſo podał, jędzheſe pozdziſko Cohen za nim a tam wobaj hako wučerjoi hudebny ſkutkowashtaj. Tu paſ ſo młody Cohen z hubiemymi knihemi a towarzſtwami dokazy. Pozdziſko pſcheczahny ſo zaſy do Pariza a potom do Londona, hdež koncerty dawaſche. Pſchecy paſ pſchiberaſche joho nutſkowny nje-mér. W lécze 1847 proſhachu jónu Cohenu w Parizu, zo by w cyrkwi ſwiatoho Valeria ſpěwarjom na khorie naſiedował (dirigował). Hdyž ſo tam požohnowanju z Najſwęcjiſkim wudželſche, pſchewza młodoho žida hukbole začzuczo. Jomu bē hako by njedostojny był z drugimi ludźimi jom bycž a hako by wuzanknjeny był wot żohtowanja. Tola za tydzeń džesche Cohen zaſ do teje cyrkwię a začu zaſy teſamnie ſrudne začzucza, tak zo bu hacž do ſylzow hnuth.

Kózdu njedzelu khodzescze nětko do cyrkwię, zo by Božu mſchu ſkyſchal a pſchi požohnowanju pſchitomny był. Swoje nutſkowne wotkry młody žid katholſkej knjeni z Ranzan a proſcęſe ju, zo by joho katholſkomu duchownomu po-ruczila. To wona tež ſcjini, bēſe to P. Legrand, pozdziſki generalny vikar w Parizu. Tutón doſtojny měſchnik poſluhac̄he luboſcziwje na wuznac̄ja młodoho Cohena, napominac̄he joho, zo by ſo modlił, a poda jomu dobre katholſke knigi k čitanju.

Bózry na to puczowasche młody žid do kupjelow w Emſu z poruczachym liſcziſtom na tamniſhoho knieza fararja. Tež w Emſu wopytowasche nětk Cohen katholſkoho fararja a khodzescze njedzelu do katholſkeje cyrkwię, zo by Božu mſchu ſkyſchal. Pola pſchęzohnowanja začu wulki żelnoſc na swoje wobenidżene hręchi, tola tež wulke nutſkowne wotſchewienjo a njebjefu radoſcž. Hdyž potom z cyrkwię wuſtupowasche, zetyka woſebnu katholſku knjeni, katraž ſo joho prasčesche, na joho wobliczu wulke pſchemienjenjo wuhladawſhi, ſhoto je ſo jomu stało. Cohen jej wuzna pſchicžinu swojego pohnucza a pobožna žónska da jomu radu, zo by ſwiatu kniežinu Mariju prawje cęſcził a jeje zaſtupnej prōſtvoje pola Boha ſo často po-ruczał. To Cohen tež czinjeſe.

Po krótkim ſo zaſy do Pariza poda, zo by po radże swojego duchownego pſcheczela khwilu w samocze katholſku wēru ſpóznacz pytał a ſo modlił. W Parizu bydleſcie tehdom wobroczenym žid, ſławny Theodor Katisbonne. Tón 15. augusta 1847 ſchytri židowſke žónske pſchez wudželenjo ſw. sakramenta křečeſceny do katholſkeje cyrkwię pſchija. Cohen, kotrej bē ſwēdk tohole ſwiatoho ſkutka, mějſeſhe nětk cžim wjetſhu žadnoſc za teje kupjelu nowoho naroda. Hijo 28. augusta ſo jomu tute zbožo ſta; doſtaſhki ſwiatuſki čęſceni do Chrystusowej cyrkwię zaſtupi a doſta křečeſſe imięno Maria Augustus.

Wat někta českeho so mlodymi křesťanům světa cíle wotrjec a za wobroczenjo wosebje židovskou skutkovací. Tomu pak bě napřečezo, zo bě předeh ze swojim pschečinacym živjenjom wjele dolha nacínił. Zo by dolh zaplatil, dawasche koncerty a wuc̄bu w hudebje. Hac̄zruniž běše pschi tym nuzowaný zas wjele ze světom wobkhadžowací, dha wobkhowa tola swoju nabožnu mysl. Hdyž mějše jeno ťušť časa vysje, modlesche so rozarije, podavaschi so po stončenym koncerte hmydom domoj do swojeje stanicí. Wschodne wopytowasche cyrkę, zo by Božu mischi slyšhal. Díjen 3. decembra 1847 dosta svj. firmowanjo w Parizu. Elónčinje bě svój cyhy dolh zezaplaciał a z wješołosciu po dokonjanym posledním koncerte jenomu pschečezej praeſe: „Něk sym cíle ze světom zlamał! Z tajkej zbožnoſciu cíſných jomu moje poſlenje noth k rozzohnowanju!“

Zo by Božu wolu spóznał, tajke powołanjo ma wuzwolicz, džeržeſe Kohen mjez Chrystusowym donjebjesspečjom a svjatoczníku 1849 duchowne exercicije. Bózny na to zemíze so z duchownym Karmelitskoho rjada a rozryežowasche so z nimi wo swojim powołanju. Z krotka so rozsudzi, zo do tohole frutoho rjada zaſtupi, a prosheſe pola pschedstojerja wo pšimzaczo. To pak bě cízka wěc. Pschedtož karmelitam zakazuje rjadowna regula, zo žadny wobroczený žid so njeſme halo novica pšimzací, khiba zo wat generalnho wyschischoho w Rómje dowolnoſez doſtanje. Próſtwa wo to drje so něk bózny rjadownomu generalej do Róma pôšla, njebu pak wuslyšana.

Kohen so jara zrudzi, tola njeda so wottraſhie. Sam so na puc̄z poda ſi svjatomu wótej Piasej IX. do Gaëta, zo by pola vječha cíleje cyrkwiſe ſebi dispensaciju unproſyl. Najprjedy pak jědjeſe do Róma. Tam džeshe do karmelitskoho klóſchtra, hdyž mějachu runje wſkých karmelitén pschedstojerjo hlownym zhrromadžiznu. Tím Kohen z nowa swoju próſtwinu pschednoschowasche a něk doſta dowolnoſez, do noviciata zaſtupic. Tuž njetrjebaſche do Gaëta puc̄owací, ale wrózci so bózny zas do Francózſkeje a zaſtupi w klóſchtrje w Brouffy halo novic; doſta mieno Augustinus Maria. Tam dyrbjeſe jara krute živjenjo wjeſc. Mólcza ſtwiežla bě joho wobydenjo, ſchérſha deſka joho kožo. Jeno khléb a warjeniny z wodu běhu joho cyroba. W nocu dwanac̄zich dyrbjeſe ſtawací a dwe hodžinje w khorje ſpewací. Dale so novicam wſchelake ponízenja pſchihotowací a níže džela poružací.

Kohen bě cíle wjeſoly a zbožowny pschi tajkim živjenju. Hijo 7. oktobra 1850 wotpołoži swoje svjatocne klóſchtrſke ſluby a bu na to do klóſchtra Agen pschedadženy, zo by tam swoje theologiske ſtudije dokonjal a so na měſchiniſku ſvjetečiznu pſchihotowal. (Poſtracžowanjo.)

Druhi džel „Pobožnoho Wosadnika“ a naſhe ſerbske kérliſche.

(Poſtracžowanjo.)

W nowym wudawku kérliſhov abo cyrkwiſtich a nabožnych ſpewow dyrbjeſe ſo něſhtožkuſi porjedzeč, ſhotož bě dotal hubjene. Waldowym wudawk kérliſhov bě za tehojski čas dobrý a tohola tež zaſtužbny. Pozdžishe wudawki pak běhu z džela jenož wospietowanjo abo dalsche ſtaženjo starších wat ſpocztatka hubjennych textow.

Za ſto lét ſo kóžda živa rycí a piſmowſtwo wjele pschemeni. To dyrbí tež wo naſhei rycí ſtacíz. Tohoda ſu hijo Waldowé kérliſche wěſtoho porjedzenja potřebne, z tym bôle pak někotre ſtažene nowowudacža kérliſhov starſheje ſhule! Zo byhu to tež cí ſpóznał, kotsiž nicž nove wuknyc nohečda,

dyrbju wot serbskoho kērlusjha žadač, štož jo po wuczeńnych prawidłach wot kōždoho druhoho žada nici jeno po joho wopschijeczu, wo kotrymž suj hīžo ryczeli, ale tež po joho zwonkownośczi abo formje. Hdyž kērlusjha tute prawe samotnoścze nima, je trjeba jón wuwostaję abo — porjedzic, byrnje so něchtó na to hōrčit. Příklady to bōrzy wujašuju.

Kērlusjha jako poeticki a kumjskty wudżek žada sebi nadobnu abo zniſeniu (pozběhnjeniu) a číſtu rycz; na to runje wudawarjo naſčich kērlusjhow mało njeſekdžowac̄hu. Strof y abo ſchuekli a tež versy (rynczki) dyrbja jenak twarjene bycz po mnogoſczi ſylbow a we runozynkač (rajmach) abo aſſonancach (podobnoſyñkach), kotrež pola nas husto číſty runozynk (rajm) zaſtupuju. Tež w tym su naſci pſchelozero kērlusjhow wjèle poroka zaſlužili a tohodla dyrbjachmy wſchelake w jich kērlusjach porjedzic. W tworjeniu rjadka abo ryngzka ma so akcent (nazynk abo wuzběh ſylby) na tu ſylbu poſzic, kotrež ſebi narodna rycz žada. Serbska rycz pak kladže akcent (nazynk) na přenju ſylbu ſłowa a z wletscha tež na pſchedſtojacu jeno ſylbu pſchedložku: wutroba (poznamjenja ſo (—)), džeczatko; do cyrkwe (—), na zemi, nad nami. W tym naſtupanju je Walda hīžo wjèle porjedzał (hladaj: Pſchirunaniſjo ſpoczatkow w starſich wudawach) a kērlushe „do ſtupa“ pſchijwiedl; toia nětore je pſchi starym wostajil, hdyž by z pſchedſtajenjom jeniczkoho ſłowa abo hewak lohcy ſo porjedzilo: Ja ſo džeczatko mało = Ja džeczatko ſo mało; Že zu ſo, ſkódky zbožniko = O Žežu, ſkódky zbožniko; Narodžilo (— —) ſo džeczatko = So narodžilo atd. Druhy pak sym w ſpoczatku trochäns (—) za jambus (—) z hnady wobkhował. Wſchitko w kērlusjach dyrbi wězo nic jenož po ryczi, ſhtož horjeka žadachmy, ale tež po piſmje prawje wocziszczenie bycz bjez ſmeſhnyh zmyſlkow.

Hdyž sym tajke sprawne a łahodne žadanja stajał bjez džiwanja na cäſuru a druhe, běch tola w porjedzenju jara měrny, wosebje w kērlusjach, kotrež ſo husto ſpěvoju, a sym po mějnosczi w porjedzenjach te same volale na kožowak, kajkež w porjedzomnym tečeze předy běchu. Pſchedzelaſ sym jenož nětore kērlushe, mjez nimi tajke, kotrež z cyła a z wletschoho džela žanoho rythma abo ſtupa w starych wudawach nieměſachu, jako: O ſkódka Ŝenježna.

Najhorje pſchedzepujiſe wſchitke dobre prawidla — Malbicežanska Winca, tak zo je dawno čas ju cyku wotſtronic t. r. kērlusjhowy a tež modlitwowy džel, z tajkej modlitwu „pſchedcivo tym ſcherjenjam!“ Hīžo wopschijeczo, rycz a prawopis zaſlužeja wulki porok; pſchetov zmyſlkow je tam na ſta. Ludžo móža ju jenož po ždaczu abo hudanju čítatę. Čítajęce po piſmiku na stronje 249: Žeden hoboſne stare Kherlusj, za Somuwanno he Swarniwano teje Šemje Pwodow (we wotſudzenym wudawku: Pawedow)! Bože Wottze, kiz te ſwojom Žudey ſe žlubim jow na tej Šemi . . . czopwo Zwonczko, dobru Rkožu . . . Desež . . . Ocjež te nočež . . . Žito . . . Šemmu . . . ſo Brozne he Žude powne žu. Abo: O Młoczno ſelne Rečzera, Swat Michale. Abo: Es iſt ein Noß entſprungen (str. 280). Abo: Dopelničkow yoho Samaliwa a: doſwobęzka yeho powožiwa. Tam Budže Bohu yare Šáma a: hay pzed wówka ha pſchedwoſlita. Teſch te drabne Statzatka a: Kiz womy podnebiom letayn! To njech je mała pokazanka ežiſhceza tutych zrudnje hubjenych kuihow, kotrež ſu z drugimi rožschréjenju wjèle lepje piſanych kuihow a čjasopisow jenož zadžewale. Štož by w textach hewak ſo porjedzic dyrbjalo, ſpomnju pſchi jich wobnowjemym, ale jenož po prawopisu porjedzonym wudawku, t. r. pſchi Khróſčanſkej Wincy. Z Maſbicžanskeje pak tola wjacy njeſpěwac̄je!

Khroſcjanſta Winca ma tohorunja wjele taſſich textow, kotrež žadanja prawoho kerluſha njeſpokoja. Tohodla njeſpodzachu ſo njeporjedzene za podložk nowoho wudawka kerluſhow za wſchitke ſerbiſte woſady. Wobhlađajmy ſebi te 143 textow po rjadu! W kerluſchu 2. (Ježuſo ſlodi Žbóžniko) je wopacjne w 2. strofie (ichtuczny): wotučař město Waldowoho prawoho: wocžuwař t. r. ge-wacht; pſchetoz wocžucz = erwachen, wocžuwař, wachen. W 9. str. 3. Ta móš a móſte (dwójec toſame), lepje poſla Waldy: dha staroſć wonka woſtanje. Kerluſh 10. str. 13. pobrachjuje jena ſylba: heu. W 18,1 tohorunja: pſhetoz wón wot nas. Kerluſh 19. (Credo) njeje na ničjo — motanu abo cyłe zamotany. Tohodla ſpewaju čaſto jenož 1. strofu, a nie, kaſkaž tam ſtoji. Wo nim praſa, zo ſo jara czehnje; wězo hič njeſmaje, dokež žanoho ſtupa abo rythma nima. Wuměreny je na jambu (— —); ale hižo 1. strofa klaca, hdyž njevějh, ſhoto dyrbisich do hromady ſežahnyc abo ſhoto dyrbisich rozežahnyc (koždy čas ſkublař = pſchech ſkublowacz) (kaž Walda 52). Dalſhe strofy ſu hōrſe; w 2. ſpýtaj w jambach ſpewacz: kiž jo k helam dele (do pſchedhele) ſtuſit. A tež w 6. je tónſamy njeporjad. Tohodla ſym dyrbiaſ tón kerluſh pſchedželař po tſjich Waldowych 51, 52, 53. Dies irae ma tež nekotre džiwnoſeče, czohoždla ſym Waldowy porjedzeny pſhetoz pſchijat. Tu je wopak: budže zhubicz; z hnady wjedzeſh wſcheh k zbožnoſezi; twój Boži raj (— —); Walda pak ma jenoz rozežehnjené „dobrohoty”, lepje: dobrotnoſeče. W 25. je wopak: hnydom zahinylo; te ſu jón (jónu) luta čzma; nas k njomu klonicy atd. Dokež tutón w měrje abo w ſtupje a tež w podobnozynkach klaca, wzach Waldowy. W 26,3 wzach Swětlikowý ſtowo „doſtaſk” za „wudawk”, ſhotož na něchto druhé dopomina. W 30. nutschka tam = ſhoto tudu jo. W 31,4 klaca: z Ducha ſwiatohho podjatý (— —). W pſchedolſhim 35. je hižo Walda ſkrótežil, n. pſh. 6.—8. strofy; mnohe druhé klacaja a poſlednjej rynceſlaj mataj hubjeny zwis. Tež 36. je z džela bjez ſtupa: ty pſchi mni (— —); njeſerbſki: tawzynt molow; lepſhi je poſla Waldy. W 38., zo bych tež na porjedzenjo runožynkow abo rajmow ſpomniſ, je w 5. strofie wopak: prohymu m. proſ' my če; pſhetoz dyrbimy ſo rajmowacz na: do tebje. Te Deum (čiſto 39.) ma 29 ſhutučkow, kaž ſačanſki abo cyrlwiny kerluſh, mjez tym zo je poſla Waldy ſkróteženy do 25 strofow. W krótkich rynceſlach tutoho kerluſha je czežko ſtup a runožynk derje podař; pſhetozem ſmě ſebi tohodla druhdy trocháns (— —) za jambus (— —) dowolici. Po móžnoſezi dyrbimy ſo originala dzerzeč, ſotromuž je z džela Khroſcjanſki a z džela Waldowy bližſhi. Strofa 10. lepje: na zemi; 14. hordosz = kraſnoſezi; 19. je ſchpatnje ſerbiſti; 22. je njepramje: požonwai m. požohnui. W 40. kerluſchu (a druhdze) radſho: ecžili, dyžili: kczili (kczil je Ježuſa ſwiaty Jan); pſhetoz ecžicz = czeſcicz, z wupuſhčenym „e”; jaſo počciwosez = počeſciwosez; strofa 3: Ježu narod zhoniſli = Ježuſa wobhonili (Walda); str. 7 ma cyłe wopak: ſtashe = ſpashe; str. 8 ma wopacjny ſtup: wohlađa (— —) atd.

(Pofracjowanjo.)

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Šwjaty wót Leo XIII. je knijezej ſeniorej Jakubej Kuczankej w Budyschinje za zaſlužby wo pſchihoty za ſwieczenjo meſchniſkoho jubileja Joho ſwiatotsče rjadowym kſchij Pro Ecclesia et Pontifice („za cyrkę a bamža”) ſpožcził. Tute wuznamjenjenjo z pſhijſtuhčnym dekretom je ſo wyſokodvoſtonomu knijezej 18. februara pſhijpoſlało. Šhotož ſym zbonicž möhli, ſu z taſkim ſchizom w Sakskej wuznamjenjeni tež hiſczeje prynceſna Mathilde, prälal Wahl a major Kochus v. Kochow w Drježdjanach a groſina Hoensbroech we Worklecah.

— Džensnišhomu čjislu, kotrež je dla wschelakich rozprawow wo „T. S. B.” zaś z psjhilohu so wudalo, je też lětuski list najdostojnišchoho knieza biskopa psjhipoloženij. Wažny wołosny list bamža Leon XIII. „wo fjshe-ſe žanskim živjenju”, kotrež ma so po woli swjatoho wóta a našchoho najdostojnišchoho biskopa do wschitkich katolikow po móžnosći rozschrericz, a kotrež je kniež farar Hórnik psjheložil, psjhilidze z psjhichodnym čjislom do rukow našchich cítarjow.

Z Małego Wjelkowa. Dla założenia lokalnego zjednoczenia serbskich burów bě so ujedzeli 24. malohu róžka naahladna črjódka serbskich ratarjow — něhdje 120 — w Kobanjec hořčencu tudy zechla. Kubler Mlynk z Čemjeric, wubjerkownik „T. S. B.”, kotrež bě z hromadžizmu powołał, wotewri ju w 4 hodž. Powitawski psjhitomnych a so podzáložowawschi za naahladny wopyt rozeſtaj i z krótką zamysl z hromadžizmu a zamér „T. S. B.” Na to psjhepoda słowo k. wuczerzej Žemrej (Sommerej) z Budyschina. W zajimowej ryczi wukładowasche tutón, kajke pucze a średki su so buram radžile, zo móhli wuzkoſćiom a hrožacomu hubjenistwu wuzętynycz. „Sam-muž”, to je prénje heſlo našchoho časa a za nikoho wažniſche, dyžli za bura. K prawomu muzej pał skufcha, zo maſh hloum, z kotrejž možes̄h derje myſliz, wóczko, z kotrejž widzis̄h, schto móhlo eži schłodzecz abo pomhac̄ a ducha, z kotrejž dyrbis̄h bědziec̄ a wojowac̄ za dobre a lēpsche. Druhe heſlo je: „Žienoczymy so”. Tam, hdež jena mōc sama sprěčenje, pomhaja eži druzy. Tuta myſl je wjedla k nastac̄u burſkich towarzystw a pola nas Serbow k założenju „T. S. B.” psjhiez k. kapłana Kubascha. Zamér tutoho towarzystwa so z niczoho lěpje a jaſniſho njeſpóznaſje, dyžli z k. Kubaschowych naſtawkow w Serbsk. Hospodarju a tohodla čjitasche nětko k. ręcznik „Naſte nadawki w „T. S. B.” w čjislach 1. 2. 3. 4. lětnika 1889 a na koncu „rozmowljenjo dla konſuma” w 4. č. Po krótkim wodychnienju čjataku so wustawki „T. S. B.” Hdyž běhni psjhitomni na namowljenjo psjhedydy so k. Žemrej za joho prou a luboſc̄ psjhiez pozběhniſje ze sydkow podzakowali, sczehowasche swobodna rozmowlwa. Kniež kubler Skop z Kschiwieje Vorſhcze wuzběhowasche w nadobnej ryczi k. Kubaschowow zaſtužby wo serbske burſtwo. Pokaza na wažnoſć Serbsk. Hospordaja a napominasche, zo by kóždy ratař tutón čjasopis čital. Wupraſi tež psjheczo, zo by S. H. pał čjasečiſho pał we wjetshim formacie wukhadžał. Dale pokaza na wažnoſć wschelakich paragraſow w wustawkach, kotrež wosebje na serbski raz w towarzystwie a zakładowanie serbskeje narodnoſće džiwaja. Napominawski wschitkich, zo bydu na dopokaz džakownoſće a psjhipóznaſcę k. Kubaschowych zaſtužbow a spóznaſcę swojich ſamnych interesow muž psjh mužu k „T. S. B.” psjhistupili, psjheprosy k. Skop psjhitomnych, zo bydu k. Kubascha psjhiez pozběhniſje ze sydkow poczec̄zili. Rycządu injez druhimi hiſhce: Libšč z Hunjowa dla zaſteſcenja a konſuma, napominajo ſkončnje k psjhiezienoſci, Czž ze Strójſhczą, zo njeſtrebałe lokalne z hromadžizmu so psjhe-často wotmiewac̄. — Z hromadžizmu ſkonči psjhedyda, so hiſhce jónu psjhitomnym džakujo za luboſc̄ a zaſorenoſc̄ k węch a psjhiejo, zo by „T. S. B.” z Bożej pomocu dale a rjeniſhoho wuspěcha mělo. — Na to sczehowacy zapiss wuda 48 ſobuſtawow; z hido předy zapisanymi 6 wucžni to 54. — Do ſchérſhoho wubjerkę poſtajis̄taj so Skop z Kschiwieje Vorſhcze a Wiczežk z Psjhishc̄ec̄.

w.

Z Chróſcžic. Psjhedydwo a wubjerk „Towarſtwa Serbskich Burów” mjeſchtaj tudy 19. februara swoje prénje wuſadženjo, kaž bě poſtajene. Prénja naležnoſć, wo kotrež so jednaſche, bě poſpýt z konſumom: ſkazanja běhni nadobniſje ze wſchelich róžlow psjhischke, na hnoje (tolčene koſcze), ze ſamych Chróſcžic

250 mēchow), na symjeńny wows a jecźmieni, kaž na symjenja do zahrodow. Cyła wēc bu wubjerkej dōwērjena, kotrež ma skazanja z jednotliwych wosadow zrjadowac̄ a potom ze solidnymi firmami wo placziznu jednac̄. Pschedsyda tutoho wubjerka je Rjeńež (Walde) z Čzornee, kotrež je hjo někto pschez swoje njeſebic̄ne a woporne prōcowanjo ſebi dōwēru wšichčh ſobuſtaſow. towarſtwa nadobnije dobył. Schtož pſchichod naſtupa, ſda ſo mi, zo by ſo wſhiklo ſepje wotwakko, to najſpomožniſche, ſchtož we Westfalskej c̄inji. Tam jedna pſchedsydſto abo jenož pſchedsyda z wjetſhimi fabrikantami a pſchekupcami, c̄inii kontraktu a poſtaja placzizny, kotrež ſo ſobuſtaſam wozjewja, a někto kupuja jednotliwe wosady abo wsy paſ pſchez swojich wubjerkownikow paſ tež direktnie pola firmow, kotrež ſu za dobre a sprawne pſchipózname. Tak ſo w mnogich ſkazanijach dželo sprawniſcho roždželi a wſho na jene ramjenja njeſc̄imie. Z druhéje ſtrony dyrbja ſkazanja wjetſhich wēcow, kaž wuhla, falſa, hnojow, womjeſhkov, maſchinow, ſo tam zložec̄, hđež ma ſchtó dwórnihc̄zo najblíže. Tež dyrbimy na to dživac̄, zo twory w času pſchindu, hđež many khwile ſe jēdzenju. Zo dyrbja wjeſni ſo někto hjo wotryc̄ec̄, kaž z pſchahom ſebi pomhaja, hdyž cyklo lowrije pſchindu, rozem i ſo ſamo: wēc pónidze po rynku, podobnje, kaž na robotu, jenož: zo tu robotu ſam i ſebi c̄inic̄ze a nic druhim. W ſpoczątku drje budże někotry hiſheze morkotac̄: hdyž paſ pſpóznaſc̄ze, lejſto tuňſho kupujec̄ze, hdyž ſe z hromadnym ſkazaniem ſo zmuzic̄ze a trēbne fóry ſebi ſami c̄inic̄ze, woczichnie bōrzy wſha njeſpokojnoſc̄ a lóſht ſe wēcy namaka ſo ſam wot ſo. — Pschedsydſto dale poſtaj: zo za nikoho ſo ničjo ſkazac̄ njeſmē, ſchtož ſobuſtaſ „T. S. B.“ njeje. Tu rěka: Schtož z nam i njeje, tón brój; ſlepých paſažirów trjebac̄ njeſoženym, hewak podrywamy podłożki cykloho towarſtwa. Pschinostk je tak ſuadny, zo ani mjeñſhi hospodař ſo joho ſtróžic̄ njeſtrjeba. — Praſhja ſo dale, hac̄ měli towarſtwo zapíſac̄ dac̄ jako jurifikiſtu wosobu abo tola jako zapisanu wzajomnoſc̄. Na to bu poſtajene: Ani jene, ani druhe; ſmy a wofstanjemy ſwobodne zjenoc̄zenjo (Freie Vereinigung) a njeſwazamy nikoho z ničim. Komuž ſo pola nas ſpodoba, tón njech pſchitupi, komuž nic, tón ſmē kózdy dgeń wuſtupic̄. Na podłożku ſwobodnoho zjenoc̄zenja nam tež žana wſhynoſc̄ z ničim na ſchiju njeſože, ſhmijaty ſo wobendu a ſlózby pſchec̄iwo towarſtwej naſtacz njeſoža. W tych wēcach dyrbimy runje tak mudri byc̄, kaž džec̄i ſweta a njeſmemy njeſtrjebawſhi ſebi puta lac. ſwobodne burſtwo — ſwobodne zjenoc̄zenjo: pſchi tym njech wofstanje! — Skazany bu tež mēch „Sechſämter“ wonsa, z najzymniſcheje bajeſkeje krajinu (Fichtelgebirge) a roždželimi jón po 5—10 puntač do wſhich wosadow, zo wſhudze ſo ſpyta. Dokelž je jara krutý a ſo mócnje pjeniſkuje, měnju, zo wſhudze derje ſo rozwlečze, woſebje paſ w naſhich pěſkach. — Schtož akcije naſtupa, je jich za 3500 m. hac̄ dotal ſubjemych. Trjebac̄ pjeniezny někto hiſheze njeſožemym, dokelž dotalne mjeñſhe ſkazanja naſbóle kózdy hnydom ſam zaplaſci; hinač potom, hdyž cykly „cug“ falſa, hnoja abo womjeſhka do Kamjencu ſkazamy — potom dyrbimy 2—3000 m. nadawka w ruci mēcz, zbytne zaplaſzimy za 4—8 njedželi, hdyž ſu wēcy chemiſty pſchepytane. W tym budža nam westfalscy burja ſe pomoch a akademija w Münsteru budže, kaž tamnym buram analyſu tunjo wobſtarac̄, kaž z protyki widzieče, kotrež maja někoti hjo w ruci. Tudy many za analyſu 25 m. placzic̄, tam jenož 2—5 m. Wſhem, kotsiž ſu akcije ſubili, budž wutrobný džak: hdyž budža za towarſtwo trēbne a ſpomožne, potom ſo wozjewi. Wuczinjene bu, zo maya na akcije date pjeniezny potom hromadze a w jenej ruci wostac̄, a jednotliwe wosady, hdyž pomoch trjebaſa, ſo na tutoho

dowernika wobroczic. W tym dobudze so wjetsha garantija za stanosc kapitala, jako hdz je tuton roszczerpiony bjez dosahacoho psche- a dohlada. — Towarszne zamozenjo (pschinozhki sobustawow) bu hac na dalsze pschedsydze dwierjene; rendant dostanie z ruki tutoho, sktoz za towarszne wudawki trjeba a ma kwitowanja hromadzic. — Sklonzenie praju wshem: Mlejce do wera k towarzstwe! Khodzimy w towarsznych wecach hiszce w dzeczachy czrijach — skto moze za to, zo smy tak pozdze so wuspali. Ale, lepie netko, dyzli zenje. Dzeczo niewostanje dzeczo, ale wotroseze w postajenym czas na mrodzenca a muza. To budze tez beh naschego towarzstwa: z kozdym letom, kotrez mamy za khribjetom, nadobywamy nazhonjenja a mudroscze, a smyli jenoz jena mysl a dusza, smemy za 2—3 lata hizo wo blido bic. Potom budza najtolsze bolesce pschetrat, kotrez kozde nowe zarjadowanjo sobu pschiwiedze a bolesce pschemetnia so do radoscze. Dwoje mjeze psched wozomaj: Budzce zahorjeni za wec a sprawni pschecziwo towarzstwe tak, zo hdz seze necto sobuskaiali, tez pjeniez za tworu w postajenym czas wotwiedzecze. Skorzb by zane njecham a bu tohodla tez postajene, zo, sktoz placzenia dla so wobstozic da, z towarzstwa so radsho wuzamknje. Tez maja wubjerkownic porucznosz, zo za znathch schpatnych placjerjow na imeno towarzstwa niczo njeckazaja, khiba-li zo tajey hnydom zaplacz. Njezmennu njerodu czerpiec, z tym bychmy sebi row rysli. To, sktoz chcem a budzem, je, zo hospodarjow, kotrejz jafo sprocniwych znojem, na kozde waschnio podpjeram. Tuta podpiera pak je hizo z tym nadobna, hdz towarzstwo jako taiske garantiju poskicji za dobru a tujszu tworu, kotrejz na joho imeno so bjerje. — Radworska a Budyschinska wosada njech nakhwilnje pod wjedzeniom Mlynka w Czemjercach tak derje na swoju ruku dzelatej, kaz so hodzi; pschedpytowanjo tworow stanje so wero z towarszneje kasz tez za nich. Hospodarjow we wokolnosci njech pschijimaja a za nich so staraja: myslimy, zo budze zwiazek frjecz Chroscic a Budyschina boryz tak dosprawniem, zo jednota towarzstwa so wobkhowa psdzi wichej wshelakosci, kotrejz te abo druhe wosadne wobstozenia zadaja. Runje to je jara mudre zarjadowanjo we wustawkach „T. S. B.“, zo kozdej wosadze we wshem wolu wostawimy a tak wshem mjez sobu k spomožnomu wubchowanju pohnuvamy.

—s.

Z klosztra Marijneje Swedzy. Kniejstwo je jako podpieru za „Towarstwo Serbskich Burow“ twarjenja na Swinjerczanskim dworze w tym zamysku wostupilo, zo moglo towarzstwo tam sklad założec za hnoje a druhe twory, kotrejz towarzstwo z cyla kupuje. Budze-li trébne, budze tez hiszce twarjene. Kwitujemy z dzakom za wulkomyslnu offertu a pschejemy jenoz, zo bychu poskiczone twarjenja so tez pilne trjebale.

Z Ajbjelscic. Na wshelake dopraschowanja, kaf wec z akcijemi sebi myslu, dawam tudy k wedzenju: Pjeniezy dchu ja do rukow wzac, zo za towarzstwo wudawki njenastanu, a je po najlepszym wedzenju hladacz. Trjebalii zana wosada, n. psch. Kalbiczsanska, 1000 m., dha pschindze wubjerkownik ke mije, napisze mi cedlu na zadani sumu a smie tutu zdzerzec, kaz dolho ju trjeba. Pschijeseli mi pjeniezy zasy, roztorha so dolzny list a wec je wuzjinena. To, sktoz je danje trébne, 4 procenty, dyrbja wosadni zwiesc, kotsiz su sebi pozczili, a ze zbytnie danje twori so reservefond, kotrejz ma najpriydy k tomu so nałożowac, zo deficit so wuruna, jeli żadyn bjez mojeje winy nastanje, zbytnie hromadzi so dale wero w tym zamysku, zo z tym towarzstwej a sobustawam sluzimy, kaz pschedsydwo wuradzi abo wosebitu wubjerk ze stronu aktionarow. Zo kozdy na swoju akciju pisimo dostanje, rozemi so; założeny kapital może won (abo joho

herbia) na pišmo zbehnycz, kaž so žanomu spodoba. Dyrhju dha na pschedsydštwo čakacz, hacž tute pomoc trjeba a wo nju rodzi: sam z pjeniezami ničjo zapocęcę njemözu, ale dyrhja so trjebacz, zo lubjenu dan wuwikujem hlez toho, zo wojsadnych wysoko széhnujem. Widzu-li, zo džel kapitala m orw leži, bych hospodarjow pochnuwał, zo wuzitne maschinu hromadu kipuja: pjeniez požczu a mi njele po čazu w ratach wotpłaczeja. Runiž tak symjenja a druhe, pschi cimž riſiko njeje ale za burów wuzitk. Skazanyh je dotal za 4000 m. akcijow a čakam jenož na „ordre“ pschedsydštwo „T. S. B.“, hacž mam pjeniez hromadu széhnujecz.

Ze Schunowa. Džen 2. februara mjeſeche lokalne towarzſtvo serbskich burów Ralbiczańskieje wosa dy ſkadhżowaniku w Konjecach. Hacžruniž běſhe wjedro hrozne, bě so jich tola nahladna čirjódká zechka a da so 59 sobuſtaſow zapisacz. Pschi wolbach wuzwolichu so széhnowach knieza: J. Wieczaz z Różanta za pschedsydnu, J. Scholta z Konjec za nameſtnika, wuczer J. Schewcžik ze Schunowa za pismawjedzjerja a pokladnika a Jaceſławek z Konjec, Schelc ze Schunowa, Čornak (Net) z Raſbic, Kummer z Lazka, Kuczaňk z Nowoſlíc a Kliment z Różanta za wubjertownikow.

Schewcžik.

Z Kulowskeje wosady pschedsydze nam wilecy žarowach dopis, zo drje je so wosada na swj. Handrija w Panczicach „T. S. B.“ pschitowatſchila, nětko pak wſajiko wozcichl. My na to jenož prajimy: Pschedproſtenja ſu w Poſle kaž Serbskim Hospodarju tola zjawne doſez byle, zo moht ſo kóždy, kž dychsche, do Khróſcziec naſtajicz. Nam tež eyle prawje njebe, zo bě Kulow jeniczka wosada, kotraž w Khróſcianſkej zhromadzizne zastupjena njebeſhje. Schkoda pak hodzi ſo tola kóždy džen po rjeđečiž: ſchtó dha může wam wobracz, zo wosadum wubjerk wuzwolicze a „T. S. B.“ ſo pschizamknieče? Jenož pójcze, ſeže nam witani, runiž, kaž ſchtó drugi! Njezdžiwacze na ryeze někotrych: „My ſo z Khróſcianſkimi burami runacž niemóžemy“. Ze dha to trjeba? Nawopak měnju, zo ſeže w Delanach hžo kroczel dale, dokelž macze konſum z džela hžo zarjadowany. Wěny drje, tón a drugi towarzſtevej derje zmyſleny njeje, dokelž pschisady ſo boji. So boji, ale — trjeba tola njeje, ſo bojecz. Njebudze dha, hdyž Kulowska wosada towarzſtevej pschistupi, za tač wulki wosodu runiž tač něchtó trébny, kž piſomne wěcy wobſtara? Wěſeže; a to uichto darmo žadacz njebudze. Njejedna pak ſo jeniczky wo koſeze, kotrež ſeže w Kulowje dotal brali, abo wo druhe hnoje: towarzſtvo budze ſo tež staracž za womjeſhki, maschinu, grat a ſchtóžuli je za buru trébne. Tač budze po čazu warbatych, kotřiž trjebaj nětko ſo boja, wjetſha, dyžli nětko, dokelž budze wjelle wjac̄ ſkazanjow. A dale: ſchtó dawa wam dotal garantiju, zo koſeze a hnoj tač dobre ſu, kaž wam z fabriki lubja? Taſte wěcy cheedza pschedhladane a pschedpytowane bycž, dokelž je jebanje powſchitkomna khorosz, a najbóle jebaja dotal — burow. Tuž ſo njeſomdžeje: pschistupce jenož do „T. S. B.“ a pojmenujeje mjez ſobu wosadny wubjerk. Hdyž je ſo to ſtało, macze tež garantiju, zo wot firmow, kotrež towarzſtvo w „Kath. P.“ abo „S. Hoſp.“ porucza, kž mane twory doſtanječe. Kucy tohodla z niežim wjazane nimacze: hjerjecze-li druhdže, hacž pschedsydſtwo towarzſtwa porucza, dha dyribi dale bitý njebito ho njeſeč. To je wach a wěc; puež ſmy wam poſazali, ſebi nužowacž nikoho njehamy. Budzce pschedzjenie a — hrodžiſhce a zadejewki ſu powalene!

3 chłoho swęta.

Francózsko. Z tutoho kraja many hiszczęze dodacż, zo je w Parizu general Boulanger dobył. Z wulkej wjetshini su jeho w tutym hłownym měscze do komory zapolsłancow (deputowanych) wuzwolili. Wón dosta 81,000 głosow wjac dyżli jeho pschecziwnik. Kielk je tole móżno było? Wólba hordoho generała, tiz ma tak połnu hnbu, njeje tak jara pschitpoznaczo jeho naśladow a zamysłów, hacż wjele bôle zaśudzenjo dotalnogo knieżeństwa we Francózcej. Hubienijsko knieżeństwa dyżli w tutym kraju drje njeje, a zda so, zo je Francózam so wostudžilo, taikomu njeprorjadej pschihadowacż. Boulangerej drje wulka wera njeje, wosebje dokelż so jaśnie njeuwpraji, skto chce, tola hacż dotal jomu żanu njeprawdu a njeśwēru dopokazacż njejsu móhli, a to w naszym časzu we Francózcej hjo wjele płacz, dokelż su tam dotal často dość jebakojo a paduski prěne słowo meli. Skto potom pschiūdże, hdyż so Boulanger na präsidentski stol pozbehnje, so hiszczęze njehodżi prajicż. Dotalni ministwo su swoje założinstwo zložili, a nětka je so präsidentej Carnetej skončinje hiszczęze někak radžilo, nowe ministerstwo założicż — na tak dołho?

Jendžesska. Za Ircajanow so jara ważne dobyczo pschihotuje. Tich wjednika Parnella běsche hłowny jendželski časopis „Times“ wobskorżował, zo je wón z poliškimi mordarjemi pschejene byl; „Times“ tehdom listy wosiewiesze, z kotrymiz skysche tajke wobskorżowanjo dopokazacż. Z toho najta wulki proces, tiz hjo dołho traje a kotryż je hacż dotal hjo na 2 milionaj kóstow naczinil. Stawny rycznik Russel, tiz Parnella zaśtujuje, pak je nětka wusłedžił a dopokazał, zo su tamne listy falschowane byłe. Tuż „Times“ zawěscze proces pschihraje a změje wulke kósty zapłaczież. Dobyczo Parnella je też dobyczo podeszczęzowanych Ircajanow.

Do narańsczeje Afriki je psched někotrymi dnijemi stotnik Wissmann zaś so podał wuhotowany z fejżorowej lisečini, kotaż jomu prawo posłiza w mjenje němfloho fejżorstwa w Afriky jednač. Z najlepšimi pscheczem wěscze kózdy zmužitoho pucżowarja pschewodża, zo by so jomu poradžilo, żadlawe pschekupstwo z wotrociskami a njewólnistwo zaħaczież.

Pschi pośnicach

dowola sebi podpisany tym samym, kotsiz so na serbskich processionach na wjehelake hnadowne města wobdżeluja abo trasħi pschihodnie sobu hicż chcedż, někto k pschih myślenju sobudżelicż. — Často je so prōstwa wuprjalata, zo byt, kotsiz z processionom du, so też na pucżu pschistojne zadżerżeli, pschetoż cykl pucż skusha k pokutnomu skutkej, tón ma hłowna węc bycż, wón je pschihot a skončenjo pobożnoscze na hnadownym měscze. Sktoż je so njeprahistojnie na pucżu zadżerżał, tón ma so zawěscze mało hnadow na swiatym měscze nadzjiecż a dawa hiszczęze sobupucżowarjam pohórsik a wotdżerżuje drugich wot pobożnoscze. Chce tola zawěscze kózdy duchowny wuziħi na taikich pucżach dobycż, czoħodla potom prýzdne ryże wot starych a młodych, czoħodla njeprahistojne zadżerżenjo, wojobnje we hospodach, holk a wołanjo, hdyż tola kózdy rozmum cżlowieku wę, zo so wjekim nadobu poſtujić njemöže. Njeby rjeńsczo było, hdyż by kózdy so na swoje město synyl a doczakał, hacż rjad na njoho pschiūdże, njeby to fe kħwalħie a k zdżela noſci Serbow, wosebje na tak swiatym pucżu, było? Chęk to dobrocisnje kózdy wopomnicż! — K druhomu dowolani sebi někto w wudawkach processiona wzjewież. Tam a sem je so stało, każ hym żħonił, zo so někotri zrycza a na Bożu

mštu w oſeſje ſkładuſja. Woni měnja: Kantor tak doſez doſtawa, a my manu wjach wužitka. To paſ njeje prawe měnjenjo, zhrromadny wopor pſched Bohom nojwacy placz. Z wotkeſ dyrbi wjednik wudawki bracz, hdvž ſo porno předa- wjchomu mjenje dawa, mjenje jich ſobu puczuje, dokelž je proceſſionow wjac, dyžli předy, a potom ſo jich wjele na železnicach wjeze, kotsiž z wjetſcha ſo na ſkla- wanju njewobdželeja? Wudawki paſ ſu tute: Filipſdorf 48 hr. 50 p. Swjatki: Krupka 68 hr. a hdvž nowe ſwęch trjebamy, 73 hr. Rumbork: ſwj. Hanina hora ze Članknowom 52 hr. Tónle proceſſion ſo wot Khróſczie pſchichodniue wu- woftaji a pónidže jenož pſchichodniue jedyn wot Budyschina, 31. julija, na kotrymž diju budže w ſwj. Pětrowej cyrkwi Boža mſcha. Nazymu Krupka 74 hr. Schtóż dce tutu wěc drobniſho rozjaſnjeniu měcz, abo traſh wjedniſtwo proceſſiona na ſo wzacz, tomu rad wſhō rozpoſkazam a rady wotſtupju. Wot lonschohoho lěta mam 26 hr. dolha w Čechach. Sym ſebi tohodla myſlit, zo traſh by za proceſſiony ſpomožniſho bylo, hdvž bydhu ſebi druhoſho wjednika wuzwolili. Druhoſho ſnadž bydhu bóle podpjerali. Šu tež tajey, kotsiž jenož 2 abo 5 p. dadža a mohli 50 p. abo hriwnu daricž, kaž bě to předy waſhnujo.* Nekotſi zas praja, muto- wjedzenjo abo wulku Božu mſtu abo tu za khude duſhe wuwoſtajcz, to ſo tak nječini, kaž ſo praja, radijoſho pſhestanjem ſhodžicž. Ale wſhō pónidže, hdvž ma čłowjek dobru wolu, hdvž wě, zo Bohu na dan dawa a nic kantorej, Bohu k česzczi a ſebi a khudym duſcham k wužitku. Z cyla radžu koždomu naležnje, zo by na rozpominanju a rozwieženju, kotrež ſo pſchi proceſſionach čítajti a kotrež ſu wot duchovnych knjezow, za zbožnoſcz lubyh Serbow staroſćivych mjeſčniſkow, dobrocziwje zefatajane, prawje ſedźbniue poſluſhał, nětko w poſcze wo- pominal a po tyh ſamych ſo pſchi pobožnym, poſutnym puczowanju zadžerzał, potom budže tajſi pucz wěſeſje tež kročzel na puczu k zbožnoſci, na ſwiatu horn Sion, hdzej budžemny něhdý jenohlóſnje w towarzſtwie najzbožniſcheje knjezum a maczerje Božeje Marije a wſhiklých ſwiatych a wuzwolenykh Božich Bohu wěcznu khwalbu ſpěwacž. — Tuto pſcheje wſhiklém pobožnym puczowanjam naj- wutrobiňiſho

J. Scherc, wjednik ſerbſkih proceſſionow.

* Njeboh Wujesich je wjac króž doplaćowaſt ze ſamsneje mójſhuy, ale ja to ujemóžu, na moju ujezamožnoſć mam hiſteže tak wudawkoſto doſez.

Naležnosće naſoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 188—191. z Różanta: Jakub Šołta (Błažk), Jurij Kilank, Jakub Gławš, Michał Suchi, 192. Jakub Kmječ ze Smjerdzaceje, 193. Jakub Ŝejda ze Sernjan, 194. Jurij Šołta z Pěſkec, 195. Marija Welsowa z Hruhjelčic, 196. Mikławš Kral z Baćonja, 197. Jakub Libš z Hunjowa, 198. 199. z Budyšina: Mikławš Biedrich, Wórſa Wobzyna, 200. 201. z Khróſcicie: Jakub Kokla, Pětr Dornik, 202. Jakub Henčl z Hórkow, 203. Jurij Neumann ze St. Cyhelnicy, 204—213. z Miotočic: Michał Wornač, Madlena Kralowa, Pětr Kral, Michał Jakub Šołta, Michał Fulk, Michał Kušk, Jakub Brusk, Mikławš Šere, Mikławš Ryčer.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 656. Jurij Kilank z Różanta, 657. Jakub Kmječ ze Smjerdzaceje, 658. Jakub Kokla z Khróſcicie, 659. Jakub Henčl z Hórkow, 660. Maria Domšowa ze Zywiec, 661. Jurij Neumann ze St. Cyhelnicy.

Na lěto 1887 doplaćic: k. 738. Jakub Henčl z Hórkow.

Dobrowólne dary za towarzſtvo: z Różanta 5 m. 15 p., B. z Róż. 75 p., ze Sernjan 60 p., M. W. z H. 75 p., J. L. z H. 75 p., W. W. z B. 50 p., M. B. z B. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,208 m.

K česći Božej a k ſpomoženju duſow ſu dale woprowali: nemjenovaný 3 m., N. 2 m., N. ze ſlowami „najſwjećiſa Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad khudymi duſemi!“ 6 m., Michał Skala z Khróſcicie 2 m. — Hromadže: 104,221 m.

Na nowe piščele do Bačońska cyrkwy: Dotal hromadze: 3834 m. — Dale za kupon statneje papjery wot 1. jul 1888: 10 m. — Hromadze: 3844 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,282 m. — Dale je woprował: r. 1 m.
Hromadze: 10,283 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. Jurij Lusčanski, praeses serbskoho seminara w Prazy 2 m.

Zapłacić Bóh wšěm dobroćerjam!

Za terciarow: Zemřela je Khata Bžndžic z Luseža. R. i. p.

Próstwa.

Wsjhity, kotiž ratarjske noviny čítaja, ujech mjena firmow a pſche-
ku pſcow, z kotrymž maja ratarjo činicž, wurežaja abo wotpiſaja, cedle hromadža
a pſki ſtadnoſeži wubjerkownikam, tucži pač pſchedydstwu „Towarſtwa Serbſkih
Burow“ wotwiedu. Trjebamy tajte a d r e s s y za doprachowanja. Firmy,
z kotrymž je pſchedydstwo žane kontrakty ſežnito, móžemy pozdžiſho kózde lěto
wocziſhcežane wſchěm ſobuſtaſtam towařtwa ſtač. To budže wjehém k wužitku!

Towarstwo Serbskich Burow.

6. mierca, t. j. popijesnu srijedu, popoldnju w 3 hodzinaach budze we **Botrowskiej** korcejne zhromadzizna a pichedwoisck. Picheproszychemy wosadnych a woskownych hospodarjow.

Wosadny wubjekt „E. S. B.”

NB. Ráž doľho zhromadzízna a výslednosť traje, njech so tobak nječuri!

Wozjewienjo.

Lokalne towarzystwo serbskich burow Ralbięzjańskieje wosadzy zmieje popiselnu srijedu popołdnuju w 3 hodzinach we Rzöjencze pola Scholczić z hromadzizmu. Dżeniski porząd: 1. Zapis nowych sobustawow, 2. wólba někotrych wuhjerkownikow a dweju sobustawow do konsumu.

Wjchitcy wojsadni a pszczeljso towarzystwa so z tutym najwutrobnisjho pszczeljso proshuju.

Psichedsyndstwo.

Wozjewjenjo a pscheproshchenjo!

Jakub Wornar, farar.

Za katholske holch w Budyschinje budze wot preñjeje
niedzela merca kózdu niedzelu po połdnju wot 4 hodz. w sali
tudomneje tachantskeje schule pschileżnoścę k wuzitnomu powu-
czenju a pschistojuej zabawje.

Gäischez Smolerjec Inibicáischeérnie w macázčnym domie w Budyschinie.

 Tuto mu číslu je psychologem „*Västysklii*“ najdostojnitskohho knieza biskopa Frana Bernerta (psycholožk Hönenikov).

Katholicki Poročil

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwiazkem do domu
slany 2 m. 25 p.

Endowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 6.

16. měrca 1889.

Lětnik 27.

Be živjenja P. Kohen.

(Pokračovanijs a stoněnje.)

W lěće 1851 dosta Kohen měšťanské svjecizní. Svjata žadosez, za Boží
česec a wobročenjo dušhov skutkowac̄, paleše so w jeho vnitrobje. Najprjedy
čchysche swojich židowských krejných ps̄dcezelow wobročic̄, tohodla woprowaſhe
swoje modlitwy a dobre skutki Bohu, zo by tule hradu wuprosyl.

W meji lěta 1852 ps̄huiudze jena jeho sotra ze swojimi mužom a 7 lětym
synom na wopyt do Agen. Po krótkim času so P. Kohenem z Božej pomocu
radži, tule swoju sotru wobročic̄ a ps̄chez svj. křečezenici do katholiske cyrkve
ps̄huiwac̄. Wobročenjo pak dyrbjesc̄e potajne wostac̄, tež ps̄ched jeje židowskim
mužom. Pozdžischo tež jeje syn, w křečezenicej wérje wot maczerje rozwiezionej,
za svj. křečezenici žadashe a bu horliwy katholik.

P. Kohen předowaſhe několko we wšelakich cyrkvach Francouzské a wuskuſkowa
z Božej pomocu wjele wobročenjow. W meji 1854 předowaſhe prěni křeč
w Parizu w cyrkvi svjatoho Sulpicia. Njekrasne črjody ludu čiſtečzachu so do
cyrkve, zo bydu toho muža předowac̄ styscheli, kotrež bě ps̄hed wjac̄ lětami
ze swojej hrdžbu jich spodžiwanju zbudžil. P. Kohen najprjedy swojich poštuhá-
rjow wo wodac̄o prošeče wšichc̄eh pohörjskow dla, kotrež bě jím snadž předy
dawał. Potom pak rycerſehe wo zbožnu, kotrež je w katholiske cyrkvi namakal, a
ps̄dceproſhovashe wšichtlich, zo bydu so Žežusej, Božomu Šynej, ps̄dizamkuji a
z celé wnitrobju jemu sluzili. Wulki zacílſehe we wnitrobach ps̄dizomnyh činjachu
jeho z celým ps̄dcepořazanjem wuprajene ſłowa. Tež we wšelakich cyrkvach
Belgijskej předowaſhe P. Kohen a wjele hręšnikow so wobroči. Najhusečzijcho
rycesehe wón wo luboſezi Žežusewej w najswiećzijhim ſakramencze. Tale luboſež
dobu tež ſotſinohu synka Jurija, kotrež bě — taž hižo ſpomnidomy — z maczerju
do Agen-a na wopyt ps̄dichol. To bě runje we času Božoho čela, když so
we wšichc̄eh cyrkvach swjatoc̄ne wobkhady z Božim čelom džerža. Židowskemu

hólczej, kotryž bě pšchi tym pôdla, so tónle swjedzeň tak lubjeſche, zo jo ministrantom pšchizamky, kotsiž kwětki na pucž ſezelechu, a nětk tež ſam ſobu kwětki pšched noj-swjecžiſhim ſakramentom na pucž ſezeleſche. Doma powědaſche Jurij ſwojemu namej, ſchto je cžinit. „Ranko“, rjekny wjesele, „kaf zbožnym ſym! Wěſh ty, zo ſym pšched Bohom lubym kniežom kwětki ſtať?“ Nan ſo jara ſtróži a nje-puſčeſti joho wjac z wočzow. Zo by wſchón dalshi ſtrach wotwobrocžil, wróczí ſo ze žonu a synkom rucze do Pariza. Tola hnadu Božu w malym Juriju zahecziez njenozesche. Jónu wopraſcha ſo tutón ſwojeje maczerje — hiſheze nje-wěđzo, zo je kſhečeza — hač je wona kſhečeza. Nětk wožiewi jomu macz, zo je nic jeno kſhečeza, ale zo tež mjeſczo k Božomu blidu kchodzi. Hnydom pořaza tež hólczec wulku žadoſč za ſwj. kſhečezeni a ſwj. woprawjeniom, wosebje tež tehdom, hdyz hako 11lětny hólczec w jenej cyrkvi džeczi k přenjonomu ſwiatomu woprawjenju hicž widzeſche. — Boho horca žadoſč ſo po krótkim čzaſu dopjelni. Na radu P. Kohena dosta ſwiatu kſhečezeni a někotre njezdzele pozdžiſho tež přenje ſwj. woprawjenjo. Boryž pak pšchividze za młodoho kſhečeza čas čezkoho pruhowanja. Jenoho dnia poda nan ſwiatomu Jurijej knihi do rukou prajo: „Nětk hčemoj hromadže ſo modlicz.“ Njebojazni mały Jurij wotmolwi: „Z tyhle knihow ujemöžu čitacž, pšhetoz to ſu židowske knihi a ja ſym kſhečeza, ſym katholſki.“ Nan cyhly zaſtřožený rjekny: „To ty tola z wotmyſlenjom nje-prajiſh, dyrbisih wěđicez, zo biez mojoho pšchizwolenja twoja kſhečeza njezo njeplaczi.“ Mały Jurij pak znapſheciwi: „Ty ſo molisj, nano, ja ſym placzive kſhečezy.“ — Nan žanoho ſłowa wjac njepraji, ale za někotre dny wotjedze ze ſwojim synom do Hamburga a poda joho tam do jenoho wuſtawa, hdzej žadyn katholſki duchowny njebe. Macz njezo wo tym njezhoni. We wuſtawje maloho Jurija wſchelako k wotpadej wot kſhečezaſtwa wabjachu; tola wſchitke tajſe leczenja pšhetra Jurij a wosta katholſkej wérje ſwérny. Halle za tſi měsacy zhone macz, hdzej je jeje ſym; hnydom ſo do Hamburga k njomu puſčezi. Nan drje dowoli, zo ſmí macz ze ſynom ryjeſci, ale jeno w joho pšchitomnoſci, a bě jej tež kruje zakaſane, zo njeſmě ani ſlowečka wo wérje ſpomnicz. Po čzaſu pak ſo nanowy hněw trochu zlehnu, a nětk doſtaſchtaj wjac ſwobody.

W lěžje 1862 pucžowasche P. Cohen do Roma, hdzej ſo ſwjedzeň ſwiatoprajenja Žapanskich marträjow ſwjetzeſche. Mjez biskopami, kotryž bě ſo tehdom jara wjesele w Romje zeſhlo, běſhe tež ſlawny kardinal Wiseman, Londonski archybiskop. Tón P. Cohen ſeznawſki hčysche joho ſobu do Žendželskej wjac, zo by tež tam karmelitski klóſhtyr założil. Tohodla wobrocži ſo na ſwj. wótcia Piúfa IX., kiz ſady do toho zwoli; tuž da karmelitski general dowolnoſci, zo móžeſte P. Cohen do Žendželskej wotjedz a tam karmelitski klóſhtyr założicž. Tam poda ſo tutón do Londona, předowasche tam a hromadjeſche dary na założenjo ſpomnjenoho klóſhtra. Dolho njetrajeſche a nic jeno jedyn, ale dwaj tajſej klóſhtra ſo w Žendželskej założiſtaj. P. Cohen pak wróczí ſo zas do Francóziskeje, a pšchividze pozdžiſho tež do Němſkeje, hdzej mjeſeſche w lěžje 1868 w Barline ſostne předowanja.

Pſhcec pak joho do zaſhowanoho, ſamotnoho živjenja czechneſche. Tohodla wuproſy ſebi wot ſwojoho pſchedſtajenoho dowolnoſci, zo ſmeđeſche ſo do francózſkoho klóſhtra Tarasteiž podacž. Wulke pruhowanja tam na pobožnoho mnicha čzakachu; wón czeſcy ſthorje na wočzi a dyrbishe, zo njeby cyle woſlepít, ſo dacž operirovacž. Pôdla pytaſche pomoc pola najzbóžniſcheje kniežiny Marije, zo by jomu pola Ježuſa wuſtrowjenjo wuproſyla. Tež trjebasche wodu z hnadnoho města Lourdes na ſwojej wočzi. Mjeſeſche tež tróſcht, zo ſo wſchědnje porjedzeſche

z jeho wozjomaj a hdyž bě džewjezdniowšku pobožnoſć ſe čeſčej macjerje Božeje dokončal, bě cyle ſtrony. Swoju lubowanu ſamotnoſć pak dyrbjeſche bórzy zas wopuszczicž, mějſeſche 1869 w Genfje w Schwajcarſkej poſtne pređowanja a bu na to za miſchtra novicow a definiitora do klóſktra Brouffey poſlany.

Mjez tym bě leto 1870 pſchijichlo a z nim wójna mjez Francózsko a Němſkoj. Hdyž běchu Francózojo pſchehrali a Napoleon III. wotadženy, pſchijidzechu w Francózsko za klóſktry hubjene čaſy. Měnichow z jich klóſktrów wuhaču, tam a ſem tež hanjaču a pſcheczehaču. Woſebje mějſeſche P. Kohen halo Němc wot njeſtceſelskoju Indu wjele čerpięcž. Tohođla čeſtny z Francózskoje a pſchijidze do Genfa ſe biſkopej Mermillodej, hdyž ſo jomu duſchepaſtrſto w Francózow pſchepoda. Dokelž pak bě ſo wjele tylac francózſkih jatych wojakow do Němſkeje dowjedlo, poſta P. Kohena joho pſchedſtojer do Němſkeje, zo by jich duchovnje zaſtaral. Tak pſchijidze P. Kohen 24. novembra 1870 zas do Barlina. W Span-dawje bě 6000 jatych Francózow. Mjez nimi ſtukowaſche něk halo pólny kaplan. Wſchēdnie mějſeſche pređowacž, ſpowendung a khoryh w ſchpitalu wo-pytoracž. Wyché toho dyrbjeſche tež francózkih jatym cyrobi kupowacž a rož-dželecž. W ſpominjenym ſchpitalu bě 400 na jétra khoryh. Dolho njetrajeſche a bu tež P. Kohen ze ſtrachnej khoroſcu natyknieny.

Khoroſc̄ nahle pſchiberaſche, a 15. januara 1871 doſta P. Kohen ſwj. ſakramenčne khoryh. Wótk ſpěvaſche Te Deum, Salve Regina a druhe na-božne kérliſche. 19. januara doſta poſleni króč ſwiate woprawjenjo a hdyž bě pſchitomnyh na jich žadanjo požohnował, praſi: „Něk, moj Božo, poručam Tebi ſwoju duſhnu.“ Na druhi džen dopołdnja poda ſwoju duſhnu ſtworiczerzej a wumóžniſtej. Toho čeſlo poherjeba ſo w Barlinje w cyrkwi ſwiatejje Hedwigī.

Takle kraſnije je Boža hnada ſtukowała w człowieku, kij běſche předy cyle ſwětny byl. Tola jenož w katolickej cyrkwi ſtanu ſo tajke duchovnje džiwy, pſhetož jenož wona je wěrna a prawa cyrkje Chrystuſowa, Syna Božoho. T. N.

Druhi džel „Pobožnoho Woſadnika“ a naſhe ſerbſke kérliſche.

(Poſtracžovanje.)

Potom ſežehuja w Chróſcjanſkej Wincy, kotruž nječ cítať do ruky wozimje, kérliſche pſched pređowanjom jenož dwaj a po pređowanju tež jenož tſi. W kérliſhu 42. je wjele wſchelatich proſtrow, kotrež do kérliſcha pſched pređowanjom njeſtceſlu; drugdy je tu wjele ſlowow za jene, w 6. strofje: bjez ſobu hromadže; zaujednoſće wurodwacž? W 44. kérliſhu njeje ſerbſti: najwieſtň; woſebje hubjena je 3. strofa: hordži („'') . . . tama („''). Dale hordži ſo w 46. ſlepje praſicž: poſta m. ſhoc; wopak je: w wutrobje holi (' _ ' _ '); ſpěvacž dyrbí ſo, kaž tam ſtoji w 4. strofje: luboſć je (nic jo) . . . Zéus ſhce! Kérliſh 47. ſu kantorowje z pomjatka ſpěvajcy jara ſtaſyli: zo ſmjerčzi by naſ wudrět; injerane: hacž čert ſo złobi z toho. W poſlunnych a wſchelatich kérliſchach, ſhotož je tola džiwy porjad, je 49. hižo wot Waldy porjedženy, ale potom z nowa ſkoncowany; njeſtrebnje: bryſhne, ſčibaſtrow, ſe kóncej ſwojom' dele; krydli m. měli. Kérliſh 50. je wſchelato ſtaſyli; njejasne praſene: ničo hóřſhe njeje z wami, zo hréč ſmjerčny ſe duſhni njeſtceſlu; we tej heli delefku. W 51. preč z hoſartom; we wſchej („''). W 52. je jara wjele pſheczivo prawomu ſtupej a wjele džiwnoho: ſhceſli pak mje tu ſkoncowacž . . . mje cyle za-wutli. Kérliſh 53. ma wjele wopacznoſci, n. pſh. str. 7: zabědžo; 8. za-

cpěščeho atd. Poštun kěrlujský 54. je zwjetšha bjez řupa a jara hubjeny w ryci: wišawjski m. wišajo, žoldž m. žolč, jara pšekraſny atd. Kěrlujský 55. hodži ſo wjele porokowacž; Waldowý je wjele lěpſki; žalostna je ſtrofa 6. a z džela 7. Tež 56. často klaca; nuž ſo hodži jenož wotpomhacž z nowej redakciju. W 58. je widžecž, kaž je jón něhdý Ralbicjanſki kantor z pomjatka zhujene ſpěvał: často (—') tu nas doma pyta (—'—'); w luboſezi ſkhowaj (—'). Tež 59. je hubjeny; ſtrofa 3. ma ſylbu pſchewjele atd. Poštuečorný kěrlujský 60. wobſahuje njezrozmíliwe a njeprawe wěchy: ſlomite ſudowjo (ze ſlomy?) m. zlomite, lohey ſo lamace abo rozpadowace (zlomicž = zlemicž), džejenjo, pſchejenjo, prasařſtwo. Nětko ſežehuja ſmjerne a pohrjebne kěrlujske, w kotrýhž je, kaž hžo ſpomnich, wjele wopacžnoho, n. pſh. 61.: ſkoro — njevoborju (rajm?); 66.: trucž (truc) cži budže rūdžicž was; 69.: něk jo proſhu (w tym rynčku je wo ſylbu wjac!) a druhé. W kěrlujskach wot ſvjateje Marije (město: wo ſvjatej Mariji) namakaju ſo wulke a muhohe zmylk. W 71. kěrlujsku: budžes̄h bycž! 74.: wobjaſla? khwatna kaž ta — bałma; dōſtamó? pſchez cže? Boha bojawiſhi? 75.: tróč paradiža? ſplawnosć? W 77. njeđowolene: winu Hadaminu; k čomu tu rajm pſchuečivo ryci, hdyž tola druhbže tež njeje? 78. text njehodži ſo k hloſej w jambach (—'). Tež 81. často prawje njeſtoptupuje w jambach (—'); pſhí waj! K 82. pſchez cže; 83. ma hubjeny rajm: cžejzowacž . . . pozběhnuč; z wulkeju ſchytym atd. Tež 84. w někotryh ſtopach klaca. W 85.5. brahuje ſylba. Štrofa 2. we 86. ma: člowjek „Boh“, iſtož ſym w 2. wudawku do „bó“ poředžil, runjež dyrbjach jako korrektor w ſchitko pſhí starym wostajicž! W 87. njeje ſerbſki: wón budže wěſci do njei hicž! We 88. ſu džiwnoſeže: pſchinjeſta nam před, počazwa, wopishe (pſchitahdrije?), oč, doſprawi. Rjany kěrlujský 89. je hžo Waldy trochu poředžil, ale nic doſež; porod (—'), we wutrobje, narodžiwſhi, budu da ze žonu? wostanywſhi atd. K 90. teje m. tej; njeſpónam! W hodownych kěrlujskach je mjez druhiemi zmylkami w 96.: Hlej krasne džecžo = krasne džecžatko. W 98.: ze wſhobſ ſchtrýta! Po „wutrobje ſo nam rožkvetnly“ je kantor ſtrofu zabył. Tež 99. je pola Waldy doſpolniſhi. W 101.: wutrobcy ta luboſež rozzžeheli (rozcžahowanjo)! Z džela bjez ſupa! Z pomjatka ſpěvaçej ſu kantorowje w 102. ſtrofu 3. a 4. pſchémeli. Poštue a jutrowne kěrlujske ſpěvačku ſo w předyſhich časach jara wjele z hlowy, tohodla ſu bôle ſkazene abo ſkóncowane, dyžli druhé. Po kóždym ſpěvařju abo ſpěvačk ſjehodža ſo hžo drohoth dla knihy wudacž! W Khróſčjanſkých (nowych Ralbicjanſkých) pak je wjele zmylkow a njeviſtojnoſežow. Tak ma 110.: kotrůž tón ſchedař krydže! Stabat Mater (111.): ha z bohoſezi (—') khora; pódla kſhija stanju; k lubju. Kóncaj dweju ſtrosow dyrbitaj kóždy raz jenajki vokal měcz. Šchtóž kacjanſki kěrlujský pſchiruma, dowidži, zo bě nowy pſchelozk rjanoho kěrlujska trébny. Kěrlujský 112. nima runožnyk w ſtrosje 2.: předował . . . był; ſtr. 6. ma ſylbu wjac. W 114. zadrjeny atd.; 115.: pſchě ſkaly drje. W 119. bě ſpěvař w 7. ſtrosje zabył: tam wuhladachu jandžela; tohodla ſo w 1. wudawku wopſjetuje: Khrystus wot ſmjerze stanyl jo; ja pak ſym 1878 bjez dovoſnoſeže poředžil. We 122. je ſtrofa 6. njetrébna. Pola Waldy je tež 124. lěpſki; rajm we 7.: boži — pobit; 8.: był — ležał! Toho runja je 125. njelepy. W 126. je zabyte: ſtrofa 14. zo stanyl je wón wot ſmjerze. Štrosy 15.—18. ſu zaměſthane a we Waldowej 16. ſtrosje je tamne ſlowo „zrudny“, kotrž je ſpěvař wopacžnie do 14. (kotřiž tam jara zrudni běchu) zaſadžil. W ſpočatku 127. je ſylba wjac; ſtrofa 5. móže ſo wuſtorcžicž; zaſadžicž m. zaſladžicž. W ſvjatkowych 132. nima rajm: k čeſeči — njeſhodžicž;

ć potuće m. ć zbožnoscji; ujeftiščanu — nam! Też 133. klaca: dawšhi jum m. jum dawšhi; wotmołwiccy; Bohu dżak. W doxologiji (fhvalenju) 134. je Bóh Wótc wuwoſtajeny! W kérliſchach ć Swjatym je 138. pola Waldy lěpſchi; wot nana, nic wot wótca. Też 139. dyrbí rěkacz: nam pomhaj; jandželſſa woſada? Kermuſhny, nic wiſtoſije pſchetožem (140. wudawka 1.) sym ja bjez dowolnoſcze w 2. wudawku jaſo 138. stajit, dokelž kermuſha njeſtuſha do Swjatych. Kérliſch 141^a ma: Pſcheraſiym m. Ty kraſim; Boſežiſenjo — pobožnje; gmejna! ſtojimé — nadžiemó; ſtroſu 4. je kantor zabył a tohodla njeje ſobu woſežiſčana; poſlednia ſtroſa je ſtepfana. W 141. (lěpje po druhiim 142.) poſredzich ſam te male wobručki do woblikow; ſtroſa 11. je tudy na- pſchecziwo ſtupej a dyrbí rěkacz: Proſh Bóha za nas; ſtr. 14. ujefti ſrka: kraja naſchoho, dokelž je ſ. Boſežan patron w ſraſhnoſczi mora, nic jenož pola naſ Serbow. W poſlednim 143. kérliſchu je wiđecz, zo ſo po prawym ſtarci njeſju poſredzenja abo zhromadneje piſmowſteje rycze bojeli, hdyž tam ſtoji: Marinho, hdyž paſ ſym w druhiim wudawku 1878 tola Marinoho ſtajit. Tohodla: je m. jo.

Tute njelepoſcze a wopacznoscze kérliſchow stareje ſchule dyrbjach byrnje z krótką wuzbehnyč, zo bych dopokazał, kaſt trébin vě mój poſredzeniy wudawk. Na podložku Khróſčanskich knihow bě a budže z jednovenjenjo ſerbiſkih ſpěwarjow njeſožne! Kaſt doho džedža w cyrkwiach po hubjemych a ſtažemych textach ſpěwacz, njeſožu ja wědžecz; ale ć jednocože wſchęch woſadow powiedu woſežie ſchule a młodzi ſpěwarjo! Z Khróſčanskich a druhiich knihow stareje ſchule ujefti ſo z najmjeńſha kérliſchowy džel wotrézniſe, a modlitwowy džel ujefti někotry čas ſtarym ludžom ſluži a tym, kotſiž maju ſlabé wiđenjo, dokelž je tam wulke piſmo. My njeſožachmy taſ jara wulke wuzwolisz; pſchetož w tajkim mało na ſtronu ſo změſči a by nowa kniha, kotraž dyrbjeſte wjacy kérliſchow mēcž, zaſy pſchetoſta byla. Wſcho dobre wſchak njeje pſchech w hromadze! Jenož precz z hubjenymi kérliſchemi!

(Poſtracžowanjo.)

3 Luszich a Šakſkeje.

Z Budyschiua. Dženjiſiſhemu čaſtiu „K. Poſoła“ je pſchipoſožený ſerbiſki pſcheložk wažnoho liſta Leona XIII. wo kſchecžanskih žiwijenju. Swjaty wótc je na hodownym ſwojedzenju ſwojego jubilejskoho ſéta hiſheče jónu ſo džakował za taſ wulkotne dželbracžo wſchęch katholſkih ludow pſchi tutej ſkladnoſczi a za wſchitke dopokožma luboſcze a pſchiwiſnoſcze ć Swjatomu ſtojej. Swój džak Swjaty wótc runje z tym wopofażuje, zo haſko wuejer a non wſchęch doverjenych kſchecžanow ſwój hłos pozbehnywſki najdrohotniſche ſublo, iich katholſku wéru a kſchecžanske žiwijenjo z wéry jum zdžerječz pyta. Spominajo w tutym ſwojim liſcze na žiwijenjo mnichů, Khrystusej a joho zakoniej a joho pſchiladej taſ napſchecžiwace, podawa ſredki, kaſt mohla tſoja požadofej woſow, niſaſ a horboſej žiwijenja — kotraž njeſkſchecžanske žiwijenjo taſ čaſto za- winjuje — ſo poſtłocžowacž a pſchedobycz. Pſchede wſchém poſožuje na wulku móć modlitwy a žiweje kſchecžanske wéry. Swjaty wótc ſebi pſcheje, zo by tutón joho liſt po móžnoſczi we ludowej ryczi pſchetožený ſo rožšteřiſ. ſerbiſki pſcheložk, kotryž je ſ. farar Hórnik dokonjal, wuznamjenia ſo taž ze ſwérnymi zložowanjom na kacžanski original, taſ tež z jadriwej, klaſſiskej ryczu. Kožemi ſo, zo njemöže taſ wažne piſmo ſo ſpěſhniſe a zwerſhniſe čitacž, kaſt někaſki naſtaſk w nowinje, ale dyrbí ſo zaſ a zaſ čiňacž, pſchemiſlowacž, ſtudowacž a rozpominacž. Za tajſich, kotſiž Poſoł ſebi hromadža a wjazacž dawaja,

pschihodži so tež format tutoho lista jara derje, dokelž je „Katholoskomu Pošošej“ pschiměřeny.

— W nastupanju Wettinsko ho jubileja je někdo, kaž nowiny pišaja, wucjnjene, zo ma so swjedžen 14. a 15. junija, snadž tež 16. junija wotbywacž; to by bylo sobotu a njedželu po swjatkach. Wulkotny historiski čzah, kotryž bě so předy pschihotował, so njewuwodže; za to pak ma so powšchitkowny holkadowanski čzah cyloho kraja zarjadowacž, pschi kotrymž bjež dwěla tež Serbia swoje městno namakaja. Dokelž drje wo tym w bližjim času so wjac zhoni, móža mjez tym čzi, kotsiž so hotuja na swjedženju so wobdzělicž, pola k. zapoſlancow Kocke a Kerká so zamokwicž.

Z Radworja. Kaž skoro wschudže po Serbach, tak je tež pola nas móćne hibanijo do luda pschitsko. Naſtor k tomu je dalo „Towaristwo Serbskich Burow“. Njedželu 10 februara bě J. Čyž z Radworja pschez Serbske Nowiny burow abo ratarjow Radworja a cykleje wokolinu na założenjo lokálnoho towarzystwa serbskich burow pscheprony. Haczruniež bě wjedro jara njelubozne, sněhove septe skoro njepškefroczne, bě so tola nahladna čzjödka Serbow, 43 muži, w Polleñkec hoscžencu zechla. Kubler Čyž z Radworja wotewri zhromadžiznu w 5 hodžinach, powita pschitomnych a spomni, čzohodla smy so tu zechli, a schto chceemy. Na to rozestaja k. adm. Žur w dlejszej ryczi wažnosć burſtwa za cyłe człowieſtvo, za města a wsi. Rycznii położowasche na to, schto něhdyn Serbia a serbscy burja běchu, tak wulkotne jich krajinu a tak mócný serbski lud. Zawisež, sebičnosć a falschnosć su nam wjele schodzele. Tuž zhrobajmy so z najmjeniſcha někto zaſy, motrjekný so wšeje zawiſeże, njepoſchęca a njepšczienoſće a pokazmy, schto ze zhromadnymi mocami tež hishcze džensa dokonjamy. Potom čitätchu so nkotre kruchi ze Serbskoho Hospodarja, kiz so tež naležinje kóždomu poruczesche. Pschecžita so tohorunja wažnij nastaw k. zapoſlance H. Kerká „wo pjenieżnej podpjereje z woheńzawěſczačeje poſtaſnich“ atd. (hl. Serbske Nowiny čišlo 6. str. 44). Na to sta so pschijimanjo sobustawow, a dachu so 34 zapisacž. Wulke bě wobdzelenjo pschi ſkazanju nowych symjenjow a pschikupnych hnojow. Postaji so tež hnydom, zo ma so kóždu prénju njedželu měsaca popołdnju w 4 hodžinach pola Polleñkec w Radworju zhromadžizna wotměwacž. Tuta prénja ſkazanowanka ſkoneži so ze ſpěwom: „Hiszcze Serbſtvo njezhubjene“. Zawěſcze bě to rjana hodžinka, kotruž tu hromadze pschebuchy; hdyn by jenož tale horliwosć tež wobstajna byla. — Njedželu 3. měrca zhromadži so młode towarzystwo hižo druhi raz, hižo tójschto ſylnische. Pschitomnych bě tón krócz 64 woſobow, a je liczba sobustawow so někto hižo na 74 woſobow powjetſchiła. Zastupjene su dotal Radwoř, Bronjo, Boranech, Kamjenej, Lupoj s Dubrawku, Khaſow, Strójſchęzo, Luh a Brémjo. Zhromadžizna wotewri so z dypkom 4, čitätſche so protokol zańdženeje zhromadžizny, zapisowachu so sobustawy, ſkazowachu so zaſy symjenja a hnoje; k. adm. Žur poſtaſnoscze w krótkim pschednoscku, tak měl so w pschihodže wěſty porjad w pschednosckach měcz, zo bychu so we tym wſchelacy, prawie mnozy ſpýtali, zo by měc zabawujscha byla. Nawjedowat towarzystwa je Jan Čyž z Radworja. Za wubjerkownikow jenotliwych wsow so tu wuzwolischi: za Radwoř: Jan Hantusch, za Bronjo: Jakub Hantusch, za Kamjenej: Jan Handrik, za Lupoj: August Rischner, za Boranech: Mikłowski Pjetasch. Skazało je ſebi towarzystwo tež hižo tamnej za burow tak wažnej čzajopisai „Westfälischer Bauer“ a potom „Rheinischer Bauer“, a z pschecžom, zo by młodoſtne towarzystwo tež dale roſtko, fcželo a

psichiberało, skónečji so druga zhromadžizna ze zhromadnym řešením: „Násche Serbštvo z procha stava!” — r.

Z Rukowa. Za nowoho psichedysdu tudomnho katholicko kasiina je so mlyník Michał Wawrik z Kanec a za jeho naměstnika krawc Petr Scholka z Rukowa wuzwolil. Zhromadžizny katholicko tovarstwa knjezaj Malachias a Konrad všlne wophtujetaj. — Nowozaložene Afrikanske tovarstwo ma nětko hýž 70 sobustawow.

Z cyhloho světa.

Němska. Kulturfampf w Pruskej ujeje hřečce podušhem; jeno z popjelom je psichikryt, spody so hřečce sylne žehli. To móžeshe so w posledním týdzenjomaj psich wuřadžowanja prusko sejma zas dočez jaſnje spóznac̄. Etat kultusministra dawaſte pſchiležnosć wſchelake ſkvržby a njedostatki wuprajic̄, podežiſhczowanja, ſchłodowanja katholicko cyrkve a neprawdy pſchecživo ujej wozjewicz. Psichi tym so woſebje nacionalliberalni zasy halo zaſakli pſchecživnicy katholicko cyrkve a jeje prawow wopokaſaču. Kotiž hewak pſchec za wobodu ryče, woni njechaču nicžo wo tym wědzeč, zo by po namječe Windthorſtowym katholicko cyrkvi skónečnje zas so prawo wróciſlo, zo mohla wučenjo kſhescžanskeje wěry w ſchulach ſama naujedowac̄ a dohladowac̄. Tež dale ma protestantski minister wo tym roſzudzeč, ſchto je katholicka wučba a ſchto so halo katholicka wučba katholickim džecžom wučic̄ smě a ſchto nic. Tež konſervativni tudy katholickim ſesame prawo nejopſcheja, kotrež tela ſami žadaja. Hdyž wſchak so wo katholicke naležnosće jedna, pſchecstava sprawnosć a zapocžina pſchedpojatoſć. „Rune prawo za wſchitků“ je rjane ſlowo, ale hdže so po nim cžini? Najbóle ſo z tym ſpokojeja, zo na papjerje ſtoji, wuwjedženjo tutoho „prawa“ je tola pſchec ludžom do rukow date, kotiž prawo jenož za ſwojn ſtronu znoja a žadaja. To móže ſo w Pruskej (a tež w druhich krajac̄!) ſežehowac̄ do wſchitků, tež naſdrobníſhich wobſtojenjow. Hdzej je katholicka cyrkve w mjeñšinje, tam ma tež čerpic̄ pod „polkečom minority“. A cži, kotiž ji kſhivdu cžinja, po zdacžu ani nječuju, zo jej kſhivdu cžinja. Zo bychmy jeno na jednu pſchitkla ſpomnili, pokazujemy na tamne pjenyez, kotrež je katholickim wosadam knježerſtvo za časy futurkampfa zahacžilo („Sperrgelde“) potajſkim nic wypłacžalo, hacžruniž je to jeno ſnadny wotplat wulkotnych ſumow, kotrež je knježerſtvo w ſwojim času katholickim wosadam (zběhujenym kloſktram a t. d.) wzalo. Taſkých zahacžených pjenyez je ſo 16 milliononow mark nahromadžilo. Kulturfampf je — kaž ſo prají — zběhneny, wosady ſu zas porjadnije wobſadžene, a tola knježerſtvo tute zahacžene pjenyezy njevuda, pódla tež žanu dan za nje njeſwobſtara. Štrowy rozem a kſhescžanske zaſady tola jaſnje dočez praja: tym pjenyez zasy ſlužbeja, kotreymž ſu wzate abo zdžeržane, katholickim wosadam. Tak ſebi žada ſedma kaziňa Boža. Šchto pak ma ſo do toho prajic̄, hdyž Stöckerovy časopis „Reichsbote“ ſebi žada, zo dyrbi džel tuthých pjenyez tež protestantam ſo daric̄, kotreymž ſo tola žadu pjenyez zdžeržat njeje?

Serbija. Kral Milan je ſwoje knježenjo zložil a krónu ſwojemu synu Alexandru pſchepodač. Dokelž je prync Alexander hakele w 13. leče, ma hacž do jeho połnych lét za njoho regentſtvo knježic̄. Kral Milan poſtoji za regentom dotalnhoho preſidenta minifterſtwa Křiſtiež a generalow Proticža a Velimarkoviča. Zo kral Milan, hakele 35 lét starý, z tróna ſtupa, kotrež je ſebi pſched 7 létami halo kralovski trón zaſožil, zda ſo wſchomu ſvětej dživne dočez. Hłowna pſchicžina drje bude tale: Kral Milan je ze ſwojim namocnym

rozwiązańiom swojego mandżelstwa z królewą Natalią serbski lud głuboko ranił, a najeźdżał z nowej wustawu jón wjac zjednaczą mogł. Dowieru żhubiwschi wzda so někto radſchō knieženja.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 214. Madlena Festerowa z Budysina, 215. Jan Lorenc z Radworja, 216. Pětr Kral z Bronja, 217. Jan Mětowski ze St. Boršće, 218. Marija Mlóníkowa z Horkow, 219. Michal Hejduska ze Židowa, 220. Miklawš Robl z Čorneč, 221. Jakub Měrcík z Haslowa, 222. 223. ze Sulšec: Michal Lehman, Jakub Zopa, 224. 225. z Baćonja: Handrij Smola, Miklawš Delank, 226. August Kokla ze Zajdowa, 227. 228. z Khróscic: Michal Skala, Kral Miklawš I., 229. Mots Bodlink z Worklec, 230. Pětr Běr ze Zywic, 231. M. Kućank ze Smjerdzaceje, 232. Jakub Jurk (Pjetruša) z Różanta.

Sobustawy na lěto 1888: k. 662. Jan Pjetaš z Radworja.

Dobrowolne dary za towarzstwo: M. F. 50 p.

Za cyrkę Wutroby Jézzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 104,221 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Grofinje M. a M. z. W. 150 m.**, z Pěskem 3 m. — Hromadze: 104,374 m.

Na nowe pišcele do Baćońskaeje cyrkwe: Dotal hromadze: 3844 m. — Dale su woprowali: njemjenowana z Baćońskaeje wokoliny 5 m., N. N. (přez k. Rězaka) 20 m., za kupon statneje papiry wot 1. jan. 1889: 10 m. — Hromadze: 3879 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,283 m. — Dale su woprowali: N. (přez k. Rězaka) 3 m., z Pěskem 3 m. — Hromadze: 10,289 m.

Na wudaco Nowoho Zakonja

je darił: k. Jurij Lusčanski, přeses serbskoho seminara w Prazy 2 m.

Zapáć Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrěl je Žalub Buš ze Zywic. R. i. p.

K nawěđenju katholskim Serbam we wokolnoſći.

Železne kſhiže na rowy a pucze barbi a pozłocja, kaž tež stare kſhiže a kamjentne wopomniki porjedža a wobnowi ja

Jakub Bräuer, týſcher w Malbicach.

Towarſtwo Serbskich Burow.

Lokalna zhromadzizna sobustawow „T. S. V.“ Khróscianſkeje wosady změje so 4. njedželu pôsta, 31. měrca, popołdnju w 5 hodž. we Wjencic hosczeniu.

Dženiski porjad: 1. Pschednoſki. 2. Namjetu. 3. Swobodne rozmówienjo a zabawa. — NB. Tak dolho hacj su pschednoſki, njech so njekuri!

Sobustawy „T. S. V.“ z druhiſich wosadow su tež lubje witani. — W bohaty wopyt proſy

W Khróscicach, 11. měrca 1889.

pschednoſtво.

Wozjewienjo!

Wſchitkim lubym Serbam we wokolinje najpodwolniſchó porucžamoj swój ſkład hotowych mužskich a hólczachych draſtow. Slubimoj, zo kóždomu po možnoſći z najtunischiimi placzijnami a dobrey tworni poſlužimoſi.

Pětr Scholta a Pawol Lehmann we Šukowje.

Rjone brune pacjerje („Klóſtynſke“) su so na železnicach namakače. Schtóż je pacjerje žhubit, móže je pola redaktora zas dostacj.

Čiſteč Šmolerjec trihiciſtečezenie w maczicznym domje w Budysinje.

Št Tatomu číſtu je pschednoſt „List Joho Swjatoſeže Leonia XIII.“

Wo kſhescianſkim žiwienju (pschednoſt Hórnikow).

Lift

Doho Swiatosze Bamza

Leona XIII.

na hodowym swjedzenju 1888 wudath.

Wo llhejczanskim ziwienju.

3 laczanskoho psichelozil

MuH

Budyschin.

Czichaczak E. M. Monje.

1889.

Wszchem cześćomnym bratram, patriarcham, primatam,
archbiskopam a biskopam a lubowanym Chrystusaweriem,
ktosz mają mier a zjednoczenjo z japoštołskim Stołem,

baniż Leo XIII.

Cześćomni bratssja, lubowani synowje!

Postrowjenjo a japoštołske požohnowanjo!

Hijo dokonja so lěto, w kotrymž sny z woſebiteje Božej
dobroty a miloſcze pječdžesate lěto měſchniſtwa ſtrowi ſwjeczili, a
nimowólnie poſladuje Nasz duch na minjene měſacy a zraduje ſo
wulcyſhnie nad wſchitkim tym časom. — A woprawdzie nie bjez
pſchicžiny; pſchetoz tónle podawſ, kotryž jenož Naszmu woſobu na-
ſtupa, ani ſam na ſebi wulki, ani wuſjadniſe nowy, zbudzi tola
horliwoſez čłowjekow na njeſlyſhane waſchnjo, bu z tak jaſnymi
znamjeniami radoſcze, z teſko zbožopſchećemi ſwjeczeny, zo ſo njeby
wjacy žadacž móhlo. — Zawęſeże běſhe to Nam lube a zwjeselace;
tolu ſchtož we tym najbóle ſebi wažimy, je wopokazmo zmýſlenia a
wobſtajnoſcze we wěrje, kotraž tak nadobuije ſo wobſwědeči. Pſchetoz
jednohloſnoſez tych, ktosz Nas ze wſchich ſtronow poſtrowiaſtu, wu-
prajesche, zo ſu wſchudzom myſle a wutroby wobroczenie k naměſ-
nikej Jezusa Chrystusa; zo ludzo tu a tam w zlych czeſnoſczeniach
dowěriwie k japoštołskomu Stołej jako zwostawacomu a njeſkaže-
nomu žorlu ſpomóženja poſladuja, a zo hdžekuli katholska wěra
ſo wuznawa, romska Cyrkej, maczec a wicezeka wſchitkich cyrkwiow,
z pſchislyſhnej horliwoſczi a w doſpolnej pſchczednoſci ſo czeſcziue
a wyſoko waži. — Tohodla ſny w minjennych měſacach často k njebju

pohladowali a dobroc̄zitomu a węcznomu Bohu dżak̄ praſili, zo je Nam tak dolho žiwenjo zdžeržał a z tym, ſchtož wopominachny, poſkojenjo w staroſćach miłosćiwje widželał; a w tuthym čaſu ſmy, hdyž ſo pſchiležnoſcz poſkieži, Naschu džakownoſcz tym wuprajeli, kotrejž je ſkuſhała. Nětka paſ wobzamknenjo lęta a ſwiatoc̄znoſcze poſhnuwa, zo dopomijeczo na doſtate dobroty wobniowjamy, a je to najwjetſche žadanjo, zo by cyka Cyrkej we woſpietowanju Naschoho džaka ē Bohu ſo zjednoc̄zila. Sobu paſ tež žadamy z tuthym liſtom zjawne wobſwēdežic̄, ſchtož ſo nětka ſtawa, kaſ wulke poſkojenjo ſu tak mnohe dopokazma pſchiwiſnoſcze, pſchec̄zelnoscze a luboſcze ē wolženju Naschich staroſći a wobcežnoſczi Nam dawale, a zo budże tež jich džakowne wopomijeczo we Nas ſtajnje žiwe. — Tola zbywa Nam wjetſha a ſwječiſha pſchiſkuſhnoſcz. W tuthym naſhilenju myſli, kotrež romſkoho bańza z wurjadnej wjeſoſcziu ežeſczię a lubowac̄ žadachu, widžimy wſchał wolu a poſkiw toho, kotrejž čaſto chce a jeniečey móže z najſuadniſchich pſchic̄zniow ſpočatki wulkih dobrotoſ wuwjescz. Zda ſo mjenuijey, zo chyſche Bóh w ſwojej pſchedwiđiwoſczi pſchi taſ mnohih bļudach wěru znova zbudziez a w kſheſežanſkim ludże pſchiležnoſcz poſkiežic̄, zo by za doſpolniſhim žiwenjom žadał. — Tohodla zbywa hiſheze ſo prōcowac̄, zo by na derje założene ſpočatki tež druhe trēbne ſc̄zehowało; dyrbi ſo na to ſkuſkowac̄, zo by Boža wola nic jeno ſo ſpoźnała, ale tež woprawdze ſo dokonjała. Potom haſke budże pſchiwiſnoſcz ē ja poſchtolskemu Stołej doſpolniuje a cykle dopjelniena, hdyž z kſhwalbu kſheſežanſkich poczinkow zjednoc̄zena ē ſpomóženju duſchow powjedze; pſchetož tajki plód ma ſo jeniečey žadac̄ a wofstanje węcznje.

Z tutoho najwyſchchoho ſkodzeńka ja poſchtolskoho zaſtojnſtwa, na kotrejž je Nas miłosć Boža ſtajla, ſmy čaſto, jakož ſo pſchiſkuſha, prawdu zakitali a ſo prōcowali woſebje te wuežby wulkasę, kotrež za zjawne žiwenjo najbóle trēbne ſo zdadža, zo by kóždy prawdu ſpoźnawſhi ſedžbujo a ſo starajo zahubnym bļudam wuceknył. Nětka paſ chciu jako nan, kotrejž ſwoje džec̄zi jara lubuje, taſ ē wſchitki kſheſežanam poryc̄zec̄ a z dowěriwym ſłowom kóždoho z nich ē ſwiatomu žiwenju napominać. Pſchetož mjeno kſheſežana

žada z cyla nuzuje pôdla wuznacža wery, zo tež kſchecžanske pocžinku ma a wopokazuje; pschetož wot nich wotwišuje nie jeno węčne spo- mōženjo duſhov, ale tež wopravdujte zbož a mier ežlowieskoho wobkhada a zjednoczenſta. — Hdyž pač ſo praschamý, kač ſo tu a tam žiwjenjo wjedže, dyrbí kóždy ſpóznacž, zo pocžinku privatnho a zjawnoho žiwjenja pschikazujam ſwjatohu Evangeliju jara na- pschecživo ſtoja. Pschejara ſda ſo na naſch čas ualožomne tamne wuprajenjo japoſchtola Jana (1. Jan. 2, 16): „Wſchitko, ſchtož je na ſwēcze, je požadofež miſa, a požadofež wočow a hordofež žiwjenja.“ Množ iniemujey ſu zabyli ſwoj ſpocžatf a ſwoje poſtajenjo, wſchitke jich ſtarofeže a myſle ſu tudomnym hinitym a zaſhodnym kiblom pschivobrocžene; pschecživo poſtajenju a we wopacžnym rjedže ſluža woni dobrovólnie tomu, nad ežimž dyrbí ežlowyef po žadanju rozoma ſamoſho knježicž. — Žadofež za wuživanjom a zavjeſelenjom pač wjedže lochey k požadofeži za wſchitkim, ſchtož je k joho docpěcžu pschihódne. Z toho wukhadža njewobmjezena pjenježna nahrabnoſež, kofraž zaſlepja tych, kotrejch je wobjala, a ze zahorjenjom ežeri k dopjelnenju ſwojich pschecžow, ežaſto njedžívaj o na prawo abo njeprawo, a husto z hordym zacpěcžom cuzeje nuzi. Tač množ, kofriž ſu w bohatſtwje žini, ryeža wo bratrowſtwje z ludom, kotrejž we znutſkownym hordže zacpěwaju. Tohorunja pröcuje ſo jich z hordofežu wabjeny duch za tym, zo žanomu zakonjež ſo njekloni, a žaneje zakoniskeje móčnoſeže ſo njeboji; holu ſebjeluboſež iniemuje ſwobodu. „Tačo džiwi wosol meni, zo je ſwobodne narodženy.“ (Job 11, 12.) — K tomu pschistupuja wabjenja k złosežam a za- hubjace zbudžowanja k hréſhenju: myſlimy na džiwałkowe hry, bjez- bóžne a ſchrobliwje wuhotowane; na knihi a nowiny, kotrež poccži- woſež hanja a woſidnoſež pocžeſczuja; ſamo wumjeſtwa (kumſchty), k wužitku žiwjenja a k ežestnomu wjeſelu ducha wunamakane, ſu po- ſtajene, zo bychu jako wabidla k złym požadofežam ſlužile. A nje- móžemy bjez bojoſeže do pschichodnoſeže poſhladowacž, dokelž nowe ſymjo złoho taſrjec ſtajnje do wutroby mlodych ludzi ſo wuſhywa. Znajecze naprawu zjawnych ſchulow; we nich nima cyrkwinſka prawomóčnoſež žanohu měſtua; a w tym času, hdyž by najtrěbnischo bylo, mlodoſtnych duſhov horſliwje a piſnje za kſchecžanske pschi-

skuschnoſeže zahorjecz, tehdy ſo zwjetſcha mjeleči wo porucžnoſežach kſchecžanskeje wěry. Hdyž pač ſu dorostli, potom hrozy jim hſchecze wjetſha ſtraſchnoſež, mjenujey ſchfodne wucžby; te ſu čaſto tajte, zo ze ſwojimi jebacymy zasadami mlodoſež njewjedu k ſpóznacžu prawdy, ale bôle k woſklupjenju. Pſchetoz mnozy pytaju we wědomnoſežach radschi jenož ſpóznacžo z rozmoma a zapreja z cyka bójſku wěru, a hdyž ſu tutón najmōenijhi podložk a najjaſniſche ſwětlo woſtronili, zabludža we mnohim a njedowidža prawdu. Tač je jich wucžba, zo je wſchitko, ſchtotz je na tym ſwěcze, jenož eželne; zo maju ežlowjekowje a zwěrjata jenakſ ſpocžatk a porunu naturu; tež ſu tajey, kotſiž wo Bohu jako wo najwyſchim knyezu a ſtworičerju ſwěta dweluja, hacž je abo njeje, abo wo joho naturje po waſchnju pohanow nanajhórje bludža. Tohodla dyrbi ſo ſtažyč ſopſchijeczo a bježo poccžiwosče, prawa a pſchiſkuſhnoſeže. A z toho wukhadža, zo knyejſtwo rozmoma wulcyſhnie khwala a wótroſež ducha krasuijſho wuzběhuja, dyžli je prawje, a zo za ſwoju hordofež pſchiſkuſhne khostanjo czerpja pſchez njewědomnoſež wo najwažniſchih ualežnoſežach. — Hdyž pač je ſpóznacžo z wopacžnymi wucžbami ſkažene, potom zaſydlí ſo tařrjec w cyklym zmutskownym ſkaže‐noſež pocžinkow; a te móže pola tajkich ežlowjekow jenož z najwjetſhei ežežkoſežu ſo porjedžicž, dokelž z jeneje ſtrony ſkaža wopacžne měnjenja wſchón poccžinu rožjud, z druheje ſtrony wotkhadža ſwětlo kſchecžanskeje wěry, kotraž je ſpocžatk a podložk wſcheje sprawnoſeže.

Tohodla widžimy tařrjec wſchědnie, tač wulku ſchfodu ežlowjeſtvo z toho ma. Pſchecy ſpěchniſho je jěd zlých wucžbow do živjenja a do zjawnosče pſchecſhol: rationalismus, materialismus, atheismus je pſchiwjedk ſocialismus, kommunismus, nihilismus, tute woſhidne a zatraſhne ſkaženja. Ale zo wone z tajkich ſpocžatkow naſtaghi, to běſhe naturſke, haj runje nuzne. — Woprawdze, hdyž ſo bjež khostanja wotpoſazuje katholſke nabožniſtvo, kotrohož bójſki ſpocžatk je pſchez tač bkyſhežace ſwědečenja dopokazany, ežohodla njeby ſo kózde druhe nabožniſtvo zacžiſhycž ſmělo, kotrež tajte znamjenja pſchiſwědczenja njepoſticeža? Njejeſli duſha po ſwojim bježu wot ežela roždžlna, a njezbywaſi tohodla ze zahirjenjom ežela žana nadžija na wěčne a zbóžne živjenjo,

częhođla mamy dżęla a wobczeźnoścę na so bracę, zo bychmy požadoſcę eżęla rozmiej podczęſnyli? Tał budże wužiwanjo a spokojenjo požadoſcę za čłowięka najwyſhſe kubło. Hdyż pał je kózdy wot pschirodżenia samoho t spodobnomu žiwienju dopominany a pohonjony, tał budże kózdy z prawom druhomu bracę, schtož móže, zo by z wurubjenja druhođo ſredki t tajkomu žiwienju wupytala. A žana móć njebudże ſylna doſcz, zo by wubudżene požadoſcę pojimała; pschetož potom pschewinje ſo móć eżłowięſtich zakonjow a woſkabnie wschitka prawomōnoſcz, jeližo najwyſhſi a węczny zaſon, pschikaznje a zaſaznje Boha samoho ſo zaczijmu. Tał dyrbci čłowięſte towarzſtwo w swoim podłożku ſo zahubicę, hdyż njeſpokojomna požadoſcz kózdođo do ſtajneje wójny pohonja; jedni budža wojovacę, zo bych ſwoje dobytki zaſitali, a druzy, zo bych požadane docepeli.

A tomu něhdże poſhila ſo naſch čas. — A tola móžemy pschi poſladowanju na pschitonne zle ſo poſkoječ a ſwojođo ducha z nadziju na lepshe pozběhowač. „Pschetož Bóh ſtwori, zo by wschitko bylo, a ſejini wuhojomne narody na zemi.“ (Mudroſcę 1, 14.) Taž pał móže tónle cyły ſwět jenož z poſkivom a pschedwidziwoſcęju Bożej wobſtać, kotrehož wola je jón ſtworila, runje tał zamóža čłowięſtowje zbožowni býcę pschęz toho, z kotrehož miłośćce ſu wot zahubjenja t žiwienju znowa powołani. Čłowięſtwo drje je Jezus Chrystus jenož jónu ze ſwojej krwju wumóžił, ale wobſtajna a trajaca je móć tutego wulkoho ſukturka a wopora; „a njeje w žanym druhiem zbožnoſcz“. (Jap. ſł. 4, 12.) Hdyż tohodla z napſchecziwoſtajenymi zakonjemi ſo pröcuja pschibywace płomio ludowych požadoſcę poduſhę, wojuja drje z tym za sprawnoſcz, ale ſpóznawaju, zo zmęje jich pröcowanjo mało płodu abo z cyła žanoho, doniž ze ſpjeczeniom ſukturowanjo Ewangelija wotpoſkazuja a pomoc Cyrkwe nochcedza. W tym jeno je wuhojenjo złoho założene, hdyż ſo z pschemenjeniom zmyſlenja w privatnym a zjawnym žiwienju znowa t Jezuszej Chrystusej a kſchecžanskemu porjadej žiwienja pschiwobroęza.

W cylym kſchecžanskim žiwienju pał je najwažniſche a hłowne, zo złym poczinkam ſwęta ſo njepodawamy, ale zo dyrbimy wobſtajne pschecziwo nim ſo wobaracę a wojovacę. To wueža wschitke

wuprajenja a skutki Jezusa, założerja a wudołonjerja naſcheje wery, joho psichikazije a postajenja, joho ſinjenjo a ſmijercz. Hač runje naſ potajkim ſkaženoſc̄ natury a poczinkow daloko na drugu stronu eżehnje, dyrbimy tola nam pschedſtojace wojowanjo naſtupic̄ wo-bronjeni a pschihotowani w tym ſamym duchu a z tymi ſamymi bronjemi, jakó tón, „kíž město pschedloženoho wjeſela kſchiž zniſeſe“. (Hebr. 12, 1. 2.) Tohodla ujech tež my to pschede wſchim do-widžimy a ſpóznajemy, kač jara je za wuznačo kſcheczanſkoho mjenia njeprſtilhodne, hdvž po ſwětym waſchniu za kajkimžkuſi wjeſelom honimy, wobcežnoſc̄i pač, kotrež poczciwoſc̄ žada, ſo strachujemy a niežo ſebi njezapowědžimy z toho, ſchtož zmyſlami mile a mjechey polekuje. „Kotsiž ſu Khrystuſowi, ſu ſwoje miasto kſhižovali z hréchami a požadosežemi.“ (Galat. 5, 24.) Z toho potom ſežehuje, zo Khrystuſowi ujeſſu, kotsiž we ſežerpuoſc̄i ze zapęćzom mjechli-wych a powolnych požadoseži ujeſſu zbudženi a zwucženi. Pschetož ežlowjek bu znowa žiwý pſchez njeſkonečnu dobroczinoſc̄ Božu k nadžiji na ujeſmijertne kubla, kotrež bě zhubil; tola te ujemóže zaſy doſtač, jelizo ſo njeprócuje do Khrystuſowych ſtopow ſtupac̄ a w rozpoſinianju joho pschikkada ſwoje zmyſlenjo a ežinenjo jomu podobne ſežinic̄. Potajkim ujeje to rada, ale pschiskuſhnoſc̄, nic jeno za tých, kotsiž doſpolniſche waſchnjo ſiňjenja wuzwolichu, ale z cyka za wſchitkich, „zo pomortwienjo Khrystuſa w ſwojim ežele woſkoło noſnym“. (2. Kor. 4, 10.) — Samo naturſki zakon, kotrež nam pschikazuje, zo ſmy w poczciwoſc̄i ſiwi, kač móže hewač wobſtač? W ſwiatej kſcheczenych wſchač woda ſo hréch, z kotreymž ſo na-rodžimy, ale zaroſczenie a zle ſorjenja, kotrež je hréch zapuſtežil, ujeſſu nihdh wotſtronjene. Tón džel ežlowjeka, kotrež je bjež rozoma, ujemóže drje tym ſchłodžic̄, kotsiž ſo jomu napſchecžiwa a z Khrystuſowej hnadi mužnje pſchecživo njomu ſo zbehaju; tola wojuje z rozmom wo kniejſtwo, zamiezi wſchitke moch ducha a wotwiedże wolu tač ſamopaschnje a mócnje wot poczciwoſc̄e, zo njemóžemy ani hrécham wuzeknyc̄, ani naſche pschiskuſhnoſc̄e dopjelnic̄ bjež wſchēdnoho wojowanja. Cyrfina zhrromadžizna w Triencze wuznatwa a praji (Sessio V., can. 5): W kſcheczenych pač zwostawa požadosež jako wabidlo a dokež je zaſtajena, zo bychm̄

wojowali, nješchkodži tým, kótiž jej njepríhľošju, a njezmocuje tých, kótiž z Čhristušovej hradu mužuje napřecíwo njej wojuja; haj ſchtóž je prawje wojoval, budže krónowany. — Nekóti wopokaſuju w tymle wojowanju tajku zmúžitoſež, zo z njejé najwoſebniſcha pōcežiwoſež wukhadža, czi mjenujey, kótiž ſu rozomej napřecíwne poňmuicza tak daloko potkóčili, zo na ſvěcze njebjeſke žiwenjenio wjescz ſo zdađa. Njech tajka doſpołnoſež jenož pſchi někotrych ſo namača; tola ſchtóž ſamo mudroſež ſtarodawnoho čaſa wuežesche, zo maju požadoſež ſo pojimacž, to dyrbí kózdy; a czi dyrbja to hiſhcze z wjetšim prćowanjom, kótrymž wſchédny wobkhad ze ſvětom wjetſche wabjenja naſtaja, khiba zo by něchtó njeſmudrje měnil, zo dyrbí ſo mjenye kedažbowacž, hdžež je ſtraſhnoſež bližſha, abo zo ſu czi mjenye lěkařtwa potřebni, kótiž czežo khoruja. — Ta prćea pač, kótrúž něchtó w tajkim wojowanju na ſo wozmje, woplaciež ſo z wulkimi kublami pôdla njebjeſtich a njejmertvych; woſebje doſtaſa naſcha natura po pſchedobyczu zlych poňmuwanjow tak ſvoju přenjotnu doſtojnoſež zaſy. Pſchetož člowieſek je po tajkim prawje a rjedże ſtworjeny, zo by duch eželej porucžal, zo bydu požadoſež z rozoſnym pſhemyslenjom wobkniježene byle; tak ſo ſtawa, zo ſo njepodamky ſujejſtviu zlych požadoſeži, a zo dobuđenym najwoſebniſhu ſwobodnoſež. — Tež nježewja ſo w člowieſkim ſtowarſcheniu ſamym ničo, ſchtóž by ſo wočakowacž hodžilo, bjez tuteje ſamotnoſeže ducha. Budže tón zwolniwy, ſo derje zaſlužbny ſežiniež, kótrž je zwučeny, že ſebjeluboſežu wažiež, ſchtóž ma ežiniež a woſtajiež? Něchtó njemóže wulkomyſluy, ſchęzedriwy, ſmilny, poměrny byež, njeje-li ſam naſukný ſebje pſchewinhež a wſchitko člowieſke pōcežiwoſeže dla zacpěč. — Tež nježamjelcimy, zo ſo z cyka ſda po Božej radze poſtajene, jačo by za člowieſkov žane ſpomóženjo njebylo, khiba pſchęz wojowanjo a bołoſež. Woprawdže, hdž je Bóh wodacžo winy a ſpusťeženjo hręcha člowieſtviu dał, ſta ſo to po tymle zakonju, zo by joho ſednorodžený naſche zaſlužene a ſprawne khostanja na ſo wzal. Hdž budžesche Žežus Čhristus Božej ſprawnoſeži na wſchelakore druhe waſchnijo doſežčiniež móhł, chyſche wón tola z najhôrſhim czerpjenjom a z podačom žiwenjenja doſežčiniež. A tak je wón ſwojimi wuežowníkam a ſežehowarjam tónle zakon

napołożil, poświeczeniu z jeho krewi, zo by jich żywienio wobstajne wojowanjo było pścześcziwo skażeniu poczinkow a czasow. Schto szézini japoščtołów, hdyž swętej prawdu przedowachu, njeprzecwinnych, schto posylni njeliczomnych martrarjow w krewawnym swędeżenju za křeszczeńsku wěru, křiba zmuzitoſę ducha, kotrejž bjez bojoſeże tomule zakonju so podwoli? A wszych, kotsiž so prćowachu po křeszczeńskiej naprawie živi bycz a sebi poccziwoſę dobycz, su po tym samym puczu schli; tuž njeje hinaschi pucz k spomóženju ani za nas jednotliwych ani za cžłowjescze zhromadzenstwo. Potajkim dyrbi kózdy, hdyž krobloſę požadoſcزو krieži, zmuzicze so wobaracz pścześcziwo liſtchězenjam pyczařstwa; a hdyž tu a tam we wužiwanju zamóženja a dobytkow samopaschnoſcę so pokazuje, dyrbi duscha so wobronic pścześcziwo drohim wabjenjam bohatstwa, zo njeby we żadanju za tym, schtož so dobre mjenuje, ale ju spokojež njemóže a w krótkim so minje, tón poſtaſ źhubila, kotrejž w njebiesach njewotebéra. Potom dyrbi so to wobzarowacż, zo schkódnie měnjenja a pśchitkady tak jara na skażenjo duschow ſkutkuja, tak zo hižo mnogo křeszczeńskoho mjena a żywienja nimale so hańbuja; to je dopokaz pač njeſmérneje skaženoſcze, pač najhórszeſe liwkoſcze. Woboję je wohidne, woboję tajke złe, zo wjetſche za cžłowjeka bycz njemóže. Přchetož kajke spomóženjo hisczeze zbywa, abo na kajku nadžiju maju so cžłowjekowje zeperàcż, hdyž pſceſtanu w Křyſtusowym mjenje so křwalicż, hdyž so wobaraju, wobstajnie a zjawne swoje żywienjo wjesz po wuczbach Ewangelija? Powſchitkownie so skorži, zo naſch lěftotk žanych wutrobitych miži nima. Njech so křeszczeńske poczinki narvóczę; z nimi wróci so wažnoſę a wobstajnoſę zmyſlenia.

Alle poccziwoſę sama za so njezamóže k tač mnohim a wſtchelakim pſchitkushnoſcżam dopomhacż. Jakož Boha za zežiwienjo cžela wo wſchědnym khlēb proſymy, tač dyrbiny tež za duschu wo móć a ſylnoſę žadač, zo by k poccziwoſczi křmana była. A jakož je toho dla, kaj prajachmy, powſchitkowne wuměnjenjo a zakon křeszczeńskoho żywienia, zo dyrbiny stajnje wojowanacż, tač je tež trjeba, zo Boha proſymy. Přchetož pobožna modlitwa, schtož je Augustinus tač prawje a rjenje prajik, pſchesahuje mjezy swęta a pſchivoła Božu pomoc z njebies. Přcześcziwo njeměrnym hibanjam nizkich po-

žadoseži, pscheczęwo leczeniam złych duchów, zo bychmy pschechwatani a zjebani niebyli, dyrbimy njebiesku podpěru a pomoc proshcz: „Modlę się so, zo byschče do spytowanja njepradnyli.“ (Mat. 26, 41.) Šak wjele nuznischego pał je to, cheemy-li tež za spomōženjo druhich wuzitnije so poſtaracž? Chrystus, nasch ſuiež, jednorodženy Syn Boži, žórło wscheje hnady a pōcežiwosće, počaza nam předy ſam z pschikkadom, ſchtož ze ſłowom wucześehe: „wón pscheby nōc w modlitwie k Bohu“ (Luk. 6, 12), a hdyž joho wopor na ſmijerež ſo pschibliji, „modlesche ſo dleje“ (Luk. 22, 43). — Woprawdze, ſlaboſcze naſcheje natury bychmy wjele mjenje ſo strachowacž měli a naſche poczinki njebychu tak ſlabe a njewoſtajne byle, hdy by ta bōjska pschikazuja z bjezstaroſeže a nimale z woſtudy mjenje ſo zanjechała. Pschetož Bóh dawa ſo naproſyę a chec čłowjekam dobroty wo- poſkazowacž, zjawnje ſlubivšchi, zo tym, kotsiž proſcha, ſwoje dary ſchęzedriwje a nadobnije da. Haj, wón naſ ſam pſcheproſchuje joho žadacž, a naſ k tomu napominia z najlubožniſchimi ſłowami: „Sa wam praju: proſheže, a wam budże date; pytaježe, a namakačeze; klapajęze, a wam budże wotewrjene.“ (Luk. 11, 9.) Zo pał bychmy kroble a dowěriwje to ežiniež ſo njeſtrachowali, změrujuje wón ſwoju bōjsku majestoſež z pschirunajom a podobnoſežu najlubo- ſzitvſchoho naſa, kotoruž njeje nicžo lubſche, dyžli luboſež joho džęeži. „Selizo tohodla wy, kotsiž ſeże zli, węſcze dobre dary dawacž ſwojim džęežom, ežim wjacę budże wasch Wótc, kiz je w njebiesach, dobre dawacž tym, kotsiž joho proſcha?“ (Mat. 7, 11.) — Schtož to wopomni, njebudže ſo pſchejara džiwacž, hdyž ſwiatomu Janej Chrysostomej wufkutk modlitwów tak wulki ſo zda, zo měri, jako by jón z Bożej wſchohomdenoſežu ſamej pſchirunacž móhl. Žakož mjeniujey Bóh wſchitke węch ze ſwojim ſłowom ſtwori, tak doſtawa čłowjek wſchitko, ſchtož by žadał, z modlenjom. Wſchitko móžemy doſtać, hdyž prawe próſtwy nałożymy; pſchetož we nich je něcht poſhnuwace, čžohoždla chec Bóh ſo ſmiliež a naſ wuſhyshecž. Pſchetož w modlenju zdali ſo naſha duſha wot wſchohho nažeňſkoho, a w myſli k jenicžkomu Bohu požběhnjeni, my ſebi čłowjekſeje ſlaboſeže ſwě- domni; ſunje tohodla namakamy poſkoj w dobroežiwnym woſbjimanju njebieskoho wótc a pytamy wucześk w mocu naſhoho ſtworiczerja.

Nutruje wobrocżamy so ſz założeſjej wjeho dobroho, zo by ſpo-
hlaſał na naſchu khoru duſchu, na naſche ſlabe moey, na naſchu bjez-
mōnoſež; połni dowery proſymy wo zaſtit a pomoc toho, kotrež ſam
lekarſtvo we khoroszach, a poſtoj w ſlaboſeži a w niuzi pſchinjeſež
može. Hdyž w tajkim zmyſlenju z ponižnoſežu a z podacžom, kaž ſo
ſluſha, wo ſebi ſudźimy, pſchilhili ſo Bóh ſpodziwne ſz dobrocži-
woſeži, „dokelž jakož hordym ſo pſchecžiwja, tak dawa ponižnym
ſwoju hnadn” (1. Petr. 5, 5). — Tohodla njech je pola wiſchitkif
ſwiate zwieženjo: rozm, uitroba, hłbs njech ſo modla; ſobu njech
pſchihloſuje naprawa žiwienja, tak zo by z wobkedažbowanjom Božich
zaſkonijow naſche žiwienjo taſrje ſtajne pozběhowanjo ſz Bohu bylo.

Zaſko wiſchitke druhe poccžinwoſež, tak zaſožuje a zepera ſo tež
ta, wo kotrež ſu ryceželi, na bójſku wěru. Pſchetwož Bóh wueži
naſ, kotre ſu prawe a jeniečey žadajomne kubla; runje tak jenož
pſchez ujeho ſpózuawannu ujeſtnežnii dobrocžinwoſež Bóžu a za-
ſlužby Jezuſa, naſchoho Zbóžnika. Alle tež naivopak: niežo uježiwi
a njerozumnoža pſchihódnischo naſchu wěru, dyžli pobožne zwieženjo
modlenja. Zjawne paſ je, zo je runje w naſchim ežaſtu tale poccži-
woſež jara trěbna, kotaž je we najwjacorych jara zeſlabjena, we
mnohich cyłe potkocžena. Pſhetwož wona je woſebje ta, pſchez kotrež
ma žiwienjo jednotliwych ſo porjedziež; wona ma tež roſſudziež wo
tych prćowaniach, kotrež znapſchecžiwienjo krajam mér a wěſtotu
njewostaja. Hdyž mnohoſež ſe žadosežu za njewobmjezowanej ſwo-
bodu hori, hdyž na wiſchich ſtronach hrožace wołańjo njewobhdyňch ſo
ſlyſhi, hdyž uježlowieſka požadoſež zamóžniſkich ženje doſcz njemęež
měni, w tych a drugich tohorunja niuzach njemóže zawěrno, ſchtož
ſu druhdze wobſchermischo wukladowali, niežo lepje a wěſcziſcho
na pomoc pſchijnež, dyžli kſheſežanska wěra.

Tu nětko dyrbimy z rozpominanjom a ſłowom ſz wam ſo wobro-
cžiež, kotreymž je Bóh ſam wujradni moe wudželiſ a kotrež je jako
pomočnikow we wudželenju ſwojich potajnoſeži wuzwoliſ. Hdyž ſo
za pſchiezinami privatnoho a zjawnoho ſpomóženja ſledži, njemóže
ſo dwělowacž, zo žiwienjo a zadžerženjo duchownych na woboje naj-
wjacy ſkutkuje. — Tohodla njech woni wopomnia, zo ſu „ſwětlo
ſwěta” wot Jezuſa Khrystuſa mjenowani, zo dyrbí měſchnikowa duſcha

„śwētku runja cyły śwēt wośwētlisz“ (S. Chryſostom, wo mēchniſtwje III., 1). W mēchniku dyrbi śwētko wēdomnoſcze bycz, a to nie wjchēdneje, dokelz je joho zaſtojnſtwo, zo by druhich z mudroſczi napjeliſk, bļudne wuczby wukorjeniſk, a unohosci wjednik po nje-wēſtych a pjeſkach puczach žiwjenja był. Pschede wſchim paſ źada ſebi wuczba, zo ju czjſtoscž žiwjenja pſchewodža; dokelz we poſlepſchenju człowjekow pſchiklaſ wjely wjac̄ ſkutkuje, dyžli prēdowanjo. „Njech ſo śwēczi wasche śwētko pſched człowjekami, zo bychti widželi wasche dobre ſkutki.“ (Mat. 5, 16.) Zawęſeſe ma tute bōjske ſlowo tón wuznam, zo dyrbi we mēchnikach taſ dokonjana a doſpolna pōcežiwoſcž bycz, zo by druhim taſrjec jako ſchpihel ſlužicž móhla. „Niežo njeje, ſchtož by druhich taſ jara a wobſtańnie k pobožnoſczi a bohu-ſlužownoſczi natwiedowało, khiba žiwjenjo a pſchiklaſ tych, kotſiž ſu Bożej ſlužbje ſo poſwjeczili; pſchetož hdvž ſo widži, zo ſu wot śwētuoſho žiwjenja na wyſhſe město pozbčnjeni, wobroczeju druzy swojej wočzi na nich jako na ſchpihel a z nich bjeru ſebi pſchiklaſ, kotryž ſežehuja.“ (Conc. Trid. sessio 22, c. 1. de Ref.) Hdvž maju tohodla wſchitey człowjekowje ſedźbiuje ſo ſtaracž, zo bychti do hrēchow njezapadnyli a za hinitymi wēcam i z pſchezmérnej požadoſczi ſo njeprōcowali, bywa jaſne, zo dyrbja mēchnicy to hīſheje śwēdomni-wiſho a wobſtańiſho czinič. — Tola njedosaha, zo złym po-žadoſczaſ ujeſluža; jich ſwiate zaſtojnſtwo tež to źada, zo ſo zwucza, ſebje ſamych krucziſho wobknježicž, a zo wſchitke moey ſwojeje dūſhe, woſebje ſpóznaejo a wolu, ſchtož je w człowjeku najwyſhſe, do Chrystuſeweje ſlužby nucža. „Ty, kotryž chcejch wſchitko wo-panſchicž, wopomí, zo dyrbjich tež ſebje wopuſchcicž; haj, najbóle a pſchede wſchim zaprēj ſebje ſamoho.“ (S. Bernarđ, rycze c. 1.) Halle hdvž je jich dūſha ſwobodna a dželenia wot wſcheye požadoſcze, zamóža horliwje a nadobnije za ſpomženjo druhich ſkutkowacž; bjez tuttoho njepoſtaraju ſo ani za ſwoje. „Zenicežki dobytſ wot pod-datych, jeniežka pycha, jeniežke wjeſelo njech je, hdv bychti lud do-ſpolny ſežinicž móhli. Za to njech ſo ze wſchim ſtaraju, tež we wulkej muzy ducha a czeka, w džele a horju, we hłodze a lačnoſczi, w zymje a nahocze.“ (S. Bernarđ, de Consid. IV., 2.) Tajkule pōcežiwoſcž, kotraž pſchechy wubudžena a kažkuſi czežkeje prócy za bližiſkich

so njestrachowaca haji a posylnja spodžinuje čaſčiſche rozpominanjo njebojſkih kublów. Wopravdże cžim bôle měſhnicę wo tute rozpominanjo so prouja, cžim jaſniſho spóznaja woſobnoſć a ſwiatloſć swojich zaſtojuſtwow. Tak spóznaja, kajke hubjenſtvo to je, zo tejko čłowjekow, pſchez Jezuſa Chrystusa wumóženych, do węcznoho zahubjenja zapadnije; z myſli na Boha zbudža ſo ſami k horliwſzej luboſeſi Boha a zahorja tež druhich.

Takſi je najwěſčiſhi puež k zhromadnomu ſpomóženju. Tola njech měſhnik jara kudžbuje, zo njeby z mnogoſeſju wobcežnoſeſji ſo zatraſhil, abo dokelž zle doſlo traſe, wo joho porjedzenju zadwelowalał. Boža najwyſchjscha a njeprchemenita ſprawnoſć wukhowa myto za dobre ſkutki a tež khostanja za hréchi. Ludy a narody pał dyrbja jich ſkutkam pſchiſluſhnu mždu na zemi doſtačz, dokelž ujemóža ſo rozſchericz pſchez tračzo čaſnoſeſje. Nowoſeſz wſchaf njeje, zo tež hréſhacowmu ſtatej zbožowny wuſpečh daty bywa, a tak je po Bożej ſprawnej radže, kotryž khwalobne ſkutki, — hdyz žadny lud eyle hjez něcžoho khwalobnogho njeje, — druhdy z tajkimi dobrotami woplačeſuje, kaž je ſo po měnjenju §. Augustina romſkomu ludej ſtało. Tola woſtanje njeprchemenity zaſon, zo je poccziwoſć k zbožu ſtata z cyka jara wažna, a woſebje ta, kotraž je maczeř druhich, mijenujcy ſprawnoſć. „Sprawnoſć powyſcha narod, hréch pał je zahubjenjo ludow.“ (Pſchiſlowa 14, 34.) — Njeje trjeba tudy na dobycza zlych ſkutkow ſpominacz, ani pſchepytowacz, hacž někotre ſtaty, byrnje jich zjawnie ſiwiſenjo po pſcheczu ſo wjedlo, tola taſrjec w ſwojim zmitskownym wuſyw hubjenſtrow ſobu njenioſcha. Zenož jene čcemy poſznamjenicz, za ežož ma hiſtorija doſež pſchiſladow, zo dyribi cžiuijena njeſprawnoſć něhdys zapoſkuſzena bycz, a to cžim ežežo, cžim dleje zloſeſje trajachu. Nas wſchaf najbóle poſkoji tamne ſłowo japoſchtola Pawoła: „Wſchitko je waſche; wy pał ſeże Chrystuſowi, Chrystus pał je Boži.“ (1 Kor. 3, 22. 23.) Z potajnymi poſkiwom pſchedwidžiwoſeſje mijenujcy Bóh rjaduje a wjedże běh ſweta, zo by wſchitko k cžeszej Boha ſamoho ſlužiło, ſchtožkuli ſo miez čłowjekami podawa, a zo by ſobu k ſpomóženju tych wužitne bylo, kotriž wo‐prawdże a z wutrobu Chrystusa ſežehuſa. Tym pał je Cyrkej maczeř a zežiwjeſka, wjedzieſzeſka a zakitaſka; jakož je potajkim z Chrystuſem.

ſtuſom, ſwojim nawoženju, w nutnej a njepſheměnitéj luboſeži ztvořazana, tak z jednočea ſo z nim w ſtowarſchenju wojowanjow a w zhromadzenſtwje dobyčea. Tohodla njetrjebam an i njemóžem w Cyrkę ſo strachowac; ale ežim bóle bojimy ſo wo ſpomóženjo tých, kotsiž Cyrkę hordže zacpěwſhi we wſchelakim bludže do zahubjenja houjeni ſu; strachujemy ſo wo te ſtaty, kotrež widzimy jako wot Boha wotwobroczené, a kotrež ſu w njemidrej wěſtoče hjezstaroſežiwe, hdyž tola wſchitko w ſtraſhnoſeži ſo namaka. „Nicžo njeje tak ſylne jako Cyrkę Kaž množ wojowachni pſchecžiwo Cyrkwi, a zahinychu! Cyrkę pak pſchesaha njebjeda. Tajka je wilkoſež Cyrkwe; hdyž ju nadpaduja, wona dobywa; hdyž je z leczenjom pſchinana, wona wobſtawa wona wojuje a njepodleži, ſo bědži a njeje pſchedobytia.“ (S. Chryſostom, Or. post Eutrop. captum.) Tola nic jeno, zo ſo njepſchedobudže; wona wobkhowa tež tu cykli móć, kotrež wot Boha ſamoho njepſcheſtajuje doſtawa, kotrež naturu hoji a zbožnoſež ſkutkuje, a tuta móć njepſheměni ſo w žanym pſheměnjenju čaſow. A hdyž je ta móć něhdy ſvětej, kotrež bě w zloſeži zefaril a do pſchibóſtwa zapaduyl, wumóženjo pſchinieſla, njemóže ſnabž jón na prawy pucž poſkazac; hdyž je ſo zabludžil? Njech tola pſchecstanje wſchón podhlađ a wſcha njedowéra; po wotſtronjenju zadžewkow njech wſchudžom ſwoje prawa doſtanje — ta Cyrkę, kotrež ma pſchiſluſhnoſež, wot Ježuſa Chrystuſa zaſkužene dobroty zaſtitac; a rozſcherjowac. Potom wſchaf budže móžno, že zhojenja ſpóznač, ſkto ſvětlo Evangelija wifkutkuje, ſkto móć naſchoho Zbožnička Chrystuſa zamóže. — Tute ſeſto, kotrež ſo konec bliži, je znamjenja dawało, kaž hýzo prajachmy, zo wéra zuowa wožiwja. Zo by taſtrjec tuta ſchtricžka do mócnoho plomjenja roſťla, kotrež forjenje hréchow ſpali a taž pucž ſpěſhnie ploni k wobnowjenju dobrých pocžinkow a k dokonjenju ſpomóženja! My pak, powołani k wjedzenju tajnoſežiweje ſódze ſ. Cyrkwe w taž hrožacym njewjedrje, ſuny myſl a wutrobu k tomu zložili, kotrež prawidlo w ruci džeržo njewidžomu we ſódzi ſedži. Widžiſh, ſkijež, kaž ze wſchěch ſtronow wětry ſo zbehaju, kaž morjo hovri w mócnje zhibaných žołniach. Porucž, proſymy, kotrež jenicžki móžejſh, wětram a morju. Wróz cžlowieſtvi prawy mér, kotrež ſwět dač njemóže, cžichotu dobroho porjada. Njech tola

pschez twoju dobrotu a naſtorę cžłowjekowje ſo naivrócza ſi pschiſluſčnomu porjadej, kaž je trjeba, w modlenju ſi Bohu, w sprawnoſci a luboſeſi ſi bližſhomu, w pomérnoſci ps̄heczivo ſebi a w ſkluđenju požadoſcze pschez rozm. Pschiūdž twoje králeſtwo! Nejeh tež ſpóznaſu, kotsiž zdaſeni wot tebje prawdu a ſpomóženjo podarmo pytaju, zo dyrbja tebi poddaczi być a tebi ſlužicž. W twojich zakonjach je sprawnoſeſ a wóteowſka miłoſeſ; a zo bychmi je džeržecž móhli, poſkiezef nam hiſcheze ſam nadobnui pomoc z twojej hnadi. Wojowanjo je živjenjo cžłowjeka na zemi; ale ty ſam „hladaſh na naſche wojowanjo, a pomhaſh cžłowjekej, zo dobuđe, a poſyliujes hlabohu a krónujes hlabohu.“ (S. Auguſtin. in Ps. 32.)

W tajkich myſlach je Maſcha duſcha zbudžena ſi wjesolej a wěſtej nadžiji, a taſ wudželam⁹ jako poſelſtwo njebojſkich darow a jako ſwědczenjo Maſcheje pschiſhilnoſcze tam, cžeſežomni bratſja, a cyłomu katholſkomu duchownſtwu a ludej naſluboſežinſcho ja poſchtoſke požohnowanjo we Ŝnejezu.

Date w Romje pola ſ. Pětra na ſwjedženju naroda Žejuſowoho lěta 1888, w jědnatym ſeſje Maſchoho Pontifikata.

Leo PP. XIII.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 7.

6. hapryla 1889.

Lětnik 27.

Druhi džel „Pobožnoho Wosadnika“ a našhe serbske kerlušche.

(Pokraczowanjo a skóreženjo.)

Hdyž dyrbjesche w kerlušchach staraje šhule něchtožkuli so porjedžicž, byščče žinadž měnili, zo porjedžene kerlušche kanonika Michała Waldy w nicžim so porjedžicž njeſmedža. Hdy bychu wudawario kerlušchow po joho čzaju jenož trochu na tecty řeđbowali a derje serbski rozmíli, bychu nam wjele džela zalutowiali. Tak dyrbi so nětko z měru a tola tam porjedžicž, hdzej je wopravdže trčbne. Štož pak ma w druhich wosadach z Radworsko-Budyskoho Waldy halle z nowa so zavježcž, njemože so hubjene zdrožecž, ale to woſebje dyrbi po potrebožnosti našchoho časa so polepschicž. Tež tu řeđbujež na pschitlady, a wzmicze Waldowe ſpěwárské a nowu knihu, cyfry Pobožnoho Wosadnika, do ruk!

W ranšich a wjecžornych kerlušchach je so malko pschemenišo. 6,7: haj našhoh' luboh' Božjinita (kaž bě we Wotrowskich). 7,7: cze Boh po swojim znamnju ſtvoril jo. (Tež njeje serbski: so wužival).

Kemšhace, dokelž často ſpěwane, njejjym porjedžil, khiba 33. Credo (wo čjimž hido piſach), hacžrunje by so něchtožkuli hodžilo lepje serbski podačž.

Pſched předowanjom a po nim: 63,2: zo poſlučamy; 70: o wjeršnym Božo! 71,3: zmólicž město valmycž! 72. je pſchedželany za myſhpornu pobožnoſć z wuwoſtajenjom toho, ſhtož do rózarijow njeſlušha; bě woſebje melodije dla žadanju.

Pokutne kerlušche njetrjebačku porjedženja; njež jeno tajše na město starších ſkázemých naſtupja!

K cjeſci naſhwjecžiſhoho ſakramenta dyrbjesche tu a tam ſłowcžlo so porjedžicž. 82,7: podobnožynk za hubjeny runožynk atd. 83,4: narodži ſo. 85,3: nětko m. nutiska. 88,7: pſhecy m. jedyn. 91. (po pſalmje 22.) ſym pſchedželaſ, tak zo ſo w poslednjej strofje nic jeno na Božę ſłowo abo wucžbu, ale tež na

najswjetcijši sakrament spomina, hdyž tola w tuthm wotdželenju stoji! 92,2: psched sobu Božoh' Syna m. toho (—!); str. 7: so Janej tehdom staſche; to nijeje serbšti!

Khwalsne a džakowne kerluſche maju najpriyedy swěrniſhho pschedložene Te Deum (96.); takje skrótcejuo, jako pola Waſdy je, njeſmē ſo dowolicž. 97,11: lóſchty a wſchē wjeſoloscze, lepje: žadocze a wjeſoloscze. Ani bohočz ani khorocz dyrbi haſnycz! To nijeje serbšti! Lepje: njem'že, hdyž je „niedyrbi“ pschedložhe. Njech čjert atd.; to ſo rad njeſpěwa, lepje: zhy. 100,5: wjercho m. ſerſhta. 102,6: hacžrunje m. tež runje. 104,4: daſche m. da, lepje: dawaſch atd. 106,5 je lepje serbšti data.

W pŕowstwonyh kerluſchach ſu jenož nekotre porjedzeſti. 110,1: nam hewak (jachak pola Waſdy) m. wſchak hewak. 112,3: býrnje ſo derje worało m. runje (lepje runje), oppos. kſtjiwje! 114. dla trébnoſcze m. wot. 115. zwjož měſto ſchtant; pschedopodač m. muzej dał (z Hadamom atd.); jímaj luby hóſcz m. jedyn. 117. (Strofa z modlitwu brachuje hiſtchče!) podžel m. ſwoj džel; ſchtóž m. a ſwojoh'; pokoj m. tróſht tež.

W poſkocach kerluſchach abo tróſhtowachch (ſchtóž ničo lepje nijeje!) ma 118. pschedwjele germanismow (poněmſkih prajenjow), kotrež ſu z wjetſha porjedzeſti; str. 7: wón znaje, ſchtóž ſo hodži m. wón krijezi, kaž ſo hodži (tač nekač?); budže dacž! W str. 11. rajujuje ſo: měč a nutb. 119,14: čjelo, duſčka čerpitaj m. čjelo z duſčku. Trochu porjedzeſte je 5., 7., 11. a 16. strofa. 122,6: noſchachru — ſyčazhu (nic pschedwjechu). 123. ma ſchtundu, ale k čomu, hdyž ſo wo čas 60 minutow nijejedna? Z taſkimи nijejnymi němſkimи ſłowami nihdje ničo dobyte nijeje; njech ſo tola lepje serbšti piſe a tež rycz! 124. zdaļuja měſto grauwa atd. k wobojom' m. woběmaj.

Adventske k. maju w 127. hubjenym runozynk: miłoczji — ſlaboſcze. 128. kerluſh nijeje Waſda porjedžit; tohodla ma wjèle nijelepoſczi a wopaczoſczi, tač zo dyrbjeſte ſo piſchedželacž: we wutrobje twojej; budu dha ze žonu? wofſtańchi z kniežinu. W 129. ſu strofy 3., 7., 8. hubjene. 130,12 a 13 porjedzeſti. 133,6: žedžicž m. lecžecž. 134,5, 6. a 7. trjebasche porjedzeſti. Tež 135. je z džela bjez ſtupa a rajma; nijeje serbšti: we czaſu wěčnomu. 136. nijeje Waſda porjedžit; tohodla bě to někto trjeba.

Hodoſne ſu nijeje ſkažene, dokelž maju z wjetſha krótkę rjadki, derje do wicha padace. 138,7: kóždy m. dajcze. 139,5: kóždoh' m. toho. 143,3: zrozumliwiſho; kćemj m. wſchity; str. 8: měč — wopnſhceſciz! 144,10: k tom' měſto w tym čjaſu hodnomu. 149. ſpokoj m. tróſhtuj; str. 4: kaž w Božim; o býdmy byli tam (nic jako w 3.). 151,4: njech čjert (—!); str. 5: Boh nijezechce.

Na nowe lěto je 152,2 a 4 ſchpatniye po serbštu pschedložene.

Na ſwiatych Čſjoch kralow 155,3: pschedwjeſchu m. pschedwjeſu tom'; wjerſhym abo wěčnym m. jedyn.

Na mjeno Ježuſ 158: Budž khwalen' — ſym hižo wopominat; tam je ſlabje prajene: Hdyž něchtó k někom' pschedwje. 159,5: ſtworjenja a — ptaki! 162,12: wón m. joh'.

Poſtne kerluſche je Waſda z wjetſha do ſtupa pschedwjeſti. Tola 165,3 lepje: w ſtawach wulka bohočz atd. 167,3: tu je m. budže; krijezer m. krijez. 173,8: duš je z čjela wuſčol (a do pschedhele zaſtuviš). 174. je njeđzač (—!); str. 1. a 5. hubjenje rajmuje. 175,8: nima ſtupa; str. 10. ſem njeſluſha. 177. str. 4. nijeje serbška. 178. klaca w někotrych strofach. 179,3 zrozumliwiſho: wot hlowy; str. 11. trjebasche porjedzeſti. 180,4 klaca; 5: bu tam zajatý měſto

popadnijeny; zaprežja m. zaprežhe; 18: ſłowa te — wołaſhe; 21: zo hýdym tu čji ſtužili. **181,5:** ani njeſutuje. Stabat Mater hižo napominach.

Zutrowne buchu wot dawna wjele z pomjatka ſpewane, a tohodla bě po starej ſchuli w nich wjele zmylkow. Waſda pak je te ſame z wjetiſha poporjedžat. Tak je kerluſh w 14 stroſach „Přihiſhoč jo k nam tón zbožny džen“ z wjetiſha bjež ſtupa, a tohodla je hižo Waſda porjedženy pſchelozk w jambach ($\text{—} \text{—}$) pſchi-jał: „Tón zbožny džen ſo zjewil jo“. Čzohodla njemóže ſo porjedženy ſpewacž? **186,1:** je njeđoſpoſtne prajene, dokelž k węcznomu kraleſtwu Ježus na jutry njeſpje! **191,4:** žadaſhe ſlepſhi runozynk za naſhe čaſy; ſtr. 15. widziče m. woħladacž ($\text{—} \text{—} \text{—}$); 20. hréči wotbyli m. lós byli. **192,18 ma:** powězcze — tež (rajm!) **193,5** dyrbí runozynkowacž: zradnije — ſtanyl je; tohorunja w 7. **194,2:** pſchemóže — ſtanyl je; 5. ſo pſheměni m. pſheměni ſo; 6. z láma-nja ($\text{—} \text{—} \text{—}$); 9. a 10. žadaſhe ſtup a rajm. **195,5, 7, 12, 13, 15 a 16.** dotal klacaču. **196,8:** to m. tež. **197,3:** ſlepje jako ſamostatna ſada: ſtanyl.

Na Božje Špěcžo **199,3** klaca: wucžeje ($\text{—} \text{—}$). **200,2.** ſlepje: dokonjane je.

W ſwiatkownych kerluſhach **203,2:** ſy pomoc m. ta žaſba. **204,3:** z jedno-myſlnoſćju m. jara nutnje = z wutrobu; 8.: hdyž m. wſchak.

Na najswięcziſhu Trojicu **208,4.** ſtup: bě taſka. **209.** njerozdželna m. ſama lutka. **210.** cžin bycž — njeje ſerbſti; k jenej!

Na Božje Čzéko **211,7.** jaſniſho: Chrystus toſa cyły woħſtoj we woħoſim woħliczwi; 10. ſlepſha aſfonanca: ſtawa — láma; 11. w jehnju — njeje ſerbſy.

Zo je kermuſhny kerluſh iſpatuje pſchelozem, ſpomnič hižo w pſched-khadzachm naſtaſku; dyrbí ſo pſchichodnje ſlepſhi nowy zefajecž, ale miſchtrowſcy a nic tak něſak.

W kerluſhach k čeſečzi ſwiateje Marije njeſmedžeshe woſtač, ſhтоž je woħaczoſć abo njelepoſć, n. pſch. tamne pſchidawki: Tak ſej tón měščnik ſpewaſhe atd. Podobne je w starých pohrjebnych: Šchtóž je tón kerluſh znoſchowaſi; w ſwietnej pěni: To ſtaj byloj ſtudentaj dwaj, kiz ſtaj tu pějniciku ſpewaloj! Tohorunja móže ſo wuwoſtajicž ſuđe rozwučzenjo ſtr. 7 we: Wy jandželjo, wy pſchihotučeje; tež ſtr. 17. a 18. we: Powitana budž Marija; **219,4.** ſlepje po-wſchitkownje: móčna kniježekha m. horda fejjorka; ſtr. 9 zjewjuje m. woſiſhe (pſchichodnje)! **220,1.** Woħa m. toħo; 2. Wožob' m. toħo (tón ſamy vokal, tuž njemöli); we nas m. nami. **221,4.** khory potom njem'žu m. z čežka potom njem'žu; potojkim móžeſh, čzlowječe! **222,3.** te dyrbja čzeknycž! 4. zaprečž! **223.** dyrbjeſhe ſlepſhi ſtup a rajm doſtač. **238,1.** ſwoje m. zboka. **240,6.** ty nětk m. nětko. **241,4.** ſlepje! **242,5.** ſtaj m. je. **250,3.** winow. **251,10.** zdhyčuju m. ležu tu.

W kerluſhach k čeſečzi Jan dželow a ſwiatyň pſchispominam ſežehowace. **258,4.** taſ k čweli; 5. po ſłowje m. wſhō pſchęz toh. **259.** je jenož ſkrótſeny. **260,2.** dokelž m. zo jom'; ſtr. 3. mręjac̄ m. wumrjac̄ (woptak); ſtr. 5. je hubjenia! **261,2.** hubjenje ſerbſti: woſebnij m. rjany; 9. za tu twoju macž; ſtr. 10. wažna m. jena; stroſie 11. a 12. ſtej pſchi dołhoſci kerluſha njeſtrebnej. **262,6.** eže zahojiču ($\text{—} \text{—} \text{—}$)! ſtr. 12. njeje ſerbſka; 14. Patrono kraja naſtchoho abo patrono bratſtwa naſtchoho, dokelž je ſ. Woſczij jenož jako patron w čaſu mora wuzwolemy; woħarar m. zwarnowar. **263,2.** gmejna za wjes abo wjeſtoſć = woſada; 4. njez pſchecze-lemi; 6. džak cži m. z tobu. **264,3.** waju njezmuciſi m. was njezamuciſi ($\text{—} \text{—} \text{—}$); 6. ſwoju m. za tu. **266,5.** ty, zbožne, — poczahuje ſo na kraſne drjewo; ſlepje: ty, zbožny hſhižo abo hſhwalsnij; wſchitko? hréči wſchitke; 7. wſchitcy m. tu a tam. **268.** k nim měl ſy luboſć, t. r. hdyž ſy jimi ſerbſej predoval, ſhтоž wſchelacy druži nječzinjaci; ſhkit . . . je wón tež za druhiſ! 4. woħolni,

lepje: zdaleti, dokelž Serbja wokoło Mišina njebydla. 269,2. ſo horje djeržeſe, to njeje ſerbiſch; to rěka: hinauf abo herauf halten; potaktim: pſchebywaſche; ſtr. 3. 'nož z kožu tam m. jeno z kožu (— —); 6. A tolá? Tu njeje pſchedkhađacomu ničjo napſtečiſivo ſtajene; daſhe? ſtrona 7. je tež ſchpatna: budže wucjicjene, budža wjedženi, hdyž na pſchitomnoſć czeſpijenjow ſwiatohho Zana ſo naložuje! 270,1. tu m. toh'. 271. prénicžki = primitiae; lepje by bylo: prédniſtaj; dotalne „prénje tej cyrkve“ wſchaf derje ſo njehodi; 2. wodžicjerja m. t. wodžicjerjej (němcy: zu dem Führer noch hinzu!) 4. manihdy njeſ'ze m. wſchaf njemožeshe (— — —)! 272,2. ujerozimi ſo! tu hréchi ſpuſtečiſiz žadaſch ſej; wona njezada tola, zo by ſebi ſama ſpuſtečiſka! 3. joh' m. ho, ſtož jenož afkuſativ zaſtujuje. 273,1. kaž m. tu; 8. kiž atd. 274,2. ſenjezowe m. toh' ſenjeza; 3. jaſniſho: kaž ſwédk bě joho živjenja; 4. tamnoh' m. toho; 5. wotprawjeny by (bu) m. wothlōwjeny bě; 8. dobrocjerjo m. dobrocžnifo. 275. ze ſejerpnosću, to wupraja ſo lepje dyžli: z ſejerpliwoſću; 5. nazemniſki m. zemjach; 6. wo njebio m. wo njebjes! 276. je doſčz dolhi; tuž móže strofa 11. ſo wuwofſtajſi; 10. derje wobzamkuje; to hídžu, ſtož jo — t. ničom', po tym ſo zložujmy! Ježus njebe wucjer — evangeliſti, ale joho wucjba je evangelium t. r. dobre powěſtwo abo poſelſtvo; napisane powěſtwo wo Ježuſu rěka tež evangeliū, a kruchi, kotrež ſo z njoho „cítaju“, ſu lectiones s. evangeliū abo cítanja, po staroſerbiſtu: cízenja, někto ſezenja. Tohola pſchemenih w kérliſku: wumózerſki; ſtož priedy njevě, widzi něk. 277,5. wumóthy; to je wopak twořene m. wumóženy (ale myth: myč, waſhen); rožjaty m. won wžath z putow, rječjazow. 279. ſo w njebju zwada m. w njebjesach ſchtryt. 282. je ſkrótzenj; wy ſwédk z kſchcjeniu krewje. 283,2. ſu tola ſwérne byle? 284,4. hdyž to ſo poczina atd. 285,4. dobre m. jeno; jich djerže m. tej; 5. je ſchpatnje: nječ ničo njeſazý || nas; djeržim Bohu ſwér. Tak ſo njehodi rjadk ſpočinac ſe ſłowom, kotrež do priedy ſtojacoho rjadka ſluſha! To by něchtio podobne bylo, kaž we wěſtých němſtich ſpěwariſtich: Nimm Dein Kreuz, || Verkanter! Wende || Dein Angesicht nicht von uns ab! To ſo ſkyſhi, jako by ſo ſpěvalo: Nimm Dein Kreuz, verkanter Wende! Dein Angesicht atd. W tajkim zrozumjenju leži bjez wotpohlađanja wjele prawdy! Tohola ſym prawje ſerbiſch takle ſtajil: nic cječe, nic pjenje, || nas ničo njeſazý; tak djeržim Bohu ſwér. 286,1. pſchez cžwěle m. mječ, kſhiz. 287,2. a na pucžu m. na te haſy. 288. jom' za m. za tu; 2. a tež džakny m. jedyn; kſždomu ſchče znamjo jo; 4. po cyrkwinym waſchnju. 289,1. porodžita; 2. kotrež w róžach m. kiž w tých róžach.

Wo poſledních wěcach je 291. jako zavodny kérliſh trochu porjedzenj; zhmjež — wumrčej, to njeje rajm! 293. tak wſchaf m. wſchafko (— —); djabla m. čerta. 295,5. kwětničeſa m. ſměchňoho „brémjeſcha“, Roſenbündel, Strauß, nic: Hocke! 296.—324. maju z wjetſha hižo pola Wałdy ſtup a trjebaju maſko porjedzenja. 308,2. Boh m. won. 315,3. njeſu cježu cužu. 316,4. njej' město nic. 317. O žaloseſ! ſkónč m. won! 320,2. mnohich. 321,1. zas horje ſtanje. 323,5. ſchče hotujeſe; t. tajkom' m. jenom'. 324. dale roſeže m. horje. Tak ſym Wałdowu knihu po ſto lětaſ ſedžbne wužil; ſtož bě dobre, ſym wobkhowaſ, a ſtož bě ſchpatne, ſym porjedžit. Wězo byhdu tež ſtehle byle, hdy byhdu ſo z nowa pſcheložile; tola budže to hižo poſtup, hdyž ſo porjedžene texty we wſchě ſerbiſtich cyrkwiach ſpěwaju. Hdy by něchtio po někotrym času w tu khwili njeſtrebnym pſchidawku wudac̄ ſchęł, tón dyrbjaſ wubjernje ſerbiſke pſcheložki abo wuſtojne originale wobſtarac̄.

Wo porjedzenjach za Wotrowſku winicu haſke njeviſam, dokelž ju to na-

stupa, s̄jtož hym wo Rašbicjanſkej a wo Waldowej knižy prají, z kotrejuž je zestajana. Ženož „cježki Boži sud“ so rozdžela, s̄jtož hym na stronje 231. mojoho Wosadnika spomnił. Tež p̄schedolhi kerlusich „O Božo Bótcje w njebjesach“ je z Waldy, abo po prawym z lutherſkich sp̄ewarſkich. Tak je Walda lutherſke sp̄ewarſke wuziš, čtu w pozdžiſkim naſtawku rozpiſac̄.

Z toho widzic̄ze, zo dyrbjach tež Waldowe kerlusche porjedzic̄z a zo je nje-smědžach njeporjedzene do druhich wosadow p̄šcheniesc̄. Wo te kerlusche, kotrež hym wuwoſtají, z wjetſcha njeje ſčkoda! Te, kotrež majú tam jako modlitwy ſlužic̄z, hobia ſo z lepſchimi modlitwami wuměniciž! Njež něko tež w Budyschinje a w Radworju jenož te kerlusche w cyrkwi ſp̄ewaju, kotrež ſu w Pobožnym Wosadniku a tajke, kaſkež hym je zredigował. Za dwě ſčce ſnadž ſo to hodži p̄še-wiesc̄!

Tak wzmieſe, lubi katholſcy Serbjia! tute nowe knihi do rukow a rož-ſcherjejc̄ze je po móžnoſciž! Njerozestajam Wam, kaſka próca je z p̄ſchihotowanjom a p̄ſchepiſowanjom tých ſamych byla a byc̄ dyrbjała (za pozdžiſich wudawarjow budže lepje!) p̄ſchi wſchelakoſci staroho prawopisa. Ženož to praju, zo by mi k wulkej ſpoſoſnoſci bylo, hd̄y byſhče ſe k jednoče w ſerbískim nabožnym ſp̄evje ſo dowjesc̄ dali! Wot ſpocžatku mojeje duchovnſkeje ſlužby mjez Wami, ſjtož je nimale 33 let, hym za tajkej jednotu a za zavjedzenjom doſtojných katholſkich ſp̄ewarſkich knižow žadał a za to dželał; něko budže to móžne z pomocu knjezow duchovných, wuc̄jerjow abo organiftow, kotsiž nowe choralte knižki hižo p̄ſchihotuja, a wosebje — z pomocu, kotrež wot Was wſchitkých wocžakuju.

Michał Hórnik.

3 Lužic̄ a Sakſkeje.

Z Budyschinę. Srđdu po jutrah, 24. hapryla, budže ſo w Budyschinje w Lauec hotelu wjecžor w ½8 hodžinach wažny ſerbski koncert wotdžerjezc̄, kotrež wulkoſte wumělſke wuzižo a zavjefelenjo lubi, dokelž we nim mocn wuſtupia, kaſkež bjez dwěla w ſerbskich koncertach hiſhće ženje ſyſheli njeſmy. Jako ſoliſtka mjenujici wuſtupi knježna Thereja Saakowa, dramatiſka ſp̄ewarſka p̄ſchi kralowſkej operje z Drježđan, wumělka prěnjeje rjadowej; virtuoſka na huſle knježna z kħwalbym mjenom Minna Bruckowa, zahraje ſtadby Wienawskoho, Zarzickoho a Leclairea; jako tenor wobdzeli ſo knjez wuc̄jer Hanka z Hodžija a jako pianista našich kħwalbiňe znaty hudžbnik knjez wuc̄jer Krawc z Drježđan. — Pſchispomnimy hiſhće, zo ſmy tež wulběnnoho pianifu dobýli, knjeza Boris-a Brücka, mlodoho Rusa. Tutón knjez je ze ſwojej ſotru, virtuoſtu na huſle (kotrež budže w Budyschinje tohorunja ſobuſkutkowac̄), hižo po južnej Rusſej z wulkej kħwalbu koncertoval. Zapocžat mjez podataj ſo z nowa na koncertowym puc̄ do Rusſeje. Soliſtka, knježna Th. Saakowa, je tu w Drježđanach p̄ſhede wſhēm w hudžbnych kruhach wysokožesčena ſp̄ewarſka; wot 1. januara 1890 je te kralowſkej operje do Barlina engažirowana. Činimy našich ſerbow hižo do čjasa kedžbnych na tutón w kždym naſtupanju wulcy zajimawy koncert a nadžejamy ſo, zo Serbjia wulku prócu a materialne wopory zarjadowarjow koncerta p̄ſhez bohaty wopryt zarunaju.

— Dokelž je w tu kħwilu wulki njeđoſtaſt wuc̄jerjow, je ſo 3 wuc̄jomcam tudomnho katholſkoho wuc̄jerſkoho ſeminara dowoliło, zo ſmědža z pječimi ſčetami že ſeminara wuſtupiwschi wuc̄jerſke zaſtojnſtwo naſtupic̄z. Su to ff. Pischel, Riedel, kij može trochu ſerbski, a Hahn. Spomnjeni kandidatojo ſu w tutym tydženju ſwoje abiturientne pruhowanjo kħwalobiňe wobſtali.

Z Różanta. Lokalne „T. S. B” Ralsbiczańskieje wosady mějeli 6. měrca zhromadziznu w Różen cze. Pschedsyda Ŀ. Wicząz pokazowaſche na winowatoſcze ſobuſtaſow a woſeſje wubjerkownikow. Hłowny pschedsyda Ŀ. Koſla poweda wo zaměraſch „T. S. B.” a mjenuje woſeſje: luboſcę, narodnoſcę, poniznoſcę, pſhez-je-joſcę — a wudokonjenjo w rataſtwu. Na to pschedwia ſo zaſy 25 ſobuſtaſow; tak zo ſmy w naſchim towařſtwje w tu khwiliu 109 ſobuſtaſow. Za wubjerkow-nikow wuzwolſtaj ſo k. Hawk z Konjec, Lebz a Manjok z Ralsbic, Bjeriſh ze Sernjan, Nowak z Hranicy, Kilarck z Koſlowa a Kuczanck ze Smierdzaceje. Do konjuma wuzwolſtaj ſo k. Čornak (Nek) z Ralsbic a Hawk z Konjec. S.

Z klóſchtra Marijneje Hwězdy je ſtrudla powěſcę pſchisčla, zo je kniež P. Konrad Hellige, kotryž bě hido někotry čas na wutrobnu khoroscz czerpjeſ, povidzeliu wumrēl. Młody měſhnik njebě ani hifcze ſtarobu 28 lět docpěl. Wſchitcy, kotsiž njehož znaſadu, žaruja pſche njeho haſo pobožnoho, dobrociwiho a ſvérnoho měſhnika, kotryž bě ſebi za krótki čas ſwojoho pſchewywanja w Sakskej wſchu luboſcę a dowěru dobył. R. i. p.

Z cyloho ſwěta.

Němska. Kolonije, kotrež ma Němska w drugich dželsach ſwěta, jej ſtajnje doſcę haru czinja a wopor za woporom žadaja. Měſacy doſho je hido rycz wo kupy Samoa, hdožez je z cyła němska kolonialna politika ſo zapocząta. Samoa ſu někotre kupu we wulkim abo cžichim oceanje k ranju Awſtralije ležace. Bone ſu drje ſamostatne a maja mjeno „njewotwiſne“; tola doſho hido jo tam dwaj „kralai“ wo wſchisčne knieſtvo wadzitaj, z kotrejuž jenož Amerika a druhožo Němska podviera. W nowiſhim časju je tam němſki konſul Knappe z naſtym a pſchekhwatanym wuſtuſowanjom Němskej khétre naparał. K wujednianju wſchitkich zwadow dla tutych kupoſ ſo w Berlinje konferencia zaſtupjerow Němskeje, Žendzelskeje a Ameriki wotbycz. Mjez tym je ze Samoa jara ſtrudla powěſcę pſchisčla. Tſi němſke wóniſke kódze ležadu tam pſched kupami we pſchistawje Apia, zo byču němſke naležnoſcze zaſtitowale. Wſchē tſi kódze ſu ſo pſchi ſurowym wichorje 16. měrca wo ſkaloty brjoh zmjetale a rožſchczępiše. Pſchi tym je 95 muži, ſchwartý džel cykle wojniſſeje wobory, ſo zatepiło. Toho runja ſu ſo tſi amerikanſte kódze tam rozzlamale. Žendzelska kódze bě hifcze časa doſcę do ſchěrokoho morja cžeknyla. Wina njezboža je zatraſhny wichor „eylon“, kotryž na tamniſkih morjaſh njewuprajicje njemdi; kódz, kotraž časa doſcę wot brjohow do ſchěrokoho morja njeczeknje a z wichorowje wjercziny ſo njewotſali, je zhubjena. Kaf je ſo drugim kódznikam a woſakam zechlo, kotsiž žolnam wučeknynjski ſo na brjoh dobuču, njeje hifcze znate; je tež za nich wulki ſrach, dokelž ſu jim wobydlerjo kupu njepſchczęſcę zmuſleni. Zda ſo nam, zo tamne kupu toſkih pjeniſznych woporow a cžlowjčeczych žiwieniom hódne njessi.

40 lětne wopominjeczo.

Ze ſo 40 lět minylo, zo přeni ſerbiſki katholſki čaſopis „Jatrnička“ wu-kuhadzecz pocza.* Zeje redaktor běſhe wyſokodostojny kniež J. Kuczanck, nětko ſenior Budyschſkoho kapitla. W čaſopisu běchu čaſto tež rjane a pěkne žortne kufſi.

* Gutnitzka (Habó Nowiné za podjanskich Serbow) wuda ſo přeni króćz 11. novembra 1848 a mjejeli w tym lěce 8 čiſlow z 32 ſtronami. Druhi lětnit 1849 wobsahuje 52 čiſlow z 228 ſtronami a treczi lětnit 1850 ſas 52 čiſlow z 340 ſtronami. Wudawai běſhe J. Kuczanck a 1850 J. Kuczanck a Michał Chž. Red.

Ciążcizjego wступowach tam ważne wojsły, hakoż Nyszporec Bończi, Schibałec Michał, Jan Schcipalca, Trużnik a Holbanka, cęta Wochla a Pastryc Madlena, dr. Britwej a drugi. Też tudy szczehowacy a ł bołmonczech z nowa wotcziszciany spew tam bęsze. — Nasz hólc bę tehdom 6 lét starý a móżejše hízo „Gutniczku” cętacz a tał naukny też w prawym czaśu tutón spew z hłowy spewacj. Właczejnej sotje słuzeschtaj a powiedaschtaj to swojim sobusłuszonym hólcem, tał „rjenie” mózu rjany spew zanoscowacj, a tuż dośćach dość dżela z tym, zo dyrbjach — tał derje hacj to zamóžach — spew wotpisowacj. A tola, hdź jón hako wulki hólc zanjesch, njenamakał nikoho, zo by sobu spewał a też nětko nikoho njenadeindu. Mam pał z pshipolożenymi spewom tute wotpohladzjo: Dokelż je spew dość rjany, chci jón ł wopomnjeću psched 40 létami wukhadżace „Gutniczki” jeje wjedwołtojnemu knjezej redaktorej poczęscicj.

Għiżżejk i-ġiekk i-spew.

Cżidhi pōst nam ł kóncej bęži,
Radojni czaś pshihħadża,
Għitrowuńčka mi w mysslach leži,
Mi so džiex wot konja,
Għitse mamy bołmnicżku,
Ba' tħidżen żgħo ġħitrowuńčku.

Póstne hłosy wotmiskfu
A wħċeħ grudne k'erluſħe,
Město nich te halleluja
Wjiesele so zaspewa,
Għitrowne żgħo k'erluſħe
Nawuknij hysm dospożnej.

Wshubżom rycżi so wot koni,
Wot gratu a wot banta,
Sobu jēħał njejjym loni,
Ketxha njeħb'dże wotrada,
Kożże statne jaħololo
Pleċże konja kħixżejt-kó.

Wotrohi sej zabycż njeħħam,
Konja zmieju njemdroho,
Néċċhto ważne pał l-ħeġże trjebam,
Banta nimam żanoħo,
Do kuluwa bołmnicżku
Po njón sam dōncz njemozu.

Tuż was prošhu luboċċiwinje,
Kiż na hermanek pōndżecże,
Dopomieże so na minn ġie,
Bant mi sobu pshinjescże,
Bjewċże potom w prawy czaś,
Zo jón nam'kam pola was.

Zo wam też tu barbu praju,
Kotrāż mi najlubħha je,
Wona je też w naħbi kraj:
Młodra, běla, czerwiena,
A to konja wupħażi,
Wèscze rjenje pshistojji.

Hdżż by w wetsiku so zmah'wa
Bant moj serbiki kħixżejt-kó,
Dha by kózdy na njón hlađa
A by prajil: wèrcże mi,
Bant najrjenħi dujhaneċ
Tón ma Bończi Nyszporec.

Podawa J. B. z C.

Należnosć našo towarzystwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 233, 234. z Ralbic: Mikławš Čornak, Jurij Žur, 235, 236. z Nowoslic: Michał Domański, Michał Glawš, 237—240. z Konjec: Mikławš Lebza, Michał Čornak, Jakub Čornak, Mikławš Bjedrich, 241. Hana Krawčić ze Śunowa, 242. Michał Kórjenk z Trupina, 243. Khata Rólic z Drježdān, 244. Mikławš Młónik ze Sł. Borścę, 245. Jurij Winger, gymnasista w Prazy, 246. Pētr Dórnik z Njebjelčic, 247. Jurij Jakubaš z Bójsweć pola Wjelęcina, 248. Mikławš Just z Noweje Jaseńcy, 249. Marija Młónkec z Dalic, 250. Michał Hanuš z Kukowa, 251. Jan Andricki z Pančic, 252. Marija Delanowa z Wětericy, 253. Ernst Bart z Lipska, 254. 255. z kloštra Marijnego Dola: P. Benedikt Chejnovský, Mikławš Sewc.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 663, 664. z Ralbic: Jakub Nuk, Michał Cemjera, 665—667. z Nowoslic: Michał Domaška, Jurij Jaceławek, Michał Glaš, 668—670. z Konjec: Miklawš Lebza, Miklawš Buk, Miklawš Biedrich, 671. Hana Krawčic ze Sunowa, 672. Madlena Kučankowa z Lazka.

Dobrowólne dary za towarzstwo: M. D. z N. 20 p., K. R. z D. 75 p., P. B. z M. D. 1 m. 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,374 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: J. z B. lubjeny dar k česci najswječiſeje Wutroby Jězusoweje 10 m. — Hromadze: 104,384 m.

Na nowe piſčełe do Baćońskaſke cyrkwi: Dotal hromadze: 3879 m. — Dale: połłetna daň w nalutowarň 63 m. 80 p., r. k. dorunjanu 20 p. — Hromadze: 3943 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajuicach.

Dotal hromadze: 10,289 m. — Dale su woprowali: **Ze zawostajeństwa k. kan. kantora Pětra Šotty 300 m.**, z Budyšina: k česci swj. Józefa ze słowami „Daj jim Knježe wěčny wotpočink!“ 4 m., J. z B. (lubjeny dar) 2 m.

Hromadze: 10,595 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. präſes Łusčanski w Prazy 2 m.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Wumrěla je Isabella Madlena Zimmer z Lobendawa 78 l. R. i. p.

Džen 2. hapyyla

sym w Budyschinje na bohatej hasy č. 7. w dotalnych Lorencec klamach pschedawańju wo;dobnych, posamentirowych, płatowych a wosmianych tworow en gros a en détail wotewrili. Zepjerajo ſo na dołholétnie nažhorienja w tym pschedupſtwje nadžijam ſo, zo žadanja wſjeho mje poczeczowaczych dopjelnju a profjhu wo dobroćiwu woprijt.

Leopold Voſner.

Žiwnoſcz na pschedaní.

Žiwnoſcz čzo. 10 w Åhelsuje pola Nadworia, kotaž ma $11\frac{1}{2}$ kórcow pola (pôdla neſhoto kérkow), ma ſo pschedacz abo pschenajecz. Domiske ma hiſhce pschedupſtwu za klamaſtwo, kotrež je tam prjedy bylo. Wſho dalshe može ſo pschedez redaktora zhonicz.

Žiwnoſcz w Delním Račlowje ze 7 kórcami pola a ūki je ſe ſwobodneje ruki na pschedaní abo na pschenajeczo wot 1. hapyyla. Wſho dalshe je zhonicz pola Jakuba Róle, ſchewca w Delním Račlowje p. Åulowa.

Wozjewjenjo!

Wſhikim lubym Serbam we wóſolinje najpodwoſniſhgo porucžamoſi ſwój ſkład hotowych muſskich a hóležachich draſtow. Slubimoſi, zo kóždomu po možnoſći z najtuñiſhimi placiznami a dobrej tworu poſlužimoſi.

Petr Scholta a Pawoł Lehmann we Kukowje.

Wučowny hólc ſo pyta.

Wučowny hólc, trochu ſylniſhi, kž dce khlébowe a běle pjeſkarſtwo naukuſnycz, ſo pyta k jutram. Hóz? je zhonicz pola redaktora „Rath. Poſoła.“

Čiſhce ſmolerjec inicjaticeſcie w maczicznym domje w Budyschinje.

Kalboski Posł

Wudawa so
prēnju a třeću sobotu
měsaca.

Płaći lětnje na pósće a
we knihaſni 2 m., pod křiž
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany mot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cílo 8.

20. hapryla 1889.

Létnik 27.

Pater Augustinus z Montefeltrō.

Z wulkej ſławu a z bohatymi duchownymi plodami je w tutym poſeże P. Augustinus w Romje poſtne prēdowanja džeržał. Dokelž ſnadž ſi naſti čítarjo wo tutym wuſtojnym mužu a jeho prēdowanjach z druhich nowinow ſlyſheli, čhemy tudy někotre zajimawe ſpomnjeuši z jeho živjenjopisā ſwojim čítarjam podac̄.

P. Augustinus je syn jara bohateje ſwójby w Montefeltrō, městaczku Toskanskeje; rodzený 1843 rekaſche předy Luigi Vicini. Studowaſche najprjedy na prawa, czeſkym wojeſtwu, bu pak doſahnjeny a do wojaſow wzath, hđež wſhak dyrbjachu jeho bórz yas puſčejic̄, dokelž bě pſehejara ſlaby. Potom ſo wobrocziwiſki k bohoſtowſtu doſta 1867 měſchniſku ſwječiſzu. ſwojich wobſhérnych prawizniſkich wědomoſc̄ow dla a drje tež dokelž bě z nahladneje ſwójby, bu bórz kanonik w ſwojim narodnym měſeče. Tola 1869 ſo ze ſwojim biskopom někak rozeidže a dyrbjehše a wěkajkim klóſtrje 8 dnjow exercicije čzinic̄. Mlody kanonik wuzwoli ſebi klóſtr franciſkanow na horje Alvernia, hđež bě něhdyn ſwaty Franciſkus z Assisti ze ſwathymi břuznami wobhnadženy był. Hdyž bě 8 dnjow nimo, žadaſche wo podleſchenjo hnadownoho časa, a měſac pozdžiſho proſhēſhe, zo by tu pſhēch woftac̄ moſt. Viſtop jomu to na njevěſty čas do woli. Tuž wofta tam hſhēcze 2 lěče.

W lěče 1871 wróciſi ſo zas do Montefeltrō. Tam pak ſo jomu doſho wjac njeſpodobaſhe, čheſhe ſo ſveta cyle wotrjec — a ze žohnowanjom ſwojoho viſtopa poda ſo do krutoho klóſtra franciſkanow S. Maria Incontro pola ſlorenca, zo by tam wo pſhijeczo do rjada franciſkanow proſyl. Klóſtreyſti wjihſiſhi P. Andrea da Quarto pak ze wſchelakich pſhicžinow ſebi njevěrjeſhe, jeho hmydom pſhijecz. Jeno draſtu třećoho rjada móžeſhe doſtač a pſhija pſhi zadraćenju mjeno P. Augustinus. Hako taſſi duchownomu naſvedowanju ſwojoho wjihſeho ſo podawſki pſhewodžeſhe tutoho hako pomocniſ w prēdowanju a ſpowědanju na

wschelsake missiony. Po dolhym pruhowanju pschijsa so 1874 cyle do rjada, nastupi novicjat a wotpoloži po nim najprijej jednore, pozdžischo svjatocžne sluby w porciunkula-chrkwi w Assisi do rukow rjadowoho generala.

Hdyž 16. februara 1879 joho wótcowſki pscheczel a wjednič P. Andrea da Quarta powščitkownje halo svjaty čeſćenym wumre, ſkutkowaſche wot nětka P. Augustinus sam w predařskim zastojuſtrwje, tola jeniczej w dospołnej poſluſhnoſciži pschecziwo swojemu generalnomu pſchedstajenomu. Ani pōſte pređowanjo, ani mission wón bjez joho dowolnoſcze njeprichijima.

Lěta je joho za pōstnoho pređarja we hłownej chrkwi swj. Karla w Romje svjaty mótc sam poſtaſit.

Njeħodži so wopisacż, kaž jara so joho pređowanja woprytuja. Cirkelj je kóždy raz kopata, tak zo drje by něħdyżkuli so njezbožo stało, hdyž by tam doſez policiſtow w chrkwi a psched njej wo porjad so njeſtaralo. To pač njeje jenož hola wezjipnoſcž, katraž pschipoſlučharjow k tutym pređowanjam czeħnje: w tutym krótkim času su hižo množi so wobrocžili. Ma to so liberalni najbóle hněwaja; tuž pytaja ſkutkowanjo wobhnadženohu mēſčnika na wſħe waſħnijo kažycż. Pač joho wonka na drózg wuſmęſheja abo njekniczomnie womazaja, pač za nim tseleja, pač w cyrkwi samej do čırjodu ludu bombu mjetaja, kaž je so wondy stało, hdyž rozbudhnenja bomba tajki ropot a hrózbu nacžini, zo drje by pschi kłóčeñcy so wjele njezboža stało, hdyž by P. Augustinus ludži njezmérował.

A tola P. Augustinus cyle jednorje a poniznje pređuje. Naječežsche wědomstne dopokazy wuſveduje z několymi ſłowami tak jaſnje, jadriwie, raznje a wſhem zrozemliwje, zo ma runje tak wucženym kaž prosty pschipoſlučhar' połny wužiſt z pređowanja. Cyle měrnje wón ryczi, bjez wſchoho njeprawoho rožhorjenja, jara spěšnje a tola cyle zrozemliwje. Widżomnje Boža hnada w nim a z njoho ryczi a wutroby joho ſłowam pschihotuje. Hluboka wucženoscž, ſpodžiwna nazhōnenoscž tež w ſwětnych wědomoſczech a zas najnutrniſcha pobožnoſcž, horca luboſcž Boža a ſvjate žimjenjo: to wſho we nim a psched njoho Božej hnade pucže pschihotuje. Pschi wſħej wucženoscži a wulſtonych darach je wón tak pokorný, jednorý a ponizný, kaž džecžo a we wobkhadze z druhimi pscheczelny a mjesoly. Denož z něčim mőže so zrudžić: hdyž joho do wocžow kħwaliſi, čjohoždla wón tež żane nowiny do rukow njebjerje, hdyž moħlo so z kħwalbu wo nim ſpominacż.

Wo swojich nutrnych modlitwach czeſćjuje woſebicže njevoblakowanu macž Božu a ženie njeūdże na kletku, kħiba zo je priedy psched znamjenjom kħiġżovanoho Bbōžnika abo najzböžniſheje kniežej sebi mōc a žohnowanjo wuproſyl.

Wobrazk ze žiwojenja.

Wojnarjec Hansk wuſkocži z durjemi na dwór a zawoła njemdrje: „Nano, macž je prajila, ja dyrbju eži jenož prajicž: nan njeħi praji, sħtoż ġhee, wón je kħež a mēru zhubit.“

Talle ſwoju ſħiju napinawſki wuſtupi so paċċoħ ſħeroko, wocžakujo, sħto tež nan na to wotmoħwi.

Ton pač w kólni hromadu deſkow pschemjetujo sam pschi ſebi powědaſħe: „Jedyn a dwacyži, dwaj a dwacyži, naſħmörny na dalsħu deſku čiſlo 24 a pozbehnej hlowu hladajo, sħto je joho wołak. Njeuħħladawſki pač nikħo, kħiba paċċoħ, licħeſħe a cjiſlowaſħe měrnje dale.“

Na tym so Hansk zdobnje džiwaſħe.

Ruch na kribjet położiwski khatnje wobliczo zmorskiej, kaž by swoju wulku njespołojnosć z tym woznamienicą chył. Widżo pał, zo podarmo czała, zapre ruch do boka a psđihna njemdrje k nanej, psđihed kotrymž so z nowa wступi kaž pjerach. Hishcze trochu wótsiščo, dyžli prjedy wospietowaſhe tu hižo naſpomnijene ſłowa.

Psđez Wojnarjowe wobliczo psđelecza poſměw.

Niedziwojo pał na nicžo psđeliczji deſki hacž do poſlenjeje a licžbu na papierku napiſawšči rječny: „Kopa”. Neki halle so zruna, hlađajce kaž w myſlach rozwijaſujo psđez pachoła, psđi tym z hłowu klobajo, ſchtož tuton wažnje a fedžliwie po nim cžinjeſe.

Njenadzich ſzofi ſo psđeczelne wóczko nanowe na pačoła.

„Hólcze, móžeſh licžicž?”

Tute njenadzite praſhenojo Hanska khetro psđekhwapi. Khrobtoſeſ ſo hlađajcy minjeſe a ruch zwjeſeſtej ſo jomu po boku dele.

Strachociwje na nana hlađajce rječny: „Štto?”

„Kielko je ſchtyri krócz ſchtyri?”

Hólczeſ wotmołwi z njeveſtym hłosom a za kholowu ſkubajo: „Macz je projita — eh! — Šchtyri krócz ſchtyri? — Šchtyri krócz ſchtyri je piatna . . . — ně, jědnacze — ně, ſchtyri krócz ſchtyri je ſchěſnacze!”

Njeveſdžo, hacž je tola prawje zhudał, zbleđny a zaczeſwjeni ſo po rjadu.

Nan pał ſmějich jomu ruku na kudżerjate włosy połoži a džeshe, hłowu jomu trochu na zad naſtoniwiſhi:

„Pěknje, Hansko, ſchěſnacze; to ſy runje do czornoho tſeliſt. Tuž ſy ty wěſcze prawje piłny w ſchuli?”

Kadoſcz a hnutoscž wotměniowaſhe ſo na wobliczu pačoła.

Wojnar pał nočyſhe, zo by ſebi hólczeſ ſam khwalbne wuſwědczenjo dał, tuž hnydom psđiftaji:

„Wěni za tebie dželo, wobſtaraj mi je pał tež hódnje, Hansko. Pócznje ſo cžnicz a hlađaj, tam ſchęze ſo Kowarjec ſacžti wočko honja. Běž a zecžer je ſim ſam do dwora.”

To ſebi pačoł njeſta dwójnych kaſacž; juſkajo vežeſhe nanowu psđikaznju dopjeſničz.

Wojnar bě z tym docpěł, ſchtož chyſhe. Za hólczeſcom hlađajce powedaſhe psđi ſebi:

„Macžerje, macžerje, hdyn byſchcze tola wopomniſte, kaž poſornosć psđeczjiwo ſtarſhimiſ w džeczodh moricze, hdyn ſo psđeczjiwo muzej na tajke waſchnjo psđehřeſhcie. Šchtó moħł jeno tak rožhorjeny džeczio na nana poſłacž? To ſym ji zavěſcze polečku w khěži wopak psđiklepał, a poſczele mi hólca takle na ſhiju. . . Šchtó by z toho naſtało, chył-li ja podobnje cžnicz? Wuryežowanjo, psđekora, zańjerodženjo džeczji a hubjenſtwo dženj a hóriſhe. Starſhi, starſhi! Ze derje, hdyn je jedyn rožomny, lepie pał, ſtaj-li to wobaj!” — W.

3. Dužich a Sakskeje.

3. Budyschina. Serbsli koncert, kotryž mjeſeſhe ſo ſrjedu po jutracj 24. hapryla w Lauec hotelu wotdžerjeſ, je ſo nowozastupjenych zadžewkow dla myđenj wotſtorczieſ dyrbjal a je ſo na ſrjedu 1. meje psđepołožiſ. Program ſo w žanru naſtupanju nicžo njeſchémieni. Namoiwjamy naſhich Serbow, zo bychu w naſladnej mnohoſeſi psđiſhli na koncert, za kotryž ſmy

z wulkej proci a z wulkimi woporami tajke slawne daloko a saceroko znate wumelske mocy dobyli.

— Tudomne serbske literariske towarzstwo Maczica Serbska zmieje, kaž wot leta 1847 kózde lěto, srijedu po jutrah popoldniu w dwemaj hodzinomaj na tselerni swoju hłownu zhromadziznu, na kotruž su jejne sobustawy a pszechzeljo Serbowstwa pscheproszheni.

Z Jasenicy, 14. hapryla. Pschi džensnisschej hjesadze spomni Ŀ. wuczer Hila z Khrösczic na nowu knihu „Pobožnovo Wosadnika“, zo budža z tuteje knihu někto za poczecz kérlusche spewacz, a proszhesche wszech sobustawow hjesady, zo bychu prawje szczepni byli, hdyz traſci so kózdy kérlusche njebudze hnydom sobu spewacz móc, dokelž su tež hłosi porjedzenie, ale zo dyrbja najprjedy prawje posluchacj, tak so spewa, a potom pilnije sobu spewacz. Kniez wuczer tež wozjemi, zo budža so hodziny džerzecz, hdzej budža so nowe hłosi wuknycz, a proszhesche, zo bychu je spewarjo pilnije wopytowali. Kniez Kočka Ŀ tomu pschispomni na wulku proci Ŀ. farraja Hórniaka, kotruž je pschi zestajenju a wobdzelenju nowejki knihu měl, a proszhesche pschitomnych, zo bychu z postaujenjom spomnjenoho slawinohu spisaczev rja poczeczili, schtož so tež sta. M. W.

Z Khrösczic. 31. měrca mějeshje so tež tudy lokalna zhromadzizna „Towarstwa Serbskich Burow“. Hłowny pschedsyda Ŀ. Michał Kočka ju wotewri a powita hoeszi a sobustawu. Ryczesche potom wo generalnych a lokalnych zhromadziznach, praji, zo ma jenotliwy bur ze wschelakimi wobczegnoſciami wojowacz, schtož pak jedyn sami niezamóže, to dokonja ich wjele hromadze. Tohodla je serbske burstwo hromadu stupilo a wotbywaja so lokalna zhromadzizna, zo bychu so wulkomu „T. S. B.“ pschizamké. Kniez kapłan Rězat wupraj w dlejszhej ryči swoju wjesoſc nad założenjom burſkoho towarzista a ryczesche dale wo prawym wjedniſtwie tohosamoho, wo joho dobrých samotnoszczach, wo runym rozdželenju dzela mjez wjednikami. Pschiesche towarzistwu dobry gróst, kęzow a mōcne pschiberańjo. Kniez Jurij Wiczaz z Różanta, 2. městospchedsyda „T. S. B.“, wuprajischi tež swoju wjesoſc nad założenjom burſkoho towarzista rozloži, zo stej pschizienoscz a lubojez hłownej węch, kotrej zmiejetej towarzistwo tworicz. Na to hłownu pschedsyda ryczesche wo wutworjenju konsuma, wupraj, zo tež sfotna abo ręzniſta waha do potrebnosczow towarzistwa kusza: dokelž sobustawu hosczencař Wjenka tajku ma, chec ju sobustawam Ŀ sobuwizwanju podacz, hdyz budże předy na kajkoſez pschepytana, a ma so za waženjo howjada 60 p. a świniecza 30 p. płaczicz. Hdyz bē potom pschedsyda konsumoweje komisjje Jakub Walda z Czornee ze swojimi sobustawami hiszczce wschelake rozmokwjenja poměl, pschizaschtaj so do wubjeka za Khrösczansku wosadu hiszczce Jakub Zarjent z Khrösczic a Petr Smola z Nuknich; tež so zas 9 nowych sobustawow pschija, tak zo ma něk „T. S. B.“ w Khrösczanskej wosadze 130 sobustawow. J. K.

Z Różanta smy dopis dostali, kotruž wozjewja: Po smierci luboho knjeza P. Konrada njemože so na njedželach a swjathych dnjach do Różanta żana duchowna pomoc wjac dostacj. Tohodla može so tu tež jenož jena Boża mscha djerzecz. Zo pak bychu na njedželach a pschizazanych swjathych dnjach po móžnoszci wschitcy Božu mschu skyszecz mohli (z najmjeńsza wschitej, kotsiž bliże bydla), zarjaduja so Boże služby w Ralbicach a Różencze tak, zo po jutrah so kemshe w Ralbicach snadz $\frac{1}{2}8$ a w Różencze $\frac{1}{2}10$ zapocznu. Za jutrownu njezdželu a póndželu je to někro kruče postajene. Kaž smy z druheje strony zhoniſi, budža jutry póndželu w Ralbicach tež raniſhe kemshe.

Z Niebisczic. Z martrownym tydzeniom tutoho leta smy dotalne kérlusche knihu sobu poahrjebali; sobotu sta so starym radwórfskim po 100 lětnej

službie posledni króć swoje prawo, z jutrowniczką je so „Pobožny Woſadnik“ i moch dobył. Nielubozna wſchelakoſc w knihaſ je nětko zahnata, a dolho žadana pſchezenoſc w kérluſchowanju budže ſo z tym docpęć hodzecz. Zo bě wudacjo khmanyč kérluſhachy knihow wěrna potrěbnoſc, je z toho widzecz, zo w tutej malej woſadze za někotre njedzele ſo 80 exemplarow rozpſcheda.* Tak ſpěwanjo na Božich ſlužbach wjac̄ privileg někotrych njebudže, ale cyła woſada móže ſo wobdzelecz, kaž ſo tež ſluſha. Bjez woporow a bjez prócy wězo tajki pſchelkód i lěpſhomu a i jednocož ſo dokoniecž njehodzefše; hdyž paſ je tuton w taſ krótkim čaſu (bjeze wſhoho wobčeſowanja ze ſtrony woſadnych) ſo docpěl, ſluſha za to džak a zjawné pſchipóznačo tudomnomu i. w učerjej, kij porjadne ſpěwarjow za tydženj wokolo ſo zhromadzuje a z nimi po běhu róčnych čaſow ſpěwajomne kérluſche pilnie „exerciruje“. Tež naſch derjezaſlužbny ſantor, kofromuž běhu ſtare radwoſke z dolholétnym wužiwanjom cyle do kreje a mjaſa pſcheschle, je boryž do khmanohu nowotarſtwa ſo namakał a pſchez ſwoju ſpróčniwoſc a horliwoſc džen dokhwatacž pomhał, zo móže woſada nětko z jenym hlosom Boha khwalicž, a tak ſpróčnomu wobdzelerje „Pobožnemu Woſadniku“, kniezej fararjej Hórnilej, ſwój džak zjawnje najprěnia wotwiedze. Njech druhé woſady boryž ſčehuju: ſčtož bě tu dy mōžno za někotre njedzele, budže ſo w běhu tutoho lěta druhdže runiž tak dokoniecž hodzecz, hdyž jenož na — dobrę woli ſo njehaczi. To tola nic, hdyž ſmy dolho doſez za lěpſhimi kérluſhachymi knihiſi žadali.**

W Ěwikawje je ſo 4. hapryla nowa cyrkę ſwiatocžnje z benedikciju ſwiecila. Dotalna ſtara cyrkvička běſhe, dokelž ju tež jecži woprytuja, pſchemala. Z wulkej prócu a z mnohimi woporami je paſ najdostojniſhomu kniezej biskopej móžno bylo, na měſeſe ſtareje cyrkvi nowu, wjetſku natwaricž, kofraž by po trěbnoſcjam katholiskeje woſady a tež žadanjam khostańnje doſez cžinicz mohla. Z džakownoſcze pſheciwi najdostojniſhomu kniezej biskopej je ſo runje 4. hapryl, joho narodny džen, za ſwietcenje wuzwolit. Benedikciju dokonja hako zaſtupjeř knieza biskopa Lipſkowſki farar ſuhr, kij je, předy w Ěwikawje, wo tutu woſadu ſebi wulke zaſlužby dobył. Na ſwiatocžnosc běhu nic jeno někotri duchowni, ale tež najwyšiſchi statni zaſtojnici pſchidhli. Šwiedzeňſke prědowaniro mějeſche dwórfki prědař kniez Józef Dieniſt z Drježdjan. Cyrkę, kofrejež zaſtađny kamjen je ſo 8. oktobra 1887 połožil, a kofraž je za tak krótki čaſ ſokonjana, je 27 metrow dołha, 10 m. ſčeroſka a 20 m. wyſoka, je po romanskim ſtalu twarjena z drjewjanym wjerchom. Za ſwietceniku ſwiatocžnosc bě ſo 400 kartow wudacj mohlo; cyrkę ma po tajkim rum za ſrěnje wulku woſadu.

* Za khude ſchulſte džeczi je wyſihe toho ſchulſta kassa 15 exemplarow kupila, tež cyrkę jako inventar, tak, zo je iich hido višež 100 w rufach kemiherjow. Starých radwoſkich bě w cyrkje woſadze jenož hiſheze ſčejſež a tute płaczachu ſo, běhu-li hdy žane na pſchedan, z 10 m. ſčtuſta!! Žadne wſhak je drohe.

** Tu a tam budže wužitne, hdyž džeczi, kofrejež derje ſpěwaju, ſo tež na njedzelach na khorje zhromadža, ſpěw podpjeraja a z tym nowomu kérluſchowanju pucze do woſadu pſchihotuja.

3 chloho ſwěta.

Němska. Dotalny minister wójniſkich naležnoſcjom Bronſart von Schellen-dorf je ſwoje zaſtojnſtwo zložil, a na joho město je general Verdij du Vernois, gubernier w Straßburgu, zaſtupil.

— Sobuſtaſ ſentra, zapoſtlanc ſwobodny kniez v. Huene, je rjad cžeřwje-noho worjoła druheje klaffy doſtał. Špožeczenjo tutoho rjada běſhe tohodla wu-

znamjenjene, dokelž je kejžor Wilhelm sam pišti parlamentſkej hoſćinije poła wjereha Bismarcka tuton rjad zaſlužbnomu zapoſlancej pſchepodał. Huene bě w swoim času ſobuſtaſ generalnho ſtaba w pruſkim wojsku a je ze ſwojimi wojskernymi wedomoſciami wo wojeſtwje němſkomu ſejmej hižo we wſchelakich wažnych praſchenjach ze ſwojej radu k pomocy ſtał. Tute joho zaſlužby je kejžor tał wurjadniye mytowac̄ chył.

— Wo tamnyh 16 milionach, kotrež je pruske kniežeſtvo pruſkim diöceſam za čas horcoho kulturkampfa za hacziło, ſo nětko zaſkon pſchihotuje, tak maja ſo nałożic̄. Chtož ſo wo tym hižo do předka wojeſwja a piſa, nije budže zaſkon wjele hódný. Pjenjezy ſluſheja z danju abo bjez danje toſa tomu, komuž ſu za haczenie, t. r. zebrane, mèle ſo po tajſkim jenotsliwym biskopſtwam bjez dalszych zadžewkow wróćic̄. To pak drje ſo po znatej „ſprawnoſeſti“ na žane waſhno niestanje, ale piſaja nětko, zo ſtat tute pjenjezy zdžerži a zo budže z toho „podpjery“ duchownym a cyrkwiom na twarjenio a t. d. po zdaczu kniežeſtwa wudželecz. To by zas najrjeſiſhi nowy a „čerſtwy“ kulturkampf był. Nowiſke poweſcze praſa, ſo je zaſkon pſchihotowany a ſo na prawa ſtata a cyrkwiwe džiwa. Kajke prawo ſtat na tute pjenjezy ma, kotrež jomu njeſluſheja, ſo njezerozemni.

— Sobotu na ranjo w 3 hodž. wumre w Münſteru tamniſhi biskop dr. Bernarid Brinkmann wot Božje ruciſti zajath, hdź bě jenož 9 hodžin khory pobyl. Biskop Brinkmann běſhe neſchtō pſches 76 let ſtarý a chyjde 25. meje tuttoho ſeta ſwoj 50letny mějhniski jubilej ſwjeczieſz. Biskop je był z ſeta 1870, hdźež joho Kölnejanski archibiskop Melchers ſwjeczeſhe. Za čas kulturkampfa do wukraja nuzowaný wróciſ ſo do Münſtera 1884. Wón za-woſtaja wopominjeſzo ſwérnoho, horſliwoho a wuſtojnnoho cyrkwinoho wjereha.

— Wulkowójwodſtwu Luxemburg je zas ſwojego wulkowójwodu doſtało, bywowskohu naſſaujskohu wójwodu Adolfa. Hac̄ dotal běſhe Luxemburg z Hollandskej zlenocjeny. Dokelž pak Hollandski kral cjezyc̄ khory wěſtej ſmjerſci na- pſcheczo dže, tak ſo je tež w Hollandskej za kralowu mału džoncjeſzku ſo re- gentſtwu poſtaſic̄ dyrbjał, je ſo Luxemburg zas wot Hollandskeje krómy wot- dželił, dokelž ſu jeno mužſcy naſtupnici Hollandskeje kraloweje ſwóby na na- ſtupniſtwu w Luxemburgu prawo mieli.

Bajerska. Minister Luž je zas ſwoj ſkutk zehrał. Pſched někotrymi lětami běſhe ſo wjele piſalo a Luž je to tež ſwěru trubic̄ dał, ſo je ſwiaty wótc wo poſtajenju katholskeje cyrkwi w Bajerskej ſwoje „połne ſpołkojenje“ wu- praſiſ. Zo tomu tak bylo njeje, wiđizimy nětko. Bajerskej biskopja ſu w Frei- ſingu konferenc̄ (wuradženja) džerželi, a wuſpěch tutych bě wobſhernye piſmo, kotrež wot wſchitkikh bajerskich biskopow podpiſane, ſo regentej zapoſla. Wot- moļojenje na tute piſmo, kotrež wažne wołozjenja katholskeje cyrkwi w Bajerskej žada, je minister Luž ſpijal: umale wſhē hlowne žadanja ſo wotpoſazuja, jeno někotre mjeñſke wołozjenja ſo lubja. Najhórske njeprawdy maja dale wobſtać, tak tež na pſchiklad kralowſki placet (rozjud) za paſtyske liſty biskopow, po kotrejmiž može w katholſkim kraju minister Luž, kij drje katholſki rěka, ze ſkutkem pak je dawnو wotpadnył, tu wo tym roziudzec̄, hac̄ ſmědža biskopja neſchtō halo katholſku wucžbu wucžieſ abo nic. Hac̄ tež to do tak wótroho noža ſkoro ſo ſhćeſtbiſymy njeſobudu?

Francózſka. Boulanger, kij je wot ſenata pſcheczehany cjezyc̄ dyrbjał, pſchebiwa w tu khwilu w Brüsselu. Tola tež wot tam do francózſkeje politiki ſaha a ſwoje rycze w parlamencze druhim zapoſlancam cžitac̄ da. Wjez tym ſo

wulke sudniſte jednanjo w senacjje pſjedzjiwo Boulangerej pſchihotuje. Toho ſo tutón njeboji, ale nadžije ſo na pſchichodne wólby, zo joho do wjedniſtwa Franćiskeje powołaja.

— Pſched krótkim wumrě w Parizu ſławny professor hemije Chevreul, kotrejž je ſpodžiwnu ſtarobu 103 lét doſčahnył.

W nastupanju processiona do Rumburka ſo wožiewja:

Srijedu 1. meje rano 1/2 6 hodž. pónidže procession z Chróſcic do Filipsdorfa. W 5 hodž. je Boža mſcha w Chróſcicach, w 9 hodž. Boža mſcha w Budyschinje, ſobu za tyh, kotsiž ſo tudy k Chróſciankomu processionej pſchizamku a ſo na dompučzu ſobu wobdžela.

Każ je hewak druhe ſeta 30. julijsa procession do Rumburka z Chróſcic wukhadžał, pónidže leſta tónšamy 31. julijsa z Budyschyna. Nano w 5 hodž. budže tam Boža mſcha.

J. Scherc, wjedniſt.

Pſchispomnjenjo. Wožiewjenjo „Pſchi poſtnicach“ w čjo. 5. „Katholſkoho Poſola“ ma ſo po taſkim tak zrozemicz, zo procession do Rumburka jenož wjac z Chróſcic wukhadžecz njebudže, z Budyschyna paſt chec tež dale khodžicz.

Podpiſane kaſino žaruje pſche ſmjerč ſwojoho pſhczela: Šenjez P. Konrad Jan Hellige, narodzeny 10. augusta 1862 w měſcie Šatec w Čeſkej, je 1. hapryla 1889 wumrěl. Tutón pobožny měſhnik, kapton klóſchtra Marijeneje Hwězdy, je naſhe kaſino pſhczecy pilnje wopytował. Boho ſłowa, kotrej je wón z luboſču tak husto k nam ryczał, budža rjane wopomnječzo za naſhe cyte žiwjeñjo; jeho pſhczelad, kotrej je wón nam dawał, budže naš pſhczecy dopominacz, zo dyrbimy hačko ſwerni katholſcy kſcheczenjo Bohu ſlužicz. — Naſhe modlitwy za njoho budža džał, kotrejž jomu, pſhczelej naſchoho kaſina, pſchincemny.

Hlubočko hnute věchu wſhītich wutroby, hdyz za jeho kaſhczom, kaſhczom ſwojoho poſlednjoho džesca, žarovaceju starsheju wihladačmy. — Boh daj naſhomu lubomu pſhczelej wěčnymy poſkoj a zjenoſcz naš něhdy z nim we wěčnymy žiwjenju.

Katholſke kaſino w Kukowje.

Naležnosće naſhoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 256. Pětr Žur ze Šernjan, 257. Marija Wołdrichec z Pěſkec, 258. 259. ze Smjerdzaceje: Miklawš Lisnař, Michał Bjedrich, 260. Teresija Zarjenkowa ze Židowa, 261. Michał Pjech ze Swinařne, 262. 263. z Kukowa: Michał Coch, Jakub Hajna, 264. Michał Žur, gymnasiast w Budyschinje, 265. 266. z Radworja: Haňza Wučerkowa, Khata Hemplec, 267. Jurij Běrk z Khelna, 268. Pětr Bětka z Kozaric.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 673. Teresija Zarjenkowa ze Židowa, 674. Michał Pjech ze Swinařne, 675. Michał Bjeňs ze Smjerdzaceje.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,384 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: z Różanta 85 p., tachantski hajník Heinrich Kubaš w Zdžeri 10 m., r. k dorunau 15 p.

Hromadže: 104,395 m.

Na nowe piſcele do Baćońskaſte cyrkwe: Dotal hromadže: 3943 m. — Dale je woprował r. 1 m. — Hromadže: 3944 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,595 m. — Dale je woprował N. přez k. Rězaka 5 m.

Hromadže: 10,600 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. præses Lusčanski w Prazy 2 m.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Listowanjo. Do Oseka. Rád jsem dle přání zařídil. Zdař Búh!

Wozjewjenjo!

Lokalne „Towarstwo Serbskich Burow“ za Nalbicjanskū wosabu změje jutry wutoru popoldnu w 5 hodž. we Łazku zhromadzjizu. Wszystke sobustawy a pszechęslo towarzystwa so k tomu najnależnišho pscheprośchuja.

Bichedyndstwo.

Serbski koncert

w Budysinje w Lauec hotelu

srjedu 1. meje wjechor w 8 hodzinach.

Při koncerće wosebje sobuskutkuja: Knjezna **Theresa Saakowa**, kralowska sakska dwórska opera spěvařka w Drježdānach. Knjezna **Minna Bruckowa**, virtuoska na husle w Drježdānach. Knjez **Boris Bruck**, pianista w Drježdānach. Knjez **Kurt Hanka**, tenor. Knjez **Bjarnat Krawc**.

Pr o g r a m m.

1. džel. Legenda za piano, A. Dvořák. — Spěwy za tenor, Kocor, Krawc. — Ballada a poloneza za husle, H. Winiawski. — Spěwy za sopran, B. Krawc.

2. džel. Při jězoru, trojospěw, B. Krawc. — Silhuetki za piano, B. Krawc. — Spěwy za sopran, A. Kocor. — Sarabanda a tamburin za husle, Leclair.

3. džel. Spěwy za tenor, A. Kocor. — Mazurka za husle, Zarzycki. — Spěwy za sopran, B. Krawc. — a) Na fijałku, A. Kocor. b) Lubka lilija, Zejler-Otto.

 Čislowane billety po 2 M. (1. město) a po 1 M. (2. město) móža so dostać pola knihikupca k. E. Tempera, pola k. M. Smolerja, pola překupců kk. Mörby a Rämsa a wjechor před koncertom při kasy.

Serbski hospodař, kij dhee swojej džowcy družcu schnoru wobstaracz, pyta tajku starsku schnoru kopicz: cžim starska, cžim lubšcha budze, a móže tež tajka zaſtaraska z jenym abo dwema rynkomaj bycz. Schtovž ma žanu na pschedań, dheyk ju redaktorej „Katholickoho Poſoła“ pschinjescz, kotryž dalshe wobstaras. Schnora z nowych pjeniez zestajana so njepręszej.

Za hospodarjow a čeladnikow!

Hospodarjow, kotriž čeledź, a čeladnicy, kotriž službu trjebaju, móža to pola podpisanoho zhonić.

Z tutym so poruča **Jakub Hendrich** mjen. Kasper w Khrósicach.

Wucžowny hólc so pyta.

Wucžowny hólc, trochu sylnišći, kij dhee khlébowe a běle pješaſtwu naukuńczej, so pyta k jutram. Hdze? je zhonicz pola redaktora „Kath. Poſoła.“

Cžištej Smolerjec kňižičkjezjeźnie w macižnym domje w Budysinje.

Ratholoski Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Łudowy časopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 9.

4. meje 1889.

Lětnik 27.

Wo Wettinskim swjedżenju.

(Rozprawa wo psichotowanisim wurdzowanju na Budyschskiej třećetni 24. haprila — po rozprawje Serbskich Nowin.)

Srđu po jutraci 24. hapr. dopoldnia wot 9 hodž. mějesche w Budyschinje na třećetni serbski powjetšený wubjerk za Wettinskij 800lētny jubilejski swjedżenj našeho lubowanohho kralowſkoho domu ſwoje wurdzowanjo. Knjez farar lic. theol. Imišč z Hodžiia zhromadžiznu wotewri z dlejšej ryczu, w fotrejž rozentaji, kajki wažny jubilejski swjedżenj cyłomu ſakſomu ludej ſo bliži: 800lētny jubilej knježenja našeho kralowſkoho domu, domu Wettinskemu.

Hdyž ſu w běhu lětstokow wſchelake wuwołane mócene knježerske ſchtomy hac̄ do poſlenjeje hažki dawnu zefhnyte a ſo zhubile, je nam Boža miloſć našeh kralowſki dom wſchomocne zdžeržaka a z njoho našhomu kraju a ludej wjèle knježerjow wobradžiku, na kotrychž ſo z woſeditym hnutym cjeſčenjom a z wutrobnym džafowanjom ſpomina. Tim runy je našch nětcejſchi lubowaný kral Albert, ſlawny kaž pſchez ryczershke ſtutki tak pſchez mér hajace, krajne zbožo twarjace kralowanjo. Tuž tež je bjez džiwa, zo ſo nětko po wſchej Šafſkej w městach a na wſach radoſežne žadanjo hiba, zo móhli našhomu kralu a joho domej k joho žadnomu jubilejē wſchu móžnu cjeſcz a luboſcz wopokazac̄. A my Serbja móhli tomu zymni a niedzakowni psichladowac̄? O ně, tež w našich Serbach ſo po prenim zaſtychenju wo tutym jubileju dale a bôle luboſcziwe horce žadanjo plomjeni, ſo na hōdne waſčnjo na tym ſamym wobdzelič. Našch serbski lud, kiz njeje ženje pſhečzivo našej nam wot Boha datej wylchnoſci žanych barikadow twariš, ale kiz je kaž w dobrych tak tež w cježkich čaſach z njeſhablaczey ſwēru a luboſcu k našhomu kralowſkemu domej ſtał, tón njemože ze žadu wostac̄, hdyž cyła Šafſka že zdobnym a wulfotnym hoſdowanjom pſched našeho lubowanohho krala na jubilejiskim ſwie-

dženju joho kralowskoho doma stupi. Tuž z lubošču a radoſežu ſo nětko po-
dajmy na wuradženjo toho, taf bi naſche Serbowſtvo na tym jubileju ſo
hódnje a doſtojne wobdželiſo; ežinym to w tej myſli, zo poſtanyskhi trójcy
zawołamy: „Naſchomu kraju a joho kralowskemu domej ſlawa! ſlawa! ſlawa!”

Po pschedženju zapiska pschedroſchenych ſobuſtaſowow powjetſchenoſho wu-
bjerka ſo pokaza, zo běchu ſo tu pječ a tſicyczo Serbia ze wſchēch ſtronow
zeſchli. Mjez nimi bě dwacyczi nahladnych ſerbskich ſublerjow z Budyskoho,
Lubijskoho a Kamjencskoho wokrjesa. Z podateje rozprawh wſchitkich w tej
naležnoſći dotal ſčinjenych proćowanjow budž tu ſčehowace naſpomnijene:
9. decembra Ionſchoho lěta běchtaj k. fararjei Smiſch Hodžijski a Jakub
Rjeſwaczijski wo wobdželenju Serbow na jubileju poła k. ministra v. Moſtiž-
Wallwiž w Drježdžanach wobſchēne rozyrczenjo poměkoj a na to bě lěta
21. wulſkoho róžka k. krajnostarschi v. Beſchwiž k. fararjei Smiſchej nahladnu
pjenjeznu pomoc za zhromadne wudawki wotmyſlenoſho kwaſnoho a jěchařskoho
czaha pschedczelnje wubjerbiſ. „Wužſki wubjerf” z k. fararja Smiſcha, k. ſeniora
Kučanka, k. ſejmſkeju zapoſlancow Keſka z Kodec a Kokle z Khróſcic a
k. Smolerja wobſtejach, bě, zo by pschihodny podložk za ſwoje dalshe jednanja
měk, w ſwojim poſedzenju 29. wulſkoho róžka jenohłodnje wobzamknýł, zo ma ſo
czah ſerbskoho kwaſa a jutrownych jěcharjow naprawicž a ſerbski jubi-
lejſki ſpěw z němſkim pschedrožkom w krafnym zwjazku pschedvodac̄. Kaž je k. Smiſch
priedy z hlownym ſwjedženſkim wubjerkom za „historiſki czah”, z wylſchim
meſtečzanouſtu doktorom Stübelom w Drježdžanach jednał, tak je po ſpuschedze-
nju historiſkoho czaha z k. doktorom Mehnertom, pschedsydu nětcijskoho
hlownoſho ſwjedženſkoho wubjerka za „hołdowanski czah” za naſche ſerbske wot-
dželenjo do jednanja ſtupiš a tak, wot njoho pschedczelnje pschedroſcheny, 30. měrca
pschi wuradžowanach hlownoſho wubjerka pschedtomny był. Z nich bě zhonicž,
koſte wulkotne a z džela jara drohotne pschedyhoty ſo za tón jubilejſki ſwjedženj
po wſchém ſakkim kraju ežinja. Cyla khopica zamolwjenjow je ſo tam psched-
ſchla, kotrež ſo z džela pschedyachu, z džela wotpokazachu. Wſcho ma zaſtarſey,
nie po „nowej móðze”, wuhotowane byz. Tak ſo deputacie z modernym
„cylinderom” kóždy króč hacz do tſjóch muži wotpokazachu. Naſche poſičenjo
ſerbskoho kwaſnoho a kſižijskoho czaha paſ ſo tež w tutym poſedzenju luboſčiuje
pschedyia. Na 7. hapr. je ſo potom powſchitkowna zhromadžizna wſchitkich psched-
sydw ſwjedženſkich wubjerkom z chloho kraja do Drježdžan ſkozała, kotrež je
najwjetſhu ſalu połnje wupjelnika, hdez je k. farar Smiſch zaſy naſch ſerbski
wubjerf zaſtupował. Tam je ſo wozjewiš, zo budže hołdowanski czah ſrijedu
džewjatnatoho junija. Wulkotnoſc hołdowanskoho czaha, ſakſaž hiſtcež
byla njeje, može ſo hžo nětko trochu z toho pschedwidzicž, zo budže 71 wulſkych
ſwjedženſkich wozow, 500 wotdželenjow z khorhojemi, na 3000 muži ze zaſtar-
ſkim ryčerſkim wuhotowanjom atd. Cylinder a miſha druha modernoſcž bu
tež tam zaſudžena, a wiſhudžom bu rjana starožitnoſcž žadana. ſwjedženſke
drasczenja woſebje ſerbskich žónſkich ſu z wjetſha z dobrých ſtarych czasow ſo
cjerſtwe a lubozne zdžeržale hacz do naſchoho czasa. Po wobzamknjenju tamneje
powſchitkowneje zhromadžiznh ſu hiſtcež woſebite zjenoczenja k nadrobniſchomu
wuradžowanju hromadu ſtupiſe, na pich. „agrikulturna t. j. wylſchha ratarſka
rada”. Do njeje jejny pschedsyda k. v. Dehlſchlegel tež ſerbskoho zaſtupjerja
na Belvedere pschedroſh. Tam ſtaj woſebje k. v. Harticž a v. Langsdorf wu-
ložiliſ, kafje zrjadowanjo dyrbjał „ratarſki czah” doſtač. Něchtó bě namjeteo-
wał, zo měk ſo czah ſerbskich ratarjow, wot naſchoho kwaſnoho czaha wotdželeny,

nuts do ratarstvo čaha zašunyež. Pscheziwo tomu pač je tam naših za-stupjer, farar Žmisch, wuprajil, zo našhei serbskej čahaj so nještětaj dželicž, zo pač my Serbjo, kotsiž smy z vjetša ratarjo a ratarstvo lubujemy, nječamty pschi industrijskich woldželenjach, ale w blízkoſći ratarstvo čaha pač předy njoho, pač žadý njoho swoje město měč.

Po tutej rozprawje k. fararja Žmischha zaſtupi zhromadzizna do džen-ſkohu porjada, kotsiž tójšto praschenijow wopſchijesche. Porjadnje a do-kladnje so jene po druhim rozpominaſche, a móže so w tym naſtupanju wu-prajicž: Je to tola něchtco rjane, hdyž my Serbja swoje wuřadzowanja serbski džeržimy, kaž so to tež w našich założených „towarſtwach serbskich burow“ ſtawa. Na rozyčowanju so wobdželiu: k. ſejmskej zapoſlanci Kokla a Kereč, k. kublerjo Wicžaz z Porschic, Čyž z Radworja, Rjencž z Čjorneč, Nutnicžanski z Nječanija, Smoła z Račhceč, Kowarč z Wujezda pola Lubija, Pjeh z Swinatnje, Wicžaz z Róžanta, Kalich z Bělčec, Čzemjera z Wotrowa, Schrybař ze Stachowa, Smoła ze Spytec, Žur z Delnjoho Hunjowa, Miklawšč z Kschidowa pola Kamjenca, Kunat z Dobrachec, Schneider z Krapova, rycerkuſler Wicžaz nad Hornjej Hórkou, k. redaktor Smoler z Budyschina, k. fararjo Jakub z Njeſwacjida, Hórnik z Budyschina, Ženč z Palowa, dr. Kalich z Budyschina, k. kaplanaj Kschijan z Hodžija, Skala z Budyschina, k. dr. Muká-Woſcžanski a druži. Serbske jěcharſtvo je so w swojej přeniskej rjanosczi z najstarſhich časow woſebje w Khróscžanskej, Wotrowskej a Kalbicžanskej woſadze tač bohacze zdžeržalo, zo je tam doſez a nadosez serbskich ſedlōw, wuzdow, ſchabrafow a t. d. Po po-trjebje so tute rad evangelskim serbskim jubilejſkim jěcharjam požeža, kotsiž tajkoho serbskoho jěchařskoho wuhotowanja nimaja; a dokelž je nuzne, zo by jubilejſki čoh serbskich jěcharjow jenak wuhotowany był, ſlubi k. zapoſlanc Kokla, zo chce wſchitkym evangelskim jěcharjam potřebny grat lubjerad darmo woſtaracj. K docpicžu dalscheje jenakosće a pschezenosće kóždy jěchar z pschi-lubienych vjenjez darmo doſtanje rjenje wupřichem nowy klobuk, kotsiž ſu našci serbscy wótcojo pschi ſwjedženſkych ſkádnosćach měli, a rjanu ſcherpu serbskich barbow. Kóždy jěchar so ſwoju čjornu ſuknu, čjorny lac a čjorne kholow wobleče a wysoke ſchórnje wobuje. Hospodbu za jěcharjow a konje a wſchitkym druhich, kotsiž so na ſwjedženſkimaj čahomaj wobdžela, k. Kokla nojſkerje na Bělém Želenju psched Drježdžanami woſtara. Někotſi checedža, ſhlož ſo derje wuwiedze, jěcharſke konje do woza zapſchahnhež, na wóz jěcharſki grat, picu a chrobu, kaž tež ſwoje žonh a knježn, kotrež ſo na kwaſnym čahu wobdžela, ſobuwozacz a tač, w prawym času wot doma wotjewſhi, wjescor hacž do Běloho Želenja doječ. Mažajtra popoſdnju móže kóždy, kiz ſo njecha dleje zadžeržecž, po wobhlađanju Drježdžanskich ſwjedženſkych wulfotnoſćow ſo zahy na domovycz podacž, zo vjach dyžli poſdru dnja njeſichtreiba a, hdyž je zlutniwy, z někotrymi hrivnami derje doſahnje. Rjenje Kokla tež wuloži, tač ſo konjom hriv zaplecžeja, zo výchru pschi ſwjedženſkim jěchanju prawje rjane ſudžerjate byše. Hacž do pschiho dneje wutoru 7. meje maju pač k. Kokli, pač pola k. Smolerja w Budyschinje ſo wozjewicž mjenia tych serbskich kuble-rjow abo kublerſkych synow, kotsiž checedža w jubilejſkim čahu ſobu jěhacž. Dokelž je na k. Koklu wjèle woſtaranjow jěcharſki čah naſtupacych napoſozených, pschidachu ſo jomu halo pomocnych, pschi kotsiž móže ſo tež dobra rada pytlacž, k. Wicžaz z Róžanta, Pjeh z Swinatnje, Rjencž z Čjorneč, Kowarč z Wujezda pola Lubija, Wicžaz z Porschic, Schrybař ze Stachowa, Smoła ze

Sphytec a Kralich z Velszec. — Kaž je k. Kokla za zarjadowarja a wodžerja jehařskoho čaha postajeny, tak je so podobne zaſtojnſtvo w nastupanju kwasnoho čaha k. Kerkej pschepodačo, kotryž pak može ſebi, kaž trjeba, naměſnikow brac̄. Brachka a ſwataj, nawoženja a rjenjeſta z najrjeñšim serbſkim wuhotowanjom ſu ſo hižo pschipowjedžili; dwē ſlónečy kaž tež wulku licžbu druzkow z jich drohotnej vychu k. Kokla wobſtara. K tomu je pak tež hischeče nahladna ſyla kwasarjow a kwasarkow po možnoſćzi ze wſčech ſtronow trébna. Kwasarjo doſtanu po možnoſćzi tež darmo wupyschene klobutki, koſtej jeharjo změja, ſo ſamí tež doſtojnje kaž jeharjo wobleku, jich wobuczo može byc̄ pak wyſoke ſchórnje, pak vſchi krótkich kholowach a nohaſečach ſtuńje. Kóždy kwasar ſebi doſki tij (njerjeba ſchpanſka býč), po waschnju ſchpanſkeje wobarbjeny, z czečikom wobſtara, koſkij ſu naſchi ſerbſch wótecojo vſchi czeſných ſtađnoſczach meli. Žara witane budža tež žónſke kwasariki z rjanej vſchiſtojnej ſerbſkej draſtu, mandželſke na hlowje z cankoſtej khabu a z cępcem, holcy pak z kſchidlatej abo ſtađonej khabu abo z bělej licžlatej khabicžku, koſtuž woſebeje w Nježwac̄iſkej woſadze moju. Tuthym holcam běka draſta z bělym ſhorechom rjenje vſchiſtoji. Tak budža tež za naſche ſtarſche a mlódſche Šerbowſki rjana ſtađnoſcz, naſhomu lubowanomu kralej ſwiedženſke holdowanjo wopofazac̄ a vſchi tym rjanoscze, hischeče ženje widžane, wohladac̄. Mjena wſchitkich, mužſkich a žónſkich, koſiž ſo na kwaſnym čahu wobdžela, maju ſo tež hac̄ do vſchiſch obneje wutorh 7. meje pak k. Kerkej a Kokli, pak pola k. Smolerja pomjenowac̄. Naſpozdiſiho ſedmý džen meje ma k. vſchedsyda farar Žmisch wſchitke zapiſh doſtač, zo mohl je dale Drježdžanskomu hlownomu wubjerke pſchepodac̄ a nuzne ſkazanja wſchoho ſubjenenoho darmomſkoho wuhotowanja twjerđe ſkazac̄.

Naſch holdowanſki čah wotewrja tſjo jeharjo, mjez kotrymiž budža ſrijedžanſki wulku khorhoj džerječz ze ſerbſkim napismom: „Bóh zohnuj naš luby kralowski dom!“ Roſheret tuteje khorhoje budža k. Smola z Roſher, wobdaty wot jeharjow k. Kowarčka z Wujezda a Čemjery z Kołazý po jenohlóſnym wuzwoſlenju. Za nimi změje kwasny a po nim jehařſki čah čahnyc̄.

Wyshe toho ma ſo kralej zbožopschejacy ſpěw, wot k. fararia Waſtarja we Wóſlinku wudželany, jara woſebrne cjiſchečany a po možnoſćzi kraſnje zwjazaný, vſchepodac̄. Za podpiſma změje tutón holdowanſki ſpěw, tiz k ſtajnovmu dopomnječju w kralowſkim hrodže wotſtanje, mjena prěnich tijoch zaſtojnifow wſchitkich ſerbſkich zlenoczenſtow a towarſtow, po tajkim tež najnowiſkich ſerbſkich burſkich towarſtow, kaž tež wot ſobuſtawow naſchoho po-wjetſchenoho Wettinſkoho wubjerka, hdýž jich mjena hižo mjez mjenami jenoho abo druhoſho towarſtwa njeſtoja. Za tutón jubilejſki dar ſu pak dobrowolne vſchinotſki nuzne, kotrež wěſče lubočz kraloſwérných Šerbow ſobuſtawam naſchoho Wettinſkoho wubjerka poſkiči. Zich na hromadžena zberka ma ſo naſpozdiſiho hac̄ do ſoboty 18. meje k. Smolerzej woziewic̄, zo mohlo ſo vſchewidžec̄, kak kraſny zwjazk ſmě ſo ſkazac̄ za holdowanſki zbožopschejacy ſpěw ſerbſkoho ſudu k 800 ſétnomu jubilej ſaſchoho lubowanſki kralowſkoho doma.

Vſched ſkónczenjom dženſniſchoho čiſla hischeče wuſpěch jednanja knjeza fararia Žmicha jako vſchedsydy ſerbſkoho wubjerka za Wettinſki jubilej zhońichmy. Spomnjeny knjez je wulke poloznoſće za naſchich wobdželerjow w Drježdžanach wuſlukował. Nic na Vělky Želenju, kiz je khetro zdalený, ale w Drjež-

džanach samých je t. pschedsyda dwie wulkej sali dobył, jenu za naszych swyedzeñskich Serbow a jenu za nasche swyedzeñske Serbowki, toho runja tež dosahace konjency za wjac hacz sto koni, a to darmo. Tež je jomu kniez minister hrabia z Fabrice 500 nowych wołmianych pschikrycior za pschednocowanjo dobrocizwie pschizwolil. Poslednja termija za wozjewienjo wobdzelenja je hacz do sedmeje meje. Na pôzdnische zamokwienjo so potom wjac džiwacj njemôže, dokelž dyrbja so wschitke swyedzeñske wuhotowanja higo nazajtra stacj.

Kscheszanske djelo.*

Khrystus nasz kniez a Zbóznik je wjêch mera a pokoj. Hało taki bu nam higo dawno wot profety Izaiaha pschipowiedzemy, kotrež takle praji: „Dżecatko bu nam narodzene, Syn bu nam daty, a na joho ramjenjomaj wotpoczuje kniejsztwo; a joho imeno je: Bóh, Wótc pschichoda, Wjêch mera a pokoj.“ — Hało wjêch pokoj bu Khrystus pschi swoim narodze wot jandzelow postrowjemy, kotsiž nad Betlehemskimi honami spêwajdu: „Czescz budz Bohu we wyskoczach, a na zemi pokoj czlowiekam dobreje wole.“ Sam mjenowashe so rad pscheczel pokoj, postrowjego husto swoich japoštołow z tymile słowami: „Pokoj budz z wami“; a hało wudzeler pokoju prajeſte k nim: „Swój pokoj dawam wam, nic kaž jón swét dawa, dawam jón ja wam.“

Pokoj, tak krasne a lubozne to słwo! Za pokojom žedzi kózda wutroba, za meroム žedzi cykle czlowiejsztwo; ale tak mało je tych, kotsiž wobsedzeja tónle wozbozach pokoj! Město pokoju knieži njemér a njepokoj, njepokoj w někotrejzkusi wutrobje, njepokoj we swójbach, njemér w narodach, njemér we krajadach a mjez trajemi, a tute měnja, zo dyrbja stajnje k wójnje pschihotowane bycz.

Ale tak móžemy ſebi tele niezbożowne wobstojnoče wuświetlicz, ežohodla hřeschi so tak jara pschedzivo pokoj? Pschicžina toho zaleži w tym, zo ſu mnozy Khrystuſa knieza, Wjêcha pokoju wopuſtchzili, a zo pokoju hladaja bjez Khrystuſa, haj ſamo pschedzivo njomu jón pytaja, dokelž mało ſpominaja na wérnosze, kotrež je won wuczil, a dokelž ſo joho ſwiate laźnje tak czasto a czezcz pschedstupuja. Nínamy žiweje kſcheszanskeje wery, prawoho kſcheszanskoho žiwenja; by-li živa kſcheszanka wera ſo zasy do czlowiejskich wutrobow wróczila, a byli kſcheszanska waschnjo a prawe kſcheszanske žiwenjo mjez ludzimi kniežilo, něktožkuli, ſhtož je někto pschicžina njeméra a njepokoj, abo ſhtož je za pschichod jara strachne, by wotſtronjene bylo. Ženoz na jenym pschikladze to bliże rozeſtojam, a to na tak mjenowanym ſocialnym praschenju.

Wo tymile praschenju ryczi džens cyly swét, wo praschenju mjenujey, ſhto ma ſo czinicz, zo njehy wjelemocny kapital czestne dželo jenotliwcow k jich ſchłodze ſamopaschnje wužil? Štto ma ſo stacj, zo by prawy pomér kniežil mjez tymi, kotsiž dželo dawaja, a mjez tymi, kotsiž dželaſa, a jelizo bu tónle pomér zniczemy, na kajke waschnjo moħł ſo zasy porjedzicz; z czim moħla ſo hľubina mjez bohatstwom a khudobu jeli nie wurunacj, z czim moħla z najmjeñsha ſwoju strachnočz žhubic? Higo dlejški čas je ſo wo tymile praschenju dželalo a na wſchelake waschnjo aħħchu wſħelach tónle niezbożowny pomér wotſtroniecz. Ženi ménjaſhu tole na pschirodnym, naturskim puczu doſčazhnych, njedžiwajc pschi tym na kſcheszansku wéru a jeje niezmylnu pomoc; wotčakowachu dobro a zbožo czlowiejsztwa

* Pastyrski list najdostojniſhoho knieza biskopa dra. Jana Schöbla w Litoměřicach.

wot towarzstwów a wosiebje wot stata. Druzy dżelu w tymle, tak mienowatym swobodomyslnym, liberalnym mēru hiszpeze dale; cyle zaczisnychu wszech sobusktlowanju nabožiny, haj mējaču je samo w tej wēch za cyle wopacznę a szkodne we swojej zasakłosczi, prajic, zo ludzom prjedy lępie niebudże, doniz so nabožniſtwo cyle niewotsironi; dokelz tak dołho, hacż budża ludzo do Boha wszechomocnoho, sprawnnoho a wszechowedomoho wēricz a joho kaznje dżerzecz, niebudże so tónle njebożowny pomér polepszic! Sudzecze sami, lubowani w Chrystuszu, hacż je mózno, na tymle puczu socjalne praschenjo wotsfronicz!

Tele praschenjo nieby żenje tak strachne a hrożace było, njebych su so ludzo tak jara wot křeszczańskich zaſadów zdaliſi, wosiebje wot sprawnoſcie a poczęſtnoſcie, njebych tele zaſady tak czasto cyle zaprēli; a tele pomery so njeproriedza, khiba zo budża so zaſy křeszczańskie zaſady zjawnije a wot wszech pſchipóznanavacz.

Tuż rozeſtajam wam, ſhoto naſcha ſwjata wera wo dżelu wuczi, a to

1. wo winowatosci dżela,
2. wo prawym waschnu, ſak mamy tule winowatosc dopjelnicz,
3. ſak mamy plodn dżela wuziwačz — z drugimi ſłowami: pokazam wam, zo mamy wſchitcy dżelacz, potom, ſak mamy dżelacz, a skončnje, ſ c̄omu mamy c̄asne ſubla na kožecz.

1. „Eżlowjek narodzi ſo ſ dżelu a ptak ſ leťanju“, praji ſwjate piſmo a poſtaja z tym halo preni a najważniſhi nadawki eżlowjeka dżelo; tule werońscz dopokaznja nam ſtañizny tak derje kaž naſche wschedne nazhonenjenjo, a ſwoj zaſlad ma w Bożej mudroſci a dobrocze. Njemožemy ſebi myſlicz, zo by najmudriſhi Stworicze eżlowjekoj rozm a swobodnu wolu a wjele druhich wažnych wosebitosczow eżela a duſhe spožeczit, jomu drohotny c̄zas wudżelit, njemyſlo pał na to, zo mēl eżlowjek tež tele dary wuziwačz, abo zo ſnadz by Bóh tón wotpohlad mēl, zo eżlowjek ženje niczo dżelacz njeſme a njetrjeba. Ale to by cyle pſhemiczno Božomu wotpohladej było. Wſchak je Bóh njewinowatoho a ſwjatoho eżlowjeka do paradiſa ſtajit, „zo by jón wobdżelował“, ſhtoz mējſeſe ſo tehdom węzo bjeze wscheje próch a wobczęznoſcie ſtacz. — Hdyż pał bē eżlowjek z hřeſcił, pſheměni drje ſo waschnu dżela, winowatosc dżela pał wosta. Prjedy zwijeselace a ſnadne dżelo bu netk hórke a wobczęzne; kaž bē ſo eżlowjek pſhemiczno Bohu ſpiczit, tak ſpiczji ſo pſchiroda pſhemiczno eżlowjek; niebe jomu wjac ſak ſnadno po woli; wón dyrbiesze ſo jara prōcowacz, zo by ſebi ju poddanu zdžeržał a z njeje dobytk mēl; a tak dopjelni ſo w połnej mēre a doſtawnje, ſhtoz bē Kenjez ſ Adamej rjeſti: „Z wjele dżelom wobczęzony budzesz jescz wszech dny ſwojego žiwenjenja; czerne a wósty tebi ponjese . . . a w poczce ſwojego wobſlicza budzesz ſwoj kħleb jescz, doniz ſo do zemje njevrózjskich, z kotrejż ſy wzatz.“ Wot toho czaſa je najſprawniſhi, ale tež najdobrocziwiſhi Bóh wobczęzne dżelo kżdomu eżlowjekoj poſtajit, zo by tež w tym naſtupanju na ſebi ſzehwki prenijoho hrēchō nazhonił, z dobowi pał tež, zo by pſched ſamſnymi hrēchami po móznoſci ſo na kędzbu brał. Dżelawosz zadżewa mnogej pſchiležnoſci a z tym tež mnogim hrēcham — prózdnota pał je započzał wszechho zlotho. Bóh chce, zo by eżlowjek pilnje dżelał. „Dzi ſ mrowi, ty lenicho“, praji hort mudroho Salomona, „ħlađaj na jejne pucze a wukū mudroſce“, wukū, ſhtoz maſħ tež ty c̄inicz. Chrystus nas napomina, zo bydym wot Boha doſtate talenty na dań dawali, to rēka, my dyrbimy wot Boha ſpožecene kħmanoſce a moch kaž wszech wokomiki žiwenjenja ſwēru wuziwačz, zo bydym na ſudnym dniu wobſtali. Šak czežko, ſak grudnije budże tola tym, kottis wuſtyscha z horta Bóſkoho ſudnika ſłowa: „Dzi a leni ſlužowniku, ty mējſeſe moje pjenjeſzy pjenježnikam pſchepodacz, a ja pſchij-

ſchodzić bych zaſy doſtał, ſchłož je moje, z wozitkem; wzmięſe wot njoho talent a cziliſce njewuzitnho ſlužownika do wonkowneję czymy; tam budże płacz a kſhipie- njo zubow." Chrystus paſt njewučeſhe winowatoscę, pilne dżelacę, jenož ze ſłowami, ale woſebje tež ze ſwoim pſchikladowm. Wón pomhaſche hako hólczeč ſwojemu naſej, pozbójſho paſt, hdyž bě zjawneſe wступił, dżelaſche ſwéru za wumozjenjo ſwéta, prajo: "Ja dyrbju dżelacę dżelo toho, kotryž je mie pôſtał, doniž je djeń, pſchindę paſt nóc, hdyž niektó wjacę njebudže dżelacę móć." Tež ſwiaty japoschtok Pawoł pokazuje na ſwoj pſchiklad a napomina kſheszczanow k pilnomu dżelu. Tak piſhe Thesaloniskim: „Wéſeże, zo wot nikoho darmo khléba jědli njeſſmy, ale wo dnjo a w nocy ſmy czeſzej dżelali, zo njebyhmy nikoho z was wobcežo-wali; nic ſnadž hako byhmy k tomu moch njemeli, ale zo byhmy ſo wam za pſchiklad dali; ſmy dže wam tež to pſchiporuczili, zo, njeſſeſi ſchło dżelacę, zo by tež njeſedł. Tym paſt mjez wami, kotsiž niečo njedželaſa, ale njetrjebawſche węch czinja, pſchikazujemy a proſymy iich w mjenje naſego ſenjeza Ježu Chrystia, zo byhmu měrnje a poſkojnje dželacę ſwoj khléb jědli.“

Dżelacę dyrbji kóždy, niektó njeje wuwazhy, byli tež naſbohatschi a naj-wyskiſchi na cylym ſwéze był, dokelž „wot kóždohu, kotoruž je wjele date, budże ſo wjele žadacę“, a „naſkručiſho budža ſudženi eſi, kotsiž ſu pſchedſtajeni; wſched-nomu ſpožci ſo Boža miłoscę; mócnii paſt budža kručeč khostani“, jelizo njeſſu ſwerni ſlužownicę Boži byli. Tež bohatſtwo njewotwiazuje nikoho wot winowatoscę džela, haj njedželaſi taſki čłowjek ničo, budże zataſany, kaž nam naſaž Zbóžnik na bohatym mužu we ſwiatym ſeſenju pokazuje a ze ſłowami wupraja: „Praju wam, lóžo je kamelej pſchez wuſhko joſhy pſhencę, dyžli bohatomu pſchinię do njebieſkoho kralefſwa.“

Kóždy dyrbji dželacę, a to pilne a horſiwię dželacę w tym powołaniu, do kotorož je joho Boh powołał. „Kaž mamy na jenym czele mjele ſtawow, wſchilke ſtawu paſt ſamſnoho džela nimaju“, a kaž je Chrystius we ſwojej ſwiatej cirkwi někotrych za japoschtokow, někotrych za profetow, někotrych za ſeſenikow, drugich za paſtryjow a wuczerjow poſtaſił — „ale wſhko k wudoſpołnienju ſwiatych“, tak je Boža mudroſcę tež mjez čłowjekami wſchelake ſtawu a wſchelake poſołanja a z tym tež njerunoſcę ſtawow a rozdžel dželawoscę poſtaſila, winowatoscę k lep-ſchomu jenotliwych a wſchęch hrromadze wobmjezowala.

Hladamyli z tohole prawoſho kſheszczanskoſho ſtojiſhczaja na dželo, ſnadnje poznawamy, zo ma tež najmjeńſhe a naſnadmniſhe dželo ſwoju wažnoscę, a zo żane dželo nječeſtne njeje, hdyž jenož je po woli Bożej. We ſwetle naſhćeje wery je kóžde dželo w naſhym poſołanju czeſtne a dželacęſki ſtaw je wažny a czeſczeny ſtaw. Z dželacęri wuzwoli ſebi naſaž Zbóžnik ſwojego nana tu na zemi, ſwojich japoschtokow, haj wón ſam bě z tutoho ſtawa a je wulki džel ſwojego žiwjenja w dželacęſti ſwiatoho Józefa pſchęgiwił a ſwojego nana w džele podpjerował. Tež ſwiaty Pawoł njemieſte za ničo nječeſtne, zo „wot nikoho ſlebra abo złota žadał njeje, ale zo ſtej joho ruci jomu podawalej, ſchłož wón a eſi, kotsiž bědu z nim, trjebachu“. Wón žiwjesche ſo z dželom ſwojemu rukow. — Je węzo jara wulki rozdžel mjez wſchelakimi poſołaniami, jeni dyrbja bóle z duhom dželacę, drugih zaſy wjacę ze ſwoim czełom, jenym doſtawa ſo wjacę khlwalby a ſlawy, drugim mjenje, ale „ſchło ſy ty, čłowjecę, zo čħecħ z Bohom prawowaci?“ Praji ſnadž ſudobho k tomu, kotryž je je wudželaſ: „Cžohodla ſy mie taſk wudželaſ?“ To ženie niektó njewuſledzi, čžohodla ſo Božiſki Stworicęt tomu džesczju w kralo-wskim hródze, drugomu paſt w kħudej kħejx narodzicę da, čžohodla je Boh tohole taſ nadobnje z duhomnymi darami wobhacżił, čžohodla je wonomu taſ kruſu

strowotu spożegił, czołodła je jenož i tak wysokej dostojońscji powołał, druhomu pał tak snadne njenahladne městno mjez cžłowjekami pſchiphokazal. To hafle so nam we węcznosći wujaſni; tu na swęcze mějmy nad tym doſęz, ſhtož nam naſha ſwiatka wera praſi, mjenujich, zo naſche ſiwijenjo tu na zemi nas jenož pſchihotuje na węczne ſiwijenju w njebiſach, a zo hafle so tam we węcznosći wſchō pſchez Božo sprawnoſć wuruṇa. — Rozmyſlmy ſebi tež, zo ma kózde powołanjo ſwoje woſebite wobcežnosće a zo ſu džela, kotrež ſo nekotromužkuſi snadne bycz zdadža, kaž n. pſch. duchowne džela a džela pſchedſtajených, runje prawje wobcežne, zo mőzemy taſte džela hafle po dołholętnych pſchihotach zaſtaſawacž, hdyž ſmy i tomu trébnych wedomoſcjom nabylí.

Hacž dotal ſmy wo winowatoſcji džela powschitkownje jednali, kaž je ju Boh wſhem napoložił. Tale winowatoſcž ma pał tež hiſhczę ſwoju woſebitu ſtronu, wukhadžeo mjenujich z węſtyh cžłowjekſtich poměrow, kaž woſebje w džele w ſlužbje a w džele za mždu. Tutón poměr njeje ničo druhe hacž wujednajo dweju ſtron; jena ſtrona bjerje węſte dželo na ſo, druha węſte zaplačzenjo. Njeſobſahuje-li tele dželo ničo hrēchne a je-li mžda poměra a sprawna, ma tele wujednajo powahu prawa a wjaza wobě ſtronje. Tón, kotrež je ſebi dželac̄erja najał, je zwijazany i tomu, zo by cyku wotryczanu mždu w prawym časzu wuplačził a joho na žane waschnjo pſchirótcež njeſmę, dokelž „dželac̄er je ſwojeje mždy hōdný“, a mžda, kotař ſo dželac̄erjam wotczahuje, „woła i Bohu wo wjeczenjo“. — Tola na tym njeje hiſhczę doſęz, hdyž hcedža woni po kſhēczaňſtich zasadach ze ſwojimi poddatnymi wukhadžecž. Kſhēczaňſta wera njezakazuje jim nic jenož ſo wſcheje njeſprawnoſcje pſchecziwo dželac̄erjam a ſlužownym woſtajicž, ale woni dyrbja na wſchō mőzne waschnjo na nich džiwacž, zo njebydu ženje pſchecziwo luboſci i bližhomu zhrēchili. Wonii njeſmedža w nich snadž jenož naſtroje abo maſhiny widzecž, z kotrymž ſmě cžłowjek cžinicž, ſhtož chce, ale dyrbi jich měcz za ſwojich ſobubratrow w Jezuſu Chrystuſu, kotrymž je wſhem kraleſtwo njebiſ ſlubjene; woni dyrbja jim čas a pſchileznoſc poſtiežecž, haj ſamo čaſto jich napominacž, zo winowatoſcze ſwiateje wery dopjelnjeja a ſo za njeſmjertru duſhū ſtaraja; woni dyrbja Bohu poſwjeczenie časuy, njezdele a ſwiaty dny, ſwědomicze džerzecž a ſwęcziež; žada ſebi to jich kſhēczaňſta winowatoſcž a jich ſamſny wuzitk. Tak praſi ſwiaty Pawoł: „Kneža, ſhtož ſo ſlužha a je sprawne, wopokazujcze ſlužownym“; ſhto pał ſo bóle ſlužha a ſhto je sprawniſche, dyzli zo maja kneža tež njeſmjerne duſhe ſwojich poddatnych zańcž, abo ſhto je knežim bóle i wuzitku, dobrých kſhēczaňſtich dželac̄erjow měcz, abo nje-wěriwym, nječiſtym dželo dawacž; a ſhto je za kneža wuzitniſche, wot ſlužownych lubowanym abo hidžem bycz? Kſhēczaňſtoho dželac̄erja poſhuwa joho dobre ſwědomjo, zo jenož za lepſhe ſwojoho kneža džela; poſluſhnoſc, kotař ſo luboſci wukhadža, je ſtajne lepſcha, dyzli nužowana; dželac̄er budže ſwoje winowatoſcze czim ſwědomicziſhō dopjelnjeſcž, hdyž ſo knež i njomu tak zadžerjuje, zo ſlužownif w nim bóle ſwojoho nana, hacž ſwojoho rožlazowarja widži.

Ale tež dželac̄er a ſlužownik bjerje na ſo wažne winowatoſcze, kotrež ma ſwědomicze dopjelnjeſcž. Hrēch je, cžinicž, ſhtož je knezej na ſchodzi, hrēch je, wucžinjene dželo njerodne cžinicž. W tej pſchiczinje pſche ſwiaty Pawoł ſwojomu ſlužownikej Titej, zo by ſlužownikow napominał, zo „bych u we wſhem werni a ſwerni byli“. Šlužownik a dželac̄er mataj ſo wſchō ſwostajecž, ſhtož je njeſprawne, pſchi tym pał maja wſhiteni na ſtajnoſczi na to džiwacž, z czim móhli knežowu wuzitk a dobytki pomyſhiciž, „nic zo bych ſo ludjom ſpodovali, ale z wérnej wutrobu z bojoſcze Božej“, praſi jedyn ze ſwiatyh wotcow; woni maju pſchede wſhem ſlužownich Boži bycz.

Hacž dotal smy widżeli, ſak a ſaſto naſjha ſwյata w ra wo d eſte wuc i; d elacz dyrbimy potaj im k zdy; tule winowatos  je B oh w ch em napoko il, jenotliwomu pa  je woſeblije d e lo poſta il. H dy by k zdy ſak na ſwoje d e lo h lada , wjele njeſpo ojno e e by p ſhesta o, n ekotra kuli ſkor ba by wotmijelska, — a wo kroc el v ychu dale byli k w runanju ſocialn ho pra chenja.

(Sk on enjo p ſichodnje.)

3 Lutych a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojni hi kniez b iskop je kniezej Micha ej W jeseli z Lisheje Hor  (rod . z K ulowa), kotry  b e he ſobotu p ſched pa tio skiej nje dzelu ni sche ſw ec izny do ta , ſrjedu 1. meje ſubdiakonat u a pi at 3. meje diakonat u ſw ec iznu wud elit. M es chni ka ſw ec izna bud e ſrjedu 8. meje dopo lnja w 9 hod . w ta hantskej cyrkwi.

— Dla p ſchewulskich zad ewkow fo ſerbſki koncert, kotry  b e w po lednim c i le „R. P.“ wozjewieny, 1. meje njeje wuwjesc  mo k, a je fo hac  na ſw iatkowny tyd en wotkor il.

— Srjedu po jutraci wotbu fo tudy l etuj ha h lowna zhromad izna Ma icy Serbskeje. Drobnish u rozprawu wo wa znej zhromad izne m ozem y hafle w p ſichodnym c i le podac .

— Sch w ort popo lnju p ſchijed e do na shoho mi sta a na ta hantstwo ja dny wopnyt, najdostojni hi kniez Aloisius Rihmani, b iskop w Mosul w Syrijskej. Spomnjeny kniez b e h ijo 1883 w m ercu tudy na wopryze, a je Po ol tehdom w cz. 7. l eta 1883 d ej hi naftawk wo katholickej cyrkwi w Syrijskej p ſchinjessi, na kotry  zas k dzibnymy c inimy c itarjow, kotrij sebi prjedawis e l etnici — ka z fo ſtu ha — khowaja. Kniez b iskop, k iz dary za swoju di oce u hromad i, poda fo te  do na shemu k loschtrow a potom dale do Barlina.

— L etuj ha k schijer ske j ehanja su fo we w ch ech na shich wosadach jara rjenje a porjadnje wotby e. R jany ſk on ym d en po zbehowas e kra mu ſw jato no e e, kotra  runje tak wo k utej a horliwej w rje do b o skoho Zb ozni ka, k iz je puta ſmierc e z lamaw hi doby cer e z rowa wustupi , ſw edc i, ka z te  wo ſw ernej lubo ce i k starodawnym, c estnym waschnam na shich w otcow, kotry  sebi te  hako ſynojo wa zim y a wa zic  bud emy. Sch o z smy zhnili, je K hr osc anskih k schijerjow 83 abo 85 porow bylo, K ulowſkih 70, K albie anskih 30 a Radw o ski h 17 porow. Te z smy z rado ezu ſlysheli, zo su l et a te  k loschtyrs  k schijer o fo na j ehanju wobdz ili, z kra nymi khorhojem i, kotre  je k loschtyrs  kniejestwo wobstaralo. — Jara wjele p ſchihladowarjow z bl zka a daloka, wo ebje w k loschtrje z Kamjenc a a Budyschina, b e p ſchi pobo znymi k schijer skim j ehanju p ſchitomnych.

W Jasen cy 23. hapryla. D ens zhromad iznymy fo c irjodka ſobustawow na sheje b iesady, zo v y hmy narodny d en na shoho huadn ho kra la Alberta ſw jec ili. W ch e wokua Janec hosczenca b ehu wobsw etlene, w jenym pa  ſw ec es e fo transparent ze sakskej woponom. P ſchedyda pa  b iesadu wotewriw hi wopominas e, c zohodla smy fo d ens zhromad ili, a roze taj i wa zno e e d eniu i jeho dn ja. Po d ej hei ryc i, w kotre z fo z ivjenju kra la Alberta wopominas e, wunje e fo kra le Albertej hrimotaca ſlaw ! Dru a ſlawa pa  p la c es e pruje i Jurijej k jo ho mjene ! Po wusp ewanju kra owej hymny a t o shto serb skich narodnych sp ewow ſk on ji fo za y zhromad izna, lampki pa  fo h is c e wjac h od inow ſw ec az u.

M. W.

3. Khrósczic. „Towarstwo Serbskich Burów” je ze skónčenjom I. kvartala píšez 600 sobustawow nadobylo. To je česčehódny spoczałk w tütym lèze: jenož tak dale! A toho so cziim bôle nadzíjamy, hdyz su so prénje pospyty z konsumom lèpje radzile, dyžli sebi myslachmy. Małetnich symjenjow do zahrody je tójskto so skazało, n. píš. 300 puntow wschelakeje runklich (Oberndorfer, Ekersdorfer, Leutewitzer); za punt su sobustawy 37 p. placzili, doniž maja druzy 80—100 p. dawacéz. Rumiž tak promt je so skazanjo czucho wowa (Sechsämter z Vajerskeje) radzilo: 60 centnariorow rozdželi so na Ralskich, Radwor a Khrósczich, 40 centnariorow wozmy ſ. Smola z Raſchec a to wšcho lèdom — dosahashé. Centnar pſchiidze tola wo 3 m. tuñsho, dyžli z rufi maklerjow. Schtož kalf nastupa, so bojadmy, kalf w c rozdželicz; tola w jemy lud tež na hłownu dyrienu ujeje. Dachmy sebi dwaj kaſhczikaj wudželacz, stajichmy tutaj na w z a wahn p dla a rozm rchny na tute waschnie b rzyn swoju lowriju. Za pr cu wotwożenja a rozwazowania zd r zachmy na centnar 37 p. w zaku, wuczini na lowriju $200 \times 37 = 74$ m. To b c jenož warba na pjeniezach; połna m ra b c drugi dobytk, dokelž to je w domo, zo k zdy handler kalf a wuhlo pieczę w „dz r awych” wozach rozwożuje. Ralbiczenjo su swój kalf z Wojerec wotwozili, dokelž tam tójskto tuñsho wotenuđu. Prawje tak, jenož wschubze najtuñshi pucz a na jlepszu tworu wusl d c z: to budze najlepschi kl j, k z towarstwo wjaza a nowe sobustawy jomu dobywa. Dla cz skoho wuhla je so z firmami jednalo a zhonicze imena wot ſ. R jenc z w C ornebach abo ſ. K okle w Khr sczicach. To w jekito pak je jenož malkość porno tomu, na c ož so nastajamy: jene po druhim! W cho so same c zini, wostanu-li sobustawy za w c zahorjeni a rozmnoži-li so ju h lie ba. W emy dr , zo tu a tam n kot i na m ode towarstwo swarja so bojo, zo je wo j ich existenc  so sta o; tue i njem li zabyc , zo c asne wohitojenja k za o enju bur skich towarstw wohonjeja a zo ma bur ski lud tola rumiž tak derje prawo na existenc , ka z sch to druh. Swojeje ko e so wobaracz, njer ka, druhomu k chinu  c znic .* Za o ene lokalne towarstwa njeh pilnje dale na to mysla, kalf sobustawam wuzitki p chiwobroczeja a sch ody wot nich wotstronjeja. Zeno  so hibacz a za e stanaw  — n kto hi o m lo so zestajec , sch to budze za nazymu tr bne, zo ma p chedsyd wo dobr  k hwili k jednanju ze wschelakimi firmami. Sk on juje: Schtož je sch to sk azat , to dyri te  bracz abo sch odu za runacz. To sebi żadyn handler lubic  njed , zo sk azanju tworu wotpokazach; sch mijaty podrywaja na h ladnos z towarstwa a njem  a so c er pjec !

3. Ralsic. N d zjelu 28. t. m. dopoldnia w 10 hod . p chiidze k nam knie z sch ulski inspektor Sch u z z Ramjeica, zo by ſ. wuc zerzej H iccy jomu wot Joho Majestosc je kra la Alberta spo c zeny za lu bu  k chiz swjato zne p chepoda . A tomu b chu so te  sch ulsen p chedstojciecerjo, pr nja klassa sch ulskich dz eczi a n kotsi sw j bni w sch ulsk j istw  zhromadzili. K erlus  „A ch w t cze, w t cze luby nas j” wotewri swjato zno z. Na to zd zeli ſ. sch ulski inspektor knie z H iccy, k jska c e sz je so jomu sta a a staniesche joho halo sw ernoho a sw domitoho wuc zerja. Potom p chepoda k chiz knie z administratorej B edrichej, zo by j n knie z jubilarej p chiityku . Hdyz b c so sp w „Toh’ kra la

* Hdyz so wo konsumu Towarstwa Serbskich Burów ryc , m ni so p chede w chem zhromadne a tohodla tu sche wobstaranjo rata skich tworow (h n idlow, symjewi, ma chinow a t. d.). Te che towarstwo zhromadnie k powa z a sobustawam za tarac . Dru e twory, k te z maja w sebie w jemy k amarjo na p cheda , towarstwo z c sa abo zhromadnje k powa z a p chedawa z njeha, dokel z by za to w jely za lo ni w tr bnych bylo, te  njeha towarstwo sch odu w jemych k amarjow. My slimy sebi, zo m ozem  tuto k spokojenju a zrozumienju wuprajic .

žohnuj Boh" wispewał, wupraji ĺ. Hicka, hľubokohnuth, najwutrobnischi džak Joho Majestosci krále Albertej, wysokomu ministerstwu, schulskej inspekciji a woſebje ĺ. inspektorej, dale tež ĺ. administratorej a všchém zromadženym pschedſtosticjerjam za doſtate wuznamjenjenjo, kotrež vſchivza nic jenicjey za ſwoju woſobu, ale wjely wjacu ĺ. pocžesčenju cyloho wucžerſtwa. — Knjez administrator Biedrich zloži myſle pschitomnych na Boha a nutrny wótcze naich a kérliſch "Lebje my Boha khvalimy" ſkónci rjanu ſwiatocžnosć. — My pač pschejemy ĺ. Hicku, zo moħł po ſwojim wothadze ſo hiſhcze dolhe lēta w krutej ſtrwoſezi tuſho wuznamjenjenja wjeselicz. —k.

3 cyloho ſweta.

Němska. W Barlinje ſu w tu khwilu konferenc dla kupow Samoa, na kotrejž ſo zaſtupjerjo Ameriki, Fendželskeje a Němskeje wobdzeleja.

Awstrija. We Winje ſu jutry wulki ropot a wjely hary nieli, zdaſhe ſo kaž powſchitkownym zbezj pschihotowacj. Poſlednja wina tuteje hary běſhe ſtrajk (zaſtažo džela) pohoncžow wiſtich koňskich železnicow, kotsiž mějachu ĺ. njeſpočojnoſci poſne prawo, dokoł běhu wot aktijskoho towarzſtwa tutych železnicow cyle njeſmiluſte krjudo-wani a pschi najwobczežniſchim džele (hacž do 18 hodžinow vſchēduje!) žalostnie ſchpatuje placeni. Na cyle domolenym a zakoniskim puczu čehdu pohoncžojo pomoc docepiž a zapowědu swoju ſlužbu runje jutry. Kóždy móže ſebi myſlciž, kaſki z toho njeporjad w tajſimle wulkim měſeče naſta. Tuž běhu hnydom tamni dundačkojo tu, kaſkicž ma kóžde wulke město doſcž a na doſcž; tym běſhe to mitana píšiležnoſć ſo jónu muharowacj. Ropoty a zbezki běhu tak wulke, zo dyrbjeſhe ſo ſylna wojeſſa móć pschecžiwo nim ſtajicž. Pschi wojowanjac̄h bu 50 wojaſow a policiſow a 150 woſobow z harowaceje črjodý ranjemych, 400 hevrjekarjow zajac̄u. — Winſey wobydlerjo běhu z wjetſha na ſtronje podcziſhczowaných pohoncžow a tež knježerſtvo je jim vſchu pomoc ſlubilo.

Rom. Swjaty Wótc, kij bě ſo khetro nazymnił, je zas cyle wotkhorjeł a mózejche zbožopſhęcza kardinalow ĺ. jutrownomu ſwjedzenjej pſhijecž. We ſwojim wotmočvjenju ſpomni ſvjath wótc woſebje na powſchitkowne zhrromadžizny katolikow w Schpaniſkej a Rakuskej. W Schpaniſkej je ſo z cyla prěnja tajſa zhrromadžizna woſbyla, na kotrejž ſo něhdze 1800 woſobow wobdzeli. Tež rakuska zhrromadžizna we Winje je z dobréj nadžiju na wuſpěch zefupila. Pschez połdra týſaca wobdzelerjow je ſo zamolwiło. Drobnishe powěſeje haſle dondu.

Naležnosće našoho towarzſtwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 269. kapłan Jakub Šolta z Khróscic, 270. 271. z Budyšina: Hana Šmuranderowa, N. N., 272. Hana Rječyna z Džechorec, 273. Jan Měrcík z Hrubjelčic, 274. Jan Haška ze Salowa, 275. Pětr Zarjenk z Němcow, 276. wučeř Jakub Šolta z Kulowa, 277. Jan Haška z Rachlowa, 278. Michał Křidowk z Hóska, 279. Pětr Mawki z Noweje Wsy, 280. Madlena Knježkec z Kukowa, 281—287. z Njebjelčic: Pětr Robl ze Struchow, Mikławš Suchi, Bosći Pjech, Haniža Zand-mlyňkowa, Marija Žurowa, Mikławš Robl, Khata Hostakec, 288. Jurij Kral, cand. theol. w Prazy, 289. Jakub Nowak, piwarz w Brunowje, 290. Hana Krawcec z Koslowa, 291. Mikławš Bělk z Pěskec, 292. Jurij Mička z Čornolho Hodlerja.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 676. Hana Šołćina ze Sulsec, 677. Pětr Mawki z Noweje Wsy, 678. 679. z Němcow: Jakub Kral, Jan Šiman, 680. Pětr Kubaš z Hóska, 681. Michał Lukaš (Dorak) ze S. Pazlic.

Dobrowólne dary za towarzſtvo: z Kulowskeje wosady hromadže: 1 m. 15 p., z Njebjelčic 40 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 104,395 m.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowana z Kukowa k wopomnjeću na swojich wotemrétych 50 m., njemjenowany z Budyšskeje wosady lubjeny dar 10 m., z Ralbičanskeje wosady 1 m.

Hromadze: 104,456 m.

Na nowe piščele do Baćońskaeje cyrkwe: Dotal hromadze: 3944 m. — Dale je woprowala njemjenowana z Kukowa k wopomnjeću na swojich wotemrétych 50 m. — Hromadze: 3994 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,600 m. — Dale su woprowali: za předaty kopr a mosaz přes Jurija Lukaša w Budyšinje 2 m., njemjenowana z Kukowa k wopomnjeću na swojich wotemrétych 25 m. — Hromadze: 10,627 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili sobustawy třečoho rjada 2 m.

Zaptać Bóh wšem dobročerjam!

Rev. DD. Confratribus salutem!

In Directorio hujus anni error (ex Directorio 1878 demtus) emendandus est. Die 17. Junii applicatio pro populo facienda non est, nec die 25. Febr. fuit, quia his festis transferendis obligatio applicationis non transfertur.

Officium festi Lanceae et Clavorum D. N. J. C. feria VI. post Dom. in Albis celebrandi (hoc anno in diem 24. Maji translati) ab alio officio ejusdem mysterii tempore quadragesimali celebrandi multum differt. Quum plures editiones Breviarii recentiores priore officio careant, R. DD. Confratres certiores facio, exemplaria officii desiderati in cancellaria Reverendissimi Domini Episcopi praesto esse.

J. Skala, capellanus.

Wuſčha je nowa knižka, woſebje za džecji, a je w expedicijach „Katholſkoho Poſoła“ doſtačz

Róžowa zahroda.

Stawizny ze žiwjenja swjatyeh džeči.

Płacjzna 60 p.

Khwalće Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křescanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazana do kože ze złotym abo rjanyム hwěžkowym rězkom na předaň za 3 m. w redakciji Katholskoho Posola.

Towarstwo Serbskich Burow.

Njedželu 19. meje popołdnju w pjećich je w Khrósćicach poseděnjo předsydstwa a wubjerka.

 Wotruby su za sobustawy hišće dostač w Kamjencu na tym samym měsće, hdžež prěnja skazanka. Wone su tasamsna družina kaž prěnše.

Předsydstwo.

Česčenymaj slubjenymaj

k. wučerzej Miklawšej Haši w Kukowje a

knježne Hanje Rachelec w Slanknowje

sławjo přeje zbožo a žohnowanjo M. T. w mjenje šulskoho předstojičeřstwa.

Cjíjch Šmolerjec inhičižeřtve w macjiczym domje w Budyšinje.

Katholicki Pismo

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zjazdkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Metodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 10.

18. meje 1889.

Lětnik 27.

Kscheleszanske dželo.

(Stončenje.)

2. Chcemy-li pak po tymc puczu dale pschińcz, dyrbimy tež spóznacž a za-
khowacž, schtož nascha swjata wera wo waschiniu džela wuczi, dyrbimy wędzeč,
tak mamy dželacž, zo by nam wopravdze k wuzitku bylo. — Džensnischí dželi
džela so jara wjèle, ale z wjetshā z nuzi a nuzowanje. Schtož chce z dželom
swojeju rukow žiwy bycž, dyrbí z wuměštmi aparataini a maschinami tak rjec
wójnu wjescz; z wjetshā so to czini, džela so pilnje a swérnje — ale pschi wszech
džele njemysli so na najważnischu wěc, na dobrý zaměr, tón ma wsich dželo psche-
wodzeč, zo by Boh je żohnował a zastúzne sczinił. Kscheleszan ma swoje dželo
z połuskłoscze k Bohu czinicž, zo by z tym joho swjatu wolu dopjelnit; „Wótče,
twoja wola so stai“, džesche nasch Bójski Zbóžnik; a wo sebi rjeknij, „zo joho
cyroba je, zo by wolu toho czinił, ketryž je joho pôskal.“ Jezus wuczejsche nas
so modlicž a zawostají nam wo tym prawidlo, po ketrymž ma so Kscheleszan pschi
swojim cylym czinjenju a wostajenju měcz prajich: „Njech jescze abo piseče, abo
schtożkuli czinicze, czinječe wschitko k cjeszczi Bozej!“ Kscheleszan ma potaskim za
Boha, jomu k woli dželacž; tuž njejmie nicžo dželacž, schtož je pschecžiwo
Bohu, nima nicžo czinicž, schtož je Boh zakazał, schtož je pschecžiwo zakonjej,
njech je tón zakonu daty wot Boha samoho abo wot duchownejce abo swětneje
wyschitoscze; tohodla njeje dowolene na dnju dželacž, ketryž sebi Boh za
swoju cjescz žada, ketryž je za zdobžnosz dushe postajeny; tajke dželo njeje
k cjescz Bozej.

Dale nima Kscheleszan tež bjez Boha dželacž, nawopak ma z Bohom,
z joho pomocu dželacž, a wo tu ma nutruje prosycz. „Spewaj a dželaj“,
tak rěka Kscheleszanske prawidlo, a wschity mamy so joho džerzeč. Tež nasch
Zbóžnik, syn živojho Boha, je so tu na zemi modlit, samo w noc, je swojich
wuczownikow so modlicž wuczil, je jich často k modlitwam napominał prajich,

zo mamy so stajnje modlicz a ženje njeſchęſtac̄. Po pſiklakdze Žežuſowym ſu ſo ſwjeſci japoſchtołowje stajnje měli, čaſto ſo nutruje modlicz a wěriwych k modlitwoje napominac̄. Tak piſe ſwiaty Pawoł k Efesſim: „Modlczę ſo kózdy čas w duchu a budżęce wobſtajni a wutrajni.“ Tež ſwiaty Jakub praji: „Modlczę ſo za ſo mjez ſobu, zo byſtac̄ze wěczne zbožo namakali; dokelz wjele zamóže wobſtajna modlitwa ſprawnoho.“

To je waſchnio kſheszczana pſchi džele, mjeniujc̄ dželac̄ z poſluſhnoſc̄ ſe k Bohu a po joho woli. Hdy bychu kſheszczeno tak c̄jinili, by Bóh čłowjeſte pròcowanjo bóle żohnował a mytował. Knežowi wuc̄zownich běchu cytu noc kójili a ničo njeſpopadnyli; hdyž pał na Chrystuſowe ſłowo hiſtac̄e jónu ſwoje ſyče rozezjeſchu, hlej, hnydom popadzechu telko rybow, tak zo ſo ſyče torhachu. Schtož w czemnoſce duiſe ſo prouje, schtož bjez ſwetka kſheszczanſkeje wěry, bjez nadžije na wěczne myto, bjez luboſeże k Bohu a bjez pomocy wot horjeka džela — tón njemóže dobrý wutſtuk ſwojoho džela wotczakowac̄ a njemóžemy ſo džiwac̄, hdyž ſo jomu njedopielni, schtož je wotczakował; bjez Božoho żohnowanja je wſchę pròcowanjo podarmo. „Knež wobohac̄a a wobhudža nas“, a „ani tón njeje ničo, schtož ſadža, ani tón, kotryž pſchiliwa, ale Bóh je, kotryž röst a tyczo dawa.“

Te pał jara jednore, dželo z modlitwu zjenocžic̄. Mnozy praja, dželo počinajao, „We Božim mjenie“. Dreje je pſchi džele c̄zaſeſiſhō k Bohu zdychowac̄, na pſiklakd: „Kneže, twoja wola ſo ſtan“, abo „wzmi tele dželo k ſwojej česci a kħwalbje“, abo „Božo, żohnuj moje dželo, c̄zinju to z poſluſhnoſc̄ ſe tebi“. Zo by ſebi tola kózdy kſheszczanſke heſto ſpomjatkował: „ruka budž pſchi džele a wutroba pola Boža“. Hdy by ſo tak po kſheszczanſkim waſchniu dželalo, njeby we wutrobach dželac̄zerjow tak ſnadno njeſpolojnoſc̄, zawiſc̄, huńw a hidženjo knežilo; wobciežnoſc̄ ſtawa bychu dželac̄zerjo ſc̄erpliwie njeſli poſladujo k njebieſkomu Wóicej, kotryž wiſhiko wjedze.

Dženiniſhi džen ſak ſo mało pſchi modlitwoje abo na božnym ſpewje džela. Za to ſtyschinu huſto ſakry, zle, hrozne rycze, kotrež druhich na čeſczi ranja, kotrež naſchu ſwiatu wěru wuſmęſheja a poc̄jeſtnoſc̄ hanja, rycze, kotrež ſtažene duiſe w hréchu wobtvrerdžuju, njeſkaženym pał poħórskej dawaja. Njepraju, zo ſo taſte hrozne rycze ſtajnje a wiſhudžom wjedu, zo ſu hižo zwuczenjo, to ſu jenož wuwbaczja; ale wobzaruju, zo ſo do cyła ſtawaju; jedyn jeniczki hanjer móže ze ſwojimi njevěriwymi a nječiſtymi ryczemii wulku ſkłodu načińic̄; je mordar duiſhow; a lepie by taſtomu bylo, „zo by miłyński kamień na joho ſchiju powěſnjeny a wón do hľubokosće morja potepijeny był“.

3. Poſladajmy tež hiſtac̄e na druhu ſtronu wěch, kotraž drje nic hnydom, ale jeniczki wotſtronjenju ſocialnoho praschenja wjedze. Maſcha ſwiatata wera dawa nam tež prawidla a zaſady, kaſ ma kſheszczan z dželom abo na druhe pſchiliſtne waſchnio dobyte ſubla wužiwac̄ a nałožowac̄.

Hlöwna a přenja zaſada, kotruž nam kſheszczanſka wera ſic̄i, je, zo čłowjeſek njeje njeſwobmjezowaný kniez dobytych ſublow, ale jenož zaſeadnik Boži; Bóh je jomu tele ſubla dowérik a budże něhdy tež zlicžbowanjo žadac̄ wot čłowjeka, kaſ je je nałožował. Ke kózdomu rjeſtne něhdy Božski ſudník: „Podaj zlicženjo wo ſwojim nuſnicowanju“. Bóh je kniez wiſhoho, jomu ſluſha wiſhiko, schtož nam wot njoho ſtworjenia pſchiroda poſticza, schtož ſmy ſebi z joħu pomocu dobyli, schtož ſmy wot njoho doſtali. „Knežowa je ſemja, a wiſhiko, schtož ju napjelnia.“ Wón da roſc̄ plody na polach, wón dawa čłowjeſtam ſtrowe a čiſte ſtawy, moch a kħmanoſc̄e, čas a tyczo; wón

schítuje z předawším džéłom dobyte a wot našich předowníkow došata ūbka ze swojej swjatej kažnju. Tuž mamy našhe ūbka a zamoženjo tak nałożowacž, kaž je Bóh, prawy kniez nad nimi, to pschitazal, a mamy je k česci a ſlawje Bozej nałożowacž k swojomu a swojemu blyžšeho lepschomu. Najwyjsijski zamér wičehoho ſtworjenoho je čescz, kulta Boża; Bóh je wičitko ſtworil za ſamoho ſebje, a najwyjsijski nadawc̄ cžlowjeka, wosebje pał křeſćzana je, čescz Božu ze wičemí mózgnymi ſredkami, potakim tež ze zamoženjom rozmnožecz. Ćhto móhli bohaczi a zamožiczi w tym naſtupanju čznicz! Tu abo tam — tež w naſtej dieceſy — je něhdžekuli cyrkę trébna, zo bychu tež tamni wériwi ſwoje winowatoſcze dopjelnicz móhli, kotsiz dyrbja nětko druhdy hodzinu daloko pſchi hroznym vjedrje do cyrkve puczowacž a pſchi tym ſo hiſkeze bojecz, zo w małej cyrkwičycz žanoho města njedostanu. Druhe cyrkve zaſy nimaja doſez abo žaneje doſtojneje drefy k Božim ſlužbam. Bóh to wičem dobroczerjam zavěſcze týſacorje ze ſwojim žohnowanjom zaplačci.

Křeſćzjan ma tež ſwoje zbožo a derjemeczo a zbožo ſwojich ſobucžlo-wjekow ſpěchowacž, to je joho winowatoſcz; jenož na to dyrbí ſedžbowacž, zo prawe injezy njepſchekroczi. Washe wudawki njech ſu rozomne a waschomu ſtawej pſhiměrjene. ſwoje zamoženjo njetrjebawſhi prečz mjetacz, je zakazane. Cžlowjek dyrbí pał ſebi tež druhdy něcht do wołene zaprécz; won dyrbí lutowacž, ale ženje njeſmě cžlowjek po pjenezach tak ſedžicz, zo w pjenezach ſwojego knieza a boha widzi, dokelz „korjeni wičehoho zloho je nahramnoſcz“. — Ze ſwojim zamoženjom dyrbimy wosebje tež kudsonych a potrebnych podpjerowacž. Hizo w starym zakonju kaža Bóh, kudsonym a hubjenym pomhacž a lubi žohnowanjo tym, kotsiz ſo nad ſwojimi ſobucžlowjekami ſmila. „Mój syno, njeſotčahuj kudsonu jałmožnu, a ſwojej woczi njeſotwobrocž wot hubjentoho“, praji hort mudroho Širacha. „Echtóž kudsonu dawa, njebudže nužy czeſtpiecž.“ „Zbožowny tón, kotrž ſo nad kudsonym a hubjenym ſmili, na złym dniu joho Bóh wiſwobodzi.“ „Jałmožna wot ſmiercze wiſwobodža, wot hręchow cjiſci a wiſluktuje, zo miłosce a węcznoho ſiwijenja naděidzem.“ Tak ryczi Bóh w starym zakonju. W nowym zakonju napomina nas Bójſſi Zbóžník, zo bychmy ſebi ze ſeimſkich ſubkow poſkady za njebjeſte kraleſtwu hromadzili, prajich, zo budże miłosćiowym iich ſkutki z njekahodnymi wjeſelemi w njehesach mytowacž, eži pał, kotsiz tajke ſkutki cjiſili njeſju, budža do hele zaſtorczeni a zatamani.

Zo bychu toſa tele křeſćzanſte zaſadu wiſhudžom zaſy poſtne placzile! Hdny bychu wičitky bohaczi a zamožiczi po ſwojich mocach kudsonych a kudsonych podpjerowali, a hdny bychu wičitky kudsoni a kudsoni, kotsiz ſu jenož na dželu ſwojeju rukow abo na dobrocziwoſcz druhich pokazani, ſebi wiče njetrjebawſhe wudawki zapowědželi, na malym doſez měli, zavěſcze wulku kroczel k lepschomu bychmy po-krocziſli a wulki džel ſocialnoho praſhenja by wurunany był. J. K.

3 Žužich a Šalskeje.

Z Budyschina. Srjedu 8. meje, na kotrýmž dniu cyrkę ſwjedzeń wozjewienja ſwiatoho arcjandžela Michała ſwjeſci, doſta w tačantskej cyrkvi pſchi dopołdnischič Bóžich ſlužbach diakon kniez Michał Wiſeſla poſlednju, měſčniſku ſwjeſci zu. Najdostojniſki kniez biskop dr. theol. Franc Vernert mějeſche, hdny bě epifta wiſpewana, zawodnu rycz a rozloži z horſiwyimi ſłowami ſwjeſzomomu kniezej a pobožnym, kotrýž bě tójsiſto pſchi ſwiatocžnosci pſchi-tomnych, wulkoſc a ſwiatosć powołania, za kotrež mějeſche ſwjeſzomu z měſčniſtej

swjetcziznu moc a kumanosc dostac. Hnadmny kniez pokazowalze na pschikkadze swjatoho arcjandzela, kotorhoz swjedzeni so swjeczesche a kotorhoz imeno swjetczomny ma, tak zmeye tuton jandzelam podobnu sluzbu dokoniec ("Wo malo snadnijschoho dzili jandzela sy — o Bozo — joho stworil, z czechu a krasnosci joho krono-wal." Psalm 8, 6.), tak pak tez joho swjath patroni pschi tronne Bozim joho zaftupowacz njeprchestanie. Swjata swjetczyna so potom wudzeli po znatym krasnym a hhuboku potajnym waschnju, kakej romse pontificalne pschedopisuje (hl. Katholicki Posol 1883 cz. 6). Hdzyz be nowoswjeczem sezechowace dny na preni swjaty skutk, kotorij mjeesche halo mjechnik dokoniec, so pschihotował, swjeczesche njedzeli 12. meje swoju prenju Bozu mischi w Khruscicach, dokelz je Licha Hora, hdzej maja joho starschi zivnoscz, do Khruscic pokazana. A tutej swjatoz-nosci bescie pschi netcziszej duchownej nuzi jeno kniez senior Kuczank z Budyszchyna mohl pschijec, zo by nowomu mjechnikej pschi prenim woporje k pomocy byl. Khruscianska wulka a rumna cyrkej bescie z rostlinami a kwetkami krasnije wudebjena. Hdzyz be kniez primiant ze swjatoznyem czahom z farisko ho domu do cyrkwe, kotoraz be z pobozymi pschedzielnieta, dowiedz, mjeesche po wuspiewaniu hymna Veni sancte spiritus najprjedy kniez farar Werner swjedzeniste predo-wanjo, na czoz kniez primiant pschi assystancek ff. seniora Kuczanka a dweju wo-sadneju duchownemu preni swjath wopor swjeczesche. Po mjechnikowym wo-prawieniu doftachu najblizszej pschedzeljo z ruky mlodoho mjechnika swjate wo-prawienio a po Bozej mischi wudzelshe tuton pschitomnym nowomjechniske po-zohnowanjo. Spewny pschi Bozich sluzbach pschednoschowasche Khruscianska "Sednota" prawje rjenje. Po poldnju zhromadzizhu so mnozy hosczo we Wjenke hoscencu pschi pschijnej kwasnej hosczinje. Pschi tym dyribi so ze wjeho kwalbu pschipoznam, zo bescie drje pschez 50 wulckich a malych družkow za žadniu swjatoznosz z krasnej knieznisej pschu so wudebito. Dokelz so na tutym duchowniskim kwasu njerejwasche, mjeachu hosczo pschileznoseg a khwile pschedzelnie so rozmolwiec a zabawic. — Hdze zmeye nowy mjechnik za stojustwo nastupic, ujeje hiscze zuate. Pschedemjy pak jomu, zo by z bohatym zohnowanjom skutkował we Kniezowej winicy, w kotrejz je telko dzela a tak malo dzelaczjerow!

— Sredju po jutracjach, 24. apr., mjeesche tudy na tselečni Macica Serbska swoju létuschi hlownu zhromadziznu, na kotoruž be so po něčim pschez 60 sobu-stawow a hosczi zechlo. Towaristwowny pschedsyda, kniez farar Hornik, wotewri zhromadziznu a poda najprjedy hlownu rozprawu w skutkowaniu prenjohno a naj-wažnischoho serbskoho towarzstwa w 42. sècje joho wobstacza. Z tuteje rozprawy zhoniqmy, zo je Macica tez w tutym sècje podla časopisa někotre knizki za lud wudala. Ze sobustawow je loni zemrel k. can. cantor Petr Scholta, kiz be wot wjeho spocjetka sobustaw Macicich byl. Joho wopomnjecego pschitomni z posta-nieniom czechzachu. Na tesame waschnjo so džakowne wopomnjecego sta za njeboh ryjeznika Jakuba tudy, kiz je towarzstwu 300 m. wotkazal. — Po rozprawje zarjadniaka macicznego domu, k. ryjeznika Mütterleina, je tuton dom loni 645 m. 15 p. czistoho wunoschka mēk (50 m. wjac dyzili loni); po rozprawje towarzstwownego pokladnika, k. pschedkupca Mjewry, ma towarzstwo nětko 2424 m. 83 p. zamoženja, za twar nowoho domu je loni 1104 m. pschibylo a je w tu khwisu z cyla 8109 m. 67 p. hromadze. Za knihownju je, kaž knihownik, k. sem. wjehschi wuczer Fiedler wojewiesche, 127 czisslow pschibylo, a wudalo je so z knihowohu sklada po rozprawje k. wuczerja Kaplerja 7229 knihow a spisow (mjez nimi 5460 ex. protyki "Pschedzenaka"). Tez wo delnjołužiskim wot-rjedze poda so rozprawa wot k. kantora Jordana z Popojc. — Dokelz je lëtsa

50 lét, zo někotří srbscích mládženců v Budyschinje srbské towarzstwo na tudomným gymnasiu založili, schlož bě so psched tutej hlownej zhromadžiznu ze svjedženské hoscíniu wopominalo, buščtaj na to po namječe pschedsydſta Šlaczicich Serbskej kl. farař Domasjka a ryczník Mójsak Klošopolski, sobuzaložerjej horjeka spomnjenenoho towarzstwa, za čeſtneju sobustawow Maczicich pomjenowanaj (kl. farař Imišić je hžo čeſtny pschedsyda). Z dalských namjetow a ryczow běchu najwažnitsche horliwe ſłowa kl. stud. phil. Broniſha, kž w Göttingen ſtuduje. Wobžarjujo zrudne wobſtojenia, kajez mjez delničotužiſtmi bratrami knježa, rožkado-waſche horliwy Serb wſchelake namjety, kotrež maja ſo tam w ſkutku wuwjeſcz, zo bydu tež tam za Serbstwo zas lepſche čzasy zaſwitače, a proſhescie Horničotužičanow wo bratrowſku pomoc. Za nowych ſobuſtaſow psdiſiachu ſo kl. tačantski vikar Kummer, ſtud. theol. M. Zarjeuš z Drježnjice, ſtud. theol. J. Scholka z Kulowa, krawc Narčišk ze Schinowa a vikar Lenik w Borsđezi za rjadnyj, a knježnje Hana Roubinec w Smichowje pola Prahi a jeje ſotra, dr. Havliček w Zeleznym Brodze, professor Konvalinka w Kralowej Hrōdci a ſtud. theol. H. Turek w Praži za wurdajnyh ſobuſtaſow. — Po ſtarym dobrým waſhnu ſtouči ſo wažna zhromadžizna ze ſpěvom: „Hijchče Serbstwo njezhubjene“.

— Wo Wettinſkim ſwiedženju Serbske Nowiny piſed tydjenjom wožiewjačhu: Wobdželenio naſchoho Serbowſta ſpsi tutym ſwiedženju psched ročje a pschibywa. Z Drježđan je ſo wot wyšokich knjezow zbonito, zo budžetaj ſwiedženſki kvaſny a jeharſki czah tam jara radu widžanej jako ſwiedženſke zaſtupjeſtu toho luda, kž je piſhez ſwoju njezhablaci ſwēru pola kralowſkoho dwora wulcy lubowany. Psched rycznika Lefkyja, kž ma wſchitke předawſche domy a twarjenja jězdných regimentow w Nowych Drježđanach pod ſobu, je naſh kl. pschedsyda doſahace a ze wſhem trébuym zaſtarane konfency za 120 koni darmo doſtač; njeſtreba ſo po tajkim uichtu psche ſwoje konje boječ. Wſchu konjacu picu (wows, ſylanjo, syno) doſtanu jeharjo wot 18. hacž do 20. junija darmo. Tež měſtno za naſhe wozy je darmo pschislubjene. Wo dwěmaj ſalomaj za pschenocowanjo ſmy hžo piſali. Wſho trébne ſo tam wobſtara, myjaki, trénja a ſchpihele. W reſtauraciſi tam ſwiedženſky Serbja a Serbowki 18. junija zhromadnu wjeczeř a 19. ſnědanjo, ſvacžinu, wobjed a wjeczeř a 20. ſnědanjo, kaž je nadžija, darmo doſtanu. Po tajkim njebudže ničjo z wulkimi wudawkami zjenoczene. — Jeharjo a kwasarjo hčyli měru ſwojeje hlowny ſkerje a lepje kl. Smolerjej w Budyschinje wožewicž, zo by ſo jim ſwiedženſki klobuk darmo wobſtarac̄ možl.

— Wožewjamy z džakom ſledowach dopis wo Filipsdorffskim processione: Z Khróscie woteneidže na ſwj. Walporu wulka ſyla pobožnych pucžowarjow do Filipsdorfa. Tón króz prěni raz 6 družkow ze ſwj. Mariju ſobu džeske. Hdyž Budyschin pschekrocžichmy, pschizamkn ſo z Radwořiskeje, Kalcicjaniskeje a Kulowiskeje wosady nahladna mnohoſcz, tak ſo ſo procession na 600 woſobow licžesche. Čoply džen bě wina, zo pucžowarjo napominanjo kantora we Kath. Poſle a na pucžu cyle njewoſkodžujuć we korcžmje Worbis hóle za napojom žadachu, dyžli móžeſche korcžmar ſpoſoſicž; pschi tym bě tutto naſhubjeneſche: Korcžmar njeleb wo tym rozwižem, zo piſciuždjem, dokelž bě nowy a hakle psched krótkim tam pschijhol. Kantor drje bě 2 karcze na staru addressu piſal, ale starý korcžmar bě ſchibale to nowomu zamjelcaš. Wjele jich tohola do bližjšeho Erndtefranca dónidže. Tola tež tam bě nowy korcžmar, kotrež ničjo njeſtreba, zo tajch witani hosczo czahnu. We Filipsdorffje bě rjenje, woſobnje wjeczeř na mejskej pobožnoſći. Rjane pređowanjo, rjany ſpěv a nowe piſhceze z jich wótrym zynkom, to wſho činjeſche wulki zacžiſčez na wutroby Serbow,

łotisz męchału swoje należnoścze a nazy lubej maczeri Bożej pschednięscz. Na dniu swjatoho kschiza bę rano w pęczech Boża mscha, na kotrejż so jich wjele hiszczęce jemu z lubym Zbóżnikiem pschi swi. woprawienju zienoczi a posylni, zo bychū poślñjeni nie jenoż na dompuć, ale też za dalsze żinjenjo sebi joho a joho lubeje maczerje pełne żohnowanjo sobu domoj wzali. A tak stupachmy zaży wjeseli naszomu lubomu Budyšchinej napszeczo. Hdyż bę tón zadý khrıbjeta, bę procession zaży tójszto woſlabny. Pschińdzechmy na Śloneje Vorščęzansku horu, a hlej, tu kima z mocnej rufu luba swjatnicę Jezusowęe naſszweczijshęe Wutroby we Baczoniu nam napszeczo, a kroczele stajaſa so speschniſho. Łedom bęchmy Haslow pschedkrocili, dha skyschachmy hiżo krasne zynki Baczoniskich zwonow a na to pschińdzechu khorhowje a ministrantaj napszeczo, zo bychū nas do nowoho domu Božego nnts wjedli. Tu drje je kózdy zdychnięsczo wubudził, zo by tola skoro też strażnik a pastyr domu Božego sobu pschiſchol. Knejz wuczer Symank wotdżerża na to mejshi pobożnoſcz — ale ſhto to? Tu dżen zaklinča pschi litanijsi nowe psichęce! Aj, aj, to bę za někotrohožkuli nowa pschelhwatanka.* Pschi spewaniu kierluſka dżehmy k woporu, pschi czimž wſchak pał bież cijihęceich niewoteniidze, ſhtož woþzariju. Potom czechnięchmy zaży dale do naſkich Khręſcziec, z wotkelž potom so kózdy do swojeſe domizny wróćz. —l.

W Njebjelszicach je njedzeli 5. meje kniez can. farar Miekkawſch Smoła 25 lětny farſki jubilej swięcził. Z dleſszejce rozprawy Kamjenskih nowinow wo tutym żadnym swjedżenju, kafisz so tam hiszczęce widział njeje, tudy najwažniſche wozjewiamy: Stari a młodzi so hotowachu, zo bychū pschi tutej pschileznoſci wſchu luboſcz a čescz swojomu čęſzczomnomu kniezej fararzej w'pukazali. Wieczor przedy czechniędu wjedzene wot k. wuczerja Braunera ſhulſte dżeczi z lampionami psched faru, hdżez so zaſtaniczo wot ſchulerjow a woſadnych spewarjow wuwjedźe. Potom gmejnsch pschedſtejczjerjo Njebjelszanskieje woſady zbožo pschęjachu a pschepodačhu hało dar luboſcze ſtol k woženju a dwę rjonej processionſkej latarni. W mjenje ſhule, kotrejż dohładować je k. farar tute 25 lét był, wupraji na to wuczer z pschedlydu ſhulſkoſho wubjerkia a potom prěnje dżeczi jenotliwych rjadowniow swoje zbožopſchęca a pschepodačhu tute kęzejace rózowe kerki. Hłuboko hnuth wotmowlvi kniez jubilar wutrobiue napominajo dżeczi, zo bychū we dobrym woſtajne woſtakie a jomu luboſcz też do rowa woſtowate. Na swjedziennim dniu zmahowachu so khorhowje a z mörzarjow so tšeleshe. Ze swjatocznym czahom bu kniez jubilar do cyrkwi wjedżeny, hdżez po hłownych Božich ſłużbach so Te Deum spewaſche. Ze zwonjeniom wſchęch zwonow a z po‐bożnym spewom zažy domoj pschedewodzam̄ pschilimowalke k. jubilar dalsze zbožopſchęca, mjez drugimi też wot k. propsta P. Vincenca, kotrejž w mjenje patronatſkoſho kniejeſtwa drohotny dar pschepoda. Wot najdostojniſchego knieza biskopa a wſchelatich duchownych bratrow bęchū zbožopſchęce listy pschiſhle. — Boh posylni dobrociwoho a wjeſelubowanego knieza we swjatym powołanju, w tu khwili z czelnej ſtaboſcu jomu woſeżeżenym, hiszczęce na mnohe lěta!

Ze Bloho Komorowa (Senſtenberg, przedy Sumpfenberg) zhońchmy, zo bę tam sředu, 15. meje, na dżen zakitarſtwa s. Bózefa a pruski pokutny dżen tež lětſa katholicka Boża ſłużba za Polaków, dżeržana wot k. fararja M.

* Nowe psichęce, za kotrej Ratholiki Woſol hromadzi, su so loni ſtajile. Na někotre registry hodzi so hiżo piſkacż. Dotwaricż maja so lětſa a potom huydom dopłacziec, dotalż by kapital, kotrejž bychmy trzebał njeđoplaczili, z 5 procentami so zadaniež dybjal. Cyla piacizna piſchęceſi samich budże 6080 m., wyšče toho někotre mjeniſche wudawſti. Dotalny ſtad za piſchęceſe wuczini 4041 m. Proſymy tohodla wo dalszmu dobrociwu pomoc.
Redaktor.

Hórníčka z Buyskina. Toho bě Hrůdkovský farář, kotrýž tam hewak měšacíznie jónu pšchilhádža, wosebje k tomu pšchepronyl, zo bychú mnozy tam pšchebywach a džélach Polach a Čechowje pšchiležnosćí měli, w swojej naródnej ryczi so spowědacž. Tón krócz bě połdra sta Polakow a Półkow k spowědzi, a k tomu híšeze něčhto Němcow a Čechow; někotri pšchindžechu wot Nuhlanda a z dalších stron. Boža mšcha spocza so pšched 11. hodžinu, po kotrejž měšchník wot wołtarja pšchitomnym pólsku rycz dzeržesche. Na to bu dale spowědane a po woldželenjach najswięczišchi sakrament wubželowany; posledni buchn hakte po napoł pječiži woprawjeni. Komorowka wosada a diałpora roścze; nadzíja je, zo so lětja híšeze ležomnoſć za cyrkę kipi. Daj Bóh!

3 chłopo sweta.

Němska. Wszéh zjawnie naležnoſće su w tu khwiliu do zady stupile pšched podawkami we wuhlowych podkopkach Westfalskeje a nad Rheinom. Tam je hacž dotal na 100,000 džélaczjerow z dželom zaftalo (straftuja), zo bychú swojich dželodawarjow muzili, jim lóžsche wuměnjenja džela a wyššchu mždu zwolicz. Najbóle su potrjehene Gelsenkirchen, Bochum, Wattenscheid, Dortmund, Essen, Duisburg a dr. Strajk zapocza so w Gelsenkirchen, hdžez bjez hary njewotěndže, tak zo je na to sylna wojska wobora do tamnyh mestow, hdžez hewak žane wójsko njeleži, so szčahnyła. Někotre razy su wojaczy tež wótru bróni trjebali a je něčhto wosobow wo žimjenjo pšchisħlo, tola nimale wszéh nowiny písaſa, zo su wojaczy pšchenahle wustupowali, mjez morjenymi su cyłe njewinowaczi. Z cyła pak so džélaczjerjo jara měrnje zadžeržuia, jeno na zakoniskim puczu chedža swoje žadanja docpicz. Wjednich džélaczjerow tež stajnie k měrej napominaja, a kotsiž zbezki pšchihotuja, z wjetšha žani tamnišchi džélaczjerjo njeſſu. W tuthy dňiach je depuracija džélaczjerow w Barlinje pola kieżora pobyla. Někto je hižo dwě njedželi, zo jara wjele podkopkow stoji, a njedostatku wuhla poczina dale a wjetšhi bycz; wjehelake najwjetshe twornije dyrbja stacž, dokelž wuhla nimaja. Řek dolho džélaczjerjo wutraja, so njemóže prajicž, su pak wuprajili, zo chedža so hacž do poslednjoho wokomika wobaračz, zo bychú swoje žadanjo pšchetlóčzili. Zjawnie měnjenio, tež pola liberalnych, je na stronje džélaczjerow, a wobkrucza so, zo bychú dželodawarjo žadanja džélaczjerow bjez wulfeje schłody dopielnicz móhli.

Austria. Wulka zhromadžizna katholikow we Winnje je so jara derje poradžila, a powšchitkownje pšchipóznawa so horlivosć a wustojnosć ryczi, kotrež su so tam džeržale, kaž tež jaſnosć a raznosć wobzamkujenijow (resolucijow). Zbaradowarjo zhromadžizym su swój nadawki jara derje dokonjeli a su wědželi, khto chedža. Ze to jedyn rozjud: Schłoda, kotrýž bě wotstoczenjo loňscheje zhromadžizym nacžnilo, je cyłe wurunana. — Haſko szčehwſk tuteje wulfotneje zhromadžizym može so spóznacž schulski zakon, kotrýž je kultusminister Gauſch sejmę pšchedpołožil. Tola tutón zakon je tak njedostatny, haj směšny, zo jón žana strona njeſchivomzje. Hinak dyrbji pšchiničz, schule dyrbja zas konfessionalne bycz, předy njebudže lepje.

Hollandka. Kral Wilhelm, kij bě wot lekarjow hižo morwy prajeny, je w krótkim času zas tak wotkorjet, zo móžeshe knježenjo do ruky wzacž. Tuž je tež nassauſki wójwoda zas Luxemburg wopushczil.

Ruska. Minister znutkownyh naležnoſćow hrabja Tolstojo je wumrēl. Haſko wyššiſhi prokurator swiatohó synoda je wón katholiku cyrkę w Ruskej kruče podežiſhczował.

Naležnosć našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 293. Jakub Šerc z Khróscie, 294. 295. ze Smjerdzaceje: Michał Nuk, Michał Matka, 296. wučer Mikławš Hicka z Ralbic, 297. Jakub Piech z Baćonja, 298. Bajerec swójba w Almhütte pola Złoho Komorowa, 299. Marija Simanec w Düsseldorfje.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 682. Michał Nuk ze Smjerdzaceje, 683. Mikławš Bjeňš ze Sernjan.

Dobrowolne dary za towarzstwo: J. P. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,456 m.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k česći Wutroby Jézusoweje wot přenjowopravjenskej holčki z K. 2 m., toho runja wot žónskej z Pěskce 3 m., za zwonjenjo při khowanju Lehmanec džesca ze Sulsec 3 m., wopor Filipsdorfskoho processiona w Baćońska cyrkwi 14 m. 83 p., r. k dorunantu 17 p.

Hromadze: 104,479 m.

Na nowe pišecele do Baćońska cyrkwi: Dotal hromadze: 3994 m. — Dale je so woprowało: wot kwasnych hošci na primicy knjeza M. Wjesele w Khróscicach 40 m. 50 p., M. Š. 6 m 40 p., r. k dorunantu 10 p. — Hromadze: 4041 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,627 m. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadze: 10,628 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. J. Łusčanski, präses serbskoho seminara w Prazy, 2 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Hdyž bě na dñeň 5. meje 25. lěto so dopjelnilo, zo buch swojej wosadže za fararja postajeny, su mi njenadžicy při tutej skladnosti kaž wot mojich duchownych bratrow tak tež z wosady nadobnje zbožopřeča přišle, ertne a tež pisane. Wuprajam tudy swój **wutrobny džak** wšem, kotriž su na tajki mój swjedzeň so dopomnili, z darami mje počescili a tutomu jubilejej tak swjatočny raz načiščeli.

W Njebjelčicach, 12. meje 1889.

M. Smola, can. a farar.

Wupschedawaujo!

Dokelž so za mój škład wšichčich družinow **szkunjanoho psatu** wotebjerarjo njenamakaju, sym mizowanym, tesame po tunjej placziznje rozpshedacj.

Julius Gersdorf
pola zamkarja Vella we Pancjicach.

Mój wulki škład

slomjanych klobukow

za mužskich, žónske a hólcjata, dale schatly, židzane banty, somot, canki, **wuschiwanja**, schaty a nohajcy, kaž tež wšichč krawske twory w najlepskich družinach a za najtmušche placzizny, poruczam z tuthym podwołnje.

Leopold Posner

w Budyschinje na Bohatej hafy č. 7 w domje k. piekarškoho mischtra Biesolda.

Zjawný džak

a „Zaplać Bóh tón Knjez“ wuprajam tudy česčenjej Róžencjanskej młodosći za rjany wěnc, kotryž je k dopomnječu na mojoho njeboho syna na woštar do cyrkwije darila.

Wudowa Hanu Rychtarjowa w Róžencje.

Cjischej Smolerje i nihičjischejnie w maczicjnym domje w Budyschinje.

Katholoski Poroj

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod kříž-
nym zwiazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Śudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyštinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 11.

1. junija 1889.

Létnik 27.

Slowo němskoho centra wo romskim prasđenju.

Wo tutym piſaja Barlinske katholoske nowiny: Signore Crispin, italski minister-psjededyda, kiz bě ze swojim kralom Humbertom do Barlina psjichol, je najskerje trochu njespokojeny z Barlinskich swjatocžnoſćow ſo domoj wrócił. Revolucionara Crispia je w Barlinje němske liberalne nowinarſtvo kaž pol-boha ſlawiło, a nimo mery kħwalito, zo Italska, kotrež je cyrkwiński ſtat rnbila, tuton nětko w mocz ma. Haj, tute liſty wuprajichu ſamo to, zo ſu revoluciije prawe a zo maja lindy prawo k tomu, tróny powalecz, hdyz woni to za mizue spóznaja.

To ſu spodžiwe podeſidženja a pſhemjenjenja. W lécze 1843, 13. hapryla, praji tehdomniſhi zapóſlanc Otto v. Bismarck, něčijsiſhi kancler w pruſkim ſejmje: „Nětko ſo wſchē ſredki nałożuja, zo by ſo Pruskej te městno nanuzovalo, kotrež je Piemont w Italſkej wuhralo; zo bychmy my tam psjichl, hdzej bě Karl Albert psched bitwu pola Nowary, hdzej dyrbjeſche jomu dobyczo monarchijin povalicž, joho pſchēraczo hanibn mér pſchinjeſc.“ To tehdom něčijsiſhi kancler prajeſche. Konſervativni pak hiſheje 10 lét pozdžiſho neapolskemu kralej Francej hako rycerſkomu zakitarzej svojich kralowskich prawow ſlěborny čeſtny ſchlit dariku. W septembri 1860 poſla lejžor Wilhelm ſwojomu pruſkomu poſtanacj w Italſkej liſt, w kotrymž wón njesprawne wobſadženjo cyrkwiſko ho ſtata nanajtrucjiſho zaſudži a tež to wotpokaza, zo ſmela Italſka prawo a spravnosć k woli pječza „narodnych žadanjow“ ranicž. A hdyz bě 1870 Italſka poſledni žvylk cyrkwiſko ſtata rnbila, ſlubi lejžor Wilhelm I. hiſheje w lěhwe we Versailles-u, zo ḥce za hamža ſo staracž, a zaſudži cyle krucze a raznje zaſhadženjo Italſkeje.

Kak je ſo wſho to pſheměnilo! Hdyz kral Humbert z Crispinom zaſudzeny tydžen w Barlinje pſchēbywashe, kħwalachu liberalne a knježerſke liſty napisemo Italſku; jeje rubjeſtvo, kotrež je wona pſchecžiwo italskim wjeržham a cyrkwiſkomu ſtatej ſlučiła, ſlawiachu hako wulki narodny ſluk, haj wuprajachu,

zo je Pruska tóñsamy pucz schla, kaž Italšta. Swobodnomyslne Voßte nowym kejzorej Wilhelmej II. nieprawdu pschiipowacu, zo dyrbi won, dokelž jednotu Italšteje skhwaluje, tež pucz piñipóznamac, po kotrejž je Italšta k jednoče docepta. Haç swobodnokonservatyvny „Post“ swijatocjne pschiipowedaſche, zo maja ludy prawo na revoluciju a powalenju trónow. Nacionalliberalna „National-Zeitung“ meni, zo Crispi, kiz je do wóchę revolucijow a zbežlow zapłeczem był, kotrehož privatne živjenjo haço bigamista je z njezescu napjeljnene, zo tuton Crispi w Berlinie so njeje slawił haço minister-pschedsyda ale haço człowiek, joho woſoba(!)

To su wóchę jara jaſne wuznacja a spodzivne zasady. Wdy chyli rad wéđecz, szto by so prajlo, hdy bydu na żanej druhę stronje tajke myſle so wožiewaſte.

Czim bólę dyrbi so z wjeſołoscju pschiipoznac, zo je centrum tule pschiiležnosć wužiło, kaž su to tež katholske nowym czinile, zo swoje myſle a myſle cyłego katholickiego ludu w Němskej wupraj, hdyž prawa swijatohu stoła, a z tym wóchę prawa z cyła zaſtupowacze tehdom, hdyž będu wóchę druhę stronę kaž wóchitke czuczo za sprawnosć pschiipadzila.

Italšta komora zapóſlancow imieniacy będzie telegramm němskomu kanclerzej Bismarckej poſłała, a w nim swoje ſpołkojenje wuprajila nad pschiipieczom italskoho kraja w Berlinie. Kancler pschedpoda němskomu ſejmiej resolucji, kotrejž pschedsyda v. Levežow ſejmiej wožewi. Někto traſki będzie z toho hotowe bratrowſtvo z Italštej nastalo, hdy będzie centrum drugim stronam njewožiwilo, zo móže, jeſli trébne, romskie prashenjo tež do němskoho ſejma pschiipiecz. Taise bratrowſtvo so po tajkim ſkazj.

Pſchedsyda v. Levežow město toho pjak w ſejmje tuto wupraj: „Moji knježa, džak, kotrejž italšta komora zapóſlancow a italſki kniez minister naſchomu kejzorej a němskому ludę dawa za czeſtie powitanjo, kotrejž je so J. M. italſkomu kraju, nadobnomu zwiaſzownikej naſchoho kejzora, pschiipotowało, lubi so nam cyłe woſebicze. (Bravo.) Za man wuprajic: „Tale zaczucza a naſchu radosc nad zwiaſzkiem, kotrejž mjez Němskej a Italštej wobſtoji a mér ſweta wobkrecza, na zdobne waſhino wuprajic, k tomu ménju man ja prawo“. (Bravo.)

Pſchi tutych słowach wopuſtſzichu pôlscy a elſasscy zapóſlancy ſalu. Centrum pak tam wosta a pschedpoda pſchez swojego pſchedsydu swobodnogu knjeza v. Frankfurteina tuton protest:

„Wóchity moji politischy pſhczeczeljo a ja pſhizamkujem so džaknym słowam knjeza pſchedsydy, wuměnjamy pak ſebi tym woſebicze, zo ſo z tym naſhę poſtajenjo k romskomu prashenju na żane waſhino pſheměnicz njeſyrb“. (Powszichtowne pschiipoznaczo w centru.)

Z tym je centrum raznije a jaſne wuprajil, zo chce prawa swijatohu stoła zaſtitane měcz, a zo nětčische wobſtojenja w Italſtej za dobre spóznacj nje-móže. To je rjane ſwědczenjo, kotrejž je wone dało. Podobnie ſu tež w drugich parlamentach za prawa swijatohu stoła ſo wuprajeli; tak n. pſch. loni we wuherskej delegacji. Tola ſwědczenjo centra je wjese naſladniſche. Pſchetož najſylniſcha strona cyłego němskoho ſejma dawa tute ſwědczenjo, a to katholicka strona, kotrejž je do ſtawiznow němskoho parlamenta z wiſkej czeſcę zapisana, wot banžow wjac króz wuznamjenena. A tute ſwědczenjo dawa ſo w mjenje 16 millio-nów katholikow, kotsiž zady swojich zapóſlancow ſtoja haço ſylna politiſka moc.

K tomu hiſheje pſchistupuja bližsze wobſtojnoscze. W ſejmowym poſedzenju, w kotrejž ſo tute ſwědczenjo woteda, będzie ſejmowy pſchedsyda centrum proſył, zo by swoje wuměnjenjo ſpuſtſzilo, woſebje tohodla, dokelž wone tež wjerej

Bismarck na żane waschnjo witane njebesche. To wſchak ſo rozemi. Taſte wobſwedačenjo ſympatijsow, taſkež němſki ſejm Italskej wupraji, dyrbí cyly ſejm radoſtne ſchičecz a jomu pschičloſowac̄. Hdyž pak ſo tomu tał wulki džel, taſkiž centrum je, napſhczimja, dha taſte wobſwedačenjo płaczivost̄ zhubi. Wyſche toho runje ſlowo centra Italsku na najboſtoſničim mēſeče rani. W tym wokonitu, hdyž Italska ſwjatočne wobkručenjo pschičelſtawa němſkoſu ludu wocžakuje, wožewia tſeczizna tutoho ludu, zo drje džak italskoſu ſejma pschiſima, zo pak žaneje ſympatijs (pschičelſtawa) za Italsku nima, dvož ma tutu wobſedzeñſtwo, bamžowomu ſtolej rubjene, w ſwojej moch. A to ſo ſta bjez kombaženja a tehdom, hdyž bě kral Italskeje w Barlinje.

To ſtrukuje kaž zymna kupjel. Tohodla wſchak tež italske a němſke liberalne a krijejerſke nowinu na žane waschnjo potajſke njeſju, kaſ je iich to mjerzalo. Konſervativni, ſwobodnokonſervativni, nacionalliberalni a ſwobodnomyslni ſu ſo prćowali to zavodzecz a wuhotowac̄u Crispiej hoſcziunu, tež joho na wſchē možne waschnjo ſlawiačhui. Taſk zapoſlanc v. Benda jomu pschiipóznačjo n ēmſkoſu ſejma (rajchstaga) wupraji; to pak ſo z prawom njeſta, pſhetož tamne mjenowane ſtromy abo frakcije njeſtu hiſhce cyly rajchstag; to běſhe potajſkim jeno privatne ſwedačenjo. To drje budžetaj tež Crispie a Italska rozemice. Katholikojo wſchēh krajow pak ſo poſylnia pschi mudrej rožudzenoſci, z kotrejž je centrum tež w tutej naļežnoſci za prawo wuſtupiš.

Podawamy tute ſlowo ſwojim čiſtarjam, dokež wěmy, zo je z nim wuprajeny zmyſlenjo kózdoho, kiž ſprawnje myſli a njecha prawa na tyſac lět ſo zložowace podrywac̄ dacz. To je prawy konſervatismus. — Politički zwiažek Němſteje z Italskej ſo z tym zaſudzecz njetrijeba. Woſtanjemy z njej zwiažani, dokež zdžerženjomera ſo z tym wobkručza. Woſebitoho pschičelſtawa, wulkih ſympatijsow za rubježnu Italsku pak mēcz njemōzemy. Na wobkručenjo političkoſu, wojeřſkoſu zwiažka tež cyłe ſwjatočnoſce w Barlinje poſkazowac̄. Pſhetož wſchudze a we wſchém běſhe wojeřſtwo předku, nimale wſchē ſwjatočnoſce běchu wojeřſke parady, a w dzivadle pschi ſwiedzeñſkej hrę běchu ſkoru jenož wojeřſen wyjihſhi pschičtomni. Felizo je ſo tutón zwiažek z woptym italskoſu krala w Barlinje wobkručil, kaž piſaja, dha dže je joho zamýſl docpit.

Z Lujžich a Sakskeje.

Z Budyschina. Džens pſched dwěmaj njedželomaj, 18. meje, mějſeſhe powjetſcheny ſerbſki wubjerf za Bettinski jubilejski ſwiedzeñ na ſchóho kralowſkoſu domu ſwoje dwuvarađenjo. Z dlejſeje rozprawy Serbskich Nowin podawamy tudy hłowniſhe wěcy, kotrej ſu ſo wužinile. Z Budyskoſu, Kamjenſkoſu a Lubijskoſu wobkraſja běchu ſo 44 wubjerkownych zefhli. Zhromadzijnu wjedžeſhe l. farař Imiſh, pſchedsyda ſerbſkoſu wubjerka. Zhoni ſo, zo je ſo 110 jěcharjow, 31 kwasarjow, 24 kwasarłów a 57 družkow zamolwiało a pschijalio; dalshe zamolwienja ſo nětko wjac pschičecz njemōža. Kwasny czah wobſtoji z 128 woſobow a ma naļoženju, njeſteſtu, braſhku ze ſwatomaj a ſlónkomaj, poſhonača njewjeſčinoſu woza z poruczenymaj konjachmaj wodžerjomaj a hercow, kotrejž je ſebi Drježdžanski hłowny wubjerf žadał. Scherpy ſerbſkih barbow za jěcharjow ſo z woſebnoho atlaſa zefhija. Kwasny klobuk a wonjeſčka, kotrej ſo poſkazowac̄, ſo wſchitkum ſpodobaču. Kwasny kij ma wot zemje hac̄ do hohča doſahac̄. Draſta družkow a kwasarłów móže wſchelaka byc̄, jeno zo je

serbska, a radzi so, zo bychu kwaśne drastu hakle krótko pśched zaśtupom do czaħa jo wobelek. 8 hotowarńciz so sobu woźmje, a změja z tutych po zhotowanju dwie wšcho na kedżbu bracę a druhe 6 ē blidu stužicę. Też so 6 wotrocżekow sobu woźmje, kotsiż změja w noc dwaj a dwaj w konjemicach strażowacę a druhi stužbu zaſtaracę. Zedharjo dyrbja hiżo wjecżor 18. junija w Drježdżanach bycz, dokelż změja rano 19. junija zhromadne jehariske zwucżowanjo dżerżec; kózdy jehar změje mały kschudżik po mōžnoſci z čečzikiem serbskich barbow, rukajec pięgi jehanju pak so wotpłazachu. — Wjèle kwasarjow, kwasarów a družkow ahe hakle nazajra 19. junija rano so na puçz podać z tym czaħom, kotrejż rano w schtyrjoch z Budyschina wotjedże. To wšak so hodži, „ale, moji lubi, njezależce sebi, wopomnije: Schtoż pśjeczaka czaś, tón skomdi kwas! To so tola nikomu njeſtai! Rano 5,29 dhemm wam na dwórnisħċeż w Drježdżanach napſħecżo pſħiniecz a was do naſħeje hospody w prjedadwſkih nowomiejszañskich jehariskich kaſermach (Wiesenthalstrasse 8) dowjedż. Spomnijem czaħ pak jenov z Budyschina jēdze; z Lubijskeje strony dyrbja toħodla hiżo 18. junija so na puçz podać. — „Sami Němcy wiznawaju, zo budż pſħej naſħi serbski kwaſm a jehariski czaħ naſħha Lužica jara nahladnię a doſtojnije zaſtupjena pſħi wulcottnym 800-létym jubileju naſħho luboħo kralowskoho doma. Nawoženja a njewiſta ze ſwojimaj ſtòvkomaj we wožu pojedżetaj, kiż je so za wjach tyſac hriwnow natwarit. — Dokelż njeje wſħiſtim jeharjam znate, fakt maiju so za tuton jubilejki czaħ jehariske konje zapletowacę, zo bychu prawje rjamy kudżeriawu napohlad deſtale, so to ſrijdu po ſwiatkach popołdnju w tħixi w Budyskim hoſćencu złoteje hwieżdy na konju nadrobnię rozpokaza. Hixxie budż pſħipomnijene, zo budżetaj so naſħej ſwiedżenijek czaħaj pſħed naſħimaj hospodomaj tak w prawym czaħu zriadowacę, zo budżem hiżo do dżesacjich na swoim městnie ſtač, kotreż budżem nam pſħipolazane. Bóh daj, zo so wſħiſko derje poradzi f'czečci naſħho luboħo krala a ē wjefelu naſħiħ jomu ſwernyħ serbskich wutrobow. — Hixxie je so żoniło, zo za jehariski czaħ Drježdżanski wubjer też 20 hercom w pſħihodnej serbskiej draseże ze serbskimi barbam wobstarā.

Z Budyschina. Dyrbimy naſħiħ czečezenij ċitarjow na lubožnu knižku kedžbliwych cžinieč, kotrąž je pſħed krótkiu wuſħla: „Róžowa zaħroda. Stawizny ze žiwenja ſwiatyħ dżeczi. Pełnym serbskim dżecjom spišał Miklawš Biedrich, kapłan. Z dowolnoſciu duchowneje wyschnoſce. — Je to rjana knižka. Na 123 stronach je stawizna 24 ſwiatyħ dżeczi powiedana. Ktęž je hładka a eyle zrozenliwa, dżecżacomu myſlenju a spónnacżu pſħimérjena; też placizna 60 p. so loħej zwiedże. Hdyż tak wſħiſtim staršim naležnije radžim, zo bychu za swoje dżeczi tule knižku kūpili, mamy wosebje tute pſħicżim. Schtoż wobſah abo wopſħiċċeo knižki nastupa, dha je w titlu doſej jaſnije wuprajemy: Stawizny ze žiwenja ſwiatyħ dżeczi. Su to wšho krasne wobrazu ze žiwenja, kotrež ē ſeżżeħwanju poħmuwaja. Tu kedžbliwe dżeczo rjane wucżby kħeſċanju we ſkutku dopjeljnije widži a z tym so ē ſeżżeħwanju pohnute ċuji po znatnym pſħiſlowje: Słowa poħmuwaja, pſħikkadu (za sobu) czaħnu. Zlyk pſħiſkladow je několiko swiet połmy, a zo někotryżkuli čłowiek hiżo w młodych létach so ſlazı, z wotkel to hewal p̄idjuħże hacż ze zlyk pſħiſkladow, ze żawjedżenja? Taſkomu ūkōdnomu ſkutkowanju dyribi so dobry wliw napſħecżo staſiċ. Jara mórem frédk za to fu runje žiwenja ſwiatyħ, w kotrejż su dobře pſħiſklady, poħmuwania ē dobromu. Za dżeczi je w tutej knižek rjana z bérka. Tuz dha serbsej starſhi, kūpżże sebi knižku, do kózdoħo serbskoho doma njeje zaſtupi, a cžitajcę kózdy dżen z njeje, abo z najmjenſha kózdu njedżeli a ſwiaty

dženjenu stawiznu zas a zas, zo rjane wuczby a psjeklady waschim džecjom tak rjec do mjaša a krewje pscheidu a w živjenju so połazaja.

Z Khrósczic pisaja S. N.: „Towarstwo Serbskich Burów“ dale a hóle roscze a psjhibera. Tele dny k nam wjesowa powěsć dóniże, zo su w Krápowje serbscy ratarjo lokalne burške towarzystwo założili, kotrež je so powschitkownomu „T. S. B.“ pschizamklo. Za pschedsydu nowoho towarstwa su klublerja Kráwea w Krápowje, za poładnika Wünschu w Schpíkałach a za pismawjedżerja Bartušcha w Krápowje wuzwolili.

Z Zitra, 26. meje. Na pscherprošchenjo puščezi so „generalstab“ Tow. Serbskich Burów zańdżenu njedželu do Woſlencžanskeje wosady, zo by w Zitru dla założenia nowoho lokalnoho towarzystwa jednał. Béchu tam: Kołla-Lisak z Khrósczic, Kłank z Rózanta, Lebz z Ralsic, Kráwejlik a Král z Pazlic, Wjacławik z Koniec, Króns z Khrósczic, wuczerzej z Njebjelcziec a Schunowa, Woſlencžanski duchowny a Njebjelcžanski kapłan. Z Woſlencžanskeje wosady bě, byrnjež w żamych nowinach so niežo njezwjewiło, so nimale 80 hospodarjow zhromadžiło. Po ryežach, kotrež po rynku pschedsyda a pschitomnej duchownej měsachu, założi so nowy wotnosć naſchoho towarzystwa z tym, zo 60 sobustawow pschistupi. Ze jenož k wobżarowanju, zo so w tutej wosadze tak mało serbscy cžita: njež naſhe prćowanjo narodny indifferentismus, kotryž so na tutej stronje wutrobow mocuje, po možnoſći zahania. Wažny je pschistup tuteje wosady tež z tym, zo su nětko Khrósczich kħmane ſrjedžiſčo.

Z cyloho swęta.

Němska. Zańdżeny tydženj je italſki kral Humbert z krónpryncem a ministrom Crispym pola němſtogo fejjora na wopycze był. Město Barlin běſhe jara psjchnje wudebjene; tež je so kralej Humbertej wschitka cžesćz wopokazowała, kaž so krónowanomu kniežiczerzej kluſha. Njedželu běſhe kral Humbert w katolskej cyrkwi swjateje Jadwigi na Bożej mīschi pschitomny, tež krónprync a (ichtož je so zawěſeże kóždomu džiwno zdak) tež minister Crispi! — Hdyž cžesćz, kotruž su kralej wopokazowali, za zdobniu a sprawnu spóznawamny, dha tola njemožemny rozmiecz, kaž su signorej Crispi-ej taſtu cžesćz w Barlinje cžinic̄ mögli, kaž je so stało. Crispi je hako revolucionar, atheist a trigamist doſez znaty. W latach 1848, 1853, 1858 a w Garibalbijowych zbežkach je so wón hako najhōrſci zbežkar połazał, tak zo je ze wſchelakich krajow tehdom wopokazany był. Hako atheist je Crispi Boha hižo cžaſcziſčho zjawnje preł a hanit. Najhōrſhe pak je joho moralne živjenjo; wón je z tseczej „mandželskej“ žiw, hdyž je hižo dwę zaſtorczył. W lécze 1878 mějſche dwojotnoho mandželstwa dla njeſlubozny proceſ a dyrbjescze tehdom tohodla ministerſtwo zložiſč; tehdom, hdyž Crispi swoju prēnju mandželsku njedžakownje zaſtorczy, same najswobodniſče, liberalne nowiny w Romje joho najkruciſčho zaſudžowachu. A nětko? W Barlinje su liberalni joho ſlawili a cžesčili nimale kaž psjhiboha, najbóle drje tohodla, dokež je Crispi hako swobodny murjer pschisaham njeſpħecżel hamžiſtwu a katolskej cyrkwi.

— Straſk hewjerjow nad Rheinom a we Westfälſkej je z wjetſchego džela zas skóńczony, ale nic k społojenju wobdzělenych, wosebje nic dželaczerjow. Nekotre wołozhenja su jim zwolene, hłowne žadanja pak nic wſchitke. Najbóle je ſħodžiło, zo dželaczerjo cyle psjekzjene njeſtoſtachu a zo jich džel wſchomu cofowanju so psjekzjiviesche. Dale něktosi wobſedżerjo podkoplow wſchē swoje ſlubjenja

zlamachu. Nuža a huń na njeśmiłnych wobśedżerjow běſhe wbohich dželaczerjow z wulkohó džela tak pſchewzała, zo někotři dotalnu rozmou měrniwość zhubiwoſti ſebi węcy dowolichu, kotrež ſu pſchecžiwo zakonjej a kotrež tohodla jich pſchecžiwnitam mōc do rukom dachu. Sam ſtraſkowny pſchecžyda Weber ſo žabu a wupraji we žhromadžizuje ſłowo, kotrehož dla joho zajačhu. Wobśedżerjo podkopkow pak niumaja winu tajkoho wulkonca dla ſo radowacz; pſchetož njeſpo kojnoſcz njeje žběhnjena. Lepje by bylo, hdy bych u z dželaczerjemi, kotrejž dželo pod zemju je dſez wobčežne a ſtrowotu ſtraſhniſe ſaz, pſchecželniſe ſo zjednali. Tak pak, hdyž ſo jim ſprawne žadanja zapomědža, zacžerja ſo dželaczerjo, kotsiž ſu dotal ſo cyle čeſtneje žadžerželi a na zakonſkim puczu pomoc pytali, do rukow ſocialdemokratow.

— Kāk ſwiaty wótc wo znathč hajerſkih wobſtojeniach myſli, je jaſnje widzeč z wažnoho a kritoho liſta, kotrež je Leo XIII. arzybiskopej w Mnichowje-Freislingen piſal a w kotreymž wón žadanja hajerſkih biſkopow tež cyle hako ſwoje wupraja. Kaž je znate, běſhe minister Luž tamne žadanja z krótka wotpokaſał a jenož někotre ſnadne wolženja zwolil. Pſhi wſchém tym ſo kniežeſtvo pſchec̄ tak poczinja, hakož by ſwiaty wótc z wobſtojeniami katholskeje cyrkwi w Bajerskej „cyle ſpokojeny“ byl. Tule kžu je někto bamžowý liſt njeśmiłnje wotkrył. Woſebje 5 hłownych punktów wopſhija bamžowý liſt: 1. Nětežiſhe wobſtojenja ſu pſchecžiwo w něčbje katholskeje cyrkwi a pſchecžiwo zaſkadnomu porjadej, w kotreymž ſtat a cyrkſej mjes ſobu byc̄ dyrbitej; 2. kaž węcy w Bajerskej někto ſtoja, ſu wone pſchecžiwo zwiaſkej, kotrež ſtej Bajerſka a ſwiaty ſtol pſched ſetami zwiaſaloj a kotrež je cyrkſej pſchec̄ zwěrnje džeržala (to ſo woſebje na to počahnuje, zo maja biſkopja ſwoje paſtyrſke liſty králej — to rěka joho minijtrej — k rozſudzenju a dowolenju pſchedpoložic̄, prjedy hac̄ ſmědža je ſwojim wěriwym wozjewic̄. Rěka to placetum regium, králowe pſchizwolenjo.) 3. Zwolenja Lužowé mjeniſje liſt ſuadne, njeđoſahace a njeſpuſhczomne, dokelž wſho do močy a ſuhovole kniežeſtwa kladu. 4. Bamž ſwoju nadžiju na porjedzenjo ſtaja na biſkopow, duchownych a wěriwych a 5. ſponni tež naležnije na to, zo wužitk regenta ſamoſho ſebi žada, zo bych u ſu žadanja biſkopow dopjelnile, pſchetož biſkopja ſu najlepſha podpjera za trón a ſwětnu mōc.

— Králowa-wudowa Marija je 17. meje w ſwojej starobie 64 ſet čiſhce a zbožniſe wumrěla. Wona běſhe pruſka prynceſna, rodžena 15. oktobra 1825 hako džowka prynca Wilhelma, syna kraſa Friedričha Wilhelma II. Hdyž hſiſheje 17. ſeto dokonjala njeběſhe, bu z hajerſkim krónpryncom Maximiliánom zwěrowana, z kotreymž je jara zbožniſe žiwa byla. Jeje mandželſtvo Bóh z dwěmaj ſynomaj požohnowa, kotrejž drje rjane nadžije wubudžec̄taj, kotrejž pak ſtaj nadobnej macžeri wjèle zrudobý pſchihotowałoj, dokelž ſtraſhna khorosz ſwoběmaj ducha zacžemni. Hdyž bě jeje mandželski, wot ſéta 1848 kral, hžo 1864 wumrěl, poda ſo zas bóle ſamotnomu žiwenju, w kotreymž čiſhce ale nadobniſe dobroty rozhvwashe. Czežke pruhowanja, kotrež Bóh na nju dopuſteſe, a ſamotne žiwenjo wotwjerachu jeje wutrobu ſeto a bóle ſpónacjú wěrnoſeſe, a 12. oktobra 1874 wotpoloži wona katholske wěrywuznac̄jo. Tajke wróćenjo do katholskeje cyrkwi ſobuſtawa kruče protestantskoho domu Hohenzollerſkých tehdom ſedžbnoſč cyleje Němskeje wubudži. Woſebitu dowěru mějeſhe králowa k jara čeſejomnomu měſhniſej, fararzej Thoma, kž je pſched krótkim za Paſſauſkoho biſkopa ſo pomjenoval a kž je tež králowej pſchi ſmíjerczi duchownu pomoc poſtieſzał.

Wschelcziuň.

* Hdyž bě biskop Dittrich hžo na škulach, dyrbješche khudoby dla na dobo ps̄hestac̄ studowac̄. Węzo poſluchaſche, tola zawęſeſe njerady, starſhimaj, ktraſſj jomu dale studowac̄ dac̄ njenmōžeshtaj a joho tohodla ze škulow wzaſhtaj. Tola tež doma njenmōžeshto ſo knihi wostajic̄, ale czitaſche pilnje z nich. Něhdy paſeſche huſy na polu. Tu pſchijedze woſobny enzy knieſ, wyſoki duchowny z Prahi nimo a wuhlada hžo nazdala, tak huſar pilnje czita. Wczipny džeshto blíze a ſpónia, zo ma huſar lačzanſki knihu w rukomaj. Praſheshto ſo, hžde je lačzanſki wuknýl. Hólczeč wupoweda wſho ſwēru a ſkorzeſche cužomu knieſej swoju nuzu. Tutoń ſmili ſo nad wobdarjenym ale khudym młodzencom, a waža joho ſobu do Prahi a starasche ſo wo to, zo móžeshto Dittrich dale studowac̄. Zawęſeſe ſpodzivny podawł, kž ujebe pſchipad, ale porſt Boži. — Nasđa njeboh wowlka, kž by rad wo ujeboh Dittrichu ryczała, poweđaſche tule węc trochu hinał. Pſchez joho narodnu wjes wjedzesche droha a džeshto khětro k horje, tak zo dyrbjeſche ſo ſamym knieſkym wozam pſchipſchahowac̄. Tute pſchipſchahowanjo džeshto najſterie po rjadu po wſy wokolo. Tak ſo ſta, zo dyrbjeſche tež Dittrich, kž z wołomaj jězdeſche, něhdy do forety pſchipſchahowac̄. We wožu ſedzeſhtaj woſobnaj cužaj knieſaj, ktraſſj lačzanſki ryczeſhtaj, zo by jimaſ nichto rozemjeſz njenmohł. Ale tak ſo džiwaſhtaj, hdyž jimaſ wolach pohonež na dobo lačzanſki wotmołwjeſz pocza. Praſheshtaj ſo, hžde je lačzanſki nauuknýl. Dittrich jimaſ ſwēru poweđaſche a ſkorzeſche, zo doſtudowac̄ njenmōže, dokeł pjenjeſ nima. „Wo to ſo njeſtaraj“, projeſhtaj knieſaj. Za krótki čas doſta teſko pjenjeſ, zo móžesche wuſtudowac̄. Šchtó pak ſtaj joho dobroczelej byloj, to ženie źhonil njeje. — Bifkop Dittrich bě tež zwonkownie jara rjenje zroſčený muž a, runjeſ na woſobnu draſtu mało džiwaſche, bě tola joho krafna poſtawa z rjamym woblečzom a z jaſnym wóczęſtom tak nadpadna, zo w Drježdzaňach, hždež je hewał doſcz widzeſz, ludžo na wulich ſtojo wostawachu, zo byhū joho widželi. — Wyſoki, wužený a nazhonyt duchowny z L. poweđaſche, zo je druha komora ſakſkuho ſejma ſwoje poſedženja wotſtoržila, hdyžtuli bu znate, zo budže bifkop Dittrich w přenijeſ komorje ryczeſz. Tak ſlawna bě joho ryceniwoſcz, zo ſam ioho njeſtcheczeljo to pſchipóznamachu. J. L.

* Řejeſ pređowaſche wo ſudnym dniu tak nutrije a dorazuje, zo wſchitcy plataſhu. Deno jedyn muž njeplataſche ſobu. Praſhachu ſo joho: „A čehodla ty njeplataſh?“ „Ja džé z washeje woſady njeſſy m.“

* Schlabaka poruža ſwoje węci na pſchedan a poweđa hoſpož: „Kupcze, macži, mam rjane truhanczka, węczka, rjeczaſki!“ Hoſpoža: „„Mam hiſhče wiſajku.““ Schlabaka: „Nimacze ničo wjazac̄ abo iſtryčowac̄?“ Hoſpoža: „„Tež nic.““ Schlabaka: „Wotkuſcze mi paſſiczeſki.“ Hoſpoža: „„My wſchak janých myſchi nimamy.““ Schlabaka: „To chcu wam ičh něſcht o pſchinjeſcž.“

* Tele hubjene čaſy tola. To běch wondunjo w Budyschinje a čech ſebi we wulich klamač złote dwachcziemarkow wumjenic̄, ale myſliſch ſnadž ſebi, zo Jane mějach?!

* Sudník k paduhej: „Kelle měchow nepli ſy to pokradnýl?“ Paduč: „Sydom.““ Sudník: „Hdy dha ſy je to zwotuſoyl.“ Paduč: „„Dwaj měchaj zwęzerawſhim, tſi měchi wcžera a dwaj čeu ſebi jutſe wotujiſcž.““

* Tak njenowaný studenta — praja, zo bě ze Serbow — ſtudowaſche a ſtudowaſche, ale to bě mi ſtudowanjo. Pſchinidze na prózdnym a pſchinjeſe nanej ſwoje cenzury. „Ty džen hubjensche cenzury měcz njenmōžesht hacz maſč“, praji nan, „ſchtó dha ſy to tola cykle lube lěto čzin il?“ — „Nicžo a piwo ſym tomu pit.““

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena dań wučinještej 104,479 m.
K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.
Hromadže: 104,480 m.

Na nowe piščele do Baćońskeje cyrkwe: Dotal hromadže: 4041 m. — Dale
se woprował: M. Wj. 10 m. — Hromadže: 4051 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,628 m. — Dale su woprowali: wot jenoho hólčeca 10 m.,
faraí Anton Černey w Schnauhüblu w Čechach 3 m. 50 p. — Hromadže: 10,641 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. J. Łusčanski, præses serbskoho seminara w Prazy, 2 m.

Zapatać Bóh wšem dobroćerjam!

Towarstwo Serbskich Burow.

We swojim wuradżowanju na džen 19. meje je pschedsydſtwo za trěbne
spóznało, že w spoczątku namjetowanym pjenježnym fond so twori, z kotrymž
mohle so zamysły towarzystwa w přenich létach pschedsydne podpjerac̄. Tyh, kotriž
su w swojim času mi aktije lubili, proszą, že kapitale po 50 abo 100 mk.
w Budyschinje k. kaplanej Skali, we Vazku mlynkej Kummerej a we Wotrowje
čublerzej Čemjeri dowérja, tuczi k. pak na konc tutoho měsaca nahromadženy
pjenjež pschedsydze towarzystwa, Michałej Kołli w Khrósćicach wotmiedu. Aktio-
narjo dostanu z rukow pschedsydy wěričelsi list a pschedslubjenu dań.

W Niebježcicach, 26. meje 1889.

Kubasch, kapłan.

Wuſčla je nowa knižka, woſebje za džeczi, a je w expedicijach „Rathol-
skoho Poſoła“ dostac̄.

Różowa zahroda.

Stawizny ze žiwjenja swjatych džeci.

Plaćizna 60 p.

Za hospodarjow a čeladnikow!

Hospodarjow, kotriž čeleď, a čeladnicy, kotriž službu trjebaju, móža
to pola podpisanoho zhonić.

Z tutym so poruča **Jakub Hendrich** mjen. Kasper
w Khrósćicach.

Towarstwo Serbskich Burow.

Lokalna zhromadźizna „Towarstwa Serbskich Burow“ Khrósćan-
skeje wosady budze swjatki wutoru, 11. junija, popołdnju w pjećich
w Khrósćicach dla wšelakich skazanjow a wuradženjow.

Předsydſtwo.

Zjawny džak

wśitkim tym, kotriž su mnie přez dobu mojich studijow hač do tutoho
časa na kajkežkuliž wašnjo podpjerali, kaž tež za wšelake wopokazma
přečelnosće a lubosće při swjedzenju swojeje primicy wuprajam z tutym
swój najnutrnisi džak a zapatać Bóh luby Knjez. Spominam wšednje při
swjatym woporje Bošeje mšē na swojich dobroćerjow, žiwyh a wotemrétych.

Michał Wjesela, měšnik.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Sudowy czaſopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Andryšchinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 12.

15. junija 1889.

Lětnik 27.

1089.

VVosM stoVV Lět stojI a knježI krVty korjeń
VVettInskI.

1889.

Bóh žohnVj naš LVby kraLoVVskI DoM VVettIn.
LVzICa přeje zbožo ALbertej a KaroLI.

Wósm stowłetny knieżeński jubilej Wettinskoho domu

16. junija 1889.

Wschohomocny, węczny Bożo! pshi kiejszacej swjatočnoſci wósmistow-
lennego jubileja knieženja naschoho wyſokoczeſcenego kniežeſkoho domu pohlađujemy
z wutrobowej pobožnoſciu k Tebi! Ty dže poſtajeſt kōđu wyſchnostnu moc; po-
taſkim je Twoja swjata wola, kotrež je naſch Wettinski wjerchowſki dom powołała,
zo by nad krajom a ludom naſheje wótcziny kniežil; a injez tym zo hewak ludu
a wjerchowje, husto hižo w krótkim času, pſchitħadzeju a wotkhadzeju, sy Ty tola
naſhomu wjerchowſkomu domej pſchepodatke knieženjo hižo pſchez wósm lěftotkow
zbožownje zdžeržał. Pſchez tutón dołhi čas sy Ty, o Božo, założerjo a dokon-
njerjo wſchoho dobroho! w naſhim wótcnym kraju założił, hajk a wobkhował
— we wutrobach wjerchow naſchoho kniežeſkoho domu prawu, swérnu a wob-
ſtojnu luboſcž a staroſciwoſcž za jím dowérjeny lud a kraj — a we wutrobach
jim poddatoho ludu pokornu, dowérinu a swérnu pſchitħilnoſcž k wjercham joho
z mocu a kniežeſkej poccziwoſcži wot Tebje debjenoho wjerchowſkoho domu. Tež
spožegi Ty wjercham naſchoho kraja, zo w swojej staroſci za spomóženjo ludu
w tuthym času zaſy a zaſy z Twojej miłosćju nowe ſredki a pueże k zdžerženju
a rozmnoženju derjemecza a mocy jím dowérjenoho wótcnovo kraja pytačku a
namakaču, injez tym zo Ty tohorunja ludej, kotrež je naſhomu krajnemu
wjerchej swérnie podaty, pomhaſche, zo jich spomóžnym wotmyſlam a mudrym
přikazjanem z dowéru a podatoſciu napisheczliwo pſchiniđe, a za wumyđdzenjo tych
ſamych swoju sylnoscž a pomoc, zamóženjo a žiwienjo z wólniwej swéru zaſadži,
— a pshi wſchim tym sy Ty, o Božo, k taſkomu jednomyslnomu swérnomu
zchromadnemu ſtukowanju wjerchow a ludu w času wósm stow lét hiſhče Twoje
wótcowske žohnowanjo pſhidäl. Tak tworjeſte ſo z Twojej miłosćju, o Božo,
tonle pſchez Tebje zwiazań zwiažek naſchoho wótcnovo kraja z naſhim wjerchow-
ſkim domom, tež woſriedz czechich pruhowanjow, w taſkej sylnoscži, zo swoje
žohnowanja rozſcherjowacze nic jeno po naſhimi wužſhimi wótcnym kraju, ale tež
pſchez joho poniżezy, wobſbie po němſtum fejzorſtwie.

Tohodla wobročamy tež pshi džensniſzej jubilejſkej swjatočnoſci najprjedy
ſwoje wutroby jednomyslnje k Tebi, o Božo, zo byhmy za wſchitko to Twojomu
swjatomu nijenej cjeſcz dali, a Tebi za powołanjo wjerchowſkoho domu z Wettina
k wiedzenju naſchoho kraja, jako tež za joho wósmistowłetne zdžerženjo, a za
wſchitke naſhomu wótcnomu krajej pſchez tón ſamym dom dōstate dobroty, z cyłeje
wutroby khwalbu, cjeſcz a džak projiſli; ale tež, zo byhmy džakowanja, ſlubjenja
a modlitwy, kotrež za naſch kniežeſki dom a joho wjerchow we wutrobie noszymy,
někto do Twojeje wótcowskeje žohnowaceje rukti ponizuje položili.

Wzmi, o Božo! swjatočnoſcž tuthych dnjow jako swedečenjo, kaf ſakſki lud
a kraj zwiažek ze ſwojim wjerchowſkim domom za žohnowanjo pſchipóznawa, kaf
wſchitko dobre a spomóžne ſchtožkuli joho wjerchowje we wósm lěftotkach dokon-
njaču, mudroſcž, zaſtarano, sprawnoſcž, zmuzitoſcž a druhe dobre pocžinki, kotrež
ſu wopokazowali, w czechnym wopomnječu khowa, a kaf z cylej mocu Tebje
proſy, zo by Ty ſtukowanju joho wjerchow pſchecy dale nadobny plód a nadobne
žohnowanjo pſchinjeſcž dał.

Napjeljeni z džakom za zaúdzenoſcž modlimy ſo pshi naſhimi jubilejſkim
swiedzenju dowérnje tež za pſchichodnoſcž naſchoho wótcnovo kraja. Z Twojej

miłoszemu, o Boże, lu wot Tebje zwijazanu zwijazku našeho wjerchowelskoho domu ze sakkim krajom żorło żohnowanja za nas. Pomaj, o Boże, zo by z Twojej miłoszu też psichichodnię tak było! Zdżerž našhomu wótcnomu kraju jeho pschi narodzony wjerchowelski dom a jomu samse, wot staroho časa herbowane króńce debjenstwo: swérnu luboč a staroč jeho wjerchow za spomóženjo dowérenego kraja a ludu; zdżerž też, proshymy Če, Wettinskemu domej w psichichodnym časzu jomu woſebje datu čestnu stražu a skitowacu móć: luboč a swérnu dowérenego ludu: njedaj, Ty wodziczerjo wutrobów, zo by kraje fo zhubilo spomóžne zhromadne skitowanjo wjercha a ludu, a zakhovaj tutomu zwijazek Wettinskoho domu z jeho krajemi tež psichichodnię Twoje, wot prjedownikow herbowane Boże wótcnowske žohnowanjo.

W dowérenym wocząkowanju wuslyšenja tutych našich poniznych próftwów wobnowiamy, o Boże, k česzczi Twojego mienia z wutrobu a z ruku slubjenjo našheje poſornoscze a swery našhomu kraju a jeho kralowskemu domej, a lubimy, nic jeno khostanja dla, ale tež swědomja dla, našhomu kraju poddaczi bycz (Romsk. 13, 5) a z nim zjednoczeni stacj, kózdy na tym měscie, na kotrež sy Ty, o Boże, jeho stajil, z tym darom, kotrež sy Ty, o Boże, jomu k nałożowanju dowéris; a dokelž sami ze ſebje ničo dobre njezamóžemy, proshymy Tebe, zo by nětko, hdyž naše slubjenjo za našeh wjerchowelski dom wobnowiamy, tež wuslinjenjo Twojego pozohnowanja na nas a našeh wótcny kraju miłoszimy wobnowiſ.

Spoħladuj, o Boże! miłostnje na luboč a staročejiwoč našeho kraja za jomu pshez Tebje dowéreniem sakkii kraju! spoħladuj na jeho woporniu zmužitoč, z kotrejż wón wjaczykroč za spomóžnosz a móć našeho a tež zhromadnouho němſtoho kraja skitowanje wustupowasze; spoħladuj, o Boże, na wobſtajne staranju a prōcowanju našheje kralowny, zo by nuzu a horjo ſwojich kralownikow, a wšichc česznoszczennych zeznała, zmužniła a zahojila; spoħladuj, o Boże, na wjerchowelskoho bratra našeho kraja, tak wón w staranju a skitowanju za derjemęžo našeho a cykloho němſkoho kraja dželnie a zmužicze kraju pomha; spoħladuj, o Knježe, njebieſki Wótcze, na pryncow a prynceſh kralowskemu domu, tak we ſwojim prōcowanju, zo bych za ſwoje powołanjo po psichikkadze wysokoczeszennych wjerchow a wjerchowkom Wettinskoho domu fo wudokonjeli, hýž za žohnowane skitowanjo rukuja!

Tohodla wuslyšach nas, Jezusa Chrystusa, Twojego Syna dla, hdyž nětko hýdze proshymy: „Skituj a zdżerž hýdze doſho našeho kraja Alberta, kralownu, pryncow a prynceſh kralowskemu domu, žohnuj kraju pschi wjedzenju kraja, jako tež jeho a wšichc stavow kralowskemu domu skitowanjo a prōcowanjo za spomóženjo kraju, a płacz jim z časnymi a wěcznymi łubłami. Žohnuj a skituj tež našeh wjerchowelskemu domej poddaty sakkii kraju! Pomaj tež nam, zo bychmy wjehudżom w ſwojim powołanju z našim kralowskim domem ſobu skitowali k spomóženju kraju, a daj tajkomu jednomyslomu zhromadnemu skitowanju wjercha a luda Twoju pomoc, zo by tutomu zwijazku swery ſwoje žohnowanja rozhýberiaſ na noschu wótcziniu a na cykli němſki kraju.“

To daj nam, Knježe, njebieſki Wótcze, pshez Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, našeho Knjeza a Zbóžnika, kotrež z Tobu a ze ſwiatym Duchom, jedyn Bóh, žiwy je a kraluje do wěcznoszce. Amen.

Z tutej modlitwy budże so juſte we wſchitkich ſakſkoj cyrkwiach ſakſkoj kraleſtwia wo zbožo a Boże žohnowanjo proſyę za naſhoho najhnadniſhoho krala Alberta, joho nadobnu a dobrocziwu mandželsku Karolu a cyły kralowſki dom. Pſchetoz wulfu a žadnu ſwiatoczoſć poczyna naſhja luba wótczina na jutſiſkim ſwiedzeſju: **800 lětny jubilej kniezeſtwa wjerchow z Wettinſkoho domu.**

Cyłe ſakſke kraleſtvo je měſacy dołho na tutu ſwiatoczoſć ſo pſchihotowało, a ma ſo taſama w běhu pſchichodnho tydzenja woſebje we hłownym měſeſe Drježdzañach, ale tež we jenotliwych měſtach ſakſkoj kraleſtwa z najwjetſzej pſchu wotbycz.

Zawěſcze z dobrym prawom. Njejšmy drje hewał jara za pſychne ſwiedzeſje, kotrež w naſhym čaſu pſhi kóždej móžnej pſchiležnoſci, čaſto bjez doſahačeje pſchiczym, ſo ſwječza. Za tajkile jubilej pał je cyłe zdobne, zo kraj wſhu čeſcz a luboſcz ſwojemu wot Boha jomu poſtajenomu kniezeſtſkomu domej wopoleſza. Pſhetoz podobnych jubilejow je Europa dotal mało ſwieczieſz móhla.

Hdyž wot najſtarſhoho tróna wothladamy, wot tróna naměſtnikow Chrystuſowých a naſtupnikow ſwiatoho Pētra, bamžow we Romje, je w cyłej Europje wjerchowſki ſtol Wettinſkich (pódla Aſkaniffich w Anhaltſfei) najſtarſhi. Z domu Wettinſkoho ſu — ſhotož móžemy ze ſtawigow dopokazac̄ — **wósm ſlow lět w njeſphetorhnenym rjeđe ſkieſcieſerjo nad jenym a tymſamym krajom wukhadzeli.**

Wulke a ſławne wjerchowſke domy je Europa w běhu ſteſtſtow měla, kotrež ſu z džela najwjetſhmu moc tudy docpeli byli. Spominamy na pſhemocnyh Karolingow, Hohenstaufow, Welfow. Tola dawno ſu ſpadnyše a ſo rozdrjebile, jich knieſtvo je zaſčlo: dom Wettinſki pał ſtoji tu kruhy a młodny kaž hdy prjedy a blyſczi ſo z poccziwoſczeſimi ſwojich jenotliwych nadobnych ſtaſow. Za to džakujmy ſo Bohu, kiž je ze ſcžedrej ruky naſhui lubu wótcziniu wjedł a žohnował. Pſhetoz najwjetſhe źbožo za kraje ſu ſprawni a dobrí wjerchovo, koſiž po woli Bozej kraje a lud nawieduju.

Awſtrija ſo khvali dla 600 lětnoho kniezeſtwa domu Habsburgſkoho; 700 lět nawiedują Wittelbachſcy bayerski lud. Naſh kraj móže džensa na 800 lětne kniezeſtvo ſwojego nětko kralowſkoho Wettinſkoho domu ſpominać. Pſhetoz pſched 800 lětami — 1089 — pſchepoda kejzor Hendrich IV. markhrabſtvo Miſchno haſo leñſtvo Hendricha I. z Eilenburga, prawótcej ſławnoho Wettinſkoho domu.

Stary kraj Miſchnjanſki je potajſkim ſrjeđizna chłoko ſwiedzeſtſkoho kraja, ſwiedzeſi ſamón pał, kaž ſo ſamo rozem, wotbudže ſo w połnej kraſy w Drježdzañach, 400 lětnej reſidençy Wettinſkich knieſiczerjow albertſkeje linije. Pſychne a wjelewoptane hłowne město naſhoho wótczinoho kraja změje potajſkim wot 16. hacz do 19. junija ſwiatoczoſće, kaſkicž drje hiſhce wohladało njeje. Němſki kejzor a mnozy wjerchowſcy hoſczo z bližka a daſoka ſo tam zhromadža, zo byhū kraley a joho cyłomu domej źbožo pſheli. Pomnik njezapomnitoho krala Jana ſo wotkryje; wſchitcy najwjetſhji zaſtojnicy pſhifupja ſi trónnej naſhoho wjele-

lubowanego krała, zo bych u swoju swérni podatoſcę a czeſczownoſcę wuprajili; hołdowacz budzą z nowa wojskie wójsko, sobuſtawy wobeju komorów, deputacije městow a wiſhelskich towarzſtwow. Kralowski dwór swoju połnu pydu poſkaże, zo by tute dny wokraſnił. Dotal njevidzomu pydu pak lubi wulkotny a pyſkhy hołdowanski czah, kotrež je ſo měſacy doſko pyſkihotowaſ. W nim poczahmu rycerjo herbſkich krajow a krajne ſtawy naſcheje Lužicy eyle po zaſtarſku zhoto- wani, dale zaſtupierjo starzych reſidencow a hłownych městow, wiſhelskich ſchulow naſchoho kraleſtwia, cyloho ratařſtwia a rjemieſtniſtwa. Tež czah ſerbſkich ſchižerjow a ſerbſki kwaſny czah w nim czeſtne měſtno namakataj.

Nam z najwjetſchoho džela njebudže móžno, wiſhitke tute kraſnoſče woſladacz, nam tež njebudže móžno, ſhtož by drje kózda ſwérna wutroba ſebi pychała, ſwojomu lubowanemu kralej, joho nadobnej mandželskej, cyłomu wiſcy czeſczonemu kralowſkomu domej zacžucja luboſcze, czeſczownoſcze a podatoſcze wuprajic̄. Tola naſcha Lužica, drje młodscha parla w ſławnej blyſhczatej krónie Wettinſkich knježerjow, wę, kajke zbožo je pod milym, sprawnym a woźbožnym kralowanjom Wettinſkoho domu pyſhebywac̄; naſcha Lužica, woſebje naſch luby ſerbſki lud, kiž je we wiſhelskich czasach z njeſhablacz ſwérni za swojego krała stał, woſnowia tohodla z nowa ſlub ſwery a podatoſcze.

Z rědka hdy je naſha wótczina tał kraſnje kęzela, kaž w tutych dnjach zbožownoho a żohnowanego krałowanja krała Alberta. Wona kęzje na- jebac̄ czeſkie brjemienja, kotrež nowishe czasy a jich wobſtojenja naſkaduja. Z nutrzym džakom ſpoſladujemy ſ swojemu wiſcy czeſczonemu a wutrobiu je lubowanemu kralej, ſpoſladujemy woſebje tež ſ joho ſchlachotnej mandželskej Karoli, krałowej połnej najwiſhelskich poccziwoſcżow a njeſmérneje luboſcze za wiſhelskich poddanow. Iaſny pyſkly dželawoſcze a wurjadneje ſwery we wiſhelskich winowatoſcżach powołania blyſhczji ſo nam we žiwenju prynca Jurija, ſlaw- noho ſakkoh wójwody, generalnego połnogo marshala němſkoho kejzorſtwia. Joho woprawdze pobožna ſwójba, ſhtyrjo pryncojo Friedrich August, Jan, Mazy a Albert a dwę prynceſnie Mathilda a Marija Józefa poſornje, pobožneje a ſwědomicze we duchu swojego nana a swojeje nanę eyle podobneje a nam nje- zapomnитеje maczerje dzeń a bōle blyſhcz poccziwoſcżow naſchoho kralowſkoho domu powyſhuja.

To wiſhitko wopominamy w tutych dnjach z nutrzym džakom ſ Bohu, wodzieſcerzej czeſkiej wutrobow. To tež wiſhitko je poſnuwanjo za naſ, zo z nutrzymi modlitwami za pyſkichod naſchoho kralowſkoho domu proſymy, proſymy, zo dęć Bóh nam wiſho to hnadnje zdžerzeć.

Tuž zas a zas wołamy z hłubokoſcze swojeje wutroby: Bóh żohnuj naſchoho krała a joho nadobnu mandželsku! Bóh żohnuj cyły kralowski dom Wettin!

Brudne swjatti

je swjaty wótc lětsa swjeczil, a z nim je cyly katolicki swet sobu žarował. Psjetoz djabolski skutk je lětsa runje swjatoczniczk u Romje, w swjatym měscie wótc cyloho křesćjanstwa, swoju kroni doſtał pschi wotkrycju pomnika bjezbóžnoga Giordana Bruna. Dokelž su tež wschelake němcké časopisy tutoho bjezbóžnika (atheista) slawili, je trébne, zo swojim čitarjam najważnišče wo nim wozjewimy, zo bydu wędzeli, na czim su.

Schtó dha je Giordano Bruno był? Majwacy tyd, kotsiż su w tydzie dniach joho slawili, wędza wo nim jenož to, zo je měščnik, mnich a wuczenc był, a zo je z pschizwolenjom duchowneje wyschnoſeje w Romje 17. febr. 1600 zjawnje spalem był. Wysche toho hiszczce su neschto zhoniili, zo je tutón Bruno „wopor hamžowejje furowoscje, kiz je za swoje pschejwědczenjo a za swobodu wědomoscje swoje živjenjo podał“. To tutym politiskim filistram doſaha, zo z połek hubu do truby duja kħwalich „swobodne sptytowanjo“ a wědomosć a hanic czmu a zasaklosć hamžowstwa.

Mamy wschak tež w Sakſkej taſkich filistrow, kotrejž je kózdy, tež najſchpatniſchi ſredk jara witam, hdvž jim jeno nekał k tomu ſluži, zo móža hamžej neschto wotyknięć. Dopominamy tu jeno na doſez znate „Dresdner Nachrichten“, kotrejž su ſčenjo za wulki dżel sakſkich piwowych politikow. Zo wschak tutón časopis žanoho kharaktera njeznaje a nima, je dawno znate, to pał njewadzi, zo jomu čitarjo tola zaſy wérja, byrnje hłupiſche bylo. Tutón časopis pał je Giordana Bruna wulcy wuzběhował a hamžow a z nimi katolicku cyrkę, kaž pschi kózdej móznej pschiležnosći czini, z nowa hanil.

Wobhlađajmy dha ſebi jomu, koło taſej ludžo, kaž wuczeney tutyj Drjezdžanskih nowin, kħwala a wuzběhuja. Schtó hēſche Giordano Bruno? To móžemy wot mužow zhonicz, kotrejž so njebudze móc porokowacż, zo bydu píšećezlo katolickie cyrkwe byli, n. psjh. wot romſkoho zapoſlance Verti-a, nje- píšećezla cyrkwe, kiz je živjenjo tutoho muža wopisał.

Rodzenym 1550 zaſtupi Bruno pozdjiſho, haczruniż bě we wutrobie hido wot wery wotpadnył, do rjada Dominikanow, wuftupi pał za nekotry čas zaſamowólnie. Hido w kloſtrje a woſebje po wutupienju z njoho piſaſche wschelake wědomostne knigi, kotrejž drje běchu doſez zaſhmijatane, ale bjez hłubſcheje wědomoscje. Protestantijo, kotsiž so tehdom w Němckej woſebje k mocy dobywachu, su joho za ſwojego męcz chyli, dyrbjaču pał joho tež puſčezicż, dokelž won naahu njeweru wuczeſche. Ma wschelakich wysokich ſchulach poſhywſhi a powuczniſhi, pschiūdże tež do Němſteje, hđeż joho protestantiski Marburg wupokaza, Wittenberg a Helmstedt pał joho pschiawſhi, jomu wuczicż daſchtej. Tola w Helmſtece joho lutherſki ſuperintendent wuzamku (ekkommuni- cirowaſche). Zas w drugich městach poſhywſhi, pschiūdże do Italskeje, hđeż swoje bjezbóžne wuczby dale rozhýwaſche. Tu bu tohodla zaſath; 7 lét doſho trajeſche joho proceß; takle doſho čzaſaſche duchowna wyschnoſeż, zo by ze swojim kom- dzenjom jomu čas poſticižila, zo moħł k rozomej pschiūcż. Z aktow so joho cyly kharakter ſpoźnaje: pał je żelnoſciu a chce ſo z cyrkwi wujednacż, pał wjeho zaſ wotpokazuje. Najhlowniſche joho bludy běchu, zo katolicku wérui do ſmjerze hidiſche, wschitku wérui a wschē nabožniſtwo za njewužitne a njewužne wotpraji, naſchoho Zbóžnika hanjeſche a joho bōjſtwu přejeſche, cyrkwiſkej wyschnoſci wschitke prawo zakonje dawacż a poſluſhnoſež žadacż wotpraji. Joho filoſofija hēſche hoły pantheismus, po kotrejž je cyła natura Bóh: jena z naj- wrótniſhih a naſchłodniſhih bludnych wuczbów. We swojej njewerje bu ſlonečnje

cyle zasakly, tak zo jeho niczo wjac njechnu. Wyjde toho su jeho pisma tak polne žadlanych njehanbitoscow, zo je won mieno njeswedomitoho njehornika dostał.* — A tajkoho muža slavia „Dresdner Nachrichten“, kotrež so tola hewak tam a sem „Leksiczaniske“ poczinjea!

Zo je wyjchnosc tajkoho straschnoho człowjeka zajała, to běše nuzna wěc; to wſchaf by džemnišchi džen tež hiscze so stało, a wſchitcy filisterjo bychu to za cyle sprawne a zdobne spóznali. Tola dokelž je to w katholskej Italskej so stało, dokelž je duchowna wyjchnosc jeho zajała a jako pscheopokazanohu budo-wuczerja (haretka) swětnej wyjchnosci ē wotprawjeniu pscheopodała, dha ciky khorus liberalnych žalosci a herjeka pschezino tajskomu furonstwu. Tuczi mudri filistrojo pač cyle zabýwaja, zo je pschezechānjo a wotsudzenje tajkich strachnych „wuczerjow“ tehdom runje tak nuzne bylo a ze zakonjom postajene, kaž džemnišchi džen pschezechānjo socialistow a druhich strachnych człowjekow, kotsiž za wobstaczo człowiejskoho towarzstwa schłodne wuczby předuba. Zo je Bruno ē smjerczi wotsudzeny był, je so tohodla ſialo, dokelž bě na njeſkutk pschezivo majestosczi smjertne khostanjo stajene, a za tajki ſo tež njeſkutk pschezivo nabozniſtwu spózna. Tež protestantske ſudniſtwu su tehdom tajkich ē smjerczi wotsudzeli, kotsiž ſu tutoho njeſkutka winowaczi byli. Dopominamy na njeſmilne wotprawjenje radziczerja Grumbacha w lěce 1567, kiz bě ſo pschezivo ſakskomu kurnjerchę pschechol, toho runja kanclerja Brücka. Wobémaj bu ze živoho cęela wutroba wurezana a cęlo potom do ſchtyrich kruchow rozrubaňe.** Spalenjo pač běše tehdom wſchēdne waſhniwo wotprawjenja, kaž někto wotczezo hłowny abo wobwěſchenjo.

Rady zaslepjenym a zasaklym murjerjam w Italskej jich wjeselo wostajemy tajkoho hotowho njevériwa a bjezbóžnika ſlawicž — wſchaf to přeni tajki pschitad njeje. Cyla wěc tak jeno pschezivo bamzej a katholskej cyrkwi dže. Myj ſo tróſtſtujemy z tym, zo tež tuton nadpad ſwj. Pětrowi ſkału njeponiali, kaž ſo to žanomu tež najhōrſhomu ſtorkej hiscze radžilo njeje.

Tola napominacz dyrbí nas tutto, zo ſo cim kručiſho wokolo tuteje ſkały hromadziny a Wutrobie ſwojoho Zbóžnika tute nowe zatraſhne kſhiwdy wotproſhujemy. Kaž ſebi ſwatyh wótc pscheje, chcemy woſebje na ſwiedzenju najſwiecziſheje Wutroby Žeju ſoweje abo ſežehowacu njebzelu ſo prćowacž z wulkej nutrnoſci ſurowe kſhiwdy, jej načinjene, wotproſyč a zarunacž.

Zo by pobožnosc spěchował, je ſwj. wótc na tutaj dnjak doſpołmy wotpuſk dowoliš wſchitkim, kotsiž ſwj. ſakramenty doſtanu.

Batikan w Romje je cyle ſwiatki zamknjeny był, hewak běchu murjerjo, kotsiž běchu z hłownych europskich městow do Roma na tuton djabolſki ſwiedzeni pschitadli, jo tež do Batikana dobycž móhli. Tež běchu ſwiatocžniczku wſjeh cyrkwi w Romje zamknjene, jenož rano zahe ſo Bože mřdě džeržadu. Bamž Leo XIII. je ſo tón ciky džen modlit. Po połdnju pschitija zapoſlancow Awstrije, Francózſkeje, Belgiskeje a Portugalskeje, kotsiž jomu swoje ſobuzarowanjo nad bjezbóžnym poczinianjom wuprajichu.

* Tež jako básnik je Bruno wступował. Kajkoho ducha pač jeho wěch ſu, mžemym z tutoho spóznač: W Romje ſu ſwiatki na džiwadle Brunowy kruch hrali; k tutomu kruchej pač ſo žontim žane billey dale njejj. Njehanbitoče běchu ſamym liberalnym a ſwobodnym murjerjam pschewulce, hacž zo móhle ſo tež psche ſonkimi hrač!

** Pschi tutym dale njeſpominanym na ſurowoče, kajkež ſu ſo za čas ſteje „Knežniſteje“ kralowny ſilžbjetu w Žendželskej pschezivo katholikam ſtale, kotsiž njechachu žonku za ſwojoho bamža pscheipóznač, tež nic na ſurowoſce w Schweidowſkej a wſchelatich němſkich krajach. Wſchaf běše tam hiscze hacž do nowiſhoho cęasa ze ſmjertnym khostanjom začazane, do katholiskej wěch ſo wročzicž.

Tež w Němſkej je runje ſwiatki póndželu podobnū ſwjedzeſti byl. Na hrodže Eberburgu poſa Kreuznachu ſu tam pomnik wotkryli, na kotrymž ſtaſ dwaj rycerjaj woznamjenjenaj, Huttenu a Sickingen, kotraž ſtaſ wobaj w reformaciji wiele harý zehnałoi a Lutherowym ſtuk̄ tójskto ſpěchowałoſi. Zeſi to zaſtuſzba, dha je to jenicežka byla we živjenju wobeju; pſchetoz Sickingen ničo dale njebe hacz rubježny rycerj, kiz ſo ze wſchém ſwětom bijeſche a z reformacije jenož za ſwoju ſtajne proždnu móschnu wuzitk pytaſche, a Huttenu, runje tak wobdarzem kaž njekeſic̄omny čłowjek, je z tym naiſlepje wopisanym, zo je z njeha nabit̄ khoroſc̄zu, kotruž je ſebi ze ſwojim njeppočzíwym živjenjom pſchihotował, 16 lét dohko ſo wokolo noſyl a ſkončnje na nju wumreł. Zoho ſpij ſu runje tak njeppočzíwe a njehorne, kajež je joho živjenjo bylo. — Tutaj ſtaſ „doſtojnaj“ towařſhaj za Giordana Bruna. Taſkim ludzom naſch čas pomniki ſtaſa! Nětko drje budže Heroſtratos naſblížſhi, kiz pomnik doſtanje?!

Wulke powodženjo w Americh.

Njezvođo, kajtichž ſtaſiwny wiele njeznaſia, je 31. meje wulki džel ſtaſa Pennsylvania w połnöcnej Americh zapuſcžilo: Cykle město Johnſtown z 25,000 wobydlerjemi je woda wotpławila, na 35,000 čłowjekow je w žołmach abo we wohnju zrudnu ſmierz namakalo!

W Pennsylvania ſt wječoru Alleghanyſkich horow leži plódny dol, w kotrymž je induſtrija w poſledniſkich létach wobydlerſtwo ſpodžiwnye ſpěchňje rozmnožila. Město Johnſtown ležesche pſchi ręczny Conemaugh, kotraž ſo do Alleghany-réki wuliwa. Něhdje 3 mile wyſche Johnſtowna w horach je tuton dol tak hromadu ſluběženy, zo ſu tam wulki jezor pſchihotowali, kiz bě pſchez dwě hodžinje dohki a na 50 ſloheži hľuboki. Włocene a ſchěroke hacženja jezor deleka wobujezowachu. Tola ſu hacženja, kaž piſaja, hižo dlějschi čas trochu wobſchodziene byl, a tam a ſem je ſo na to ſpominało, zo bjeztraſčne njeſtu. Ma taſte warnowanja pak tam ſedžbowali njeſtu.

Słonec meje jara ſylny deſhcz na tamnyh horach wſchē ręczki a hrjebicžki do torhatych rékow pſchewobročzi: tu njemožachu hacženja njeſmérne ſkoczenjo wulkeje wody dleje wjac wudžerječ, hacženja ſo rozdřechu a z hrimotom waſaču ſo hořeſte žołny 25, 30 ſloheži wyſoto dele do doła. Wſchō, ſchtož njebeſche z najmiejniſcha 25 ſloheži wyſche doſloweje nižiny, rozbichu a wottorhnyhku ſurowe wody, cykle kheže wuzběhowachu, parowozy na poſl zlamachu a hodžinu daloko wotnjeſeſchu. Cykly dol wody tak rjec wumječeſchu. Za hodžinu bechu hořeſte žołny město Johnſtown doſzahnyše — a za někotre minutu bě ſo cykle město zhubilo abo do hromady rozpadankow pſchewobročžilo! Najzatraschniſche njezvođo pak hiſhcež pſchiniidže. Schéde z jich wobydlerjemi a rozpadankami ſezuwa woda hacž do želegniſtoho moſta niže Johnſtowna, bě to ſep por hodžinow dohla a ſchěroka. A tuta ſep ſo na dobo pocža palicž, a iſtož bě w njej hiſhcež ſiwe, dyrbjeſche ſo ſobu ſpalicž, dokež nahle ſurowa woda ſo wobročzi a cykle ręczniſhcež ſebi wudré. Žaloſcž njezbožownych woporow ſo njeſhodži wopisacž. Kelfo čłowjekow je wo živjenjo pſchihſko, njeſhodži hiſhcež ſo cykle pſchewidžecž. Hacž do 7. junija ſu z 55,000 wobydlerjow tutoho doła hakle 13,000 zaſ namakali a je ſtrach, zo drje na 35,000 morvnych ſo wupokaze. Škoda wuzinja ſta millionow. Njeſmérna mnohoſež čłowjekow njeje ſo tak ſpěchňje mohla pohrjebać: kłajace czeka, hroźny ſplaw wody a t. d. ſu powětr cykly zawaſke, tak zo dyrbja ſo tam něk tež hiſhcež ſtrachnych naſykowacych khoroſejow boječ. — Tež w druhich dželach Pennsylvania ſu powodženja wulku ſchodus načzinike.

Zenotliwe powěsje powiedaja hrózne podawki pschi tutym njezbožu. Jeno na jedyn stróscytny chcemy tu spomnicz. Pósla katholskeje cyrkwe w Johnstownie stojesche kloschtyr milosierwych sotrow. Hdyż wyszyscha jałostne żolny so pschiblicz widzesche, zawała khetse wschę sotry do kapale, a tam so po-kalnywski wo pomoc proshachu. Tu so pschivali woda, potorż kloschtyr a wscho wookoło njoho — jeno mala kapala wosta stojo, a wschę sotry strachej wunidzechu.

3 Lusich a Sakseje.

Z Budyschina. W nastupanju Bettinskoho jubileja postaja nascha dućowna wyschnoscz za tuton swjedzeni: Sobotu, dżensa, wjeczor ma so swjedzeni ze swjatočnym zwoniennjom pschibhotowacz; jutse njezjelu, pak ma so wot 12 hacz do 1 hodz. na tsi razy zwonicz. Psihi Bożej mjschi maja měschnicy modlitwu pro gratiarum actione (na dżakprajenjo) zapołożicz, w przedowanjach budże so na to spominacz, Boża mjscha ze wschej swjatočnosczu dżerzeč a na koncu Te Deum laudamus so spewacz.

— W należnosczech swjedzeniskoho wobdzelenja naschoho Serbowstwa na holdowanskim czahu 800letnogo jubileja naschoho luboho **Bettinskoho kralowskoho doma** mamy wot pschedsyd nazchoho swjedzeniskoho wubjerku hiszczę sczehowace woziewicz. Wszychitc wobdzelerjo na naschim kwasnym a jeharstkim czahu, kofisz nic ze swoim wozom, ale po želesznicy do Drježdzan pojedzi, su brunożolte khariki „Legitimationskarte“ dostali, na kotreż wot swojego dwornišcza za tam a domopucz želesniski billet po poł pieniezach dostanu. Tu legitimationskhartu nimaju po taſtym skhowacz, ale za nju želesniski billet wotewzacz. Taza je radzic, zo bydu prawje zahe na swoim dwornišcze byli, zo bydu swój želesniski billet meli, prjedy hacz so na želesznicy wulka cziszczenie zapoczjnje. Schtóz nijemože z tym czahom, kif szredzi rano w sktryjoch z Budyschina wotjedze, so na pucz podacz, ton njech tola hizo wutoru wjeczor abo psched wjeczorom do Drježdzan pschijedze. Nascha zhromadna hospoda je „Wiesenthalstrasse czislo 8“, to je prjedawsha „Neustädter Reiterkaserne“. Ta njeje daloko wot naschoho želesynskoho dwornišcza. Za tyh, kif għedja tam radzho dojčez, steji dojčz drózkow na dwornišcze. Do kżdeje móžeja so z najmjejsza sktryjo zefydaej.

— Nashe knjenje a kniežniczki zmieja (Wiesenthalstrasse 8) swoju hospodu w tak mjenowanym „Verlohungssaal“, wszychitc muscę pak w tak mjenowanej prjedawshcej „Verdeckte Reitbahn“. Czi, kif tam hizo wutoru wjeczor budža, zmieja $\frac{1}{2}/8$ zhromadnu wjeczerej. Nazajtra szredzi czi, kif z nasponnijem rano w sktryjoch z Budyschina wotjedzachym czahom pojedu, budža hizo $\frac{1}{2}/6$ w Drježdzanach. Z dyplom scheschic budże snedanjo za żvinkie na jich hospodze. Potom pak njech so te lube knjenje a kniežniczki, kaž daloko so to hiszczę stało njeje, na swoje swjedzeniske hotowanjo podadzą a njech sebi mjez sobu pomhain, kaž daloko to te wósem hotowańcizow njezamóža, kotrež suny do Drježdzan skazali. Nano $\frac{1}{4}/8$ budža wszychitc Serbjo a Serbowki w hromadze poswacjicz w mužacej hospodze. Radzic je, zo so fułnejje jē, a zo so, k if zminjenju wobcježnosće, po móžności mało wupiże; radzho móže so pola wobjeda karancż wjach wuzič. Hnydom po swacjintje budże k nuzinomu zwieżowanju konjow pod piškanjom dwachczi jeharstkich trumpetarjow na pruhu jehane a z kwasnym wozom po dworje jēzdene; rjenje by bylo, hdy bydu wszychitc konje z rjannym nowym i bantami pschene byle. Psihi tym so też bórzy kwasny czah do rjada zestaji. Radzic je, zo bydu sebi wosebje żónske za dlęžsji czas czaha nesho tobu pschinjeſle, snano titku pſeffe-

münicowych placów abo taśliczku schokolady. Něčto do džewječich dyrbimy stací na nám pšchipokazanym městnje „dotheje haſy“, njeđaloko prync Jurjowoho hroda. — Tára džakahodne je, so staj našch jěcharški a našch kwaſny čah z wulcej pšcheczelniwoſežu hžo do druhoho wotdželenja pšchijataj. Za nami pščinidze hščče džesacz dolhich wotdželenjow. Prjedy haſz poſlenje wotdželenjo po jich dolhim, dolhim stacíu přenju stopu na swojim holdowanſkim czechnjenju nastupi, smy my hžo k wotyknjenomu koncej dôšhli. Pšchipoſduju $\frac{1}{2}2$ budža wšchitcy hromadže, na 260 woſobow, w mužacej hospodze wobjedowacž a wjecžor w ſhěječich wjecžerjecž. Po wjecžeri dhee „Drježdanska Žednota“, towarzſtvo Drježdanskich Serbow, nas ze swojim pšcheczelnym wopytom zwjefelicž. Boh luby kniež pat wobradž k wšhomu swoje miloſčiwe žohnowanjo, rjane wjedro a dobre radženjo!

— Twarzſtvo Pomocy za studowacych Serbow mějeſdhe tudy w Müllerec (Thiermanec) kolonadach ſrijedu po ſwiatkach, 12. junija ſwoju létuſhku hlownu z hromadžiznu, na kotruž bě ſo 20 ſobuſtaſow a hoſczi zechlo. Z hromadžiznu wotewri towarzſtwowý pſchedyda, kniež rycznik Mütterlein. Z létneje rozprawy, kotruž na to piſmawiedzéř czechas, možemy tuto wozjewicz: Twarzſtvo Pomocy je něčko 9. lěto swojeho wobſtača dokonjało. Käk ſpomožnje je mlode a mlodne towarzſtwo dotal ſkutkowało, pſchewidzi ſo jaſnje ze ſtatistickoho pſchehlada, kotryž rozprawa podawasche. Haſz do lěta 1883 je wona tſjom ſtudowacym naſladnim ſummu 910 m. wurjaduje pomoch poſkicžila; porjadneje pomochy pak je towarzſtwo wudžilito: 1883: 200 m. 4 ſtudowacym Serbam; toho runja 1884: 325 m. 5, 1885: 405 m. 6, 1886: 300 m. 8, 1887: 550 m. 11 a 1888: 530 m. 10 ſtudowacym Serbam. To je po tajſim za 6 lět hromadže 2310 m. porjadneje a za eyle 9 lět wšho hromadže 3220 m. z cyla poſkiczenje pomocy. To je rjamy wuspěch dotalnoho ſkutkowanja naſchoho towarzſtwa, kotryž dybci cžim hóle zajimacž, dokelž bě haſz dotal po zarjadowanſkim porjedze poſtajene, zo ſo daní rozdželecž ujeſmě, doniž njeje kapital na 15,000 m. dorofsk. To je něčko ſo ſtało; 15,000 m. kapitala je docpětých, haj z nadobnym darom wjèle pſchekocžených. Z wulcej radoſežu tež rozprawa wopominacše, zo je kniežna Marija Wylemina Langec z Hnafſec we ſwojej poſlednjej woli 3000 m. za Twarzſtvo Pomocy wotkazała. Za tak nadobny ſkutk Twarzſtvo Pomocy ſwojej dobročeřecy nutry džak do rova wupraja; jeje wopomnječo pak, kaž je jeje mjeſto z jaſnymi piſmikami do ſtawiznow towarzſtwa zapísane, wostanje zaſhczepjene do wutrobow wjehitkých džakownych Serbow. Hſtchče rozprawa na to ſpominacše, zo je přeni króč z jeneje ſtrony ſo džel doſtateje pomoch zaſ wročzil, ſhtož ſo k dobromu pſchilladej wozjewi, dokelž ſo tajſa wróčzena pomoc ujeſtikrótſhena druhim potřebnym ſtudowacym wudželi. — Na to poda poſkadniuk, kniež pſchekupc Měřsk, ſwoju rozprawu. W minjennym lěcze ſu porjadne pſchinostkli jara ſnadne, po tajſim eyle uje porjadne byle. Dwaj wjetſhzej daraj po 50 m. wot ſchiffſkoho radžiczerja k. dr. Wilda a mihiſka k. Lukashę z Rakec a wróčzo pląćzena pomoc wicžinjeja 140 m., po tajſim je jenož 51 m. porjadnych pſchinostkow ſo wotwiedlo!! Zamozjenja ma towarzſtvo w tu khwilu 15,822 m., dokelž ſo horjeka ſpominjene wotkazanjo hale k lětu wuplačzi. — Při ſzehowaczej nowowolbje dweju ſobuſtaſow z pſchedydstwa a dweju z wubjerka, kotiž po dokonjamych 6 lětech zaſtojſtvo zložowachu, ſo z aktlamaciju wšchitcy zaſ wuzwolichu, mjenujených mětropſchedyda k. farař dr. Kalich, piſmawiedzéř k. kaplan Skala, a do wubjerka k. farař lic. Imišk a farař Hörnik. — Při dalším rozmolwjenju ſo ſhulſtromu radžiczerzej kniezej dr. Wildej ſlawia wunjeſe za nadobny dar, kotryž je naſchomu Twarzſtwej poſkicžil. Toho runja tež druhiim dobročerjam. Pſchitom-

nońcž k. wuczerja Bogta w Klętnom, kotryž ſo za prćowanię Towarſtwa połnje wupraji, pochnu k. fararja Fencza, zo pſčez ſpomnjenego knieza z nowa tež pruſkih Serbow k pſchituepej do tak ſpomožnogho towarſtwa napominasche. Z wutrobnym pſčeczem wo Boże żohnowanie za pſchichodne lěto ſkonečni ſo zhromadzina.

— Sređni po ſwiatkaſtach wotbu ſo w tudomnym Lawec hotelu doſko pſchihotowany ſerbſki koncert, zarjadowany wot Czichinskoho a Krawca, za kotryž běhu ſo tón krócz wubérne wuměſſe moch dobyte. Dla nuznoho džela a tež dla prćodniow a drugich wobſtojenjow njebeſke koncert ta k wopytanym a ſala tak połna, kaž bě za tajke ſlawne moch pſchiměřene bylo. Najebac̄ to pał mōžetaj zarjadowarjej, mōžeja tež wuwjedzerio koncerta z wopystom cyłe ſpokojom byz. Programm běſke do dwieju dželov rozdželeny a wopſchijeske kruhi za piano, ſpěw a húſle. Piano hrajeſhtaj po rjadu k. Krawe a k. Brnck. Špěwy za tenor pſchednoſchowasche k. wuczer Hank a Hodžija, kotryž ze ſwojim krasnym a jaſnym tenorom, kaž jomu z wutroby zaklinča, wutroby pſchitomnych zwjeſeli. Po nim wuftupi kniežna Mina Brucke, rufonka, w tu khwili w Drježdžanach. Ze wſchém prawom mōže ſo virtuoſka imjenowac̄, pſchetož z rědka hdy ſmy húſle tak lohcy, tak bjez ſpóznaſomnoho napinanja tež pſchi nojeſzſich kruhach hracz widželi, kaž tuta młodla virtuoſka to dokonja. Pſchi tym woſebje jeje pokorne injeptane waſhnujo wſchitkých dobu, ſaſtož ſo hnydom po prēmni dokonjanym kruſhe a po wſchěch dalſhih z mócnym pſchipóznanowanjom pſchitomnych pokaza. Mócný bas k. Arthura Haunſchilda, operowoho ſpěwarja z Drježdžan, běſke tež wjele wjetſchu ſalu dyzli Lawec je, cyłe wupjelnit. Najebiſtvo je ſo nam lubiš Krawcowy ſpěw „Dželenje“, kotryž k. Haunſchild, hac̄ runje Němc, z woſebitym wurezom a z jaſnym wuprjawianjom ſerbſkoho teexta ſpěwasche. — Za ſoprán běſhtaj zarjadowarjej ſlawnu ſpěwačku kniežnu Teresu Saakowu dobyloj. Jeje wuftupjenjo pſchitomni z mócnym placanjom powitačni, dokež někotri jeje ſpěw hízo z Drježdžan znaja. Po kózdym kruſhe, kotryž wuftojna ſpěwačka ze ſwojim połnym, kuſowatym a tež zaſ nežnym ſoprano pſchedniſe, mytowachu pſchitomni z horſiwym pſchipóznanowanjom. Z woſebitym zapalom ſpěwasche „Poſtrów domiznje“ a w nim zaſ poſlednie ſłowa „A mojich Serbow poſtrowicze mi!“ Běſke hakoz by Serbowka do cužoho kraja wotwiedzena daloku wotcnu Ližicu poſtrowiała. Jeje wuprjawianjo ſerbſkoho teexta, dokež je wona Čechowka, běſke cyłe dobre. — Z Krawcowych kompozičijow činimy woſebje na Silhouette za piano kędzibyńch, kotrež ſo nam kaž luboźne kwełki ze zahroby zynkow zdachu. — Tola nijeje nam mōžno, na wſchě ſenotliwe rjanoſče tudy ſpominac̄. Zo pał ſu ſo pſchitomni ſpokojeni mohli domov wróćic̄, ſměny wěſcze z toho ſudzieſ, zo ſu zaſ a zaſ ſwoje połne pſchipóznaſzo, pokazovali. Ieno ſmy wſchelakich wobzarowac̄ ſkyſheli, zo někotre ſtrony, pôdlanskich pſchiczinow dla, tajſtim wurjadnym prćowaniem ſwoju kędzibnoſež zapoweduja a ſo jich zdaſuſa. — Njemožem ſwoju krótku rozprawu ſkonečnic̄ hinał, hac̄ zo čeſczenym kniežam a kniežnam, koſiž ſu nam tajki rjany koncert pſchihotowali a wuwjedli, wutrobnym džak wuprajimy.

— Nowoſwieczeny měſchnik, kniež Michał Wjefela, je do Seitendorfa za kaplana pſchischt. Kniež Libšč, dotalny kapłan, je ſo dyrbjał khoroſče dla do kujelow podac̄.

Z Khröſczie. Zasy dožiwi Bacžońska wokolina žadny ſwiedzeń. Pjatki pſched ſwiatkami poſwieczi ſo naſcha nowa ſchula. Nano zahe ſenidzejhu ſo džezgi poſledni krócz w Čornečzanſkej ſchuli, zo bydu ji w Božemje prajili. Wjetſhi džel holęžatkow běhu jako družki zhotowane. W ſwiatocznym proceſſionje

wuczechniech wot wuczerja k. Symanka nawiedowane dżeczi litaniyu wşichę swiatych śpiewajo z Ćzorne do Baczonja, hdzej buchu wot wosadneju duchownieju, swojego k. fararja Wernera a swojego katechety kapłana Ręzała powitane a do cyrkwi wjedzene. Tu wuspiewa so „Veni Creator Spiritus“. Wottud poda so procession psched wnedbieniu nowu schulu, kotreż k. farar někto z wonka a z nutka powijeczi. Po swijecziznie běsche w cyrkwi śpiewana Boża misja, pschi kotreż schulske dżeczi z wobceżnej prouci nawuknjeniu „missu“ z píshewodom pišczejeli pschedniójchowachu. Za taſku prouci skusza k. wuczerzej Symankę píshede wşichem píshipóznačo. Boh dał, zo bychm podobm wutrobu hnujacy spěw hijsče husto słyszeli. Po Bożej misji przedowashe k. farar ważne ſłowo wo wažnoſci ſchule. Po dokonjanym ſkutku zwijeselichu a hospodowachu Baczonje wobſedzjerzo dżeczi z khofem a třancom. — Węſcze wostanie tuton dženii w młodych wutrobach dżeczi dolho (jeli nic píshecy) njezabyty. Zo bydhu tola wşichtke dobore wuczby, kotrež wone w nowej ſchuli dostawacž budža, tež tak kručze zaſhczepiene wostale!

F. R.

Město Reichenbach we Vogtlandzie je 3. junija zatraseny zliw domapýtał. Woda bě tak ſurowe wulka a móena, zo je tójskto twarjenjow so zapyllo a zo ſu fabriki ſu potovale. Tež někotsi ludži ſu tam wo živjenje píshishli. Wulke ſu zapuſczenia tež w Mylawje. I. M. kral Albert je njezbožovoum krajini tež ſam wopytał.

3 chłoko swęta.

Němska. Nunje swijatočničku je persiski ſchah do Barlina k němskomu kejzorę na wopht píshijel. Píshed tym je w Petersburgu pobyl.

Austria. Pražský arcybiskop Franc de Paula hrabja Schönborn je wot swijatohu wótna z purpurom debjeny. Tamón tydzeni je nowy kardinal we Winje był a wot kejzora kardinalski klobuk swijatočnije píshepodaty doſtał. Domoj do Prahy ſo wrózjejo bu kardinal Schönborn w Prazy jara swijatočnje witany. — Kardinal Gangelbauer we Winje, kij bě píshed krótkim czezech ſchoril, je ſo zas trochu wuſtrowil.

Naležnosće našoho towarzwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 300. Khrystina Wingerowa z Khróscie, 301. 302. z Wjelkowa: Mikławš Robl, Handrij Haša, 303. kapłan Michał Wjesela w Seiten-dorfje, 304. rěčnik Alfons Parczewski w Kalisz, 305. 306. z Radworja: Hawštyn Mišnař, Jakub Kašpor, 307. Marija Kašporowa z Měrkowa, 308. Marija Hašina z Khasowa.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 684. Jan Winař z Radworja, 685. Michał Wjesela, cand. theol. w Budyšinje.

Na lěto 1887 doplaćichu: kk. 739. N. N., 740. Jan Winař z Radworja.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,480 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadže: 104,481 m.

Na nowe piščele do Baćońskaje cyrkwi: Dotal hromadže: 4051 m. — Dale je woprował: r. 1 m. — Hromadže: 4052 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,641 m. 50 p. — Dale je woprowała: Khata z J. 33 m.

Hromadže: 10,674 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: M. Wj. 5 m. 50 p.

Zaplać Boh wšem dobročerjam!

24. junija pojedźe Ślanknowski procession ze Zborjelca do Alšendorfa.

Czijech Smoleriec kuihičijskiezne w mactiejsnym domje w Budyskich inje.

Rathoſki Poſor

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzſta ŠS. Cyrilla a Metohodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 13.

6. julija 1889.

Lětnik 27.

Swjedženj 800 lětnoho jubileja Bettinskoho domu.

Wulke swjatočnoſće k čeſejí naſhoho kniežerſtvoſtu domu, kotrej su ſo wot 16.—19. junija w Drježdzañach wotbywałe, drje ſu hýzo tójhdy nimo, tola ſmy ſwojim cítarjam drobníšnu rozprawu wo nich winoječi, byrnje tuta tež trochu poždeje pſchiſhta. Tež je rozprawa za doſpolnoſć naſheje kchronifi trébna.

Dyrbimy wſchafk do předka wuznacž, zo rozpravje možno njebudže, do ſpolku w obraz wo wſchitkých tutych kraſnoſežach tym podacž, kotsiž iich ze ſamymaj wocžomaj widželi ujeſju. Toła čcemu ſpytacž, ſhtož ſo nam hodži, wopijacž.

Z wulkej radoſcju je kózdoho swěrnoho wótčinca naſhoho ſahelského kraja dyrbjalo napjeluicž, hdyž je widžał, ſak cyly kraj, cyly lud we wſchitkim, ſhtož je nekak wuznamjenjene, ſwojomu lubomu kniežerſtvoſtu domej wopokazy ſuboſcje, poddatoſcje a ſvěry poſtečeſče. To běſhe wſchudže a we wſchitkim jen a ryč: My ſo radujemy, zo ſmy Šakſojo, my ſmy zbožowni, zo pod miłym knieženjom tutoho domu Bettinskoho ſtojimy!

A hdyž ſo dale žhoni, zo pſchi wſchitkých tyhle swjatočnoſežach, kotrej su na poł milliona wopytowarjow do Drježdzañ pſchiwiedle, ſo žane njezbožo ſtež, žadyn ujemér wubudžil njeje, dha dyrbí kózdy tež z wonka naſh kraj a joho lud wobledźbowacy wuznacž: Zbožowna Šakſka! My pak mamy wſchu winu, Bohu džak dawacž za wſho to.

Wulκone swjedženje, kotrej ſu ſo w kralovskéj residency, w Drježdzañach, wotbywałe, zapocža wurjadny ſejm, kotrej ſo 13. junija wotewri. Ryč, z kotrej je jón Š. M. kral Albert po swjedženju wobzamknýl a w kotrej ſwoj žiajom džak cyłomu krajej dawa, mjez druhim tuto wupraja: „Swjedženj, kotrej ſmy zhromadnje ſwjecili, zawěſcze tež wam wolschewjace wopomnječzo zaſostaji. My ſmy na 8 lětſtokow nam ſluſhacieje zaūdzenoſcze hladacz móhli, ſhto ſu naſhi prjedowinicy w tuthm doſhim času ſtkowali, tworili, ſhto ſu w dobrych

a zlych dnjach dozimili a zniestli. Za sam sym dolhi rjad mojich predownikow we wschelakich jich wosudach psched swojsimaj wożomaj nimo czahnych dał, — ale zanescze budu z tym z wami jeneje myслe, hdzy hało z hromadny za-eżiszcze tutych dnjow mjenuju zażuczo poniżnoho a dżakownoho spóznacza Bożego hnadnnoho w jedzenja, kotrež je mój dom a mój lud we wschitkach wichorach tutych lętstotkow zakitalo. Z hnutej wutrobu sym nimale njeprzechladne dopokazma swérueje pschiwijsnoscze pschedzivo swojomu domej pschijał, kajez su mi tute dny ze wschet dżelow kraja a wschet kruhów ludu pschinieſte." Po słowaſ kralowskoſho džaka za krajne stawy praji Joho Majestowicž dale: "Proſhu was tež, zo dcyli mój krajnowotcowski džak we swojich kruhach wozjewicž, zo by we wschet dželach mojego luda, kózdomu so wozjewił, kotrež je wózcienskomu swjedzeniej swérui podziel poſkicził . . . Jubileje su swjedzeniske rozpominanja wo zańdzenych czasach; za pschichod podawaja jeno nadzije a pschedza. Radujmy ſo, zo tajke nadzije za pschichod Sakskego wobſtoja a na dobrym zakladze wotpočzuja . . . Tak dha zaſtuju po heſle swojego domu providentiae memor ("spominajo na Božu pschedwidzomnosć") zmužicze do nowoho lętstotka z dobrej dowéru, zo tež w pschichodnych czasach nascha Sakska po swojej zańdzenosci doſtojuje a za němſe kejzorſtwu a wschitku nadobnu człowiejſtu kulturę spomožnje dale wobſtoji."

Szczehowach džen 14. junija běſche generalna pruha za swjedzeni ſakſkoſho wójska, kotrež ſo 16. junija psched kralom a cyli kralowskej ſwojsbu wuwjedzie. Hłowna myſlizka tutoho swjedzenja, kotrež běſche nimo mery wulkotny a ze spodzivnej wustojnosću wuwjedzeny, běſche: kaf je kurwjerchowſte ſakſke wójsko w l. 1683 pschi wuswobodzenju města Wina z mocy Turkow ſo wobdzeliſto. Podawki z tuhoſtwa ſlufka ſo ze spodzivnej wuschiſnosću a raznosću pschedſtaſachu.

15. junija wuprapijſtej wobě komorje swoje zbožopſchecža, wjeczor běſche pschyñ ſaklowy czah ſtudentow. — Niedzeliu 16. junija džen najswjecziszczeje Trojich běchu we wschet chyrkach swjatoczne Bože ſlužby. Po nich běchu zbožopſchecža statnych miniftrów, kralowskeje ſlužby a deputacijow wójska; wjeczor hižo ſpomnjeny swjedzeni wójska.

Pónđzeliu 17. junija wschelake deputacije zbožo pschejachu, mjez nimi tež katholſke a evangelske duchownſtwo, ſerbske deputacija a t. d. Wutoru 18. junija běſche wulka parada na alaunſtim torhohſczeju a wotkrycjo pomnika krafa Jana na torhohſczeju mjez kralowſkim hrodnom, theatrom a cwingerom. Tutón džen běſche tež kejzor Wilhelmu zbožo pschedz pschijſhol.

Hłowny swjedzeniski džen bě ſrjedu 19. junija, na kotrež ſo wulkotny hołdowanſki czah wotbu.

Měſacy dolho běchu ſo cyli kraj, wosebje pak Drježdany na tutón hoto-wale. Zakladna myſlizka za tutón czah běſche: Města a kraj, wschon lud a joho dželo a rozwivanjo ma ſo krajej a joho domej psched woezi wjesz. Može ſo kroble prajicž, zo je ſo to doſpolnje radziko. W tutym czahu běſche cyta ſakſka, wſcho wažnische ze žinjenja joho wobydlerjow zaſtuſene. Zawescze je kózdy wjèle wočakował, kotrež je do Drježdjan na swjedzenje jěl, ale tež najwyjsiſche wočakowania ſu ſo pschedrjechile. Tule kraju, tele ſo wotměnijowace wobražy nje-běſche móžno wſchē jeno trochu zapſchimyńcž. Hodźimy dolho by moħł na kózdy wosebje hladacz, a tu psched dwie hodźimy czehnjech nimo tute kraſnosće jena rjeńſha a pschyňſha dyžli druha: wſcho w najrjeńſhim porjedze, bjez wſchego zadzěwka, bjez wſchego nježboža. Zarjadowanjo taikoſho czaha běſche zanescze miſchtyrſki ſluf; pschedož pschedz 12,000 wosobow, 900 jeharjow, 2,000 toni a 63 wulkotnych pschyňnych wozow ſo w czahu namakaſchu! Njeſmerny lud, kij bě

so na drohach, torhosćęzach, a w domach zhromadzili, je jo najpiščistojuńiſčho zdjeržał, ani jedyn njepekn wustup so pôdla pokazał njeje. To dyrbi so z woſe-
bicej wjeſołoscju wopominacj.

(Skončzenjo ps̄čichodnje.)

Schtó je nětko wěrnoſc̄?

Nas̄h wokrjesny hamtski liſt „Bautzener Nachrichten“ we woſebithym naſtaſku w čiſle 144, ryczi wo wobdzelenju Serbow, lutherskich a katholickich, ps̄chi Weittinſkim jubileju, wupraja swoju wjeſołosc̄ nad ps̄čezjenoſc̄ju Serbow wobeju ſtronow a napomina į dalszej ps̄čezjenoſc̄ji. To je wſcho jara rjenje. Ale w tymſamym čiſle woſzewejeja teſame „Nachrichten“ rozprawu wo Miſchnjanſkej „konferenc̄y“, kotraž zaſ a zaſ zjawnie į wójny ps̄čeczjivo katholickej wěrje a cyrkwi, potajkim ps̄čeczjivo katholikam, hako ſobuſtawam tuteje cyrkwie, napomina. Szczehowacej čiſle dalszej hiſćeze wobſčerniſčhe artikle wo tej węch podawatej.

Dyrbimy ſo tola pras̄becz: Schto je nětko wěrnoſc̄? Na jenej ſtronje napomina liſt, kotryž dyrbja tež katholikojo hako hamtski džeržec̄, į poſkojej, nabožnomu mērej a ps̄čezjenoſc̄ji, a na druhej ſtronje woła we ſwojej ſpomijnej rozprawje wiſčitlickich protestantow zjawnie a naležnie do wójny ps̄čeczjivo Romej, ps̄čeczjivo katholickej cyrkwi, ps̄čeczjivo „papalnej“ t. r. bamžowej cyrkwi. Wobozie njemože wěrnoſc̄ byc̄. Ps̄dhetož ſo to nieznejſe: Mēr pređowac̄ a wójnu, wičor syč. Njeſmieny dleje mijelzc̄ec̄, z najmjeiſčha katholickich čitaſtow dla nic. Wjac lēt hžo poczina nas̄h hamtski liſt ps̄čeczjivo nam katholikam wuſtuſowac̄, njeje ſtoro žane čiſlo, w kotrymž by tajniſe abo zjawnie nelaſta hšiwdia ps̄čeczjivo nam katholikam njeſtala — a to w čaſopisu, kotryž je hamtski, we „paritätiskej“ Gaffſej runje taſ za katholikow taſ za protestantow piſany, kotryž tež katholicki zaſtojnicy, katholickie wýſhnoſc̄je džeržec̄ dyrbja. Ps̄dhetož ſo taſtomu poczinanju dyrbimy tudy zjawnie a cyle raznje protestowac̄. Hiſće ſmy tudy w nas̄hei wótczinie — z najmjeiſčha na papierje — połnoprawne ſobuſtawu kraleſtwa a njemōzem̄ tomu ps̄čihladowac̄, taſ čaſopis, hži je wot wýſhnoſc̄je poruczeny a zakitany, dale nas̄he najwažniſčhe a njeſp̄uſčezomne naležnoſc̄e tupi a zjawnomu napſheczinjenju wuſtaja.

Zo ſo runje nětkle į taſtomu protestej poſnućci ežiennym, je ps̄čicžina we ſpomijených naſtaſkach, kotrež wſcho dotalne ps̄česahuja. Krótki poſlad na Miſchnjanſku konferencu a na rozprawu we mjenowaných čiſlach nas wo tym ps̄čewědeži. Ps̄hiez cylu konferencu, na kotrejž ſo wysocy zaſtojnicy, tež ſwētni, taſ hamtski ſudnicy, ſchulſki radziecerjo, hamtscy a wokrjesni hejtmanojo wobdzelaču, czechnjeſche ſo taſ czerwiena uitka ežaſceſčho wospjetowane ſłowo: „Wójna ps̄če czjivo Romej!“ Schto ghe ſo z tym prajic̄? Nicžo druhé hac̄ wojowanjo ps̄čeczjivo katholickej cyrkwi we jeje wjedniſtwje. Ps̄dhetož Rom je w tymle padże toſame, ſh tož bamž, wjeřch cyleje cyrkwie, kotryž ma w Romje ſwoje sydlo, taſ je je hžo preni wjeřch cyrkwie ſwiaty Japoſchtoł Petr tam miel (— to ſu ſami protestantſcy historikojo jaſnje dopokazali). Jaſniſho to hiſćeze wupraji poſlednia ſada ſpomijeneye konferency, kotraž wójnu ps̄čeczjivo Romej mjenuje wójnu ps̄čeczjivo papalnomu abo bamžowomu katholiktu. To rčka nas do wutroby kłocz, ps̄dhetož hamtski kózdy bamža za swojoho widzomnomo wjeřcha ſpóznawa, a ſchtóž to njecha, tón z tym runje ps̄čestawa byc̄ katholicki hšeſčan. Dóij ſmy poſajkim hiſćeze ps̄čipóznači hako katholicki poddanojo ſwojeje wótcziny, mōzemy a dyrbimy ſebi žadac̄, zo byc̄mym we ſwojich ſwiatych naležnoſc̄ach zakitani byli.

Schtož konferencu samu nastupa, njeje nam mōžno, na wšchitke zaſladne wopacznoscze a bludy, na kotrež ſo rycze a reſolucije zložuja, ſpominacz a je wot-pokazowacz. Denu na to abo druhe mōže ſo ſpomnicz.

Zo ſo tam woſebje rady wo „evangelſtim“ kejzoru ryczesche, mōžemy ſebi myſlacz, haczruniž ſmy hacz dotal jeno wo němſkim kejzoru wědželi. Hacz mōže taſke ſtajne wuzbehowanjo rozdželnoho werywuznacza němſkoho kejzora katholſkej ſcezijnie němſkich poddanow woſebitu dowěri ſe kejzorej wubudzecz, to njewěmy.

Widjo dotal ſlyſhane drje je pſchesahny superintendent Meyer z Cwilawy, kotrež w ſwojim jara wobſchernym piſednoſku žanu dobru nitku na katholſkej cyrkwi njewostaji. Po joho ſlowach dyrbi ſo kóždy protestant pohnuty czech, do kſhižnoho czaha pſchecziwo tutej „zlej“ cyrkwi zaſtupicz a ze wſchěmi ſredkami „nje-duſtymy“ katholikow podklózecz. Widje ſtate a njezinate poroki pſchecziwo naſtej cyrkwi a jeje zarjadowanjam je wón ze wſchěch mōžnych kutow zezberač, poroki, kotrež ſu ſto króz wotpoſazane a na jich neprawowocz pſchepoſazane, kotrež pak ſo pſchecy zas woſpjetuju po znathym pſchislowje: „Pſchisłodzej ſo jeno khroble, pſchecy nejchtio wiſhajo woſtanje.“ Njewěmy, hde meli my zapoſecz a hdze pſchefatcz na tute njeprawne poroki wotmoſkujecz. Tym pak, kotsiž wo wěcach, na kotrež ſpomina, wjac njevěda, dyžli to, iſtož ſo w njeſtatholſkych czajopisach abo konverſacionſkych lexiſach czita, tym je doſeč, hdyz ſlowa kaž syllabus, jeſuitojo, iſhczepowcy za kecarjow a i. d. ſlyſha, zo jich zyma woběhnje — a zamysł je doſežehnjeny, hida a wotkilenjo pſchecziwo katholikam je wubudzene. Měnimumy, zo w Sakskej zawěrno trjeba njeje, taſke pſchecziwienjo mjez protestantami wubudzecz, hdyz je tola wučzinjena wěc, zo ſu katholikoju tu na wſchě waſhni „pod poklečzo minority“ ſtajeni, hdzež ſo zakonje zawěſeče ſe wužitku katholikow njenaložuju, hdzež mjez 100 měſchanymi mandželſtwami nimale 80 swoje džeczi lutherſke dadža woſzahnycz! A potom tutón kniez ryczi wo „njerumym prawje“, kotrež protestantismus a katholicismus wužiwataj! Zelizo ſchto, dha bychmy my w Sakskej winu meli wo tym rycęcę, kaž tež w druhih němſkich krajach, woſebje w Pruskej, katholſcy wſchu winu moja, na njerunie prawo ſkoržicz.

Z cyka njezrozemliwe je, ſchtož na kóncu ſpomnijeneje rozprawy wo zhromadzynje 25. junija ſtoji. Pſchedyda mjenuje tam namołwienjo ſe wójnje pſchecziwo katholſkim „poſtrowjenjo měra“ (!) za katholſku cyrkje. Tuta ſada tam rěka: „Pſchi wſchej evangelskej roſjudzenoſci budze ſo wójna z Romom na naſtej ſtronje ſtač mōć a dyrbieč w zmyslu cyrkwinſkoho měra a w zmyslu ſprawnoſcie pſchecziwo kóždomu ſwědomju w naſchim zhromadnym zbožniku Khryſtuſu, kaž theſa 2. to wupraja.“ Tuta pak rěka takle: „Chcemy drje z katholikami pſchi mjeſzobnym (wzajimnym) pſchipóznaču (ſlowow w liſcze ſe) Efektim 4,1 a ſc. w pokoku žiwi bycž, papalny (bamžowſki) katholicismus mōže to z nami, my pak nic z nim.“ Šchto to rěka? Nicžo druhe hacz: My chcemy wam katholikam měr dacz, jelizo ſo czijſhe a bjez zapjeraṇia wot naſ dacze podeſzyczowacz, zahubicž a bamža ſo wotrjeknijecze. Wy mōžecze z nami wo měrje žiwi bycž, tola my nic z wami. Takle by nimale tež wjelf ryczał, hdyz by wbohim njerinowatym wowcam wójnu pſchipowedać: Za wěm, zo mi wy žaneje kſhižný njeſcjinicze, a tež ja chci z wami měr džeržecz, ale wy dyrbieče ſo dacz wote minje ſpôzerač.

Wěmy drje, abo nadzijamy ſo tola cyke dowěrnje, zo wjetſki džel naſchich lutherſkych ſobukrajanow tak zmysleny njeje, kaž tueži rozhorjeni „wjednicy“ prēduja. Ze tež naſ z tróſtom napjelnito, zo z najmjeńſha učetci na ſpomnijenej zhromadzynje rozomne ſlowa ryczachu a na cyke druhoho njeſcheczela poſazowacu hacz na Rom. Tak wjſchſhi konfiforialny radžiczeř dr. Ackermann praji, zo w Sakskej

radżomne a trębne njeje, Rom psłimacz poczęz, psłetoż pola nas njeje Rom wojny zapoczął, nicżo psłecziwo evangeliskej cyrkwi czinił. Tego słowam pak so wójcelach psłecziniażku. Też dr. Pank z Lipska k pokojem radżesche, a przedar Seidel wypraj: „Rom njeje nasz najhorši njepešczeł, ale antichrist, nastawach a w psłichodze hischce ból hrożach socialismus.”

To z dżakom psłijimam. Tamne pak rożemicz njemöżemy, zo móža pod zakitom wyshnoścze, pschi psłitominoścji wysołich statnych a cyrkwińskich zaſtojnifikow so tajkele rycze wjeſcz a tajſe reſoluſije psłijimacz!

Na to mamy hako wotmówjenjo tute doſtoſo: Ludžo na swęcze z wjescza tych hidža, kotrejż kſhiwdu czinią. Hdyż je so tudy zas cyła a polna hida psłecziwo nam wopokazala, dha nas to hłuboko zrudzi, doſelż to njemöże nabožny mér hajicż a spłchowacż. Katholiskej zyrkwi hako tajke wjchē podobne nadběhi wjèle ſchłodny psłihotowacż njebudža, psłetoż ta je na ſkału twarjena a „mocy hele ju njepeſhedorudu”. Tola nam, cžrjódej jeje swěrnych synow, so z tajkim wuſtuſowanjom nasze ſwiate naležnoſcze kaža a tupja, my dyrbimy so tohodla tutej naujetiſcej ſchłodny wobracż.

By woprawdze wulki čas był, zo bydu na swojich ſchadžowankach a konfencach wjednich protestantskoho hibanja ból sami wo so a swoje naležnoſcze so starali a mjenie na katholisku cyrkci spominali. Njebydu potom tak daloko so zabłudzili, koz̄ so učelko ſtawa. Hač dotal njeje, z najmiejſcha w nowiſkim časzu, ſnadž žana wjescza zbrromadžizmu protestantow byla, na kotrejż bydu so wjèle wjac wo katholiskej wérje a cyrkwi a jeje naležnoſczech ujerozryczęzowali, dyžli wo swojich ſamſnych. — Katholikojo tajkoho waſhinja nimaja. Hdyż so cži źenđu, rycza woni wo ſebi a wo tym, ſhto je ſim ſamym trébnie; na drugich ujeſvarja, ani ujeſpominaja. Z wjescza na wulkich zbrromadžizmach katholikow so mjenio protestantow abo lutherſkich ani ujemenuje. Z dobrym prawom so tak ſtawa, psłetoż katholikojo ſchadžua so, zo bydu ſebi prajili, ſhto dyrbja ſami czinię, zo by z nimi ſlepje bylo, nic tak ſchedza so k ſchłodze drugich wérwuziačow pozběhowacż. Cžim mjenie zabudu so tak daloko, zo bydu zjawnije do wójmu psłecziwo druhowěriwym woſali.

Shtož pak wuſtuſowanjo psłecziwo Romej naſtupa, ſkóńzimy ze ſłowami filoſofa Schellinga, kotrejž hewaſ zawěrnu psłeczel katholiskej cyrkwi njeje, kotrejž pak dyrbí tola wérnoſci ſwedeſzenjo dawacż, hdyż wo ſłowach Chrystuſowych k japoſchtolci Pětrej praji: „Tute ſłowa Chrystuſowe, woſebje dwoje ſluſjenjo za Pětra, ſu cyłe rožſudne („völlig entscheidend“) za primat (prjednoſc) ſwiatohho Pětra mjez japoſchtolami; a ſluſha cyła zaſlepjenosc̄ ſtroniskoſkoho ducha k tomu, hdyż dopokazowacu moc tutych ſłowow prěja, abo ſłowam drugi hač tuton zmyſl podkladuja.” (Philos. der Offenb. II. 4, 301.)

3. Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Bamžowy nuncius (poſol) Agliardi, archybiskop w Cesareji, kotrejž ma w Mniſhovje ſydko a bamžowe naležnoſcje w němſkim kejzorſtwje wobſtara, psłihedze 1. julija do Pilnič, zo by naſhomu królej bamžowy wopomnieniſki dar moſaikowy wobraz k jubileju psłepodał. Won bě potom ze ſwojim sekretarjom monſignorom Janom Gnatowſkim pschi kralowſkej hoſćinię, na kotrejž bě tež minister Fabrice psłeproſhem. Naſch kuijjz biskop, runje w Drježdzañach psłebywacj, psłeproſh nuncia tež do Budyschina. Tak psłihedze nuncius 2. julija psłed 11. hodžinu z k. biskopom na tuđomu kapitel, hdzej buchu jomu duchowni psłedſtajeni. Naſch k. biskop powita nuncia z kac̄zanskę

ryežni a tutón wotmołowi tohorunja tak, pochwalejo staru swérnu Budyskoho kapitla. Na to wobhlada nuncius w pschewodze k. biskopa a swojoho sekretarja Gnatowskoho tačantsku a serbsku cyrkę a tež pohrjebiščo Miklawščk. Pschi wobjedze wunječe k. biskop poštrwojenja swjatemu wótej ad multos annos (na mnohe lěta) a joho pschitomnomu zaſtupniſej; nuncius wotmołwjeſche k čeſczi biskopa a kapitla, a k. kanonikus präſes Jakub Buč poſlawi hiſhče kapitel z dobrym pscheczom. Popoldnju napol pječiſih wotjedžechu wyhocu z k. biskopom zaſy do Drježdjan. Kaž iſyſhimy, je naſh kral nuncieſ a ſekretarjeſ wyhoſi rjad ipožđil.

Z Radworja, 18. junija. Kaž bě ſo Wettinſki ſwjedženj ujedželu we cyrkvi ſvjecziſ, pschi čimž veſte wjes z khorhovjemi w serbskich, ſakſich a bamžowych barbach debjena, wotbywaſche ſo dženſa tónsamý we wucžerni. Džeczi wſchec 4 rjadowňow zhromadžicu ſo w ſchulſte ſtwi, z wěncami wudebjenej. Ze ſpěwom: „Lud ty Sakſow ſvérny” ſo aktus wotewri. Na to mějeſche nawjedowach wucžer ſwjedženjuſku ryež, w kotrej na 800 lětne zbožowne knježenjo Wettinskoho ſplaha ſpominasche, a woſobnje ſkutkovanoſ 4 ze 41 knježerjow albertinskeje ſtrony drobnisjho naſpomni: 1. kurwjeſčha Jurja Brodatoh, kiz je ſo na wſchě waſhajno hač do ſwojeſ ſmjerče prôcowat, zo by zrudne wěryrozſečzepjenjo wotwobrozil, a pod kotrehož ſlawnym knježenjom bu patron naſhoho kraja, biskop Benno, „ſwiaty” praſem. (Ryežnik poſaza na to, zo ſo joho ſvjatý džen runje dženſa w cyrkvi ſvjecziſ.) 2. Na kurwjeſčha Augusta, wóteca Sakſkeje pomjenowanoho, kiz je ſo po zrudnych wójnskich čjasach luboſčiwiwe za to ſtaral, zo bych ſo naſhi krajenjo a woſebje tež ratařſki lud zaſ z hubjeniſta wutorhnyli. 3. Na krala Jana, kotrehož knježenjo je hiſhče poſla wſchitskich w dobrym wopomnjeſcu, a kotrej bu ſvojich pōczciwosćow a wědomoſćow dla druhim wjercham hač poſchiftad poſchedſtajem, pſche ežož ſo jomu tež dženja kraju wopomnik w Drježdzañach wotkrywa, a 4. na naſhoho wulcy čeſceženoho krala Alberta. Tola tež w naſhim kraju zbožo pſchech knježito njeje, ale jara zrudne časy ſu naſhi wócojo nažhouili. Ryežnik ſpominasche na to, kaf ſu pſched 400 lětami džiwje ežrjodý Husitow naſh kraju zaniczeli, wýn a města a cyrkwie a klóſktry paſili a wobydlejow kóncovali. Kaf 100 lět pozdjiſho po zrudnym rozſečzepjenju wery 30 lětna wójna naſta, hdzej Schweiđowje a Khormatowje kaž rubježnicu tudy zakhadžachu a naſhe krajinu nimale do puſčinow poſchewobrozicu, a kaf pozdjiſho 7 lětna a Napoleonowe wójny njewurjeknitu zrudobu na naſhich wótcow pſchinjeſehu, a pschi tym hiſhče z čjasami mór mjez ludžimi a ſkotom knježesche. Haj, zo dyrbjeſche ſlawny kral Jan w lěće 1849 pſched ſwojimi ſamſnymi njeporadženymi džeczimi z hłownoho města ežekac. Tola pſchez mudre knježenjo a Božu pomoc buchu zrudne ranu zaſy zahojene, a naſh kraju iſuſha, hačzrnje jedyn z najmejſich krajuſ Europy, tola do najbožowniſich krajuſ. Skónčnje ſpomni hiſhče tež, kaf je Boh zlójč vježbožiſioho rycerja, kiz dajeſche z rubjenjom pryncow Ernsta a Alberta Wettinſki ſplah zaniczic, wotwobrozil a ſlawny dom zbožownje zakitał, zo ſtaj tutaj nětko ſtolpaj, keſejaceje Albertinskeje ſlinje w naſhym kralefſtwie, a Ernestinskeje we wójwodſtwaſ Coburg, Weimar, Altenburg a Meiningen. K tutej ryeži pſchizantym ſo zhromadny ſpěw: „Krala Boh požohnui.” Z khwalnym kérliſhom: „Rad Boha khwal joho mloda ſyla” ſkónči ſo ſvjatoczeńſeſ w ſchuli. Po tuthym podachu ſo džeczi do Božoho domu, hdzej ſo ſvjatoczeńſka Boža mſcha za kralowſki dom a za ujeboh krala Jana džerjeſche. Po kermach ſo ſvjatoczeńſeſ z modlitwu za zbožo a derjemeczo kralowſkoho domu wobzamku. Pſchispomnič hiſhče čcemy, zo je wojetſke towarſtvo, kotrež je ſo tež zhromadnje we Budyschiuje pſchi wotkryču wojerſkoho wopomnika, a z depu-

taciju psđi wotkrycju wopomnika krala Zana wobdželišo, wosebitih svjedženj wotdjeržalo.

Kr.

— Tudy je so tež towarzstwo za wotstronjenjo zrudnoho njewolništwa w Africy, hdjež je w swojim času tež naših krajan, kniez Bryl, předy kaplani w Radworju, w krajinje Oran hako mišionar zbožownije štukował, založilo. Wokoło 100 sobustawow hnydom psđistupi, a buchu f. adm. Žur za psđedstoyerja a k. wucjerzej Scholka za pokladnika a Kral za pismawjedžerja wuzwoleni. — Wobstoja pola nos net wysche cyrkwińskego bratstwa Jezusoweje smertneje styskoſe na krajju 4 serbske towarzstwa: Kasino, wojerške, burske a horjska napomnjene towarzstwo.

Kr.

— Zadžene svjatki našim krajinu sylne njewjedro domapytasche. Psđi tym dyri blysk do Bžedrichc (prjedy Hickec) bróžnje a tam bydlacu Scholcji n u trochu pochlubi. Dokelž so hnydom khetro kurješje, bězachu ludžo hromadu, ale blysk njebe zapališ. Boh běſhe, kaž hižo w běhu poslenich lét 3 króč, pola krajine je cyrkwie, Cyžec a Berkec, dalshe njezbožo wot našheje wsy hnadjne wotwobrocí. — Psđispomnjenjo redakcije: Kaž so Budyskim nowinam piša, je tuta Bžedrichc živnoſez 3. juliya rano w 3 hodž. so wotpaliła. Nak je wohen nastak, njeje hiſheze znate.

Kr.

Z Króscjic. Zadny svjedženj wotbu so w našej wsy na džen 2. juliya. Pětr Holaski a joho mandželska Khata svjeczesktaj swój złoty kwas. Hdny běſhtaj dopoldnia w Božim domje sebi na Božej mſhi žohnowanjo a Boži ſkit na dalshi čas, hiſheze jimař wot Boha luboho Knjeza wobradženy, wnpřesloj, wuhotowaschtaj popoldniu swojim bližšim psđeczelam a ſuſodam, swojej džowcy a psđichodnej džowcy a jenomu malomu wnukej svjedžensku hoscjini. Wschitcy jimař piši zastupje swoje wutrobne zbožo-psđecža wupravilu a wchelake dary psđinjefechu. — Boh chęt jubilejskim mandželskimaj spožecjic dalshe wjeſole wuzičo časa za zbožnu wěcznoſez. J. K.

Z Kočinje. Niedawno bě tudy zhromadzina a džen 30. junija druha w Sulščecach, zo by so w Kulowskej wosadze „Towarſtvo Serbskich Burow“ založilo. Na wobemaj zhromadziznomaj wjedziech psđecžiwnicy zhromadneje naležnoſeze wschich Serbow wulfie ſtow a chyčhu prćowanjo derjezmyslenych hospodarjow podmleč. Su nam wchelake dopisj psđichle, na kotrež z króta wotmowljamy: Je nam jara žel, zo Kulowska wosada, kotaž je dotal tak psđez jedna byla, so w tym ſchęzpi, ſhtož je wſhem k spomoženju. Radzimy tamnym hospodarjam, zo nakhwilu so po možnoſći wschitcy Ralbicžanskemu lokalnomu towarzſtej wjedtowatſha a zo z tmy, koſiž ſpiatnicu psđihotuja, so w niežim njenastajeja. Wſcho druhu so po času same namaka! Po politiſkih zakonjach ſme so Kulowska wosada kóždy džen Króscjanskemu towarzſtu psđitowatſhie, njež so samostatne lokalne towarzſto twori, abo, kaž radzimy, na kóžnili z Ralbicžanskim so zjenozi. Ma hlupe blady, jako hiſheze pjenjezy „do Króscjic“ nosycz měli, poſluhac̄ njeſměče; taſte rycze ſu předy w lutherskich wosadach tež wjedli, nětko pak myſla eyle — hinak. Su dha wam Zdžary bližſhe dyžli Ralbic̄ a Króscjic̄?! Po času psđiudu tež Zdžary — k nam, dokelž ſhtož h oſpodařſke wěch naſtupa, ſměmy hižo w jednej wonežni ſo zhromadzec̄.

Ze Zdžerje. Wutoru 18. junija wopomni ſo w našej ſhuli 800 lětny Wettinski jubilej. Běhu ſo k tutej ſvjatočnoſci wſchitcy k. ſhulcy psđedſtojiczerjo ſeſčli. Schulſta iſtwa, wosebje ſczena, na kotrež wobražaj Žeju Majestoszow krala Alberta a kralowé Karole wiſaſtej, bě z wěncaini, wot starſich a

đžecji nowitymi, rjenje wupyščena. Z ranijim spěwom: „Kak rjenje swęci jutnica”, wotewri ſo akt, na čož kročta rycz l. wuczerja Bјedricha wo wurdnym a žadnym swjedzenju 800-létneho jubileja našeho ſlawnoho kralovskohu domu ſežehowasche. Potom ſlawjeshe ſo tež luba ſerbſka Lujica ze ſpěwom: „Rjana Lujica.” Dale píchedniotowashtej ſo dwě ſerbſke baſni a wuſpěwa ſo: „Hdze ſtatok moj?” Ze ſpěwom: „Krala Bóh požohnu” ſkoneži ſo ſwiatocznosc̄. — ch.

Z Anukowa. Šwiatkownu wntoru wotpósla našeho katholſke kaſino deputaciju wypokazanym ſtupem ſtupem kujezej probſtej P. Vincencej, zo bydmy jomu swoje píchedniotowashtej ſo dwě ſerbſke baſni a wuſpěwa ſo: „Hdze ſtatok moj?” Ze ſpěwom: „Krala Bóh požohnu” ſkoneži ſo ſwiatocznosc̄. — ch.

NB. Džel rozprawow z Lujich a powěscze z chłoho ſwēta dyrbimy na píchedniotowashtej ſo dwě ſerbſke baſni a wuſpěwa ſo: „Hdze ſtatok moj?” Ze ſpěwom: „Krala Bóh požohnu” ſkoneži ſo ſwiatocznosc̄. — ch.

Naležnosć našeho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 309. Jan Pjech z Koslowa, 310. Jan Kętan ze Slońce Bořsče, 311. Jurij Lipi z Baćonja, 312—316. z Wotrowa: wučer Jan Rězak, Pětr Nowak, Michał Lusčanski, Madlena Rjedzina, Michał Bräuer, 317. 318. z Kanec: Jan Pjek, Madlena Naglowa, 319. 320. ze Žuric: Jan Pjetaš, Madlena Cyžowa.

Sobustawy na lěto 1888: k. 686. Nowak z Hrańcy.

Na lěto 1887 doplaći: k. 740. N. z H.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,481 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: njemjenowana z B. 6 m., Hana R. z Wotrowa 2 m., z Konjec 1 m.

Hromadze: 104,490 m.

Na nowe piſcele do Baćońskaeje cyrkwy: Dotal hromadze: 4052 m. — Dale je woprowala: njemjenowana z H. 3 m. — Hromadze: 4055 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,674 m. 50 p. — Dale je woprowala: njemjenowana z Konjec 1 m. — Hromadze: 10,675 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

staj dariłojo: J. K. z B. 1 m., P. Malachias Stingl w Marijnej Hwězdze (k dobromu příkladej!) 7 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Wumrta je Madlena Bräuerova w Ralbičach. R. i. p.

Dokelž hiſćeje píchedcy ſekofsi ludžo za to maja, zo procession do Rumbórka khodzicž píchedestanje, dha hiſćeje jomu tudy wozjewiam: **Grijed 31. julija** pónidže procession z Budyschina do Rumbórka; w Budyschinje budža rano w píjeczidli kemishe.

Jakub Scherc.

Pri wotkhadze ze wsy a wosady, w kotrymajz sym dolhe lěta w cyrkwi a ſuli ſkutkował, wuprajam ſulskomu předſtojicerſtu a wſitkim sobustawam Ralbičanskoho ſulskoho wokrjesa a cyleje wosady za wſitku luboſc a přečelnioſc za čas mojelbo ſkutkowanja a při wotkhadze mi wopokazanu **najwutrobnisi džak.** Bóh zaplać wſitkim a žohnuj jich z časymi a wěčnymi dobrotami! To budže modlitwa, z kotrejž njepřestanu na wſitkich spominač.

Miklawš Hicka,
wučer emeritus w Pančicach.

Rathoſki poſor

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Čudo w y czaſopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 14.

20. julija 1889.

Lětnik 27.

Swjedženj 800 lětnoho jubileja Wettinskoho domu.

(Skončenjo.)

Zakladna myſlizčka za hołdowanski čzah běſhe: Cyły kraj, města a wsi njejch so wobdžela, zo lubowanomu knježerískomu domej najwjetschju čeſcę, pokornosč a luboſč wopolažaja.

Za taſki wilki nadawki bě tež hnydom cyły kraj dobyty, a wídhitey pschi- hotowachu so jedyn psichemoh druhohoh, zo bydu najlepšhe a najdoſpołniſhhe, ſtož bě jím móžno, wuwjedli.

Hijo w 17. a 18. lětſtotku ſu w Drježdžanach ſo psichne čzahi k čeſcji knježeríſkoho domu wotbywane. Tola taſk rozhlaďuje psichhotowane, taſk porjadnje wuwjedžene wumjelske hołdowanske čzahi, kotrež bydu taſk z jeno ho byłe, kaſkiž je poſledni 19. junija był, njechoda ſo w cylych ſakſkich ſtaſižnach namafacž. Běſhe to woſkhwajacy wobraz wumicza a kulturnoho poſtuſa naſcheje wózčinym, běſhe to kaž cyla Šakska w jadru zienoczena. Koždy, kž ſwoju wózčinu lubuje, móžeshe z radoſciu a ze sprawnej hordociu napjelnjeny bycz, hdźż ze ſwojimaj wočomaj widzeshe duchowne a materialne derjemeczo Šakskeje, jeje plahowanjo wumjelſtwa a wědomoſcžow, jeje ſežjace róliſtvo, psichelupſtvo, rjemieſtvo a induſtriju. Wídhó to mějſeſhe ſo w swojich wypłodach a ſtukach piſhewjescz, a po dokonjanym čzahu móžemy tež khroble praſicž, zo je ſo to nimale doſpołnje radžito.

Dokelž bědu Drježdžany, kaž ſo same rozemi, za swjedženſke město wu- zwolene, čziniacdu tam nic jeno tydženje ale měſach do čzasa wulfotne psichhoty. Město mějſeſhe ſo wupysčicž w kraju, koſkož tam njeje hiſhčze widzecž była, wobſebe pak te drohi, po kotrejž mějſeſhe čzah ſo wjeseſz.

Deno na hlowniſhce swjedženſke wuhotowanjo města móžemy tu ſpomnicž. Wſhudże, hdźež wózčko poohlada, bědu čeſtne wrota, ſlawne woſtuki, obeliski, palmy, kopjenovite roſliny a kwětki; drohi ſo zdachu bycz kaž krasne leſy wupysčených ſichtomow z khorhovjemi a pletwami.

Swjedzeński drogi a torhoscęza, hōzjeż mēszeče czah hicz, bēchū, hōzjeżtu jeno bē mēstno k tomu, zatwarjene z kraśnymi pavillonami a wysokimi tribunam za pschihladowarjow. Njeje drje pschehnate, hdyż Drježdanske nowym pišach, zo taſłoho pschynoho wuhotowanja hiszczę widżecz bylo njeje, a zo so żadny swjedzeńi nowiſhoho czasa Drježdanskomu njeruna.

Swjedzeńska droga za holdowanſki czah zapoczeſeſte ſo na Kurijowym torhosćezu a džesche po Lüttichanskej, Prajskej a jezorowej drozy na stare torhosćezo (Altmarkt), kotrež po dolhosći a scherofosći pschekrocziwshi pschez drozy krala Jana a Moricowu na nowe torhosćezo (Neumarkt) pschindże, hōzjeż bēſhe wulkotny pavillon za kralowsku swójbu natwarjeny. Dale wjedzeſte ſo swjedzeńska droga po Augustowej drozy nim⁹ kralowskeje cyrkwe po wulkim moſeze do Nowych Drježdjan, a tam dale po wiecznym torhosćezu, hłownej drozy a Albertowym torhosćezu pschez Budyskemu, markhrabſtu a Zhorjelsku drohu hac̄ na alaunſke torhosćezo. Cyly pucz, mały hodzinu dolhi, bēſhe woprawdze via triumphalis (Hordozny pucz) nanaſkraſniſhō wudebjeny. Tak wulkotne tribuny za pschihladowarjow bēchū, mózefz z toho ſudzic̄, zo mēſeſtej tribunje na starym a nowym torhosćezu kózda za wjac hac̄ 3000 woſobow mēſtna. Najkraſniſhi bēſhe kralowski pavillon (kulotwar) na nowym torhosćezu, kotryž bē po waſhynju Drježdanskoſtogo cwingera natwarjeny. Stojeſte tam kaž wulkotny templ nimale 50 kohc̄i wysoki a bēſhe jara drohotuſie wuhotowaný, kaž ſo za krala pschistoji.

Srjež kralowskeje dwórskeje cyrkwe a terrassy bēſhtaj dwaj hōbrſkej obeliſkaj z drjewa natwarjenaj z kralowskimi znamieniem i broniemi z lēta 1089 debjenaj. Deleka pschi lewym obeliſku ſedzeſte staršha žonſka poſtawa z taſlu, na kotrež bē 1089 napisane; pschi prawym obeliſku paſ bēſhe młodą poſtawa, kotraž z jenej ruku liczbu 1889 dzeržo z druhej radostnije na kralowski hród kwaſche. Młost bēſhe połny khorhowi a khorhojc̄kow; na kózdym moſtowym ſtolpje bēſhe pomnik z napiſiſom jenoho z Wettinſkich wjerechow. Tak to džesche dale; hōzjeż jeno bē pschihodne mēſtno, bēchū wulkotne wrota abo pomniki, hōbrſke poſtawy a toho runja natwarjene: wſhō z drjewa, ale z gypſom a barbu tak pschihotowane, zo ſo zdaſhe wſhō najkrucziſhi twar z kamjeni bycz.

Najwjetſha radoſež za wuptychene Drježdany a za wopytowarjow, kotrij bēchū zahe na mēſce, bēſhe to, zo kralowska swójba někotry czas psched zapoczątkom czaha po swjedzeńskich drohach dojedze. Kral a kralowa jedzeſhtaj w drohotnym krónowanſkim woſu ze ſchtyrjom konimi; za nimaj drugie ſobustawy kralowskeje swójby, injez nim⁹ tež arcywójwodowa Marija Zofeja. Radostne witanjo a wylkanjo wypoſich wopytowarjow wſhudże powita, kaž tež pschi ſezechowacym holdowanſkim czahu psched kralowskim pavillonom radostne pschivołanja kaž hurrah! hoh! ſlaw! gut heil! hipp! gut heil! a podobne njeſtſteſtachu.

W 10. hodzinje zapocza ſo, kaž ſo poſtajene, swjedzeński czah. Može ſo wo nim prajic̄, zo je wſhō we nim po swojim waſhynju najlepiſhe bylo, ſchtož je ſo zwieſcž hōbzało, a tež to je wērnoſcž, zo hiszczę żanomu z Wettinſkich knježerjow jo cyly kraj a joho žiwjenjo tak psched wočzi wjedlo njeje, kaž je ſo tudy kralej Albertej a joho wysokomu domęſt ſtało. Bēſhe to kaž ſiwa wuſtaſenca cyloho kraja, kaž wulkotny wobraz joho žiwjenja a prōcowanja. — Tenoz na hłowniſche dzèle tutoho czaha mózemy drobnijſho ſpomnič.

Cyly czah wotewri khorhojnuk w drascze 11. lēftotka z wulkim napismom: „Heil dem Haus Wettin!” Potom ſezechowachu 30 Miſchnjanſcy mēſczenjo w drascze lēta 1089, w kotrymž tehdomniſchi němſki fejzor Miſchnjanſke markhrabſtvo Wettinſkomu knježerzej hako wieczewo (Lehen) pschedpoda. Po nich jehachu

ryczerjo herbskich krajow. 150 jécharjow. Draſta, brónje a konjac grat z tuthyň najstarszych časow běchu wchê jara drohotne; wulki zacíščeho činjachu dalshe 30 porow ryczerjow w železnej draſeze z pôdla krocžacymi ſlužovníkami (pažami), wschitc běchu zmjenjo herbskich krajow. Pſched kralowskim tvarom wui swoje čegeče hlebiye na poſtrovenjo dele zložichu. — Na tutón čah ſežeho-waſte 30 abo 40 ryczerjow markhrabinstwa Hornijeje Lužicy we draſeze a z brónjemi z časa 30 létneje wójny. Dale pſchiidzechu tsi města, kotrež ſu po riadu residenc hyle: Miſchno, Freiberg a Drježdany: wſchelach zastupjero města w starších, z džela praſtarych draſtach, z wupyschenej žónskej na konju. Drježdany běchu z wulkotnym pýſhym wožom zastupjene, na kotrymž „Dresda“, wupyschena žónska, ſedzeho; za wožom krocžachu wſchelake rjemjeſlniske towarſtwa a zwiazki, mjez nimi ſchewcy z hoibrſkej ſchívornju a kožlarjo (kúrfſhnarjo) z rjamy wožom ze ſamych drohotnych kožow a lawami, tygrami a mjeđwiedzemi. Za nim krocžeho wotdzelenjo města Budyschina w draſeze léta 1638, hdyž za kurwjercha Zana Jurija I. Hornuja Lužica Kur-Saſkéj pſchipadže. — Jara zajuwaný a kraſný běſhe houťwiſki čah, kotrež bě houťwu ſchlitowace towarſtwo zarjadowalo; pſchedſtaſeſche wróčenjo kurwjercha Auguſta z houťwu: běſhe wjac wožow a 150 woſobow pěſhi a na konjoch. Prěni wož jara drohotny z 8 konimi zapſchehujenymi wjezeho joho mandzelsku a džeczi; na wulkim hrjeblowanym wožu wjezechu ſo houťwiſke dobytwy: kraſný jeleň, mjeđwiedz, dživje ſwinje atd. Za nim morwoho mjeđwiedza na nosydkach njeſehu. Bajimawa běſhe čerjoda 24 houťwiſkich psow, kotrež jačlo a jazyk wuſhwavo za wožom čerjachu. — Lubozny napohlad poſticežeho ratařſta ratařſte pýſhipravu z tamníchich časow; wozej, na kotrymž ſo pluh wjezeho, běchu ſo žneuhy, pýſheleže, ſadarojo, pežolarjo a winicarjo pýſhizamkyli. Krajna kulturna rada běſhe pýſhym wož wuhotowala, na kotrež žónska w blyſtečzatej draſeze zakouje, kotrež ſu ſo ſchilitanju ratařſta wudale, pſchedſtaſeſche. Žehat z róli z wulkim zyglami za wožom njeſeho tute zakonje. Jara pýſhym druhí wož běſhe poſkladženy z wuplodami ratařſta, winicarſta a pežolarſta. Schtyri žónske na nim ratařſto, techniku, wědomoſć a krajnu plodnoſć pſchedſtaſachu. Čyle wotdzelenjo mjeſečje něhdje 200 woſobow, mjez 60 na konjoch. — Hako ratarjo, kotsi ſu ſebi swoje woſebite waſhynja hac̄ do džensniſhoho dnia wobkhowali, pſchiidzechu najprjedy někotſi Altenburgſcy burj, kotsi ſe swojej malej čjordku pak ſo zhubitih pſched wulkim čahom serbſkich jécharjow a kwasajow, kotsi někto ſežehowachu.

Schtož najprjedy jécharjow nastupa, praja wo niž Serbske Nowiny: „Nje-pýſhečzernymy, hdyž prajimy, zo je ſo čah Serbow, hac̄ runje bě jednory a prosty, porno druhim wotdzelenjam, wopravdze wuznamjenit a ſo wubjernje lubit. To njebe žana ujenaturſta, z klinotom napoivšana pýcha. Tu ſama naturſta jednorosę ſtuježeho. Na svojich čzíhých rjamy, rjenje wuhotowaných a zedelo-waných konjoch naſki serbſcy ratarjo, z módro-čerwieno-bělej ſcherpu pýſhenni, kaž wuwuczeni jezdni měrnje a doſtojnje jéhadhu. Wózko ſo na niž nahladacz nje-možeho. Haj, to běchu serbſcy burjo, mužojo, kajtichž kraj něhdje druhde nje-plodži. Hdyž woni z pýſhewodom dwacezcoh pýſhynje wuhotowaných pýſkarjow pýſhečzachu, dha jich ze wſchěch stron „bravo! bravo!“ powita. Spijaczel tuthyň rycerzow jenoho po druhim z pýſhisladowarjow prajic ſtyschesche: „Ach, tak kraſni ſu tuciž jécharjo! To ſu rjekojo njeſowalneje moch!“

Tón zacíščeho ſmy tež my měli. Hdyž pak „Dresdner Nachrichten“ we

swojej rozprawie jich njenija jutrownyj třížerjov, kajez woni kózdu jutrowniczku swoje jéchanja wobtywaja*, dha njemóženy tomu pšdihlojowac̄. Jutrowne jéchanja su nabožnym skutk k czećzi wot sinjercze stanjenenoho Žbóžnika porno druhim pobožnym wobkhadom a processionam: tajka cyle uabožna węc njemóže pšchednijet swětnoho holdowanja bycz. Běsche to czah serbſtich jécharjow bjez rozdželenoho wěrywuznac̄a. Też zo bychu njeproradjuje wjeseli („ausgelassene Lustigkeit“) byli, njemóžemy prajic̄: jich slava pšched lubowanym kralom wšchak běsche móčna a živa, a hinašta njejméđesche bycz. Po jécharjach ježehowasche serbſki kwaſny czah. Schyryjo herch z pščezelemi a serbſtimi hruslemi pšched nim serbſke kwaſne kruhi piſkachu, kaž so doma hiſhče ſtawa. Brajška w třirózkatym wudebjenym klobucu z kwaſnym ſijom a bantataj ſwataj wobwencowanym njewjeſčinski wóz wjeździehu. W nim njewjeſta w połnej knježniſkej, njewjeſčiſkej pſche, a jara rjenje zhotowana ſedžesche z nauzoženju a dwemaj ſkonkomaj. Pödla woza družki džehu. Za wozom džehu družki we swojej knježniſkej pſche; katholſtich ſimi 40 naliczili, je jich drje hiſhče wjac bylo, dale běchu tež lutherſke družki a kwaſarki w serbſkej katholſkej a lutherſkej draſeze. Skoncjuje džehu kwaſarjo, ale trochu jara hromadze. Z cyla ſo nam źda, zo běsche serbſki kwaſny czah trochu bóle rozečeñiemu bycz možł, kaž druhe czahi běchu, hromadu ſežiſežane ſojenotliwe krasne wotdželenja we swojej wſchelakoſci zhubiaſhu. Pſchi wſchém tym pak možem prajic̄, zo je serbſki kwaſny czah móčny zacžiſhcz czinił na wſchitkach, wón ſo pſchihladowarjam widžomnie ſpodbabaſhe. Wſchudże jomu pſchitkowachu a nimale po cylym puczu „ſlawa!“ wolaſhu. Na někotrych městuach bě pſchitkſt tak wulki, zo bě ſtrach, zo ſo konje ſplóſha. Na njewjeſčiſki wóz a na družki pſchihladowarjo tam a ſem z hromadami kwaſtik a wonjeſchka mietaſhu. Hdyž Serbja nimo kralowskeje ſwójby čeňnjechu, ze zahorjeniom „ſlawa!“ wolaſhu. Tena kwaſarka ſo ke kralowſkomu twarej pſchiblizi a kralej rózowy buket pſchepoda, za kotrejž bě ſella z napisnom „Bóh žohnuj Wettinſki ród!“ pſchivajazana. Tež tu z tribunow serbſki czah ze ſylwum pſchitkem wiznamjeniſtu. Tajka czećz jo wſchelakim wotdželeniam doſtała njeje, na kotrej je ſo wjele wjac pjeniez nałožilo, dyžli na serbſki czah. We wſchěch rozprawach wo holdowanym czahu we wſchelakich časopisach, kotrej ſimi cžitali, je z połnej kħwalbu na serbſki kwaſny czah ſpominane**, tutón ſo wſchudże mjez prěnimi najbóle wuznamienijsymi wotdželeniami cyloho czaha njeniuje. Tež wulke Lipſkowske Illuſtrowane Nowiny ſu mjez někotrymi wotdželeniami tež runje wobraz serbſkoho kwaſnoho czaha pſchinjeſſe. To je zjawne pſchipožnac̄o naſhćeje narodneje węcy. A tu njeje ničjo dželane abo wojebje wumyſlene bylo: je to žiwenje, kafkej ſo wone doma hiſhče poſazuje. Mjez wſchitkimi pſchitnymi, drohotnymi, wumyſlensy pſchedſtaſenjemi běsche tale serbſka wěrnoſć tak, kaž wolkhewjaca. To ſu zawěſcze tež czi zacžuli, kotsiž ſu njeſtronicy wobledžbowarjo byli a serbſkomu

* Z kraja je ſo nam pſchecžiwo tutej a ſledowacej rozprawie „Dresdner Nachrichten“ ktruth liſt pſſlat.

R ed.

** Rozprawa we „Dresdner Nachrichten“ tež wo tutym czahu njeje cyle pſchipravna, hacžruniž tež kħwalbu dawa. Tuta rozprawa je naſkerje dawno do předka pſjana byla, dželana po ſwiedženſkim ſpiſu z wobražami, kotrejž je w Drieždžanach do ſwiedženja wuſchol. Barhena je cyla rozprawa, po wajchnuji ſpiſaccerja ſtowana, kotrejž ſebi cytu węc do serbſteje wſi pſchedženju myſli (woprawdze tež tam tak njeje, kaž piſa) hewak njeje možł wo nauzoženju a njewjeſeze a wo zadženjenju družkom tak piſacž, kaž je piſał; hdze je wón tolste watow rukawh pola družkom widaſ, to tež njewěm, w Drieždžanach żone byle njeju. Njeſčitne pſchispominjenje wo zarjadowarju cyloho czaha njemóže ſo ani na tej ani na tamnej stronje ſpodbabac̄. Te běsche ſebi možł ſhowac̄.

R ed.

czajej połne pśchipóznacjo njeisu zapowjesz mohli*. Serbskomu roszudżerzej samomu mohlo so hewak znapishezjic, zo swoju węc khwali**.

Po Serbach pśchińdze zwiażek zahrodniskich towarzstwów z jara pśyśnym wozom, na kotrymž pod hobskej pozłoczennej schoropawu Flora jedzeshe w cytej zahrody najkrasnijsich kwetkow a rostlinow.

Wulkotnej běshtej grupje hörnikow a hewjerjow, kotrejž potom széhowskiej; přenišche běsche z rudnych horow (Erzgebirge) z hobskim wozom, na kotrymž so cyta rudowa hora wjezeshe. W njej běchu w podkopach hewjerjo pśdi swojim džele, tak ze zemje rudu ze slobrom abo koprom kopaja a woża. Za wozom džeshe wulka sywa hewjerjow z hudźbnikami, kotrij na wosebite instrumenty pískao cyte zajimawu, trochu struchle kliniczacu hudźbiu (hačož by podzemińska była) syhscęz dachu. Dale széhowské jara dolhi czah hewjerjow z Plauenškoho doła a potom z Cvikawy, Lugawy a Delsniz z wulkotnym wozom, na kotrymž běchu wuhlowe podkopki (schächty) z hewjerjemi w džele pśchedstajene. Wjeho hromadze běsche tu pśchez 800 muži. — Mjez wotpóstanistwami sakſkich městow wuznamjeneshe so Lipſk z wulcy pśyśnym wozom; Kamjenica mějeshce hačo pśyśny wóz modell swojego rodnicy z postawu swjatoho Jakuba (byhawškoho patrona tutoho města) a žónskej „Chemniciu“ pśchedstajacej.

Město Pirna bě zastupjene z modellem swojego cyklu, Riesa bě grupu łodžnikow a rybakow a wóz, pśchedstajacy kódz na żolmach so kolebacu, póstala. Tež Markneukirchen z hudźbnymi instrumentami a Strechlen běshtej zastupjenej. Potom széhowskemu Lipškowska universita, wjerchowskéj schuli w Mišchnje a Grimme, 500 turnarow z pśyśnym wozom a syfawa z hajherjemi. — Jara zajimawu běsche széhowsacy póstski czah, pśchedstajacy póst ze 17. lětstotka hač do nashich dnijow z dwémaj zastariskimaj póstskimaj wozomaj a pśyśnym allegoriskim wozom, kž telegrafiju wuznamjeneshe. Za póstom pśihjedze na wozu cyta lokomotiva „Wettin“ pśhemodżana wot zaſtojnikiow statueje železnic. Vodžnistro na vobju běsche dwaj pśyśhnaj wozaj do czaha póstalo a někotre modelle so njeſehu. Drježdzanske towarzstwo za drohowne železnicu wjezeshe wóz z liczbu 800. Na to pśhindzechu towarzstwo kolesovjazdnych z pśyśnym wozom, towarzstwo ſelcow, wodželenja wojských towarzstw ze 150 khorhojemi a pśyśnym wozom, rjemjeſlinske towarzstwa, pjekarſka jednota z hobskim wosuſkem (2 metraj dolhim) a kouditarjo kózdej jenotliwe z pśyśnym wozom. — Jara lubozny napohlad poſciezhe Miſchnjaniska kralovska porcelinowa manufaktura, kotaž Miſchnjaniski porcelin, w cytym swěže znaty, džela. Za khorhojim ze starym a nowym fabriczym woponom (dwaj mjezaj na kóhiz) stupotashje 40 džeczi, rjenje pisané cyte kaž porcelinowe figurki zwobleskane; tuta grupa z pśyśnym wozom

* Wjeli wulcottnijschi běsche mohli czah hjscheze być, z najmjeſtšha ze 100 druzkami, hdv běsche so na pścheproſhowanju „Katholiskoſkoho Poſola“ džiwalo. Wosebile pścheproſhenjo njeje so nikomu ſalo, Poſol paſ je tu węc tola husto doſej naſpominal. Po jwiedženju je so něhđezkuli syhculo prajojo: „Ja běch tam tež ſčla, hdv běsche mi jo něčto praſilo.“

** Njemějemy tuhdy myſličku zamjelczecz, „Katholiski Poſol“, píchi kózdej pſchležnoſci na to pokazuje a napomina, zo běchu katolicki Serbia swojej ryczi, swojim starostlavim waſhijnam, swojej draſcze swěrni wostali. Tudy manuji zaſu dopokaz za to, zo taſta draſta, taſte waſhijnu tež pola Njejerbow połne pſchipóznacjo namaka. To dyrbjaloo najeſte lutheriske ſobuſotry poħnuć, zo swoju draſtu njebyhu tak lohej wotkladowate, kaž so něčto we wiſheſatich woſadach ſtawa. Wobžarujemy to kóždy raz, hdv tež na kraju dale a mjenje serbjej zdrajeſzennych žónitckich a kuježow wohladamy. Z tym jo serbſti raz dale a bôle žubria i ſchłodze dobrzych pozimkow a rjaneje serbſkej pokornoſeje. Kaž lohko so stanje a tež serbſka rycz tam ſterje wuſnje?

je najvjjetšheje kvalitete dobyla. Na to wšelake jara psichne wozy tkalstwa, psichadništwa a wischiwanijsa psichijedžedu, někotre města běchu z wosebitymi wozami zastrupjene, dale wozy kowarjow, maschino-twarcow, sedlarjow, schleiczerow, piwarcow, papernikow, knihicjicjazarov a knihiwjazarov, lithografom, tobakoweje a šlomoweje industrije, Drježdanskih schokoladowych fabrikow, Siemensoweje fabriki za swěcze apparaty, Mischnjanskeje kachloweje a sakskeje schamotoweje fabriki, mydlačstwa, fabriki so mjedzove a drjewove nadoby, fabrikow za schijace maštiny, gasowe motory, korkovje industrije. Sakske spěwaniske towařstwa běchu tež wóz wuhotowali a něhdje 600 spěvarjow pôšlali.

Cykl czah so z jara psichnym wozom, kiz m'er psichedstajesche, wobzamky. Na nim kniežny halo jandzele psichente stojaču; wóz pak wobdawasche 80 kniežinow, kotrež palmy njeſehu. 200 turnarjow a wotdželenjo jézdnych mějachu lud, hdz by so za czahom cíjicjczal, wotdžeržowac̄. Tola to njebešche trjeba. Psichetoz wšchitej běchu z hladanjom na wšchitke krasnoſeze, kotrež běchu so stajnje wotměnjejo psichetoz 2 hodžinje nimo jich wožow czahnyk, tak spokojeni a naſuczeni, zo vjele hodžinow starvši radlubje měrný kucík ptačku, hdz so mohli wotpočynēc a so wotkucík. Tež wobdželerjo serbskeho czaha so, hdz běchu sebi na alawinskim torhōſtežu czah do syteje wole wobhladali, do swojeje hospody w starých jézdnitských kaſarmach podaču. Mischnjanskych rycerjow, kotiž mějachu swoje konje na tym samym mějeze, běchu so hžo prijdy wrózili. Boni, knieza farario Imissa, zarjadowaria serbskoho czaha, wuhladawši, Serbam mocnou ſlawu wunjeſehu. Kenjes farar Imissi so za wopokažanu cjeſc z wutrobnymi ſlowami podzakowawſhi ze ſlawu Mischnjanskim rycerjam wotmołwi, k kotrež Serbia horliwie psichetozowac̄. Mež tym bě načh hospodař wobjed psichetozat. Při nim k. farar Jakub ſlawu Boho Majestosci krále Alberta wunjeſe, k. farar Imissi pak njejeſče, družkam a kwaſarčkam a k. zapoſlanc Kerk k. fararjei Imissiže za wustojne zarjadowanjo serbskeju czahow, kotrež běchtaj so tak derje poradžitoj. Tež k. dwórski radžicjer Jakub, kaplan Bart, administrator Žur a kaplan Škala běchu tutu swjedženjsku zhromadžizmu Serbow wopytacz psichijchli. Radosez a spokojenjo nad cyle derje poradženym wustupom Serbow běše wšchitkých psichetomnych napjeluňto. Wšha pröca, wšchē wopory, kotrež běchu dyrbjeli psichinjeſc, běchu zabyte, wšchitej wěžačku: za lubowanoho krála jny to cziniši a jny mytowani z nowym nazhōnenjom, zo mōžem ſe swojej draſtu, ze swojim waſchujom tež w najwoſebniſkim towařſtwje widzeſc dac̄. Kotiž ſu psich czahomak ſobu ſtukovali abo wšchē krasnoſeze jeno wohladali, to zaweſeze czas žiwenja njezabudu.

Z wulkim wohnjostrojem ſo wjecžor swjedženjske dny na blyſtejzate waſhnujo wobzamky. Bon bě do džesac̄ dželow dželeny, psichetoz kotreñiž kózdy króz kanonowe luſki a rafety zapaladu. Čji tutých wobrazow běchu njeopisomne krasne a powšchitowne radowanje zbudžichu. Na kóncu miholacy deſchę padac̄he, tola ſo psiches njón krasnoſeze wohnjostroja njeſkaſy.

Wšchelacy z katholickich Serbow mějachu nazajtra na swjedženju Božoho Čeſela psichiležnoſc wulkotnu swjatočnoſc a hordozny wobkhad z Božim Čeſelom w kralowskej dwórskej cyrkwi ſobu swjecžic̄. Tež cyka kralowska ſwójba je psichetoz tutej swjatočnoſci kózde lěto psichetomna.

Bože wjedženjo.

Njedawno je ſlawny katholicki missionar Daniel Camboni za Chartum a wokolnoſc (leži psich rěch Nile w Africu) wumrěl. Tón powěda ze ſwojoho

živjenja podawki, z kotorož Božju pšchedwidžomnoſež prawje jaſne ſpóznawamy. W lécze 1875 bě Daniel Camboni we ſwojim miffioniskim domje El-Obeid cyly wječor hacž hľuboko do noči dželat. Potom pſchelhodžowaſche ſo trochu w zahrođe. Tu wuhlada Camboni čornoho hólca, kotrež pſchez murju do zahrody ležejše. Wokolo rukow hólca wiſachu rječazý. Miffionar ſo hólca wopraſha, išto tu čce. Tutoń wotmołwi: „Ja sym ſchlava a čcu ſo pſchez was wumiožić.“ Camboni dopomha hólcej pſchez murju dele do zahrody, złama z ſílku joho rječazý a pſhiwza joho do miffionskeje kheže.

Wbobi čornoch powědaſche někto miffionarej, zo je hižo cyłe móliczki ze ſwojej macjerji do wotrocžtwa zapadnył a zo ſu jomu rubježnich pſchi joho za-ječu nana zatſelili. Miffionar rozwiezi čornoho hólčka, kiz jara derje wuknjeſche, we kheſečanskej wérje, wuknjeſci joho a da jomu imjeno Daniel.

Potom poſta joho do Roma. Tam hólca pſhiwzachu do wulkoho kathol- iſkoho wnstawa „propagandy“. W tymle wuſtawje ſo džeczi a młodzeny ze wſchich kraju rozwiezuja a na pſchichodnych miffionarow za ſwojim domiznu pſchihotuju. Mały Daniel, dokelž bě pílny a jara wobdarjeny, wuknjeſche tak derje, zo w lécze 1882 prěnje myto doſta. W pſchitomnoſci ſwiatohu wóćca pſchetrječi čorni pačoł wſhē druhe džeczi w ryčniwoſci (pſchi filoſofiskej diſputaciji).

Tola Romski powětr (klima) njetyjeſe ſtrwoſezi hólčeca, kotrež bě wot prěnjeje młodoscze na afrikanſke klima zwicženym. Tohodla poſlachu młodzenca do Beiruta w Syrisſej, hdež maja Jeźnitojo wyſoku ſchuln. Tam dokonja Daniel khalobnje ſwoje ſtudije a bu 8. meje 1887 wot japoſchtolskoho vikara (biſkopa) w Kairo na měſchnika ſwyczeńy. Něk ſtukuje najſkerje hako miffionar mjez ſwojimi krajanami, čornochami. — Tak wě Bóh na wichelate waſčnju ſebi džela- cjerow za ſwoju winicu, za rozſchérjenjo ſwojoho kraleſtwa powołacj. T. N.

Z Lujicu a Šakſkeje.

Z Budyschina. Mlinjenu pońdželu je najdoſtojniſhi knjez biſkop we wilejke cyrkwi ſchulſkim džeczom z Budyschina a Hajnic a někotrym dorocženym, hromadze 123 woſobam, ſwiaty ſakrament ſirmowanja wudželiſ. Šwiatocžnoſež zapocža ſo z mjelečacej Božej mřchu, na kotrejž cäcilianske towarzystwo ſpěvaſche. Po krajnym Veni Creator Spiritus a wobzamknjeniu Božeje mřhē mjeſteſe najdoſtojniſhi knjez biſkop hnijacu ryež na ſirmujomu młodocz, w kotrejž hnadowne ſtukowanja ſwiatohu ſakmenta a ſlubjenja, kotrež maja ſirmujomni činicž a dopjelniętzc, rozentaja. Pſchi wudželenju ſwiatohu ſirmowanja ſpěvaču ſo na khorje ſačanſke hymny a motetty. Z hromadna modlitwa a Ambroſiowym khalbny ſerliſkych wobzamknly ſwiatocžnoſc. Popołdnju z hromadži direktor Löbmann tudomne ſchulſke džeczi, kotrež běchu ſirmowane, w farſkej cyrkwi a mjeſteſe z nimi džakmu pobožnoſć z Božim požehnowanjom.

— Knjez Anſelm Rožinger, dotalny katehet tudy, je do Annaberga za administratora pſchesadžen a je 2. julija Budyschin wopuſtſciſ. Do Budyschina pſhiniđe někto knjez kapłan Jurij Libſch.

— W naſtupanju Miſchnjanskéje konferency, wo kotrejž „Kath. Poſoł“ je w poſlednim čiſle woſebitn naſtaſki wozjewiſ, wupraja ſo tež w „Serbskich Nowinach“ czo. 28 dopis z Budyschina, z kotorož ſwojim čitarjam ſledowace podawamy: Z cylym prawom ſo „Katholſki Poſoł“ w ſwojim poſlenim čiſle pod napísmom „„Ehco je wěrnoſć?““ na to wobčežuje, zo ſu Budysſe němſke nowiny rozprawu wo njepſhczelskich nadpadach a wójnſkich ſchezuwanjac h Miſchnjanskéje konferency pſcheczivo katholſkej cyrkwi a jeſe ſtawam pſchinjeſte. Z re-

dakciju tamnych nowin ma jo wo tym jaśnie poryczecz. Wopścijeczo jich roźprawy pak je wotmyślene mēkażenjo tak mjenowanoho „evangelisko hō zwiazka”, kiz je so psched nēshto czaſom wosebje ze strony njewērjacych stawow evangeliske cyrkwe założyl. Nekotre sobuſtawu tutoho evangelisko hō zwiazka su tam w Miejskie swoje njepścicelske ryče dżerzeli; a hižo tam su jum krucje napścicewo stupili. Kóždy sprawny lutherksi křeſćian su zdobnje hnēwa kaž na tym, tak tež na wschem drugim spocinaniu tutoho tak mjenowanoho evangelisko hō zwiazka. Wsichtle w křeſćianskim wērjachym duchu wudate cyrkwinie nowiny ju hižo dość dopokazowale, zo tamny „zwiazek” żano ho prawa nima, zo so „evangeliski” mjenije; pschedetoz mjez wodżeremi tutoho zwiazka su tajcy bļudnicy a zawiđnici, kotsiž hłowne wuczby našchoho křeſćianskoho japoščiotskoho wērywuznacza u. psch. „Khrystijsowe horjesticzno wot morwych” zaniczują a preja. Toho dla tež tuta sekta wjele mjenišhi pschipad namala, hacž mohlo so po jich woslanju zdac̄. Nascha Sakska ma 3,073,931 evangeliskich křeſćianow, a z nich je so po wſhej wulcej procy a po wſhem leſczynowm wabjeniu a zawiđnym ryżenju hiſhęze nic połny tycac duſhów do jich syče ſežahnycz dat. A hižo jich liczba zoſy wotebiera. Wjez lutherksimi Serbami żadny jeniczki wo tutym tak mjenowanym „evangeliskim zwiazku” nicžo wēdżecz nieha. Toho runja njeſme so tutym ſhczuwaram radzic̄, tu bratku luboſc̄ roztořhnycz, kotaž mjez nami lutherksimi a katholksimi Serbami, džak budž Bohu, wobſtoji. Nashe heſto w tym je a wostanje: „Kóždy swoje wobkhowaj, drugomu pak pokoj daj!”

We **Wotrowje** we wobydlenju Pētra Pjeczki khowa so droha ſponnijeūka z wojny leta 1813. Wobſedżeń tuteje křežli běſke tehdom Mihal Lajnert, a bě kłos̄ktyrski mlynk. Tež w kłos̄ktryje rufowcy wojacy ležachu. Iónu bě so mlynk z wonka kłos̄ktra pschedhodżował. Hdyž so domoſi wróci, pschedistupi k njomu rufi wojał, a spody draſty waczoſkł wuczahnywſhi jomu tutón pschedepoda prajo: „Tu majał, paniko”. Hdyž sebi mlynk wobhladowaſčę, ſhto je doſtał, wuhlađa, zo je to rjone Jezus-džeczatko w pyšnej drascicę. Hdyž mlynkowy syn, Mikiłajk Lajnert, křežli doſta, pschedewozny tež ſobi kraſni ſponnijeūku a hiſhęze dženſniſhi dženii ſtoji tam w kraſiku na pyšnym woltariku, w teſſamej drascicę, kotaž je pyħec jenak rjana, lubzne Žežus-džeczatko.

I. B.

Z **Kukowa**, 16. junija. Tak dha bě so pschiblizil horco žadam džen, k fotromuž bě so kóžda ſwērno wotczinska wutroba ſakſonska wjefelita, zo by jón na pschi-hodue wažnju ſwječita. Tjoje towařstwo: wojerſke we Panczicach, woherihaſhace w Marijnej Hwēzdze a naſhe kaſino wobzamku pschedejene tutón ſwiedżen wobneč. Hižo zahe rano wozjewi mócene tſelenjo a hudižba wažnoſc̄ dženſniſhoho dnia. Wschudżom wokoło pokazowachu jo khorhowje, czeſtne wrota a pletwa. W pyšnym czaſu zhromadžichu so mjenowane towařstwa w 9 hodž. we kraſnje wudebjenym kłos̄ktryſkim domje Božim, zo byhu pschi Božich ſlužbach zhromadnje pschedtomui byli. We pređowanju rožkladze k. P. Malachias, tak wulce dobroty Bože je naſiſi. Trojica tež naſhomu kralowſkomu domej za czaſ 800 let wopolezała, a napominashe z wulcej horliwoſc̄ pschedtomuſhi dale k ſwērje, k czeſcicwoſc̄ a poboznici modlitwje za ſlawny dom Wettin, po pschedkladze naſchich wótcow. Popołdnju w 4 hodž. czeħnijeshe w tymsamym rjedże czaſ do kħlōdnuho lipja, kotrež bě nam kłos̄ktryſte knjeſtvo dobrociwje pschedepodało. Tež Wotrowska a Kukowska ſchula, ze serbksimi holezatami kłos̄ktryſkeje ſchule, běchu do czaſa ſobi zarjadowane. Pschiſchedjhi na ſwiedżenje měſtno, stupi k. P. Malachias, kotrež bě so z knjezomaj Alexandrom a Benediktom czahej pschedzamknęł, na pschiſhoto-wane powyſhene měſtno a wjedzeshe poſlužharjam we jadriwej, horliwej serbſkej

ryči historiju Wettinskoho domu pšched wocži, we kotrejž wažniſche woſoby knježejow a kralownow raznje woznamjeni; wón ſkoneži z mōcnej ſlawu na wyſoki kralowſki dom. Na to fo wulcy a mali rozdželichu. Džeczi ſwojim hram, kotrež knjezaj wucžerzej Haſcha a Kęzak a druzy pſcheczeljo moliczkich nawjedowacju, za čžož ſo jím tudy wutrobnym džak za jich proucu wotkoži. Wulcy ſo po daču do pſchihotowanego ſtana hoſcencarja Delenckiego, hđež ſo koncert ze ſpěwom wotměnjovalſtaſtaj. Wječor w 9 hodž. czechneſche wulfotny ſaklowy čžah na klóſchtýrſki dwór, kotrež z bengalſkim wóhnjom, raketami a ſaklemi rožvětlem ſo ſwětluomu morju runaſhe. Tu wotkoži naſch pſchedsyda, t. mlyňuk Wawrik z Kanec, wutrobnym džak klóſchtýrſkomu knjeſtviu za wſchu pomoc wo wudokonjenjo pſchihotow za dženſniſhi ſwiedzeſti. Knjez wucžer emeritus Hieka z Ralbic, nětk w Pančicach bydlacy, ſlaweſche t. P. Małachiaſa, halo horelinho ſwiedzeſkoho rycznika. Po wobnowjeniſ ſlawje na J. M. krala Alberta poda ſo čžah zaſy do ſipja, hđež ſo ſakſke hymny a druhe ſerbiske ſpěwy zanoſhovacju. Zawěſeſe wostanje rjamy ſwiedzeſti kózdomu wěrnemu ſakloniu wótczincej njezapomnity a kózda ſwěrta wutroba zbudzi často hiſhče we pſchihodje pſchecžo: Boh žohuij, ždjerž a ſaktaj nam doſhe ſetſtoſti hiſhče ſlawny knježerſki dom Wettinski! I. B.

Z Njebiſčanskeje woſady. Klóſchtýrſke knjeſtvo je we ſvojich leſach w nowiſhim čžatu nekotre zarjadowanja čžinic dyrbjalo, kotrež ſu mnohich wutroby z njeſpojnoſću, haj ze ſamym hidženjom napjeliſte, tak zo dyhli najradſho jutſe klóſchtýr zbehmyč. Hdyž tutym zarjadowanjam bliže do wocžow hladany, njeſtanje ſo z nimi nikomu žana kſchinda a to ſchtož někotſi praſa, zo klóſchtýr ſwojim poddanam ničo wjacy njeſpopiſeſe, je hoſta ſza, z kotrejuž ſo mneji a zloſtna agitacija pſchihotuje. Klóſchtýr dce runje, zo by khindym a potřebnym to t. wujitku pſchihidlo, čžožož ſu nětko husto doſež eži ſo mocowali, kotrejñz to runje trjeba njebeſe. Hijo dawno wobſtoji ſwětny zakon, po kotrejñz na cuzych ležomnoſeſzach ſo drjewo ſamacz, hriby a jahody ſchczipacj njeſměřa hjez dowolnoſeſe wobſedžerja: za taſti ſwětym zakonu tola klóſchtýr ničo njemože! We kralowſkih a privatnych holač žada ſo hijo wot lěta 1868 po tutym zakonu, zo kózdy, kiz jahody abo drjewo zbera, ſo z khartu wupofazuje.* Klóſchtýr je w tym lěta doſho wocži zaczinjal, byrnejz runje w joho leſach ſo krobloſcje ſtawale, kaſkež žane druhe knjeſtvo ani dzei čerpiſto njeby. Nětko dybci kózdy, kaž wjehudze w Sakſkej a Bruskej, kiz dce z klóſchtýrſkih leſow jahody a ſuché drjewo měcz, tež khartu měcz: to je poſtork a wina t. wobruezenju, hanjenju a hidženju. A kaf je to pſchihidlo? Hajnicy ſu po ſwojej winowatoſci klóſchtýrſkomu knjeſtviu wozjewili, zo mnozy w leſu pakofča, jako by „gmejnſki“ byl; khudzi ſu morkotali, zo wjetſki hmydom z wozami do leſow ſeđza a jím halzy wklamuja, tak zo na nich ſo ničo wjacy njeđividže; z Kamjenca ſu do Enha a Borsheče z črjódami hanjeli a po jahodach khodžo, mlodžiny ſionowali a zateptowali; na njeđzelach dopoldnia be taſte hattowanjo w leſach a behanjo za hribami, zo ſwiaty dzei ſo z tym zjawnje wonječezowacjhe njeđiwajey na to, zo, dokelž mějachu mnozy pſy pſhi ſebi, ſo cyka zwěrina ſeſheri a mlode často doſež ſo zakusacju. Taſtim njeporjadam dyrbjefše ſo hacžic, hjez toho, zo bydhu wopravdze khudzi wo dotalnu pomoc pſchihidli. Klóſchtýr dowola, kaž předy khindym, zo do drjewa khodža, zo jahody ſchczipaja a hriby a zela hromadža; jenož dyrbja tucži ſebi pola hajnika, na kotrehož ležomnoſeſ

* Runje tak Kamjenſka rada; tohodla kózžachu ſo Kamjenčenjenju na bližſe wſh a tež na Klóſchtýrſke.

khodža, khartu za 50 pjenježkow skazac̄ a tutu ps̄hi sebi mēcz, hdyž po lēsu khodžic̄ hromadža. Tute 50 pjenježkow ps̄hiūdze do gmejnſkeje kaſy: ani hajnik ani klōſchtyr z toho nicžo nima — swētny zakon pak to tak žada.* Hajnicy wēſeſe taſtu khartu ſnadno tym njezapoƿědža, kotsiž wo nju proſčha, a budže tež tudy klōſchtyrſke knjeſtvo ſniſniſke, dyžli žane ſwētne. Woženjo z wožami pak tola žadny hoſpodař czeŕpił ujeby a tež kaſenjo mlodžinu nic, kotrejž naſadzenio někto dojez wſele pjeniez ps̄hiūdze. Klōſchtyr ujecha nicžo hac̄: zo by w joho ſchach lēpſhi pørjad knjeſtil, dyžli dotal, zo by khudy ſwoje doſtať. A z toho czeŕja někotſi uahramui, kotsiž ſo do 7. kaſnije njezakopmi, haru, jako by jím uahjörſcha khchivda ſo ſtaſa. Runje tuczi, kotsiž najwjetſhi holk zeczérja, ſu wina na tym, zo je tak ps̄hiſhlo. Kōzdy budže w tym bitu, w czimž je zberěſtil! Druzy a to placzi woſebje wo Njebjelčanſkej woſadže, ſu klōſchtrej jara džakowni za to, zo je dotalny ujeporjad trochu ſkludženy. Tejko je wěſte, bydu-li tamne wſy, kotrej pod klōſchtrom ſtoja a někto ſo tak wobežeuja, teje ſchody czeŕpjeſi něle, kajkaž je ſo lēta dotho Njebjelčanſkim a Pazliczanskim hoſpodařjam načinila z tym, zo wot julija hac̄ do oktobra wſhēduje po ſtach ſo z bližſhoho měſta na naſche hona do Luha walachu, runje tamne wſy běchu ps̄hecziwo klōſchtrej ſtaſale a žadale, zo klōſchtyrſkich leſow a jahodow dla wo ſwoje ps̄hiuez njeſtrjebare. Kalowe hlyby a rěpka ſu ſo zwitorhale; cyblu, kórki a mordhej nicto dodzherže, z ujemozjeſhe; ps̄heſada bu zwitorhaua a pſhedata; hdyž neple zakzēwachu, poczadhu hýzo pjenki wutorhovac̄; w rožkach ſu ſo waleſi; kalowe hlyočki rězali; wſhe toho ſu džeczi a doroszeni často doſcez njehanibicžiwe ſo zadzherželi, wſhe pucze a ſchęzki zaunjerſedželi a najhjim džeczom pohořſak dawali. Wjezior, hdyž z jahodow ps̄hiudzechu, walidu ſo kaž hlydne wjelki do domow a žadachu za wſhe njepeczinku hiſhčeze khleb a druhu jéz. Hýzo lētha je w tym tójjſto lepie a proſhym runjewon klōſchtyrſkich hajnikow powſhikownoho ſpomozjenia dla, zo woſebje wot tutych euzych kharty žadaja a na to džiwaſa, zo by na njeđzelach w leſach mér byl. Tež za měſtečanſkich je 3. kaſnja data: najprjedy maja ſemſki hic̄, potom mojedla tež do hribow a jahodow, hdyž dželawy dzej klhwile njeđobudu. Runje khudnych proſhymy, zo wſhohoho ſwarjenja na klōſchtyr ſo zdzherža a zo woſebje piſhma a peticie ps̄hecziwo klōſchtrej ujepodpiſuju; za prěnje ſtoji tu ſwētua wylhnoſc̄ ps̄hecy ke klōſchtrej, kiz ma zakon ſo, a za druhé ſo nicto džiwač̄ njejmē, hdyž klōſchtyr, rozhněwanym nad njeſprawnym hanjenjom, poſtronki hiſhčeze kruczijcho načezhnje a dochla nikomu wjac̄ do ſwojich leſow khodžic̄ njeđa. Potom bitu ujebitoho ponjeſe.

Ze Šerbow. Nasch krajan Jakub Kobel z Radworja, kiz hýzo dlejſhi čas w Tyrolſkej ps̄hebywa, je w Salzburgu do missionskoho klōſchtra uajswjezisheje Wutroby Žežusoweje zaſtupil a che pozdjiſho halo missionař w pohanſkich krajac̄ za ſchęſzjanſtvo ſtukowac̄. Kr.

* Schtúž po hojutwie abo do rybow khodži, dyrbí dže ſo tež z khartu wupoſazac̄: w tych wěcach ujeħodži ſo ps̄hecziwo žahadlej hic̄.

3 chloho ſwēta.

Němska. Kejzor Wilhelm je na pucžowanju w Norwegiskej, hdyž ſupy Lofoty w ſewjernej Norwegiskej wopytuje.

— Würtembergſki kral Karl a kralowa Olga ſtaſ pſhed krótkim 25lētny jubilej ſwojoho kralowanja ſwjeziloi. Cyly kraj je ſwojomu wjele-

lubowanomu knježicjerjej a jeho nadobnej mandželskej bohaté dopokazuj ujetajeneje luboče a swery podawał. Würtembergski król je jedyn z najwystojnichich a najprawonichich knježerjow nowisjeho časa. To jeho poddani wędza, to tež pši kózdej pschiležnosći pokazuja z dopokazmami wérneje luboče.

Austria. W minijemym tydzenju wotbuhu so tudy wóby na krajne sejmy. W Czeſkej su Staroczechy odkroty sydla na liberalnych Młodoczechow zhibili. To ma so wobżarowac. Hłownu winu na tym ma pschede wshemi austrijske knježestwo, kotrež Staroczechow njeopdpieruje ale je sferje Młodoczecham je wshelatimi postajeniami t mocy dopomahało. W poſledniſkim časju je kultus-minifler węste wołożenia wo ſchuli wudak, kotrež bęhū lud z wulkoho dżela do lehwa Młodoczechow zahnałe. Kaž so ſtyski, je kejzor Božef Franc z wiſpęhom cęſtich wóbow cyłe njeſpolojny a je knježestwu porucził, zo ma pschiczinam, kotrež su to zawinyle, kruže so pschecziwic.

Rom. Po bjezbožnym ſwedzenju za Giordana Bruna, wo kotrymž — kaž někto piſaja — hiſheče ani cyłe węste njeje, zo je ſpaleny był, je poſtajenjo ſwiatoho wóca w Romie dżen a zrudniſche. Cyrkwi njeſcheczelske knježestwo, kotrež ze ſamych ſwobodnych murjerjow wobſtoji, komora, kotrež je jomu podobna, a powalerjo z cyloho swęta, kotsiž ſu ſo do Romia a Italſkeje ſtoliczili: wſchitej pscheczehaja a cęwiluja ſwiatoho wóca ze wshemi ſredkami tał, zo je tuton zjawiſcie wuprajil, zo budże dyrbječz Rom w opuszczejic. Wosiebie hdyz wójna wudzyri abo revolucija w Italſej, njenozje ſwaty wóci w Romie dleje woſtacz, dokež byczi itaſen njeſcheczeljo cyrkwe, ſwoju cyli hidu na bamža wobroczili, jeho wobſkoržowali, zo je z jich njeſcheczelemi pschecjene (byrnie wón kaž ſo ſamo rozem, cyłe neutralny woſtał) a na poſledku vatikan rozwaliſi. Tohola je ſwaty wóci hižo ze Schpaniſkej jednał, zo by tuta jomu wuczek popſchala. Schpaniſka je tajſti wuczek ſlubila. Hdyz potajkim strach za ſwiatoho wóca a kollegium kardinalow ſo tał zhōrſki, zo dleje wjac w Romie woſtacz njenozja, pschijedze ſchpaniſka wójniſta łódź, zo by bamža a kardinalow z Italſkeje wotwjezla. — To ſu jara zrudne wuhladu, kotrež kózdoho katholika zrudja a kotrež dyrbja cyłomu civilisowanomu ſwetej staroſć wubudzec. Bamž njetrjeba w Romie byc, wón može wſchudźe pschebiywac, a tam hdzej wón budże, budże tež cyrkę, zjenoczą ſo myſle wſchēh katholikow. To wſchak wſchitliſ ſrudzi, zo dyribi ſnadž bamž cękmejz z węſtna, do kotrohož je Bóh bamžiſtwo ſtaſil a w kotrymž je telko lęſtſtokow ſtukowało. Tola hdyz ſo to ſtaſz dyribi, hdyz ſebi ſwoboda bamža a cykle cyrkwe to žada, wopuszczi wón Rom. Z tym pał ničtō wjetſheje ſchody njeſoczerpi dyzli Rom ſam a cyła Italſka. Potom Italſka a jeho krajeſtwo cyłe do mocy ſwobodnoho murjerſtwa a powalerſtwa zapadnywſki ſo w krótkim zahubitej.

Wſchelcžizn.

* Žortne hudaiczo. Hdyz ſtaſ ſo młyńk a wuhenjet biłoj hjez toho, zo je to ſchtó widział, kotrež z njeju može psched ſudniſtwom tež hjez ſwědka dopokazac, zo je jeho tamny bił? Wotmołwjenjo: Młyńk, dokež tón ma cžorne na bělym.

* K ludžom, kijz maja pjezſlennu mudru holczku Marku, pschinidžeshtaj wui a czeta na wopyt runje psched ſamym wobjedom. Nan a macz powitaſhtaj hoſežow, poſyceſhtaj z nimaj a wuندzeſhtaj ze iſtwy, jeno Marka woſta pši wuju a cęcze. Wui a czeta cžakataj na wobjed, ale podarmo, ničtō ſo njeſwrbęci. Słoncžuſje zarycza wui: „Marka, hdz dha wy hewaſ wobjedujecze?” Marka:

„Hewak psjehet runje we dwanacđich, hdyž pač mamu wopnū, čakam, doniž wopnū wotšeho nječe.“

* Bur pišasche na pucđowanju w kocđmje swojej žonje liſt. Žid ſtuji jo žadu njoho a hlađaſche jomu piſhez ramjenja do liſta. Bura to injerzajhe, won činijesđe pač, jaſo by to njevedžaſ, a piſasche dale: „Vyh czi hiſtce neſtožkuſi piſac̄ měl, ale njecha jo mi wjacy piſac̄, dokež tajſi grawocžiwy žid mi do liſta wudžera.“ Naron wotſkoči, jaſo by joho zmijica fuſla, a bur dokonja ſwoje piſmo bjeze wſjeho daſhovo moleñja.

Naležnosće našoho towaŕſta.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 321. Marija Čepcowa z Dobrošić, 322. Michał Hajnić ze Serb. Pazlic, 323—325. z Budysina: Michał Łučanski, Madlena Zyndzina, Michał Biedrich, 326. Hana Rězakowa z Bělčec, 327. Jan Ulbrich z Małsec, 328—336. ze Smjeckeć: Marija Fulkec, Michał Symank, Michał Džisławek, Michał Kudziel, Michał Šiman, Michał Hencl, Mikławš Hennig, Jakub Pjech, Jakub Schneider, 337—344. z Worklec: wučeř Herman Jurk, Hana Herbigowa; zahrodnik Jakub Mith, Michał Herrmann, Mikławš Glawš, August Frommelt, Marija Rjelkowa, Madlena Domšowa, 345. Jurij Grošman z Luha, 346. Madlena Kralec z Kozaric, 347. 348. z Khrōſcie: Bernard Krawża, Marija Nowotnec, 349. Jurij Zopa z Prawočie, 350. 351. z Nowoslic: Jurij Jacslawek, Mikławš Bětka, 352—354. z Konjec: Pětr Čornak, Michał Brězan, Mikławš Biedrich, 355. Jan Bjarš z Lazka, 356. 357. ze Šunowa: Michał Rachel, Mikławš Bräuer, 358. Marija Ledzborowa z Hajnic, 359. Mikławš Žofka z Bronja, 360. Karl Krempka z Khasowa.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 687. Jurij Zopa z Prawočic, 688. Michał Šćapan z Hórkow, 689. Karl Krempka z Khasowa, 690. Michał Šolta z Radworja, 691. Mikławš Bräuer ze Šunowa, 692. Mikławš Biedrich z Konjec.

Na lěto 1887 doplaćitaj: kk. 741. Mikławš Bräuer ze Šunowa, 742. N. N.

Na lěto 1886 doplaći: 710. N. N.

Na lěto 1885 doplaći: 668. N. N.

Na lěto 1884* doplaći: 619. N. N.

* Přispomjenjeno redakcije: Tajkej sprawnosći dyrbimy přivołać: Sława:
— Njeboji sčehowac̄, štož je trjebaž hiſće zady.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 104,490 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Budyšski procession ducy z Różantka hako wopor w Baćojskej cyrkwi 26 m. 36 p., P. T. N. z R. 5 m., přez F. R. 1 m., njemjenowana z Khr. 3 m., njemjenowany ze Ž. 10 m.

Hromadže: 104,535 m. 36 p.

Na nowe piſčele do Baćojskej cyrkwi: Dotal hromadže: 4055 m. — Dale je woprowala: njemjenowana z Budyšina 2 m. — Hromadže: 4057 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,675 m. 50 p. — Dale je woprowała: njemjenowana z Khr. 3 m. — Hromadže: 10,678 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili: administrator Mikławš Biedrich w Ralbicach 3 m., P. T. N. z R. 5 m., z Małsec 25 p., Madlena Kralec z Kozaric 1 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Khwalće Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanym hwěžkowym rězkom na pře- daň za 3 m. w redakciji Katholskoho Posoła.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Płaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudawy czaſopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 15.

3. augusta 1889.

Lětnik 27.

Nashe kwas.

Rjenje poradženy serbski kwasny czah pschi Wettinskim jubileju w Drježdjanach, kotryž je so powšitkownje spodobał, je zas kedžbnoſcz na nashe narodne waschnja z nowa wubudzil. Tež nam samym budže w hódz, hdyž sebi trochu to abo tamne wobhladamy a so sami so prashamy, hacž je wscho w dobrym rjedze. Pschetož wscho swoje hnydom a bjez kruczjshoho pruhowanja za dobre abo dospołne spóznacž, je znamjo kudsono a slaboho ducha abo jara schłodneje hordoscje.

Bohladajmy z tutymi myślemi džens jónu na kwasu a schtož je nastupa, trochu bliże.

Kwas ma jeno prawo a mőže so něšto čestne mjenowacž, hdyž je wón wuraz abo zwonkowna potazka zmuszkownoho duchownoho wjesela, kotrež zwěrowanju napjeliňuje. Dokelž ie mandželstwo wot Boha samoho założene a wot naičeho Zbóžnika wobnowjene, znadobnjene a na dojtojnoscž sakramenta pozjebnijene, dyrbi tute duchowne wjeselo za křečejanu pschede wschém nabožne bycž. Pschede wschém nabožne dyrbi potaskim tež kwasne wjeselo wschitkich tých bycž, kotriž halo kwasni hoſežo ze zwěrowanymaj so sobu raduja. Hdyž tomu tak je, mőža so kwasu čestne wjesela mjenowacž, kaž so jim pola nas rady rěka.

1. K tomu sluscha pschede wschitkim, zo kwasni hoſežo so na cylym wjeseln wobdzeleja, to rěka, zo tež najwažniſhi, mjenujcy nabožny abo cyrkwiſki džel cykloho kwasu tón, kiz so w cyrkwi dokonja. K tomu pak sluscheja tež wschitcy kwasni hoſežo.

Mjez křečejanami njeje žane wérne werowanjo, kotrež by w cyrkwi so njedokonjalo, a mjez katholickimi křečejanami njeje žane wopravské mandželstwo, kotrež by sakrament njebylo. Tohodla prajimy, zo je najwažniſhi džel cykloho kwasu tón, kiz so w cyrkwi dokonja. K tomu pak sluscheja tež wschitcy kwasni hoſežo.

Šdžekuli druhdže — štož wěmy — ma so kwas swjetcicž, du wšjitec kwasni hosczo sobu ze slubjenymaj do cyrkwe, tam su pščitomni pšči swjatym skuku. Čzi sami hosczo a jenož eži su potom tež pšči kwasnej hosczinje pščitomni.

Niedyrbialo to potajkim pšči našich kwasach tež tak bycz? Slubjenaj, kótrymajž tola cyka swjatočnoſć, cykli kwas placzi, zaſtupitaj do cyrkwe, ſtipitaj pščed Boži wołtar w tak wažnej a ſwiatej naſežnoſći, kajkejež ſnadž čzas živjenja wjac njeđožiwiſaj. Tam wjazataj ſo ze ſwiatym ſlubom jedyn k drugomu hacž do ſmicerje a pščijimataj wulce a czeſte wiuowatoſće. Tu pščede wſjikum ſpóznawataj, tak nuzna je jimač pomoc Boža. Njebudže jimač na tym za-ležane, zo mnogich zaſtupnikow wokolo ſo widžitaj, kottž jimač Boha wo pomoc proſyč pomaža? Hdyž pak ſamaj do domu Božohu zaſtupitaj, ſedma wot ſlontow a ſnadž tež ſwatow pščewodženaj — tak wopuſčenaj dyrbitaſ ſo ežuc!

Se potajkim cykle pščistoſne, haj nuzne, zo tež hosczo zas sobu do cyrkwe na werowanjo khodža, tam pšči Božej mſchi a werowanju ſlubjenemu ſo modla. Tak je to priedy hſčicje pščed někotrymi ſetbzefatkami bylo a tak mělo to zas bycz. Zda ſo nam to wěſta ujeroda a dućowna khudoba bycz, zo je ſo tomu tak powschitkownje wotwulko. Wſchak tola kózdy braſčka, hdyž na kwas proſy, tež naſchoho Žbóžnika a joho ſwiatych pščewodžerjow na tuton kwas pščeproſchuje, wſchak won tež kózdy raz sobu prōſtuw wupraja, zo bychu wſjiten tež do Božohu domu chyli sobu pščińcz. Jenož hdyž tuto poſledniſche ſo dopjeli, móže tež prěniſche ſo wocžakowacž; jenož ſhtož do cyrkwe sobu dže, ma prawo na kwasnju hosczinu. Štož potajkim najwažniſchoho džela cyklu kwasu ſedžbu nima, tón tež na hosczinu khodžic nje-trjebał, tón mož cykli kwas ſpuſčicž. Hdy by ſo jeno jědże a picža dla na kwasu myſlit, njeđyrbjeti ſo potom na ſlowo naſchoho Žbóžnika (Mlatej 24, 38. 39.) dopomnicž: „Iako w dnjach pščed lijeicu jědžachu a piļachu, ſo ſenjachu a ſo wudawadhu hacž do toho dnia, na kótrymž Noe do arci ſtipi, a njeſpo-znachu, hacž lijeica pščińdže a wſchitkich wotewza?“ Tak pola naſ njemóže bycz. My halo katholscy křeſćenjo a pobožni Serbi njemóžemy hinač hacž nabožnu, ſwiatu wěc tež ſwjecze naſložowacž, potajkim w cyrkvi zapocžecž.

Hdy by tute waſhiſio zas powschitkownje ſo pščijało, by tež druhi wužit ſo docpěł. Často je z dobrým prawom ſo na to ſkoržilo, zo ſo kwasne hosczinu tak jara pozdže zapocžinaja. Něhdy popoldnju hakle ſo hosczo ſo někak zechli, zo móže ſo zapocžecž. Hdy bychu pak hosczo ſobu w domje Božim pobuſti a hnydom ſobu do kwasnho domu ſchli, dha tež zapocžat ſo wotſtorkowacž njeby trjebał. Tež kónic wjefela by mož w swojim času a nic něhdy na ranjo bycz.

2. Druha wěc, kótraž na naſhe kwasu ſluſcha a hjez kótrejež wone cyku ſwoju wažnoſć zhubja, je czeſtna kwasna draſta, a injez tutej woſebje družę ſa draſta. Zo je tale pýcha kraſna, je ſo na wulfotnym ſvjedzenju w Drježdžanach zasy z nowa pokazało. Woſrjeđ wſchitkich wulfotnych a drohotnych pýchow běſeđe cžah družlow kaž czerſtwa róža injez kraſnymi kumischt-nymi roſtlinami. Tajki zacžiſcie je woſebje Serb a kózdy druhi dyrbiał měč, kótrž wě, zo je to něſhto ze živjenja, niciož dželane, wumyſlene.

Tajku dobru a ſtrouw narodnu wěc dvrbimy ſebi ſamí tež z dobnje wažicž, dyrbia ſebi wažicž woſebje naſhe knježny, kótrež moja prawo ju noſyč. Drohotne ſhnory, kraſne banhy a druhe debjenſtwa njeſſu k tomu, zo bychu ſo do křižinu abo komody ſhowale, ale zo bychu ſo trjebaše pšči tamnyň

čjostnych pšihiležnosćach, za kotrež je mamy. Taſke pšihiležnosće su wosebje tež kwasj.

Podobne kwasne čahи, kaž smy jón w Drježdananach widželi, mohle ſo po prawym pſchi kóždym wěrowanju zarjadowacj, hdj bydžu kwasni hosczo a wosebje knježinj we swojej družcej pſhje ſobu na wěrowanjo ſchli. Zo taſka knježniſka pſhja wosebje do cirkwe ſluſha, njebudže ničto přeč mōc; a zo dyrbjał taſki čah wjeselo a zbožo młodejnu zwěrowanej wulcy powyſhici, je kóždomu jaſne.

Tež tu potajſkim rěka: wróczmy ſo zas wſhítce k dobroru staromu waſhnuj, kotrež je ſo trochu zabuſlo! Předy žana knježina njeje hinat na kwas ſchla, kiba haſko družka. Nětko pač je ſo družca pſhja, runje ſchtož kwasj nastupa, khetro na bok ſtajila. Čjoho dla to? Na to njech ſebi kóždy abo ſepje kóžda ſama wotmołwi.

Nam pač je cyle jaſne, zo taſke nabokſtajenjo knježniſkeje pſhji runje knježnam ſamym a jich doſtojnosczi ſchłodži. Njerka to runje tym prawje k woli bjež, kotrež tuteje pſhji wjac trjebacj njeſmědža? Hdjz wſhítke hoſcy na kwas běža taſke kajkež někotre „na piwo“ wuběhnu, a žana wot druheje ſo njezeroznuaw, dha je jara ſpomožna wſhelaſkoč, hido w zwonkownym zdraſczenju ſpožnajomna, zbehnjenia. To njemóže k cjeſczi a khwalbje pěkných a porjadnych knježnow ſluſicj. Te maja potajſkim prawo a winowatoſcz, zo to wobkhowaja a tež hdjz ſo ſluſha zjawnje poſazuja, ſchtož jim k cjeſczi ſluži.

Wojedni duchovný kwas w Khróſcziach je dopofazał, zo je to, ſchtož tudy ſebi žadamy, jara derje možno. Tam běchu wſhítke knježnym haſko družci pſhitomue, a wſhítkim je ſo to lubiſlo. Njech džen to nětko zas powoſhítkownje a na kóždym kwasu tak je. A jelizo ſo někotra wo swoju pſhju boji, zo mohla ſo na rejswanſkej ſubi ſkóncowacj, dha njech tež w tym „zawjeſelenju“ měru wobkediſbuje. Z cyla pač je ſpominjeny kwas w Khróſcziach dopofazał, zo je kwas bjež reji tež cyle derje možny.

Rjanj pſhiklad.

„Hdjz pſhed někotrymi lětami po Belgijské pucžowacj“ — tač powěda němſki duchovný w časopisu „Leo“ — „buſh tam pſhyczelne pſhijath w jenej z najwosebnisčich a najbohatſkih ſwojbow. Knež běſhe zapoſlanc a millionar. Po wobiedze praji mi knjeni: „Knež farař, po 7 wjecžerjam a proſhu, zo byſhče potom pſhijat; tola khwilu prjedy ſo w kheži gazzwoni. To pač was njeſtreba molicj, je to jenož znamjo k róžowcej, kotrež ſo kóždy wjecžor zhromadnje ſo wſhemi domjacymi modlitmy.“

Ja pač ſo wjecžor prawje rady daſh wot zwončka molicj, a podaſh ſo hnydom k róžowcej do jědzeńje.

Tu muhlaſach hſopodarja, wosebnoho a bohatoho knjeza, klečacoſho na zemi pſhi ſtólčku; pſhi druhim ſtólčku klečeshe knjeni. Pódla domjacoſho kaplana klečaſhu ſynojo, pódla domjaceje wučeſci džowlki. Tež tu klečaſhu hſhče dwaj ſlužownikaj a wſhítke domjace ſlužownich; jena jenička tu njeběſhe, kotrež wjecžer pſhijotowacj. Domjach kaplan modlſhe ſo róžowce a leuretanſku litaniiju. Wſhítce druzy — hačruniž po swojim powołanju a ſtawje we ſwěcze tak wſhelaſy — wotmołwjaſhu a modlaſhu ſo zhromadnje a pobožnje, kaž jenake džeczi zhromadnnoho wótca w njebieſach a jeneje macjerje na zemi, katholiskeje cyrkwe. Tež ja ſym ſo tam poſlaknij a ſobu modlit. Schto ſym tam we swojej duſhi zaczuſ, njemóžu wſhio piſacj. Telko pač dyrbju prajicj:

šym so modlit dobyr róžowc. Modlach so pobožnje za swojich woſadnyh pſči tým sebi myſlo: „Hdy bych wědžal, zo we wſchěch swojsbach mojeje woſady kózdy wjecžor abo tola kózdy wjecžor w zymje so takle zhromadnje a takle pobožnje róžowc modla, ménju, ja bych najzbožovniſchi farač byl.“ —

W poſcze drje so tež pola nas takle zhromadnje róžowc modla, hač w kózdym domje a tak pobožnje, kaž tudy, to njevém. Dyrbi pak so taſte ſpomožne woſchnjo jen ož na poſt wobnijezowac? Njemohli po dokonjamym džele ſo hucízſkho a pſčez cyłe lěto zhromadnje róžowc modlic? Nekotromu abo někotrejzku by to za čas a wěcžnosć zavěrno ſpomožniſche bylo, dželi wjecžorne puzče, kotrež ſu tam a ſem taſke, zo ſwětlo běloho dnuja njeziniſeu

3 powodženja w Johnſtowne

powěda protestantski časopis „Philadelphia-Times“ doſtawnje tuto:

„Džin, kotrež je ſo w cyrkvi njevoblaowanohu podječja podač, je njeſmérne ſpodiživanjo wubudžit. Wulka liczba woſobow může wěrnoſć podawka woſhwědečic, a zavěrno, won je ſpodiživny. Mejkta pobožnoſej běſhe piaſt wjecžor w tutej cyrkvi hido khwiſu započata: tu ſo žolmy na Cambria-City walec ſocjaču. Cyrkvi běſhe w tu khwiſu z ludižimi pſčepjelniſena, hdyž pak ſhumijenjo pſčithadzaceje wody wuſlyſhachu, pytachu pſčitomni z cyrkviſe cękniſej. To ſo wbohim čłowiekam radzi, ſhtož cękniſenjo ze znutſkowneje cyrkviſe naſtupa — za někotre minuty bě cyrkvi pod wodu. Woda w njej ſtojeſche 15 ſtopow a hovrjeſche kaž zatraſhym wjerſl we wſchěch kufach. Cyrkvi bě ſurowie rozcýchno-wana, lawki zwutorhane a znutſkowne a zwonkowne twarjenjo roztvhane. Wežora rano, hdyž ze zakklaženymi a zamjetanymi wrötami ſo ſkončenje nuts dobuchu, wuhladachu wſchitej w znutſkownym hotowem zapuſčenjo. Žena jeniečka wěc běſhe ſurowou elemente wučekla. Poſtawa ſwiateje kniežny, kotrež běchu za mejkta pobožnoſej wudebili a wupyschili, běſhe njezranena kaž na dniu, hdyž běſhe wudželana. Kewtki, wěney, haj ſamón cankaty ſchlewjer běchu njewoſchkođenje a cyłe čiſte! Nic najmjeiſche woſchkođenjo njeběſhe widzeč! Smuhi na ſeženach dopokazowachu, zo bě poſtawa, kotrež je 3 ſtopy wyšoka, na-jebacž wodu, w cyrkvi 15 ſtopow wyšoko (po taſkim 12 ſtopow wyšše po-ſtaſw) ſtojacu wot wſchovo dótlujenja wody zakhovana woſtała! Kózdy, kiz je poſtawa a jeje woſolini widžal, je kruče pſčehwědečeny, zo je podač ſpodiživny, a najhórſhi dwělowat dyrbí wuznač, zo ma tutón podač wón pſčenaturſkoho na ſebi.

3 Lužich a Sakskeje.

3 Budyschina. Njedželu 21. juliſa wudželše tudy w tachantskej cyrkvi najdostojniſchi kniez biſkop druhi króz ſwiate firmowanjo. Kunje w 9 hodž. povitachu tudomni duchowni najdostojniſchoho knieza pſči durjach wulkeje cyrkviſe a pſčehwodžachu joho k wulkomu woltarzej, pſči čimž khor motetu „Tu es sacerdos“ (Ty ſy měſčnik) ſpěwaſche. Na to mějeſche kniez ſenior ſeucžank mjelečzaci Božu mſchu, pſči kotrež ſo na khorje ſpěwaſche. Po njej mějeſche kniez biſkop předowanjo na podložku ſłowom ze ſwiatohu ſeženja 6. njedžele po ſwiatkaſ: „Mi je ſel ludu; hido tſi dny traſa pſči mni, a nimaju, ſhto byhu ſedli“; roživoži hnadowne ſlutkowanja ſwiatohu ſakramenta, kotrež mějaču pſči- tomni doſtač a zaſhczepi jim hukboko do wutroby ſwiate ſlubjenja, kotrež dyrbja

psjhi taifkim skutkowanju pomocy Bożeje wubudzież a w żywieniu dopielniż. Po tuthyj japoſtolskich słowach wubdzeliſte najdroſtojniſti kujeſ ſwiaty ſakrament pſhitomnym ſirmujomym. Bęſte jich tu njeznelu hromadze 246 (z Hajnic 56 a něhdze 30 Polakow a Półkow). Zbromadna modlitwa a kħwalbny kierluſiż z Božim požehnowanjom Najswiętſiſho wobzamku nadobnu ſwiatoczoſte, kieſaz bę hac̄ do $\frac{1}{2}$ 12 trała.

Z Baczonja. Kęz tħijsim, je kujeſ farar w Xhroſcicach 2000 m. do Baczoniskeje cyrkwe daxiż, zo by ſo z tym zaſtađny kapital za zdżerzenjo duchownoho w Baczonju rozmnužił. — Hdy by w tu kħwilu taſfi njeđostatk duchownyj pola nas njebył, by drje tute nowe duchowne mēſtu hiżo założene a wobſadżene bylo. Tola je nadzija, zo ſo najuntrūiſte žadaujo Baczonja a cykle wokolim bórzy dopielni.

Z Drjezdan. III. MM. kral a kralowa ſtaj 1. augusta "vogelweiſu" wopytaloj. — Prync Jurij, prynceſna Mathilda a prynce Albert ſu w Freiburgu pobysli, zo bydu pryncow Jana Jurija a Mařa, kieſaz w Freiburgu ſtudujetaj, wopytali. W Freiburgu ſu wysočy hoſeo też ſwojbu badenſkoſtoho wulkowójwody wopytali, też we pſchednoſtakach na universiſeze pobigli. Dompučz wuzwolichu pſħeż Kassel, hdjeż ſu hojutwaſku wuſtajeu wopytali, a dojedziedu 30. juſlja zas do Hoſterwiz. — Prync Friedrich August je na majora powyſħeny.

Kulow. Kęz „Germania” piſa, je kujeſ Robert Krause, dotalny administrator w Kulowje, nětko za fararja tam poſtajeny.

3 chłoho śweta.

Němska. Kejżor Wilhelm je ſo z puczowanja z Koſotow do Kieſla wróćił. Wottam je 31. juſlja zas do Bendželskeje wotjēl. Móže bycz, zo na dompučzu z Bendželskeje Belgiskoſtoho krała ſobu wopyta.

— Awstrijski kejżor Franc Józef hotuje ſo na wopyt w Barlinje a čce 11. augusta tam bycz. Zo tam wjac dnior wotſtanje, móže ſo z toho ſudzič, dokež je hiżo poſtajene, zo na dniu Doniebheswacza ſwiateje Marije do cyrkwe ſw. Jadwigi ſwiatoczoſte ſe miſki pojēdze. Hewak pał je proišł, zo bydu ſwiatoczoſne powitanje w Barlinje džiwajacy na joho żarowanju wuſtaſiſi.

— Też rufski kejżor čce němſtoho kejżora w Barlinje wopytač; to ſtanje ſo najkerje po 22. auguſtce. Wot toho dnja maja żeleznich pſchihotowane bycz, a ſu też wojacy żeleznici w Rufeſkej wobſtražowach poſtajeni.

— We wſchelakich nowinach je ſo w poſlednim tydženju woſjewiało, zo je kejżorowa Augusta, mandelska kejżora Wilhelma I., bórzy po joho ſmjerči do katholſkeje wéry pſchedstupiła, a zo ſtaj dwórfki marschall hrabja Nesselrode a wierch Anton Radziwił ſwēdkaj pſħi tutym wažnym ſkutku byloj. Znate je, zo je nadobna kuieni jara sprawne zmyslena a też pſħeczelniwa, njeſtronisſka pſħecziwo katholſkej cyrkwi a pôdla hukobko nabožna. Tola zda ſo, zo ſu horjeka ſpomnjene powěſcze wopacżne.

-- Dicēſa w Münſtero dyrbi pſchedoħo ċakacż na nowoho biskopa. Bórz po ſmjerči dotalnoho biskopa zeſtaſa kapitl zapis kandidatorow za biskopſtwo a pôſta jón do Barlina, zo by kujejerſtwo mjenje pſħihodnych kandidatorow z njoho wotſtronilo. Hac̄ dotal pał ſo zapis z Barlina wróćił njeje, hac̄ runiż je čas hiżo pſħeczaſtam. Z wjacoryjſiſtrow wobkručja, zo kujejerſtwo ża-noho ze zapiſanych njecha, ale zo čce ſame ſwojohu kandidata na biskopſki ſtoł

pozběhmeč a tohodla ze svatym stołom direktuje jednac̄. Žda pak so, zo je w Rómie čas za koncesijsje (pschizwolenja) so minyl.

— Letuscha hłowna zhromadz̄izna němſkých katholikow budze w Bohumje. Psched krótkim stař wjerch Löwenstein a swobodny kniez Felix v. Loë tam po-byloj, zo byshtaj pschihotowanſke džela za wulkotnu zhromadz̄iznu wobhładaloj.

— Würzburgska diöceſa je 6.—8. julijsa 1200 lētne wopomnječo smjercze swojoho patrona swjatohho biskopa Schiliana swjeczila, kotryž je mjez Frankami swojotu křečečansku rěru předovał, Frankow wobrocil a z marträfnej smjercju Chrystusej swědčenjo dawał. Město Würzburg běže krasnje wupyschene, wobdzelenjo na swjedzenjach bějhe wulkotne. Tež bayerskoho prynce-regenta běhu na tak wurjadny swjedzeni pscheprosyli, tola tón tam pschishol njeje.

— W bayerskej Pfalcy su zaúdžemny tydženiu wulkotnu katholicku skhadzowaniku wotbyli, na kotruž bě 12,000 bayerskich katholikow pschishlo. Něpřečczelske wступowanjo ministra Lučka pscheczivo katholickej cyrkwi a wojschje bayerskim biskopam jo tam cyle razuje zasudzi. Hdyž tak w Bayerskej wschudze su hibac̄ pozic̄ni, potom drje pschichodne wólby Luček dopokazaja, zo kraj z joho cyrkwinstej politiku tak „wulcy spokojeny“ njeje.

Schwajcarška. W měsječe Luzern měsječne so tute dny wulki kongreß pscheczivo afrikanſkomu wotročistwu wotbyč, pschi kotrymž čechyche kardinal Davigerie sam pschedsydło wjeſež. Tuto kongreß pak je wotpowědzeny. Mojskerje je kardinala k tomu pohnul wschelaki njemér, kotryž w tu čhwiliu nimale po cytej Africy knieži; tež so slyšhi, zo čcedža hisčeče europske moc̄ po namotwienju Belgiskoho krała wosebitu afrikaniku konferencu powołač. — Z Luzerna je zrudna powěsč pschishla, zo je tam kardinal Davigerie na zahorjenio plucow čežej schorjeł. Won čechyche do Karlowych Warow (Karlsbad) na stromyjenje.

Francózška. W tutych dniach su w Francózskiej wólby za generalnu radu so wotbyły. Tute wólby běchu tohodla wažne, dokelž běže Boulanger (kij w tu čhwiliu doma wobſkorženym w Vendželskej pschebýwa) we mnohich kantonach so za kandidata postajił. Won měnješče, zo jeho wschudze z wulkej wjetščinu wuzwola, a zo z tajkim wuprajenjom wole cyloho ludu (plebiscitom) so halo wu-měžnik Francózskéje wuznaje, kij by po krótkim možl pschińc a kniežerstwo do ruky wzač. Joho nadžija pat̄ njeje so dopjeliňta. Jeno we 12 wotkresach je hladcy wuzwolemy; k tomu pschividu hisčeče někotre wuzšče wólby. Z tym je Boulanger cyle podležał. Same boulangistiſke listy su z tajkim wuspěchom cyle ražene.

Španiška. Kralowna Chrystina je swjatemu wótcę město Palma na kypje Majorka w srjedźnotrajnym morju za nakhwilnu residencu posłicízla, hdy by tamž trjebaj nuzowany był Róm wopuščeciež.

Braſiliska. Kejjor Dom Pedro bě wóny pschi samym wopor złostniſkoho nadpada był. Jedyn Portugiſa je z revolwerom do njoho třelit, njeje pak jeho wobſchłodzil.

Afrika. Stotnik Wißmann zmuižieče pscheczivo Arabam, wosebje Buschiri-ej, wojuje a je hižo zbožowne bitwy běl. Pschi swojim čzáhu w spocžatku junija namakaču jeho wojacy zbytki morjenych missjonarow w Pugu. Cyła missija je spalena; zbytki missjonarow namakaču so rozbrójene w roz-padankach. Powostanki jeho bratra běchu pschi křežinym brjozy, powostanki fotry a tež druhoho bratra w kapali. Wojacy polozíčku powostanki do křečečow, kotryž běchu na tuton čzáh z Dar-es-Salamo jobu wzali, a polkowachu je na tamujskim pohrjebniſčezu.

Wschelciznij.

* W tu chwili mają swobodni murjerjo w Němcej 385 lożow z 44,047 sobustawami. Najwjetša loża je „narodna maczicznia loża k 3 swietowym kùlam” w Barlinie, któraž ma w senotsiwnych 121 lożach 13,457 sobustawow. A tola je zastup do někotrych dojez drohi, tež lètny pščinoški je khetro wyfosi. Tohodla móza z wjetša jeno bohatši abo wyšsjsi zastojnicę sobustawy bycz. Poždžisjho wjchak tajke pščinoški tež zas swoje njeſu, pſchetož swobodni murjerjo so swetu jedyn za drugoho staraja a dopomoha ſebi na wyjofe a derje placene zastojnictwa. Njewéra, hida pſcheczivo katolskej cyrkwi, żadocz za czaſnym wujzitkom, dobrym zastojnictwom, tež nadžija, zo halo swobodni murjerjo něchtó wjac zhonia, dyzli druzy, a do wſchelakich potajnoscjow pohladaja: to ſu z wjetša pščiežinij, kotrež ložam pſhac zas nowych „bratrow” pščiwodžuju.

* Endželske nowiny powiedają wobszernje wo swjatočnym poſvjeczenju nowoho aſyla za starych ludzi „domu swjateje Veroniki” pſhac kardinala Matinga w Chiswicku pola Londona. Kózdoho katolika dyrbi zwjescielic, hdyž ſyjši, kaf pſcheczelne a bjez pſchecjów protestantſki liſt „Pall Mall Gazette” tutu swjatočnoſć wopisuje, któraž je „po swjatočnym a pochniawym rytuſu romſkeje cyrkwe” ſo ſtała. Wo ſlawnym kardinalu Matingu piſaja tute nowiny: „Kózde wózko wotpoczwaſje na czeſczomym starci w draszcze kardinalow, kotrehož duchownej wozci ſo zdatej do drugoho sweta nad tutym hladačem, a otrohož kózde ſłowo, byrenje jednorishe a měriňsche bylo, muža Božego wo-jeſwa.”

* Škula bjez wery. Jedyn ſudnik w Parizu je dopokazał, zo je liczba młodostnych złotników za poſlednich 10 let wot 5000 na 20,000 narosła. A nic jeno liczba, ale tež kaſkoſć njeſkutkov je ſo zrudnje pohóřſhila. Młodostni złotnicki chwala ſo pſhac ſudom ze ſwoimi njeſkutkami, jakoz bychu ſlawne ſtuki byłe. Kózdy ſudnik w Parizu ſpóznawa halo hlownu pščiežinu za tute zrudne wobſtojenja nětčijch ſchul a jeje zarjadowanja. Statna ſhula w Parizu ničo wjac njevě wo Bohu, ani wo Zbóžniku; same mjeno Bože je eyle wuzamknijene. — Nětko ſu plody tajke ſhule hižo widzeč.

* Hammerfest je norwegiske město, kotrež na cylez zemi najdale k poſnoci leži, na kuppe Kvalö w niewieciorym Finmarken. Kiežor Wilhelm je je 17. julijsa wopytał. Hammerfest je hlowne město za kójenjo wjesnybow a czulenii; tohodla tež wſchelake cuze kózde tute města wopytuja. Wone ma wulkı zakitany pščiſtar, kotrež ženje njezamierzne, dokelž wulkotna golfowa rěka čopliſhnu wodu w morju pščiwodžuje. Město je wuzko twarjene a za luthym rybacym ſukom wonja, dokelž tam woſebje z dorszowych jatrow wjèle tajſho ſuka ſchréja, kiz potom halo znath „leberthrän” ſo pſchedawa. Cyła wokolina města je puſta a jara ſtrukla; wſchudźe widzi wózko hole ſkal, nihdże żadyn kuf ſiwiennja. Wot 13. meje hacž do 29. julijsa je tam ſlónco ſtajnje na njebju a ſo njejhowa; wot 24. novembra hacž do 21. januara pak ženje njeſkadhža. Veno pſhac poſdnju potom trochu swita, hewal je tam ſtajna noc, tam a ſem rozwětlenia ze ſewerinu (Nordlicht), kotrež potom na pſchihadzacy wichor pokazuje. W Hammerfesze je tež katolicka cyrkwička a ſtacija miloſciwych ſotrow.

* We wſchech nowinach je ſo woſjenjało, zo je 12. julijsa rano blyſk do kapalki ſwiatoho Roča pola Bingen nad Rheiñom dyrif, a zo je ſo kapala wotpaliła. Tuta kapala běſhe praſtara, k čeſczi ſwiatoho Roča natwarjena, kotrehož halo patrona pſcheczivo morej čeſečza. Ze zaſtarſka ſo tam pobožne pućowanja a wobkhady do ſpomnijenje kapale wotbywaja, woſebje nježdželu po

swjedženju swjatoho Rocha (16. augusta). Při jenym taklim swjedženju je tam tež nemški bašnik Göthe pšchitomny byl a jón potom wobſchernje wopíjal. Toho-dla wo tutej cyrkwiččej daloko a ščeroko wędža. W nowiščim času je so wona hřečče bôle zeznała, døfelž je nemški narodny pomnik „Germania“ na druhim brjozy Rheina, cyrkwiččej napsheczo, stojemy. Cirkwiene ſudobja a wažničke nadoby su plomjenjam wutorhniene, hewał je so cyrkwička cyle wupalila. Naj-bôle ſchodusja ſobu wo prastare pšččeze, kotrež ſu w njej byle a ſobu ſo ſpalile.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 361. Michał Haša z Ratarjec, 362. Marija Pjetasec z Khróscie, 363. Michal Mětk z Miłoćic, 364. Michal Rjelka z Koslowa, 365. Jakub Delenka z Budysina, 366. Mikławš Hantuš w Lauensteinje (w Rudnych Horach), 367. Jan Just, gymnasiast w Prazy.

Dobrowolne dary za towarzstwo: N. N. 50 p., J. D. 50 p.

Za cyrkwię Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,535 m. 36 p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m. (!)

Hromadže: 104,536 m. 36 p.

Na nowe piščete do Baćońskaeje cyrkwi: Dotal hromadže: 4057 m. — Dale su woprowali: z Cemjeric 1 m., njemjenowana 50 p. — Hromadže: 4058 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,678 m. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 m. (!)

Hromadže: 10,679 m. 50 p.

Na wudačo Nowoho Zakonja

je darił: S. z Khelna 1 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Přechez expedicije „Katholickoho Poſoła“ a na farje w Budyschinje je stojnje na pšchedaní, a to we wſchelakim zwiazanju:

Pobožny Woſadnik.

Modlitwy a kěrļuſčhe za katholickich Serbow.

Zrijadował a wudač **Michał Hórnik.**

Exemplar w dobrej koži z čećwjenym rězkom 2 m. 50 p., w lepšej koži ze złotym rězkom 3 m. 50 p., bôle wudebheny 4 m.

Na požadanjo wobſtara ſo tež zwiazany exemplar za 2 m. 30 p. Nje-wiazany exemplar płaczi 1 m. 60 p.

Generalna zhromadžizna Tow. Serbskich Burow

změje ſo

njedželu 11. augusta popoldnu w ſchtyrjoch w Budyschinje na ſtělerní.

Dniowy poriad: Wuradžowanja a wobzamknienja towarzstwowych naležnosćow a pšchednoſčk knjeza dr. Gúnce z Pomorc.

NB. Prjedy hłowneje zhromadžizny budže posedzenjo pšchedsydſta a wubjerka tež tam a to z dykrom **napoš ſchtyrjoch.**

Wo bohaty wopryt proſy

pšchedsydſtwo.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarziska Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

17. augusta 1889.

Lětník 27.

Sáto číščejana kniha nječzini!?

Běh w kypjelach a khodžach nimale wjehednje do mlyna na mloko, kaž něhde do druhoho mlyna na kisale kórsi. Tutoń mlyn dale nicžo wošebite na sebi nima kiba to, zo ſu runje pſched ſamym kolom dwě cjerſtej hófskej rěch ſtowaréſhujetej a jena pſhemoh druhi ſwoji wodu na naliwak lijetej. W nowym mlynje bydlachu mlodži, na wumjenku pak džed a wowlka. Njemužachni ſerbſti, ſtož ſym jím wodał, dokež ſym drje najſkerje přeni Serb był, kiz je do jich domu zastupil, a jich tola nužowacj nječach, zo dyrbja ſebi „Krajana“ kipicj abo zo dyrbja mojedla ſerbſti wuknyc. Zo ſym Serb, to ſym jím bórzy powjel.

Přeni dzeń hladachny trochu ſchělawje na ſo, pſchetoz ſich němczina a moja němczina běſtej tak na ſo podobnej, kaž kón a woſol abo woſol a kón, Tola hdyž widžach, zo ſu woni runje tajey ludžo kaž my, jeno zo kuf hinal ryeža, a hdyž tež woni widžach, zo ſym ja nimale tajki člowjek kaž na ſvěze ſkoro wjehitc, ſpōznawachny ſo, doniž ſo eyle derje njeznaſhny. Pſchedewſhém pak jeznaſh ſo ze starym mlynkem, kiz bě pſhczelny, starý a wjele nazhonity muž. Z cyla móžach z tutym znajomstwom ſpokojom bycz, pſhetoz húſcziſho tam khodžach a wjacj řeſpektu mějachu pſhede mnú a woſebje ſym híſhče dženſa na to hordy, hdyž widžu, pak ſo starý ſwěrny mřidtr mlynk dzeń a hukljsko pſhede mnú klonjeſhe, ſwoju čzapku zejmujmo prajo: „Witajeże wjeledostojny knježe!“ Sym-li z toho časa zas trochu bóle hordy, ma to potaſim ſwoju dobrú winu.

Zabawny mějachmy bórzy doſez: wón bě wezípmý a ja tež, tak zo ſo jedyn druhoho prafjachmoj kaž dwě pſhípoldnicy a ſo ženje napowedač njemožachmoj. Ryežachmoj wo wjeděch móžnych wěcach, wo starých důicach a nowych čörbaſach, wo ſuňich a mořich lětach, wo zlých a pěkných ludžoch, khvalachmoj ſtare čzaſh a ſwarjachmoj na nowe, woſebje pak bě ryež wo wójnach a běli uaju tež najſtarſhi general ſkyſhał, by zavěſče híſhče wjele nauwkuſl. Najwjac pak ryežachmoj wo politice, kaž to z wjetsha waſhnujo bywa.

Ryczałtmoj potajkim wo politicy a syni sebi węsty, gdy bydu wjerchojo wędzeli, kaf mudre mózemoj mój wo politicy rycząc, někile bychmoj hjo wobaj ministraj byloj. Tola też tak nazu polityka mudrości cyle zhubjena njebudże. Wlak ju hjo druzy też nimale derje zaistupuja, wosebje Windthorst. A spodziona węc, mój pšeczel, protestant, czeſceſte Windthorsta jara a bę joho rycze rady čital. Węzo khalach Windthorsta, iſtož mózach, bęli Windthorst to zhonit, bę miej zamęſce na swój złoty kwas pſcherproſyl, kotorž je loni swiecził.

Zo ſmój wo Napoleonu prénim rycząkoj, to ſo ſamo wę. A jow po prawym cyku ſhpak tceſce, kotorhož ſam wuczańcę njemózach. Ta węc mjeſce ſo takle:

Miſtrz młyńk bę wo Napoleonu w zymskim czasu chku knihu čital. A w tutej knizy bę piſane, zo je Napoleon cyle bjeze wſcheje wery był a bjez wery tež wumrēl. Nō, to mi tola nihdyn na nihdyn do hłowny njechaſce, dokelž bęh pſczech ſtyskał, čital, ſtudował a piſał, zo je Napoleon jara rjenje jako katholſli kſhesczan wumrēl. Tola iſtož ſebi čyhy? Z cym čyhy knihu pſcherokazac? Tam ſtoji czorne na bělom, a iſtu do čyſtcejanego ſłowa bōle njeweri dyzli do extnoho?! Moje ſamſne wuſwedeſzenjo, kotrež mózach jeno ſam ſwojej tak mjenowanej wuczenoſci dawac, njemózefce wjele płaczic. Tola iſtož jedyn njemóz, radzi ſo dwemaj. Wę hiſczeče towařſh ze mnui w kupjelaſ. Sława joho wuczenoſce by hacž k hwězdam dosahała, gdy bydu jeno něſto kop milijonow mil niže byłe. Tutón kolega potajkim bę moja cyła nadzija a tutoho kolegu khalach miſtrzej młyńkej, zo joho reſpekt pſched nim jeno tak hladajec roſceſte. Jeno ſkłoda, zo dyrbjach nazajtra hjo wotjedź.

Rozjohnowachmoj ſo pſczechelnje z lubym miſtrzem, a ſlubi mi, zo hiſczeče nazajtra na dwórníſcze ſiſtiudze. A tak tež bę. Mój towařſh, direktor a professor, kiz móže ſtaſiwny lepie z hłowny dyzli ja abcej, mje pſherowodzefce hacž na dwórníſcze. Miſtrz młyńk bę ſwoje ſłowo dojinelnič a pſchiudze tež na dwórníſcze wote miňe božemje wzac. A hnydom pſchedſtajich joho towařſhej a hlej! jomu miſtrz młyńk na ſłowo wérjeſte: Napoleon njeje bjez wery był a je jako kſhesczan wumrēl! — Teſkole proč potajkim činiſte ſenu jeniceſta čyſtcejanu kzi z jeneje jeniečkeje hłowny wuſhnač!

Z toho pač ſzehuji, zo tež knihu kza, zo ludžo najradſho kniham wérja a zo móza potajkim kž, wosebje ſtaſiwniſte kž a kž pſczechinwo katholſkej cyrkvi jara ſnadnie ſo z knihami rožčerjeſ. Bjez džiwa potom, zo mnozy hewał doſez ſprawni ludžo, wo tutych węcach wopaki ſudža, dokelž lepie njewědža. Z toho pač tež ſzehuji, kaf jara dyrbj ſebi ſerbſki lud ſerbſke knihu wažic, kupowac, čitalz a zańcž męcz, pſhetož w ſerbſkich knihach ſtoji ſama wérnoſć a njeſtoji niejo pſczechinwo ſwjatej wérje a dobrymi poczynkami.

W tutym pſchipadze bę hiſczeče zbozo, zo dwę tajkej ſwecy kaž mój běchmoj wbohomu młyńkej zo zaſweczisſtej, zo mózefce ſnadnie pucž k wérnoſci nadieſej. Doſez husto ſo hiſczeče bļudna ſweczka pſchida a wbohoho hiſczeče do hľubſhoho bluda dojedze. J. L.

3 chineſiſkich miſſionow (Južnoho Šantonga).

Pſhed něhde 15 lětami ſupi farař Janſen w Hollandskej pola wſy Steyl jemu khezu, kotrež bę předy korižma byla, z wotpohladom, zo by jow dom za pſchichodnych miſſionarow we Chineſiskej założał. Dokelž kniezej Janſenej na pjenjezač k tajkomu ſutkej pobrachowajſe, dha wobroczi ſo z proſtwami na

łkheszjanstu darmiu luboſcę. — A hlej! ta próſtwa khdoho mēſchnika njebe podarmo. — Ze wschęch stronow Nēmſkeje (prēni dar dosta wot ſlužowneje holoſ!) pſchindze teſko darow, zo móžeshe farař Vansen nic jeno kupjeniu khdzu pſchewtaricę dacz, ale tež druhę wobydlenja, haj tež kraſnu cyrkę pſchi missionſkim domje natwaricę.

Dženſniſhi dženii ſo we Steylu namaka wjele wobydlenjow za duchownych, za młodzencow, kotsiž tam ſtuduja a ſo na missionſtwo pſchihotuja a wyſche toho tež za tajſich duchownych a śwētnych, kotsiž chedza exerciceje czinicę (t. r. nekotre dny tam bydlicę, duchowne rozpominanja ſlyſhacę a ſo modlicę, ſo ſpomēdacz atd.). Wjac y hacz 90 młodzencow ſo tam na missionarow pſchihotuje a pſched 6 létami ſu z tohole missionſkoho domu prēni poſołojo ſwiateje wěry do Chinesiſkeje puczovali. Wyſche toho ma missionſki dom w Steylu tež knihcziszczenju a wudawa časopis „Heilige Stadt Gottes“ za katolicki lud z wobrazami. W Chinesiſkej ſu Steylſcy missionarojo wot Zapochtovſkoho ſtoła wulki wokrjes ſtutkowanja doſtali, kotrejž hľuboko nutſka w Chinesiſkej leži a Južny Schantong rěka. Cyka Chinesiſka je do missionſkich wokrjewow rozdželena, w kotrejž katolicki missionarojo ze wſhelaſtich cyrkwinſtich rjadow ſtutluja.

Schto ſu Steylſcen missionarojo w krótkim času z pomocu Božeje hnady wuſtuklowali, je widzecz z liſta jich knieza biskopa Angera. Tón 1. novembra 1888 z Južnogo Schantonga do Europeje piſaſche:

„Hdyž pſched 6 létami (w januaru 1882) ze ſwojimi ſobubratrami prēni króč do Schantonga pſchindzech, namaſach tam 10 millionow pohanow a jenož 158 łkheszjanow. Tam njebe žana cyrkę, žana ſhula, žane wobydlenjo za missionarow. — Nekt ma Južny Schantong 1 biskopa, 13 missionarow, 4 europiſtich laiſtich bratrow, 1519 łkheszjanich łkheszjanow, 30 katechiftow, 8 wučerjow, 4 ſyrotne z 222 džeczimi, 8 ſhulow, 1 seminar z 20 seminaristami, 39 kapalow; wjac y hacz 2000 katechumienow, t. r. tajſich, kotsiž ſo na ſw. Łkheszjanu pſchihotuja. 9000 pohanſtich džeczi hu w ſmertnej nuzy łkheszjanich.“

Biftop Anger džakuje ſo Bohu za tak hnadowne podpjeranjo joho a joho pomocnikow duchowneho dželta a potom wſhikim dobročerjam, proſy tež za dalshe podpérano missionſtwa.

T. N.

3. Južnych a Sakskej.

3. Budyschina. W čjiſle 14. ſmy wozjewili, ſchtož Serbske Nowiny wo Lipszijanskej konferency ſpominajecy na naſtawk w Kath. Poſole piſaja. W tamnym dopisu hē rycz wo „evangeliſkim zwjazku“, kotrejž je ſo pſched něſhoto časom wobejie ze ſtrony njewērjaczych ſtawow evangeliſkeje cyrkve założiſt.“ Zo je czesceſeny ſpifaczeſt tamnoho naſtawka w Serb. Nowinach prawje mēl, je ſo z wjacorych stronow dopokaſalo. Hacz je evangeliſki zwjazk w Sakskej trébnym abo nic? wo tym je ſo wſhelaſko za to a pſchecziwo tomu piſaſo. Wobejie ſtaj dwaj naſtawki wot wuſtojnogho Lipszianſkoho literata dr. G. Dertela, prēniſhi w „Baterlandze“ a drugi w „Lipszianskich Nowinach“ (Leipziger Zeitung), kotrakž ſtaj wopomnjenja hōdnaj, dokelž ſtaj jara mērnje a ſprawnje piſanaj. — Z poſlednichoho tudym wučzah podawamy: „Ze ſo z cyka pſchipóznało, ſo w Sakskej nabožny mēr w nowiſhim času ſo kazył njeje, ſo wobě cyrkwi porno ſebi wo mērje ſtutkujeſt a ſo potakſim naſhe wobejite pomery założenjo evangeliſkoho zwjazka nježadaj.“ Na jenotlive poroki pſchecziwo katolickie cyrkwi w Sakskej ſpominajo praſi Dertel dale: „Schtož ſchere (miłoscziwe) ſotry naſtupa, wo tym haſle byſh potom wjac ryczaſi, hdy by ſo mi jedyn pad do-

po kazać moę, zo su w Sakſkej propagandu cziniłe (t. r. někoho ē psħeſtupej do katholiskeje cyrkwie pohnuej chytle). Dale poroki na to pokazaja, zo so wjele katholickich dželacjerow do Sakſkeje czechnie a zo so czi cyrkwinsey zaſtaraja; praja, zo je to strašne. Měni dha evangelski zwjažk, zo budež tajkomu pschi-czahowanju zadžewacj mōć? Albo chce snadž wonj swój hłos po zbehnyci psħe-czivo tomu, zo jo tutym dželacjerjam cyrkwička natwari, zo jich dñšhepaſtne wo-pyta? Też evangelscy dželacjerjo puczuja z črjodami do katholickich kraju, a evan-gelska cyrkje ma to za cęscz, zo tute swoje stawy hlez cyrkwinſkoho zaſtarania nje-wostaji. Sczele puczowanskich pređarjow ē evangelskim dželacjerjam pschi zeleznych, twari evangelskim dželacjerjam w katholickich kraju kapale a cyrkwie, a hdez jeje ſtutkowanjo psħestanje, zaſtupi Gustav-Adolfowe towarzſto. Može so prajic, zo romska cyrkje nas' psħima, hdyż wona to same czini?... Njech so njepraj, zo je wójna wobeju wuznaczow psħeczivo febi wuzitna. Kulturkampf je ujewerje na jwacy w jesela czinił a najwacy wuzitka psħinieſ. . . Evangelski zwjažk wopśchijsa w febi elementy cyłe wſchelakich cyrkwinſkich zaměrow, mužow, kotsiž na podložku (wěry-) wuznacza stoja, a tajkich, kotsiž maja z cęzka hisħeje prawo ē tomu, zo so evangelscy kschesczenjo imjenija. Schtož jich zjedno-czuję, je jeno wójna psħeczivo katholicismu. Mi so zda, zo su mužojo, kotsiž wo nowej wuczbje wěry piſaja a kotsiž chcedža, zo by staro bōjska werońc po žadanjach nowych čžonjeſtich bludow so zložowała, evangelskej cyrkwi wjele straschniſhi dyžli papalismus, jesuitismus a katholicismus. . . Cyłe dziswje je, hdyż mužojo hako zakitarjo evangelskeje werończe wustupuja, kotsiž wo tutej werończej dawno wjac psħewiedezeni njeſu, kotsiž su staru wuczbu dawno zacziſi. . ."

— Zaindżemu ujedzlu je so, kaž bē psħipowędżene, na Budyskej třelewnej hłowna zhrromadžizna „Towarſtwa Serbskich Burów“ wotbywała. Na uju bē so něhdež 120 sobustawow zechlo, z wjetſha wſchitej z dalskich stron, kotsiž bęgu hižo psħipolodju do Budyschina psħijeli. Sobustawow z Budyskeje wokolnoſcje bē pak jara malo widzecj, njeje jim, dotež so hakle popoldnju na pucz hotowachu, sylnoho a dołhotrajacoho njejedra dla pschi najlēpszej woli mužuo bylo, zhrromadžiznu wopytač. Na zhrromadžiznie, na kotrež kniez zapoſłanci koka píshedsyđtwo wjedżesje, po wurdżenju towarſtowowych naležnoſcżow po namječe zaſtupejerja pobočního towarzſtu w Radworju, t. kublerja Čyža, wobzamkuhu, sakſkomu kraju nomu ſejmę peticiju psħepodacj, na to so mērjacu, zo by so dawł na doręzanjo, kiz w tu khwili połoſcu rēznoho dawka wuczini, do cyła zbehnył. Psħitomni bęgu z jena w tym mēnjenju, zo je dawł na doręzanjo jara njeprawu, dotež dyrbja jón tajch placicj, kotsiž fu hižo doſez jara bicži, hdyż dyrbja ſtożo doręzacj. Skónczniże zhrromadženi jenoħloſiue wobzamkuhu z liczbū mužow, kotsiž fu ſebi zaſlužby wo „Towarſtwo Serbskich Burów“ dobyli, za cęſne sobustawu pomjenowacj, su to ſežehowach knieza: kapłan Kubasch w Rjeħejelczicach, farar lic. theol. Imitj w Hodzjiu, farar Wałtař w Wóſlantu, farſti administrator Bur w Radworju, kapłan Skala, redaktor M. Smoler a mēsħeqanſki wuczec Sommer w Budyschinje. Na to ſežehowashe psħednoskif knieza dr. Günha z Pomorc wo hnūniſħczejach. Pschi debacze, kotrež so psħednoskif psħizamku, so woſebje t. kubler Skop z Kschwiwej a t. kubler Čzemjera z Kołwazj wobbzeliſtaj. Po próſtwie t. zapoſłanca Kokle so napoſledk za ratarjow w Ħwickawſkich stronach, kotrhyž je lētſa jara cęzfo kripobieże potrjechilo, pjenjezy ſkładowachu, pschi cimž so 50 hrinnow nawda.

Z Ralbic. „Towarſtwo Serbskich Burów“ w Ralbiczańskej woſadze lieži w tu khwili 145 sobustawow.

3 chloho swęta.

Němska. Kejzor Wilhelm je swój wopyt w Bendželskej dokonjal. Wschudże su jeho tam psłeczelne a horliwe witali. Politiske psłeczelstwo Němskeje z Bendželskej zdaſte ſo khétero nakažene bycz. Woſebje za čas khoroscze mjebočicžloho kejzora Friedricha ſu wſchelake nowimy wjele hdy a złocze na Bendželsku, haj tež na kejzorowu Viktoriju rozmacheli. Tohodla běſhe derje, zo je kejzor tutón wopyt w Bendželskej netko ſkócnzne dokonjal. Powitanjo z jendželskej kralownu, naſhoho kejzorowej wonku, běſhe jara wutrobię, tež kraj a kniežerſtwo ſtaj wſcho czniſkoj, zo by ſo kejzor móceneje Němskeje doſtojnije powital. Z wobeju stronow ſu ſo dopokazý woſebitohu psłeczelſtwia podawale, tak zo je nadzija, zo tež tutón wopyt psłeczelne pomery z Němskej powjetſchi a poſchitkowym mér hiſcze kručiſho zavřeſci.

— Pónedžel 12. augusta je awstrijski kejzor Franc Žózef do Barlina na wopyt psłijet. Dźiwaſo na žarawanojo wo ſwojoho njebožownuho syna krónprynca Rudolfa bě kejzor proſyl, zo ſo wjetſhe ſwiatocznosze na powitanjo njebyču zarjadowale. Tuž drje ſo taſki blyſcze psłijotowaſi njeje, kaž na psłifl. psjhi powitanju krala Humberta. Za to pak je kejzor a cyly jeho dom, kniežerſtwo a lud swojoho nadobnouho hoſcza w Barlinie hacž na najwutrobiňſcio po-wital, powitał hakož najlepſeho psłeczela. Na powitanjo psłinjese „Reichs- und Staatsanzeiger“ poſtrawienjo, kaſtež w tutym hamtſkim lſceje hiſcze ſo ſenje namakalo njeje a kotrež ze ſlowami ſkónczji: „Witamy kejzora Franca Žó-zeſa, psłeczela Němskeje, nadobnouho, módenoho zwiaſkownika! Bóh zdjerž jeho ſwojomu ludę a nam!“ — Barliuey běchu dróhi, po kotrejž měſeſhe kejzor Franc Žózef jecz, kraſnie wupysigli, njeſchekladne ſyli wobydlerjow ſtojaču po cylym puczu, psłez hođzinu dolhim, po kotrejž měſeſhe jecz. W ſu hdy. psłijedźe extračzah na dwórniszechu Thiergarten pola Barlina. Tam ſo wobaj kejzoraj jara wutrobię witaſtaj. Psjhi ſwiatocznym jědzenju do Barlina we wcožinjenym dwórkim wozu ſtojaču z kóždoho boka wojach kralovſkeje gardy a zady nich ludžo, kotsiz njewuſtaſaču, nadobnouho hoſcza horliwie powitacž. Z kejzoram Francom Žózefom je archywówoda Franc Ferdinand z Rakuskeje-Eſte, kotrejž drje budže psłichodny kejzor, do Barlina psłijet. Wſchitke nowimy ſu psłejſene, zo je lud z horliwym a wutrobnym powitanjom ſwojego nadobnouho hoſcza połazač dhey, zo w kniežerzu Awstrije - Wnherſkeje najswerniſhoho zwiaſkownika Němskeje ſpoźinawa. Njeſcheklawace juſtanjo tychle ſyli ludu, wſchitke wulkotne hołdowanja njehodža ſo wopisacž. Běſhe to wopokaž wutrobiňſcio po-częſczowanja a najwutrobiňſcio ſpotkjenja, kotrejž psłec zaſ ſe ſlowami ſkónczni: „Bóh zdjerž kejzora Franca.“ Běſhe to kaž ſwójbny ſwiedżeniu, ſtož je ſo w Barlinie jomu psłijotowało. — Cyrkej ſwiateje Idwigy w Barlinie, w kotrejž kejzor Franc Žózef na dnju donjebjesuzacž ſw. Marije Boże ſlužby wopyta, běſhe wulkotne wudebjenia. K ejeſci nadobnouho hoſcza wotbu ſo wulka parada, wulke zaſtanicžko abo zapfenſtreich, wopyt w Charlottenburgu a Potsdamje, wopyt psjhi rowje kejzora Wilhelma, psjchne hoſcziñ (hłowna za 400 wobdželerjow) a t. d.

— Na ſwojim ſirmowaniskim pucžowanju běſhe Kölnejanski archybifkop 8. augusta tež do města Remſcheid nad Rheinom psłichol. W tutym měſeſhe je w tu khwili pastor Thümmel, kotrejž ze wſchej móznej hruboscju a ſamopaſtchnoſcju psłeczilno wſhomu katholiskomu ze ſlowom a piſmom zakhadža, tak zo ſu hižo wjac̄i kroč ſo tutych naležnoszczach ſudniſtwa jednač měle. Toho ſtajne ſchęzuwanja ſu netko hižo doſež zle plode psłinjefle. Hdyž bě archybifkop 8. t. m. do

Renscheida pschijet a wjeczor pschi swiedzenju w katholskej towarzyschni pobyl, zhromadzi so wulka czrjoda hewrejkarjow wjacj stow liczaca psched biskopowym wobydlenjom a psched katholskej towarzyschni, kotsiz tam straschnu haru zapoczach. Hdyz policistijo zakroczichu, zo bydu lud rozechnali, powitachu jich z kamieniem, tak zo dyrbjaichu so wshelacy zajecz. Nazajtra firmowaſche archybiskop a wosta czicho, doklez bieku policistijo pschi cyrkwi so zestupali.

— Wyzwolenju nowego biskopa w Münsteru so nětko tola na poriadnym pueczę dokonja. Zapis kandidatow za biskopski stoł je nětko skončzne z Barlina wróćzo pschischt, a može so wólba poriadniejsie, kąż cyrkwińskie prawo ju žada, dokonjećz. W zapisku będu swieczący biskop dr. Feiten w Trieru, generalny vikar dr. Giese w Münsteru, swieczący biskop dr. Fischér w Kölnej, swieczący biskop dr. Kramer w Münsteru a dr. Dingelstadt, professor na gymnasiu we Bechta. Dweju z nich, biskopa Feiten-a a generalnego vikara Giese, je knieżeństwo wotpokazało, czvohdla, ujese znate, dokołž knieżeństwo pschicznym podawacj njetrieba. Wólba wotbu so dżen Doniebjezwacza swj. Marije, 15. augusta. —
— Kąż najnowszej powieści wozjewieja, je knież professor Dingelstadt z Bechta za biskopa wuzwoleny. Münsterska diöcesa w nim jara wustojnouho biskopa, kiz je hiszczę w latach połneje mocy (rodżeny 1835, na mēšnika swieczeny 1859), dostanie.

Wschelcijzny.

* (Něšťto za služownych.) Domjace džeczi su uajbóle radý pšchi cželadži, a tohodla tež cyłe wozzehnjenijo džeczi jara wjele wot služownych wotwjuje. O kaſtu ſkolu mówže cželadnik načzinic tak pola małych, kaž pola wulkich džeczi, z kleczom, hroźnymi ryczem, njepróczwymy pěśniami, žortami a znamieniami, z njechmanej swobodnoſczi w zadzeřenju, že zwažnymi wabjenjemi k wjedlakim hrécham. Zawęſeże: sta a tyſacy džeczi bychu bohabožazne, nabožne a njeſwiutowate woſtale, hdyn bychu je služowni njezawiedli. Křečeſčanski cželadniko, pas so tak straſhnoho czuchoho hrécha. Džeczi maja woczi a wuschi tež tam, hdjež so my toho njenadžijesč. Je to bojažnje krute ſłowo: „Voho duſhū dchu ſebi wot tebje žadacź!“

* (*Shtó je najwjetschi błažn?) Wosebny kniez mjeſeſche, kaž věſte to w starých časach waschnjo, błažna abo žortnoho radnika pſchi svojim dworje a dari jomu ſij prajichy, zo dyrbi jón wotedacj tomu, krohož za wjetſchoho błažna hacj ſam je spóznaſe. Po čiaſu ſkhorji joho kniez a błažn joho pſčiūndže wo-ptyacj. Khorji jomu rječny, zo joho hórzy wopuſtčej. Tuž wopraſha ſo błažn: „Hdje dha dčeſči, błažnje?” — „Do druhoho ſwēta” wotmołwi kniez. — „A hdj dha zas pſčiūndžesči? ſnadž za ſchyri njeđeſe?” — „Né!” — „Abo za lěto?” — „Né!” — „A z čim dha ſy ſo na tak daloki puć, a na tak doſke pſche- bywanjo w cugžje wobstaral?” — „Cyle z nicejim!” — „Shto, cyle z nicejim!“ znapſtčeczini błažn, „tu maſh mój ſij. Sy-li na tym, na wěčne wotpuečowacj, a njeſhy-li ſo pſčihotowaſt ani za to staral, kaž moći w druhim ſwēcze zbožownie a wjeſele ſiwi byćz, dha ſy wjetſchi błažn dyzli ja, pſčetoz taſku hlupoſcz ja hſtčce wobeschol njeſym.“ — Nječini jich wjeſle tak, kaž tamón wosobny kniez? Njeđopominja haſte ſo na wulki puć, hdjž je hižo wołomik dželenja tu? Nje- zabudu z lutej staroſćju za zemju cyle na to, ſhto maja do wěčnoſće ſobu bracj? — Hdj by tola kózdy tak rozoſomy był, kaž tutón błažn!

* Dotekz je runje w tutejch dnuach rakuski lejzor, Franc Žózef, w némškim kraju, zo by lejzora Wilhelma wopytał, je pshihodne na podawku z jeho džeczacych

dnow spomnicz: Krónprync Ferdinand njemějſeſche džeczi. Joho młodſhi bratr, drugi syn kejzora Franca I., archwójwoda Franc Karl, mandželski dučapołonnej bajeřskie pryncesny Sofije, doſta po ſhęſczlētnym mandželskemu prynca, kiz je něk kejzor Franc Józef I. To bě léta 1830. Narodzenjo tutoho wnuka bě poſlednija, najwjetſha radoſcz w živjenju kejzora Franca I. Na dnju, na kotrymž bu tutón prync hčezem, praji džed kejzor Franc: „Po dženſniſkej ſwatoſznoſći we dwórkowej kapali njemjerza mje, zo dyrbju bórzy te kapucinam (we klóſchtyrſkej cyrkwi kapucinow je pohřebniſhčjo rakuſkeje kejzorskeje ſwojby); za woſtaſju dže ſwojim Rakuſhanam něchtó hódne.“ — Kózde ranjo dyrbjačku kejzorej Francej I. rozprawu dawac̄, kaf ſo małomu prynceſe wjedze. Něhdy zhoni, zo bě trochu nahla macz (bajeřska pryncesna) džeczo trochu krucze poſtoſtała a khwataſche hnydom ſam k ſwojej pſichodnej džowej a praji ji na poł žortnje a na poł khutnje: „Ty, Sofija, w ſtawiznach uſeje ani jenoho pſichtlada, zo byku Rakuſchenjo wot Bajeřskich puki doſtali a w naſkim domje (ſwojbie) tutoho waſchnja tež zaujeſci njechamy.“

* (Hdy wumru?) Jedyn wučomic pſchindže k ſwojemu wučerjeſi a praji: „Miſchtrje, kaf doſho ſměm hiſhče hřeſhčiz?“ — Wuczeſ: „Tak doſho hacž cheſch, jenož polepsj ſo jedyn džen do ſwojeſe ſmjerceſ!“ Wjeſele wučomic woteindže, bórzy pak ſo zas wróci a prasheſche ſo: „A hdy wumru?“ — „To eži njewěm pracieſ“, wotmołwi wučer, „tohodla žanu druhu radu nimam, hacž: džen s hido započecz.“

* (Ničjo z toho.) Jedyn ryčník džeshe ze ſwojim wuſkim pſom nimo rěniſkih klamow. Pos hrabny běžo po puežu jenu koſbaſu a cękny. Nazajtra džeshe rěniſk i ryčník ſo wopraſhweſ, kelfo ſme ſebi wot knieza zarunania žadac̄, kotorohož pos je jomu koſbaſu wzal w placzignje džesac̄ nowych. Ryčník wotmołwi, „zo najmjenje ſchyri ſlěbornych.“ — „Tak mi je dajeſe“, wuražy rěniſk wjeſoly, „waſh pos je mi to wežora zehral.“ — Hdyž pozdziſko ryčník nimo joho klamow džeshe, powědaſhe rěniſk pſchitomny ludžom, kaf je joho z koſbaſu trunyl. — „Ničjo wo to“, pomyſli ſebi ryčník, „na twoju hubu mam zapłatu!“ — Za někotry čas doſta rěniſk wot ryčníka liſt: „Za ſwoju dobru radu wot toho a toho dnia žadam tji norty“. Rěniſk je bórzy zapłaczi, ale hdyž ryčník zaſy nimo joho klamow khoodzhe, njepliky nic ſlowežka, kaf derje ma ſwoju džesac̄nowařſku koſbaſu zapłaczenu.

* (Dobry ſredk.) Pſched někotrym časom wozjewjowaſche we wſchelakich nowinach w Cincinnati (w Americy) mudra hlowežka naweſčitk, w kotrymž ſo korezmarjam lubi, zo kózdomu za 1 dollar (4 m.) cyle weſtij ſredk wozjewi, kaf móhli wjac̄ piwa hacž dotal wotbyc̄. Wſchelach korezmarjo ſo za ſredkom prashechaču a doſtaſhu kartu ze ſłowami: „Pſchedawaję mjenje jeſćcza!“

Towarſtvo Serbſkich Burow.

Pſchedydojo „Tow. Serbſkich Burow“ doſtann tute dny zapisk nazymnyh ſymjenjow pſchez: „Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft, Berlin SW., Zimmerstraße 8“. W tutym zapisku móžeſe ſebi wubjerač: Wſchelake němske družiny žita a pſheńcy, wukrajne a wukrajne tudy ſyte. Cuze tudy ſyte je wězo tójskto tuňſche (a tajke powiſnu nam handlerjo najbóle jako drohi „original“ na ſchiju!!), dokelž na nje elo ſo dawac̄ njetrjeba. Skazanja maja ſo pſchez lokalnych pſchedydw pod adresſu ſtac̄, kaf horjeka widzieſe, placzenja pak ſtawaja ſo na a město, z wotkelž je cuze zorno pſchislo. Wſhō druhe namakaſe

w pſchipoſlanych pismach, kotrej na lokalnych zhromadziznaſ so njeh wurađeja. Myſlu, zo na tutym puczu najlepſe a najtunſe zorno doſtanječe. Skazaſi nechtó pola handlerja abo hdyž je to hižo činiš, njeh tola žito žada: „Unverzollt bis Kamenz abo Bauzen“. Płacźce radscho ciò ſami -- tak jebanjo tak derje handlerjam možne njeſe. Pſchitkada dla ſpomnju: Seelandske žito, original, płaczi bjez cła 145 puntow pſchi morju 15 m.; ciò płaczene wot Barlina 20 m. Hdyž paſ Seelandske tu dy ſyte bjerječe (Vom Harz in Hannover, von der Hohen Röhi atd.), doſtanječe 200 puntow za 19 m. na měſcze. To je roždžel!

W Njebjelcicach, 13. augusta 1889.

Kubaſch, kaplan.

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 368. Jurij Križank, gymnasist w Prazy, 369. najeňik Pětr Wjenka w Zdžeri, 370. Marija Henčec w kloſtrje Marijnej Hwězdze, 371. Hana Měrcinkowa z Džěžnikec, 372. Handrij Sołta z Małsec, 373. 374. z Njebjelcie: Hana Roblee, Jurij Kubic, 375. Jakub Šerák z Kamjenskeje cyhelnicy.

Sobustawy na lěto 1888: k. 693. Marija Henčec w kloſtrje Marijnej Hwězdze.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 104,536 m. 36 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowala: njemjenowana přez k. Rězaka 50 m.

Hromadze: 104,586 m. 36 p.

Na nowe piščele do Baćońskaſe cyrkwie: Dotal hromadze: 4058 m. 50 p. — Dale je woprowala: njemjenowana přez k. Rězaka 50 m.

Hromadze: 4108 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,679 m. 50 p. — Dale je woprowala: r. 1 m.

Hromadze: 10,680 m. 50 p.

Na wudače Nowoho Zakonja

su darili: J. S. z Kh. 1 m., pb. 5 m.

Zapáć Bóh wšem dobročerjam!

Towařſtvo Serbſkich Burow.

Jara dobry a tuni wozowny maz, kaž tež jara dobry maz na konjach roh (Huffetti) je doſtač za ſobuſtaw pola kublerja Zarjenka w Chróſcicach.

Pſchednydſtvo.

Wozjewienjo.

Lokalna zhromadzina „Towařſtwa Serbſkich Burow“ za Malbiceňku woſadu zmieje jutſe njeđeſtu 18. augusta popołodniu w 5 hodz. poſedzeњo we Bjelišćec hoſćenju w Šernjanach.

Dženſki porjad: 1. Pſchednydſki. 2. Namjeti. 3. Skazanjo ſalka za nazymu a 4. Pſchiteczo nowych ſobuſtawow.

Wſhiteczo pſchiteczo naſhoho towarſtwa a woſebje wſhite ſobuſtaw ſo z tutym najnaležniſchym pſcheproſhuja.

Pſchednydſtvo.

 Pſchihodne čiſto wiñidze za tsi njeđele, prénju ſobotu ſeptembra, to je: 7. ſeptembra.

Redačcija.

Ejſiſež Smolerječ knihičiſeječe w maczjejnym domje w Budžiſchinje.

Katholicki Posel

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kijž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Bochumě.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 17.

7. septembra 1889.

Lětnik 27.

Povážitkovna zhrromadzízna němškých katholikow w Bochumje.

Njedželi 25. augusta wotewri so w Bochumje lětusča 36. hłowna zhrromadzízna katholikow Němškeje a skonči so štvortk 29. augusta. Wschitke rozprawy wo tutej wulkotnej zhrromadzízne su we tym ps̄hezejene, zo je lětusča zhrromadzízna w schitke dotalne ps̄hetrjechila, tak schtož licžbu wopytovarjow naštupa, kaž schtož swjatočné powitanjo ze strony města Bochuma. Kartow za sobinstawy cykle zhrromadzízny a wschich jenotliwych posedzenjow je so 1600 wudalo; k tomu ps̄chijidžehu potom tysach a tysach jenotliwych zaštipujich lístkov za povážitkovne zhrromadzízny. W Bochumje běše tajše injerwjenje ludi, zo běhnu wsché drohi ps̄hepjelnjene. Za nocne ps̄hebywanjo dyrbjaču so wulke sale a kubje ps̄chijhotowac; na kožo sebi džeſatý myſlícj njemöžeſe. Hacžruniž běhnu za zhrromadzízny najwjesci rum, kž so hvdžesče, ps̄chijhotowali, njebeſe tola móžno, wschém zaſtup móžny ſejnici. A tola tam stojaču tele tysacy muž ps̄di mužu poſluchajc na jadriwe ſłowa horliwych katholickich ryčníkow.

Město Bochum běše krasnje wupyschene. Bochum je w posledních lětech so spodžiwnie zběhnyk. Prjedy běše to snadne město, industria pač, katraž je w posledních lětdžesatkach tam tak spodžiwnie ps̄chibjerała, je je tak zběhnyk, zo ma netko ps̄hez 50,000 wobydlerjow, nameňchaných katholickich a protestantskich. Cyka krajinu tam je jara tolseče z wobydlerjemi ps̄chikryta, su tam znate města Düsseldorf, Krefeld, Duisburg, Mühlheim, Essen, Gelsenkirchen, Bochum, Dortmund w jenej ſmužy.

Bochum bě so na powitanjo wulkotnej ſchadžowanki ze zakurjenoho, sazotoho fabrikskoho města ps̄chewobrocík do ps̄heczelnoho města počnomož zelenje a pisaneje ps̄di lišča, pletnow a khorhomjow. Mjebeſe drje žadyn jenički katholicki dom, kž njeby wupyschem był. A kaf běhnu wobydlerjo hotowi byli,

zo byčku swojich hōsczí pschitojnje powitali! Tedyň z najnahladničjich katholikow na pschitkla bē wščę swoje istwy pschilhotowať, zo by 24 duchownych hōspodowať, sam ze swojej swójbū tele dny na hornjej lubi pschebýwasche! Tež někotři protestantojo katholickich hōsczí pschijachu.

Takše hōwne zhromadžizny zapoczimaja abo wotwieraja so z powitaniskim wjecžorom. Tón běše w Bochumje tak wopytany, kaž nihdže druždze nije był. Na 6000 muži bē w tselerni zhromadžených. Běchu to z wulkoho džela dželaczerjo, kotsiž mějachu jeno nědželu khwile. Tich bē woſebej čahyta nadžija, zo budža Windthorsta widżecz a skyshecz móć. Tón tež pschijedže a bu na dwórnischczu z česeczú powitanym, kajkaž so z rědka komu stanje. Nadostne pschivołanjo a powitanjo njechaſhe pschestacz, hdyz Windthorst, wjedzenym wot zapóſlance professora swobodnoho knieza v. Hertlinga, do zhromadžizny zaſtupi a na čestne městno so dowiedźe. Po swjedzeñskim spěve měsječe probřt Kōster s powitanisku rycz. Po nim ryczeſte lekar dr. Lačmann, kiz pscheczino porolej wustupowasche, zo su Bochumscy katholikojo wulki dželaczersti strajk zaſwimpi a zo su socialdemokratischen zmysleni: „Ludžo, kotsiž kóždu nědželu do cyrkwe khodža, pschi pschepjelijnej cyrkwi w sněžy a desheczu psched duržemi stoja, woporniwi za cyrkwinſte naležnoſcze so pokazuja, swoje cyrkwinſte pschewđeženjo pschi wólbach wopofazuja, tež hdz byčku z tym dželo a zaſtužbu žubici dyrbjeli: czi njeſtu žani socialdemokratojo.“

Na to wustupi Windthorst. Dolho trajesche, předy hacž mōžeſche rycęſej, tak jara pschitomni z radostnym pschivołanjom joho witaču. W swojej ryczi pokaza Windthorst, czechodla je so runje Bochum za zhromadžiznu wuzwoliſ, zo my katholice niamamy winu so bojecz, khiba Boha samoho, zo manym prawo a winowatoscz, so halo swěrni katholikojo pokazacz, zo smy pak tež swěrni poddanajo a synojo swojeje wótcziny. Lubujemy wščeh hinafzmyſlených, njecham ſwojich dželených bratrow ze žanym ſłowem ranicz, tola ſwoje pschejwědeženjo wuprajicz nam njemóže niktó zakazacz. Windthorst ſebi žada, zo byčku dopisowario tamnyh nowinow, kotrež ſu pscheczino nam (a tajkich běše w Bochumje tójsto pschitomnyh), kóžde ſlowo w swěru zapisali, kotrež ſo trjebaj na zhromadžizne pscheczino w druhowěriwym wupraji. „My njecham z družimi, kotsiž ſu hina hacž my zmysleni, žane druhe wojowanjo, khiba wuběhowanjo we wérnej luboſci ē bližšhomu a čeſezowanju wſchohoho, ſhtož je naſchim bratram swjate.“

Pondželu so w přenjej zhromadžizne ſift čeſtasche, z kotrymž ſwiaty wótc zhromadžizne zbožo pschije a ſwoje zapoſhťoſte požohnowanjo ſezele. Za přenjoho pschedsydu wuzwoli ſo hijo mjenowany zapóſlanc kniez v. Hertling, za 1. město-pschedsydu zapóſlanc dr. Porsch z Wrótslawia a za 2. fabrikant Matij Wieſe z Werden. — Přenja zjawná zhromadžizna běše wopoldniu w 5 hodz. W njej mějšeſte pschedsyda v. Hertling rycz, w kotrež na francózku revoluciſtu ſpomni, kotrež ſo psched 100 letami zapocza. Nabožne načaženjo tutoho ſpowrōženja wſchohoho Božohoho a čłowięſtchoho prawa traje hacž do naſchich čeſaſov. — Zapóſlanc swobodny kniez v. Wendt ryczeſte wo ſwětnym knieſtwje ſwiatoho wótca, biez kotrehož drje može katholicka wéra wobſtacz (njeje dogma), kotrež pak je psched 1000 let ſtało a někto ſwiatomu wótczej ſo rubiło. Pschitomni joho ſłowam mōcneje pschilhotowacu žadajcy, zo by ſwiatomu wótczej joho wobſedzeñſtwo zaſ ſo wróczko. To běše zaměr hrimotaceje ſlawy, kotrež na to zhromadžizna ſwiatomu wótczej wunjeſe. — Skončenje ryczeſtaj hīſhce ſzapóſlanc hrabja Galen a fabrikant Wieſe wo ſocialnym praschenju, zo može dželaczerjam w jich nuzy

trajaca pomoc jeno so posliczic̄ na zakladze křeszc̄anskich zasadow a kazniow naſeſeje cyrkwe. Centrum je wot ws̄choho ſpotkanka runje za wołożenjo ws̄chego muzy dželac̄erjow so ſtaral.

Wutoru b̄, kaž b̄ hižo póndželu bylo, najprjedy ſwiatoc̄na Boža miſha, a to wutoru za wotemrēte ſobuſtawy. W ſeſehowacej zhromadzizne ryčazhu wo katholickich towarzſtwach, woſehje probſt Macke z Paderborna wo ſwj. Bonifacijowym towarzſtwje. Wobſhérne je ſkutkowanjo a wulke ſu tež dotalne wuſpěchi ſpomnienoho towarzſtw, tola hiſhčeje jaru njedosahace za wulku duchownu nuzu w Němſkej. Pоказowaſche ſo k pschitladej na Hamburg a woſehje Berlin, h̄dzej je nětko pschit 120,000 katholikow. Maſa-li tučzi doſahacu duchownu pomoc doſtač, dyrbí ſo jim 20 nowych cyrkwoſtow twaric̄. A kaſ ſo z tutej nuzu w druhéj Němſkej ma, je z toho widzec̄, zo tam hiſhčeje 54,000 katholickich džec̄zi do evangeliſtich ſchulow khodži. Zo bydu wjac trébnych ſredkow ſo zberale, po-ruča ſo założenjo ſkladowaſtich towarzſtwow (Sammelvereine). Za čas 3½ lěta ſu tute 212,000 m. nazberale, z cžohož je 35 wuſtawow za kommu-niſtow ſo założic̄ mohlo. Z tym pak je halle jeno dželc̄ej tajkých potřebnoſc̄ow wotpomhane.

Ra wjeczor běſhe druha zjawnia zhromadzizna we wulkej ſali thelerne, w kotrejž bě ſo zas wjèle tysačow zechlo. Prěni ryčník bě ſarāt Klagges ze wjih Letmathe we Westfalskej, kotrejž wo katholickim piſmowſtwje a nominařtwje ryčesche. Tute po prawym halle z lěta 1848 wobſtoji. Hac̄ do 1860 je jeno ſporje pschibjerato, z kulturkampfom pak mōcenje wubudzene je ſo ſpo-điunye wutworiło, tak zo nětko najebac̄ wſchitke pschesc̄ehanja a hanjenja ze wjihc̄ cžefc̄u wobſtoji. W Němſkej w tu chwilu 401 katholickich čjasopisow wu-ſhadža; w kraju nad Rheinom samym wuſhadža 21 katholickich dženikow, 44 ty-đenſtich a 31 njepolitickich nowinow. Dale wužožowaſche ryčník nadawc̄ katholickich čjasopisow za čas nětčiſhoho „cžihoho“ kulturkampa, napominasche k pil-nomu pschepdlačenju (abonnowanju) jeno katholickich čjasopisow, k wotſtronjenju njeſkatholickich woſehje illuſtrowaných nowinow a t. d. Hrimotace pschihloſowanjo pschitomnyh dopokazowaſche, zo je ryčník wſchém z wutroby ryčał. — Zara-vožne a pozućzace ſłowa ryčesche na to zapoſlanc̄ Bachem wo runoprawje (pariät), kotrej je ze wſchěmi zakonjemi Pruskeje ſubjene, ſtajuje pak ſo rani a kaž tež wot knježerſtwa. K dopokazej toho ſpomni ryčník mež druhim na to, že w cykle Pruskej ani jedyn katholicki wyschši präsident njeje, a zo matej katholickej mīſeze Köln a Münster protestantskoho wyschšeho měſčanostu. — Tež professor Nebbert ryčesche wo Bonifacijowym towarzſtuje a ſarāt Tappert z Covingtona w Americy wupraji poſtrowjenja amerikanskich katholikow a ryčesche wo ſpomožnym pschibjeranju katholicej cyrkwe w Americy.

Tež tſec̄i džen (ſrijedu) započa ſo ze ſwiatoc̄nymi Božimi ſlužbami. W zhromadzizne dopołdnja piſhijacu ſo jenobloſnje resolucije za wobnowjenjo ſwětnoho knježerſtwa ſwiatoho móteca a piſhczivo Giordano-Brunowomu wopomnifej, dale resolucija, z kotrejž ſo prawo cyrkwe na křeszc̄anskú ſchulu, a druha, z kotrejž ſo zas cykle konfeſſionſke ſchule žadaja, a někotre druhe. — Po połdnju założic̄u pschitomni wucžerjo (bě iich na 500!) katholicku jednotu wucžerjow ſa cytu Němſku.

W tſec̄ej zjawnie zhromadzizne ryčesche najprjedy biskop dr. Rih-manii z Edessy w Mesopotamiji (tōnsamy, kij bě psched někotrym čjasom tež w Budýſchinje) wo katholicki cyrkwi w oriente. — Potom mějeſte ſapoſlanc̄ Hiže ryč wo towarzſtwach katholickich dželac̄erjow; dale dr. Porſch wo nětči-

ſkih wobſtojenjach katholſkeje cyrkwe w Pruskej. Hiſčeže učkotre druhe rycze je džeržazu.

Schtwörth džen, ſchtwört, bě po raiſkih Božihi službach dopoldnia w 10½ hodz. ſchtworta zjawnia zhromadžizna. W njej ryčejche kuratus Walſert z Feldkircha wo hjezkonfeſſionskej ſchuli w Awstriji a jeje zlyh plodach, a kaplan Dasbach z Trieru wo cyrkwinskich rjadach a jich wažnoſćzi za ludi a kraje. — Poslednju rycz mjeſečne Windthorſt. W njej ſlawny wjednik centra hlowne naſežnoſće, kotrež ſu ſo w zhromadžiznaſt wurađala, a wobzamknjenja zhromadžizmu hiſčeže jónu pſcheinidze. Sredž ſwojeje rycze zoſta, dokelž runje poſdnujo zwonjeſče; biskop Rihmanii modeſche ſo wotſe „Sandzel toho Kenje“ we lačonſkej ryczi. Šlowa Windthorſtowe, kotrež hinaſche bycz ujemnožachu, hač wuſtojuje a jadriwe, a kotreymž pſchitomni zas a zas najmočniſho pſchihloſowachu, běchu doſtojne wobzamknjenjo wulfotneje zhromadžizmu. — Za pſchihodnu hlowu zhromadžizmu je ſo Mu nichow poſtaſiſt.

Wažny wuſpeč „Towarſtwa Serbſkih Burow“.

Na ſpomoženju ſobuſtawow „Towarſtwa Serbſkih Burow“ je ſo pſidž ekipa kaplana Kubascha w Njeblečicach nowe zarjadowanjo ſtało, kotrež ma ſkłodnoſć handlerjow a ſchpaki, kotrež naſhomu towarſtu ežinja, z jenym razomu pobicz. W lécje 1884 założi ſo za wſchę němſke krajiny ratařſte towarſtu pod imenom „Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft“ (Berlin SW., Zimmerstraße 8) z tym zamysлом, zo bycju němſcy zemjenje do zwjaſſa ſtupili a wuzamknwyſi handlerjow ſwoje potřebnoſće direktnje brali wot firmow z přenjeſe ruky. Hač do 1. hapryla 1889 pſchitupi 4500 wulſkih wobſedžerow; do nich ſluſhja tež Joho Maſteſcož naſh kral Albert za ſwoje kubla w Schlezyjskej. Za tute 3 lěta je towarſtu ſwojim ſobuſtawam 3 miliony centnarjow pſchekupnych hnojow wobſtaralo ze wſchę garantiju a za najnižſhu placžiznu. Někto počina tež wſchę cuze a tukrajne ſymjenja z přenjeſe ruky wobſtaracz, wot pſchihodnoho naſeža tež womjeſtſki, maſdjinu a wſcho, ſhtož je do hoſpodařſtwa trébne. Dokelž bě wěc jenož za zemjanow, kotsiž wſcho po ſtach centnarjom bjeru a maja z toho wulſki wužitk, ſo pſchinoſtſk za lěto na 20 m. poſtaſi; čeſtne ſobuſtawy dawaju po 100 hač 1000 m. To je za bura jara wjele a ujemnožachu dotal burja ſo na ſobuſtawſtwe wobdzelicz. Kenje kaplan Kubasch je někto na towarſtowym direktořum píſal a rozhlaďoval, kaf je „Towarſtvo Serbſkih Burow“ tež handlerjam wojniu pſchipowědžilo a čce ſolidnych pſchekupcow podpjerac; hač „Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft“ zwolniwa njebyla, zo jenož pſchedsyda „Towarſtwa Serbſkih Burow“ pſchitupi, pſchinoſtſk zaplačzi a pſchez to wſchem ſobuſtawam buſkohu towarſtu ſo dobroty pſchivobroča, kotrež ma dotal jenož zemjan. Na to je tamne direktořum pod 14. augustom wotmořivo: Zo čce „Towarſtwa Serbſkih Burow“ rad k ſlužbam bycz, wone ſo ſpoſoſi, zo pſchedsyda jako ſobuſtaw za cyle buſke towarſtu pſchitupi a w ſwojim času w mjenje wſchę druhich ſwoje ſkaſanja ežini w hnojach kaž w ſymjenjach. Za taſku wulfomysliu offertu many ſo woprawdze tamnomu towarſtu z cyleje wutroby džakowacž. Dwoji wužitk tu widźimy: za přenje ma pſchedsydſtvo naſhoho towarſtu z tym ſwoje dotal wobſhérne dželo položene a budze we wſchę potřebnoſćach hmydom na najlepſhe firmy poſazane; za druhé maja ſobuſtawy „Towarſtwa Serbſkih Burow“ najwěſežiſhu garantiju, kotrež ſo myſlič ſo ſvoje twory tunje a dobre doſtawaju. Porjad, kif ſo w wu-

bjerku „Towarstwa Serbskich Burów“ wurađi, budže netko tutón: Schtož žadyn hospodař trjeba, hdyž a kejkož čce, skaza pola lokalnoho pšchedsydu, tutón ſčehnje z wosady ſkazanja hromadu a pſchepoda je hłownomu pſchedsydze. Tón pſche jenož do Barlina: Tejko hnijow trjebam, tejko pſchenicy, tejko žita atd. a za krótki čas doſtanje wotmohwjenjo, hdy mam ſkazani tworu na dwórniſcęju bracž. Wsché zliczbowanja (rachunki) du najprjedy na direktorium w Barlinje, tute je pſcheklada, zo pſchekupce nicžo wjac̄ nježada, dyžli je poſtaſene, a poſčezele je potom hłownomu pſchedsydze. Płaczicž změjemy potom direktnje pſchekupcej, kiz je tworu ſkal. — Na tutym puczu mamy za lětneje 20 m. wſho, schtož w hospodařtſtuje trjebam a ſalutujenym wobſhernu korreſpondencu, běhanja, mjerzanja, zamolwjenjo. Towarſtvo w Barlinje je wot wuſtojnych pſchekupcow a chemikow wjedzene, tak zo ſu jebanja po czlowieczim zdaczu njemóžne. Schtož budže tež tak throbly a malokoho wužitka dla pſchichod ſebi ſkazy a tejko zemjanow, kotsiž ſtajnje bjeru, z dobom zhubi? Wſchindze netko na to, zo offertu „Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft“ w ſkuku trjebam, hžo za nazymne ſywy! — Rozemi ſo, zo móže wužitk z toho jenož czahmecž, ſchtož je ſobuſta w „Towarſtwa Serbskich Burów“. Widzieče, tak wažne tute towarſtwo je a kejko ſo wo was ſtara! Jenož pſchiftuſce ſe wſchity! —

Netko hiſće ſłowczko! W Schröſcicach je ſo towarſhna wupožęſerňa za ſobuſta w „Towarſtwa Serbskich Burów“ założila, zo móhle ſo wjetſhe ſkazanja hnydom płaczicž. Hotowy pjeniez budže netko czim hóle trébny, zo dowěru ſebi dobuđenym pola „Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft“. Njeſsu injez ewangelſimi burami zamozicži, kotsiž čeyli dobrociwje akcije po 50 abo 100 m. kopicž a pjeniez ſ spomoženju burſkih towarſhów knjezej Kofli-Lisakę w Schröſcicach poſtaſcž? Za akciju doſtanu wěričelski liſt a dān, pódla toho je rendant 2000 m. zadawka zapołożil a towarſtwo ſtoji za to, zo móže kóždy, kiz je požcžil, pjeniez zaſy doſtač, hdyž to žada. Budzieče horſiwi a podpjerajęce horſiwi wěc cyloho ſerbſkoho burſta! Wſchak pſchindze wſho wſchém ſ wužitku!

Jan Biamney, žbóžny farař w Ars.

Djeň 4. augusta 1859 wumrě w Ars, wſh njedaſoko wulkoho města Lyona w Francózſkej, farař, kotrýž bě tyſach a tyſach duſchow z pomocu Božeje hnady wobrocižl.

Tale wužwolene ſudobho Božeje hnady rěkaſhe Jan Baptista Biamney a narodži ſo 8. meje 1786 we wſh Dardilly pola Lyona. Toho ſtarſej mějehſta male kubleſhko, běſtaj jara pobožnaj a dobrociwaj pſchecziwo thudym. Pſched krótkim ſwiatoho prajenohho Benedikta Labre ſtaj mjez druhimi tež hospodowałoſ. Wobſeſje pak bě macž jara Bohu ſlužowna a zaſhczęſći ſwojemu synkéj wot prenjeje młodoſeže hľuboko nabožne zmyſlenjo. Nic jeno, zo ſo z nim modleſhe, ale wona tež jomu ryčeſhe wo Bohu lubnym knjezu, wo Božej macžeri a wuczeſehe joho, tak dyrbi ſo pſchecy zadžeržecž, tak dyrbi ſwoju ſamnu wolu zapréwacž. Tak poruči Jankej, zo dyrbi pacjerje, kotrež bě doſtał a kotrež mějehſte jara rady, ſwojeſ ſotſe dacž, a to hólež hnydom ſežini. Druhi króč bě ſo Jan dlejschi čas w jenym kucziku ſkhował, zo by ſo modlit. Macž joho tohodla naſwari a ze ſylzami we wočomaj proſhеſhe hólež za wodaczo a ſlubi, zo njeha to wjac̄ čimicž. Hdyž bě Jan trochu wotroſt, dyrbjeſhe jenoho woſlka a ſe wovcy paſcž. Lež dyrbjeſhe pozdžiſho woracž. Wſhi taſkim džele modleſhe ſo Jan a rožpominacſhe bojſke wernoſće; ſwoje džela pak pódla jara derje dželaſhe. Hdyž

bě Jan hřebeče hōsc̄ec něhdž 13 lēt starý, wotucži w nim wulka žadostc̄, zo by ſo k měščniſkemu powołanju wobroczil. W tamnym čas̄u, w kotrymž bě franc̄oſka revoluc̄ia měščnikow zahnała abo ſkóncowala, bě wulka nuz za duchownymi. Wſchelake farſke města njemějachu žanoho duchownoho. Tomule pſhēc̄zu małoho Jana ſtaſachu ſo wulke zadžewki naps̄hēc̄zo. Nanowe kublejčko zezíwi runje ſwojbu, njepſdjinjeſe paſ telko, zo by mohlo wudawki za ſtudowanjo Jana pſhērāc̄. Tu dopiſhēc̄i Bóh, zo pobožny farar w měſtačku Ecilly, hdžez bě wſyjskha ſchula, ſtaršíwaj ſlubi, zo chce po móžnoſc̄i jich syna w ſtudiach pod-pjerc̄. Wyshe toho mějſeſhe Janowa macz w Ecilly krejnych pſhēc̄zelom, kotřiž za tunje pjeneyzy Jana do wobydlenja wzadu. Tola jow poſaza ſo druhi wulki zadžewk, kotryž pídi ſamym Janem wot dalsiſich ſtudiow wottraſhi. Brneje mlody ſtudent ſebi wulku prou brat, zo by nuzne wědomoſc̄e nauuſnýl, dha widžeshe bórzy, zo žane wulke poſtupy njec̄zini. Toho duchowne wobdarjenjo bě ſnadne. Tu wobroczi ſo Jan z cyłej wutrobu k Bohu a proſhēſte za pomoc, porucži ſo tež ſwiatomu Francej Regis, zo by tónle ſwiaty praſeny měščnik jomu wuproſyl dobrý wuſpěch we wulknjenju, a Bóh wuſyjskha próstwy ſwojohu ſlužownika.

Tola bórzy zaſy dalsiſhi zadžewk joho powołanju do pucža ſtupi. Jan dyrběſe do wojaſow. Z dobom pſhiliidže wot ſwěteſe wſyjskhe porucžnoſc̄, zo dyrbi w oktoberje 1809 w Bayonne do wojaſow zaſtupic̄. Cyle ſrudny poda ſo mlody Biannay na pucž a modleshe ſo na cyłym pucžu nutrnie, zo by tola ſwoje měščniſke powołanjo docp̄eſz mohł. Tež tu joho Bóh wuſyjskha. Pídeſz zaſtupowanjo dobroho muža ſo radži, zo njetrjebashe ſlužic̄, a hdžez pozdiſiſho joho mlödſhi bratr do wojaſow zaſtupi, móžeshe ſo Jan dale na duchownſto pſhilihotowac̄.

Najprjedy zaſtupi do mjeñſhoho ſeminara we Berrieres; w ſečze 1814 paſ doſta pſhiliwac̄ do duchownſkemu ſeminara we Lyonje, hdžez ſo na ſw. ſwjetiſzny pſhilihotowac̄. Z wulkej pilnoſc̄ ſtuđowaſhe wſchitke wědomoſc̄e, kotřež ſu mějſhinej trěbne, wjele bôle paſ pokraczowac̄ we wſchęh poccziwoſc̄ach a w ſwiatoſc̄i. Džen 9. auguſta 1815 doſta měščniku ſwjetiſznu, 29 lēt starý.

Biannayowe ſkutkowanjo jako měščnik.

Njewuprajita bě radoſc̄ młodoho měščnika, zo bě ſwój zamýſl docp̄eſz, zo móžeshe wſchěndje Božu mſhu ſwjetiſc̄ a w ſenjowej winicy za wěczeſe zbožoſnějſertnych duijchow ſkutkowac̄. Bórzy po wuſwyczenju bn k ſwojemu duchownomu pſhēc̄zlej a dobroc̄erzej do Valley halo pomocny duchowny pôſlamy. Z wulkej ſwěru a luboſc̄u dokonja mlody měščnik wſchę džela ſwojoho ſwiatoho powołanja, wosebje paſ ſo proucovaſhe khorm a mréjacym pomhac̄, zo by jich pſhilihotował na zbožnu ſmjerc̄. Ze ſwojim fararjom wobkhadžowac̄ z wulkej duchownej pſhēc̄znoſc̄u a móćenje poſtupowaſhe z nim we duchownym živjenju. Tola bu za krótki čjas tónle zwjazk duchownego pſhēc̄zſtwa roztorhneny, pſhetož farar we Valley wumrē. Dwaj měſacaj pozdiſiſho duchowna wſyjskhe Biannaya do Urs pſhēfadi. Urs běſhe wjes blízko Lyonu a ležejše w jenym dole kaž ikhowna. Tu mějſeſhe nětko Jan Biannay halo farar ſkutkowac̄. To paſ běſhe černjowe polo, na kotrymž jeno jara mało dobreje pſhēc̄ ſročejſe. Woſadni w Urs běſhi ſtoro cyłe wot ſwětnoho ducha natyknjeni. Štoro nictó njepſhiliidže wjac ke mſhi a ſpowědzi, za to paſ njedželi a ſwiate dny popoſdnju džehu młodži ſudžo na reje a ſtarſhi do koſzmy — dopoſdnjo běſhi cyłe dželali! . . .

Što nětko nowy farar činjescze, zo by tute wot njepřečezela zapusczenie polo wobdzela? Vyhede wšchem so nutrije za swoje fariske džeczi modlesche. Skoro cyly dzeni běsche w cyrkwi pshed naissweczischem saframentom a prošesche bojskoho wumožnika wo pomoc. Hydz to někotsi lepje zmysleni ludzo widzach, dha nic jeno sami ke mſci pshednudzehu ale pshiwedzehu tež drugich do cyrkwie. Nětk Jan Biannej swojich wosadnych z wutroby hnujachmi ſlowami k modlenju a wosobje k wopytanju naissweczischoho ſakmenta napominaſche. Kaž zakondujenjo modlenja čłowjeka do liwkoſce a hręcha wjedze, taſ pshes ſkutkowanjo modlenja čłowjek hnadi doſtanje, zo by ſo zaſ k Bohu wobrocziſ a k sprawnomu živjenju. To ſo tež horliwomu fararzej z Bozej pomoci radzi. — Jan Biannej założi w swojej wosadze bratſtvo naissweczischoho ſakmenta a kózdy wjeczor pěwasze; derje zmyslenymi w cyrkwi ſwiaty rózowc.

(Pohraczowanjo.)

Z Eužic a Sakskeje.

Z Budyschima. Najdostojniſhi kniez biſkop budže jutſe njedzeli 8. sept. w Freibergu ſwiate ſirmowanjo wudzelerz. Kaž ſkyschimy, budže njedzeli na to ſirmowanjo w Drježdzañach a w zapoczątku oktobra (najſterje 6.) w Chróſcicach.

W katholſkih časopisach Němskeje je w poſlednich dnach ſo napominanjo wozjewilo na ſkadowanjo darow za wuprſchenjo rowa ſwiatoho Bonifacia we Fulde. Tute napominanjo je podpiſane wot biſkopa, tachanta a drugoho kapitulara, tež wot wydyskohoho měřbězanosty a měřbězanskoho radzieczerja we Fulde; tež naſch najdostojniſhi kniez biſkop je porucža. Wobſah tutoho namołwjenja je z krótka tuton: Angloſakſa Winfried, ſwiaty Bonifacius, bu z Bozej mudrej pſchedwidzomnoſcu wuzwolemy, zo by w 7. a 8. lětſtotku němſkomu krajej, wulſtomu dželę nětčiſiſheje Němskeje, kſhēcianſku wěru, z njej kulturę a zjedlanoſć, pſhiniſteſ. Joho njewuprājite prćcowanjo, joho żohnowane ſkutkowanjo je węczne, njezahimite wopomnječo w ſtawiznach zawoſtaſilo; wſho ſhtož je Němska docpela, je njewuſtawace a żohnowane dželo tutoho ſwiatoho japoſchtoła założilo. Cyła Němska ma winowatoſć džakowatoſće pſhēcziwo ſwojemu najwjetſhomu dobroczeſej; tohodla ſo ſpomnjenie namołwjenjo tež na wſhodnich Němcow, katholſkih a drugowěriwych, wobrocza. — Rown ſwj. Bonifacia je we biſkopskej cyrkwi we Fulde; tam je ſwj. Bonifacius ſam ſebi pſchal, zo by joho čelo ſo poſrjebało. Nětčiſiſha cyrkę je hižo teca na tym ſamym měſce. Prěnja 819 dołwarjenia a ſwjeczena bu w 10. lětſtotku zapusczena. Na ſeje měſce natwari kardinal abt Hadamar wulſtomu cyrkę w romanskim ſtilu, a tuta ſtojescze nimale 800 lět. W njej běſhe row ſwj. Bonifacia krajinje wudebjeny. W běhu lětſtokow je ſo cyrkę a z njej tež row z wohnjom a drugim njebōžom wſhelaſo wobſchodziſ. Hydz tſecži cyrkę na tym ſamym měſce wot lěta 1704—1712 nad rowom natwariču, njedótkachu ſo tutoho pſchi twarjenju. Dostojne wudebjenjo cyrkwie, wosobje rowa, je nětk nadawſ, kij je naſhomu časzej zakhowaný. Nad rowom ſwiatoho Bonifacia ſo kózde lěto pruſy biſkopja zhromadžujuſa, tam tež tylach a tylach pobožnych pucžuſa, tohodla džakowna luboſć tež ſwoj pſhinoſtſ na doſtöne wudebjenjo tuteje ſwiatnicu njezapowě.

Z Małoho Bielkowa. Tudomne poboczne Towarſtvo Serbſkih Burow pod pſchednyſtwom kublerja k. Mlynska z Čemjeric ma nětko 80 ſobustawow. W zhromadžiznie njedzeli pshed tydzeniom měřesche tam kubler ſkop z kſhīwjeſe Vorſčeſe zajimawy pſchednoſtſ wo pich za hovjazy ſtót.

W Halschtrowje su 21. augusta pření łopacž za nowu železnici za-staili, pſči kotrejž pſchilejnosczi běchu sebi woſebity ſwiedzeň pſchihotowali.

Ze Stareje Cyhelnicy. Dzieni 15. augusta wumre tu Jakub Bryl, jedyn z najſtañniſkich „mužow z luda“, wobzarowanym wot ſwojeje ſwojsby a czeſczej w dalokej wókolinie a tež wot zdželanjich mužow dla ſwojeje zahorjenioſeže za ſerbſtu a katholſku wěc. — Bryl bě hale 47 lět starý. Ze ſwojej ſamnej prouči bě ſebi wěstu zdželanoſć, wěsty rozhlaſ po ſwěze dobył a pſči ſtrowym roſuſu, kiz mějeſche, pytaſche tež ſwojemu pſchewděcenju ze ſłowom a piſmom placzivoſce dobycz. Schulu wukhodžiwski pſchindže na ſlužbu k buram, doniž ſo wokolo 1872 rjewoženi a bu ſobu mřotſk w Kukowje. W tym czaſu zaſtupi ſobu do Kukowſkeje „Katholſkeje Vjeſadzy“, kaž ju tam po italsku mjenuju „Casino“, kotrež joho pozdžiſho za piſmawjedžerja wuzwoli. W „Vjeſadze“ mějeſche někotryžkuli pſchednoſčk, wuzjijo z tym ſwoj wliw w naležnoſežach towarſtwa a tež z wouka njoho. Často tu za ſerbſte naležnoſeže wuſtupi abo ſobuſtawom za katholſke intereſy zbu-džonowſke. Kukowſka „Vjeſada“ zhubi w Brylu jenož z najlepších ſobuſtawow, haj, može ſo prajicž, zo bě Bryl w poſledniſkich lětač, za wobſtaczo towarſtwa woſudných, kaž wutroba za uje. Tute ſwědečenjo wobkručuje joho pohrjeb. Wjeſe pſchewodžerjemi bě Kukowſka Vjeſada drje w połnej liczbje zaſtupjena, kotrej pſched ſtaſhczom džeshe; z czeſka hdy je wo žanohu ſobuſtawa běle žarowala. — Bryl bě muž z wutroby pobožny ale tež wjeſoły muž! Niewumorna žortniwoſć a ſpěw bě, z čimž ſebje a druhich zabawecž dokonja, ſchtož ſu czi uazhonili, kotsiž ſu joho jako „braſčku“ zuali. Šerbſke čzaſopisju, woſebje pač „Katholſki Poſoſ“ zhubia we nim piluho dopiſowarja. Tak je Bryl był wužitnym ſwojim ſobučlowjekam, je hajſt a zakital katholſke kaž tež ſerbſte ſiwenje a prawo — pſchez ſwoje ſamne prōcowanjo, a to we wobſtovenjach, w kotrejch wón wob-džiwanjo a pſchipóznačjo wuſbudža. Někotryžkuli wopor je wón za ſwojich ſobu-člowjekow pſchinjeſt, wo kaſkimž hewak jomu podobny dželaczeř žanohu zmyſla a zapſchijecža nima. Tohodla je tu zjawnje na njoho ſpominjene k czeſczenju joho wopomijecža, kaž tež k pſchikladej za wjeſe druhich, kotreymž je lepsjhi douit pſchi-dželeny. Něje kóždomu date, zjawnje rycęcž a piſacž, ale to ma kóždy we ſwojej woli, zo, zapřewšci ſebi někotrežkuli ſnadne wjeſelo, z materialnym woporem za-měry podpjeruje, za kotrež druzy wulke duchowne wopory pſchinjeſt, ſebi wotpočink a tež někotrežkuli zawiſelenjo zapřewšci. To płaczi woſebje wo podpjeranju naſhoho katholſkoho a ſerbſkoho piſmowſta. Něje kóždy po ſwojim zamоženju. Tež Bryl je z duchownym tež někotryžkuli materialnym wopor pſchinjeſt, wo kotreymž druzy joho runjecža ničžo njezbonja. Czeſcž joho wopomijecžu! Bóh daj jomu lohſti wotpočink a bohate zaruunano za wſchu prouči, nam wſhem pač hnadu, zo móhli ſo na ſmjerč ſak pſchihotowacž kaž wón.

I.

Ze Drježdjan. Kral Albert a princ Jurij ſtaj z wyſokim pſchewodniſtwom minjenu póndželu do kralowſkoho hrodu we Bermédorſje pſchijeloj a tam ſwia-točnje powitanaj byloj. Wot tam wobdžeſeftaj ſo na manövrah pola Ablaža. — Schtowrk po poſdnuj ſtaj kejzor Wilhelm a joho mandželska do Drježdjan pſchijeloj. Drježdjam běchu pyſčne powitanjo pſchihotowale. Pjatki poda ſo kral Albert ze ſwojim kejzorſkim hoſćem z woſebitym dwórkim čzahom do Oſchaža, hdež ſo ſtetuſhe wulke manövry wotbywaju. Tež ſobotu, džensja, ſo tam zaſ podadža. Niedželu budža pola Oſchaža wulke pólne Bože ſlužby, pſči kotrejch budžetaj tež kejzor Wilhelm a kral Albert pſchitomnaj. Tež pſchihodnu póndželu a wutoru bndža dalshe wulke manövry, pſči kotrejch budžetaj wobaj kniježerſej pſchitomnaj.

3 cyloho swęta.

Niemyska. Każ so z węstoscę vija, wostupi pruski minister finansow Scholz w krótkim czasu. W tu chwilu pschebywa w Konstancu a rěka, zo so do Berlina oni wjac njevróceži.

Siedzelska. W Londonie je wulki strajk mjez dželaczerjemi wudyril. Najprjedy dželaczerjo, kotisž lōdze porjedžeja abo twory z nich wunoschuja, dželacz pscheltachu; bózny pak so hibango dželaczerjow rožschéri. W tu chwilu tom na 150,000 dželaczerjow swjecži. Psihi wulkej zhromadžizne 2. sept. su dželaczerjo wuprajili, zo chcedža tak dolho strajkowacž, dóuž so jich žadanja njeopjelnja. Počoj pak dželaczerjo dotal na žane waschnjo kazyli njeju.

Awstrija. Wulku rozhorenoscž je w Čechach to wubudžilo, zo je knježerstwo studentske towarzstwo akademický čtenářský spolek w Pražh rožpuschczęlo a zakazało. Hako pschicžinu je fejzorowy naměstnik wozjewiš, zo je towarzstwo swoje wustawki pschestupilo. Wone je mjenujen k mjeznarodnomu (internacionalnomu) studentskomu zjézdej do Pariza deputaciju pósłalo z wosebitej adreszu, kotraž Francózow hako wótcow swobody ze srjedźnowékowoho wotrožstwa a t. d. cyle njeprjehodne chwali. Tale cyka wec běsche so lépje nještała; češske studentstwo a tute towarzstwo z tym na nahladnoſci a kumanosci njebeň nicžo zhubiło, hdy by tež do Pariza to njeprisalo a do liberalneje Parižskeje truby, kotraž chce stoletne wopominjeczo revolucije ze wschěmi frédkami wukhwasowacž, sobu njetrubiło. Studentojo njeju za politiske wustupowanjo hiszczę zrali, woni dyrbja pschede wschém pilnje wuknycž, zo bydu něhdyl hako hotowi mužojo za swój lud a kraj krucze stacž móhli. Tohodla tež tamnym studentam w Parizu taſka addressa nicžo wuschna njebejsche. Hdyž dyrbimy tuto wuprajicž, dha tola tež z druheje stroný dyrbi so wobzarowacž, zo je knježerstwo hnydomi taſki najfruczischi wukaz wobzamknęlo pschecžiwò towarzstwu, kotrež je za czas swojego 40sétnoho wobstacza wjèle dobroho skutkowało. Njerozeminy, tak móže Wienski „Vaterland“ piſacž: „Wir begrüßten diese Versammlung.“ Pražski Cech pak k wuswétleniju toho praji, zo ma tutón tak mienowany katholiski časopis z wulkojo džela Židow za sobudželaczerjom. Rozpuschczęzenjo towarzstwa so wosebje tohodla wobzaruje, dokelž so z tym Młodočecham nowa brón do rukow dawa pschecžiwò knježerstwu a Staročecham, kotisž nětčisliche knježerstwo mócnje podpjeraju. — Kaž najnowsche powěscze z Prahi wozjewjeja, je so nowy akademický spolek tworil, kotryž je wustawki k pschipoznaczu fejzorskemu naměstnistwu zapóſłał. Tich hłowny wobsah je wědomostne zdželano sobustawow towarzstwa, podpjera khudych studowachych a t. d. Wscha politika je wuzamknena.

— W Nowosiedlicach pola Čzoplic je njedželu farat Vincenc Haſík 78 let starý wumrēl. We swojim wjac hoz̄ 50sétnym duchownstwie je wón psihi swojim duchownskim wobstaranju wosebje wědomostnie dželał. Soho zberka biblijow, němischich pschelozkow, psched Lutherom čijschczaných, nima snadž rumečja na cyhym swęcze.

Rom. We wschelakich nowinach je so powědało, zo je bamž Leo XIII. fruczischo khorej a tak zeffabeny, zo sam wjac khodziež njemože. Zo pak tomu tak njeje, móžem hiz̄ z toho spóznač, zo je wjetšmu licžbu wosobow pschijak a pschez hodžinu dolho w jich towarzstwie pschebywał. Ně, swjaty wótc je Bohu dzak hiszczę cžily a strowy. Ze drje z chwilemi trochu ſlaby, schtož so pola starca 79 let hinač myślicz njehodži, hdyž kaž swjath wótc pschec we tych samych iſtwach bydli a pschec jeno te same khödbj we vatikanskich za-

hrodač wophtowac̄ móže, h̄bžej drje je khlódk, ale žadný čerstwy woſchewiac̄ powětr.

— Swjaty wótc je psched krótkim zaſtupjerow Piſowych towarzistw ſchijak a na jich poſtrowienjo z ryczu wotmołwi.

— Bamž Leo XIII. je 15. augusta nowy woſolny liſt wudał, kotryž wo zaſtupowanju Macžerje Božeje a swjatoho Žózeſa w naſchich cžasach jedna a powieža, zo ma pschichodnie kózde leto psched cykli měſac oktober po modleniu rožowca jo woſebita modlitwa k swjatomu Žózeſej pschidac̄, a zo ma měſac měrc po mōžnoſći k čeſczenju swjatoho Žózeſa ze wſchēdnymi pobožnoſćem ſo poſwjeſciež.

— Swobodni murjerjo w Romje ſu zas nowy njeſkicžomny ſrědk psched cžiwo japoſchtoſkomu ſtolej wunamakali. Šu mijenujich nowy cžasopis zaſozili „Cronaca nera“ (Czorna chronika), kotraž ma „njeſkutk wſchichoho italskoho duchownſtwa wotkrywac̄ a nižši khudý klerus psched cžiwo lubowoli wſyjokich duchownych zakitac̄“. Z tym chcedža ſchibawi pschedcžinnych katholiceſteje cyrkwe tam rožkoru mjez nižšimi a wſyjchimi duchownymi naparac̄. Tola italſki klerus ſo za taſti „zakit“ podzaklaje. Měnja tohodla poſchitkownje, zo tutón poſpły z haſbu rozpadnje.

Francózſka. Proceſ pschedcžiwo Boulanger a jeho towarzijam psched statnym ſudniſtwom w Parizu je ſkócenjeny — pschedcžiwo wocžakowanju bórzy. Boulanger, Dillon a Nocheſort buchu zaſjudzeni k deportaciſi (poſchewjezenju) na wobtwierdžene město. Dopokazy, na kotrež ſo wotſudzenjo zepjera, zdaža ſo jara ſlabe bycz a dweluju wſchelacy na tym, hac̄ změje republika ze zaſudzenja woſebith wužitk. Tež to njeje wuprajene, zo by Boulanger w Francózſkej wſhu politiku wažnoſć z tym zhubil. Tam je wſho mōžno. Poſchewytonja za proceſ paſ ſu egle wěſcje na zjawnce pschinjeſte, zo je Boulanger, ſhotož jeho zaidzenoſć nastupa, cyle ſkaženym cžlowieč, kiz je ze wſchelakim njeſhmantwom a nječiſtym žiwenjom ſo woujeſcejſil.

Wſchelcžinj.

* Na syna staroho čeſczennoho hajnika w Francózſkej tukachu, zo je bohatoho młodoho muža z Pariza, kiz pola jeho nanowohho pschedcžela pschedbywaſhe, zatselil. Čežlo běchu hžo namakali a zdatnoho mordarja wotwiedli, dokelž nad jeho winowatoſću ſedma dwelowachu. Hdyž hžo w jaſtwje ſedzjeſte, pschednideſtej tež starej starshej, zo byſtej njezbožownoho syna hiſhče jónu woſladaļo. Macž jeho woſladaňſki zawoła wóſe: „Mój syno, mój luby syno!“ a čeſtne jeho woſjimac̄. Nan paſ ju zadzerža a praji: „Macži, někliko nic! Prjedy dyrbimoj wědzeč, hac̄ mōžemoj jeho hiſhče syna mjenowac̄ abo hac̄ manoj mordarja psched ſobu!“ Policiſtojo wuſjazanoho woſdawachu, nan paſ praji měſhčanosc̄e: „Wo dale nicžo njepróſhu, hac̄ zo ſměl jomu jeno do woči poſladac̄ a jeno někotre ſłowa z nim porečez; potom ſam wuprajui, hac̄ je winowatý abo nic.“ To ſo nanje zapowieszc̄ njeſhodzeſte. Nan pschednupi k synu, pschedomni ſeftupachu ſo w poſhole woſolo njeju. Bě nimale ſyſhćeč, ſak wſhem wutroba puſkotaſhe. Stary hajnik wupſhestrę ruku a praji: „Wſhitey, kiz jow ſtojiſte, budźeſte ſwědch toho, ſhotož budu ſo jeho prashecz a ſhotož budźe mi wotmołwic̄.“ Wſho wocžichny, „Psched teſle starej žonſtej“, poča hajnik, kiz je twoja macž, psched tymle doſtojnym měſhčnikom, kiz je tebje za kſhęſčana ſublował, prascha ſo tebje twoj nan, kiz je tebi wot małosče luboſče k wěrnoſćzi a hidzenjo hrěcha, woſebje kže, do wutroby zaſhczepjal, runje kaž budźe ſo cje

něhdy Bóh sam prashecz: „Sy ty winowaty abo njewinowaty?“ Psihi tym zhladowaſeſe z taſtim wóczkom na syna, kotrež hlučko we wutrobje ſledzi. — „Nano!“ počza wobſkorženy syn, — —; ale starc pſchetoře joho rycz a praji: „Bječ ſebi khwile; njepſchelhwataj ſo, zo by twoja wutroba ſo njepotkla. Hladaj mi wótrje do wóczka, a wy wſhitej jowle, hladajče kruče na ujoho a poſluchajče derje, ſchto praji. A nětk wotmołw!“ — „Nano — ja ſym njewinowaty!“ wotmołwi měrnje a bjez stracha syn. — Tu wupſchestré czechomny starc ruku, połoži ju ſynej na ramjo a praji hnuth: „Poſlakui ſo!“ Syn poſluchasche. Potom ręczeshe nan z njepowalnje krutym pſchewědczenjom: „Bohnju eze; pſchetoř ty ſy njewinowaty. Twoja njewinowatoſeſe ſo wupolaže, hdyz budze ſo Bohu fpodobacz. To wěc je mjez nim a mjez čłowjekami. Njech nětk ſud ſwoju wěc čini. „Maczí“, pſchiftaj, ſo ſt plakacej žonje wobročiwschi, „nětk poj a wohuumaj ſwojoho njewinowatohu ſyna“. — Po tutym wuſtuſje, kiz bě wſchech pſchitomnyh naſhlučiſho hnul, wotwiedzechu jatohu zaſ do jaſtwa. Proceſ ſo zapoczą; ale bórzy potom wuſledzihu woprawdžitoho mordarja a wjele pſytawſchi wróci ſo syn, za njewinowatohu fpóznaſt, zaſ do wótcnuho domu. — To ſu plody dobrego ſchęczaſkoho ſublanja džeczi.

* (Prawo w zastarskich czasach.) W někotrych měſčanskich zakonach 14. a 15. řetſtoſka mějachu radne (winowe) pincy tele prawizny: „Felszo ſi někofsi bjez placzenja vincu wopuſtečili, z czochož by město abo kozjma ſchodu měla, dyrbí tón, kiz najpoſledni ſedzo wostanje, cyku worecziznu zaplaſcieſz.“

* Płodny winowy pjeňk w Delnej Rakuskej w Hauptdorſje je winowy pjeňk, na kotrymž pſchez tyſac kieſow roſcze. Hishčeje wjac kieſi ma druhı pjeňk, kiz we dworze Franca Schmieda-Kretreilera we Wulkim Enzersdorſje w Delnej Rakuskej ſtoji. Tutoń pjeňk ma ſetſa 1034 kieſi.

Džen Donjebjeſwacza ſwj. Marije je w Starzej Cyhelnicy Zaſub Bryl njenadziej wumrēl. Wón běſhe khězkar, 47 lét starý a zavostaji mandželski a 4 njedoroſczené džeczi. Poſla katholickich Serbow tuteje krajinu, woſebje poſla ſobuſtawow katholickoho kaſina w Kukowje derje znaty a jara lubowanym, je wón tež hóduj, zo naſhe kaſino pſche joho ſmijereč žaruje. Haſlo khudy dželaczeř běſhe wón bohaty na duchu a naſožeſhe dary ſwojoho ducha, zo by ſo ſwojim ſobučłowjekam wuzitnym ſežinil. Tohodla je katholické kaſino w Kukowje hízo w. I. 1876 joho za pismawiedzeſra wuzwolilo, a wón běſhe to hac̄ do swojeje ſmijereze. W kózdej zhrademdzinje ryczeshe wón a cžitashe ſwój protokol, kotryž bě kózdy raz jara pilnje ſpiſał. Kaſino je jomu ſwój džak wopokaſalo a wjele joho ſobuſtawow džeshe na joho pohrreb. Wón je naſhomu kaſinu ze ſłowom a písmom jara wjele ſlužil, tohodla džakujem ſo jomu a modlimy ſo: „Knieže, daj jomu wězny wotpočint!“ — a nadžijamy ſo, joho zaſy widžecz w njebjeſach.

Katholické kaſino w Kukowje.

Naležnosće naſoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 376. Michał Koč z Brjemjenja, 377. 378. z Prahi: Jurij Lusčanski, præſes serbskoho ſeminara, Jakub Stranc, gymnaſiaſt, 379. Jakub Walda z Drejdzan, 380. August Robl ze Židowa, 381. Marija Rjećcyna z Budyšina, 382. Jakub Jaszławk z Nowoslic, 383. Michał Comak z Kulowa, 384. Jan Sołta, stud. theol. we Wrótsławiu.

Sobustawy na lěto 1888: k. 694. August Robl ze Židowa.

Dobrowolne dary za towarzſto: k. præſes Jurij Lusčanski 1 m., M. R. z B. 50 p.
Zemrěty sobustaw: Jakub Bryl ze Star. Cyhelnicy. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 104,586 m. 36 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprowala: dobročeřka z Baćońska blizkosće 25 m. — Hromadze: 104,611 m. 36 p.

Na nowe pišeče do Baćońska cyrkwi: Dotal hromadze: 4108 m. 50 p. — Dale je woprowala: dobročeřka z Baćońska blizkosće 25 m.

Hromadze: 4133 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,680 m. 50 p. — Dale je woprowalo: šulske dzěćo z próstwu: „Swjaty Józefje, budź mi z wučerjom!“ 1 m. — Hromadze: 10,681 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je dariła: knježna priorka-jubilarka Paula Mietec z Marijnoho Doła 10 m.

Zapłacić Bóh wšem dobroćerjam!

Přez expedicije „Katholoskoho Poſoła“ a na farje w Budyschinje je stajnje na pschedau, a to we wšchelakim zwiażanju:

Pobožny Woſadnik.

Modlitwy a kiersushe za katholickich Serbow.

Zrijadovał a wudał **Michał Hórnik.**

Exemplar w dobrej koži z čerwonym rězkem 2 m. 50 p., w lepszej koži ze złotym rězkem 3 m. 50 p., bóle wudebjeny 4 m.

Na požadanje wobstara so tež zwiażany exemplar za 2 m. 30 p. Niewiązany exemplar płacj 1 m. 60 p.

Sobotu 21. septembra (na swj. Mateja) budže rano w 5 hodzinach w Budyschinje Woža mšcha, potom procession do Filipsdorfa.

Při spomienjo. Dokelž smy nowe swjecžatka za nashe khorhovje, z ktrymž processiony do Krupki a Filipsdorfa wodzimy, wobstaracz dyrbjeli a nětko je dostali, so naleźnje prosy, zo by so tam a sem dobra wutroba namakała, a mały dar k tomu woprowala. Přenjez mōža so, schtož wokoło Khrósciež je, na podpisanoho wotedacz, wokoło Budyschina kniezej kaplanej Skali, a w Kulowje abo tamnišej wosadze Jakubej Hicce w Kulowje.

Jakub Scherec, wjednik processionow.

Towarſtvo Serbskich Burow.

Wotrubu su nětko zasy dostacz w Khrósciežach na znatum měscze, po potřebnoſci tež za sobustawu druhich lokalnych towarſtwow.

Nowe symjenja za nazymu, za přichod tež womjeski a hnoje budža so wot nětko přez pschedsydſtu ſtažacž pola „Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft“ w Varlinje.

Přchedsydſtwo.

¶ 1. oktobrej pyta so pěkna katholicka služowna holca. Hdze? zhoti so w redakciji.

Přchedeschčnik z rohovym přehmadlom, nimale nowy, je přched dwěmaj nježelomaj we wulkej cyrkwi w Budyschinje stojo wostał; mōže so pola zwónika **Wjentka** zas dostacz.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 18.

21. septembra 1889.

Lětnik 27.

Kardinal Manning.

Z katholiskeje strony je so psícher na to pokazovalo, zo je katholicka cyrkvi jeniczey khmana, „socialne praschenjo rozwijazacz“, to rěka: tamnu nje- runosc wurunacz, tamne naprascenjenje zbehnycz, kotrež mjez dželodawarjemi a dželacjerjemi, mjez wobsedžachmi a khudymi wobstoji a lěto wot lěta psichibjera.

„Dajcze cyrkvi ieje połnu swobodu, a wona wam socialne praschenjo ze swěta wuwiebže“, tak a podobnje su katholicki mužojo czascijscho hzo ryczeli. Zawěscze nic bjez wopravskoho podložka; psíchetož stawizny tamnych lěstotkow, w kotrychž mjejesce cyrkvi połnu swobodu a połny wilu na człowiekow, do- pokazują, zo tehdom tajke njeprasczelstwo mjez wobledžerjemi a dželacjerjemi bylo njeje, kaž nětko. Tehdom njeznajachu socialnoho praschenja. Tola we wšichc czasach, hdźż so skutkowanjo cyrkvi z tej abo tamnej mocu haczesche, zbehásche tež socialny linstwór swoju hrożacu hlou.

Macz nowischoho socialismu je francoska revolucija a podklózowanjo cyrkvi z njeje wuhadžace. Runje w krajach, hdźż je katholicka cyrkvi žila najbóle podwujazana, je tež socialny njeporjad najstrashnisi.

So rozemi, zo ze strony liberalnych abo psícheciwistow cyrkvi so tute sady psíchipónacz njechadža. Tak je psíched nekotrym časom kancler Bismark na to pokazoval, zo su tež w katholickich krajach zbežki a strajki dželacjerjow a zo psíchecjivo nim nascha cyrkvi nicio njezamože. Tehdom zbehachu so runje dželacjerjo w Belgiskej. Z tym chyše Bismark wupravenjo Windthorstowe, na kajež horjeka spomnichmy, zeslabicž. Tola wšhomu swětej je znate, zo je mało katholickich krajow, hdźż bychu powalerjo tak so schadžowali, a hdźż bychu swobodni murjerjo tak khroble zakhadželi, kaž w Belgiskej.

Cyrkej we swojich sluzownikach skutkuje, kaž je jej ze zwjazanymaj rukojmaj to móžno, a tež tak hiscje wona spodživone wuspěchi docpěje. Wulkotny

straſk nad Rheinom tutoho ſeſta, kotrejž wſchak hiſcheze njeje cyle změrowany, ale jeno poduſcheny, by zavěſče zatrafſhne wubuchnył, hd̄y býchu dželac̄erjo z wulkohó džéla wérini synojo swojeje cyrkwe njebyli. Zeno najkruc̄iſha muza je jich pochnula, z tuthm ſredkom ſebi pomoc pytač.

Wulkotny ſtraſk, koſkohóz drje ſwét hiſcheze woſladał njeje, je pſched krótkim cyle město London do wulkeje nuzy pſchinieſl. Pſchetoz dželac̄erjo, kotsiz twory z lódžow na kraj a z kraja na lódze noscha, ſu za cyle hořife měto a joho zeživjenjo najnužniſhi. Wobſedžerjo Londonſkih wulkotnych ſkladžiſhcžow abo magacinow („dokow“) ſu znac̄i hako njeſmilni. W nich je cyle wutworjene moderne manscheterſto, kotrež dželac̄erjam njecha ničio zwolic̄, ani najmjeiſche nic, ale jenicež na to džiwa, tak dželac̄erja wutrjeba a wueydzí.

Tež tón krócz chýchu wobſedžerjo Londonſkih dokow dželac̄erjow z hłodom pſchedobyc̄. Tola zamolichu ſo. Wjetſchi džél wobydlerow ſtupi na ſtronu dželac̄erjow. To hakle pſchinuc̄i wobſedžerjow, zo z dželac̄erjemi jednac̄ poczachu. Ćzi pak ſtojachu kručje, w niežim wot ſwojich žadanjow wotſtupic̄ njechachu, woſeby hd̄y widzachu, zo je zjawne měnjenje na jich ſtronje.

A tu ſo ſta něſhto wopomnjenja hódne. Do jednanja mjez kapitaliſtam i a dželac̄erjemi pſchimy anglifanska narodna cyrkwe. Nichto druhı hac̄ primas protestantskeje epiſkopalneje cyrkwe poda ſo mjez wojowace ſtrony — tola bjez wſchoho wuſpečha. A něko wutupi ſocialny repräsentant katholskeje cyrkwe kardinal Maning — a tomu je ſo ſtuk wujednanja poradžiſl. Kardinal Maning je jím dopjelnjenjo hłownoho džela jich žadanjow wuſkuſkowal, a dželac̄erjo ſu zas ſo k džélu wobroc̄ili.

To móže ſo wulki podawł naſchoho časa mjenowac̄, to je krafne dobyče ſwiateje cyrkwe, kotrejž tak ſwérny ſlužownik kardinal Maning je.

Kardinal Maning je wopravdże muž luda. Lud wě, zo wón ſam za ſwoju woſobu je cyle jednorje žiwy a zo ma za khudych pſchec wotewrjemu ruku. Wón znaje wobſtojenja w Londonje woſeby w narańſhím džéle, hd̄ej khudoba a muza bydli, ze ſamſnoho nazhonenja. Z časami tam pſchilhadjſe mjez žaſoſcžace čajjodh a pomhaſche, hd̄ej zeno móžeſche. Tohodla tež ma taſki wſliw na dželac̄erjow, kotremuž dh̄riſ ſam John Burns, jich hłowny wjedniſt, ſo podwolic̄.

Kajke wobdziwanjo a koſku luboſc̄ je ſebi kardinal Maning mjez Londonſkimi wobydlerjemi z tuthm ſwojim ſtukom z nowa dobyk, wot ſwědcža protestantske nowiny Pall Mall Gazette, kotrež pod na‐piſmom „Pokoj kardinalow“ mjez druhim tuto piſaja:

„Stuk, kotrejž je kardinal-archbiſkop we Westminſter, wot nětka primas Staro-Zendželske je we wutrobie ſwojich krajano, wuwiedł, tež wopravdże ſpokoja. Kajka wulkotna wjec̄ (rača) za ſurowu njezniesliwoſć, kotrež je „cyrkwinſku titelacte“* móžnu ſežinila! A dženſa je jenicke zac̄zuc̄jo we wutrobie jendželskoho luda, zo titel, kotrejž je bamž Heinrichej Eduardej, kardinal-archbiſkopej we Westminſter, ſpožciſl, njeje hordozny doſež, zo by zdobnje jenicke poſtajenjo woznamieniſl, kotrež dr. Maning we ſwojej wótčinje ma!

* To běſche zaſon, kotrejž po znova-zaſozenju katholskeje hierarchije w Zendželskej wot Piuſa IX. poſtajenym katholſkim biſkopam biſkopſti titel a t. d. za kaſzowaſche. Biſkopſia pak na zaſon dale ujedžiwaču, a zaſon ſo zabu. Skončiſuje jón zas zbehňychu.

Pomoc, kotrež je kardinal pschi změrowanju straška wopokašał, dopomina na tamne wulke skutki móceneje podpjery we swětnych wěcach, z kotrejž je joho cyrkę tamnu móć nad swětom doseqzahnyla, kotrež dolhe lěstotki chle zniczicž njemóžachu. Hdyž kardinal mjez dželacjerjemi a direktorami tam a sem kholdejše, wón, kiz njechashé zadwelowacž, hdyž bě joho bratr ze statneje cyrkwe (anglikanski biskop) w Londonie proch wot swojeju nohow wottschaff pshceziwo strašej a so zhubit, wón, kiz z najwjetšej sejerpnoscju pshceziwo cęzkołam, z pshchedsudami a rozhorjenymi głoszemi do pucza nastajanym, wojowasche, kiz wobstajny element kholodnoho čłowięczego rozmora wosředž horcokrejnych wurdienow tworjeshé — wón je dyrbjał czucž, zo najlepše podawizny joho cyrkwe joho dżerża a zahorieja. Tuta pshilegnoſć drie bě bjez dwela mjenje spodžiwanja hóDNA, dyžli na tamnym wulkim historiskim dniu, hdyž swiaty Leo halo sřiedzicjer a wušwobodjeř wustupi mjez Attilu a węzne město (Rom), tola duch pebožnho zmyslenja a swjateje mudroscze pola kardinala njebe mjenje spodžiwny, dyžli pola wulkoho bamža. Družy su pschi tutym wulkim bědzenju wubjernje sobu wojovali, tola kardinal je jich wšichlikh pshetrijehil.

Njezbožo je, zo džensniſchi džen žadhy pucž njeje, na kotrymž by zmyslenjo luda zdobny nabožny wuraz namakacž mohlo. Hdy by tomu tak njebylo, dha by skončenjo straška z wulkotnymi Božimi službami so swiecžilo, kotrež by kardinal Marini w katedrali swjatohu Pawoła (protestantskej hlownej cyrkwi w Londonie) celebrował. Tam bych zaſtupjerjo wšichlikh rjemiesłow w swjatožnym wobkhadje (processji) czahnyli z khorhovjemi a trompijetami, zo bychu pokornje a poniznje so zjenoczili we horliwym džaknym hymnu Te Deum."

Měſac „Najswjecžischoho Różowca“ stoji pshed durjemi.

Zbóžny Alanus praji, zo je wšichdne spěwanjo róžowca znamjo powołania k zbožniocži. To ma wón prawje. Duscha, kotaž je za njebieſa stworjena, žoda za tym, zo wšichdne z Macjerju Bozej poryczi, ju bjez pshestacž khwali. Z jandželom wospjetuje njeprhestawajey ſłowa Bože: „Strawia sy Marija . . . żohnowana sy mjez żónſtimi, żohnowany je plód twojego žiwota.“ Tež wě kózda pobožna dusha, zo je jara cęzka wěc, bjez zaſtupueje prostwy Macjerje Bożeje k njebieſam so pshedobýwacž; tohola zdychuje z nowa a z nowa: „Proſi za nas hréšnikow nětk a w hodžinje naſteje ſmiercze.“ Z róžowca, kajkž cyrkę nam podawa, ryczi: prostosež, synowska luboſez, dowěra, wobſtańnoſć, widoſamotnoſće, na kotryž ma Marija woſebite spodobanjo. Pohladajmy na pocžatk, wužitk a džiwy swj. róžowca, zo bychmy k horliwomu spěwanju pohnućzy byli.

I. Wěm, zo je Macž Boža sama swjatohu Dominika washniuo modlenja wucžila, kotrež róžowc mjenujemy. Hdyž tutón swjaty něhdy w modlenju najzbožniſchej knieženje skrzeshe, kajke zahubjenjo je blud Albigenſow do swěta pshinieſt, zjewi ſo wona jomu a džeshe: „Tuta rola wostanje njeplöDNA, dónž deſhcz ju nje wókschewi.“ Podla bu Dominikus rozwucženy, zo je swjaty róžowc rjosa, kotaž ma do wutrobow bludníkov ſo z njebies pshcežicž, zo bydu ſo nakaſali. Wschidze dha předowasche swj. Dominikus nětko wo swjatym róžowcu: najprjedy wulkadowasche potajnoſć w krótkej wucžbje, na to ſpewasche z ludom pshihodne hrónežko. Bózry pshimy ſo katholiski lud tutoho wachijnia modlenja a směmy prajicž, zo wot časa swj. Dominika žana druhá pobožnoſć ludžom tak do krewje pshetjela njeje, kaž tuta.

II. Słotż swiatu Mariju powita, toho też wona postrowi. Swj. Bernardus załysza nähdy, zo Marija į njomu praji: „Budź też ty postrowiem, Bernardo!” Postrowienjo Marije pak wobstoji w hnadze, kotrež wona ze swojej zaistnej pröstu wot Boha tomu pschiwobroczi, kotrež jej holduje. A kak njemela tuta Maczecer milosze nutrue pschięcza wotpracę, kotrež nascha wutroba jej pschińje? Alanus a Nupe praji, zo hdyz cžlowieku pobožnje „Strowa sy Marija” śpewa, njebjeſa so raduju, hela tſhepota a djaboły cofaja.

III. Kejko hnadow a džiwow je so hižo taikim spožčilo, kotsiž wobstajne a pobožnje ſwj. róžowcu ſpewaju! Mnogich hréšníkow je ſwj. róžowc dowiedi k nařazanju a ſwiatomu žiwenju; mnogož ſu, róžowc w ruci džeržich, z dowěru ſmieronymu bědzenju do wožow hladali a zbožne ſmiercze wumreli.

Zenoz dwaj podawkaj chci tudy pschiſtajicž, kotrejž pobožne ſtawizny je žiwenja ſwiatoho Dominika a ſwiatoho Vincenca Ferreſſoho nam powedaſa.

Nähdy bē ſwj. Dominikus wo róžowcu prédował a na to wuhna djabola, kotrež žónsku prudžeshe. Swjaty Dominikus poruczi cžekacomu djabolej, zo psched ludom wozjewi, hacž je tež wérno, ſhtož je won wo ſwiatym róžowcu wuzižl a rjejo wuzna djabol: „Kſchesčenjo, ſlyſteče, wſcho, ſhtož je tutou měſčnik, naſch naſhórschi pschięzniuk, wo Mariji a jeje róžowcu prédowat, je čiſta wérnoſcz.” Tež praji djabol, zo woni „mocy nimaja nad duſhu, kotrež Mariji služi a zo róžowca dla w ſmiernymu bědzenju ſo wjele hréšníkow wimoži, kotsiž bych u k zhubjeniu ſhli, hdz bych u róžowc njeſpewali”.

Smy k tomu pohonjeni a dyrbimy je wuznacž, zo niſtō do hele njeſchińdze, ſhtož Mariji a jeje róžowcej ſwérny wostanje, dokež Macz Boža taikim do ſmierereje hnadu wérneje a doſpołneje želnoſcze wuproſy.

Kak mnogož maja za swoje nařazanjo ſo ſwj. róžowcej džakowacž, kotrež ſu jich macz abo ſotra abo pschięczel za nich ſpewali!* Swj. Vincenc Ferreſſi pschedwodžeshe nähdy cžlowieka, kiž mjeſdhe wotprawjeny bycz, na ſhibjeſci. Zaſalky cžlowieku njechaſhe ničo wědječ wo želnoſczi a nařazanju. „Cžohodla dha”, džeshe ſwj. Vincenc k njomu, „cžohodla njechaſh wumozeny bycz, hdz Khrystus pišeče mnie cže pschedproſhiue?” — Na to zloſtnik: „Chci k lubu za tamam bycz.” — Swj. Vincenc: „Ty budžesj k lubu zbožny!” Na to zaſpewa z ludom róžowc, a doniž wſchitcy za kudsono hréšníka proſihaču, rožta lód zaſakloſcze, won zaplaknij, wobſoržowashe ſo ſwojich hréšow a džeshe wujednamy z Bohom ze ſweta.

Nimale wſchitcy, kotrejž nascha cyrkę halo ſwiatyh cžesczi, běchu ſwerni cžefzowarjo najzbóžniſcheje kniežym. Wſchitcy ſu pišezejene we pschedwodženju, zo niſtō do hele njeſchińdze, ſhtož tule najzbóžniſhu kniežnu ſwernije cžesczuje. Piſhetož wſchita tale cžescz pozběhuje ſo nad macz Božu hacž k jeje bojſkomu ſynej. Šhtož pak iho cžesczi, tomu wuproſy Marija do ſmiercze hnadu wérneje a doſpołneje želnoſcze.

—s.

* W Rjeblecžicach wotbywaſa ſo wot toho cžasa, zo ſu w oktobru woſebite wotpuſti na ſpewanjo ſwj. róžowca ſo ſpožeſile, na wſchęch nježelach tuttoho mějaca na njehorje ſwiatocze wobkhadu, ydobiuje kaž do Róžanta khodža. Swieczo maczecie Božieje noſicha domiace holc jak obruči: taſte wobkhadu hoda traſh ſo tež druhdze — wobdzelenjo ldu budże wſeſeje wſchudze nadobne.

Jan Bianneh, zbožny farar w Ars.

(Štönezenjo.)

Tola wjele woſadnych, woſebje młodzi ludžo, zdalowadu ſo hiſhceje pschięc cyrkwe a pschedzinjachu cžas z rejemi na nježelach a ſwiatyh dnach. Tohodla

farač Biannay pschećzivo rejam przedowaſhę, dokelž widzeńsche we tajſich ſwětlych zavjeſelenjach hłownym zadżewk kſheſczanskoſho živjenja. „Slejeze, moji pschećzeljo”, praji farač we ſwoim przedowanju, „ęgi, kotsiž na reje du, dadža lohej ſwojemu jandželej pěſtonej ſo wotſalicz a woźmu djabola ſobu na rejwacu lubju, tak zo tam nimale telko djaboloſ ſo namaka kaž rejwacyh. Dugh ſwiaty pschez profetu praji: „Dzeczi tohole ſweta zvjeſeleja ſo poſla kliničadloſ ... we jenym woſomku pozdžiſhco zajędu do hele.” Swiaty Pētr Khrysologus praji: „Schtidz ſo zavjeſelicz chce z djaboloſ ſo niemože zvjeſelicz z Khrystuſom. Maſaſ luby Zbožniſ ujeje praji: „Zbožni ſu, kotsiž ſo ſmeja, kotsiž rejwaja”, ale: „Zbožni ſu, kotsiž ſo rudiſ, kotsiž pschećzhanjo czerwja a t. d.”

Pschiſpomujenjo: To běchu njepſhiſtojne reje. Tola tež pſchi pſhiſtojnyh rejach je straſchnoſcōw doſcz. Za tajſich, kotsiž z nažhoujenia wědža, zo poſla reji ſo czeſko pschećzha a byrnjez tež jeno w myſlach, je zdalowanjo reji kruta wiñowatoſcō.

Tajſe a podobne napominanja pobožnoho fararja mějaſhu dobre plody. Na pſchiſtoddnu fermuſhnu běchu młodzi hólcy wiſke reje pſhiſpovědžili. Po ſkónčenju Božich ſlužbow mějaſhu ſo reje zapoczeſz. Tola ani jeno hólca njepoſta ſo na ſtakaciu! Tohodla z rejemni ničzo njebu. Vörž na to zazwoniuſu z nowa cyrkwi zwony a ze wiſchěch ſtronow kchwataſhu ludžo do Božoho domu.

Tež pschećzivo druhomu njepoczinke, ktryž w Ars knježesche, przedowaſhę Jan Biannay, pschećzivo wonječeſcenju njedželov z czeſkim dželom. Njedželſte dželo wjedże do khudoby a zapuſczi duſhę. Zo pak bydu ſudžo rady ſe miſhi khodžili, ſtarasche ſo za Božu czeſez zahorjeny farač za wiudebjenjo Božoho domu. K cyrkvi pſhiſtwari Jan Biannay někotre kapalki: jenu k czeſci ſwiatych jandželov, druhi k czeſci ſwiateje Filomeny, tſecži k czeſci ſwiatohu Jana kſhezenika, ſchitwörtu ſwiateje knježny Marije a t. d. Pschećy zwosta Jan Biannay pobožny a ponížny ſlužownik toho knjezeſa. Rady chyſiche ſwoju faru wopuſcheſic, dokelž ſo ſam za njemocnoho džerzeſche, tola na poruczoſc ſwojoho biſkopa zwosta. Boh bě tomule pobožnomu měſchniſe wiſke polo zbožownoſtu ſtukowanja zavostajil. Daſoko a ſcheroſo běchu ſudžo wo ſwiatym živjenju fararja w Ars ſtyscheli a cykle czerjödy pſhiſthadžanu do Ars, zo bydu pomoc we wiſchelatich naſeňoſcach poſla pobožnoho fararja pytali a namakali. Tež khori na czeſle abo duſhi, z Lyona a druhich krajinow, pućzowacu do Ars. W lécze 1835 pſhiſtudže na 20 tysac czuzych do Ars, zo bydu pomoc w czeſlonych a duchownych naſazach jow doſtali. Woſeblje ſtadu ſo wjacore wuſtrowjenja khorych w kapalc ſwiateje Filomeny pſched jeje ſwjeſczeſom. Jenož jedyn pſhiſtak dchci tudy powědač.

Jedyn francouſki žandarm mějeſche khromoho ſchęſz ſet starohu hólca. Žaum kročzel njemocneſche wbohi hólc cžinicz. Nan pſhiſnije ſwoje khrome džeežo do Ars a poſta ſe fararje. Jan Biannay, hdyž bě hólca wiſladat, praji k nanę: „Wasch ſyn ſo wuſtrowi.” Ředma bě farar tele ſlowa wuprajit, da ſo džiwnie piktowanjo ſtyschec, a khora noha hólczecowa bě wuſtrowjena, tak zo hólc ſkolu běhaſche. Tajſich a podobnych džiwoſ ſo tam wjele ſta.

Tola wjetſche dyžli czeſlne wuſtrowjenja běchu hnadne džiwy, kotrež na duſhach w Ars ſo dokonjaſhu. Wiſek hręſhnic ſo wobrocziſu. Pobožny a ponížny farač mějeſche wjetſchi džel dnja, haj može ſo prajieſ wjetſhi džel ſwojoho měſchniſkoſho živjenja w ſpoſeđnym ſtole dželac̄. Mjez drugimi pſhiſtudže jomu tež starý muž do Ars, ktryž bě ſwoje živjenjo w bjezbóžnoſci a hręſach pſchećziniſ. Najprijeſdy tónle ſchędiwiſ złotnik ničzo wědžec ujehaſche wo pokucie a wobroczenju, wón mjenowatſche tutoho ſlužownika Božoho jenoz tajenca. Jan

Bianney pschiindje do hospody tohole bjezbóžnoho muža a prošheſche jeho, zo tola by za svoju dušu so staral. To pohnu staroho hréſhniča, zo placzo so modlicz počza. Dolho tež njetrajesche a radu so k spowědži pschihotowaſche, kotrež potom z wulkej želnosću wot cyloho žiwjenja wotpoloži.

Druhi wulki hréſhnič, kotrež bě pschez njeckmene žiwjenjo cježku khorosć na so sczahnył, dashe so do Ars dowjesež, zo by pschez dobru spowědž so na dobru smjerež pschihotował. Z wulkej luboſcžu wosta Bianney tomule zhubjenomu synej k pomocy hacž do smjercze. A tak je pobožny farar wjele tycsam wulkih hréſhničkow pomocny był, zo su so wobrocili, zhubjeny pokoj swědomia zaſy dostali a zbožnije wunrěli.

Při tymle zbožownym skutkowanju, duſche za Boha a węcznu zbožnoscę dobycz, njezabu Jan Bianney na swoje samne ſwiatosćenju. Wszech kſcheszaniſte pōcziwoſcę debjacemu jeho žiwjenju we woſobitej doſpolniſcji. Králowina więszych pōcziwoſcžow, Boža Luboſcž, běſhe cylu duſchu pobožnoho fararja pschewala, naujedowaſche wſchirke jeho ſkutli, ſłowa a myſle. K Ježuſej Chrystuszej Jan Bianney ſo huczjich wołaſche, zo by ſwoju cylu wutrobu z Luboſcžu ſo palacomu woporej podał. Z tuteje luboſcže k Ježuſej wſchadzachu tež napominanja, kotrež farar ſwoim poſlucharjam dawasche a kotrež tak wjele wuſtukowaču. Woſebje pohnuwaſche Bianney ſwojich woſadnych a drugich k pobožniomu czeſczowanju czeſpjačcoho Zbóžnika, najſwietiſhoho ſakramento woſtarja a najzbožniſcheje kniežym Marije. Tež k modlitwam za kſude duſche farar husto napominaſche.

Zbóžna smjercj fararja Jana Bianney-a.

W lécje 1853 bě farar w Ars duchownego pomocnika doſtał. To bě tež muzne, pschetoz czeſte mocej Zana Bianney-a woſebjerachu, dzěla pak pschecy přižbjerachu. Dzień 29. julija 1859 pschiindje horliwy farar eyle muznym domoj a padnū na zemju. Zaſy ſo z wulkej prócu pozbehim a dokelž čjujeſche za někotry czaſ, zo žiwjenjo te koncej běži, žadaſche za ſwj. ſakmentami mrějacych. Eyle cjrjody ludu pschiindzechu po ilyschenju zrudneje powěſcze jeho czežloho khorjenja na faru. Tež tamniſhi biſkop wopryta khoroho. Dolho njetrajesche, a Boži swěryu ſtužowuik bě ſwoje poſlenje dyhujenju ſežinil, a jeho duſha wopuſtſeji zakhódne czeſto, zo by w ujebjeſach myto doſtała za wiſhitke dzěla.

Z Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Jakо jara pschihodny firmowanski dar porucž „Kath. Posol“ woſtchernu modlitnu knihu: „Nowa Ježuſowa Winica“. Tole z najtrebnischiem na božnym powuczenjom a z powoſchitkownymi a woſebitymi pobožnoſcžemi wuhotowana kniha, kotrež móže ſo z kózdej druhej runacž, njeje hiſticeze wſchudzomu tak rozaſhérjenia, kaž mohlo ſo to wočakowacž. Mnozy, fotiſiž dyrbjachu němſte ſchule wophtowacž, a tohodla ſerbſcy cžitacž njenawulkyhmu, boja ſo ſerbſkeje modlitneje knihu k swojej duchownej ſchodzię. Njeſch ſo jeno zwaga, dwě ſtronje ſerbſcy cžitacž, a wěc je dobyta! Wlach žónſtich z woſolnoſcze Marijneje Hwězdy, kotrež w ſchuli ſłowaczka ſerbſcy nječitacž, z „Nowej Ježuſowej Winicu“ zapocząt, a hlej, dzěſche to tak derje, zo wot toho cžasa žoneje druheje modlitneje knihu njezužiwaja!

— Lětſha wuſtudowanym tjom kandidatam duchownſta, kniežam Rjencžej, Kraljej a Neimje, je ſo „kulturne pruhowanjo“, kotrež ju kandidatojo doſtał hido někotre lěta — wjiche ſynodalnoho pruhowanja — cžinicž dyrbjeli, tón kroč spuſchcziło. Spominjeni kniežojo ſu w Prazy pschiležnoſcž měli,

wjacore porjadne filosofiske pschednoski na universicje skyscze, a to je bjez dwela tamne spuszczenjo sobu stehontska. Synodalne abo duchowne zjowane pruhowanjo na tachantske konfistorstwo zmieje so za nich hjo 30. septembra.

— Do serbskoho seminara w Prazy je tachantske konfistorstwo letsa 8 nowych wuczomcow pschijalo, 7 z Lujich (mjez nimi 5 Serbow) a 1 z herbelskich krajow. Kaz smy z pscheczelnoho lista z Prahi zhonili, su wschitcy mlodzi wuczomcy do tamnyh rjadowinjow gymnaſia so pschijeli, za kotrež během poruczeni.

Z Drježdjan. Zařidzeniu njedželu je najdostojnišči knyez biskop we dworſtej cirkwi 978 firmujomnym swjatym ſekrament firmowanja wudželit. Swjatočnoſez zapocja so w 7 hodž. a trajesche hacž bliže k 10 hodž. a potom zaš wot 11 hacž do 1 hodž. Wulcy napinace swjate dželo telko hodžinow je najdostojnišči knyez z Boha čerstwje a bjez zadžemka dokonjal.

— W Freibergu běše njedželu předy nějšto pschez 70 woſobow k swjatomu firmowanju.

— Knyez Ludwik de Laſalle, kandidat duchownſta, kž je halo minorist (z nižšimi swjecžiznami) z Kölna so wrócił, je swoje pruhowanjo w Drježdjanach kwalobuňe wobstał a dostanje 21. septembra subdiafonatsku, 24. sept. diafonatsku, a soboto 28. septembra měščnišku swjecžiznu.

3 chloho swěta.

Awstrija. Taza ważne pschemenjenjo je so w Cjesskej stało. Datalny fejforowy naměstnik baron Kraus w Prazy je swoje zaſtojnſtvo khorowatosze dla zložil. Tomu swědczenjo rozomnoho a sprawnnoho muža dawaja, kž je na tak ważnym měscze so prócował, jenotliwe strony po móznoſći spokojicž. Wón je nějšto pschez 8 lét tute město zaſtał. Z wulcej radoſežu je wſchēch derjezmyſlenych napjelniko, hdvž so poweſcz rozſheri, zo budže joho nastupnik hrabja Franc Thun, kotrež je dobrý katholik, drje Němic, ale tež pschecživo Čecham cyle sprawnie zmyſleny. Hrabja Thun je hjo swoje ważne zaſtojnſtvo nastupil. Liberalne a Čecham njeſchecželscy zmyſlene strony jeho njeſtu rady pschic̄nej widžale. Najbole je jum wopaki, zo je nowy naměstnik za krónowanjo fejfora Franca Józefa halo cjesskoho krała, a zo budže tule žadoseč Čechow drje mócnje spěchowacž. Njeprawda we tym žana njeby byla, pschetož Česká je runje tak samostatne kraleſtvo, kaj Wuherſka; ſtož je tudy móžno bylo, dyrbi tola tež tom bycž. Fejfor Franc Józef sam tomu napſchecživny njeje a je so hjo 1861 deputaciji cjesskoho zemjanſtwa, kotaž z Čechow a Němcow wobſtojſe, wuprajil: „dam so krónowanž w Prazy za cjesskoho kraala“. Tež najebeacž wulce pschecžiwjenjo tamnyh, kotiž za tute krónowanjo njeſtu, je fejfor to tež pozdžiſho wjac króę zaš zjawnje wuprajil. Dopjelnjenjo tutoho žadanja njeby niežo nowe bylo; pschetož w l. 1791 je Lepold I., 1792 Franc I. a 1836 Ferdinand I. so w Prazy krónowanacž daſ.

— Hlowna zhromadžizna swj. Čaſilinoho towarzſtwa je letsa psched frókim w Brixen w Tyrolskej byla. Za hlownoho pschedsydu bu zaš wuzwoleny Friedrich Schmidt w Münsteru, za přenjoho městopſchedsydu ſlawny dr. Franc Haberl w Regensburgu, za druhoho propst Mitterer w Brixen.

Italska. Attentat na Crispia: to je najnowsche z Italſkeje. Hdvž Crispi wezora thđzenja w Neaplu ze swojej džowlu so po drozy wjezesche,

czisny młodny człowiek do njoho kamień, któryż jomu khetru dżeru do brody wuraży. W tym człowieku, którohoż hnydom zajaczu, je bywawski student a wupraji, zo je so na Crispinu dęcyk wiecicę, dokąd je jeho njeudska polisita wina zatrachnego hubjenstwa w Italii. To je wérno, a Crispin może něko płodny swojeje polisiti hjo zwiecz widzecz. Tola attentat dyrbi so na kózdy pad hako hroznym skutk krucze zaśudzicę.

Naležnosć našego towarzystwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 385. Madlena Kućanec, albertinka w Drježdānach, 386—388. z Prahi; gymnasiastojo Jurij Winger, Bernard Hicka, Mikławš Andrički, 389. Khata Bräuerec z Ralbic, 390. Marija Křižankowa z Prawočic, 391—393. z Khróscie: Mikławš Holka, Mikławš Besser, Pětr Krawża.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 695. Khata Bräuerec z Ralbic, 696. Marija Křižankowa z Prawočic.

Na lěto 1887 dopłaci: k. 743. Jurij Winger, gymnasiast w Prazy.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nabromadzena daň wučinještej 104,611 m. 36 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m. 64 p.

Hromadze: 104,613 m.

Na nowe pišcele do Baćońskae cyrkwe: Dotal hromadze: 4133 m. 50 p. — Dale je woprował: Jakub Pjech z Baćonja (wotstupjene pjenjezy) 3 m., kupon statneje papjery 1. julija 1889: 10 m.

Hromadze: 4146 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,681 m. 50 p. — Dale su woprowali: k česci swj. Józefa z C. 1 m., r. 50 p.

Hromadze: 10,683 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je so dariło z Khróscie: 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za Khróscie, Marijnu Hwězdu a wołkołność.

Jako najrjeńši a jara pschihodny dar, któryż może so k wopomijecju swjatoho firmowanja wot kmotrow daricę, je:

Nowa Jézusowa winica.

Ke dostacjtu je: We Budyschinje pola zwónka tachantſeje cyrkwe; w Khróscieciah pola knjeza kapłana Rejaka, we Marijnje Hwězdze pola knjeza Małachiaha a we Wotrowje pola knjeza fararja Herrmannia.

Nowa Jézusowa Winica wjazana ze złotym ręczkiem placzi: z kerlischemi a stacionami 7 m. a 6 m., bjez kerlischow a stacionow 4 m.

Poruczam swój skład nemskich modlerskich knihi w placziznie po 2 hacę 6 m.

J. W. Wohl

w Budyschinje podla tachantſtwa.

NB. Też Jurij Rygtař w Khróscieciach ma moje knihi na składze.

Za dželbranjo a za wopokazanu dobrotu pschi wotemrēzu našeho njeboh nana Jakuba Bryla so wšem wobdzelenym, wosebje „Kukowskej bjesadze“, lubje džakujcy pschejem, zo dęcyk jim Bóh tón knjez wšcho zarunacę.

Zarowaca swójba Brýlec
w Starej Cyhelnicy.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 19.

5. oktobra 1889.

Létnik 27.

A wopominanju za měsac oktober.

Byrnje je česćowanjo svjateje Marije maczerje Božjeje z bycjom katholskeje cyrkwe tak kaž zrošenje, dha tola nictó sebi myſlicz njeſme, jako bych u wjeho pobožnoſće, kotrež kralownje njebjes jo pschihotuja, jenajke byk w swojej placzivoſće a jako by kózdy, kij psched jeje swjetcęzjom so poſlatnje abo rózarij wuspěva, hízo prawo měl, zo jeje ſlužowník rěla.

Zbóžny Ludwig Marija Grignon de Montfort rozeznawa sy dom druzinow cjeſejowarjow Maczerje Božjeje, wo kotrejchž praſi, zo pschi wšeji swojej zdansliej pobožnoſći jenož ſebje jebaia.

Tute ſu:

1. Družina mudracžkow, t. r. čłowjekow, kotsiž maja wjele možhow ale wuzku wutrobu. Do nich ſluſcheja najbóle wuzjeni ludžo, kotrejmiž ſo runje porokowacj ujemóže, zo su bjez pobožnoſće, kotsiž paſ, hdyž rycze pschiudu na Macz Božu, na jeje móć, miloſć a dobrocziwoſć, nás nastajeja, jako kóni, hdyž wótry ranishi wěſik fréba. Kózde pěkne powedančko wo Mariji, kózdy džin a zjewjenjo, byrnje za woboje wjac wšedkow bylo, to je tutym ludžom ſamjeni poſtoka, do kotrehož ſo zakopnu. Na wšeho ſo hóřſha, na to, zo čłowjek psched swjetcęzom Maczerje Božjeje kleči, tam ſwecžli ſtaji, wěicžl powiſnje . . . to wšeho je pječza pschiwérk, hlinhe čzinjenjo, w kotrejmiž wlohi njeje. Zo tuči mudracžkojo wjele ſebi ſchłodža, rozem ſo.

2. Mamy tež bojaznikow, t. r. čłowjekow, kotsiž ſu ſebi do hlowy ſtajili, zo česćz Syna Božoho ſo pschirotſha, hdyž joho maczer ſo česćouje. Tich zabola wuſhi, hdyž ſluſcha, zo wo Maczeri Božej ſo předuje, wo njej ſo ryczi, k jeje česćzi ſo rózowc ſpěva. To wšeho je jim „Pietijtere!“. Na tule blaznoſć! Zo chyli tola wopſchijecz, kaž w maczeri Syna wuzběhujem, hdyž ſo modlimy: „Budž powitana, hnady ſy poňna, tón ſenjez je z tobu, žohnowana ſy mjez ženskimi a žohnowany je plód twojoho žiwota — Ježus.

3. Mamy w cyrkwi tež mnogich honych pobožnikarjow; czi ma ja za to, zo spodobanjo Maczjerje Božje hižo do budu, hdvž wschodne swoj psalter ze rтом wsypewaja (a wutroba ničo njeprytne!) hdvž z jeneje božje mšče do druheje khodža, a pôdla ważne winowatoscze doma zakomadža, hdvž na wschodach so wobdzieleja, na hnadownych miastach so do wschodach možnych bratrstwów zapisacj dadža. Tak Macz Boža czechowana bycz njecha. Schto pomha wjac rózowcom, hdvž žadny z nich z wutrobnej nutrnoſci so njeprpewa? Skerje so Macz Boža na tajsej pobožnosći zrudži. Dokelž, kaž ton, kiz psched kralom stoji a tutoho zaicž a kędzbi nima, ale z joho słuzownikami ryči a jim holduje, krala rožniewa, tak węscze tež ton, w kotrymž swetne zmyslenjo a staroscze so mjerwja, z hibanjom horta a porstow kralownu njebjes njeprpnuwa.

4. Tež „dziwnych“ nadesidzymy; do tych skusheja czi, kotsiz kaž pobožnikarjo na zwonkownoscze wjèle dzerža, wschodne wo zbožni smiertnu hodžinu proſha, pôdla pak so njeſtrózeja, hdvž najhoršimi njeprzinkami so podawaja; kleja, pohoršek dawaja, khodža po njeponérnosći, hromadža jed zmijow pod jazyckom a puſtceſeja jón z klefkanjom, wobrycenjom a ſzenjom, draseſa so kaž njerozomni! Tych měla Macz Boža ſlyscheſz? Z jenej ruku hrabaja za pomocu, z druhej ſtokaja ju wot ſo! Wéerno je: čłowiek, kiz chce Macz Božu czechowacj, runje do ſpołyny ſwiaty bycz njetrjeba; to pak dyrbi ſebi tola wotmyſlicz, zo cęzkoſo ho hrécha nječini, a zo mèle joho pobožnosći jomu wuproſycz hnadi wérneje želnoſcze a pomoc, zo swoje wopaczoſcze a zle naſhilnosći pſchedobudže.

5. Mała črjodka njeje njeſtajny. Czi čyli Macz Božu czechowacj, kaž jum do myſlow pſčiūdze: dženſa cyly psalter, jutje je jum hižo jandjeſſe powitanjo wobcežne. Tuczi su njeſtajni kaž měſaczk l nohomaj Marije. Woni njeprpominaja, zo je podložk wérneje pobožnosći ſwérnosć a wobſtajnosć.

6. Tež na tajencow zabycz njeſmemy: ſu to ludžo, kotsiz zwonkowne pobožnosće ſwéri wobſedźuju, tute pak jako ptaſcieſz trjebaju, z kotrymž poſtryči w potajnym cim khroblischo hréchnym naſožkam so pſchedopodawaju.

7. Skonczenie pſchiūdu ſebicžni czechowarjo Maczjerje Božje. Tuczi ju pytaja, jenož hdvž je jum wulka muza, w hubjenſtwie, w straſchnosći. Potom ſo dopominja, zo je Marija „Maczter miloſće, tróſtartnica zrudnych, ſtrwojo khorych“, hewak pak ju — njetrjeba!

To ſu wopaczoſcze, kotrež pſchi czechowaniu najzbóžniſcheje kniežny ſo tam a ſem namakaſa.

Hinaſha je wéerna pobožnosć: ta je nutſkowna a wukhadžuje z wutroby; wona je dowéerna; tež ſwjata, t. r. poſnuwa l ſežehowanju Marijnych poczinkow; tež wobſtajna, ponizna, njeſebicžna.

Bóh chce, zo by joho ſwjata Maczter nětko hóle ſpóznata, lubowana a czechowana byla; to pak hodži ſo jenož, hdvž rožwietleni z hnadi Bożej Mariji runje tak czechujemy, kaž Bóh to žada: w duchu a we wcrnosći.

— ſ.

Zatraſħne nježbožo.

Dyrbimy ſwojim čitarjam wo hrózbnym nježbožu powědacj, kotrež je pſched por nježelemi město Antwerpen w Belgiskej domaphtało.

W dobrym měrje pſchedywachu 6. septembra wobydlerjo tutoho města w ſwojich domach, po wobſedze z wjetſha wſchitcy zas piſli pſchi ſwojim džele.

Tu wokoło 2 hodž. popołdnju dwójcy za sobu tak zatraschnie zabuchny, zo so kózdomu dyg zalehny, a wsjchitec wulcy a mali, mužscy a žónske z hrózbu takrjec woprostnychu. Wyslachu sebi, zo zemja rži a tohodla blédzi a žałosćzych z domow won bězachu na drohi, z města, do cyrkwiow, njewědzich hdze! Wsjchelach schowachu so do pincow, druzy do cyrkwiow, pola woltarja abo spowědnych stołów pomoc pytajcy. Hrózba hiszpeje pschibjerasche, hdyz hnydom nad městom so hořska tolsta a čorna mrózczel zbehny a kaž zliw patrónow, wottorhaných a wopalených čłowięczech zbytkow we wsjchech dželach města na zemju padacj pocja.

Sjto běsche so tola stało? Njetrajesche wschak dolho a po cylym měsće rozsřeri so powěscz: Corvillainowa fabrika je so zapalila: tuta a wulki sklad petroleja stej so rozbuchnylo.

Wějn Corvillain bě wot schpaniškoho kniežerſtwa 50 millionow starých patrónow, kotrež Schpanissa wjac trjebacz njemóžesche, kupil. Před městom pola wsi Austruweel měsče wulku kólnju, a tam 130 młodych dželacjerow a dželacjerów tute patróny wozginjachu; kopyr, woloj a pólvr z patrónow měsče so dale wutryebacz. Corvillain nadzřeje so z tym na pol miliona zaſlužiż.

Tajsele žalostuje straschnie dželo njehaſche Antwerpenska měsčanska rada dowolicž; druga wyschnosez pak dowolnoſez da. Njemóže so wopšijecž, kaf je so dowolicž mohto tajke jara straschnie dželo dželacj eyle blízko pschi wulkotnym skladem petroleja, hdzej 54,000 sudow petroleja ležesche. Džel straschnoho džela bě dokonjany. Tu so najslerje někaf jena patróna zapali — a njezbožo bu hotowe. Ze zatraschnym kúskom rozbuchny a rozlečza cyła kólnja ze wsjhem sjtož w njej běsche. Ze wsjchech dželacjerow jenož jedyn ze žiwjenjom wuřidže, hdyz běsche tež toho rozbuchnjenym pólvr na sto kroczelni daloko czísmi. Wsjchitkých druhich pak zemja, kotaž bě so z mocu wotewrila, pórzyje, pak so do wjele kruhov woztorhneni do powětra czísmy. Kaisu ſurowu móć dyrbjescze exploſija měcz, je móžno rozbudzicž, hdyz so zhoni, zo so z dobom 5000 centnarjow pólva a 25 millionow patronow zapali abo do powětra zlečza.

Bórz po přenim storku széchowasche druhi, dotekž so wulkotny sklad petroleja a 54,000 sudami tutoho straschnoho wolijs zapali. Cyłe 24 hodzinow paleſche so potom tute zehliwe morjo z njeſměrnymi plomjenjemi a tolstym čornym kúrom.

Wobydlerjo cyloho města běchu na nohach, zo bych u pomhali, hdzej so hodžesche, wosebje druhe blízke petrolejowe sklady wohjenjei wulkowacj; z cyła tež hořska wohén hrózby a bojazne kraſny napohlad poſticeſche.

Wosebitu zrudobu pschihotowa pôbla ſmiercz tójskito malych džeczi, kotrež běchu njedaloko njezbožownoho městna sebi hraſkale. Wscho hromadze je morwych nedzje 130 a ranjenczych na 300 čłowiekow.

Kral Leopold sam pschihudze 7. sept. njezbožowne město wopytacj a za-woſtaji njezbožownym abo jich domjacym 12000 fr.

Njezbožo drje je jene z najhrózniſkich tutoho lětſtotka.

3. Lutych a Satſteje.

Budyschina. Z najwjetſchej radoſcju budze wsjchitkých wosadnych naſcheje diöceſy napjelnicž tuta powjeſcž: Boho Swjatosę hamž Leo XIII. je naſhonomu najdoſtojnitschomu kniežej biskopej dr. Franej Bernertej, džiwajo na joho wulce zaſlužby za katolosku cyrkę a na joho wulku luboſcž a pschivisnoſcž k ſwiatomu ſtolej, kotrež pschi kóždej pschiležnoſczi pschec zas z nowa wopotazuje,

najwyższe wuznamjenjenjo spożeciu, pomjenowawschi joho za swojego domjacoho prälata, trónowoho assístanta a romskoho hrabju. W tajkim wuznamjenjenju je cyła nascha diócesa, cyły nasch wóteny kraj nadobnie czeſczeny. Tutoń nowy doposaż wótcowskie luboſeże naschoho najwyšszychho wječha zahori we wſchitkach naschich wutrobačnych nowu hiſhčeze wjetſchu luboſež k swiatomu wótcę. Boh pak chęć naschomu wjeleſubowanomu najdostojniſhomu knjezej biskopej hnadu spožecic, zo mogł hiſhčeze wjele lét w tajkej cziłocieki kaž hacž dotal ſtukowacž a tajkeje luboſeże a czeſcze naschoho swiatoho wótcę ſo radowacž!

— Pszichodnu njedzeli 6. oktobra budże najdostojniſhi knjez biskop w Chróſcicach firmowacž. Kaž ſlyſhimy, budże dale ſchtwórtk 10. oktobra firmowaniſo w Žozefinym wuſtaſje w Drježdzańach a njedzeli 13. oktobra w Lipsku.

— Minjenu póndzelu ſu tjo kandidatojo duchownſtwa, k. Rjencž, Kral a Reime, ſwoje synodalne prihovanjo tudy kwalobnje wotpozoſili a doſtanu drje za krótki čas — hdźiž budža dalshe trébne pszihotowanja dokoniane — ſwiate ſwieczizny. Dalshi tjo kandidatojo duchownſtwa, k. Bentner, Nowak a Hausmann, ſu ſwoje létu hało dobrowólnych wuſtužili. Kaž ſo ſlyſhi, podataj ſo poſledniſzej dwaž knjezaj k dalschomu wuſuczowanju hiſhčeze létu do ſeminarii w Kölne.

Z Drježdzań. Wutoru 24. septembra ſjeczeńsze dwórfki predař knjez Žózef Dienſt ſwoj 25-létny měſčniſki jubilej. Nodzemy 18. jan. 1839 w Oſtrizu dosta wón 24. sept. 1864 měſčniſku ſwiedziznu. Pobylwici khwili hało kapłan w Scherachowje bu 1865 katechet a tačhantski vītar w Budyschinje a měſeſte tež hało wucjer nabožiny a tačganskeje rycze na wuczerſkim ſeminaru ſtukowacž. 1870 bu njedzelski predař a 1877 direktor tačhantskeje ſhule. W ſpočatku léta 1887 powoła ſo hało dwórfki predař do Drježdzań. Joho horliwoſež w duchownſkej ſlužbje, joho wuſtojnoſež w ſhuli kaž na klętcy, joho ſwérna staroſeſiwoſež wo wſchitke katholske naležnoſeže, ſu jomu mnogi džak dobyłe a pszhipoźnaczo tež z najwyšszychſich ſtronow dobyłe. Kaž je pszhi ſwojim wothadże z Budyschinie wjacore polo duchownſteje staroſeſiwoſeže derje pszihotowane zaſtoſajil, tak je tež w Drježdzańach bórzy nowe polo, doſcž wobſhérne za nie-wuſtaſace ſtukowanjo, ſebi pszihotował. W Budyschinje je pódla ſwojego powołania hało katechet, predař a direktor tež katholske rjemieſluſiske towarzſtvo z wulkej ſwēru a woporniwoſežu léta doho naſjedował a je jomu ſamotny dom pszihotował, kotryž je ze wſchelakimi doſcž wulkimi woporami zdžeržał; z piſi-ležnoſeže 50-létnoho měſčniſkoho jubileja najdostojniſhoho knjeza biskopa Franca założi wón katholske towarzſtwo žónſkih za podpjeranjo kħudnych, syrotow a chorych; poda tež ſobu naſtoro k założenju cäcilianskoho towarzſtwa. Hdźiž wſchitke tute towarzſtwa w tu khwili rjenje kežja, dha je to z wulkoſu džela zaſlužba knjeza Dienſta, kotryž je dobre ſymjeſhko ſadžił abo je nadobnie křeptil a plahował. W Drježdzańach je pódla ſwojego zaſtojnſtwa hało dwórfki predař tež duchowny pschedſtoſiczeſt towarzſtwa ſvj. Hilžbjetu, pod joho naſjedowanjom je tam towarzſtwo katholſkich miſtikow naſtało, a tež założenjo wuſtaſa za hólcžace džela je ſpomijeny knjez do ruki wzał. Najnowsze towarzſtwo za Afriku ma joho za ſwojego pschedſydu. Wſchitke tute ſpomožne ſtukowanjo tež pszhi zbozopſħeczu na jubilejſki ſwiedzien ſo wopominasche. Njedzeli hracaču hólcžata aſyla juj. Vincenca, hdźiž k. dwórfki predař husto Božu miſhju džerži, woſebitu hru, kotruž běhu džeczi jara derje na wulkie a wuſtojne pschedſtaſaču, póndzelu wjeczor pschedſtaſaču zbožo duchowni

sobubratsja, kotiż kraſny brevir a missale dariču, a katholſcy wucžerjo, joho bywawſchi wucžomcy, w Drjezdžanach. Wutoru swjecžeshe kniez jubilar swjedženſku Božu mſhu w aſyli, pſhi kotrejž džeczi nauklnjeniu lacžansku missu jara derje ſpěwaču. Dopołdnja pſchitndže najdoſtojniſki kniez biskop zbožo pſchecž. Z Budyskina běſhtaj w mjenje tamniſkih duchownych, tačnitskih wucžerjow, katholſkoho towarzſtwia žónſkih a rjemieſlnikow kniezaj kaplan Skala a direktor Löbmann z dwěmaj towarzſhomaj zbožo pſchecž pſchischtaj a pſchepodaſchtaj kraſny tepich wot duchownych, rjanu knihu wot wucžerjow, khumſhtnie wumjedženiu adresu wot tow. žónſkih a wobraz města Budyskina wot katholſkih rjemieſlnikow. Wutoru 1. oktobra zhromadži kniez jubilar wulku licžbu pſcheproſchenyj hoſci ſi wjeselej hoſciniſe. Wſhikte wuprajene pſchecža tež my tudy z wutrobu woſpietujemy: ad multos annos! Boh zdžerž czeſczomnoho knieza hiſhce mnohe lěta w duchownej a czeſnej cžiloſći ſi dalshomu ſpomožnomu ſlukowanju a hiſhce bohatſhim zaſlužbam!

— Sobotu 28. sept. rano 1/28 hodž. doſta w dwórfskiej cyrkwi kniez Ludwik de Laſalle wot najdoſtojniſkoho knieza biskopa měſhnisku swjecžizmu a swjecžeshe njedželi na to 29. sept. dopołdnja w 9 hodž. w swojej farſkej cyrkwi w Rovnych Drjezdžanach ſwoj prěni wopor Božeje mſhē.

3 c̄loho swęta.

Němska. Němſch biskopja, kotiż ſu w Fulde zhromadžizmu měli, ſu woſebity paſtuřski liſt wudali, w kotrymž ſo woni woſebje na njepſhestwacze ſhczinwanja pſchecžiwo katholſkej cyrkwi a na cžaſcziſche namolwjenio „i wojowanju pſchecžiwo Rovnej“ wobežguja. Liſt je woſebje ze ſwojej měrnivwoſcžu a doſtojnouſcu wſhude hlbokи zac̄iſhcz cžiniš.

— Bajerska zhromadžizna katholikow w Mníchowje, 22. septembra wotbyta, je wulkotny wuſpeč měla. Wſhē wočakowanja buču daloko pſchirjeſhene. Na 15 000 mužow bě na zhromadžizmu pſchischtlo. Zhromadženi wuprajidu, zo ſu cyle pſchecžene z biskopſkim liſtom (memorandum), w kotrymž běchu předy bajerskij biskopja wſhelsku njeprawdu a kſhiwdi, kotraž ſo katholſkej cyrkwi w Bajerskej pſchihotuje, zaſudzili. Začiſhcz tuteje zhromadžizmy je powſhirkowny a hluček. Zaſimawe je ſezechowace. Zhromadžizna z telegramom poſtrowi ſwiatohu wótca, kotryž tež huydom wotmołwi a zhromadžizne ſwoje žohnowanjo pôſla; tež pryncregentej je zhromadžizna tajke poſtrowjenio na telegraſkym puezu pôſlala, njeje pak žatoho wotmołwjenja doſtała. Rěka, zo tuton tež žanoho wotmołwjenja danavaz njebudže, ſhtož ſo džiwné zdač njeſtrjeba, hdyž džen je ſuž zadý wſhohu. Hdyž ſo wot liberalnych wobkrucza, zo je ſwobodny kniez z Frankenstein ze ſwojim wobdzělenjom na tutej katholſkej zhromadžizne pola dwora do njehnady pſchischtlo, dha mōže ſo to wobžarowacz, je-li wěrno; to pak njebudže tutohu knieza a wſhēdnych druhich wotderžowacz, zo tež dale ſwoje winowatoſcze pſchecžiwo cyrkwi, kralej a wótciſinje ſwědomicze dopjelnja.

— Blízko města Stuttgartu je cžah, kž z Böblingen do Stuttgartu jědžesche, do parnika, kž jomu napſchecžo pſchijedže, praſnył. 3 wozy ſo rozbichu, 7 woſbow je morwych, 43 ranjenych.

Rom. Kardinal Schiaffino, kotryž běſte pſchedyda za wulkotnu wustajencu pſhi 50-lětnym měſhniskim jubileju we vatikanje, je wumrěl.

Italska. Zaſtoſne njezbože je ſo w tunnelu pola Ariono ſtało. Na zaſtanijſcu Foggija mějſhtaj ſo ſpěchnaj cžahaj, jedyn kž z Neapla a druhí

kiž do Neapla jědžesche, zetykač. Dokelž Neapelski cžah w Foggiji zapozdženijem cžah njezetyka, jědžesche ze wšchem khwatkem dale, zo by w bližszej staciji so z nim zetkal. Zapozdženijem cžah pak tež ze wšchej mocu jědžesche, zo by swoje zapozdženjo zas nakhwatał. Spody zemje w tunelu jedyn do druhoho z tajſej mocu praſmyſlitoj, zo so wšcho rozlama a rozschezepi. Hrózne běſte tute njezbožo w tolſtej cžmi spody zemje. Wjac hač 30 woſobow tam nahlu ſmjerč namaka; wjele wjacj je jich czezech ranjenych.

W Francózskej tež po dokonjanych wólbach nimale wšho pſchi ſtarym wostanie, dokelž žana ſtrona woſebicze wulkoho dobycza pokozacz njemože.

Serbiska. Kralowa Natalija, macz młodoho ſerbiſkoho krała, je po ſwojim dželenju wot ſwojoho mandželskoho, krała Milana, zas přeni króz město Vělohród wopytala. Wobydlerjo ju radoſtne witaču. Ma ſo wočjatowacž, hač kralowa pódla winowatoſčow, kotrež hako macz ma, tež zas do politiki ſobu ſahacž njebudže.

Wſchelcizny.

* Njedaloč města Brieg w Schlezyjskej běchu brigadne zwucžowanja. Pſchi nadpadže (atacy), kotrež — wězo z najwjetſhim wotmačhom — polk (regiment) ſtratirow cijinesche, ve žónſka ze ſchěszlētym hólczem na dobo pſhed frontu w galopje jěchacoho polka pſchiſtka. Dokelž ve polk hížo jara bližto, njemožachu ani jězdní konjow zadžerzeč ani žónſka wucžeknycz, a pſchiſladowarjow hrózba pſchewza, wołachu a kſchicžachu, dokelž ve widžecž, zo budžetej žónſka a džecžo na kufli rozteptanej. Naředlowouniſti wýſhſi ſtratirow na kufli na žónſku, zo dyrbi ſo lehnyč, ſchtož wona ſo pſchez hólcžka wupſchestrjewſhi tež hnydom ſežini. Čyž polk nětko, žónſku jako „zadžewk“ bjerjo, ſo znoſhujo pſchez uju jěchache, tak zo žónſka z džecžom njezranjena ſtany a pſchitomni ſo dodživacž njemožachu. Wězo ve ſmjerturnym ſtrachy rycz zhubila a možefhe halke za ſtěworeč hodžinu powědacž, ſchto je wuſtała. — Tutoń podawę je wěſce rjamy dopokaz, tak Böh a joho jandžel čžlowejkej hiſhče pomhatej, hdyž je čžlowejſſa pomoc ſkoru njemózna, z doboru pak je tež widžecž, kelfo rozhladnoſč a duha pſchitomnoſč zamžetej.

J. L.

* (Marträi luboſeže k bližšjomu.) Blížko filipinſkých kňipow (nje-daloč Australije) mjeſeſche pſched něſhto měſacami ſchpaniſka kódž „Nemus“ njezbožo. Mjez pucžowacymi na kódži ve tež jesuit pater Samon. Wſchěch ve ſmjerturnym ſtrach pſchewzał a kóždy hlađaſche jeno, tak ſam ſmjerzi wucžeknycz a wšho khwatasche z kódže na čžolky, jeno jedyn wosta bjez ſtracha na kódži, zo by tym, kofiz hiſhče wucžekli njevěchu, na pomoc był, a tutou jedyn ve — jesuit Samon. Podarmo wołachu na njoho, zo dyrbi tola tež na ſebje ſamoſho džiwacž. „Doníž hiſhče jenomu čžlowejſſomu živjenju ſtrach hrozy, njevopuſhčž ſwojoho měſtna“, wotmołwi wón. Hdyž ſo bórzy potom hížo kódž ponurjeſche, widžachu joho hiſhče woſomil, tak na kolenomaj klečo ruci k njebju pozběhovasche a ſo bórzy potom pod mórkimi žolmami zhubi. — Cheyli radu wedžecž, kelfo tajſkich marträarjow wérneje kſchecžanskeje luboſeže je mjez njeptiſhcelemi a hanjerjemi jesuitow!?

J. L.

* (Jandželske powitanjo.) Mlynk, kiž ſo ſtajnje a porjadnije jandželske powitanjo modeſte, hdyžkuli klapačo czepejſche, je runje z tym ſwoje džecž ſmjerzi wutorhnyč. Pſchi mlynskej rycz ſedžo ſebi dwe džecži hrajeſtej. Bjez pytnjenja běſtej ſo na wječzornych ſměrkach z domu woſhalikoj a wjeſeleſtej ſo nad kvečkami a roſlinami, kotrež pſchi rycz kſežejachu. Nadobo woſuny ſo ſedma

tříletny hólez z brjoha a padje do wody. Mlynski pschitkoczi rucze, zo by džeczo wumohl; ale njemózehse joho hjo dopopadnjez a spěchna woda njeſehse joho ze straschnym kchwatkem k mlynskomu kołu. Hiskeze wokomik a wbohe džeczo bě wot koła rozmjeczene bylo. Wjez tym zaſwoni ſo ke kłakanju. Mlynk, wo strasche swojego džescza nicžo njevedžo, zaſtai koło, zo by jandželske powitanjo měrniſko a pobožniſko ſo modlicz mohl, a zdžerža tak swojemu džesczu, kotrež bě woda runje hacž pſched koło dohnała, živjenjo.

J. L.

Serbja 5. wólnoho wokrjesa!

Pſchi wólbje na ſakſki ſejm 15. oktobra t. l. njedajeſe ſwoj hlos **nikomu druhomu** hacž waschomu dotalnomu zapoſlancej knizezej **kublerzej Šerkej**, gmeiſkomu pſchedſtejiczerzej w **Rodecah pola Pomore**.

Spomnjeny knizej je dotal wasch wokrjes ze wſhei ſwēru a wuſtojnoscju zaſtupowal a chce tež dale wam k pomocz bycž we waschich naležnosćach. Wón je Serb kaž wy, wón je konſervativne zmysleny kaž wy, czohož dla je tež konſervativne towarzſtwo joho z nowa za ſwojego kandidata poſtaſiło.

Dzieje potajkim 15. oktobra wſhityc k wólbje a wotedaſe ſwoj hlos za **knizeza kublerja a gmeiſkoho pſchedſtojiczerja Handrija Šekka w Rodecah pola Pomore**

(Herr Gutsbesitzer und Gemeindevorstand Andreas Strauch in Rodewitz bei Pommrič).

Naležnosće našoſto towarzſtwu.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 394. Jurij Špon ze Słoneje Boršče, 395. Pětr Bjarš z Pančic, 396. Rjeda ze Swinařne, 397. Jakub Hajna z Kukowa, 398. Haňza Delenkowa z Wutolečic, 399. Hana Schützowa z Riesy, 400. theolog Miklawš Zarjenk z Prahi, 401. Ernst Bermich z Haslowa, 402. Miklawš Suchi z Nowoho Luſča, 403. Miklawš Jurk z Bronja, 404. Jakub Klimank z Pěskec, 405. 406. z Dobrošic: Miklawš Lawkus, Jakub Šćapan, 407. Michał Domaška ze Smjerdačeve, 408.—412. z Różanta: Jakub Domaška, Jakub Śwejda, Handrij Khěžka, Michał Frencl, Hana Lebzyna, 413. Michał Wowčerk z Hraicy, 414. Jurij Śwejda ze Sernjan, 415. Miklawš Jawork, stud. theol. z Miłotic, 416. Jan Senk z Radworja, 417. Marija Šäfrichec ze Zdžerje.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 697. Michał Wowčerk z Hraicy, 698. N. z D., 699. 700. z Różanta: Jakub Śwejda, Hana Lebzyna, 701. Jurij Śwejda ze Sernjan.

Na lěto 1887 doplaćſtaj: 744. N. N. z R., 745. N. N. z D.

Na lěto 1886 doplaćſtaj: 711. N. N. z D.

Dobrowólne dary za towarzſtwo: E. B. z H. 50 p., M. J. z M. 75 p.

Zemréty sobustaw: Jakub Budař z Kukowa. R. i. p.

Za cyrkę Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,613 m.

K česći Bozej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: z Kukowa přez redaktora 10 m., z Różanta 3 m. 35 p.

Hromadže: 104,626 m. 35 p.

Na nowe pišeče do Baćoniskeje cyrkwy: Dotal hromadže: 4146 m. 50 p. — Dale: pollětna daň w nalutowatni 64 m. 67 p.

Hromadže: 4211 m. 17 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,683 m. — Dale je woprowala: Hana Schützowa z Riesy z próstwu Swjaty Józefje, proš za mnje 2 m. 75 p.

Hromadže: 10,685 m. 75 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

stał woprowałoj: njemjenowany z Budyšinie 1 m., M. J. z M. 1 m.
Zapłać Bóh wěsem dobroćerjam!

Za Chrósczich, Marijnu Hwězdu a wokolnoścę.

Jako najrjeńši a jara pschihodny dar, kotryž móže so ē wopomnječju swjatoho firmowanja wot kmótrow darcz, je:

Nowa Jezusowa winica.

W dostaczu je: We Budyšinie pola zwóńka tačhantskeje cyrkwe; w Chrósczich pola knieza kapłana Rězaka, we Marijnej Hwězdze pola knieza Małachia a we Motrowie pola knieza fararja Herrmanna.

Nowa Jezusowa Winica wiązana ze złotym rězkom placz: z kerlischemi a stacionami 7 m. a 6 m., bjez kerlischow a stacionow 4 m.

Khwalé Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křesćanow wot H. D. — Druhi wudawki je zwjazany do kože ze złotym abo rjanyム hwězkowym rězkom na přídaň za 3 m. w redakcji Katholskoho Posola.

We wšichc̄ expedicjach Katholskoho Posola su dostač:

Mjeńſche ſpěwarſke knihi

za katholskich Serbow. Brjadowat M. Hórnik. 100 stronow. Zwjazane za 60 pjenježtow.

Wschitke nowoścę w zymiskich klobukach, naħlowiaczych rubisčkach, wołmianych mēcach; dale wokol-schijace rubisčka, wołmiane a židziane, wołma k schrykowanju, nohajcy, rukajcy, wołmiane schaty, barchenty a wschitke krawske artile su pola mje tunjo dostač.

Leopold Posner na bohatej drožy číjstvo 7.

Towarſtvo Serbskich Burow.

Lokalna zhromadźizna za Chrósczansku wosadu budże jutse ujedzeli 6. oktobra napoł ſcheczich we Wjenke hosczeniu.

Wo bohaty wopyt prošy

pſchedsydſtwo.

NB. 2 centnarzej sym jeńtne je rožki (Original-Seeländer) stej hiſće dostač w Chrósczich.

Wucżomny hólc, kotryž chce zahrodnistwo naukućycz, móže so pod dobrymi wumienjenjemi pola mje pſchivacz.

Emil Sperling,
pſchekupski zahrodnik w Kamjencu.

Wutrobný džak

a Zaplać Bóh tón kniez, wosebje dobroćerjam w Budyšinie, a wschitkim druhim, kotsiž su za pomnik na row njebob knieza Jurija Rówala, administratora w Radworju, woprowaſi. Rjany pomnik stoji tam netko na rowje, tola je jenož hakele wjetšha polojeza za njón zaplaćzena. Tohodla so znaczi a pſcheczeljo njebocziczkoho, pola kotryž a za kotryž je wón dželał, kędzblini činja, zo móža, chcedza-li dar luboće joho wopomnječju hiſće poſkiczic, taſti dar pola redaktora „Katholskoho Posola” wotedacz.

Katholicki pōsć

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pōsće a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 20.

19. oktobra 1889.

Lětnik 27.

Něschtoto z Bacžonja.

Hdyž bě našcha nowa schula dokonjana, dželachmý píslne na to, zo bychmý nětko, — hdyž tu schula budže, tež bórzy wošebitohu duschepastyrja do Bacžonja dostali. Smý tehdom wošebitu próstwu na swoju duchownsku výšknošcz napíšali, kotrež su tež wschitch wobydlerjo Bacžonja a joho woškoňošče pod-
pišali; smý prohlí, zo by so našchomu kraſnomu domej Božomu strážník a našchej nastawacej woſadže duschepastyr žwolis. To so cžim bóle móžne bycž zdaſche, dokelž nowa schula wjèle ruma poſtieža, a tež za duchownoho pschihodne wobydlenjo so namakac̄ hodžesche. Žednasche so wo to, zo by wobydlenjo za duchownoho so tež zdobnje a doſtojnje pschihotowa. Dokelž schulſka gmejna hako tajka to cžiniež njemožesche, zarjadowa so ſkladowanjo dobrovolných darow na to. Wjesele wobydlerjo Bacžonja a woſolini wopro-
wachu, tež ſlužowni hóly a holcy z radoſču swoju ſcherpatku daric̄u, pschetož wſwítich zapſchija z wjeskej nadžiju myſlizka, zo do kraſnoho domu Božoho tež nětko — za cžimž běchmý tak jara žadali — ſlužownika Božoho do-
ſtanjemny. Tale myſlizka mějesche cžim krucžiſhi zaklad, dokelž bě so z wusto-
neje strony cyle wěſta powěic̄ doſtała, zo je za mždu duchownoho w Bacžonju hižo nimale starane.

Tuž so wobydlenjo za duchownoho rjenje pschihotowa. Ze ſklado-
waných pjeniez je so zaplaćilo murjerzej 5 m. 18 np., tyſcherzej 20 m.
a molerzej 34 m.

Wobydlenjo drje bu nětko pschihotowane, tola duchowny tu njepſchiūdže; z wjacorých njeſubožnych pschicžinov, kotrež njeznate njeſu, so cyla naležnoſcz nastupaca pschikhad duchownoho do Bacžonja dlijiež pocža a zda so na dlejsche woſtořzena. To naš hukovo rudži, hdyž ſpominamy, z kajtimi woporam i a z kajkej pröcu je tutón našch kraſných dom Boži natwarjeny a dokonjaný, dokonjaný z pomocu našchich duchowných a našeho pobožnoho serbskoho ludu. Cyla naležnoſcz by wěſeze w lepskich kolijach byla, haj bjez dwěla by hižo

do końca zarządzanego była, gdy bieżmy wózki farski dom melsi. Wobudzającym, że tu tón nimam i zo pólca cyrkwię też faru hnydom twarili niesiemy, schtoż tehdom twarski wubjerk zwoliciż njemóžesche, dokelż pjenjeży ani za cyrkwię njedosahachu. Nowa fara — to dyrbí pólca dopłaczenia dolha za cyrkwię někto hłowny nadawka za nas a naszemu cyku wołkołnośej bież. Tohodla so najlepšie zda, zo zbytkne pjenjeży ze spominienoho składowania 53 m. 50 p. hako zapoczątk nowoho składa za nowu faru w Baczoniu so zapołóża, a prośnymi wsłużnikich, wózki wobudlerów Baczonja a wołolini, zo chcieli na dobrećzo tutego nadawka, kiz ma cykli kraſny skutk krónowacż, ze wszej horliwoscę dżelacż!

Tuż z nowej mocu a nowej swēru za nowy skutk! †

Pschis spominienjo redakcije. „Katholicki Poſol” je naležnosć twarzenia cyrkwię w Baczoniu wubudził, pschihotował a wsłużnik te lata ze wszej mocu spchował. Pschec je tutu naležnosć za swoju spóznawał a skutk, kiz někto wo horliwej woporniwości a skutkowej pobożności katolickich Serbow swędeżi, może so z pełnym prawom skutk „Katholickiego Poſola” imenowacż. Gdy by „Katholicki Poſol” niebył, dha w Baczoniu hiszczę żana cyrkwię stała nieby.

Ke tomu pschistupi hiszczę zaſtaranjo mzdzy za duchownego w Baczoniu. Też tute je z wjetsho dżela dokonane a by hnydom do skutka stupicż moħko, gdy by so duchowne město w Baczoniu bórzy wobudziło. Też pschi zaſtaranju tuteje mzdzy ma „Katholicki Poſol” z najmjeñsha pośrednie někotry podżel. Z tym je „Katholicki Poſol” w tuthy węcach swój nadawka dopjelnili.

Tola też za nowy nadawka, twarzenjo fary w Baczoniu, njecha „Katholicki Poſol” swoje sobuszkowanjo zapowěsż a wotewri z dżensnijchim ejsłom nowy skład za nowy farski dom w Baczoniu, so nadzirejo, zo budża katolicki Serbia wózki w cykli Baczoniskej wołolinie też za tuton nadawka horliwie so staracż.

Kescheczancka smjereż wójwodh Filipa Orleanskoho.

Leta je 100 lét, zo w Francózskiej zatrashni revoluciju zapocząt, kotaž lata dolho pschecziwo wjchomu, schtoż bē prawe a swjate, z djabohskiej namoci za-khadziesz a krej z rěkami pscheliwashe.

Jedyn z najsiurowijskich revolucionarow bęsze wójwoda Filip Orleanski, kotažo džietych znajachu a so bojażu joho njeħħmanoho złostniſſoho žiwenja dla. Wón bē jedyn z najblizszych krejnych pscheczelow njezbożownoho króla Ludwika XVI., bęsze pał — każ wulk dżel tehdomnijskich francózskich zemjanow — so njewerje a njepočciwomu, njeħħabitomu a samopaschnomu žiwenjenju podał.

Hdżż revolucija wudyri, chyshe sebi pschihilnosć roznijendrjenoho ludu dobycz, a bu jedyn z najsiurowijskich powalerjow. Swoje njeśmérne zamożenjo k tomu nałożowaſhe, zo revolucionarow a wsłużnikich njezpoköjencow płaczęſhe. Pytaſte jich pschecziwo królej naſħeżjuwacż, zo by joho z tróna storeżił a sam so na njón pozběhnył. Brénishe so jomu dospołnię poradzi. W nacjonalnej zhromadźiznie, hdżż mjeſečhe so wo žiwenjenju a smjereži njezbożownoho króla wusudzię, hloſowashe za wotsudzenjo swojego njezinowatoho wuja a żadaſhe wózce a džiwe joho smjereż, tač zo sami naħořski njeħħmanich so ze zacpęćom wot njoho wotwobrocziwschi wolaču: „Hladajcę na tohole żadlawca, wón żada sebi smjereż swojego samiñoho wuja!”

Tola bórzy też joho khostaca ruka Boža doſčeże. Wobſtoržiħu też joho; a dokelż bē z nierożomnym pscheczinjeniom joho wulke zamożenjo kaž ſneh roztalo,

tał zo sebi wjac psichiliniecz mócnarjow kopicz njemóžeshe, císimyku joho do jaſtwa a wotſudžiku joho k ſmijerczi.

W jaſtwe, wobdaty ze wſkhem iſtrachami bližkeje a wěſteje ſmijercze, pocza gaſ człowjescim zacžuczam psichitupny bycz; joho ſwědomjo wotuczi kaž ze iſtrachnoho a złostnoho ſpanja. Dopomni ſo na hrózbum wěčnoſcę, kotaž na njoho czakashe, na żadlawoſcę swojego zańdzenego žiwenja, woſebje na to, tał je wina był na ſmijerczi swojego wuja Ludwika. To wſcho tał mócnie na złostnikowu wutrobu ſkutkowacz pocza, zo ſebi pschejeſche, pſched wotkham do wěčnoſcę z Bohom ſo wujednacz. Proſhejeſche jaſtowonika wo ſpowědnika, a mandzelſta tutego, ſmilna žónska, powoła jomu měſchnika. Be to abbé Lothringer, kotaž w tuthy zatraschnych dnaſ zmuzicze a horliwie, často z najwjetſhim iſtrachom za ſwoje ſamsne žiwenjo, jatym a wotſudżenym tróſt naſheje ſwateje wěry poſtieſche. Spomnjeny abbé piſaſche wójvodowej pobožnej mandzelſtej, kotaž be joho wo nekotre poweſce proſyla, wo ſmijerczi wójwody tuto:

„Hdyž zaſtupiſi, namakach wójwodu hižo cyle psichihotowanego za ſpowědz. Tola pjanu człowjek, kiz ſo w tym ſamym jaſtwe namaka, zadzewaſche namaj dołho a čyjſche wójwodu z wuſměſhenjom a hanjenjom wot joho zamylta wottrachicę. Hdyž paſ hē wopiwe ſkonczenje wuſnył, wopraſha ſo mie wójwoda: Seże wy němſki měſchnik, wo kotaž je jaſtowonikowa mandzelſta mi powědała? Macie ſe wy tež prawe zmyſlenjo? Njeſſeſe wy ſnadz revolucijsku pſchisahu wotpołożiſt?“

Hdyž běch joho wo tym ſpokojit, padže na koſena a praſheſche ſo, hač ma hiſheje čzas, zo by generalnu ſpowědz wotpołożiſt. „Haj, wotmołwiſh jomu, tał wjele khwile je, a ničto nima prawo, wam w tym zadgewacz.“ Nětko ſpo- wědaſche ſo wo cylym ſwojim žiwenju. Potom ſo mie praſheſche, cyle rožkath, hač ja měnju, zo budže jomu Boh hnadm. Dopoſazach jomu ze ſłowami a pſchikkadami ſwiatohu piſma, zo joho hľuboka želnoſcę, joho dowěra na Božu ſmilnoſcę a joho podaczo do Božej wole joho zaweſcie wumoži.

„Haj, praji wójwoda, wumru drje njeviňowath dla tamnyh njeſkutkow, kotaž dla ſu mie wobſkoržili a wotſudžili; ale ſym ſmijercz zaſlužiſt za moje druhe złoscze: Sym ſobu ſkutkował pſchi morjenju sprawnoho, swojego krala. Njeſt Boh mojim njeſpcheſzelam woda, kaž jimi ja wodawam.“

„Njemozu wopiaſacz, poweda abbé Lothringer, tał běch hnuty z tuthym nadobnym podaczem wójwody, z joho żadosežu w tuthym a tamnym ſwecze czeſpicz k doſcžcjenienju za wobenžene czeſke hréhi. Pſchewodzach joho na wotprawniſtſe, pſched kotaž mie hiſheje jomu we wotwiaſonju proſheſche. Budželičh jomu je, a nekotre wokomiki pozdžiſho wotſja jomu ſekera hlowu.“

Dwoji pſchiklad.

W lécje 1839 wrózci ſo Bernardina Oppermann, džownka ruffskoho dwórkohu molerja w Parizu, hdež běſche w domje Hannoverskoho zapoſlanka wucžerka byla, do katholiskeje chrkwe. Wona ſtupi pozdžiſho do rjada miloſciwych ſotrow a wumre hako wyschſcha w Konstantinoplu.

Schto běſche ju, kotaž bě wjele pucžowala, tež w Americh pobyla, zo by znutkowny mér namakała, ſchto bě ju pohnuło, zo ſebi katholiku wěru wužwoli? Žena z jeje bližſich (protestantſkich) krejnych pſchecželnicow piſa:

„Wona běſche w ſwojej młodofeſci pěkne, cžiche a ſpokojne džecžo. Schtož paſ jeje wutroba pytaſche, to wona we ſwecze njenamaka. Tohola

jeje žadanjo ju do Ameriki wjedžesche. Tu so jej zalubi katholska wéra, wosebje dla pobožnogo, často ho a poccjiwoho waschnja katholskeje služownic, kotaž mějše, a kotaž najebacž swoju khubobu za cyrkej a khudych často dary woprowašche. Z toho pschińdže, zo Bernardina so bōle katholske naležnosće a zasadu zeznacž pytasche a „Kroczenjo za Chrystusom“ čitasche. Skončnje bē tak daloko, zo praji: „Ach, hdý bych tola jónu do njebies pshichla, a byrnje tež na poslednje město bylo!“ Čiste, po-božne, poccjiwe a knježniſke živjenjo katholskeje služownic to běſche, schtož tule knježnu do katholskeje cyrkwe dowjedže.“

* * *

Protestantska knjeni a katholska služownica. 3 Pariza 15. wul-koſho róžka 1889 piſachu:

Knjeni Rousſelowa, rodžena Fręžanka, kotaž w Parizu, Impasse Hélène čj. 11. bydli, běſche sebi psched krótkim služownu holeu pshistajla, kotaž mějše za někotre dny svoju nowu službu nastupicž. Knjeni měnijše, zo dyrbi swojej nowej služownicy prajicž, zo tuta pshci dopjelnjenju swojich nabožnych winowatoscžow žanoho zadžewka njezměje, mjez wobémaj so pshci tutej pshci ležnosći slědowaca rozmolkwa sta:

Knjeni: Wy seje katholska, njejwěrno?

Holca: Haj!

Knjeni: Wy móžecže dla dopjelnjenja swojich nabožnych winowatoscžow cyle bjez staroscze bjež. Dam wam dosahach čas, zo móžecže nje-želu Božu mſchu klyštečž a popołdnju k nhſhporu bjež. Tež džělave dny wam dowolu, Božu mſchu wopyntacž.

Holca: Nječžinče sebi toholedla žaneje staroscze, knjeni. Za drje sym katholska, tola schtož wopynt Božich službow nastupa, praju wam runjewon, zo hžo dawno pshci žanej Božej mſchi wjac byla njeſtym, a tež na žanu wjac njepondu!

Knjeni: Dobre. Ma póstnych dnach wam tež dowolu, zo móžecže za so póstne jědže pshihotowacž.

Holca (so smiejo): To je mi chle wſcho jene, ja wſchě piatti mjaſo jem, z chla do póstneje kazenje nicžo nježeržu. Pshetož schtož do huby nuts dže, to njeponječiſči dusku!

Knjeni: To je mi jara žel. Hdýž pak taž stoji z waschim nabožnym zmýſlenjom a wy Bože a cyrwinke kazenje z nohomaj teptacže, nje mžu was na žane waschnjo na službu wzacz. Sym pshcecy katholske služownic mela, poslednju wjac lét za sobu. Ale ženje njeje tuta swoje nabožne winowatoscze zakomidžila a nimale wſchědnie je na Božu mſchu klydžila. Běſche pak tež jara swědomita a swěrna we službje, spóznawaſche we swojich knježiſt naměſtnikow Božich a je wosebje za moje džeczi ſo jara rjenje a spo-možne starala. Was pak nje mžu trjebacž; pshetož schtož Boha a joho kazenje žanč nima, tón tež swoje knjeſtvo zatíž njezměje. Wam ja ani swoje hospo-darſtvo dowěricž nje mžu, zabywſhi hakle swoje džeczi.

Tak je prawje! Slawa tutej protestantskej knjenje, kotaž takle rozomnje jednasche!

Kotry z wobeju pshiklavow
čceský ty ſežehowacž?

3 Lutjich a Sakskeje.

Z Budyschina. Piatt 18. oktobra dostachu w tudomnej tachantskej cyrkwi wot najdostojnischoho knieza biskopa tsto kandidatojo duchownstwa, M. Jakub Rjencz z Chrósczic, Jurij Kral z Radworja a Albert Reime ze Scherachowa, tonsuru a nizsche swieczeni.

— Wutoru 15. oktobra mješte wudomina „Bjesada“ swójsny wjecžor. Wo džiwadle, kotrež so hrajesche, móže so zdobne prajicž, zo je so jara derje poradilo. Hrajeshtaj so dwaj kruchaj: „Mócný stražnik“, pscheserbischczeny wot Bartka, a „Kak Petr lekari“, serbsti wobdželany wot Fiedlerja. Hrajerjam dyrbi so za piłnosć, z kotrež su kruchaj naukli, a za prócu, z kotrež su po móžnosći wuslchnie hrali, połne pschipóznaczo wuprajicž.

— Z Plawna pisa Drježdanski katholicki cyrkwincki list powěscz wo duchownej nuzy, do kotrejž je tamnišcha wosada stajena. Dotalny duszpastyń, kniez kapłan Lengsfeld, je so zaś do swojeje, Wrótsławskieje, diöcesy wróczicž dyrbjal, a Plawenska wosada, kotrež ma 1100 duschi, budze dyrbiecž někotre njedzela bjez duchownego bycž. W tym časzu zmieje duchownsa skuzba so z Reichenbacha a Drježdjan wobstaracz; za nabožnu wucžbu pak w Plawnie, hdźež je 82 katholickich dzéczi, w Auerbachu, Oelsnitzach, Adorfje a Klingenthalu je ĺ. kandidat Bentner z Ostriža mjez tym do Plawna so pschesydlicž dyrbjal. Hdźež z nadziju do pschichoda hladamy, dokelž za někotre lěta, da-li Bóh, wjac nowych duchownych mocow do Božeje winicy nasheje wótčinu dostanemj, dha je tola w tu chwilu duchowna nuza w katholickich wosadach, wosebje w herbiskich krajach, jara wulka. — Kniez Lengsfeld je za krótkie lěta, w kotrejž je w Sakskej, wosebje w Plawnie, skutkował, sebi chwalbu horliwoho a dżelawoho duszepastyrja dobyl. Bóh spozęt tutej wosadze bórzy zaś dobroho pastyrja!

— Z Cheminiž je zrudna powěscz pschischka, zo je kniez farar Keipert čezch skhoriel a zo żaneje duchowneje skuzb wjac zaſtarę nimože.

Z Chrósczic. Džen 6. oktobra bě za našchu wosadu džen radoſce, pschetož našch wyschisci pastyr, najdostojnisci kniez biskop Franc Bernert, pschebywasche w našcej ſrijedźinje. Hijo soboto pschijedże won pschewodžany wot dostojoñoho knieza seniora Kucžanka z Budyschina. Pschede wšu powitanu wot ĺ. fararja, dweju kapłanow, towarzstwa „Fednoty“ a wot tójschto wosadnych z khorhowjemi, dzěšce ĺ. biskop pschez dwoje čestne wrota najprjedy do cyrkwie a po wuspiewaniu pschedpisanych modlitwów na ferchow ĺ swiatomu kschizej, za wotmrétych so modlo. Po dokonjanej pobožnoſci pschewodžachu duchowni a wosadni najdostojnischoho knieza na faru. Wjecžor pschinjele „Fednota“ ĺ. biskopej zaſtanicežlo. Po spěwje wustupi towarzstwowy pschedsyda ſejmicki za poſlanc ĺ. Koſla a wupraji wjesełoscz towarzstwa a wosady a hľuboku čezčomnoſcž wſčech ĺ najdostojnischomu kniezej, pschejesche jomu zbožo dla wuznamjenjenja, z kotrejž je wot swiatoho wótca poczęſczeny. Na to wotmołwjejo prajesche najdostojnisci kniez biskop, zo tuta čezč njeplacži tak joho wosobje, kaž sakſkomu biskopej, a pschez njoho haiko taikohu tež wſčem sakſkim katholikam za wopołazanu swérui swiatomu stołej, a napominasche, zo bycžu katholikoj tu tu swérui tež pschesy woblkowali a pokazali. Towarſtwej swoje pschipóznaczo wuprajiwski, napominasche je najdostojnisci kniez, zo chyło tež dale cyrkwincki spěw hajicž, a wulkomyſlne dari towarzstwej 20 hrivnow dla wobstarania ĺ tomu trébnych ſredkow. Snadž budze towarzstwo knieza biskopowe pschecž dopjelnicž pytacž pschez to, zo potraczjujo tudomny cyrkwincki spěw poſpſchi. —

Niedżelu mjejeſte ſ. biskop po 9. hodzinie mjelečaſcu Božu miſtu z aſſiſtencu ſchęſćich duchownych, mjez nimi ſ. sen. Kuczańk, ſ. probſt P. Vincenc z Mar. Hwězdy a ſ. hrodowſki kapłan z Worklec. Pozdžischo pſchiindžeschtaj tež hiſcheze knieza P. Tadej z Róžanta a P. Małachiaſ. Po pređowanju, kotrež mjejeſte ſ. kapłan Rězač, wudželi najdostojniſchi kniez biskop 250 młodym ludžom ſwiaty ſakrament firmowanja. — W pſchedkhađacej złetnej ryczi napominaſche ſ. biskop firmujomnych a wſchęch pſchitomnych, zo chyli, poſyljeni wot Ducha ſwiatotoho, ſwojim dobrym pſchedewac̄zam a ſwojomu pſcheswědeženju tež we wſchędnym žiwienju pſaciežnoſc̄ dobycz; nic jenož znuſka we wutrobje bycz dobrı, ale tež zwonka we wſchędnym žiwienju po kſchęſćansich zaſadach z ludžimi wobkhađowac̄. — Po myſhporej pocžesci najdostojniſchi kniez biskop wjesneju kębetarjow ſ. pſchedstoſcieſerja Hermana a ſ. zapoſtanca Koſku ze ſwojim wophytem. Pónđelu dopołdnja be pruhowanjo džeczi z nabožniſta a potom chr̄twiſta viſitacija. Pſchi tej zbudzi knieza biskopowu woſebitu kędzinoſc̄ a pſchipoznac̄ nowy plesiſtr, kotrež na 4000 hr̄iwnow płačzi a je z wulkoſci džela darjeny. — Tak wjele kaž ſo tu za Boži dom tež ežini, je wjele druhoſci hiſcheze nuzne trébne, zo by pſchitostny a doſtojnny był. Tak dyrbjeli ſeženy bycz z najmjeiſcha wobělene a lawki barbjene. Tež hodži ſo pſchi tym na nowe a pſchihodniſche woſtaſki myſlicz, z kotrež jedyn by ſebi nechtózkuſi mohł město pomnika na row ſtajic̄ dac̄ — węzo nic na kerchowje do wjedra, ale w chr̄tki z napisom njeboh daric̄ela; wſchaf tak nimo měry drohe njeſſu, dokelž ſu jednore. Najprjedy rjanu cyrkei, potom rjanu kerchow. — Mohlo drje ſo hiſcheze wjele prajic̄, kaſ měla ſo cyrkej pſchic̄, abo ſepje, ſhco je za cyrkej njeprjistrojne, ale džens to njepraju; jenož na jene hiſcheze njech je mi dowolene ſpomnicz, ſhcož tón, kožož naſtupa, bóle deleka w džensniſchim czíſle sub chif. „NB. Hańbuſ ſo!“ nadendže. — Hdyž je tak tež z naſcheje ſtrony kuf ſiſitacije nimo, many hiſcheze dodac̄, zo najdostojniſchi kniez biskop pónđelu popołdnju woſokoło 3 hodzin kſhroſćich zaſy wopuſtac̄, pſchewodžany ze zwonjenjom wſchęch zwonow a zawęſcze tež z proſtrowu cykleje woſady: „Božo, żohnui naſchoho biskopa Franca Bernerta a ſpožcz jomu hiſcheze mnohe lěta ſ. ſlukowanju za Twoju ežec̄ a za ſwoju a naſchu zbožnoſc̄.

I.

Klóſchyr Mariijn Dolk je w krótkim časzu hižo tſecžoho probſta doſtač dyrbjal. W najlepſich lětach wotewza czežka khoroscz a njeſmilna ſwjerč probſta „Nivarda“ z wažnoho powołania. Na joho město pſchiindže probſt Miklawſch Braungarten, kotrež pſched dobrym lětom zaſtojnſtwo naſtupi z najlepſhei wolu za klóſchyr a joho naležnoſce ſpomožnje ſlukowanac̄, a kaž ſo zdaſche, z njeponalnej mocu a ſtrowotu wuhotowany. Tola tu joho ežekta khoroscz pſchelhwata a něko je hižo pſched nekotrymi njezdželemi tež joho tójn kniez do węcznoſce ſotwołał. Haſo nowy probſt je pſched něhdže tſjomi nſedželemi ſo kniez P. Wencel (Wjacław) Toiicher do Mariijnoho Doka p ſhesydlil. P. Wencel, rodženy 1843, na měſčniſta ſwjeczeniu 1869, je pſched 10 lětami haſo kapłan w Mariijnjej Hwězdje ſlukował a je pola wobhderjow tamniſcheje woſolin hiſcheze w dobrym wopomnječu. Bóh ſpožcz jomu za wažne a zamolwjenja poſte zaſtojnſtwo woſtajnu ſtrowoſc̄ a ſwoje żohnowanju ſ. ſpomožnomu ſlukowanju za klóſchyr a joho woſolinu!

3 chłoho ſwēta.

Němſka. Khětre hibanjo w politiſkim žiwienju Němſkeje je wubudžiſo wozjewjenjo politiſkoho zmýſlenja kęžora Wilhelma. Rejzorowe nowiny

"Reichs-Anzeiger" pschinjeſechu w mjenje fejzora nastawł, w kotrymž so zazdżerzenjo konserwatyvnej nowiny "Kreuz-Zeitung" zaſudžuje. Ta běſche mjenujich kruče pschecžiwo kartellej wступowala, dokelž cyh kartell nicžo druhe njeje, hacž zložowanjo politiki wschelakich hibitych stronow po nacional-liberalnym kopycze. Fejzorowe swědečenjo za kartell běſche porok za tamnyh kruče konserwatyvnych, kotsij z nacional-liberalnymi so spšceczelicž njechadža. Zo je so kartell na takim swědečenju fejzorowym wulch wjeselił, so rozemi. "Kreuz-Zeitung" je so nětko tež podczisnyła, někotri konserwatyvi pak, kotsij swoje pschewswědečenjo woprowacž njechadža, su z politiskoho skutowanja wступili, kaž major Scheibert a oberſleutnant Krug v. Rida. Tutón pschi swojej ryczi, w kotrej wjednistro w swojim politiskim towarzystwie zložowasche, praji, zo to, schtož so wot njoho žada, ze swojim swědomijom zjenočicž njemože a pschitati: "W tu chwilu wschał so wschelake węcy napšcežiweja, kotrej so zjednacž njechadža. My smy pschedobri Prusojo, zo dyrbjeli tež wokomik jeno mórkotacž. Ja njemožu pschecžiwo woli fejzora nicžo czinić. Blízimy so čejklim cjasam." — Czasy wschał su we mnohim nastupanju dośće częzle; tola lud, wolerjo, maja pschecy pschichod sobu we swojej ruch. Hdyž kartell lepsche kraja a luda njeſpečhuje, njetrjeba džen lud tajich mužow wjac wuzwolecž.

— Zańdžený tydženj je ruski fejzor Alexander Barlin wopýtał. Tak dha je doſto pschihotowaný, wjac króčz wotſtorzenym wopht nětko tola dokonjaný. Hdyž bě nětčijschi fejzor Wilhelm II. na trón stupił, pocza bórzy druhich mócnarjow wopytowacž. Brěni tajki wopht bě w Petersburgu, hdzej so fejzor ze wschej wojskowej a mócnarskej pschy poda. Tehdom by so pschischało, zo bě ruski fejzor němskoho runje tak swjatocžnje zaś wopýtał. To pak so — bjez dwela woſebithch a strachnyh wobſtojenjow Rusſeje dla — tehdom stało njeje. Nětko je fejzor Alexander na dompuču z Kopenhangena do Barlina pschijet. W Barlinje su joho ze wschej czesczju powitali, lud pak so bôle zadý džerzec̄he, njebeſche to tajke radostne witanjo, kaž pola pschikhada awstrijskoho fejzora. Wina drje tež w tym woſebje leži, zo mějachu policistojo porucznoscž, woſobu russkoho fejzora wobdawacž a lud naždala džerzecž. Njebeſche džen njemožne, zo by někajsi nihilist pschebýwanjo w Barlinje wužił a nadpad na joho živjenjo ſpytał. Kaž pschi tajich pschiležnosćzach bywa, je so wjèle diplomaticzje a officielejne pschecžlnosće wopokaſowało a wuprajało; tež su dwórczy khronistojo jara swěrnje wobledžbowali, zo je wjeřich Bismarck hodžinu a 20 minutow pola cara pschebýwał. Hdyž pak je Alexander so do Petersburga wróćił, wostanje drje w politich z Ruskej mjenje bôle wscho pschi starym. Su tež wobledžbowali, zo je fejzor Wilhelm we swojim pschipitku pschi gala-hoſežinje poſlednje ſłowa w russkej ryczi prají, car pak je jenož francózscy ryczał, "hacžruniž tež němski móže".

— Nowe wóſby za němski ſejm (reichstag) změja so, kaž piſaja, hijo w přenjej połojicy wulkoſci róžka 1890 wotbocy.

— Archybiskop w Mnichowje dr. v. Steichele je wumrēł. Wón bě 1816 rodženy, 1838 na měſchnika a 1873 na biskopa ſwecžený. Czelo ze mrętoho archybiskopa su we hłownej cyrkwi Nascheje Lubeje Knjenje w Mnichowje pothowali.

Rom. Pschichodnu njeđzelu chce bamž Leo prěni pobožny czah francózskich dželacžerjow pschijecž a pschi tutej pschiležnosći wo dželacžerſkim praſchenju ważnu allokuſciju džerzecž. Bamžowý wokolny list wo ſocialnym praſchenju so ſkónc novembra wozjewi.

Schwaicarska. W Freiburgu su psched krótkim nowu katolicku univerzitu z dwema fakultomaj swjatočnje wotewrili. Theologiska fakulta so jutry wotewri.

„NB. Hańbuj ſo.“ Cyrkej je Boži dom. Wobbladaj ſebi, ja njepraju ſalony, ale ienož burske iſtwy a korczyň — a wobbladaj ſebi cyrkej — taſki rozdžel! A poſladaſt trochu dokladnje ſpody ſawtów, njeiſym pat egi za to dobry, zo ſebi żołdk njeſkazhých dla pl . . ., fiz tam leża. Njejwérno, luby, tohole moħł ſo tola kózdy zminyč! — Wlejz pschitojnymi ludžimi žada etiketa, zo ſebi wótko nōs njewuſmorkaſt. — Na, njejwérno, to njeje podarmo: „hańbuj ſo tola“. *F.*

Naležnosć našoho towarzstwa.

Sobustawy na leto 1889: kk. 418. Jakub Šewčík, stud. theol. w Prazy, 419. Hańża Rjehorkowa z N. Pazlic, 420. Jan Pětrka z Budyšina, 421. Hana Kralowa z Małec, 422. Michał Ella z Budyšina.

Za cyrk Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,626 m. 35 p. K čeſci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m. (!)

Hromadze: 104,627 m. 35 p.

Na nowe pišeče do Baćońskaeje cyrkwe: Dotal hromadze: 4211 m. 17 p. — Dale je woprował: r. 1 m. (!)

Hromadze: 4212 m. 17 p.

Na nowy farski dom w Baćonju: hako přeni dar: zbytъ ſkłada Baćonja a wokoliny na wuhotowanjo wobydlenja za duchownego 53 m. 50 p.

Za cyrkwięku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,685 m. 75 p. — Dale je woprował: r. 1 m. (!)

Hromadze: 10,686 m. 75 p.

Na wudaco Nowoho Zakonja

dari: k. præses J. Łuszcanski w Prazy 2 m.

Zaptać Bóh wšem dobročerjam!

Žene domiſke je pschednajecž we Lufcžu pola Schrósczic. Dželačerſka abo rjemjeſlna ſwójba — jeſli móžno ſwójba bjez malých džeczi — kotař wobydlenjo pyta, chyka ſo dopraſhovacž pola gmeňskoſtojcejerja we Lufcžu.

„NB. Domiſke móže ſo hnydom wobčahnyč.“

Wučomny hólc, kotryž dće zahrodnistwo naukuńcy, móže ſo pod dobrymi wumiěnjeniami pola mije pschiwacž.

Emil Sperling,
pschednupſti zahrodnik w Kamjencu.

Towarſtvo Serbskich Burow.

Dokelž je peticija, kotař je ſo w Budyšinie na hłownej zhromadžiznej wobzamka, zhotowienia, a ma ſo bórzy wotpóslacž, dha ſo pschednydojo lokalnych towarzisłow napominaju, zo býchu na cžiſte běle liſtno papjery podpisna za tuſamu hromadžili a hač do 1. novembra teſamo ſem poſkali. W Schrósczicach móže ſo podpiſanjo pola piſmawiedżerja Žakuba Kokle ſtač.

W Schrósczicach, 16. oktobra 1889.

Hłowne pschednydſtwo.

Cžiſtej Smolerjec knihičiſtejcerne w macziočnym domje w Budyšinie.

Katholicki Poročil

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodiia w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 21.

2. novembra 1889.

Lětnik 27.

Wulkotna syrotnica w Tyrolskej.

W měsće Innsbruku je so 1. oktobra t. l. wulkotny wüstaw za syroty wotewrīk a pošwjeczīk, wo kotrymž čcemy tudy swojim čzitarjam někotre drobnisče powěscze zdželicz.

Před městom leží na 5 kórcow wuhyčja wulka schtyrirózkná zahroda, kotař je ze wschěch schtyrjoch bočow ze schtomowymi drohami wobdata. Na jenym boču stoji wulkotny twar, kiz je wot slawnoho twarca Eugena Zehnala we Winje wuwiedżeny. Kunje na sředža w dolšim twarjenju je cyrkę z wuměškej drohotnej façadu, najbohatšho z marmora wuwiedżenej. Ke krásnymy cyrkwiymy durjam ſíupa so po rjanych schodach. Znutskowne cykle cyrkwiye je hac̄ nanajdostojnišcho wudebjene: ze schleńczanym kufotwaram, molowanymi woknami a t. d.

Znutskowne syrotnicy je do dweju polojow dželene, jena je za hólčata, druhá za hólčata; do kózdeje polojych wjedn woſebite durje z woſebitnym schodom. W spödnim schosu su wobydlenja za wotrocžkow a džowki, nahromadne komory, pječarnja, drjewowe, wuhlowe a druhe pincy. Tam tež su kupjelne ſtwy a ploščarnja. W podcyrkwi je po hrjebnisče za założerja syrotnicy. Při zemi w hólčacej polojcy kheje su wobydleni za założerja a kaplana, jědzeňja a ſtwy za dželo a turnowanjo hólčatow. W hólčacej polojcy su wobydlenja mitoſczi-wyjch fotorow, jědzeňja za hólčata, kuchnja, wopłokowienja a t. d. Z hornjoho schosa wustupi so na terassu, z kotrejež je krásny wuhlad na alpy a do dola rěki Inn. Po jenym schodze su tež sale za wiczenjo, hudźbu, wobrazowanijo, bjeſadownjo, tež woſebite ſtwy za khorych a potom 8 schulskich ſtwow za ludowu schuln, kotař so tam pozdžischo za wonkowne džecži wotewri. Po dwemaj schodomaj su wulke sparne sale z komorami za schaty a draſtu, tež ſtwicžki za dohladowarjow.

Nadobny założer tutoho wulkotnho wüstawa je J. v. Sieberer, Tyrolčan, kiz je we Winje živý a z čašnymi kublami žohnowany. W lěće 1830 we wjesci nad Inom jako syn khudejú starscheju rodženy je z dobrým wuſpěchom studował,

pozdzisjego sebi prawiznisse powołanie wzwołił, w kotrymž hiszpeje hało dowierzeń najwosobnijszych rakuſkich zemjaſtich swójbow skutkuje.

Twar a doſpolne zarządzanie syrotnicy je nimale 500,000 ſchęſnakow płacziło. Wyſche toho je nadobny dobroczes tež hiszpeje 450,000 ſchęſnakow zaſtaſnoho kapitala za syroty městej Inſbrukej zawęſczili.

Wotewrjenjo a poſwyczeſjo wulkotnoho wuſtawa ſta ſo z wulkej ſwiatocznoczy, a běchu pódla dwaj biskopaj, archywójwoda Karl Ludwik, pſchedyda ministerſtwa Taaffe a wſhitej najwyſchſhi zaſtoſnich Inſbruckey.

Cazottowe węſhcejenja.

Uboczny francózski baſtiſk Cazotte bě přeni, kotryž žadlawe njeſtutki francózſteje revolucije a ſmierz naſwiažniſtich woſobow do předka widzeliſche. Hdyž poſlebni raz do Pariza pſchiindže, bu wot Chamforta k wjeczeri pſcheproſthemy. Naſławniſhi ſpiſaczelo tamnoho časa běchu ſo tu zechli. Wſhityc běchu wjefeli. Myčzachu wo wſchelakich naležnoſczach, wo politicej, nabozinie, filoſofij, woſebje pak wo tak injenowanym „ſwobodnym myſlenju”, po kotrymž čiowjek jenož to wěri, ſchtaz ſo jomu ſpodoba. Bě to ſežhwk hroźneje Voltaire-oweje filoſofije. Kózdy wjefeleſche ſo nad nowymi idejemi a někotryzkuſi wobliczowaſche hido, hdy možachu tamnu wulku ſocialnu revoluciju wotčałowac̄. Haj někotſi, kaž Bailly ſo bojaſhu, zo pſchi swojej wulkej starobje tohole rjanoho časa njedožiwja. Jenož jedyn z hoſci bě zrudny a njerjekny ani ſlowczka. Bě to Cazotte. „Haj, moji knieža”, džeshe z dobom, „my ju wſhityc doczakamy, tamnu wulkotnu, straſhnu revoluciju, kotruž ſebi wy pſchejecze. Boże pucze ſu wobſtajne a njepſhemennite. Moj duš mi praſi, zo budzecze wy wſhityc, kotsiſ ſeje tu zchromadzeni, ſwedy tejele revolucije.“ Potom ſedzefſe, kaž wo ſuſe. „Węzo, wſhityc nadzijam ſo, zo džen ſwobody doczakamy, haj zo budzemy ſami ſobu dželac̄ na wuſwobodzenju“, wotmołwiſhu joho towarzchojo; „to njetrjebaſch profeta byc̄, džeshe li to do předka rjec.“ — „Profeta! Haj tón ja ſym“, wotmołwi Cazotte zahorjeny. „Ja ſym wulku revoluciju w ſwojim duchu pſchějiwił a wém wſho, ſchtaz ſo stanje. Pſchejecze ſebi, moji knieža, zo wam rjeknu, kaſki podzél ſchto z was pſchi tym změje?“ — „Změrom“, džeshe kniež de Condorcet, kaž chył Cazotta wuſměſhecz, „profeta Habakuk ma ſłowo“. — „Šchtaz was naſtupa, kniež de Condorcet, praſi Cazotte, „wy wumrjecze we jaſtwje, pſchewděceny, zo ſcje ſwoj kraj do naſiuroviſhoho tyranſtwa zaſtorcził. Wy ſebi ſam z jědom zavdaczę, zo njebyſhce do katowych rukom padnuy.“ Nichto njewdžefſe, ſchto praſieſ. Cazotte wobroči ſo k Chamfortej: „A wy, kniež Chamfort, ſebi z britwju na dwajadwaceſi měſtach žily pſcherézneſce, a tola budzecze hiszpeje pſchi ſwojich dwajadwaceſi ranach dwaj měſacaj žiwy.“ Zo by Cazotta wuſměſhał, pocza Vicomte d' Azyr ſmierzny paſalm „De profundis“ ſpěwac̄. „Tak je prawje, Vicomte d' Azyr.“ rjeknu Cazotte, „je čas, zo ſebi ſam ſmierzny kérliſh zanjeſecze. Wy ſebi ſwoje žily njeprſherézneſce, dokelž budzeteſ wam ruci ze ſtrachom tſhepotac̄, ale budzecze ſwojoho pſcheczela wo to proſyč, wo ſredz nocu na wiež ſchoricze a w ſwojej ſewi ſo kupajo na to wumrjecze. Glejeſe, poſladajez wſhak na tónle čaſnik — runje waſhni ſmierznu hodžinu bije.“ Bě knapoleſ jenej. Wſhityc hoſcejo ſo ſtróžiſhu a ze ſtólcoվ poſtamdu. Cazotte pak liczeſche ſwoje wopory, kaž woczeſ ſwoje wowcy. „Wy na wotprawniſhę ſkóńczieſ“, wobroči ſo ke kniezeſ de Nikolai, „tež wy kniež Bouher, wy, kniež Maleſherbes tež — to na was čaka. A ani ſchęſez ſet njezañdže, a wſho, ſchtaz ſym rjeli, je ſo ſtaſo.“ — „Woprawdze“, rjeknu kniež Va Harpe, „wy džens wjeczor ſpodziwne wěcy wěſhceſcie;

ſhto cžaka dha na mnje?" — „Z wami ſo woſebity džin ſtanje", praji Cazotte, „widžu was pſched wołtarjom poniznje klečacoho na wutrobu ſo bicž; widžu, kač jenomu z tych duchownych, kotryhž netk wuſmehujuče, ruku wołoshecze; widžu, kač w czichim klóſtrje ſwoj mér phtacze a w ſpomiednym ſtole wo wodaczo hréchow proſyče." — „Ač, netk je mi lože", rjetny Chamfort, „to ſheče many wjeli khwile, zo budzemy zniczeni, hdyz budze tak dołho tracž, doniž ſo La Harpe polepschi!" — „Mas žónſke tola revolucija pſcheschonuje", pſchispomni wjerchowka z Gramont; my drje hcemy ſo za nju zajimacž, ale pod tym wuměnjenjom, zo ſo nam ničjo njestanje". — „Móžno", wotmolkwi Cazotte, „ienož to je wěſte, zo was k wotprawniſhczu powjedu, was a wjeli drugich woſebnych žónſkich z wujazanymaj rukomaj na karje powjezu. Poſlednja žónſka, kotaž budze wotprawjena, budze" Wón pſhesta. No, ſhto budze ta zbožowna, kotrež ſo toho prawa doſtanje?" — „Te jenicki poklad, kotryž francózſkomu krále woſtanje — joho mandželska!"

Po tychle wěſceželskich ſłowach, kotrež ſu ſo doſlownje dopjelniše, pſhejeſhće Cazotte „dóbru nóc" a wopuſhczí tele towařtvo.

Profeſſor Gregory piſaſche ſéta 1850, zo běhu tehdom hſiſcze ludžo živi, kotsiz běhu hžo pſched lětom 1789 wo Cazottowych wěſceženjach ſkyſheli. Někotryžkuli možt rjet, Cazotte bě jara mudry čłowjek, kotryž do předka widžeshe, kač to wſho pſchiutože, a to w czaju, hdzej mnozy zdželanyh Francózow radofnitje žohnowanjo noweje tač imjenowanje ſwobody witachu, a hdzej hſiſcze nichčo na zatraschne ſurowoſcze a hrozne krejſchelečzo njemyſlēſhe; ale žana mudroſcž, tež uajwjetſha ſwětna nic, njemože ſebi jenotliwoſcze, kaž je Cazotte do předka widžeshe, wumyſlicž. Nikomu druhomu z mnohich wulſich wučených w Parízu njepſchindě něchtto podobne do myſli. —

Bajimane budze tež ſkyſhće, kač Cazotte zemrě. Hdyz revolucija wudyri, ryczeńſhe a piſaſche zjawnje pſheciwi njej; tola podarmo. Wjednich revoluciſe žbonichu, zo wón z kralowſkim dworom liſtuje; tuž joho zajachu a do jaſtwa ejiſmychu. Schesčatzſiceči hodzin trajeshe pſhepytowanjo. Samo zjawný ſtoržník dyrbjeſhće muža, pſheciwi kotoromuž bě wuſtupil, cžesčej. „Cjohodla dyrbju tola", wobroczi ſo ke Cazottej, „was wobkoržowacž, kotryž ſeže 72 lět w najrjeñſhich počinkach živoh byl!"

Wón zemrě zmuzicze. Joho poſlenje ſłowa běhu: „Moja luba mandželska, moje lube džeczi, njepłacze, njezabudźe na mnje; pſchede wſhém pač ſo hladajče, zo byſhče ženje Boha njerožněwali!" J. K.

3 Gužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Šchtwórt 31. oktobra je najdostojniſhi knjez biskop tſiom minoriftam, k. Rencžej, Králej a Reimje, ſwjeciznu ſub diakonow wudželiš. Swjatočnoſcž běſhe dopoldnia w 7 hodž. tón króč w serbskej cyrkwi, a běſhe wjeli pobožnych pſchitomnych. — Diakonat wudželi ſo ſpomjenym knjezam pónđzeli 4. novembra a měſchniſka ſwjecizna ſriedu 6. novembra dopoldnia w 9 hodzinach w tachantskej cyrkwi. Kaž ſkyſhimy, hcetaj k. Král w Radworju a k. Reime w Scherachowje přeni wopor Božeje mſčę jutſe njedželi (za tydžen), knjez Rencž pač za dno njedželi w Chróſcicach ſwjecizę.

— Serbski zapoſlanci, knjez Kubler Kečk w Radecach, je pſchi poſledních wólbač do druheje komory ſo nimale jeno hloſnje zas wuzwolik. Wjeho hromadze je ſo 1764 hloſow za njoho wotedalo. Pſheciwne ſtrony ſu ſpóznale,

zo Serbja krucze za swojego zapołanca stoja, a tohodla ani sypowale njeſſu, druhich kandidatow poſtajecz.

Z Khrósczic. (Zapozdżene.) W pſchedkhadżachm čiſle „Kath. Bohola“ dopis z naſheje wſy cijtajo, pytnych we nim njeđoſpołnoſcž: njebe tam ničjo wo družkach, kotrež ſu tehdom k. biskopa ſobu powitałe. Běſhe jich hromadže 40 — praj: ſchtyrczci družkow! — Kózdy ſam je je dyrbjal widžecz, te holcy a holczatka w jich narodnej pyſche, z kotrejž ſo jenož čęſte serbske holicza pyticiž ſmiedža! Kafke zacjucia dyrbji tute wuznamjenjenjo we nich budzić, kotrež ju tajkeje pyſhi hōdne! Zo bydu tola wſhē serbske holcy tule pyſhi trjebač ſmeli a ju tež často trjevale — wjèle zloho by ſo w Serbach mjenje ſtało a wjèle ſylzow by mjenje kapało! Schtó chękł prečz, zo runje tale „formalna“ węc njeſmierny wulim na duchowne živjenjo nima? — Z pſchewědczeniom, zo je wěrno, ſchtož ſym runje wuprajit, džeh njeđzeli 20. oktobra tež do Klóſchtra wohladacz, kaž tam k. biskopa powitaju. Wzdawajo ſo rozprawy wo tym, njemožu tola zamjelczeć, zo je mje pſcheklapito, hdyž tam nie jenu družku njewohladach. Holcata hēchu tam czorne zwolękanie a w płaszczyzach. To běſhe dotal pſhi tokih pſchiležnoſczech njezwieczonym napohlad, a zacziszczeć czyleje ſwiatoczeńſce zdaſhe ſo mi tak kaž mjenje radostnym byę. Zhonich pał, zo je tam tak poruczenie bylo, hac̄zruniž njeſm cžohodla. **Bohusław Sporusch.**

Z Lipska. Dawno njeſſym z Lipska wjacy piſać; tohodla tudy z krótką najwažniſhe. Njeđzeli 13. oktobra wudželsche Joho biskopſka miloſeč, dr. Franc Vernert, 349 křeſcjanam (161 mužskim, 188 ženskim) ſwiatocſć ſirmowanja. Wjezor běſhe k čęſczi najdostojniſchoho knjeza ſchadżowanka wſhiliſkich katolickich towarzſtwow we ſalu kath. towarzſhnie. Pónđzeli a wutoru dopoldniu ſo džeczi ze 14 rjadowniow z nabožniſtwa pruhowaču.

— Zapoczątk oktobra je nas wyſokodostojny knjez kapłan Bohuměr Schmitz wopuszczęſit a ſo zaſy do swojeje domowiny (woſadnoſcž Kölln) wrócił. Wyſokodostojny knjez běſhe w zapoczątku decembra 1886 tudy nowozałożone kęče kapłaństwo naſtupił a mějeſte pódla zaſtojniskich džetow we Lipsku tež missionske mějstna Grimm, Wurzen, Leisnig a Hartenstein z Božimiſtiſkimi ſlužbami a nabožinſtej wucžbu zaſtaracz. Zaūdžene lěto je wón katolickie towarzſtvo dželaczeſerjow we Plagwitz-Lindenaу zaſtžit. — Na joho město je nowoſwieczenny wyſokodostojny knjez Ludwik de Laſalle k nam pſchijchoł.

— Pſhed lětom (zapoczątk oktobra 1888) je ſo naſha katolicka ſchula z farſkoſo domu do domu wuprzednjeneje měſtčanſkeje ſchule pſcheydlita. Autón dom je nam město na njeveſtym čas na pozež woftajilo. Wot zaūdžených jutrow mamy tam we wulkim ſalu w tydženju z króz Boži mſchu za ſchulſtu młodžinu. Wot jutrow ma ſo ſchula na 16 rjadowniow (8 holczech a 8 holczech) rozhřeječ, zo byduhmy tež we zwonkowym zarjadowanju porno tudomnym měſtčanſkim ſchulam ſtali. — Pſhi ſwietcznenju poſtaſtelnego měſtčanſkoho jubileja Joho Swiatocſce bamža Leona XIII. (w lěce 1887) ryčeſte ſo prěni króz zjawnje wo założenju druhej e cyrkwi w jenym z Lipskanskich pſchedměſtow. Po dlejsich drěmku ſo tale naležnoſcž zaſy hibacz poczina. Wěc ſo wotſtorejcie njeſmě — dokelž je naſha cyrkwi njeđzeli (byruje 4 króz Boži mſcha była) we ſanktach a na haſach z ludžimi natlóčzena; často dyrbja množy pſched cyrkwi woftacz. — Boh doj ſpomožny wuſpěch wſhém naſhym prōcowaniſam!

H. D.

Z Prahi. Serbski seminar w Prazy hospoduje lětsa 32 wučomcow, 16 Serbow a 16 Němcow. Bohosłowcow je 11, a to w poslednim lěće: Pawoł Riedel z Drježdān, Aloys Eilers z Köthena w Anhaltskej, Miklawš Za-

rjenk* z Džéžnikec a Jakub Nowak z Hory; a w přením lěče: Bjarnat Hicka z Pančic, Jakub Šewčík z Bačonja, Wendelin Trenkler ze Seiten-dorfa, Jurij Křižank z Podhroda, Karl Kretschmer ze Šérachowa, Karl Rothe ze Šérachowa a Franc J. Bodenburg z Münstera. Gymnasij wopytuja 21, a to: Jan Just z Noweje Jaseńcy a Jakub Stranc ze Zuric VIII. rjadownju; Michał Šewčík z Bačonja a Alfons Jäschke z Peterswaldau-y w Ślezskej VII. rjad.; Mikławš Andricki z Pančic, Emerich Otto z Neuleutersdorfa, Pawoł Kretschmer z Wostrowca, Isidor Klaus ze Seitendorfa a Pawoł Rentschka z Budyšina VI. rjad.; Jurij Wingerz z Khróscic, Gustav Vogt z Nowoho Kallenberga, Józef Maier z Nowoho Šérachowa a Pawoł Wagner z Wostrowca V. rjad.; Mikławš Rebiš z Bačonja IV. rjad.; a Jakub Rebiš z Bačonja, Richard Lange z Linde-nawa, Pawoł Solta z Wotrowa, Jakub Lorenc z Radworja, Pětr Wjacslawek z Ralbic, Franc Müller ze Šérachowa a Jurij Hejduška z Hórkow III. rjad. — Serbja maja mjez sobu towarzstwo „Serbowku“, kotaž hiše ženje telko (16) sobustawow měla njeje, kaž lětsa. Kóždu njedželu ma tute towarzstwe swoju serbsku hodžinu a dawa tak wšem Serbam přiležnosć, so we maćeřšinje wudokonjeć, zo bychu něhdy hako duchowni spomožne mjez swojim ludom skutkować móhli. Bóh njech žohnuje jich prácowanjo a njech wšem da docpěć krónu swjatoho měsni-stwa! — Luby čitarjo, dopomí so druhdy z pobožnym wótčenašom na serbski seminar w Prazy.

Přisp. Jan Šoňta z Kulowa je jutry Prahu wopušći a studuje nětk we Wrót-slawskim vjeřebiskopskim konwikće dale, zo by potom we wbohéj Kulowskej wo-sadze skutkował. Karl Linke z Drježdžan služi w Drježdžanach hako dobrowóluik.

* Serbja su ze šeršimi pismikami čišćani.

3 cyloho světa.

Němska. Kejžor Wilhelm je ze swojej nadobnej mandželskej so na pucžowanjo do Grichiskeje podal. Pschez Italsku, hózej je jeju italski král poštrowil, podaštaj so do Athena, hózej je so wulkotne powitanjo pschihotowało. Tež wudowa kejžora Friedricha ze swojimaj džowkomaj Viktoriju a Marhatu w Athenie pschebywa. Do Athena staj kejžor a kejžorowa sobotu pschijeloj. Niedželu na to běše tam werowanjo pruskeje prynceſny Sofije, kejžoroweje sotry, z grichiskim krónpryncom. Z Athena poda so kejžor ze swojej mandželskej tež do Konstantinopla, zo by sultana wopýtal.

— Němski sejm je zas wotewrjeny; dolho pak trajesche, předy hacž bě težko zapóſlancow zhromadžených, zo by k wobzamkowanju trěona licžba pschi-tomnych byla. Nětcžihi sejm kaž so zda čzuje, zo su joho dny licžene, pschetoz bórzy po zapocžatku nowoho lěta budža nowowolbý.

— Nowa požežonka, kotruž změje tónle sejm hishcze zwolicz, budže, kaž piſaja, 250 millionow — nimale wscho zas za wójſko. Z tym cyly dol němskoho kejžorstwa milliardu (tysac millionow) pschekrocži. To rěka kóžde lěto změje Němska pschez 40 millionow danje dawacž.

— Wo zemrětym archybiskopje v. Steichele w Mnichowje-Freislingen tež liberalne nowiny pschipóznawace a pocžejcžowace živjenjopisý po-dawoja. Archybiskop, kž je wulku diöceſu runje 11 lět wjedl, mějšeche wuzna-mijenjeny dobrý charakter, wulku wucženosć a woſebitu luboſć ſe khudym,

kotrychž je wosebje w poslednich lětach swojoho biskopstva často w jich khudych wobydlenjach wopytowal a jim sam daril nosyl. Powieda so, zo je jónu z chlym drjemjeniom drasty, spody swojoho talara skhowanym, do khudocho domu khwatał. Wysoki duchowny, tiz joho zetka, joho na puczu postrowi. Tu wusuny so drjemjo spody talara — a chla węc bě pscheradžena. Tola biskop so njestroži, so smějo rozbřojene fruchi z pomocu tamnoho duchownoho zežberawšchi zas spody talara skhowa a khudomu donjese. Drugi krči, hdž khuda žona na droži joho wo jałmožnu proščeſche, won pak vjenjez pschi sebi njemějeſche, vožci sebi wot znatoho, tiz runje nimo džēſche, někotre marli a da je žonje. Hischče zapoczątk tohole lěta wustupi w naležnosći měšchanich mandželstwów z wosebitym paſthéſkim listom, tež we zhromadnym pismie wšichc bayerskich biskopow na prynca-regenta w nastupanju swobody katholiskeje cyrkwe běſche joho nijeno přenje podpisane, schtož je liberalnym woboje do wole wopati bylo, dokelž njebečhu wocžakowali, zo „měrniwy“ biskop za cyrkę a jeje nje-wotwiſnosć tak frucze wustupi. Pismo chycsche archbiskop Steichele sam pschedowac, tola jomu regent požadanu audiencu k tomu njeſchizwoli. Joho wosebite wjeselo běſche twar tſjoch nowych farſkich cyrkwów w Mnichowje, kotryj je mócnje ſpěchował.

— Za nowoho archbiskopa w Mnichowje-Freisingen je biskop Thoma w Bassawje wuzwoleny. Za krótki čzas swojoho pschedowania w tutym měsće je sebi spominjeny kniez wſchitku luboſez dobyl. Ta je jomu tež w Mnichowje zas wěſta, dokelž je tam priedy hido dolhe lěta hako farar ſkutkował.

— W nastupanju poſrjeba zemrétoho archbiskopa w Mnichowje piſaja tamische nowiny: Ze wſhem prawom su katholici wobydlerio Mnichowa rozhorjeni tohodla, dokelž pschi khowanju njeboho archbiskopa ani ſchule zamknjene njebečhu. To dybri so hako nježiwanjo na wysoke zastojnictwo zemrétoho spóznacz a wobžarowacz, cžim hóle, hdž so dopomnij, zo pschi poſrjebie starokatholisko měſčanosty dr. Erharda běchu wſchē ſchule zamknjene, a zo dla turnáskoho swiedzenja mějachu ſchule w Mnichowje 10 dnow przodźniny!

— Katherolske žiwiſenjo w Bayerskej so wosebje po wulfotnej ſchadzowanych katholikow w Mnichowje, hdžez bě 15,000 wopytowarjow, mócnje hibačz poczina. To so wosebje w tym poſkozuje, zo su katherolske nowiny w poslednim quartale wjele nowych abonentow pschedobyle. Tež chcedža wosebitu katheroliki zjedz we Würzburgu za Frankow założicé.

— Nowe wóſby w Badenskej su za katherolu węc psched dobrý wuspěch měše: katheroliko su liberalnym 5 abo 6 ſydkow wotdobyli; wſcho hromadže změja někto 15 abo 16 ſydkow. To je pschi jara njesprawnym rozdželenju wóſbnych wokrjesow mijez tym derje doſč.

— Do krónprynca Wilhelma we Württembergskiej je 35lětny trochu duchakhory garbař Měrczin Müller z revolverom tſelił, njeje pak joho ranil. Spominjeny Müller njeje katherolik, kaž běchu wot spoczątka piſali.

Austria. Ze wſhem prawom žadaja awstrijscy katheroliko wobnowienjo konfessionskich ſchulow. Wo tym zas ſledowacy pad ſwedeſzi. Po wukazu ministerſtwa wuczenja poruczi so ſchulskim wjedniſtwam wokrjesnomo hejtmanſtwa města Wels-a, zo ma so w ſchulach z džeczimi wſchelakich wuznaczow „Wótcze naſch“ a „Strowa sy Marija“ wuwostajieſz! Hdž w lejzorstwowej radze zapoſlane Doblhamer wo tym praschenjo ſtaji, njeđosta žanoho wotmołwienja, a wukaz, tiz katherolikow hľuboko rani, ma hischče móć. Spom-

njenej modlitwie potajkim so we 8 rjadownjach města Wels spěvac̄ nje smětej. A čzohodla tónle wułaz? W chým měsće wopytuja 11 protestantských džecží a 2 židowskej džecží šchulu, a tychle 13 džecží dla njesmě 483 katholickich džecží modlitw spěvac̄, kotrež katholicej pschisjo!! To su tola zrudne wobstojenja. Kóždy rozmnh čłowjek dyrbi tola spóznacž, zo zakon, kiz tajkele plodh njeſe, njemóže kħmany bħoż, a zo dyrbja skerje a lěvje zaš konfessjonske šchule so za-łožicž. — Tolerantnočž pscheziwo někotrym druhomērīwym na jenej stronie, a najhōrscha intolerantnočž (njezniesliwočž) pscheziwo katholitam na druhej stronie.

W Belgiskej zaš nowy wulki strajk wuhlo-podkoplowych dželacžerjow hrožy. Połazujec̄ na powyschene wuhlowe placizzym żadaja woni tež powyschenjo swojeje mzdý wo 20 procentow. Hórnikowje nadzireja so netkle, hdvž so zyma bliži, ejim skerje swojich żadanjow doepicž, dokelž bħxu wobsedżerjo podkoplow z powschitkownym strajkom do najhōrsich wuzkoſc̄ow pschisħli.

Francózská. W Parizu zemrije tele dny ūkawni lěkar dr. Ricord. Hnydom za samym čželovym wozom, na kotrymž joho čželo k rowu wjezechu, džecžie 12 kħorichwotħladowacych sotrow. Tute sotry skusheja k tym rjadam, kotrež je něhdj Parizska rada ze swojich kħorownjow z mocu wotstroniła. Hijo tehdhom bē wjеле Parizskich wobħdlerjow, wosebjie pak mnoho lěkarjow psche-čziwo tutomu wukazanju. Njebo dr. Ricord chycsie tež hisčeże po smjerci sotry čžesċiż a toħodla bē postajiż, zo maja hnydom prenje za joho kħasheżom hicž, dokelž bē we swojej wjeleleinnej lěkarſkej prakty spóznal, z fak swernej luboſc̄u a woporniwoſc̄u kħorich wohħaduja. Z dobowm pak bē to tež Parizskej radje zjawnu wopokaz, fak tuton ūkawni lěkar we joho zmyšlenu sudžesče.

Portugalska. Kral Ludwik (Dom Luis), rodženy 31. oktobra 1838, brat naſcheje njezapomnитејe prynceſn̄ Turjowej, je 19. oktobra ze swiathymi sakramentami wobstaranu wumrel. Joho 28-létnie kralowanjo njeje runje za katholiku cyrk̄i żenie wjèle wustupowało, haċzruniż je tola Portugalaska chla katholiska. Namopak pytaſtej liberalismus a swobodne murjeriſtvo bjez wſchoho zadžewka ze stronę kniežerſtwa, haj čžaſto wot njoho podpieranej, zjawnje a potajne katholike žiwenjo po mōžnoſći poduſtej. Portugalaska najebac̄ swoje katholike imeno do tamnych krajow skusha, na kotryhž katholitwo je najmjenje spuszczejenja. Samo duchowństwo je so tam wſchelako nathħnycž dało z liberalnymi a njeċiġiwiniskimi wliwami. Fak zo traſħ nowy kral Karl w tym porjedžecž pōčinje, pschetož w swojej proklamaciji je swojому ludej zjawnje ſlibil, zo chce katholike nabožniſtvo zakitač.

Bošħarski wjerej Ferdinand je na dlejšim pucżowanju Pariz, Brüssel, Koburg a Mničhow wopytawſchi so zaš do Wina wróćiż, hdjeż we „ſwójb-nych naležnoſc̄ach“ hisčeże pschebywa.

Cżornohórska. Wulki hłód na Cżornej Horje so, kaž so zda, bórzy zmerni. Něħdušcha cżornohórska prynceſna a nětko ruſka wulkowjerchowka Milica je swojому nanej, wjerej Mikiawſkej, swój njevjesciński doftak, kotryž je jej car darik, w sumje 1 miliona rublow pschepodała, zo by jón k pomocy tradachych Cżornohórcow wužiż. Wjerej je hnydom z toho 500,000 frankow rozdał. Mnogoż Cżornohórcy su w Serbiji pomoc namakaſi. W Beogradje je wubjerk zestupiš, kiz zjawnje za Cżornohórcow pjenjezy zbera a so za to stara, zo bħxu cżornohórscej pschicżahowarjo města dostali a so z naj-nuzniſkim zaſtarali. Preñi pschicżahowarjo su 13. oktobra do Serbije pschisħli.

Knježerstwo je jím w Prokopoljskich stronach ležomnoſće pſchipofazało, zo bým na nich ratarili.

Wſhleſzini.

* W Bonnje so 14. oktobra pſchi jara wulkim wobdženju katholſkih měſchnikow a wěriwych powſchitkownie czeſčowanym a lubowanym farar' pola swj. Remigia dr. theol. Reinkens, jubilarnym měſchnik, i rowu pſchewodžeske. Mjez pſchewodžerjemi býše tež młodšji bratr zemřetoho fararja, něcžiſki staro-katholſki „biſkop“ dr. Reinkens. Što tež to je ſebi tutón pſchi taſkim po-hrjebe ſwěrnoho katholſkoho měſchnika myſlit?!

* Rúſki car je w Barlinje pſchejz 2000 proſcherſkih liſtom doſtał!

Naležnosće naſho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 423. Jakub Więzak z Prawoćic, 424. 425. z Budyšina: Hainza Albertowa, Jurij Šenk, 426. P. Šolta (na Haškec) ze Serbskich Pazlic.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 702, Hainza Albertowa z Budyšina.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinjeſtej 104,627 m. 35 p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow je dale woprowała: njemjenowana k wopomnjeću zemřetoho 2 m. — Hromadźe: 104,629 m. 35 p.

Na nowe piſčeſte do Baćoſkeje cyrkwy: Dotal hromadźe: 4212 m. 17 p. — Dale je woprowała: njemjenowana lubjeny dar Maćeri Bożej za dostaſtu pomoc 6 m. Hromadźe: 4218 m. 17 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 10,686 m. 75 p. — Dale su woprowali: njemjenowana k wopomnjeću zemřetoho 1 m., z Hněwsec k česći swj. Józefa za dostaſte dary 2 m., dwě khudej žonje k česći swj. Józefa 50 p. a 50 p. — Hromadźe: 10,690 m. 75 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

dari: k. præſes J. Łusčanski w Prazy 2 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Š r a j a n

katholſka protyka za Hornju Lužicu
na lěto
1890

budže za tydženj na pſchedaní. — NB. W nim budže tón króz wjac'h pruſkih hermankow zapisaných, dýgli je dotal bylo.

Wozjewjenjo.

Wuprzednjene wučeřske město w Šunowje w Ralbičanskej wosadźe so z nowa wupisuje. Dokhody: 840 m. za šulsku službu, 72 m. za wudokonjawacu šulu, wobydlenjo a zahroda, 60 m. přidawka, kotryž pak so do přidawkow za staršeho wučerja sobu wobliči. Zamołwjenja maja so stać pola wokrejsnho dohladowarja k. Schütze w Kamjeńc.

Šulske předsydſtwo w Šunowje.

Ediſke Smolerjec kuihičiſkeſteńje w maczježnym domje w Budyſchinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihární 2 m., pod křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 22.

16. novembra 1889.

Lětnik 27.

Katholicka cyrk w Sewjernej Americh.

W minjenym měsaci je katholicka cyrk w zjenočených statach Połnōcneje (Sewjerneje) Ameriki stolétny jubilej swjecizi. Dokelž so w zrōsče naſcheje swj. cyrkwię w tutym nowym džěle naſcheje zemje wiedżenjo Bože tak jaſnije po-
lazuje, čicemy swoim čitarjam wozjewicž, schtož wo tutym zrōsče piſaja.

Běše to w powaleſtím lěcze 1789, hdyž bamž Pius VI. měščnika jesuitſkoho rjada, P. Carolla, za přenjoho biskopa w Sewernej Americh postaji. Tehdom běše tutón džel swěta za katholicku cyrk wihce njeznamy kraj. W cyrk, ujedněnje wohschérnej republičy zjenočených statow bě tehdom uždže 22,000 katholikow živých; wšchitey pač běchu rozpjerscheni, tak zo běchu jenotliwe swjiby často 3, 4, 5, haj 10 hodzinow wot cyrkwię zdalene. Za titych katholikow běše tam jeno 20 měščnikow, kotsiž jim khleb žiwenja ťamachu a ſlово Bože wozjewiaju. Woni běchu wopravdu japoſchtoljo, kotsiž lěto wot lěta, we wičorje a deſčezu, w horcože a zymje, na ſchpatnych konjoch řehajen do hustyh praleſow so dobývachu abo pſíhez njeſcheladne ploniny a puſčinu khvatachu. Často njemějachu w noči žaneje druheje hospody, khiba někajti halzaty ſhrom w leši, ſpody kotorohož so lehnychu, z jenej ruku za woteklu konja dzeržo, z druhej pač brón, zo bychu so krewſelaczych džiwich zwěratow wobarali. A tak pučzowachu čile japoſchtoljo kſhiža wot jenče ſamotneje khězki k druhej, noschachu khudy, wopuſtečenym ſyderjam khleb žiwenja, wopravachu pola nich wopor nowoho zakonja, ſyſchachu jich ſponěž, wučachu džecji a tež ſtarſchi, kotsiž běchu cyrkwi a wérje wocuzbeni, dokelž lěta doho žanoho měščnika wjac wohladali njebechu. Tak tale mała čyrjódku měščnikow dželaſhe, dónž z Europh, wosebje z Francózſkeje, pomoc njeſchiniidze. Tehdom runje francózſka revolucija začhadzefše. Wſchelacy měščnikoj, kotsiž běchu wérje a winowatſczej ſwěrni, dyrbjachu na guillotine ſkónczicž. Wſchelacy pač tehdom tež Francózſku wo-
puſtečinuſhi so do Ameriki pſchewjezechu a tam z čyrjódku měščnikow so zjedno-

czichu, kotsiz tam skutkowacu, a bórzy móžeshe so přeni biskop w Americy po-stajic: John Caroll, doftojny rjek połny zmužitoſcze a japoſchtoſkoſko duha.

Přeni biskop w hobrskim kraju po taſkim jeno mało měſchnikow namaſka a nětore cyrkwię, abo ſépje modleńje a drjewjane kapalki: žane ſchule, klóſhtry a ſpomožne wuſtawy. Ale nětko wſho ſpěchňe, jara ſpěchňe pſchibjerasche. Bože žohnowanjo wotpočzowasche widžomnje nad stadłom, tehdom hiſhceze tak malym. Hijo za jene lěto ſtojeſche tam přeni měſchniſki ſeminar, kotoromuž ſo wot Franklinia a Washingtona, tehdomniſcheju wulkeju wjednikow, wiche prawa ſpožejichu, kajtež tam university měſachu. Za džesacz lět mějeſche biskop Caroll hijo 70 měſchnikow, 80 cyrkwiow, z 50,000 wěriwymi pod ſobu. Bifkop Caroll powyſhi ſo na archibifkop w Baltimore, tež w New-Yorku, Filadelſiji, Bostonie a Bardstownie ſo bifkopſke ſydkla założicu.

Archibifkop Caroll wumre 3. decembra 1815. Wot toho časa katholska cyrkwi w Sewjernej Americy ſpodžiwnje pſchibjerasche. Nimalo kózde lěto ſo zas nowe biskopſtwo założi. W lécze 1820 bě w zjednočenych ſtatach (te ſo z krótka „Union“ mjenuju) teſko katholſkih biskopow, zo móžeshe ſo přeni provincialny koncil wotbyč. Wot toho časa je tam 7 taſkich konciliow bylo, a epifkopat je ſo tam tak rozmnožil, zo ma Union nětko, po ſto lětač, 72 biskopow. Mjez nimi je 12 archibifkopow a jedyn kardinal ſwiateje romſkeje cyrkwi: Joho eminencija John Mr. Closkey, archibifkop w New-Yorku. Džesacz millionow katholíkow poſlucha na ſłowo ſiwienna, kotrež jím (we wuzkym zwiazku z wuzerjom wſchěh ludow w Romje) 72 biskopow a 7000 měſchnikow poſticežu.

Hdyž běſhe po ſkóńzenju wulkeje wójny, kotrež Amerikanojo wo swoju ſwobodu dobýčeſci wuwjedzechu, ſławny wjednik Washington pſchi Bożej mſchi pſchitomny, z kotrejž katholíkovo Bohu za dobýtu ſwobodu ſo džakowachu, měſachu ſo Bože ſlužby hiſhceze w deſkowanej cyrkwi. Džensa ſtoji w diöceſy New-Yorku, kotrež daſko pſdhez mjez tutoho hobrſkoho města njedosaha, na 200 katholſkih cyrkwiow: wſhē wopomniſi katholſkeje woporniwoſcze. W cyhých zjednočenych ſtatach pak je 6000 katholſkih cyrkwiow, w kotrejž ſo k njebiu pozběhuje kħvalbný kerlisch: „Wot ſlónca ſhadzenja hacž do joho zaſhadzenja je ſenjezowe mjezo wulke mjezo ludami.“

Hdyž Schwaſcarſki miſſioniski biskop Henni lěta 1844 do Milwaukee pſchindže, nadeńduše tam jenož ſnadne drjewjane twarjenjo halo kathedralu a kudu kħeċżejżku halo biffopſku reſidencu, jenoho jenicžkoho měſchnika a ſnadj 1000 abo 1500 katholíkow. Dženjiſki džen ma Wisconsin 3 diöceſy z 312,800 katholíkami, 471 cyrkwiow, 26 kapalow, 65 miſſioniskich ſtacijow, 337 měſchnikow, 161 woadow ze ſamostatnymi ſchulemi, 22,000 ſchulſkih džeczi, 14 wyjihſkih ſchulow, a 15 ſpomožnych wuſtawow.

Na rjadnikow a miſſionarow tam hiſhceze w tutym lětſtočku kaž na džiwju zwérinu hontwu džeržachu. Džensa je w Americy wſho połno cyrkwiſkih rjadow, 450,000 džeczi wopytuje katholſke farſke ſchule, džensa je tam 700 kollegijow a akademijow (wyjihſkih ſchulow); z nich maja franciſkanojo 40, jeſuicja 53 kollegijow z 1291 wucžomcami. Statny wjednik Blaine a unioniſki general Hermann swojeju synow na universitu w Georgestownje, kotrež jeſuicja nawjeđuja, ſeżeletaj. Hiſhceze pſchi ſpočatku naſhoho lětſtočka běſhu katholíkovo zapiczi, hoi wuznačo katholſkeje wěry podobne zapiczi pſchihotova, kaž dženjiſki džen hiſhceze čjornym Amerikanam jich wukhad wot Afrikaniskich ſlavow. Nětko pak je katholſka wěra tam wyſoku čjeſcz ſebi dobyła.

Hdyž pak so praschamy, shto je katholicku cyrkej w Sewjernej Americy tak powiętsczyło a wobkuczyło, shto je jeje wulkotne wuspęchi tak zawęsczyło, zo też druhowériwi ju z czeſcju mjeniua hako ważny dżel rozwicja cyloho kraja, dha dyrbimy wotmowlivč: cyrkwinſka swoboda. W Sewjernej Americy je katholicka cyrkej na wszech waſhennyj swobodna a nic tak wuwiazana, kaž w europiſkich krajach. Wona može tam po swoich zasadach a laſnijach žiwa być, stat so do jeje zarjadowanjow w niczim njemēſha ani njespytuje, zo by jej cyrkwinſku swobodu w nęczim laſył abo pſchikrotſchał. Stat tam cyrkwi niczo brał njeje, njetrjeba po tajſim jej tež niczo zas dawac; woni jej tež żaneje jałmožny njedawa. Cyrkej dyrbí so sama zdżerzec, to reka: wériwi maja cyrkwinſke potrěbnoſcze sami zaſtarac; woni tohodla tež żadyn kultusowy dawk statej njedawaja a tutón so w niczim do zwonkownych a zmitskownych naležnoſcziow cyrkwie njemēſha. W Sewjernej Americy njeje żadyn placet, żadyn nabožniſki edikt, biskopja njeſtrjebaja so wo żanohu kultusministra starac, ale woni wiedu swoje diöceſy po cyrkwinſkich porucznoſcziach a nabožniſkich potrěbnoſcziach.

Swetnej wyſchnoſci do myſlow njeſchindze, so do naležnoſcziow tykač, kotrež ju z cyka niczo njestaraja, na pſchikkad hac̄ smę biskop swoim wosadnym shto wozjewic, hac̄ smę tu abo tamni wérnoſz swoich dowérjenych wuczic a t. d. A runje tohodla je tam w Americh tajſi dobrý, derje zarjadowany pomér: swobodna cyrkej w swobodnym stacze. Stoletny jubilej ſu w cykej Sewernej Americy z wulkej radoſciu ſwjeczili. To budźe zawęſcze nowy kraſny wuſhyw k czeſcji Bożej a k ſpomoženju cyrkwie a jeje wuznawarjow.

Potutnik.

Tónle podawki, kotrež je ſo pſched ſchęſciami ſtami ſet ſtał, pokazuje, kaž hliboko može čłowjek z horđoſciu, ſamopojchnoſciu a wopaczej ſadoboſciu za czeſcju padnyc; pokazuje pak tež dale, zo može kózdy węczne zbožo namakac, hdyž jenož poſliciženu hnadu Božu poniznie a poſornie pſchijima.

Jónu z wjeczora ſtojeſche na jenej z najwyjetſkich haſow w Parizu črjóda ludzi wokoło čłowjeka, liž ſo na pleſtrje cyłe bjez rozoma mjetashe. Hrubi ludžo joho wuſmęſhachu, a to ežim bōle, dokełz po draſeje widžachu, zo bē wbohi z lepſichoho pothoda; jenož někotri joho wobżarowachu. Tu pſchindze dominikan po puczu, a wboho wuhladawſhi doniſejo joho z pomocu někotrych, kotsiž běchu lepie zmysteni, do bližszejſe korcžym, hdyž wopil ſtńočniſie zaſy k rozmoej pſchindze. Prénje, ſhtož ežinjeſche, bē, zo ſwoju draſtu rjedjeſche; hdyž pak dominikana wuhlada, zakry ſo hauibju ſwoje wobličjo a pocza plakač.

„Luby pſcheczelo”, rjeſmy měſčnik mile, „zawęſcze ſcze z hroznej pſchiležnoſciu do tajſej ſrudobu pſchichy, kotrež ſo tak mało k waſheri draſeje a k waſchomu ſtawej hodži. Dokełz pak ſo noc bliži, dowiedu was, je-li zo ſebi pſcheczec, do waſchoho bydlenja.“

Njeznaty poſladny zrudny na duchownego, a korcžmarjej ſiwnyjſhi, zo ma ſo wotſalicz, rjeſmy: „nic do mojoho bydlenja, doſtojny ſtijeze, ale do cyrkwie abo do ežicheje komortki někakho ſłóſchtra. Hlejče, ſlyſhczje mie; zo piyu, ſtawa ſo, zo bych na wscho zabyl, ſhtož dyrbju zabycz. Wopiwam ſo, zo njebych tamny hrozny wobraz widžał, kotrež mie wſchudżom ſzehuſie a mi ſtajnje, hdyž ſym pſchi rozmije, na myſle thodži. Ha! tu je, tu jón widžicze, doſtojny ſtijeze“, zaſwola ſo ſtróžiwiſhi, „hlejče, woni pokazuje mi ſwoju krawu hlowu, woni woka — mordarjo, żadlawy mordarjo! Kaf? njeſhysčicze?“

Dominikan połoži njezbożownomu rifu na hort. „Zmęrujče so, bratſe! Korczma njehodži ſo za tafle rycze. Pójcze radschi ze mnu ſobu. Do naſhoho klóſchtra njeje daloko; tam mózecze mi wſhō wupowědacz. Tam wupowědaczce ſo duchownomu, kotrejž Boha dla a za Boha hako ſudnik a tróſčtař ſudži a ničtō druhi njeſtýſhi, czoſož ſeze ſo wuznał. Pójcze, ſczéhujče mje a wołozę swoju wutrobu!”

Pomatu pozběže ſo njeznał; bojaznię wokoło ſo hladajo ſczéhowaſhē dominikana do klóſchtra. Tón wjedzeshe joho z malymi duriczkami do cyrkwię a potom do kapalki, hdzejz pódla woltarja hiſcze ſpōwedyń ſtol ſtojesche. Tu pak naboja ſo njeznał myſlo, zo dyrbi ſo nětk zatraſhnoho njeſtukta wuznać. — Dominikan poſlakný ſo pſched woltarjom a modleshe ſo horſiwe k Bohu wo dobyczo w tymle wojowanju, czubník pak hlaſaſhe njeměrnje wokoło ſo, hacž joho ničtō hrabnycz nochce. Znuttowny hlos praſeshe jomu: „Czomu dha cheſči ſo nětk wuznać? Njebojſich dha ſo, zo tebje ſwětnomu ſudniķej pſchedpoadaża?” Ale druhi pochnuwach hlos bě ſylniſhi, hacž joho bojoſcz a wſhē ſpýtowanja džabola, a hdzejz ſo ſkóncznię duchowny do ſpōwedyň ſtola ſyđze, poſlakný ſo tam tež czubník. Ale bě krute wojowanjo. Město toho, zo by ſo czubník swojeho njeſtukta wuznał, ſtaný njezbožowny a ſtupi pſched duchownohu: „Štoto mi pomha”, zawała ze zadwělowanjom, „zo ſo wupowědam a wo Božu miloſcz proſchú? Za mnie žanohu wodaczą wjac̄ njeje! Za hym mordar a rubiežník, kotrejž ſwoj wopor, ſtabohu ſchědžiwca w noč njejaber ſkóncowach. Ani joho ſylzy, ani joho žaloſzenjo njeſtej mje pochnuloj. Mojej ſolenje bě wopſchimył a proſcheshe wo miloſcz — ja bijach — tał doſho do njoho, doniż joho njezabich — — Wot toho čzaſa pſchedzeha mie znuttowny hlos: „Běžnię budžejch tam, hdzejz hym ja.” Tónle hrozmý hlos — ſtysku wodrijo a w noč, ſamо hdzejz ſpju. Nětko drje rozemice, doſtojný knjeze, czoſhodaſ ſym tajkile wopile? — Ženo zo byh měra dobył! Mězecze tež nětko hiſcze wo wodacżu rěczeč?”

Njezbožowny bratſe!“ wotmołwi mnich z czjichim hlosom, „twoj njeſtuk je wulki, ale Boža miloſcz je wjetſhja. Njezadwěluj! Z rozfatej wutrobu a prawej pokutu ju doſtanęſch. Dowěr ſo Ježuſej Kryſtuſej, joho miloſci a hnade. Kajteſkuli tež twoje njeſtukti ſu, wone ſo czi wodadža, hdzejz prawe ſredki nałożujiſh. Niemyſli na zadwělowanjo, ſtotož je nowy, czekli hreč. Nejhôſhohu ſy ſo hižo wuznał, praſ tež to druhe, ſtotož tebi měra njeſala; lěkar dyrbi khorosz derje ſpóznać. Ženž ſo njeboj! Czoſhodaſ ſy tamnoho ſchědžiwca morit?”

„Ze zawiſeče a žadofeče za czeſcju. Hako twařſki wumjeļe zhnich w swojej domiñnię, zo che woſh kral krafniu cyrkę twaricž dacž. Dželach plan, ale předy hacž jon hiſcze dokončiſh, doſtach z tjomí druhimi twařſkim wumjeļcam wot krala pſchedproſchenjo, zo byh ſwoj nacziſk pſchedpoſložil. Za znajach ſwojich twařſchow, žanohu ſo njebojach, dokełž ja bžen běh hižo cyrkę ſwi. Šatuba we Vinje z wumělkę wězu natwaril. Wjele wjac̄ cheſči za tule cyrkę cžinicz. Ženje njebe mój duh tak rjenje zefajany a krasnje wudebjeny wobraz widział. O tafka radoſcz mi naſtanje, myſlach, hdzejz budža týſacy rězbarjow a mulerjow moje wulſtne nacziſki wumjedowacž! Žawěrno, žana macž njemóže ſwoje džecžo z wjetſhzej, nutrniſhzej luboſču lubowacž, hacž ja swoju cyrkę. A potom ſkóncznię myto za telko staroſcžow a dželov: ſwiatoczná ſwječizna cyrkwię; lud, kotrejž mój twar wobdziuje, kral klecžo pſched woltarjom, kotrejž je ſwědk a ſtuk mojeho wumjeſtwa! — Pariz, Francózka, haj cyła Europa budże moje mieno ze zahorjenjom wuprajecž — ani ſmjerč ani lětſtoki njebudža mōc moju kħwalbu zničić! — Tole, doſtojný knjeze, w swojej hordoſči a nadutoſči ſonjach!” —

„Dżesacz hodzin psched hłownym městom zetkach schedźiwca, kotryž kaž ja ſe kralej puczowasche, zo by jomu plan noweje cyrkwe pschedpołožiſt. Smęjaſh fo tajkej khrobkoſci myſlo, ſchtó moħł ſebi zwericz, ze minu wo dobyczo wojowacz! Z wezjipnoſce ſak dač ſebi joħo plan połazacz pschitajiwski, zo snadż moħł jomu nēħħto polepsħic! Ale hdyż joħo plan wuhladach, buč eyle zamysleny; widżach, zo je joħo plan wjese lepsħi hacż mój. Pschedobył bē mje muž, kiż hiżo z jenei nohu w rowje stojeſħe. Hańbowach fo, għubieħihs wħdu doẇeru, roznjemdrich fo, bē mi, kaž ġħix kien zadwēlocar a tu fhem ja zruđi skulk wuwiċed. Jenicżle, na czoż fo hisħeġe dopominam, ie, zo bēħi w tamnej nocu w lësu, zo schedźiwca psched ſobu kiečżo widżach, kotryž mje wo miłość a ſobużelnoſć proſħeſħe, — zo bēħtej mojej ruciż z krawju womażanej — zo bēħu ſchomu koll wokolo mje kaž we wöhnu wobswietlne, do kotorhoż joħo papjery, pergamenty*, grat a druhe węch, kotreż mjeſħeġe pschi ſebi, cżisnyħ. Wot toho časa njejjim wjacq mera a poħoja mēl. Ĝeċċi so do kraloŭskoho hrodu podači, ale fuksia njewidżoma ruha mi stajnje zaſtup zadżewasche, hdyż to spytach. Luž zapocząt piċiż, zo bighi ta' kōzdu myſličku poduſyl; ġeċċi piċiż, dóniż mje smjercz njeħrabni.

Dominikan stanu. Joħo woblicżo, prjedy ta' mērre a mīl, bu zdobom kħutne a ważne. „Sħiħ“, dżesħe mnih, „ſħtoż Böħ, khostaq ale też wodawach iudni, tebi psħex mój hort wozjewja! Ċiżi pokutu, wotrjeti so sweta a swojih prözdnych, hoħiż sonow wo cżeſezi a flawje, wot někla njeħudż nieżo druhe hacż khudy mnih z mjenom Antonius!“ Wobleż so pokutunu draſtu, stawaj wo sridż noċi a cżwilij swoje cżelio! jēz jenoż czorni kħleb. Njeħrejż żenje nieżo wjacq, kħiba zo so modliš. Rani-li cże ſħto, poħloñ so a budż poniz̥i. Bije-li cże ſħto, wokosha ruku, koraż tebje khosta, a spóznaje-li ſħto wo tebi tamnoħo flaw-noħo wumēlka, wotmolk jomu: „ja njejjim nieżo wjacq, hacż frater Antonius!“

„Ba to qħeu!“ wotmolku pokutnik, kiż bē fo na zemju poħla kalku.

„A zo by fo eyle naħozał a polepsħi, cżiżi swoje plamy, kotreż fu tebje i mordarnej sejini, do wöhnu a jidu popjeħ pschedpodaj wētram. Njeħiż fo znicża, kaž twój njeſkut!“

Piċi tħaliż sħowaqi stanu pokutnik spēsħnejne a zawała: „Żenje! radħiżo do hele! Ze ſwojnej ruku dyrbjał najwjetiħu, najkraſniħu a najwulfolniħu myſličku swojoho duħxa znicżież? Zo by drugi cyrkej twaril? Nē, nē, wotče! Seħożdu pokutu pschijimam, budu so modliż, budu połakacż, żenje noħċu swojoho mjeniha mjenowacż, swoje cżelio budu cżwilowacż. Ale njeżada jieħe, zo ja tammy plan fuqal, a druhomu flawu wostaju, zo je nacżiż k'cyrkwi cżin!“ Rozħorjenu ħodgesħe po kapaċċi.

Duchownomu bē joħo žel; tuż spušħeji posledni dżel pokutu, zo by zhubjenni wawcu zaħi k'Boħu dowjed. „Böħ wodaj mi moju ūlaboż“, dżesħe, a „njeħostaj mje, zo twoju pokutu pomjeiħħam. Twowej plamy so psħex cuzoħo cżawjejk kralej pschedpodadża, a twój skulk fo wuviċed, kħwalbi a cżeſeze ſak za to nje-dostannej!“

Wumēl ċi pokutni a bē spottojom, zo so joħo plamy jenoż pschedpożnaju a - wuviċedu. Šwoje dalshe żiġjenjo cżinnejhe pokutu za żalostny njeſkut, w cieħżei fil-oħxtrijsk komorċi, so modlo a ſwoje cżelio cżwilujo. Wumre zbόzju smjercz. Po joħo planje bu cyrkej twarjena. Dominikan paċċ, kotryž bē tomule hrejkneji f-nakazanju a pokutje dopomhał, bē — swjathi Domasjek Alwiniski. J. K.

* Bergament je wosebje pschedhotowana wossliċja koža, na kotoruż fo w starħej časa stajnje, dżensha jenoż hisħeġe jara ważne węch piċċau.

Z Lusatich a Sakskeje.

Z Budyschina. Srjedu 6. novembra je najdostojniški knjaz biskop tijom II. diakonam Rječinčej, kraljej a Neimje poslednju, měštniku svjetecizmu wudželič. Swjatocžnosć wotbu jo w tachantskej cyrkvi dopoldnja w 9 hodž. a trajeshe $2\frac{1}{4}$ hodž. Při hľuboko pohniuvacej ryezi spomni najdostojniški knjaz na wulku duchownu nužu w Sakskej, hdzej wjele wosadow za duchepastrjemi žada, kotrež pat so jím při njeđostatku duchownych pôšlacz njemôža. Hdzej tu zas tjoč noých měštnikow dostanjem, dha je to radosć za katholsku crkve w cykym našchim kraju, radosć wosebje tež za wšichťich přečerzelov tutejch młodzencow; radosć je tež za noých duchownych, přehetož woni dostanu w svjatej svjetecizme hnadi a pomoc za druhich a žami za ſo. — Tora wjele pobožnych běše při nadobnej swjatocžnoſći přečitomnyh.

— „Krajan“ našch svěrny dobry přečerzel je lětka zahe přichíškoł. Hijo 23. leto nastupuje swoje puczowanje do našchich domow, zo by cykly nowe leto 1890 džen a noc, slonce a měsacz, cyrkwinſke swjedženje, haj tež wjedro nam pořazoval. Haj wjedro! Hdzej ſebi Krajana kúpisch, móžesch cykly přichodne leto ſežehowac̄, hac̄ ma Fałb ze ſwojim „wjedrowym wěſčenjem“ prawje abonc. Doho „kritiske dny“ tam namakaſh. Dalshe zarjadowanja protykti ſu hijo znate. Hermanki ſu tón króč na dwěmaſtronomaj wosebje. Na to ſežehujetej dwě baſni, zapis wšichťich 261 bamžow wot swjatohho Petra hac̄ do Leona XIII., Rozhladuj ſo, Zwarnuj cze Bóh luby knjaz, Serbski kwas a wjele druhich poučzach a wulcy zajimawych naſtafkow. Tež wobraz krala Alberta Krajan podawa. — K tomu je lětka hiſhće wažny přehidawł Protýčka na ſčenu, ſtož hac̄ dotal žana serbska protyka hiſhće měla njeje. A wſhō tole — za 25 pjeniežekow! K lētu drje tola žadny serbski katholski dom njebudže, hdzej by Krajan njebył.

Z Radoworja, 10. novembra. Dženja zaſwita radosće połny džen za našchu wosadu; dokelž čeſkye novoſvjeczeny měštnik, knjaz Jurij kral preni króč wopor Božeye mřchě w našchej cyrkvi svjeteciz, ſtož ſo tudy na 50 let wjac ſtało njebe. Hijo wczora běſtaj ſo ſchula haſo wotcny dom a farſka cyrkje z pletvami, kwětkami a wěncami zwonka a zmisla wudebiiloj. Wot zahoho ranja hijo přichadžowachu čžjodý pobožnych kenscherjow ze wšichťich ſtron do Radoworja. $\frac{3}{4}$ hodžin zazwoni ſo a z khorhovjemi podachu ſo duchownſtwo a druzki přehed ſchuln. Młody duchowny, kij bě ſo z cžjich modlitw na to přichihotowal, bu w přečitomnoſći starſcheju a přečerzelſtwo wot knjaza administratora Žura z wutrobnymi ſłowami na wažny ſtuk pokazany. Na to zanjeſe ſo kwalibný kerlisch a w swjatocžnym wobthadžie wjedzechu młodoho měštnika do Božoho domu. Najprjedy króčeske našche wojeſke towarzſtwo ze ſwojej krasnej khorhovju. Potom ſežehowaske wulka ſyla serbskich družkow (kotrež je z cyla přečez 60 bylo). Přehed duchownſtwo a primicantom njeſeſtej dwě malej družec̄ krónu a zeleny wěncz̄ na bělymaj pucalkomaj a 4 druhé ſeželechū róže přehed nimi. Zadny přehed zamknýhju ſo starſchej, přečerzelſtwo a druzi kenscherj. W cyrkvi ſtrupi knjaz administrator Žur na kletku a džeržeske jadriwe předowanjo, we kotrejmiž wažnoſć a doſtojnoſć duchownſkoho powołania rozeſtaja, ale tež na joho winowatoſće a cžejke zamolwenjo spomni, a wobrocžiwsji ſo na młodoho měštnika, naſpomni, kaf cžejke zaſtojniſtwo je ſebi wuzvoliš, a zo při hľubokim džele a zamolwenju tola we ſwěče ma mało džaka a přehipoznačza wocžakowac̄. Po wuspěwanju kerlucha: Veni sancte spiritus (Přihindž ſvjath DUCHO), kotrež primiant zanjeſe, započza ſo Boža mřha, při kotrejž knjaz Žur a nowoſvjeczeny měštnik,

knjaz Reineč z Khróscic, assistowaschtaj a knjaz kapłan Czornak z Wostrowca jako paronym skuzeſche. Na Bożej mschi wudżeli młody měšnik preni krócz swiate woprawienjo staršinaj, džedej a wowcy. — Z khrabalnym ſerluſhom: „Tebe my Boha khrwalimy” a pschi zwonjenju wszech zwonow so swjatočnoſc ſkoncji. Po Bożej mschi, kaž tež po myſhpore dawasche młody měšnik duchowne požohnowanjo. Po kensach běſhe kwaſna hoscina w Pollenkec hoscincu, na kotrejz so pshez 300 ludzi wobdzeli a bu pschi teſſamej pshez 106 hrivnow za nowotwar nasheje farſkeje cyrkwe nahromadzenych. Popoldnju w 3 hodz. běſhe za kwaſarjom swjatočnym myſhpore, kotrejz cäcilianke towarzſto z Budijichina pod nawiedowanjom knjaza wuczerja Englera wotdzerża. Po myſhpore zienozci wiesoła zabawa a ſpěv pschitomnych w kwaſnym domje hacž do bližšeho ranja. — Boh spoži nowomu duchownomu ſtrowoſć, zo by dolhe ſta f spomoženju Serbow ſtukowac mohl!

Y.

Ze Scherachowa. Nowoswjeczym měšnik knjaz Albert Reime swjeczesche tudy njedzeli 10. novembra swój preni wopor Bożeje mschi pschi radostnym a wulkotnym wobdzelenju chleje wosady. Swjedzeniſke předowanjo měſeſhe knjaz farar Keil.

Z Drježdjan je powěſz pschiſhla, zo je knjaz kanonik Mikkawſch Smoła, farar w Niebjeſcicach, kotrejz hžo dohli čas na woži czeſpi, zbožownje operaciju wobſtał. Boh dał, zo by czeſzowanomu knjazej zas doſpolna ſtrowota so spožciſta!

Salski ſejm.

Sredu 13. novembra pschiſhyla w 12 hodzinach je Joho Majestosć kral Albert w trónowej sali kralowſkoho hrodu w Drježdzanach lētuſhi ſejm swjatočne wotewril. Z dyplom 12 hodzin zaſtupi kral Albert z generalnym pōlnym marſhalom pryncom Jurijom, swjatočne wjedzeny wot ministrow a pschi piſkanju paradnoho pshezpoſla. Pschi zaſtupuje Joho Majestosće wunjeſe pschedsyda přenjeſe komory, komorny knjaz v. Zehmen, tiflōznu ſlawu. Kral na trón ſtupiwschi pschiſia z ruki ministra hrabje v. Fabrice trónku rycz a cžitaſche ju ſtojo. Krajne ſtawu wutrobnje powitawſhi, wupraji w trónskiej ryczi radoſc̄ na tym, zo ſu hospodařſke poměry w naszym kraju ſo spomožne wutworile, zo tež dželaczeſke klasſy wſchudze pschimérjeni mzdú za swoje dželo dostawaja, a zo dowěra na zdžerzenjo mera wuhladu na dalshe wuſpechi wobkruſza. Hłowna wěc wuradzeniom nětežiſhoho ſejma budže pschedloha, kotrej statne hospodarjenjo naſtupa. Powjetſhene dokhody wſchelake zarządzowania f spomoženju cyloho kraja mōzne cžinę; tež jenotliwym gmejnам, woſebje f spomoženju ſchulow, budža ſo podpjery pschiwobrocziez mōc. Dale ma ſo zaſtojniam, woſebje nižšim, wſchelaki polépschki pschihotowac; tež pschinostki za penſionſku kassu maja ſo wot netka cyle zbehnycz. Zakonje dla hrromaduſladzenja ležowinſczoſow, wo khrabnym porjedze a někotre druhe poſtajenia, wo kotrejz změje ſejm wuradzeč, ſo wožewja, tež wo zeleznicach změje ſo wobſhernie wuradzeč. Trónska rycz ſkonczi z pscheczom: „Tuž dha njech jednanja tež tutoho ſejma f spomoženju a žohnowanju kraja ſo poradža!” Po trónskiej ryczi ſo „pschedladne wožewjenja” cžitachu, na cžož minijter Fabrice psched trón ſtupiwschi ſejm za wotewrienj wupraji. Pschedsyda druheje komory dr. Haberkorn na to ſlawu na Joho Majestosć wunjeſe, kotrejz pschitomni mōcne pschiſloſowadhu, na cžož kral zas ſal wupſhcezi. — Popoldnju w 5 hodz. běſhe w kralowſkim hrodze pschyna hoscina, pschi kotrejz běhu tež kral, kralowa, prync Jurij a pryncesna Mathilda pschi-

tomni, a na fotruž běchu ministerjo, direktorojo a wýchitec zapóslancu pšchedrošení. — Za městopředsýdu přenjeje komory je so výšší měščanosta dr. Stübel wuzvolit, za sekretarow pak měščanosta Löhr a hrabja v. Körneritz; pšchedsýda druhéje komory je zas dr. Haberkorn.

3 chłopo swęta.

Němska. Kejzor Wilhelm je ze swojej mandželskej po skončenju kwaſnych svjatočnoſćow z Athena do Konstantinopla jel, hdzež je sultana z wjacdnovskim wopytom poczeſčil. Turkojo běchu wcho mózne činili, zo bychu tak česčomnnoho hōscza dostoynje powitali. Dompucz ſtej kejzorskej Majestosćzi waſaloj na Štalsku, hdzež kejzor krala Humberta hiſhče jónu wopyta; tež awstrijskoho kejzora Franca Žódeſa kejzor Wilhelm w Žinspruku z wopytom poczeſčil.

— W Bajerskim ſejmje ſu w tutych dnach jara ważne debatly wo tačmienowanym kralowskim placetu meli. Katholikojo jara wustojnje rycząchu pſcheſzivo miniftrę Lužej, ktryž chce tute kralowske prawo tež na wērnoſće wēry poczahowac̄. To by rjenje bylo, hdy by minister, ktryž jeno katholicki rěka, ktryž pak je so w protestantskej cyrkwi wērowac̄ dał a swoje džeczi w protestantskej wērje woczahwyc̄ dawa, hdy by tón postajic̄ měł, ſchto ſme katholicka cyrk w Bajerskej wuczic̄ a ſchto nic! Zjawne wuprajenjo katholickich zapóſlancow, zo ſo placetum na węch wēry poczahowac̄ njemöže a njeſmě, je ſo z 81 głosami pſcheſzivo 78 pſchijalo.

— Z naraiſcheje Afriki ſu jara zrudne powěſze dōſchle. Expediciju dra. Petersa, kiz po poruczoſći němskoho naraiſcho-afriskoho kolonialnhoho towarzſta do znutskowneje Afriki czechnjeſche, je somaliski ſplash Mafai nadpanyl a Petersa a joho ludzi ſkóncowal. Petersowe wotdželenjo 25 wojakow, 98 noſherjow, 8 ſlužownikow a 1 pohoncza liczesche. Podla Petersa jo wotdželenjo wot lieutenanta Diedemanna naujedowasche. Tutón a hiſhče jedyn somaliski wojak ſtaj czejko zranjenaj z mordowanja wuczelko a powěſz wo zahubjenju Petersowej expedicije do Sansibara pſchinieſki. Peters bě ſo do znutskowneje Afriki nastajil, zo by Eminiejs Paschi a Stanleyej na pomoc pſchischoł a jimaj pucz do němskeje kolonije pokazał. Emin Pascha, kſhcejemy ſid ze Schlezyskeje, po prawym dr. Schnizer rěka. Wón bě naměſtnik egiptowſteje krajinu w ſrednej Africy. Dolho je ſo tam džeržał, hac̄ joho Mahdistojo ſkončenje pſchedobuchu a jatohu wzachu. Eminiejs Paschi pak ſo z wulkej nuzu radži czechnyc̄ a ze Stanleyem, jendželskim puczowarjom w Africy, ſo zjednoczic̄. Wobaj ſtaj na puczu do němskich abo jendželskich naraiſkich krajinow pſchi morju; pucz pak je hiſhče polny stracha za njeju. Skóncowaný dr. Peters je naſtorf k założenju němskich naraiſcho-afriskich koloniijow dał. Pſched 5 létami wón z několymi towarzſhemи ſkradžu pſchez Sansibar do naraiſcheje Afriki wotjedze a z tamníchšimi hłownikami wuczinjenja wujedna, po ktrychž tucži ſwoj kraj Němcam wotſtupichu. Do Němskeje ſo wróćiwſhi wón nětčiſche naraiſcho-afriske towarzſtwo założi, kotrež za nowe kolonije wot kejzora ſchlitowanski ſift dosta. Zendzelenjenjo, kotsiž ze zawiſežu na rozſcherjenjo němskoho wobſedzeniſta w Africy hladaju, bórzy Arabſkich k zbezkej pſcheſzivo němskim kolonistam naſchęzuwachu. Němſsa na to k poraženju zbezkej hejtmana Wißmana wotpóſla, kiz je ſkóncenje w němskich naraiſcho-afriskich kolonijsach zasý mér a porjad poſtajil. — Dr. Peters běſche jara zmu-

žity muž, hake 33 let starý. Njemože pak so přeč, že je za tak cízežku a straschnu expediciju tola pschemaku moc měl.

Rom. Svjaty wótc je wotbyčzo japanškoho katholickoho koncila postajił. Na nim so wchitez japoščtoſcy delegatojo, japoščtoſcy vikarojo a missio-narojo tutoho kraja zhromadža. Propaganda je runje lěto 1890 za tajki koncil namjetowała, dokelž budže potom 25 let nimo, že su katholicki missio-narojo w Japanie křesćianku wosadu namakały, katraž bě tam z časa předawšchoho missionstwa hač do našich dnow so zaškowala.

Serbiska. Tudy radikalna strona sežehowace z jednočenjo mjez sobu-stwami kralowskej swójby pschihotuje: Kral Milan dostanje ze statueje kasshy tříduletnje 300,000 ſcheňakov; zwjaza pak so, že ženje wjac do Serbijskej so njewrōči a ze swojim synom jeno we wukraju so zemidže. Regentstwo zas slubi, že kralowu Nataliju z wosebitym zakonjom wupokaže a ſchadžowanja z jeje synom wot časa k časej tež we wukraju z křeždejkroc̄nej dowolnočetu krala Milana dopusťeži.

Amerika. Telegramm z Washingtona wozjewia: 11. novembra započja so tudy zhromadžizna katholikow, katraž je so za 100-létny swjedžen katholickje cyrkwe we Marylandje zarjadowała. Wobdželenjo je wulkotne, 90 biskopow a 600 měščnikow je pschitomnyh. Wulkotne zahorjenjo.

Wschelciznij.

* Město Barlin ma hžo pschez połdra miliona wobydlerjow. Psched 100 létami měsche 148,000 dušchow, 1839: 412,153 a 1871 1. decembra 825,937 wobydlerjow. W februarje 1877 so misjon pschetroči a 1880 bě jich hžo 1,122,330.

* (Francózscy lódžni officirojo pschi swjathm rowje w Jeruzalemje.) Köljnjske katholicke nowiny pišaja: W pschitowje w Jaffa pschetylachu zanidženy tydženj nekotre francózskie wójnske lódže pod wjedniſtwom admirala Alquiec-a. Pschi tej pschiležnosći dokonja tutón z 50 officirami a 120 lódžnymi wojakami pobožne pucžowanjo k swjathm mestnam w Jeruzalemje a Bethlehemje. Runje tak admirál kaž najwjachy officirów a wojaków su wjac króč pola swjatohho rova a na kalvariskej horje pobožnje Božu mšchu ſkyscheli a swjate wopravjenjo tam dostali. 27. septembra nekotre dny so zadžeržawſci wróćzicu so pobožni pucžowarjo w uniformje zas do Jaffy. A hnydom na to dale wotjedžechu.

* Najwjetschi pjekár na chlym swěcze drje je Nevilles w Londonje był, kotohož běly khleb so tam na wšichch drohach a wulicach pschedawa. Krótko psched joho swjercz̄u chychu jomu joho pjekárnu wotkupic̄ a sadžichu jomu pschez połdra miliona za nju — Nevilles pak to wotpočaza. Po nim so poweda, že běše něhdyn jako zapocžer w Londonje chle hotowy. Po banke-roče pak zas zapocža, a hdyz bě so chle zhrabal, pscheprosy swojich wěričeslow jónu na wulkotni hospicium. Kóždy tam namaka spody servietty wopisimo na tamnu summu, katraž bě Nevilles tehdom winojtih wostał a tefko wjac, schtož daní a daní wot danje za tón čas wucžinjesc̄.

* Mały Hansk bělhe chly džimi za konimi. To běše wucžinjene: hdyz budže wulki, budže po honcž. Tak kóždomu praji, schtož so joho praschese, schto budže. Jónu pak jěchac̄e cjrjódka ulanow pschez wjes na manövry. "Tych wuhladawſchi pschiběza mały Hansk domoj a wołasche: "Mano, macži, ja budu ulan!" Tola w cytej swojej radoſci so nahle

wotmijelskychi pocza hórcz plakacz a praji: „Alle schto budze neto pohonez?!”

* (Rozomny lekar.) „Ach kniez dochtyr”, tak powita Proschkec Herta, kotaż so wschudzom a pszechy khora czujesche, wopravdze pak chle strowa beshche, swojego lekarja: „Kniez dochtyr, ja sym was k sebi powołala, myslisz sebi jeno, dzensa nocu sym tsi krócz za sobu — porshyla. Schto dha tola na to prajicze?” — „Tsi krócz Boh daj strow!” rjekny rozmomy lekar mernje a zawrócił so.

* (Czohodla?) Mała Hanzka praschesche so swojeje macjerje: „Czoho dla masz ty někotre tajke běle wloski mjez twojimi czornymi, maczi?” — Macz: „Dokelz sy ty husto neposlušna!” — Hanzka: „Dha drje sy ty pschec jara neposlušna byla?” — „Czohodla dha to?” — „Dokelz su wowchine wlosy chle běle.”

* Hóscz k pinczniķej, kiz je psched njoho wjac jeschcza dyžli piwa w schleney stajil: „Binežnito, njecham so tu truhacz, ale piwa napicz.”

* (Wosebite staroscze.) „Proschu cze, luby susodze, praj jeno mi tola, czohodla tak wiele pijesch?” — „Ach, zo bych zatepil swoje hubjenstwo a staroscze.” — „A radzi so czi to?” — „Ach ně wšak! Zda so mi, zo mója moje staroscze płowacz.”

* (Speschna wurycz.) Schewski mischtyr je swojomu wuczomicej někotre poru schórní k porjedzenju dał. Za dolhi čas pschinđze za hólcom po-hladacz. „Nó, Motso, kotrý por dha porjedzeſch?” — „Druhi, mischtrje.” — „Pokaž mi tak tón přeni.” — „Kniez mischtrje, tón budu porjedzeſz, hdyz budu z tym druhim hotowy.”

* (Dobra rada za kupjelnich hóscz.) Kupjelnich hóscz dyrbjal kódy dženj psched kupjelu swoju móschnu do wody czisnycz. Hdyz so wona podnuri, njech wjesele połraczjuje we swoim hojenju; hdyz pak móschna na wodze wostanie a plowa, je hojenjo skonczene, a hóscz w jaśnym spóznaczu, zo je chle wołóżen, móže hicz domoj.

* (Z kschesčanskoho rozwuczenja.) Duchowny so prascha na wuczbje: „Schto czinjesche Boh, hdyz be Šadama z hliny stworil?” Ma to pokaza so mały horniczerec Woszczik: „Wón je joho na škócklo położil, zo by wuschnyl.”

* Proschter: Ach, luby knieze, malu jałmožnu, ja sym tak hłodny. Kniez: Czohodla njezdělasz? Proschter: Haj, potom hiszczęcze symbole hłodny.

* (Budz zriadny!) Worscha: Lemotra, mój Janek budze tola nědy prawje ródný a złutniwy. Majpredy da sej jabłuka bělicz, a pozdžisho zje tež hiszczęc bělizki.

* (Drohe časy.) Kniez w krótkiej wuzkej drascze: „Czepi, schto dha scze czinili, moje kholowy a suknja su mi pschez měru krótkie a wuzke!” Krawicki: „Haj, mój luby knieze, wšcho je neto drožtche, a khléb njeiſchi, to so njemóże draſta wjac tak scheroka a dolha czinicz, taž prjedy — praji naſich mischtr.”

Próstwa za Hubertusburg.

Psched někotrymi létami je w Hubertusburgu so wustaw za komunitantow założil, t. r. za džeczi, kotrež maja so tam na prenje dostaczo swiatych sakramentow pschihotowacz, dokelz doma żaneje katholskeje schule nimaja. Tak nuzny tajki wustaw w naszym kraju je, spóznajemy z toho, zo su sta džeczi, kotrež w chle evangelskich wosadach żaneje pschiležnosće za katholiku kschesčansku wuczbu nimaja a kotrež dyrbja so hewal evangelske

wocžahnhcž, jelizo so jim wot dokonjanoho 12. lěta katholska nabožna wucžba njewobstara. Z wulkej prócu je kniez farar Schäfer z pomocu Drježdžanskeje duchowneje wychnošeje w Hubertusburgu tutón wustaw psched lětami założiš. Kóžde lěto je tež dotal kniez farar sam k swoim pschezelam a znatym pucžował, zo by dobrocziwe pschinostki za wulcy spomožny wustaw hromadžil. Lětša jomu tajke pucžowanjo khoroscze dla mózne nijeje bylo. Tola wustaw njedyrbi tohodla skodou czerpjecz. Tuž chce Katholksi Posol tutu naležnosć ſobu do ruky wzacž, a proshym wchitlích pschezelow a znatych, kotiž ſu hacž dotal za Hubertusburg woprowali, tež nowych pschezelow, kotiž bychu něčto woprowacž chyli, zo bych ſwoje dary dobrocziwje redakciji Katholſkoho Posola poſlali.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 427. Hana Rachelce z Lazka, 428. Marija Hašina z Kukowa, 429. wučer Miklawš Čoch w Špitalu, 430—432. z Khrósćio: Michał Šwejda, Michał Kokla, Marija Roblowa, 433. Pětr Krawc ze Smjerdzaceje, 434. Pětr Solta z Dobrošic.

NB. Prosymy wo dobrociwe zapłačenjo lětnohu přinoška za tute a předadwe lěta, kotrež su trjebaj hišče zastate.

Red.

Za cyrkej Wutroby Jězusowej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,629 m. 35 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowany ze Š. 6 m., P. K. 50 p., k dorunjanju 15 p. — Hromadže: 104,636 m.

Na nowe piſcele do Baćońskaje cyrkwe: Dotal hromadže: 4218 m. 17 p. — Dale je woprowal: r. k dorunjanu 83 p.

Hromadže: 4219 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,690 m. 75 p. — Dale je woprowal: Jurij Lukaš w Budysinje za rozpředate stare pjenjezy 75 p.

Hromadže: 10,691 m. 50 p.

Na wudačo Nowoho Zakonja

dari: P. S. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Krajan katholska protyka za Hornju Lužicu na lěto 1890

je wuſhoł a w expedicijach „Katholſkoho Posola“ a pola klamarjow za 25 p. na pschedanji.

Rjane wotrubu ſu w Swinařni na ſkladže, ſhtož ſo ſobuſtawam „Towarſtwa Serbskich Burow“ woziewja. Wotwožcze je bóržy!

Wozjewenjo.

Lokalne towařstwo „Serbskich Burow“ za Ralbicžanskú wosadu změje jutſe njedzelsu 17. novembra popołdnju w 4 hodzinach z hromadžiznu we Schunowje pola korečmarja Wovcžerka.

Ke bohatomu woprytej pschedproſhuje

pschedsydſtwo.

Towaŕstwo Serbskich Burow.

Lokalna zhromadzizna za Wotrowsku wosadu změje so njedželu 1. decembra po nyšporje we Juršec hoscencu. Budže so wo wjacorych wěcach jednać; sobu najwažniše pak budže płačenjo hnojow; tuž njech sebi nictó njezabudze trěbne sobu přinjesć.

Wc bohaty wopyt prosy

wubjeŕk.

Towaŕstwo Serbskich Burow.

Sobustawy, kotsiz maja hiſčeže wuprzednjene měhi wot wotrubow, njech tesaće hnydom pola rendanta Kubauki wotedadža. Tohorunja na- pominaja so wſchity, kotsiz hiſčeže hnoje, womjeſčki, symjenja atd. zaplačzili njeſju, zo bychu to hacž do 1. decembra pola wosadnych pschedsydow abo wubjeŕtownikow sczinili; tuczi pač so proſcha, zo bychu tute vjenjezy hacž do 8. decembra pola 2. pschedsydych knieza Rjeńča w Čzornecach abo pola ren- danta Kubauki w Khrósczicach wotedali.

Lokalni pschedsydojo njech, jeli maja hiſčeže zastate lětne pschinostki wot sobustawow, tesaće na rendanta pōſčelu, z dobom pač tež zlicžbowanjo wudawkow, kotrež su za towaŕstwo měli, jako: porto, za časopis a nařeſčiti, kotrež so jim z hłowneje fassh zaſh wróća, — doſekl ma pschehlad hłownoho zlicžbowanja hacž do 30. decembra hotowy bycz. Tónsamón džen:

Wondželu 30. decembra popoſdnju w dwemaj budże hłowna zhroma- džizna „Towaŕſtwa Serbskich Burow“ we Wjeníkce hoscencu w Khrósczicach.

Dženſki porjad: 1. Koźprawý. 2. Pschehlad zlicžbowania. 3. Namjetý. 4. Nowowólby na 3 lěta.

À tomu pschedproſhuje

hłowne pschedsydſtvo.

Psched krótkim staſ ſo dwaj pschedeschičnikaj w tačantskej cyrkwi w Budyschinje zabyloj. Móžetaj ſo zaſ doſtač pola tačantskoho zwónka Jakuba Wjenka abo w kapali tačantskeje cyrkwe.

Zjawny džak.

Na mojim prěnim woporje Božeje mšē, kotryž sym njedželu 10. nov. w fařské cyrkwi w Radworju woprował, je so mi telko wopokazmow luboſciwosće a dobrociwosće wopokazało, zo njeje mi móžno, kóždomu so wosebje džakować. Tuž wuprajam tu zjawnje w swojim a swojeju starjeju mjenje swój najwutrobníši džak wšém, kotriž su na kajkežkuli waſnjo pomhali tónle swjedzeń porjeńſić, přede wšém knježim duchownym, kotriž su mi při tym ważnym skutku k pomocy byli, dale knjezej hoscencarjej Polenkej za wuhotowanjo kwasa, česčenym knježnam družkam (kotrychž bě přez **60** — slawa jim!!) a česčenomu Radwořskomu wojeřskomu towaŕſtu za přewod, knjezej kantorej Englererjej za spěwanjo laéonskoho nyšpora, knjeni Čechowej a knjezomaj zwónkej a zahrodnikej za wu- pyšenjo cyrkwičkoho a šulskoho domu, a wšém hosćom, kotriž su mój kwas ze swojej přitomnosću počeſčili. Bóh Knjez daj wšém tym, kaž tež wšém druhim, kotriž su mje za čas studijow na wšelake waſnjo pod- pjerowali, časne a wěcene zohnowanjo!

W Radworju, džen 13. novembra 1889.

Jurij Kral, měšnik.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 23.

7. decembra 1889.

Lětnik 27.

Wažnih namijet za našhe serbske šhule.

Hijo dawno mocuje so mnogih njemēr z toho, zo je našha serbska ryč po zakonju we wyschjschej šhuli cyle zakazana. Kaž lud, tak su tež duchovni na to myslili, zo by džecžom k prawu so dopomahało, dokelž jenicžcy k poněmczo-wanju džecži tola do šhule nječeły. Kaž dolho lud ze swojim pjeniezom wudawki za šhulu nješe, smě tež słowo do šhule ryczecž, wosebje pšchez swoje šhulske wuhjerki, a ma prawo žadacž, zo džecžom kšchiwda so nještanie. W tym zamyslu su duchovni pšchez Kamjenskoho šhulskoho inspektora peticiju na ministerium kulta slali, katraž ma so nimale tak:

„Ze strony šhulskoho dohladowarja w Kamjencu su na podpisanych často dość doprašhowania pšchisjile toho wobsaha: Škto mělo so cžinicž, zo by naučnenjo němskeje ryče w serbskich šhulach so spěchowało?

Šhulski inspektor njež je wo tym pšchesvědčeny, zo je nam wšichlikim wo to cžinicž, zo bydu našhe serbske džecži w šhuli po možnoſći wjese navukte a zo wosebje w nałożowaniu němskeje ryče wěstoſez a rozymjenjo dobýwaju: ſtojimy ſređi ludu, wěmy, ſkto je ludej spomožne, ale tež, ſkto móže džecžo domuňicž a ſkto mělo so bjez kšchiwdy za nje wot njoho žadacž.

Derje wěđgo, zo powołanjo šhulskoho inspektora to sobu pšchinjese, zo mělo spomoženjo wšichch poddatnych šhulow jomu jenak na wutrobję bycz, bližimy so z proſtwwu, katraž w ſežehowacym swoje wujasnjenjo namaka:

Po šhulskim zakonju (§ 12 al. 4) porucja so, zo měra pola wulkich w šhuli so jenicžcy němska ryč nałożowacž a zo serbska ani so k pomoc trjebacž njeſmě; taikia porucžnoſć wobſchłodžuje serbske šhule nadobnje, haj zadejwa runje naturalskemu rozvízju duchownych mocow, dokelž spomožnu pomoc zahaczuje, katraž kóždomu džecžu z macžetneje ryče wuhadža.

Taiki zakon njeđiwa na Božu wolu a dopusčenja, po kotrež su našhe džecži serbskeje narodnoſće; ně, wón cžini, jako bydu našhe džecži cyle něm-

skoho naroda byke a žada wot nich wot 11. lěta znacžo němcziny w tajkej do-
społnoſci, kaſkaž za mnohe lěta z najlēpszej wolu so ani docpēcž njeſeſe.

Zaſon, kotryž pola wulkih w ſchuli same nałożowanjo němcziny poſtaſa,
žada wot wuczerjow woprawdze njeſomnoſć a honi ſich do wuzloſce: zo paſ
pſhczewo zaſonu, ale po swoim ſwedomu macjerſku ſerbſku rycz trjebaſa, paſ
ſtojo na piſniku zaſonu jeniczy po němſku rycza a z tym wocziwi domo
po kroczenjo džeczi we wſhzej wědze wobſchkođuſa. Nihdze njeſzada tajſe
ſo wot němſtoho wuczerja, zo, hdyž je džeczi 4 lěta doſho (t. r. małych) w cuzej
ryczi ſpróčne rozwieſzowaſ, nadobo w 5. lěcej w tutej cuzej ryczi ſo nadawki
žadaja, kotrež džeczace možhy a moczy daſoko pſhckroczenju.

Dyrbimy ziaſnje praſiež: § 12 al. 4 ſchulſkoho zaſonu wocuzbni džeczi
wuczerjej, zo wſhu dōwěru k njomu pſhijadža, a we nim, jeſli zaſonjej po-
ſluſhny, ſo ſterje th... boja, dyžli zo bydu wuczerja lubowali.

Płodы tak wopacznoho zaſonu ſo hido nadobne poſazuju: naſche ſchule
ſu wot l. 1873 ſem — **do žady ſchle!** Cžim dleſe tutón zaſon w swojej pla-
cziwoſci woſtanje, cžim zruđniſcho budže za naſche ſerbſke džeczi.

To je wina, zo ſchulſkoho inspektorſa proſhymy, wón čchył pola ministerija
kuſta naſche zamysly podpjeracž, po kotrychž tute, zepjerajo ſo na naſch dopis,
w nětežiſhim ſejmje namjetu ežini, zo by ſejm ſchłodowace poſtajenjo w al. 4
§ 12 ſchulſkoho zaſonu za naſche ſerbſke ſchule zbehnył, a wuczerjam
dowoliſ: „We ſerbſkih ſchulach ſmeđa tež pola wulkih ſerbſku rycz nałożowacž,
kaſ trębne je, zo by džeczo we wſhem wuczerja rozymiło a taſ z ro-
wuczenja wěrnoho a trajacoho wužitka dobylo.”

Katholſcy a evangeliſcy duſhowni w ſerbiſkih ſchulach Kamjenczańskiſkoſko hejtmaſtwa.

Jedny mudry pſhemoh druhoſho.

W ežasach wojny, bě za staroſto Napoleona, Francózojo po Euzich ležaču.
We W... běchu muſketirojo. Jedyn z nich ežiſny ſo po wobjedze na ſawku,
zo by poſpaſ. Podarmo: muhi joſo ežwiſowacu, zo wózſa zaridzelicž njeſeſe. Rožhorjem, zo mera nima, wumyſli ſebi neſhto, kaſ moheſi wotbycž.

„Hoſpodarjo — džeshe — ja eži twoje muhi wotkuſju, ſhoto žadasj
za nie?”

„A ſhoto maſh myſle — wotmoſli hoſpodař — te eži darmo dam, ežiň
z nimi, ſhotož čceſh.”

„Ně — praſi zaſy Francóza — darmo je noſten, čcu eži je wotkuſicž,
ſy z tolerjom ſpojojeny?”

Nichto wjeſelski, dyžli hoſpodař, wón hrabniſe ſwětly toleř a myſli: ſtaraj
ſo, kaſ muhi zlojiſh, ſnadne dželo to njebudze.

Po khwilcy praſnuje w domje, rjady, woſna, wſho rzi.

„Božo pomhaj — ſhoto to tola!” Hoſpodař a joſo žona zleczitaj do iſtwy,
měnjo, zo traſh je Francóza ſo zaſelili.

Tón paſ leži w měrje na ſawcy a tyka runje zaſy ſwoju ežežku muſketu,
natykau třeſbu zloži na wjeſch, hdyž najwjaſh muhiow ſedzi a — praſ, z nowa
třeli do nich.

„Šhoto maſh tola w myſlaſh” — zarycza hoſpodař na njoho?

„Haj, muhi ſu moje, ſym je za toleř najaſ a čchył wědzeč, ſhoto mi do
nich třeſecž wobara.”

Hospodarъ padnъ na kolenje a wopscisahasche Francозу pschi wsciech svjatych, zo chcl tola tselez pschecatz, hewak so jomu dwor zapali.

„Mojedla — praji mudry Francозa — ale wsciech, kaz sym muchi tebi wotkupil, dyrbisch je mi zasy wotkupic, hewak wostanje pschi tseleju.““

Hacj chysche abo nic, hospodarъ spozna, zo Francозa biazni njeje, kaz be hospodarъ zonje toles za muchi pokazujo runje prajil; czezey zdychuju wuczahnym kojanu moshnu a wotkupi swoje muchi musketirej zasy za dwaj toleraj. Schibal to be, ton — Francозa!

P. B.

Z Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wulcy wažna a hiez dwela woſebje wschtikim Serbam jara witana swjatočnosć wotbu so na tudomnym tachantstwie sc̄towrte 28. novembra: Pschi swjatočnym posedzenju tachantskoho konſistorſtwia so sc̄tyrjo zaſlužbni duchowni knježa naſheje diöcesy na doſtojnosć kanonikow kapitla swjatoho Petra w Budyschinje powyschichu. Su to k. Michał Hörnik, farar w Budyschinje, k. Franc Krahl, farar w Žitawje, k. Jakub Werner, farar w Khrósczicach a k. Jakub Herrmann, farar we Wotrowje. Hdijz bchū spomnjeni knježa psched konſistorſtwom swoju pschisahu zložili a jich pomjenovanje so stalo, wozjewi so tuto zhromadzonym tachantskim vikaram a zaſtojnikam, kotsiz wuznamjenjenym preni swoje zbožopschecza wuprajichu. Hdijz maja po wuſtawkach Budyschskoho kapitla jeno měšchnicy na tule doſtojnosć so powyschic, kotsiz su we swojim powołaniu so woſebje wuznamjenili, dha wjeselimi so, zo su zaſlužby spomnjenych knježow taſte zjawnie pschipóznaczo namakale. Kotroho Serba njedyrbało z radoſcju napjelnic, zo je so tajka czeſez knjezej fararzej Hörnikej stała? Joho zaſlužby wo naſheje piſmowſtwu, hako najwustojnichoho serbskoho ſpiſowaczerja, joho prćcowanjo wo znadobnijowanjo, rozwuczenjo a kublowanjo serbskoho naroda, wo wudawanjo serbskich knjih, kotrež je často z najwjetſchimi pjenięznyimi woporam sam nakładował, joho wjeleſtronſka woporniwoſe, joho wobſtajna luboſc k swojim narodabratram a zaſ joho pschec jenajka swera we swjatym měšchniskim powołaniu: wſho to je znate a pschipóznate, tak zo začožerzej a dołholētnomu redaktorej naſchoho čaſopisa zaſvēcze w imienje wschtickich naſchich ſobuſtawow, haj wschtich Serbow, z cytej wutrobu pschiwoſam: Mnogaja ljeta! Boh zdjerz naſhomu Hörnikej hishcze „mnohe lęta“ połnu čelnu a duchownu moc k spomienju naſchoho drje małoho ale młodnoho luda!

— Jeſi žadyn duchowny we Lujich dotal czezey duchowneſte zaſtojinstwo zaſta-wac̄ mēl, dha je to knjež farar Krahl we Žitawje. Wulku rožſherjeniu woſadu je netko hizo lęta dołho sam zaſtaracz mēl, často je pschi najwjetſchich czeſtymy boleſczach czezku ſlužbu dokonjal a často pschi wschtém džele mało duchownoho trójčta nažhonił. Pschi wschtém tym pak njeje wuſtał. Joho prōcu a staroſcž pschi twarjenju wulſtneje cyrkwe w Žitawje duchowna wyschnosć najlepje znaſe. Z wutrobu dyribi so czeſczomnomu knjezej pschec, zo by bórzy młodna moc joho podpierac̄ pschischa, a zo by skoro Bože ſlužby pschepoložic̄ možł ze snadneje wuzkeje kapalki do hordzneje cyrkwe! — Khrósczich su so z pschecziwnejſte strony jónu „metropola serbskoho katholſtwa“ imenowale. We tym je neschto werne. Je to najwjetſha woſada mjez naſchimi serbskimi katholſtmi woſadami. Mnozy jeje fararjo bchū kanonikojo Budyschskoho kapitla, a duchowna wyschnosć je z tajkim wuznamjenjom wožnosć tuteje woſady czaſczischo pschipóznała. Jeſe netczischi knjež farar Werner je lęta dołho hako druhi a preni kaplan tam ze wshej sweru ſlutkował. Wulke zaſlužby pak je ſebi woſebje dobył wo zarjado-

wanjo a wutworjenjo wosady we Schpitalu pola Ramjanca jako jeje pření administrator, schtož je duchowna wyschnoſcž z wulkej čeſeču zjawnje pschipóznała. — Knjaz ſarac Herrmann we Wotrowie je hiſhce w dobrym wopomnijecu w Budyskim, hdzež je lěta doho hako vſtar ze žohnowaniem ſtukował a ze założenjom katholſkoho rjemieslinskoho towarzſtwia ſebi trajach pomnik zawoſtajil. Schto wón za ſwoju nětčiſku wosadu je, móže kóždy z luboſcze a čeſečownoſcze ſpožnacž, z kotrejž ſu wosadni jomu podacži, a kotrejž ſu jomu pschi wjacorych pschiležnoſczech, woſebje pschi ſwieczenju 25letnho měščniſkoho jubileja wopokaſali. Doho zahorjenoſcž za wſchē ſerbské a katholſké naležnoſcze a joho ſtukowne podpjerano tych ſamych ſu znate a pochnuwaſa kaž joho ſłowa tež tych, kotsiž ſu jomu doverjeni, kóžbo-lětne k nahladnym woporam. — Schtož je ſo pschi ſwiatocznej pschiležnoſczi wuprakilo, to tohodla tež Poſol wupraja: Wjedelimy ſo nad wuznamjenjenjom tych knjezow a pschejemy jim, zo bydu z nowej doſtojnoſci wuhotowaní hiſhce doſte lěta k ſpomoženju ſwojich wosadov a cyloho ūda ſtukowacž móhli!

— Najdostojniſki knjez biskop je knjezow kantora M. Buhr a w Königs-hajnje a kublerja J. Pjeha w Baczonju z woſebithm wuznamjenjenjom zwjefelit, ſpožejiwſki jimaj wulku ſlěbornu čeſtnu medaliſu ſwiatoho wótca Leona XIII. Tute medaliſe wot ſwiatoho wótca za taſtich katholikow doſtarſhi, kotsiž hac̄zruniž duchowni njeſſu, ſu ſo wo katholſku cyrkę woſebje zaſlužbni wopokaſali, je najdostojniſki knjez w naſhej Lužic̄ ſpomnjenemu katholikow wuzwolit. Knjez kantor Buhr je z czahom němſtich katholikow pschi ſwieczenju 50letnho měščniſkoho jubileja Leona XIII. w Romje ſobu był a potom na wſchelakich měſtnach jara powucžace a pochnuwaſe pschednoſcki džeržał, tež hewak wo katholſke naležnoſcze ſtukowne ſo ſtara; knjez kubler J. Pjeh w Baczonju pak je pschi twarjenju tamniſkeje cyrkve, kotaž je hako znamjo čeſečownoſcze a pschiliwnoſcze katholſkich Serbow pschecžiwo Piusej IX. założena a pschi wopomnijecu 50letnho měščniſkoho jubileja Leona XIII. poſwietczena, teſko njewuſtawac̄e próch a rozhlaďuje ſtukowneje pomocy poſticeža, zo ma ſo za zdobne dokonjenjo kraſnho ſtuka jomu woſebithy džak wobkhowac̄. Niedzeli 17. novembra běſtaj ſpomnjenaj knjezaj na tachantswo pscheproſchenaj, hdzež jimaj najdostojniſki knjez biskop z wulcy poczeſćowacymi ſłowami tute znamjo pschipóznača pschepoda.

— Nowoſwietczeny měščnik knjez Jakub Rjencž pschiūdže, kaž ſkyſhimi, za kaplana do Budyskina. Knjez Albert Reime je za kaplana do Kremnic̄ pschihſkoh a ſwoje zaſtojinstwo hižo nastupiſ. Boh ſpože ſpomnjenymaj knjezomaj ſvoje połne žohnowanjo za jejø dželo w ſwojej winicy!

— Nasch zapoſlanc w ſejmje, k. Koſka z Khróſcic, je, kaž z pschedzelnoho liſta žhonimy, w ministeriju wo to proſyl, zo ſmeča w ſchuli pola wulkih džecži ſo ſerbska rycž nałożowacž, ſchtož dotal po § 12 al. 4 ſchulſkoho zakonja dowolene njeſe. Ministerium je na to k. Koſki wotmoſwito: „To ſebi njech ſchulſke wubjerk i wucžerjo ze ſchulſkej wyschnoſcž (Schul-Inspection) wucžinjeja.“ To džen je proſta a dobra rada: njeponha pak nam wjele. Kaž doho zakon wobſtoji, zo pola wulkih ſo ſerbski rycjež njeſme, je nječ węžnje pschedecžiwo nam žoženym a pschiūdžeſi nam zasyl muž za ſchulinspektora, jako njeboh knjez Glade, ſmy na ſtarym blaku. Tuž je naſlepje, zo zakon ſo wotſtoni, kij je njeſprawny a naſhim ſchulam teſko ſchłodži: wucžerjo a ſchulſke wubjerk na-makaja na druhim měſeče tutoho čiſla trěbnu rozprawu a budže, hdziž ministerium ſame naležnoſcze wucžerjam a ſchulſkim wubjerkam do rukow dawa, ſpomožne, zo tež tucži bórzy ſo wotryeža a pschihodne peticije k. Koſki a Kerkelj poſcželu, zo

tutaj, na nje so zepjerajo, žadostj serbskih starščih, tucžerjow a duchownych dopjelnitaj.

Z Khrósczic. Včela drugi krócz mějachmy tu hewak žadnu swjatočnoſć. Džen 17. novembra mějeshče tu nowoſwjeczeny měſchnič l. Jakub Njenuč ſe Khrósczic ſwoj prěni wopor Božeje mſčē. Dopoldnia wokoło $\frac{3}{4}$ na 9 hodž. džehu duchownſtvo a wosada w swjatočnym czahu na faru po nowoſwjeczenohu měſchniča. Duch do cyrkwi mjeſeſtaj dwě malej družcy krónu a wěnc na pucalkach a ſchyri druhe džehu pſched primiciantom, kwtki ſypajo. Po pſched-piſanyh modlitwach w cyrkvi mějeshče doſtojny kniez farar Werner pređowanjo. Po nim pſhijstupi nowoſwjeczeny měſchnič k woktarjei z affiſentu k. kaplana Ręzaka a hrođopſkoho kaplana Algermiffen-a z Workle, pſhi cijim k. kaplan Schotta halo paranyms ſtužesche, zo by tu halo ſrjeđicjer mjez Bohom a čłowjekami prěni krócz tamny wujednach wopor pſchinjeſt, kotryž je zapocząt pſched Jeruſalemom na horje Golgočje, a na pſhespodziwne waschnjo ſo wospětjuje hacž do tuteje hodžiny, hdežkuſi na cyhym ſwetce žadyn měſchnič katholiskej cyrkwi nad khlébom a winom wupraji potajne a wſchobomōne ſłowa Chrystuſhōwe. Tak wulfotna je tola katholiska cyrkje w swojich wobrjadach! — Tak stare, z dawnych časow a wſhědnie ſo wospjetowace, ſu tola pſhēco nowe, jimaſe! Tak wobſeſe hnijace je, nowoſwjeczenohu měſchniča widžecj ludej ſwiate woblatko poſzowacž, kotrež je prěni krócz pſhēz tamne ſłowa z joho horta pſheměnjenie do czela Kryſtusowoho! — „Hlej, Dehno Bože, kotrež preč bjerje hręchi ſweta!“ Nowoſwjeczeny měſchnič wudželi potom ſwiate wopravjenje tež ſwojej macžeri, bratrej, ſotke a ſwakowej. Žanecze, tónle wokonik ſimi wſhěm ujezapominty woſtanje. Po wuspiewanju khwaloſpěwa „Te Deum“ a požohuwanju z Božim Ćezlom ſo cyrkwiſka ſwjatočnoſć ſkonči. Popołdnju bě kwaſna hoſćina pſhēz 30 bliđ wulka, na kotruž běchu primiciantowi pſhēczeljo a znacži z bližka a z daločka pſhēpročeni. Wjeho holcy, kotrež njebehu poſlužowacž trjebare, běchu w pytnej druzęſe pſhijſhle. Wjesela zabawa traſeſe doſlo, tak zo „za dwoji twas“ doſahasche. — Bóh ſpožč młodomu měſchničej hnadi, zo moħł prawje wjele k. joho čeſeſci ſkutkowac!

I.

Z poſla ſo nam piſche, zo bě wondy w Kupjeli pola Smjecžkec zhromađizna dla wutwarjenja ſteznicz z Halschtrowa do Njeſwacžidla. Tak pſhēja ſebi Kamjenčenjo a tež w Budyschinje. Z tym ſmy zaſy na ſtarym blaku a budže wězo ſo zaſy pſhēcziwo tomu dželacž. Wotroweſenjo n. pſh. ſebi njebudža lubicž dacž, zo jich cyłe poſla ſo pſherēzni, Khrósczenjo z cježka, hdyž k wěcy pſhēniidže. Dokelž maja naſhi burja z wjetſha wjele zahonow a někotromu ſo jich 4—5 pſherēzniye a z tym cyłe kublo ſtaſy, njeje žadyn džiw, zo tuczi ſo ſpječuju, ſtož jenož ſo hodži. Pſhēcziwo wutwarjenju džen uichto ničžo nima; hdyž bycz dyrbí, bydmy tola pſheli, zo koliſe ſo wjedu, kaž ſu hžo druhe nowiny namjetowale: Wot Halschtrowa bližko Porchowa na Wujezd, Hodzij a Źiczeſk; abo tež z Halschtrowa na Wujezd Prećzech do Małoho Wjellowa. Tak je na woboje waſčinje zwiažł mjez Budyschinom a Kamjencom. Naſhe wosady dale wujitka z toho nimaja, hdyž Khrósczenjska wosada ſo pſherēzniye, ale ſchłodu. Delany pač maja dworniſhczi doſč bližkej w Njeſwacžidle a Matcecah, Pöſhēczenjo w Protcu, Halschtrowie a we Wujezdu.

Z Drježdjan. Kniez Kasper Brieden, dotalny kaplan we Žožefinym wuſtanju w Drježdjanach, je za propſta w Magdeburgu pomjenowanym. W Drježdjanach ſo powschitkownje wobzaruje, zo tamniſha katholiska wosada tak wuſtojnogho měſchniča zhubi. Kniez Brieden je ſebi luboſcz a cjeſeſzomiuſcz katho-

likow nic jeno w Drježdzańach ale w cyłej Sakſcej, hdźež ſu joho zeznali, w bohatej mierje dobył. Bóh ſpožcz jomu za nowe a dośćc czeźke zaſtojuństwo ſwoju mócnui hnadu!

3 cyloho swęta.

Awstrija. W Czëſkim ſejmje w Prazy mějaču pſched krótkim jara horec rozrycze, w kotrychž Staro- a Młodo-Čezechu kruče do ſo praſmychu. Běſche ſo wot Młodych namjet ſtají, zo ma we wulkotnym nowym czëſkim muſeu ſo tež wopomnjeuſka taſla zafadziec Janej Huſej, hoſliwomu Čezech ale bludowuczerzej, kotryž bu w lécie 1415 po tehdyskich ſwētymach zaſkonach na ſheźpoſwu ſpalemy. Staroczeſka ſtrona ze zemjanſtwom tón namjet po pſchisliſhnoſci zaczíſny, dokelž je Huſowe wnstupjenjo k njezbožownym wójnam naſtorf dało a Čecham ſamym najwjacj ſchłody pſchinjeſlo, a dokelž ſu nětčiſhi Čezechowje hac̄ na malý džel tola katolocy. Katolocy ujemóža ſobu byc̄, hdźj ſo załvžeři druhęje wěry czeſczi! Tónsamym namjet ſtají ſo pozdziſhno wot liberalneje ſtrony w měchęzanskiej radze w Prazy, tak zo drje budże ta taſla ſkónečne něhdźe w muſejowym twarſenju cyłe czeſkie změſczena. Cyła hara zažběhny ſo, zo by narodniye zmyſleny czeſki lud za politiske wojowanju Młodo-Čezechow bōle dobyty był; jimi njebe czeſic ſo czeſcowanjo Huſa, wo wěru a wo narodnoſc̄, ale wo politiku.

Brasilis̄ka je dotal hiſćeje jenic̄ka monarchija w cyłej Americy była. Tute kejzorstwo w Požnej Americy je tak wulke kaž cyła Europa. Pſched tjsiomi nje-dzeleni je tam revolucija wudyrila a kejzorſki trón powałila; wojsko we hlownym měſeče Rio de Janeiro ſo ſpeczę a proviſorske kniežerſtwo ſo wutwori, kotrež wotſtronjenjo kejzorſta a założenjo republiki wožewi. Kejzor Dom Pedro a joho dżowka krónprynceſna Isabella ze swojej ſwojbi wopuſtceſzemu z lódu Brasiliſku, zo byc̄u do Europy pſhejeli. Krónprynceſna Isabella je před dwiema létomaj wo zažběhnenjo wotroczſtwa w Brasiliſkej najmocniſho a z wuſpěchom ſo prôcowała, tak zo je ſwiaty wótc jej tehdom „zlotu róžu“ pöcczinoſcze ſpožczit.

Łubh pōſle!

Je ſo nimale lěto mimoļo, zo žane tudomne nowiny wjacj nječitam; ſchtož stareje papiry trjebam, to ſezele ſo mi wjacj dyžli je mi lubo do domu, tuž wo naſte nowiny wjele njerodžu, ani darmo nic. Šchtož ſo w ſwēcze wažne ſtanje, zhońiſh tak, dokelž h... džerzeč, to ludžo njeđokonjeja.

Sym dha klinkacj ſluſhala, zo je runje w Sakſcej wjele pjeniez ſo wuzbytkowało a zo w ſejmje wurdzeja, ſchto z nimi započecz. By-li po mni ſchlo, njebyh dolho protyki džekat ale prajik: Cheemly taſle 10—15 millionow buram po 3 procentach wupožczeč, dokelž z nimi runje derje njeſtoji a tež hewal jím rad nichťo njepožczeuje. Tak doftawa kraj ſwoju wěſtu dan a kapital woſtanje wyšše toho hac̄ na čaſy, hdźež traſh jón prawje mužnie trjebam. Dokelž po ſydom tucznych lětach pſdiuńdze rad ſydom ſuſich, kaž ſu w Egipciowskej nažhoñili.

Tola, za tajku radu žane ſluſheno njeje; ſu-li džensha hdźe pjeniez ſo wylše, dyrbja pſhepraskane byc̄. Na czo? Ná, rjany cžwał wěſcie na želeteznici — a wſchē měſtačka a wſy w kraju z peticijemi ſo wubehuјa: kóždy myſli, že želeteznici ſwitaja złote čaſy.

Tež tudy je wulke hibanjo dla dołwarjenja kolijow, kotrež ſo nětko w Hal-

ſktrwje a w Raſecach zaſacza. Kózdy ḥeył hinak, kózdy ſebi k wuzłtej, dru-
homu do ſchłody.

Tak ſu, kaž traſač hido węſh, wóndy tež w Kupjeli radu ſkładowali, kaž
měla železnička „po jich hlowje hicz”; a měſtčanosta z blízkoho města wobſtojſeſche
na tym a džesche: „Runy pucz wot Kamjenca na Mjebjelčicach, Paſlicach a Hórkach
do Mjefwacjida. Dokelž — tak džesche — tudy ſu wulke ſtały a jedyn njevě,
hac̄ ſpody nich na złote a dejmanty njetrjechimy — potom ſmy dobyli!”

Sym tajki načiſt, kij železničku runje wyſhyshe mojeje hlowy wjedze, ſam
pſchi ſebi prihōval a mój Kamjenecki nós dowjedze mje ſkoro na prawu czér:
Zamny měſtčanosta z Keſec ma ſwaka, kij ma wjele ſtałów we wokolinie; tón
trjeba węzo železničku a Mjebjelčenjo, Paſliczenjo atd. móhli ſwoje hona wopro-
wac̄, zo tuton wulkoſtałav ſo hiſhce bôle wobohac̄. Hac̄ ſomu to tak pónidze,
to njevěm — znaju tudy tola tež trochni ludži. Wérno je, zo Mjebjelčenjo
z Kamjenčanami ſo wulcy pſcheczeleja — bôle dyžli je ſpomožne. Za tym pač
tudy tež ſkoro pſchinbu, zo hdyž ſo hiſhce wjac̄ ſtałów wotewri, jako hido je,
w Mjebjelčicach, Paſlicach atd. płaczenjo a woženjo na pucze doſtanu, zo budža
ſo džiwac̄. Dokelž, tajki ſtałav czini ſebi prawa a njeprashka ſo wjele za tym,
kaſke roboty maju wjesni z puczem. Ma něſhto druhe ḥcu poſazac̄: Sym
w zańdzených lětach tóſhho wuwołanych palencarjow poſrjebal; runje w ſtałach
ſo někotry dželac̄er tutomu njeponiſkej podawa. Wotkryja-li nowe ſtały, pſchindu-li,
kaž hinak njebudže, cuzy dželac̄erjo, dha pſchindu tež palencaſtwo zaſy k čeſczi,
hubjenſtwo w ſwójbach, wobožnoſcze za gmejny. To ſo wobenidž njeſhodži.

A ſkončinje: cželadž tak njeboſah; budželi wjac̄ ſtałów, budž tež z tu-
tym njeđostatkem hiſhce hórje, dokelž, ſhlož ma mjez cželadnikami rebelsku krej,
czeknje pſchi přenjeſ ſtałnoſeſi do ſtałów.

Někto drje řeſa, zo ſu w Pomorskej z ĥineſiſkim poſlancem jednali, wón
heyl jim za naležo někotry tycay „kulijow” wottam wobſtarac̄, zo cželadnej nyž
ſo zaſacži. Twarja-li tudy železničku, pónidze naſha cželadž do ſtałów, burja pač
budža ĥineſiſkych „kulijow” ſebi wobſtarac̄ dyrbjeſc̄. Nicžo druhé wyſhē njevo-
ſtanje. Tuniſhi drje „kulij” je, hac̄ naſh dželac̄er; k jěži ſkoro ničo njeſtrjeba
a pjenjeſ nič wjele, ale, ale, ale!

Tuž měnu, zo budža w Mjebjelčicach a Paſlicach z časom ſtanyc̄ a ſo
kutnje wobarač, zo jich hona ze železnyimi kolijemi ſo njeſkaža. Jeſi zo ſebi
pſcheladaja, pſchindu „kulij” ze ſwinjacym wóczkom, dołhej wloſowej
wopuſhu, z krótkim ſhórcuchom a faſhnej wutrobu.

Sym ſwoje prajit: njeſh czinja, ſhlož ḥcedža!

Twój ſwerny
Sukc Holas.

Naležnosće naſho towaŕſtwia.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 435. Marija Lehnertowa z Džěžnikec, 436. Hana
Kubicowa z Budysina, 437. Jan Delenk z Wutołčic, 438—440. z Ralbic: Miklawš
Błažik, Jakub Sweiſda, Jakub Manjok, 441. Jakub Buk z Konjec, 442. 443. ze Sunowa:
Marija Rabec, Madlena Wowčeřkowa, 444. Michał Domaška z Koſlowa, 445. Miklawš
Knježk z Krjepjec, 446. Hana Sołćina z Kanec, 447—452. z Wotrowa: Jakub Kokla,
Michał Wjenk, Pétr Cumpjela, Hana Falina, Jakub Buk, Jakub Džisławk, 453—455.
z Wudworja: Michał Sołta, Jakub Zarjenk, Miklawš Bryl, 456. Hainza Sołćina z Časec,
457—460. z Khróſcic: Jakub Sołta, Jakub Zarjenk, Michał Serbin, Jakub Holka, 461
—463. z Workle: Marija Źurowa, Jurij Pjekar, Hana Salowscyna, 464. Jakub Rjeda
z Hory, 465. 466. ze St. Cyhelnicy: Madlena Brylowa, Michał Bräuer, 467. 468. z Ku-

kowa: Jakub Just, Pětr Banda, 469. Madlena Cyžec ze Zejic, 470. Marija Kralowa z Jaseńcy.

Sobustawy na lěto 1888: k. 703. Madlena Wowčerkowa ze Šunowa.

Dobrovólny dar za towarzstwo: J. Z. z W. 50 p.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 104,636 m.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Lejna po wotemrětym 160 m., P. S. z Dobrošic 2 m., N. 50 p. — Hromadze: 104,798 m. 50 p.

Na nowe piščete do Baćońskae cyrkwe: Dotal hromadze: 4219 m. — Dale su woprowali: šulske džeci z Ralbic při swojim wopyće w Baćonju 4 m. 90 p., přes k. wučera Symanka nahromadzene 1 m. 60 p., k wopomnjeću zemrětoho z K. 3 m., z Ralbic 3 m. — Hromadze: 4231 m. 50 p.

Na nowy farski dom w Baćonju: njemjenowany 1 m. — Hromadze: 54 m. 50 p.

Na mzdu duchownoho w Baćonju: přes k. kanonika Jakuba Wernerja, fararja w Khrōscicach 150 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,691 m. 50 p. — Dale su woprowali: M. Sch. z Wotrowa 2 m., k wopomnjeću zemrětoho z K. 3 m. — Hromadze: 10,696 m. 50 p.

Na wudaco Nowoho Zakonja

za nawěštki z Ralbic 2 m., z Khrōscie za rozpředatec modlitwy wo swj. Józefje 4 m.
Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

K r a j a n

katholska protyka za Hornju Łužicu

na lěto

1890

je wuščoł a w expedicijach „Katholiskocho Poſoła“ a pola klamarjow za 25 p. na pschedanu.

Korcžmarſtwo z rěznistwom a pjekačnja z khlamařstwom

w Baczonju so wot 15. meje ev. wot 1. junija pschedodnoho lětajenotnie pschenajetej. Kotšiž chcedža jene abo druhe najecž, móža hacž 1. februara 1890 pola mje pschenajenske wuměnjenja zhonicž a chyli písoninje zapožožicž, khto chcedža najomnoho dawka dacž.

H. Smola.

W o z j e w j e n j o.

Wschitkim lubym Serbam we wokolinje najpodwolniščo porucžamoj swój sklad hotowych mužskich a hólczacych drastow, dale zymske zwjerščniki a fuknje, zymske wobłeczenja za džecži, „kejjorowe manſle“ a t. d. Slubimoj, zo kóždomu po móžnosći z najtuňščimi placiznam i dobrzej tworr poſlužimoj.

Petr Scholta a Pawol Lehmann w Kukowje.

Ajedželu 15. decembra popołdnju w 4 hodž. změje lokalne T. S. B. za Ralbicžansku wosadu w Konjecach zhromadžizu.

Dženjski porjad: 1. Pschedeczo nowych sobustawow. 2. Wólba pschedsydſtwia a wubjertowníkow na 3 lěta. 3. Wotpołożenjo zliczbowanja za lěto 1889. 4. Namjetý. A bohatomu wopystej pschedproſchuje

pschedsydſtwo.

Cžižkež Smolerjec knižičiſčeženje w maczicžnym domje w Budyschinje.

Katholoski Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 24.

21. decembra 1889.

Lětnik 27.

Próstwa.

„Katholoski Posol“ je často hýž prošyl a drje ženje nic cyle podarmo. Z ejim wjetšej dowěru bliži so džensa, předy hac̄ w tutym lēcze swojim čítarjam Božemje praji, z wutrobnéj próštwa, derje wědžo, zo runje tale próštwa podarmo njebudž. Pschetož tón dar, kotryž so na tule próštwa da, w róčzi so něhdž z bohatym žohnowanjom ža čjas a za wěcžnosćž dawacžerjej a joho potomnikam.

Z Prahi mijenujich je kniež präses Wuschanski wutrobnu próštwa póskał, z fotrejž k pschinjesczkom za serbski seminar namołwja. Mamy to za swoju winowatosćž, zo swojim čítarjam ważne a dokladne słowa tuteje próštwy woziewimy, a pschinjesczem ju dosłownje w prením cžisle nowoho lěta.

Džensa jeno do předka prajimy: Hdyž so hodowne swjate dny radujecže we swojej swójbje, abo hdyž z pobožnej wutrobu psched žlobjom klezcicže, abo hdyž pschi dostawanju potajnoſczów naſcheje swjateje wěry w tých dnach tak prawje nutraje začjujecže, kaise zbožo to je, katholoski křesćjan býž a duchownje derje za starany býč; potom wopominajež: z woskel na 200 išt dolšho taiske duchowne zbožo naſchej wótczinje pschilhadža?

Ze tamón spomožny wustaw w Prahy, kotryž su pobožni Serbja zažili a druhý z dalskimi woporami zdžerželi a rozčherili: naſch staroſlavny serbski seminar.

Tomule wustawej naſcha cyka Luboſcz pschinjescz; za tónle wustaw radlubje wopory pschinjescz!

Pschinjesc dha z pobožnymi paſtýrjemi k žlobju swojoho Zbóžnita dar — a hdyž sy cyku próštwa žhonil, pschinjescz drje potom ze ſvjatymi Tiſjomi Kralemi hiſčicže druzi, nadobnijſi!

Zbóžnik w Bethlehemie a w naszych chrkwiach.

Zo bychmy narod naszeho luboho Zbóžnika z wérnej wernosćju wo-pominali, dyrbimy Bohu wo žiwu wéru prosycz; dokelž, hdyž bjez wéry stupimy ſi naſchim žlobitam, kotrež na Bethlehem nas dopominaja, možta ſterje ſobu-želnoscž nas pſchewzacž dyžli dowéra a pobožna luboſcz. Schtož pſched žlobitom ſo poſlaknje, dyrbi wéru ſi wjedzičerjej mēcz; jeli wéra nas roz-ſwětli, budžemy widżecž a ſo džiwačž, kaž profeta praji: „Potom woſla daſch poſtnoscž a twoja wutroba budže ſo ſpođiwačž a ſo rožjehrječž (Je. 60, 5).“

I.

W kóždej potajnoſci žada ſo wot nas wéra. Bóle, hacž žanej druhéj ſwiatosći, maſh z pomíznej wéru ſo bližicž žlobikej, w kotrymž ſo woſnowiaſ podawki w očłowjeczenja Syna Božego. Dokelž, wérimy ſi w očłowjeczenju o ſchrystusowe, dha budże kóžda druga, wot njoho zjewiena wernosć abo potajnoſci nam wéry hóDNA. Tuž poſtupmy, kotsiž do ſamoho Bethlehemu dónič ſi-za-možemy, ſi naſchim žlobitam, a to z krutej wéru! Dokelž, ſchto bychmy bjez wéry widželi? Nicžo, dyžli wſchédne proſte džeczatko. Wéra pak praji, zo w žlobiku nowotne džeczatko leži, wo kotrymž bě weschczene: „Bóh twori nowe na zemi (Jer. 31, 22).“ Bjez wéry widžimy w žlobin džeczatko kajež druhé džeczatka ſu; z wér u rožswětleni ſpóznajemy w nim: „Słowo Boże, kotrež je ſo mjaso ſežniło (Jan 1, 14)“, džeczatko z wutrobu, kaž my mamy, z wutrobu, kotaž je z luboſcžu napjeljnena na zemju ſo puſtaczila, zo čłowjeka ſi Bohu ſežehnje; džeczatko, po byczu z Woſcom jedne, węzne a wſchohomocne, kaž wón; džeczatko, kotrež je z krijezom njeboſes a zemje, jandželow a čłowjekow, a hdyž to, je tola ſo ponijilo, z naſchim mjasom ſo puſtacylo a ſchtaſtnoscž woſrocza na ſo wzalo. Rjebyli wéra nam taſke prajila, ſchto chcył to dorozemicž a taſke džiw woſtchijecž? „Z węznej luboſcžu lubuju tebie — tak dže Bóh ſi čłowjekam — tohodla ſmiluju ſo nad tobu a czažnu cze ſi ſebi (Jer. 31, 3).“

II.

Bjez wéry wuſladamy w žlobiku jenož cuže džeczo na ſkomje ležace, kotrež naſ dale ničo njeſtara. Z wér u pak zjewi tute džeczatko ſo nam jako bratr: „Czlowiecze — dže ſvj. Augustinus — hlej džiw, hlej twój Bóh bu tebi z bratrom, džeczo Hadamowe, kotrež ty ſy, bu tež wón, z mjasom wo-daty, ma wociž kaž th, a rucę a noz̄ a čłowjeczu wutrobu!“

My wſchitcy běchmy džeczi hněwa, džeczi ſmjercze a zaklecia a nihdže pomoc za naſ; tu „Zjewi ſo ſcheczedroſcž a luboſcž Boha naſchego Zbóžnika (Paw. ſi Tit. 3)“ a pſchinjese nam žiwenjo. To w duchu ſtornjenym widzi hžgo ſežepny Job a praji: „Schto je tola čłowjek, zo joho wulkoc-jezinisž a ſchto naſtajeſch ſwoju wutrobu na njoho? (7, 17).“ Schto je tola čłowjek, tute nježakowne ſtworjenjo, zo tak wysoch joho čeſezſich a z taſke luboſcžu joho domapytasch? Schto dha leži tebi, Božo, wjele na čłowjeczej žbóžniſci a kaž možeſch za njoho, zbežtarja a ſpječerja ſo tak ſtaracž, jak to by druhéje staroſče njeměl, khiba-li joho wož božecž?

Bjez wéry, ſchto widžimy w žlobiku? Džeczatko, w kotrymž wſchě duchowne mocu ſpja, kotrež nikoho njeznaje a ani hiſhce lubowač ſi njezamož.

Ale, wéra wuciž hinak: Wot preñjoho woſomka ſwojoho bycza trjeba tute džeczatko ſwoj hójski roſom, joho wutroba je wuhotowana z luboſcžu, kotaž cyly ſwět woſjima. A tak běchu tež ſylzy božoho džeczatka hinacše, jako te druhich

džeczi. Swētne džeczi płakaja z hołoscju, boże džeczo ze sobuželnoścju. A hdyż Maczér Boża swoje džeczo czeschesche, frēbasche tute cyrobu, zo by czelo żiwko, kotreż chyjche pozdzijscho nam jako cyrobu podawacż; wone pshetwori maczerner mloko do drohotneje krewje, kotreż mējesche w smiertnym bēdzenju jako płaczizna za nas so dacż, zo by zemja z njebjom wujednana była.

Z krótka: Bjez wēry by Jēzus w żlobiku za nas był, sztoż tak mnogim je — ujeznaty Bóh! Tak dha proshmy wo żiwu wēru a z tajkej chcemy w hodownym časzu pshibywacż pshī żlobikach. Tak rjane je džeczatko, hdyż z wocjomaj wēry na nje pochladujesz, tak wabi k luboſczi! Hrōdż a żlobik, słoma a džeczatko na nim do pjesluskow powite napominaja nas: Lubujsze bōjske džeczatko, kotreż je was prjedy lubowało a w luboſczi so za was dało!

— ſ.

Dopominjenki — wopominjenki.

Hdyż dyrbti čłowjek na něščto czakacż, je jomu čas dołhi. Tohodla rěka hido w prastarej pshni: „czakacż a łakacż, to wostudło je“. Tak bē też mi, hdyż chyńcjo do dalokeje cužby nastajicż. Skonczenie bēc̄h jo nacząkal a też doczakal. Kogo? to njepraju. Z nim pshinidže wjescelo do mojeje wutroby a w tutym wjescelu hym wšc̄he hōrkoczeje wostudloho czakanja ponuril. Něk mōžach wotjēcż a pucżowanacż.

Pucżowanjo je drje mjez wšc̄emi wjeselemi jene z najrjeñszych a — najdróžszych. Na pucżowanjo wjescela so wosebje džeczi. Tak wēm so dopomicz, kaž by wcżera było, hdyż smēdzach prēni krócz z nanom do Budyschyna jēcż. Wēzo bē to sobotny džen. Njemōžach noc prjedy wuśnycż, a jelizo hym wuśnýł, rano zahe bēc̄h tola hido zas wotuczil. „Iutsje do města!“ to mi z myslow njeprjihndže. „Do města“, to bē moje wjescelo, moja radoscż, moja nadzija. Szto wē, hacż je mi z wjescelosću snēdanje skłodzało abo hacż njeſtym z cyła na nje zabył. Njemōžem, szto bē tehdrom w Budyschinje wosebite, ale zo wóz wołknou dośćc̄ njemējesch, zo mohł wšc̄ho widzecż, to je jene. Mi bē wšc̄ho nowe, a tohodla wšc̄ho zajimawie. To bē moje prěnje a snadż najwjescelshe — dokelż najzajimawsze pucżowanjo.

Na podobne pucżowanjo wē drje so kóždy čjitar dopomicz. Njech tute słowczka prawje wjele rjanych radoſtnych dopominjeniskow z młodych džeczowſkich lęt w nashei wutrobie zbudža. Taſte dopominjenki su kaž raiñski deshezil a mejska roſa: wožiwięja a požbēhuja naschu wjelepruhowanu wutrobu. Wone su kaž raiñske słonco, kiz čymu staroſcżow a zrudobow naschoho žiwnienja rozezżerja. —

Wēzo pozdzijscho pshinidżech sam do města na — šhulu, kaž by rjekł, zo bē so nam hido we wjescnej schuli dośćc̄ njewostudziło. Tola to mjeſtne swoju winu, kaſku to drje lēdina szto žhuda. No, dośćc̄ z tym: ja dyrbjach do města na schulu a to nimale skonc schulskoho lēta wo szredż zymy. Pedagogoj, t. r. knježa wuczerjo — njebydu to za dobre spóznałi, ale lēto bē nimo, tak mjeniujc̄ w protytyc̄ stojeſche, „lantak“ bē po cyłym kraju, wšc̄hityc̄ so pshczahachu a tuž dowjezdu tež mje do — města.

Bē furowa zyma, snēh pod sanjemi tak tħeſtaſche, ale do města dyrbjach.

Pshinidżech k ludżom, mjeniujc̄ k cužym ludżom, haj smēm prajicż k cžiſče doſpolnie cužym ludżom. Wēm so hiſc̄ze dopomicz, kaž bē mi zyma, kaž bē mi syſkno. Pshewodzach nana hiſc̄ze kruh domoj po mjeſce, ale potom . . . Da mi 30 np. — jelizo 10 abo 20 np. wjaczy bylo njeje. „To sej khowaj, hdyż zas pshinidu doſtanjeſch wjac. Sztož budżesčh na knihi a druhe schulſke węch trjebač, to tebi twoj hōspodač kupi“. Po taſkim 30 np. w zaku, to nicžo mało

njeje, ale nan mješeshe prawje: „džecžom do ruky pjenjezy wušhne njejsu“. A woprawdze, prěni abo drugi džen pschida so mi schibaly mješjanſki hólc a wjedzeshe njeje ke kanditarjej. Spytowanje bě wulke, ale dokelž bě pjenjez mało, njemóžeshe ſkoda wulka bycz.

Pozdžiſho doſtač wjac pjenjez do rukow, hdijž běch swoje pruhowanjo w tutym naſtupanju wobſtał.

Džecži do měſtow dawac̄ je wěc, kiz ma dobre ale tež zle ſežehwki, dobre, hdijž džecži woprawdze do dobrych rukow pschitidu, zle, hdijž tomu tak njeje. Wjesne njenazhōnjene džecži dyrbja pod kruhym dohľadom bycz, zo bychu ſwoj čas z próznoſćemi njeſchecziniale, ale pilnje wulke.

Zo ſerbske džecžo z wopředka němſki wucžerjam wſhho njerozym, to je wěrno, ale tuta zdatna ſkoda ma ſwoj wužit. Nunje tohodla, dokelž njerozym, dyrbí na kózde ſłowo ſedžbowac̄, zo by němſki naukuſlo, z tym pał naukuſne z cyła nic jeno na ſłowa, ale z dohom tež na węcy, kiz ſo wucža, z najwjetszej ſedžbliwoſću poſluchac̄. Cuza rycz potaſtim, kiz ſo z wopředka zadžewk ſda, može runje na tuto waſhnuje wužitna podpjera bycz! Ředžbliwoſć w ſhuli je wažniſha hac̄ wobdarjenosc̄, haj ſměny prajic̄: ſedžbnoſć rukuje nam bóle džzli wobdarjenosc̄ za dobry wuſpěch. Ředžbne džecžo zajimuje ſo za wěc ſamui, lubuje toho, kiz jomu wěc derje rozeſtaſec̄ wě. Tohodla je džecžom tón wucžer najlubhji, kiz najjaſniſho rozklađuje. Tomu džecži rady pſchipoſluchaja a ſłowa móhli rjec z huby bjeru. Džecžom ſo njevoſtudiži, z lubočizu a z lóſhtom wuknu. Na tuto waſhjo ſo ſkoda, kiz z toho naſtawa, zo ſerbske džecžo prěni čas wſhho njeđorozym, bôrzy wuruna.

Rjamy, ſem ſo hodžacy pſchiklad powjedaſche mi Drježdjanſki wucžer. Doſta mału, ſnadž 10letnū holczku z Čech, kiz ani ſłowczka němſki njerozymjeſhe. Sydaſhe pſchez tydženj kaž něma w ſhuli, ale kaž by pſchilepana byla, pocža rozymječ a njebe ſo hiſhčeče lěto minylo a čeſka holczka bě ſnadž mjez 60 džecžimi najlepſha a naprěnſha ſhulerka.

Teno to je wobžarowac̄, zo ſerbske džecži mjez tym, zo němſki wuknu, ſerbski zabywaju a tak to, ſhotož na jenym boku dobywaja, na druhim zas pſchisadžuſa. Husto ſtaj wobaj ſtarſhej ſerbskej a džecži — němſke. A to himat bycz njemože: ryczitaj z džecžimi ſtajniſe němſki. Wězo wotpohlad ſtarſheju je dobry, ale ſeu njerozom je z najmjeñiſha runje tak wulki a naſkerje hiſhčeče wjetſhi. Cheetaj mjeniujcy ſwojim džecžom pröcy zalutowac̄ pſchi wuknjenju němſkeje rycze a tohodla ręczitaj ze ſwojimi ſerbskimi džecžimi němſki. Zo je to z prěnja cyłe njetrěbna a z druhā nimomery ſkłodna wěc, na to ſebi nje-myſlitaj: njetrěbne je, dokelž w Budyschinje a z wjetſha tež na wsach naukuſnu džecži w ſhuli a we wobkhadze z němſkimi džecžimi a ludžimi doſcz němſki. Škłodna je, dokelž ſerbskej ſtarſhej husto ſamej khmanje němſki njeđožetaj, tak zo tež džecži jeno hubjenu němžinu wot njeju naukuſnu. Nimo toho — a to je nojhörliche — tute ſerbske džecži ſerbski potom z cyła ani njeuſknu. A tak rady byſhtaj pozdžiſho ſtarſhej widžaloj, zo bychu ſeu džecži ſerbski móhle, ale potom je z wjetſha pozdž. Šktož je ſo w naiprěnſhej mlodoſeji zanjerodžiſlo, to ſo tak ſnadniſe narunac̄ njehodži.

Blutniwi a dobrí ſtarſhi pröcuja ſo, wottorhuja ſebi ſamym a hromadža čas živjenja, zo móhli ſynej a džowcy něſhto hódne ſobu dac̄. A to je prawje. Ale to njeje doſcz. Nimo pjenjez a ſwětnych ſublow ſu tež hiſhčeče druhe woſebniſhe a nadboňiſhe poſklady, kiz dyrbja džecži po ſtarſhimaj herbowac̄ a mjez tutymi poſkladami je macžerna rycz jedyn z najdrožiſhih. —

Ale němska rycž je wosebnišča a nuznišča hacž serbska! Wosebnišča — to so hodži, hacžrunje mohlo to nawopak tež bycz. To so ani na wazn wotwazicž ani z metrom wotměricž njehodži. Nuznišča, to chci skerje pschidacž, mjenujcy nuznišča inez Němcami, ale runje tak nuzna je serbska rycž inez Serbami a dyrhja-li twoje džecži w Serbach wostacž, abo tola husto ze Serbami wobkhadzecž, dha je jim serbska rycž z najmjenišča runje tak nuzna a druhdy hischče nuznišča dyžli němska. Runje pschekupcy pytaja husto wucžomca, kiz može serbsti. Sy snadž po tajkim swojim džecžom z tym, zo je serbsti naučenj nješši, wulki kapital do praktiskož živjenja sobu dať?

Ale hischče nědhto. Kaf chce serbska macž swoje serbske džecžo němstí so modlicž wucžicž, to je mi trochu njezrozymliwa wěc. Ma-li pschi tajkim modlenju tež wopravdze wutroba so sobu modlicž, chcesch-li swojomu džecžu wopravdze do wutroby rycžecž, dyrbisih sama z wutroby rycžecž. Ty sama pak so zaweſeže ženje hinał modlila nješši dyžli serbsti, serbsti kaž sy wot swojeje samsneje serbskeje maczerje wukla. Twoja wutroba je serbska, to czi zaweſeže dopokazacž njetrjebam, nad tym sama njezweluijesh, pschetož twoja samsna wutroba je tebi doſez swědka. Chiba zo chcesch wopravdze sebje samu jebacž? Potom pak by kózdeho dopokaza schkoda bylo: schtóż sebi samomu lži, tón druhomu wericž njemože.

Tola hischče słowčko. Twoje džecži, kiz twojeje serbskeje maczerneje rycze ujeznaja, su tebi samej, po tajkim swojej samsnej maczeri, tež swojomu serbskomu nanej, swojim serbskim pscheczelam, pschivuznym, kmótram a kmótam cuzy. Su cuze na serbskich knižach, w serbskim towarzystwie, pschi serbskej bjesadze.

A skónčenje směm tež to prajicž, zo serbska zdželanoſćž a same serbske pišmowstwo tak jara hubjenej a khudej njeſtej. Wězo, schtóż ženje ničž serbsti cítał njeje, tomu so zda, zo so tež ženje ničž serbsti pisalo njeje. Ale Bohu džakowanu! many hžo krasne knihi a časopisy, kiz bydu tež druhim wulkim ludam jeno čeſcož cžinile. Jeno kúp, serbska macž! swojomu serbskemu džecžu serbsku knížku nětke k Božomu džecžu. Pjeniez pak so tež lětſa doſez pschekupi na deki, na fale, na ... schtô wě schto — ja mjenujcy mało k hodam kupuju khiba knihi — po tajkim na deki, fale a tak dale, ale njemohlo so tež jedyn abo dwaj toleszej na „Nowy zaſoń“, na „Pobožny woſadnik“, na „Naſcha Wówka“, na „Róžowa zahrođka“ wudacž?

Knihu su kapital, kiz swoju daší njeſe. Schtóż rad cžita, ma pschecy a tunjo swoju zabawu. Njetrjeba wjele towarzichow, wot kótryhž z wjetšcha ničž naukujućž njemože, doſelž ledy hdy wjac wjedža hacž wón sam. Njetrjeba wulkeje worcžizny placicž, ani labeta ſadzecž, ani píšepicžo dawacž. A schtô wě schto moħl hischče na bjesadze do hlupoſečow a njekhmanstrow naukujućž? Chcesch-li po tajkim, zo by syn abo džowka abo čeſladnik na dołkich zymiskich wiezorach po zakazanhých a? — puczach njehodžil, postaraj so wo to, zo by rad cítał. To je jedyn z najlepšich a najwuzitnišich frēdkow. Cžitanje dobreje a derje pišaneje knihi je runja mlobnej pastwje, na kótrejž so ženje njewostudži, ale so kózdomu dléje a bôle lubi.

Dobra kniha pak ma tež hischče jenu wosebitoſćž, kótrejž doſez husto ani najlepši čłowjek nima. Kniga praji tebi wěroſć, cžistu wěroſć, tež tehdom, hdyž je to tebi tak njelubo, zo moħl so rozhoricž abo zaczeřwjenicž.

Wězo dyrbi so cžitanju čłowjek hžo w młodosći pschivuzicž. Tohodla je derje, hdyž starszej hžo swojim džecžom, hdyž hischče do šhule khodža, pôdla šhulskich „wěcow“ tež serbsku knihu, kiz so runje w šhuli njetrjeba, kúpja. Wuzitniſcheje wěc hžo wódam njewém.

J. L.

Swj. Bennowy zwjazk Božich mščow.

Knjiez farač Jan Hornig w Reichenawje je w Drježdanskim katholškim liscje č. 45. napominał, zo měl so za našch wótnym kraju zwjazk Božich mščow założić, kotsiž we wschelakich diöcesach hízo maja. Z tym móhli za kħude dušhe a za spomoženjo swujeje samueje dušhe so mócnje postaracż. — Prawidla za tajki zwjazk bychu tele bjez mohle:

1. Zwjazk zepjera so na winowatoſcji kħeċċanſeje luboſcje, za wotemrētih ſo modlicz a za ſamne ſpomoženjo dušhe ſo staracż.

2. Zwjazk wobſtoji z 50 kath. mēſchnikow a 50 kath. njeudhownych (laiki) pſchede wſħemi ze sakſkoſo kraleſtwia.

3. Kózdy sobuſtaſtaw je po ſwēdomju winowathy, zo po ſmijerci ſobuſtaſtawa za joho pokoj duſhe tač bárzy hac̄ möže jedyn Wótcze naſch abo De profundis wuſpēwa a jemu Božu mſčhu dzerzi (mēſchnik) abo dzerzeč da (laik). — Tež dyrbti kózdy ſobuſtaſtaw ſo prōcowacż, zo doſtojnje na ſmijerci ſo pſchihotujo pobožne kħeċċanſke žinjenjo wjedże.

Mjeno nowoſo ſobuſtaſtawa, kiž zas licžbu 100 dowuſjelni, wozjewi ſo wſħem ſobuſtaſtawam ſobi z powěſcju wo ſmijerci žanoho ſobuſtaſtawa. Kózdy nowy ſobuſtaſtaw je winowaty hñdom kaž druhe ſobuſtaſtawu za runje zemrētogo Božu mſčhu dac̄ dzerzeč, tač zo za kózdy ſobuſtaſtaw, hdyž wumre, ſo 100 Božich mſčow wopruije.

4. Swj. Bennowy zwjazk ſtoji pod protektoratom najdoſtojnijſhoho knjazea biskopa w Sakſkej. Tutón knjiez protektor pomjenuje zwjazkowoho zarjadnika (curator foederis), kotrež zaſtojniſtvo drje hako cžestne zaſtojniſtvo ſo mēſchnikej ze zwjazkowymi ſobuſtaſtawom pſchepoda.

Porjadmny pſchinoſki ſo njeđawa. Kózdy ſobuſtaſtaw zaplači pſchi zaſtupje 1 m. k doručnaju trébnym wudawkow za cžiſteč a porto.

Zarjadnik ma ſkónc kózdoho lěta najdoſtojnijſhomu knjazej biskopej a w katholškim liscje wo zarjadowanju portoweje kassu zliczenjo dawacż, a ſnadż wo nowe pſchinoſki za portowu kassu žadacż.

5. Wusūp ze zwjazka njeđawa žanoho prawa, za hízo wotedate pſchinoſki ſebi něſhto wróćo žadacż.

* * *

Wo mužitku tajkoho zwjazka ryczeč, ujeje nam trébne; pſchetož jelizo ſchtó na ſwjeczenjo Božich mſčow za kħude dušhe džiwa, dha ſu to naſhi cžitarjo a katholſcy Serbijski powschitownie.

Knjiez farač Hornig w Reichenawje mijena tajkij hromadži, kotsiž ḥcedža k tutomu zwjazkej pſchitupicż, a wozjemi potom wuſpēk najdoſtojnijſhomu knjazej biskopej. Knjiez biskop drje pozdžiſho tež z Roma wotpukki za tutón zwjazk dobudże.

Redakcja kath. Poſoča chee mijena tajkij, kotsiž ḥcedža pſchitupicż, radu dale wobstaracż. Zada ſo jeno polne mienu, wobydlenjo a hdy je ſchtó rođeny, dokelž ſo ſtarfhe wosobu prieby pſchijimaju.

Tu maſč!

Francóza, wo kotrejmiž wondy powědach bě mudry, ale ñust tež runje na hłownu dyrjeny njebëſhe. Tež wo tym cħeu hrónečko napisacż, a to cžim bôle, dokelž je ſo tutón podawk runje tež we W..... ſtał hñdom na to, hdyž

běhu Francózowje po bitwje pola Budyschyna do Drježdanskeje wokolini so psíhczahnyli.

Wón dha psíhczahnyli Rus do prázdných kwartirów, Rus z dobrým žoldkom, kiz syry kisaly kaž psíhczela a same mučorizmy. Tutoń Rus bě bórzy za tym psíhjichol, zo wołolo W tež hriby rostu. Do nich hicž — to so rozemi. Hospodař pak, psíhi kotrymž kozač ležeše, bě dobrocíwy muž a džesche z kozačom sobu do leša. Bórzy nazberaſtaj drjemieſhko a wręzjichtaj so domoj. Hdyž běchu hriby wurdzene a rozkane, wobrońci so kozač na hospozu a džesche: „Wěſh, do hribow ſluſhha poł kamy butry, cziu, zo ju psíhinejesh, ſym doſez hlodny“.

So ſpíecicž, bě podarmo, dokelž wšchu njepoſtuſhnoſc̄ hoji kozač ze ſydomrjemienjatej „kočku“.

Hospodař drje psíhczahowaſche hubu nad tajkej khrobloſc̄u, ale ſhoto ſebi chyſche — bě džen wójna.

Do hribow pak z kozačom wjach khodžil njeje.

3 Lúžich a Sakskeje.

Z Budyschina. Nowoſvijeczeny měſčnik, knyez Jurij Kral, je hako pomocny kaplan psíhi dwórskej cyrkwi w Drježdansach duchowneſte zaſtojuſtvo naſtupil.

— Knyez Anſelm Rožinger, kiz je dotal faru w Annabergu zaſtarował, je za přenjoho kaplana do Chemnic poſtaſem a z 1. wulkim rožkom nowu ſlužbu naſtupi. Změje tam cyle farſte zaſtojuſtvo sobu zaſtavacž, dokelž ma ſ. farař Neipert khoroſcze dla jene lěto nakhwilny wotpočinuk.

— Kaž ſo ſlyſhi, psíhndje ſ. kaplan Hartmann z Drježdjan za fararja do Annaberga.

— Wſchitkem psíhczelam a ſpěchowarjam cyrkwinſkoho ſpěwa budže drje witana powěſc̄, zo ſo zjenoczenjo wſchich cäcilianſkych ſpěwarſtſow do diöceſanskoho zwiažka psíhilotuje. We Drježdanskim katholſkim kicze je psíhedyſtvo Budyschſkoho towarzystwa wſchitkych psíhczelow cyrkwinſkoho ſpěwa k tajlonu zwiažkej psíheproſchowalo. Zo by ſo tuta naležnoſc̄ nětko zhromadnje wurađila a traſej diöceſanskí cäcilianſki zwiažek wobeju ſakſkeju diöceſow ſo załožil, změje ſo pónidzeli 30. decembra w Drježdansach w katholſkej towarzſchi (Käufferſtraſe 4) popołdnju w 2 hodž. zhromadzizna. Wſchitcy ff. duchowni, wuczerjo a organiſtojo, koſiž ſo za to zajimaja, ſo psíhczelniſje tam psíheproſchuja.

3 chloho swěta.

Němska. Tſi wažne namjetu je centrum w němskim ſejmje ſtaſilo: a wſchē tſi ſu z wjetſhiniu ſo psíhijače. Prěni bě namjet ſu ne naſtupacy wojeriſku ſlužbu duchownych, zo maja ſo theologiju ſtudowacy hacž do 26. lěta wot wojerſtwa wuſwobodžicž. Dokelž žadny duchowny z brónju do wójmu čzahnycž njeſm̄, je tež cyle wojerſke wuwučowanjo tajlich, koſiž čcedža duchowni bycž, zbytkne a njetřebne. Młodzeniec, kiz ſo na duchowneſte powołanjo psíhilotuje, je z tym wó cyle lěto zádžeržany, ſchtóz psíhi wulkim njeſt oſtatku duchownych hžo wjele wuczini. To běchu psíhczinu za tutón namjet. Wſchē ſtromy ſejma mjenje bôle psíhczinu zrozemiſku a psíhipoźnachu, chyſhu pak w uſwobodženju wot wojerſtwa jeno za katholſkich ſtudentow theologije, nic pak za protestantſkich

zwołież. Po wſchelakich ryczących, pſki cžimž na pſk. Delbrück jara rjane swěd-
czenjo katholickomu měščniſtwu wuſtají, ſo namjet z 127 hlosami pſhczinu
111 pſchij. a.

Druhi namjet Windthorſtowy, zo ma ſo załoń z kulturkampfa z běhnyčz,
po kotrymž móže ſo duchowny, kif ſo kniežerſtwu njeſpodoba, z němſkoho kejzor-
ſtwu wupokazac̄, ſo nimale jenohlōſnije pſchija.

Tsecži namjet, tež Windthorſtowy, zo ma, kaž Kongo-akt za druhé
krajiny w Africy poſtaſa, tež w němſkych kolonijach ſo runoprawo jenotliwych
wérów wobſtacz a doſpolna ſwoboda miſſionſtwa tam poſtaſiež, ſo z 116 hlosami
pſhczinu 109 pſchij.

Aftria. Kardinal Ganglbauer, archibiskop we Winje, je wumrē. Ganglbauer, syn kudeju starſhzej, běſche předy abt benediktinskoho klóſtra Kremlmünſtera, a je někto w starobje 72 let ſvoje živjenjo dokonjaſ. Pſchi jeho pohrjebje bě tež kejzor Franc Józef pſchitomny.

— Pſhczinu nowym Husitam, haſož kaſejž ſo Mlodo-Čeſkojo poſazujia,
je archibiskop kardinal Schönborn poſtrýſti liſt wudal, w kotrymž wěriwych war-
nuje a Huſa wopiuje haſo zbezkarja pſhczinu cirkvi a ſtatej, kif je njeſmérne
hubjenſtwu na cyku Čeſku pſchinjeſt.

Afrika. Z njeſmérnej wobčežnoſcžu bě Stanley ſkónčjuje Emin a
Paſchu namakał a hač do Bagamoyo pſchitowid. Tak bě wſchém ſtracham wu-
torhneny. Major Wizmann wulku hoſežinu wuhotowa. Tola Emin Paſcha,
kotrohož jědoſte ſloki džiwič morile njebečhu, kotryž bě wſchém ſtracham ſurowoho
klíma w Africy ſo ſpiczil, tudy w Bagamoyo pſchi ſamym ſmjerz namaka. Wón tam po hoſežinje někaf z woſnom dele padze a ſo tak wobſtadži, zo bě
najprjedy wulki ſtrach wo jeho živjenjo. Zda paſ ſo někto tola, zo ſo zaſy zhraba.

— Buschiri, ſtrachny wjedník afrikanskych rubiežnych cžrjódow, je po-
padnjeny a hižo wotprawjeny.

Zornjatka z Bojeje zahrody.

Hdyž budže tón knyez něhdý ſudžicž, njebudže ſo prashecz, hač je ſchtó
mnich abo putnik, ale hač je wón wěrny kſhczan był. S. Hugo.

K wěrnomu kſhczanej ſluſcha, zo ma pſhce we wutrobje luboſez,
w horcze wěroſcž a w ežele cžiſtotu. S. Hugo.

Wěra z luboſcžu zjednoczena je wěra kſhczana; wěra bjez luboſcze je
wěra djabola. S. Hawſchyn.

Samoho ſebje Bohu woprowacž a jeho woli cyle ſo podcžiſnycž, to je
woprawdze kſhczanſke. S. Khrystofomus.

Derje dokonjana modlitwa je jandželam jara ſuba, za djabola paſ
wulka cžwila. S. Khrystom.

Cžim huſežiſho cžlowięſ ſo modli, cžim bóle ſo modlitwa jomu zalubi;
cžim porědſho paſ ſo cžlowięſ modli, cžim wostudliſche a hluviſche ſo jomu
modlenio być zda. S. Bonaventura.

Wſhczinu.

* (Plokařnicze, bječe ſo na ſedžbu!) Z Emmericha piſaja: Tudy
wumrje njeđzelu plokařnicža B., dokelž běſche ſebi krej z jedom zawaſala. Wona
ſobotu pſhed tym ſchaty z módrę ſhertku pſchihotowafše; na ruci mjeſeſhe mału

ranu, dokelž bě so zrezača, toho pak dale kdežbu njemějše. Tola býržy pocža ruka zacíkací, a lekar, kotorhož plokačnicja powola, býržy zawdaczó krewje spóznamški wšcho cjinješče, shtož bě možno, zo by žonje žinjenjo zdžeržal. Tola podarmo. Hospož traſč žane njewedža, zo su w módréj ſchertech džele ſobu wopřijate, kotrež, hdyž do krewje pſchiidu, tutu z jedomi nakaža, shtož ma z wjetšha najzrudniſche ſejžhwki.

* Skoro njemôžn, ale wěcze wěrny je tutón podawč: Na ſerbíku univerſitu (Fortbildungſchule) pſchiidže wónby reviſije dla ſchulſki dohladovat. Hdyž bě khwilu pſchipoſluhač a ſam pruhował, wobroczi ſo na wucžerja a džesče: „To je tola k zadwełowanju, kózde ſlowo pſcheradži, zo hólcžata khamanje němſki njemôža!“ Na to wucžet: „Wodajče, knježe! Wot tutých džesacích wucžomcow je runje ſydm rodzenych Němcow, tjo ſu Serbja; tuciž tjo Serbja pak zadžerža ſo najkhamánscho a ſhtož němſki rycza, to rycza korrektne, doniz rodzeni Němcowje kózde ſlowo ſkepsaja.“ Na taſku rozprawni ani ſchulſki inspektor ničjo wotmoſtvič njemôžeſche, ale jeno „wulfe wocži cjinjeſche“. — Shto tola pſchedſudy na ſvěcze njecžinja!

* Kaž ſtatistika wupokazuje, je w Awſtriji z wuwaczom Wuherſkeje kone ſéta 1888 tuta licžba evangeliſtich protestantow Augsburgſkoho wuznacža byla: 293,000 duſchow, t. r. 21,000 wjac dyžli 1881. Z nich je we Winnje 62,000, w Hornjej Rakuskej 18,000, w Czéſkej 88,000.

* Najwjetscha knihownja na cylym ſvěcze drje je narodna knihownja w Parizu. Tuta hobrſka knihownja ma nětko 2,078,000 zwjazkow. Britiſh Muzeum w Londonje ma jenož 1 million; Mnichowska knihownja 800,000 zwjazkow, Varlińska 700,000, Drježdanska 500,000, Winska 300,000. Švětoſlavna knihownja we Batikane ſa drje jenož 30,000 zwjazkow, za to pak 25,000 drohotnych rukopisow.

Lubh Poſle!

Sym čítał, ſhtož je Štefek Holas tebi piſal. Něchtio je mje ſpokojoilo, wšho pak nic. Woſebje joho wypadly na někotrych ſo mi njejſu lubile.

Zo by runje w ſkatach z paleūca ſtowm najhórje bylo, njebyh wěđał. Ja ſam njejšym ſkalar, ale znaju iara czeſtymy ſkalarow, kotiž ſu doſč ſtróžbi a žlutniwi. Schzejipak wſchak je něhdžekuli druhdže w cjeſczi, hóle dyžli je derje.

Zo bychmu nowe ſkaly ſo wotewriſe, hdyž kamjenje ſu, hdy by tam železniča ſo wjedla, je wěſte. Tola, ſkaly hiſčeže najwjacy ludzi ratarſtuw njeſtotwju; wjſche toho tež rozmomy wulkoſkalač wo žně, abo hdyž je hewač nuzne dželo, ſwojim ludžom k buram na dželo hicž da. Wjese wjetšhi strach hrozy naſchim ratarjam, ſhtož dželaczerſſe moch naſtupa, z fabrikami.

Ze to cyly naturſta wěc, zo tam fabrikli kaž hriby ze zemje roſtu, hdyž železniča dže, woſebje tam, hdyž dotal hiſčeže žane fabrikli njestoja, a hdyž po-tajſim dželaczerſke moch ſo hiſčeže tunjo doſtanu. Ze doſč tworniow, kotrež žaneje wulkeje wody njetrjeboju. Jenia taſka twornja tu 500 abo 600 ludži trjeba, potajſim ratarſkemu dželu wotczehnje.

Někotry ſebi myſli: nječ pſchiidu fabrikli. Potom budže wšho wjeli dróžſhe, wšho ſo na pjenjezy ſtajicž hodži a t. d. Tola, pomalu! Woblicž ſebi tu wěc ſam zymnje a měrnje! To che něchtio hycž, předy hacž z taſkej „wyskſhej placiznu“ za khanku butry, karancž mloka, mandl jeji a t. d. 300 abo 500 markow wjac wujbytkujesjh. Te pak, to czi praju, možesjh hnydom

na wjścju mżdu zas wudacż, a nicżo njejsy sam wobkhował. Jedyn pſki-dawk pał sy doſtał: za swoju gmejnū, za swój dom a sam za so wjchę čaſne a dužowne ſchody, kotrež fabriki ſobu pſchinjeſu.

A kał czejko je za bura čłowieka na ſlužbu doſtač tam, hđež je we woſolinje wjac twornjow, wo tym moža krojim ze žiwej induſtriju doſež wot-trasfachach wuežbow podawacż. Spomnuju tu jenož na Oſtris a woſolnoſć. Byrnje wjescju mżdu dawali, byrnje ſo czelež pola nich ſlepje mela: k buram tam nje-čahnu. Radſho kchodża za mału mżdu do fabriki, pſhetoz hdyż ſu tam ſwoje hodžiny džetalii, potom ſu ſwobodni a wo to je jum najbóle čjiniež.

Toho dla praju: džiwam ſo, kał moža burja, někotrym měſchjanam k woli, kotsiž ſwoj wužitk a jeno ſwoj wužitk pytaſa, tajku peticju podpiſowacż.

To ja tež wém, zo ani Sukec Holas, ani ja węc njeučiñimoj. Čnejer-ſtwo budże pſchec čjiniež, kaž za najlěpshe ſpóznaje. Měnju pał ſebi tola, zo cyle njerozomnie njemyslu, hdyż praju:

Pohladaj tola jónu na kartu! Njeje dha tam za pſchizamkujenjo cyle jaſnie pucz poſazany, kiž je cyle naturſki, pôdla najlěpshi a tež naj-tuňſhi?

Z Haſſtrowa tola hinał hicž njemóže hacž na Zymicy abo Žiczeiſk, a z Rakec je pucz do Woſerec dale poſazany. Ze żaneje ſkały nimaja na bližiſte dwórniſkiej dale hacž z někotrejeſzuli ſkały pola Zymic abo Budyskina na bližiſtu železniſku ſtaciju.

Kóždy tola železnicu we wſy mēcz njemóže; a zo bychu dawki-dawarju cyloho kraja jenomu abo někotrym k woli drogu železnicu, kotaž ſo żenje za-danicž njemóže, twariež dacž dyrbjeli, to ſebi tola ničtu žadacž njemóže.

Zdżerž inje w dobrym wopomnjeſcu!

Wo to proſy poſornie

Twój

Seklic Jonas.

Naležnosće našoſho towaŕſtwia.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 471. Dr. med. Michał Pětrjenc w Maleſecach, 472—474. z Pěſkec: Jakub Kubas, Bjeđrich Delenčka, Pětr Šolta, 475. Marija Domaſcyna ze Smjerdzaceje, 476. Brězan z Noweje Smjerdzaceje, 477. 478. ze Šernjan: Madlena Hermanec, Michal Janca, 479. Klank z Hraſcyc, 480. 481. z Worklec: Pětr Žur, Hańža Bizoltowa, 482. Hana Pjechowa z Časec, 483. Jakub Domš ze Žejic, 484. 485. z Khrōſcie: Jakub Jurk, Hana Kóžnikec, 486—488. z Wudworja: Jakub Fulk, Hańža Šérakowa, Madlena Žeúichowa, 489. Marija Bukowa z Nowoho Lusča, 490. Jakub Wóſki ze St. Cyhelnicy, 491—493. z Kamjenej: Jakub Rječka, Jan Winař, Mikławš Cyž, 494. Mikławš Rječk z Bronja, 495. 496. z Khelna: Mikławš Rjek, Hańža Měrcinkowa.

Sobustawy na lěto 1888: kk. 704. Dr. med. Michał Pětrjenc w Maleſecach, 705. Marija Domaſcyna ze Smjerdzaceje, 706. Brězan z Now. Smjerdzaceje, 707. Jakub Kubaš z Pěſkec, 708. Hańža Bizoltowa z Worklec, 709. Jakub Wóſki ze St. Cyhelnicy.

Dobrowólne dary za towaŕſtwio: M. P. z M. 1 m., M. B. z N. L. 50 p.

Zemréty sobustaw: k. Jan Rjeńc z Brjemjenja. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 104,798 m. 50 p.

K česći Božej a k spomoženju duſow ſu dale woprowali: H. z S. k česći naj-swjećiſeje Wutroby Jézusoweje 5 m., njemjenowana z Baćonja k Božomu džéséu 10 m. — Hromadže: 104,813 m. 50 p.

Na nowe piſcele do Baćonkeje cyrkwe: Dotal hromadže: 4231 m. 50 p. — Dale je woprował r. 1 m. — Hromadže: 4232 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,696 m. 50 p. — Dale su woprowali: H. z Š. 1 m., njenowany 60 p., r. k dorunjanu 1 m. 90 p. — Hromadze: 10,700 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

za nawěštakj z Baćonja 3 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Pišeż expedicije „Katholskoho Poſoła” a na farje w Budyschinje je stajnje na pišchedanu, a to we wjschelakim zwijazanju:

Pobožny Woſadnik.

Modlitwy a kerkusche za katholickich Serbow.

Zrijadował a wudał **Michał Hórnik**.

Exemplar w dobrej koži z czerwonym ręzkom 2 m. 50 p., w lepszej koži ze złotym ręzkom 3 m. 50 p., bóle wudebjem 4 m.

Na požadanjo wobstara so tež zwijazany exemplar za 2 m. 30 p. Njejewiązany exemplar płaczi 1 m. 60 p.

Khwalce Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholickich krescianow wot H. D. — Druhi wudawk, e zwijazany do kože ze złotym abo rjanim hwěžkowym ręzkom na przedań za 3 m. w redakcji Katholskoho Posola.

We wjskich expedicjach Katholskoho Poſoła su dostać:

Mjenišche ſpěvarſke knihi

za katholickich Serbow. Zrijadował M. Hórnik. 100 stronow. Zwijazane za 60 pjeniežków.

Wuſhla je nowa knižka, woſebje za džeczi, a je w expedicjach „Katholskoho Poſoła” dostać

Róžowa zahroda.

Stawizny ze žiwjenja swiatych džeczi.

Płacžizna 60 p.

Korczmarſtwo z ręznistwom a pjeckarjuja z khlamarſtwo

w Baczonju so wot 15. meje ev. wot 1. junija piščichodnoho lěta jenotnje piščenajetej. Kotsiž chcedža jene abo druhe najecž, móža hacž 1. februara 1890 pola uje piščenajeliſte wuměnjenja zhonicž a chyli piſomniye zapołożicž, što chcedža najomnicho dawka dacž.

H. Smola.

Towarſtwo Serbſkih Burow.

Schtož wubjerki za woſadne (lokalne) towarſtwa nastupa, dyrbja tute so w bližšim času ponowjecž a to po wustawkach na tsi lěta (wot 1. jan. 1890 hacž do 31. decembra 1893), tak zo je hacž do hlowoneje zhromadžizny (30. decembra w Khroſćicach) wſcho po woſadach zarjadowane. Swjate dny budje khwile, zo zhromadžizny wſchudże so powołaja a na nich třebne wólký so dokonjeja; najlepje, hdvž je kózda wjes z dowěrnikom zaſtupjena.

Piščedſhydſtwo.

Proshymy našich czeſčených expeditorow, tež pſchekupcow a druhich, kotiž maja **Krajan** na ſkladze, zo bychu nam **bórz** z poſtom zas **wróczo** poſkali, ſchtož měnja, zo rozpſchedacéz nje- budža. — Tudy ſu wſhē exemplary wuſchle; druhdže paſ ſnadž ležo wostanu.

Nedakcija „Katholſkoho Poſola“.

N a w ē d ź e n j u.

Bo wuradženju pſchedydtwa „Towarſtwa Serbſkich Burow“ maja wot noweho lěta 1890 wſhē nawěſtki a rozprawy, towarſtwo naſtupace, ſo we „Serbſkim Hoſpodarju“ wožjewiecz. Schtož lokalne zhromadžizny naſtupa, maja pſu, erroſchenja krótke bycz: Woſada, město Ŝenidzenja, džen a čas, a to na korrēpondencznej karcze; wobſchernische dopiſy wubjerka, pſchedydtwa a dr. wotecznečja ſo na woſebitu pſchilohu, fotraž z towarschneje kaffi ſo placzji. Dokelž „Serbſki Hoſpodař“ pſchecy thdženj priedy ſo cziszczi, jako ſo wudawa, njech woſadni pſchedydzia z časom ſwoje pſchecza wožjewieja na: Redakteur Mlarko Schmaler in Bauzen. Nawěſtki dla lokalnych naležnoſejow, zhromadžiznow, pominanjoſ ſtazanjam atd. ſu wězo darmo. Pſcheje ſo, zo by „Serbſki Hoſpodař“ wot noweho lěta w rucey koždoho ſobuſtava był: dopraschej ſo w expediſach.

Towarſtwo Serbſkich Burow.

Lokalni pſchedydojo njech, jeli maja hiſtce ſzataſte lětne pſchinioſki wot ſobuſtawow, tefame na rendanta poſczelu, z dokom paſ tež zlicžbowanjo wudawkow, kotrež ſu za towarſtvo měli, jako: porto, za časopis a nawěſtki, kotrež ſo jim z hłowneje kaffi zaſh wrócia, — dokelž ma pſchehlad hłownego zlicžbowanja hacž do 30. decembra hotowy bycz. Lónsamón džen:

Pónđelu 30. decembra popoſdnju w dwěmaj budže hłowna zhromadžizna „Towarſtwa Serbſkich Burow“ we Wjenkec hoſczejenu w Khróſcicach.

Dženſki porjad: 1. Rozprawy. 2. Pſchehlad zlicžbowania. 3. Namjety. 4. Nowowólbý na 3 lěta.

K tomu pſcheproſhuje

hłowne pſchedydtwo.

Pohonč ſo pyta, kij ſo na jězdjenjo ze wſchědnymi a z knježskim woſom wuſtoji. Wžda 200 hriwnow, jěſcž a bydlenjo darmo. Wžda ſo po času powjetſchi. Schtož dche ſo wo to zamolwicž, njech ſo na redakciora „Katholſkoho Poſola“ wobroczi.

Zjawny džak.

(Zapozdżene.)

Dowolam ſebi, z tutym wſitkim wutrobny džak wuprajći, kotriž ſu mi při prením woporje Božeje mſe k pomocy byli, wosebje wjeledostojnomu k. can. far. Wernerzej a wjeledost. kk. Šolće, Rězakej a Algermisnej, potom tež Khróſcanskej „Jednoće“ za krasny ſpěw, a ſkónčnje tež wſitkim hoſcom, kotriž ſu tutón ſwjedzeń ze swojej přitomnosću porjeñili.

Zaplać jim wſitkim Boh tón Knjez.

Jakub Rjeńč, kaplan w Budyšinie.

Cziszczej Smolerjec inhiſcjeſerje in machjeſtym domje w Budyſhine.